

16. 07. 2014. u 17h

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici i poslanice 25. saziva Skupštine Crne Gore, otvaram 10. šednicu proljećnog zasijedanja u 2014. godini.

Šednica je sazvana shodno dogovoru Kolegijuma.

Prije prelaska na utvrđivanje dnevnog reda da usvojimo zapisnike sa 2, 7. posebne i 9. posebne šednice prvog redovnog zasijedanja.

Ima li primjedbi? Hvala. Usvojili smo zapisnike sa 2, 7. posebne i 9. posebne šednice proljećnog zasijedanja.

Dnevni red. Najavio sam da imamo limitirano vrijeme, pet radnih dana i jedan za glasanje i raspravu u pojedinostima.

Dogovorom na Kolegijumu konsenzusom smo izostavili Zakon o maslinarstvu zbog potrebe da se ta važna oblast detaljnije razmotri u stručnim krugovima. Takođe, konsenzusom smo dogovorili da imamo proširenje tri tačke dnevnog reda - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima, rok koji je potrebno uskladiti; Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima i Zakon o potvrđivanju Sporazuma o trgovini oružjem. Misli se na Ujedinjene nacije i zabranu trgovine oružjem. Jedan dokument Ujedinjenih nacija koji čeka našu ratifikaciju bi stupio na snagu, što nam može dati bolju profilaciju u toj organizaciji. To će ići direktno u dnevni red. Dakle, ova tri zakona, bez Zakona o maslinarstvu.

Imamo predlog za ukupno 10 zakona za proširenje dnevnog reda. Takođe, u dnevni red je ušao i jedan predlog zakona opozicije o obligacionim odnosima, a ostalo ćemo morati ići na glasanje.

Ponavljam, zakoni koji budu eventualno dobili većinu da uđu u dnevni red biće poslije svega ovoga što je u korpusu dnevnog reda ako ih stignemo. Teško će biti, jer smo podijelili vrijeme za raspravljanje o svim zakonima u dosta restriktivnoj formi.

Kolege, pošto smo pri kraju proljećnog zasijedanja, neće biti ni sekunde prekoračenja onoga vremena koje imate za raspravu. Gasi se automatski i prelazi se na sljedećeg govornika da ne bismo trošili vrijeme mimo onoga što smo planirali. Nemojte zamjeriti ni meni, niti potpredsjednicima. Ovaj put će elektronika odlučivati kao svuđe u Evropskoj uniji. Ne mogu ni oni, niti ja da vam produžim vrijeme. A ako nešto uđe od ovoga, redom kako bude ulazilo i ako ostane vremena.

Prvi predlog ima poslanik Sekulić, koji je predložio da se u dnevni red uvrsti Predlog odluke o donošenju prostornog plana posebne namjene Nacionalnog parka Lovćen. Bio je u dnevnom redu, ali je zbog granica izmješten.

Izvolite, kolega Sekuliću.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala Vam, predsjedniče.

Kolege, samo da podsjetim da smo već raspravljali oko ovog predloga odluke o prostornom planu posebne namjene Nacionalnog parka Lovćen i ne bismo trebali trošiti vrijeme. To je motiv više. Zajedno sa kolegama iz Socijaldemokratske partije koji su imali dileme vezano za i zajedno sa obrađivačem i predlagačem plana pokušaćemo da sve

što je sporno do kraja raščistimo narednih dana. Ne bismo morali posebno da raspravljamo i ovo bismo mogli bez dodatno utrošenog vremena da završimo tokom ovog zasijedanja. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega, na uštedi vremena.

Glasamo predlog da se u dnevni red Desete sjednice uvrsti Predlog odluke o donošenju prostornog plana posebne namjene Nacionalnog parka Lovćen.

Ko je za? Imali smo na prošloj sjednici.

Hvala.

Glasalo je 57 poslanika - 51 za, jedan protiv i pet uzdržanih. Konstatujem da je u dnevni red uvršten uz ove limite koje imamo.

Kolega Rešid Adrović je predložio da se u dnevni red uvrsti Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stranim investicijama.

Izvolite, kolega.

REŠID ADROVIĆ:

Hvala, predsjedniče Skupštine.

Uvažene kolege poslanici i poslanice, poštovani građani,

Zakon o stranim investicijama usvojen je 2011. godine i objavljen u Službenom listu 18 od 1.04.2011. godine. U njemu su uređeni oblici stranih investicija, prava stranih investitora, zaštita strane investitora i druga pitanja o značaja za strane investicije u Crnoj Gori. Izmenama i dopunama Zakona o stranim investicijama želi se dodatno pojasniti termin stranog investitora, unaprijediti investicioni ambijent o ukidanju organizacija za ulaganje u privredno društvo koje se bavi proizvodnjom i prometom naoružanja i vojne opreme. Unapređuje se sa Zakonom o privrednim društvima u dijelu vođenja evidencije stranih investicija i daje prednost u rješavanju spora od strane suda u Crnoj Gori, ako ugovorom o investiranju nije drugačije predviđeno. Iako smo i do sada imali propis kojim se definiše oblast stranih investicija, ipak se ovim predlogom zakona stavlja naglasak na neke segmente u kojima se želi podstaknuti snažniji investicioni zamah, te vrijednosti praga ulaganja za koju investitor može koristiti neke od propisanih povlastica.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o stranim investicijama predviđaju se izmjene u članu 2, članu 7, članovima 8, 24, 27 i 30 koje imaju za cilje smanjenje barijera za potencijalne strane investicije, te u cilju obezbjeđenja sažetosti, preciznosti i razumljivosti norme. Zbog toga smatram da predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o stranim investicijama treba uvrstiti u dnevni red Desete sjednice Skupštine. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Adroviću.

Čuli ste obrazloženje.

Izvolite. Otvaram glasanje. Hvala vam, kolegice i kolege.

Glasalo je 49 poslanika - 40 za, pet protiv, četiri uzdržana i ovaj zakon je postao sastavni dio dnevnog reda.

Kolega Jeliću, izvolite. Vaš predlog Zakona o dopuni Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Suština predloga zakona koji su podnijeli poslanici Demokratske partije socijalista jesu dopune Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju, kako bi se osiguranicima koji su radili u oblasti crne metarulgije, to je Željezara i njeni pogoni, a kojima je radni odnos prestao zbog uvođenja stečaja propisali povoljniji uslovi za ostvarivanja prava na penziju od uslova utvrđenih za ostale osiguranike. Suština je da svi radnici koji imaju 30 godina radnog staža a radni odnos je prestao zbog stečaja mogu ostvariti pravo odlaska u penziju po povoljnijim uslovima. Za implementaciju ovog zakona potrebno je u budžetu 990.000 eura na godišnjem nivou i ovo pravo bi ostvarilo nešto oko 250, 260 osiguranika. To je suština ovog zakona. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Jeliću.

Glasamo. Izvolite.

Hvala vam. Glasalo je 60 poslanika - 51 za, sedam protiv, tri uzdržana. Dobio je potrebnu većinu.

Moje skromne parlamentarno iskustvo mi čini da ćemo sve ovo potrošiti vrijeme da će sve ući u dnevni red, tako da možemo li ovako da konstatujemo da je to sve postalo sastavi dio dnevnog reda? Da glasamo, nema problema, ali kako stignemo ovako po redu kako je poređano. Hoću šta je predlog, pa da glasamo u cjelini.

Marta Šćepanović je predložila da se u dnevni red uvrsti Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o državnim i drugim praznicima. Ako hoćete da čujemo koleginicu.

Kolega Duković je predložio da se u dnevni red uvrsti Predlog zakona o štrajku. Imaju političke elemente koji su dosta osetljivi. Dajte da glasamo.

Da čujemo koleginicu Šćepanović pa ćemo redom ipak.

Izvolite, kolegнице, pola sata duže.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Zakon je podnešen u skupštinsku proceduru 24.10.2013. godine, prošao je odbore. Zašto predlažem da se stavi na dnevni red? Zbog toga da bi državne institucije koje organizuju programe, a koje se tiču Njegoševog dana, već mogle da pripreme sredstva i da planiraju.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Dan kulture.

Hvala, kolegнице. Čuli ste o čemu se radi.

Za, protiv, uzdržani?

Crna Gora bi dobila dan kulture koji se zove Njegošev dan, a koji je radni dan.

Hvala vam.

Glasalo je 50 poslanika - 43 za, tri protiv i četiri uzdržana. Usvajili smo i da se ovaj predlog uvrsti u dnevni red.

Hvala, kolegice Šćepanović.

Kolega Dukoviću, izvolite. Predlog zakona o štrajku.

HALIL DUKOVIĆ:

Kratko ću o zakonu koji je od aprila prošle godine u skupštinskoj procedure. U junu prošle godine Odbor za ljudska prava je razmatrao ovaj zakon i uputio Skupštini. Radi se o zakonu iz oblasti prava radnika. Ono što je bitno reći jeste da postoji usaglašenost svih socijalnih partnera za donošenje ovog zakona. Zakon prevashodno štiti interese radnika, a ti interesi radnika su u ovom zakonu dodatno ojačani amandmanima i pozicije i opozicije. Mislim da postoji jedan pravi konsenzus za usvajanje ovog zakona.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Glasamo o predlogu kolege Dukovića.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - 37 za, četiri protiv, jedan uzdržani. Konstatujem da je i kolega Duković dobio svoj predlog u dnevnom redu.

Koleginice Filipović, izvolite. Vaš predlog Zakona o prijestonici.

ŽANA FILIPOVIĆ:

Hvala Vam, predsjedniče.

Osim razloga koji su sadržani u samom tekstu predloga Zakona o Prijestonici kao istorijskom i kulturnom jezgru Crne Gore, koje naravno neću ponavljati, predlažemo da se u dnevni red Desete sjednice Skupštine Crne Gore uvrsti ova tačka dnevnog reda iz sljedećih razloga: Prijestonica Cetinje u saradnji sa Ministarstvom kulture posljednjih godina sprovodi intenzivne aktivnosti za upis Cetinja na Uneskovu listu zaštićene svjetske baštine. U tom kontekstu izrađen je i Nacrt dosijea na koji su eksperti Uneskoa dali određene preporuke i sugestije, koje se, prije svega, odnose na potrebu za određenim intervencijama u prostoru i dodatnoj obnovi i očuvanju kulturne baštine. Takođe je, shodno novom Zakonu o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, predviđeno kreiranje nacrta budžeta Crne Gore u prvoj polovini godine za narednu godinu, pa se smatra opravdanim usvajanje ovog zakona kako bi se predvidjela sredstva za realizaciju kapitalnih projekata za crnogorsku Prijestonicu, koja će podstaći privredni i ekonomski razvoj ovoga grada. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Glasala su 43 poslanika - 32 za, sedam protiv, četiri uzdržana. I ovaj zakon je u dnevnom redu, kolegice Filipović. Hvala.

Kolega Gegaj, izvolite. Zakon o podjeli dohodaka fizičkih lica.

NIKOLA GEGAJ:

Hvala, predsjedniče.

Uvažene kolegkinice i kolege, ovim zakonom se predlaže da se dobiti fizičkih lica od igara na sreću osim nagradnih igara smatraju izvorom dohotka i da se oporezuju po stopi do 15%. Radi se o jednom zakonu uz čiju pomoć se na cjeloviti ili obuhvatan načinu uređuju pitanja oporezivanja od dobiti od igara na sreću. Zbog toga predlažem da ovaj zakon bude sastavni dio dnevnog reda Desete sjednice. Toliko i hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Nadam se da ćemo napraviti jednu uporednu analizu ukoliko drugi naše veličine ubiraju od toga koliko mi ubiramo, da bi bila dostupna nakon analize.

Kolega, izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Ovo malo do kraja sjednice moram da se javim. Reagujem proceduralno i pozivam se na član Poslovnika 92 čini mi se da je stav 6 - na dnevnom redu ne može se podnijeti zakon koji nije podnjet najkasnije 24 sata prije početka sjednice. Dakle, u ovom zavodnom broju 92 su tri predloga zakona - Zakon koji je kolega Gegaj sad obrazložio i još dva zakona, Zakon o igrama na sreću i Zakon o porezu na dodatu vrijednost. Ovi predlozi zakona su uručeni poslanicima danas u 10 sati. Imao sam prilike da u klubu lično primim ove predloge zakona. Dakle, ne 24 sata, već osam sati pred početak ove sjednice. Ako vi meni kažete da je bitno kada su dostavljeni arhivi, a ne poslanicima /Prekid/ gospodine poslaniče, predsjedniče, smatram da nema proceduralnih razloga da ova tri predloga zakona koji su danas dostavljeni poslanicima budu na dnevnom redu. Mi smo, takođe, predložili izmjene i dopune Zakona o državljanstvu u paketu kad su i ovi zakoni i odustali smo da predlažemo u dnevni red jer nema proceduralnih pretpostavki da se to predloži. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Simoviću, izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vam, gospodine predsjedniče. U vezi iste teme, a da ostanemo dosljedni razgovoru koji smo imali na kolegijumu prije tri, četiri sata, jer smo se složili i ja se slažem sada sa kolegom Damjanovićem da je važno kada su poslanici dobili materijale koje ćemo razmatrati, nije važno kada je to arhiva dobila, a na kolegijumu smo konstatovali da su poslanici u elektronskoj formi ove materijale koje će kandidovati kolega Gegaj dobili ne 24 sata prije početka sjednice, nego 60 i nekoliko sata. Dobili smo ih u petak u 16 i 38 minuta.

Dakle, to je trenutak kada su svi poslanici dobili materijale. Možemo otvoriti e-mejllove pogledati, kao što i Vi pokazujete i djelovodnik iz arhive, tako da mislim da su ispunjeni uslovi da se ovo uvrsti u dnevni red.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Molim Vas. Daću Vam riječ ako bude potrebno, ali mislim da neće biti potrebno.

Poslovnik je prilagođen nekom drugom vremenu. Kaže - podnijeti najkasnije 24 časa prije početka sjednice. U formalnom smislu oni su podnjeti mnogo prije, 68 sati to je

pet dana pa izračunajmo preko sto i nešto sati u formalnom smislu. To su bili dani praznika. U 16 i 38 je poslato obavještenje, a ne tekst ovih zakona. Bio je neradni dan, da vas podšetim.

Dozvolite mi da pokušam da objasnim činjenice, a vi ćete zaključivati. Znači, bilo je dostavljeno obavještenje, a tekst zakona je danas podijeljen poslanicima. Formalno-pravno je podnešeno na vrijeme. Naravno, velika stvar je korektnosti da se tumači volja, želja, ali ovaj Parlament ima samo jednog ovlašćenog sudiju koji nije najbolji ali je ovlašćen. To je većina, tako da ćemo morati glasati o tome.

Glasamo o predlogu kolege Gegaja.

Izvolite. Za, protiv, uzdržani? Molim Vas, zatražite formalno, kolega, u mikrofon ako ćete da ponovimo glasanje.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:
Možete li da ponovite glasanje?

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Poništavam glasanje. Ponavljam glasanje.

Izvolite. Stavljam na glasanje o predlogu da se u dnevni red uvrsti Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohotak fizičkih lica koji je predložio kolega Gegaj. O tome glasamo da ne bi bilo nikakve dileme.

Hvala vam. Formalnost je jedno, a suština drugo i kad držite za formalnost, neko drugi se uhvati za drugu formalnost i onda nemate kvorum. Nemamo kvorum za nastavak šednice, a moramo imati kvorum kod utvrđivanja dnevnog reda.

Dajem pauzu koliko je potrebno većini za kvorum. Dajem pauzu pet minuta dok se ne obezbijedi kvorum. Ako nema kvoruma, nećemo nastaviti utvrđivanje dnevnog reda.

Izvolite, dogovorite se oko toga što je nesporno za dnevni red da bi se moglo nastaviti.

Pauza pet minuta.

Sazivam kolegijum na desetak minuta da se dogovorimo što je nesporno za dnevni red. Izvolite.

/Pauza/

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poništavam glasanje o predlogu kolege Gegaja. Odlazemo to glasanje za kasnije.

Idemo na predlog kolegice Kovačević, koja je predložila da se u dnevni red uvrsti Predlog zakona o zaštiti i zdravlju na radu.

Koleginice Kovačević, izvolite.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Hvala, predsjedniče. Veoma ću kratko.

Osnovni razlozi da donošenje ovog zakona su zahtjevi i potrebe za usaglašavanjem Nacionalnog zakonodavstva sa propisima Međunarodne organizacije rada i Evropske unije kao jedan od uslova u ispunjavanju uslova u pogledu kvaliteta i

konkurentnosti za tržišno poslovanje i stupanje na međunarodno tržište rada i očekivanje je da će se obezbijediti efikasnija zaštita zdravlja na radu zaposlenih.

Nova koncepcija koja uvodi Predlog ovog zakona odnosi se, pored nekih tehničkih mjera zaštite, i na uvođenje komponenti zdravlja zaposlenih i na proširivanje obaveza i odgovornosti. Imajući sve to u vidu, predlažem Skupštini da ga uvrsti u dnevni red. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam. Čuli ste predlog kolegice Kovačević. Glasamo predlog da se dnevni red proširi sa ovim zakonom. To bi bio deseti po redu.

Izvolite. Za, protiv, uzdržani? Demokratija je nekad iscrpljujuća, ponekad i besmislena, ali se procedura mora poštovati.

Hvala vam. Glasala su 43 poslanika - 39 za, nije bilo protiv četiri uzdržana i ovaj zakon je postao sastavni dio predloga dnevnog reda.

Izvolite, kolega Daniloviću, da mi pomognete, nadam se.

GORAN DANILOVIĆ:

Da razjasnimo, što bi se reklo, da se pred javnošću sa kolega ne pregonimo. Jesu li tri sporna zakona makar za nas iz opozicije povučena? Ako nijesu povučena, predsjedniče Parlamenta, mislim da ću reći i ako bez pretenzije, nemam namjeru da govorim u ime cijele opozicije, mi vam nećemo dati kvorum za ovaj dnevni red. Jer, sigurno nećemo dopustiti da ova tri zakona uslovljavaju 25 tačaka drugih. Ako su predlagači povukli, imate našu saglasnost i radimo. Ako nijesu, imaćete sjednicu bez nas.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Znate kako, trenutak istine uvijek dolazi na kraju. /Prekid/ utvrđivanja dnevnog reda vi ćete imati mogućnost da se opredijelite. Dnevni red treba da se utvrdi na kraju. Kolege, biću precizan. Kolege iz DPS-a se nijesu odredile, odnosno ne kolege iz DPS-a, da budem precizniji, nego troje predlagača zakona Gegaj, Vuletić i Obradović se nijesu izjasnili o tome i nemam tu informaciju.

Izvolite. Kolega Simović će možda pomoći.

MILUTIN SIMOVIĆ:

...osim što ću primijetiti da je ovo nije ništa novo od strane Demokratskog fronta, da je ponovo na sceni jedna vrsta ultimatum, ucjena koja u ovom trenutku znači - povucite tri zakona inače ćemo mi da napustimo sjednicu Parlamenta i nećemo obezbijediti usvajanje dnevnog reda nove sjednice. Mogu da razumijem da nećete da glasate za ova tri zakona da se uvrste u dnevni red, ali da ucjenjujete sa usvajanjem kompletnog dnevnog reda sa tim da li ćemo mi povući te zakone ili ne, to mogu samo da označim kao klasični vid ucjene, odnosno ultimatum.

Kolege, hajde da idemo redom, da usvajamo ove tačke pa ćemo se do kraja sjedice dogovoriti o ova tri zakona. Izgleda da je važnije sada da li će proći ova tri zakona, da li ćemo mi povući u odnosu na Zakon o radu, u odnosu na Zakon o štrajku, u odnosu na Zakon o Prijestonici, u odnosu na Zakon o prostornom planu Nacionalni park Lovćen i mnoge druge zakone koji znače život u Crnoj Gori, koji znače dalji razvoj ekonomije. Dakle, klasična politička ucjena. Ne prihvatamo je.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Samo trenutak. Dugujem informaciju o zaključcima koji nijesu dostavljeni predšedniku Skupštine sa vašeg saslušanja. Koliko sam čuo, sad su dostavljeni, ovaj tren. Do tada nijesu bili dostavljeni, tako da uz svu moju sposobnost nijesam mogao znati da će stići sad, tako da ih nijesam ih mogao staviti na dnevni red, ali to ostaje mogućnost za iduću. Pitali ste za to, ali prije nego što Vam dam riječ, dugovao sam vam to obavještenje. Nijesu bili poslani predšedniku Skupštine. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Ja sam, sad ste obavijestili, to znao i u međuvremenu nijesam imao formalnih preduslova da predložim dopunu dnevnog reda i žao mi je što je tako.

Kolega Simoviću, ili predsjedniče Parlamenta, kako hoćete, tumačite vi ovo kao uslovljavanje ili ne, ali nas sigurno, opoziciju, neće uslovljavati ljudi kojima smo ove predloge odbili do sada tri puta. Ako se slažete sa nama da su ovi drugi zakoni od životne važnosti, ove nam maknite sa dnevnog reda i nemojte vi nama pričati o uslovljavanju, jer koliko prije deset minuta odbiste formiranje Odbora za nadgledanje procesa, a zajednički prije godinu dana pred cijelom javnošću ste dali riječ da ćemo to usvojiti. Dakle, gospodine Simoviću, ili ovo povucite, ili obezbijedite većinu. Nemamo namjeru da pokrивamo vaše poslanike. Dogovorite se, imate 41 pa glasajte onda šta vam volja. Nećete vi nas ucjenjivati, niti ćemo mi glasati za vaše projekte. Maknite tri zakona koje nam je organizovani i krupni kapital ovdje gurnuo. Ako nećete tako, nemate većinu i nemojte da se ljutite. Ovdje je jedan sudija, kako reče predsjednik Parlamenta, većina koja je mene malo prije boljela. Nemojte vas da boli sad.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Samo da pomognem. Radi se o dosta iracionalnoj raspravi, da ne kažem o potpuno iracionalnoj raspravi. Ne postoji vremenska razlika osim da radimo za Ramazan i tako dalje da bi smo ispunili ono što je do sada usvojeno. Znači, radi se o dosta iracionalnoj raspravi. I ovo što je do sada uvršteno nećemo moći da završimo. Tako da imamo iluzornu raspravu, nadgornjavanje bez mogućnosti da se efektira u realnom radu do kraja jula. Možemo se nadgornjavati, ali neće biti rezultata više od dnevnog reda.

Kolega Simoviću, da vidimo možete li pomoći da izađemo iz ovoga.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Slažem se sa Vama da je ovo neka iracionalna tema. 'Ajmo da usvojimo ovaj dnevni red, da izađemo u susret kolegama poslanicima koji sada ustaju, nestrpljivi su, ne žele da daju kvorum. Ali, 26. decembra su kazali: "Predložite ta tri zakona. Bićemo tu i glasaćemo ih." U momentu kada su ta tri zakona u prvoj iteraciji odbijena u ovom Parlamentu. Evo prilike da svoju datu javnu riječ ispune. Ostanite, glasajte i uvrstimo to u dnevni red, raspravimo koliko nam raspoloživo vrijeme bude dozvoljavalo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kolega Milić, pa kolega Bojanić.

SRĐAN MILIĆ:

Cijenim što pratite šta pričam, ali u ovu pamet nikad to ne bih rekao. Nezavisno od toga svega, ako sam vam ja jedina nada koju imate, kamena vam je pozicija. Ono što je bitno, gospodine predsjedniče, ovdje je već bilo glasanje o jednom predlogu zakona koji čini set od tri zakona. Taj predlog zakona nije dobio potrebnu većinu. Svako glasanje o ova dva druga zakona je besmisleno, jer neće moći da u svojoj punoj funkciji zažive, zato što ovaj značajni predlog prvi koji je trebao da prođe nije prošao. Zato vas molim da ispoštujete ovu proceduru, da konstatujete, tako ste radili i prošli put kad smo glasali o ovim zakonima, nijesmo glasali ostala dva zakona, nego kad jedan nije prošao o ostalim nijesmo glasali, dajte da to završimo. Niko ovdje nikog ne ucjenjuje. Mi smo odavno mogli da izađemo i da vi konstatujete da se prekida. Naš je cilj da idemo sa predlozima ovih zakona koji trebaju da uđu u proceduru, a ne znam u čemu je hitnost bila predlaganja svih ostalih zakna. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Kao i obično ja ću pokušati da nađem rješenje. Da se o ova tri zakona sada ne izjašnjavamo, pri kraju dnevnog reda će se znati da li kolege iz DPS-a insistiraju da se uvrste u dnevni red, a vi imate političku mogućnost da tada uskratite kvorum. Prema tome, nema nikakvih nestrpljenja da sada trošimo vrijeme na to. Tada možete uskratiti kvorum i odložiti se ta rasprava za sutra. Slažem se, ali neću ih stavljati na razmatranje dok ne završimo ove ostale teme. Onda vi imate mogućnost, odluka je u vašim rukama. Onda date, ili ne date kvorum, kod posljednjeg glasanja.

Izvolite, kolega Bojaniću. Znam da nećete dugo.

MLADEN BOJANIĆ:

Neću ulaziti u to šta je racionalno, a šta je iracionalno ponašanje, neka sude građani, hoću da kažem suštinske stvari vezano za ova tri zakona.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

To ne možete, o dnevnom redu se ne vodi rasprava.

MLADEN BOJANIĆ:

Nijesam o raspravi, nego da kažem da nam trebaju zakoni koji će sistemski da riješe ovu oblast, a ne ovako da dobijamo na parče i da pravimo privid za nešto što se rješava. Apsolutno se ništa ne rješava i to je glavni razlog zašto smo protiv ovih zakona u ovakvoj formi.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam. To je već rasprava.

Koleginica Šćepanović i Predlog zakona o upravnom postupku. Skromno Vi, pa systemske zakone, pa još Predlog zakona o komunalnoj policiji, onako da dignemo ugled Parlamenta.

Izvolite, koleginice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem. Dakle, Zakon o opštem upravnom postupku je radila Radna grupa čiji su članovi bili, između ostalog, i predstavnik opozicije i predstavnik pozicije, tako da obzirom da je ovdje donošenje ovog zakona obaveza iz akcionog plana, u julu 2014. godine, sa tim rokom realizacije i da je u toku implementacija lpa projekta kojim se već stvaraju uslovi za primjenu ovog zakona, zbog toga smo danas predložili da se i ovaj zakon stavi na dnevni red. Zakazana je i sjednica u petak Odbora za pravosuđe sa ovim tačkama, ali stavićemo na glasanje.

Hoću li o Zakonu o komunalnoj policiji?

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Možete.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Ovaj predlog je već bio na dnevnom redu. Prošle godine je povučen. Sada je formirana Radna grupa gdje su bili predstavnici svih partija u Parlamentu i uglavnom smo usaglasili kompletan Predlog zakona. Predlažem da se on stavi na dnevni red, upravo zbog stvaranja uslova za efikasnije sprovođenje propisa iz lokalne samouprave. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala na trudu.

Glasamo prvo Predlog o upravnom postupku.

Izvolite, proširenje dnevnog reda.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - 37 za, tri protiv, dva uzdržana. Uvršten je u dnevni red.

Predlog zakona o komunalnoj policiji. Izvolite. Dogovor je da 25. završimo, samo da vas podsjetim.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik - 37 za, nije bilo protiv, četiri uzdržana. I ovo je u proširenom dnevnom redu.

Poslanik Neven Gošović, takođe, ima dva predloga. Prvi je Predlog zakona o dopuni Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, a drugi je Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijsko-invalidskom osiguranju, pa možete oba obrazložiti. Vi ste predlagač, redom koji Vama odgovara.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Trudiću se da bude kratko obrazloženje. Predlog zakona o dopuni Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti odnosi se na potrebu da se izvrši dopuna ovog zakona na način što će se obezbijediti isti tretman sudske vlasti kada je u pitanju primjena člana 75 zakona kojim se uređuju ova pitanja. Zapravo, odredbama tog člana, između ostalog, definisano je da Državna revizorska institucija, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda i Skupština

Crne Gore ne trpe tu mogućnost preduzimanja mjera od strane Ministarstva finansija u slučaju da se ne ispoštuju odredbe člana 75 tog zakona. Dakle, takvo izuzeće ne postoji za organe sudske vlasti i postojeće to zakonsko rješenje u članu 75, stav 1, tačka 4 čak omogućava Ministarstvu finansija preduzimanje mjera finansijske odgovornosti prema

organima sudske vlasti ukoliko bi ti organi izvršili zapošljavanje bez prethodno dobijene saglasnosti Ministarstva finansija o obezbjeđenju sredstava za tu namjenu u budžetu. Ovakvo rješenje potpuno je suprotno odredbama člana 36, stav 1 Zakona o državnim službenicima i namještenicima, kojima je propisano da pored Parlamenta i organi sudske vlasti, kada se vrši popuna radnih mjesta putem javnog oglašavanja, nijesu u obavezi da pribavljaju saglasnost od Ministarstva finansija o obezbjeđenim sredstvima.

Dakle, treba otkloniti tu koliziju normi, a i sud, kao i Parlament u sistemu podjele vlasti treba samostalno organizuje vršenje svojih poslova kako bi imao onu poziciju koja mu pripada u smislu člana 11 Ustava Crne Gore kada je u pitanju poštovanje principa podjele vlasti.

Drugi predlog zakona odnosi se na izmjene i dopune Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, već je bio predmet, da tako kažem, našeg predloga da se uvrsti u dnevni red. Suština je da se jedno od osnovnih prava zakonom utvrđenih prava penzionera na usklađivanje penzija omogući. Riječ je o metodu koji je postojao u našem zakonodavstvu. Različiti su bili metodi, ali je uvijek dolazilo do usklađivanja penzija u skladu sa zakonom, da bi se sačuvala kupovna moć tih penzija.

Donošenjem Zakona krajem 2012. i 2013. godine, penzije se ne usklađuju u tim godinama u skladu sa Zakonom, što praktično ima za posljedicu nemogućnost primjene Zakona u onom smislu da se od 1. januara 2013. godine penzije uvećaju za 3,3% i dodatno od 1. januara 2014. za novih 1,8%. U oba slučaja penzije su zamrznute, sa obrazloženjem da bi finansiranje navedenih prava sa višim usklađenim iznosima penzija moglo da dovede u pitanje likvidnost budžeta i na taj način penzije su ostale na onaj nivo utvrđen u januaru 2012. godine. Rasli su troškovi života i sve te okolnosti su ovu kategoriju stanovništva, ovu populaciju sve više dovodili ispod linije siromaštva.

Predlog ovog zakona podnijeli smo i zbog činjenice da je ministar finansija gospodin Radoje Žugić u maju 2014. godine javno saopštio da bi u ovoj godini penzije mogle da budu odmrznute i dao javne izjave s tim u vezi. Istina, mišljenje Vlade u odnosu na ovaj predlog zakona je takvo da bi njegovo donošenje moglo da dovede u pitanje likvidnost budžeta vezano za obaveze koje znače izdvajanje sredstava za finansiranje penzijsko-invalidskog sistema.

Najmanje što bi trebalo očekivati jeste da ovaj parlament omogući raspravu u odnosu na predlog ovog zakona, to je ono što najmanje što penzioneri Crne Gore očekuju. Da se povede ova rasprava i da se jednostavno ove dileme koje su i ove razlike koje postoje kada je u pitanju javno izneseni stav ministra finansija u odnosu na mišljenje Vlade, u odnosu na Predlog ovog zakona, razjasnimo u ovom parlamentu da bi penzioneri znali na čemu su kada je su u pitanju njihova prava na odmrzavanje penzija.

Toliko i hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Oni su stvorili ovu zemlju i najveće bogatstvo u njoj. Sad opet daju najveći doprinos svojim penzijama.

Glasamo vaš predlog o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. To ste zamolili da bude prvo.

Izvolite.

Hvala. Glasao je 61 poslanik - 29 za, dva protiv, 30 uzdržanih. Predlog nije dobio potrebnu većinu za malo.

Nije očekivano, kao što vidite nije bilo baš glasanje samo. Ova ekonomska škola ekonomskog fakulteta, ona je za zamrzavanje, a ostalo nije. Tološka škola ekonomije.

Idemo dalje. Drugi predlog zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti. Izvolite.

Hvala vam. Mogu li zaključiti glasanje?

Hvala vam. Glasao je 61 poslanik - 31 za, tri protiv, 27 uzdržanih. Uvršteno je u dnevni red.

Znači, imamo prošireni dnevni red i kraj proljećnog zasjedanja blizu, ali ostvarili smo politički cilj. Bojim se da nećemo ostvariti pravni cilj, a to je da sve ovo razmotrimo i usvojimo kako treba.

Stavljam na glasanje predloženi dnevni red sa proširenjima. Za, protiv, uzdržani?

Nije niko tražio riječ. Jesam, ali niko nije tražio. Ja nijesam zadužen za koordinaciju klubova.

Kolega Obradoviću, izvolite.

Idemo na lutrijske zakone, a bojim se da znam, ovo je jedini slučaj kad znam što će biti rezultat na lutriji je ovaj - a to je da neće imati kvoruma.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Uvažene poslanice i poslanici, poštovani građani,

Oblast Zakona o igrama na sreću nije na najkvalitetniji način uređena i mi iz Demokratske partije socijalista sa ovim predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o igrama na sreću, sa predlogom da se dopuni dnevni red 10. sjednice proljećnog zasjedanja, predlažemo ovaj zakon sa namjerom da se suzbije pranje novca, sa namjerom da se sankcionišu prekršajno oni koji se ne pridržavaju ovog zakona, sa namjerom da se ravnomjerno oporezuju svi koncesionari, odnosno priređivači igara na sreću, sa namjerom da se varijabilni iznos smanji sa 10 na 9%, sa namjerom da se priređivači igara na sreću obavežu da podnose poreske prijave poreskom organu, sa namjerom da se uvede web sajt, odnosno da se informacioni sistem uvede u sve one službe koje se bave koncesijama, priređivačima igara na sreću i sa namjerom da se putem interneta ko priređuje igre na sreću uveća naknada koncesiona. Iz tih razloga smatramo da su to znatna poboljšanja zakona postojećeg i predlažem da se uvrsti u dnevni red i da se na sjednici Skupštine i usvoji ovakav zakon. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolega Obradoviću.

Glasamo za proširenje dnevnog reda. Izvolite Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o igrama na sreću. Ko previše igra na sreću, izda ga kad mu je najteže.

Mogu li zaključiti glasanje? Fale četvorica ili trojica za kvorum. Opet ne mijenja stvar.

Konstatujem da nemamo kvorum.

Pošto je ovo već ponovljeno danas, šutra kad da nastavimo? U 11h.

U 11h ćemo ostaviti tri predloga zakona koji nijesu imali kvorum kod glasanja. Dva, vaš treći je potencijalni, jer je to jedino prijavljeno vrijeme koje je trebalo i onda ako bude kvoruma, glasamo i predlog dnevnog reda u cjelini.

Sjutra u 11 sati nastavak, utvrđivanje dnevnog reda 10. šednice. Hvala vam.

17.07.2014. u 12.10h

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25. saziva Skupštine Crne Gore nastavljamo utvrđivanje dnevnog reda za desetu šednicu proljećnjeg zasijedanja. Ostala su još tri predloga za proširenje dnevnog reda. Kolega Gegaj je dao obrazloženje i moraće opet jer smo prekinuli glasanje.

NIKOLA GEGAJ:

Hvala predsjedniče, uvažene kolegice i kolege biću veoma kratak.

Dakle, predlažem dopunu dnevnog reda sa Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica. Kratko ću reći da se radi o jednom zakonu čiju pomoć na jedan sveobuhvatan i cjelovit način uređuje oporezivanje o dobiti od igara na sreću. To je to. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ovo je bilo lutrijski brzo.

Hvala vam. Čuli ste ponovo obrazloženje. Glasamo o predlogu da se u dnevni red uvrsti Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica koji se odnosi na igre na sreću. Izvolite.

Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika, 37 za, dva protiv, tri uzdržana, ne mijenja rezultat glasanja kako god da ste pogriješili. Nije potrebno, apsolutna je većina tako da je svejedno. Vaša je greška nije moja greška. Mogu li da konstatujem?

Izvolite.

STRAHINJA BULAJIĆ:

Izvinjavam se gospodine predsjedniče, kolega Labudović i ja smo greškom pritisli taster pa ako nije problem. Ne možemo da poništimo glasanje.

Pokušavali smo da poništimo. Nijesmo mogli da poništimo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Ja ću javno konstatovati da ste Vas dvojica greškom glasali za, a mislili ste da glasate.

Poništavam glasanje, izvinite glasamo ponovo, ovo je treći put da glasamo ovo.

Izvolite.

Glasamo ponovo predlog kolege Gegaja, za dopunu dnevnog reda.

Izvolite, za, protiv, uzdržani.

Poslovnički mogu konstatovati da nema kvoruma.
Izvolite.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala predsjedniče, pa ovo je dobra prilika da malo se svi zajednički podsjetimo člana 90 našeg Poslovnika koji govori o tome kako se utvrđuje kvorum. Ja bih zamolio, u skladu sa članom 90, generalnog sekretara Skupštine da napravi evidenciju prisutnih poslanika u Parlamentu. Mislim da je to trenutak jedan koji može da napravi, i jasno se vidi da je u plenumu u sali prisutno više od 40 poslanika.

Dakle, imamo tri mogućnosti .

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Odgovorit ću Vam ja.

Molim Vas, Poslovnik je. Znači, ja sam konstatovao kvorum u sali za početak sjednice, kvorum za početak sjednice nije isti kao kvorum za glasanje . Poslovnikom je utvrđeno da elektronsko glasanje, da elektronske naprave pokažu da je glasao 41 poslanik, ako pređemo na aklamaciju, ako pređemo na aklamaciju ja ću da konstatujem one koji su tu a ne glasaju fizičkim pregledom. Međutim, evidentno je da će kolege tada napustiti salu, pa da neću imati tu fizičku konstataciju. Prema tome ovo se može rješavati samo onako kako se rješava, elektronskim glasanjem, u elektronskom glasanju nema kvoruma, kvorum postoji za početak sjednice, a ne postoji za glasanje. Početak sjednice ne postoji za glasanje i tu nema ućerivanja parlametarizma na silu, nego parlamentarizam je kultura ustanovljena našim zajedničkim radom i na povjerenju.

Da dam pauzu. Koliko je potrebno za kvorum? Mislim da je, ponoviću to prije nego što dam pauzu. Kolege molim Vas, ponoviću to što sam juče rekao .Radi se dosta o iluzornoj situaciji što bi Crnogorci rekli nadgornjavanja. Evidentno je da te tačke koje će biti poslednje u dopuni dnevnog reda ne mogu doći na dnevni red u vremenu kojim raspolažemo, ne mogu doći na dnevni red. To nadgornjavanje ima ovakav rezultat da gubimo vrijeme, a one se i onako ne mogu raspravljati, ne mogu se raspravljati u ovom proljećnjem zasijedanju ako smo racionalni, a moramo biti racionalni. Zato su nas izabrali. Da donosimo racionalne i održive odluke. Nema potrebe da insistiram proširenje dnevnog reda. Politički stav ste iskazali. Rekli ste da je stav vaš za proširenje dnevnog reda. I ako uđe u dnevni red, ponavljam ne možemo ga ostvariti, ne možemo donijeti te zakone, jer je dogovor bio da to odradimo po nekom planu.

Ne možemo srušiti sve principe dogovaranja da bi smo ušli u potpunu iluzornost, što će reći nadgornjavanje, tako da bih smatrao dobrom mjerom realnosti, ništa više. Da se ne ide dalje na proširenje dnevnog reda, već je toliko širok da neće biti ostvaren, a da to ostavimo za oktobar i da pokušamo, bez obzira kako vjerovali. Naravno, može u avgustu, ko hoće, vanredno zasijedanje. Ne ulazim u meritum, molim vas, ne radi se o meritumu, radi se o faktičkoj situaciji. Izvolite, tražite vanredno zasijedanje za avgust, septembar, kada vam odgovara oko toga. Skupite 41 i izglasajte zakone.

Dajem pauzu, ali gubimo radne dane, manje ćemo uraditi nego što bi trebalo. Kolika je potrebna pauza? 10 minuta. Hvala vam.

-Pauza-

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Idemo dalje. Pokušavamo da nađemo model racionalizacije utvrđivanja dnevnog reda.

Kolega Vuletiću, hoćete li vi pokušati da, imate više sreće u igrama na sreću. Izvolite.

MILORAD VULETIĆ:

Hajde da pokušam ja.

Zahvaljujem gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo, uvaženi građani,

U okviru seta zakona ovih koji su predloženi oko Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o igrama na sreću i ova dva zakona, ja sam u obavezi da obrazložim zbog čega predlažemo dopunu Zakona o porezu na dodatu vrijednost.

Naime, Crna Gora je preuzela obavezu usklađivanja svojih zakona sa relevantnim direktivama Evropske unije, gdje bi usluge igara na sreću bile oslobođene plaćanja poreza na dodatu vrijednost, a što je u skladu sa odredbama direktive Evropske komisije koja reguliše oblast PDV-a za igre na sreću. Naime, članom 135, stav 1 te tačke direktive, propisano je da su države članice obaveze izuzeti od oporezivanja klađenja lutrije i ostale vrste kockanja, zavisno o uslovima i ograničenjima koje propisuje sama država članica. Takođe, Crna Gora je na osnovu Sporazuma o stabilizaciji pridruživanja Evropskoj zajednici, preuzela obavezu usklađivanja zakonodavstva sprovođenjem zakona i pravila o konkurenciji članom 8, 72, 100. Sporazuma, pa je donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o PDV-u kojim je uvedeno oporezivanje usluga igara na sreću, postupljeno suprotno preuzetoj obavezi Sporazuma. Zbog toga i predlažemo dopunu Zakona o porezu na dodatu vrijednost sa četiri riječi u članu 27, da se poslije tačke 6 u okviru subjekata koji su pobrojani i koji se oslobađaju da ne plaćaju PDV, uvrsti i ovih četiri riječi "usluge igara na sreću". Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Glasamo predlog kolege Vuletića da se u dnevni red uvrsti Predlog zakona o dopuni Zakona o porezu na dodatu vrijednost, PDV ili VJT u međunarodnoj komunikaciji.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, 39 za, nije bilo protiv, dva su bila uzdržana. Konstatujem da je zakon uvršten u predlog dnevnog reda.

Kolega Obradoviću, hoćete li vi pokušati opet? Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Uvaženi predsjedavajući, uvažene poslanice i poslanici, uvaženi građani,

Nadam se da ću biti iste sreće kao gospodin Vuletić. Juče sam dao obrazloženje da se u dnevni red 10. sjednice proljećnog zasjedanja uvrsti Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o igrama na sreću, pa neću dužiti danas, već samo da kažem da se zaista radi o očuvanju javnog interesa i unapređenju stanja u ovoj oblasti i zamolio bih poslanike da damo šansu da se uvrsti u dnevni red Predlog ovog zakona.

Na raspravi, naravno, mogu iznijeti svoje konstatacije onako kako žele. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala kolega Obradoviću.

Otvaram glasanje.

Čuli ste obrazloženje da se u dnevni red uvrsti i predlog ovog zakona.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, 37 za, jedan protiv, tri uzdržana. Konstatujem da je ovo uvršteno u predlog dnevnog reda.

Ima li još predloga za proširenje dnevnog reda? Nema više predloga za proširenje dnevnog reda.

Ima li, pitam. Hvala.

Glasamo dnevni red u cjelini sa tačkama koje su uvrštene, 12 proširenog dnevnog reda.

Za, protiv. Izvolite.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik, svi su bili za predloženi dnevni red. Konstatujem da je predloženi dnevni red za 10. sjednicu prolječnog zasijedanja usvojen.

Krećemo sa **Predlogom zakona o prevozu opasnih materija**.

Predviđeno je da ovaj zakon radimo 90 minuta. Precizna su 90 minuta maksimum i, poštovani kolege i potpredsjednici i ja ćemo biti potpuno posvećeni elektronici ovaj put. Kada se ugasi elektronika neće biti ni pola riječi dodatne. U evropskom parlamentu imate tri minuta, ovdje imamo pet, znači drastično više i prilika je da se navikavamo. Nije to tako teško, ja sam to bio navikao u Beogradu i na četiri minuta, jedan minut su nam krali, tako da vi možete i na punih pet minuta.

Krećemo. Ovlašćeni predstavnici Vlade su ministar Konjević i Mirsad Mulić, generalni direktor Direktorata za vanredne situacije. Radi se o opasnim materijama, pa je tu generalni direktor Mulić, jer je prevoz opasnih materija na dnevnom redu. Izvjestioci odbora su kolega Škrelja, Zakonodavnog odbora i kolega Sekulić, Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje.

Otvaram pretres. Kolege izvjestioci, želite li riječ? Hvala vam. Gospodine Muliću, želite li vi riječ? Samo izvolite, imate maksimum pet minuta.

MIRSAD MULIĆ:

Uvaženi predsjedniče Krivokapiću, gospodo poslanici, uvaženi građani, dame i gospodo,

Važeći Zakon o prevozu opasnih materija donesen je 2008. godine i, shodno tome, potrebno je bilo pristupiti njegovoj reviziji, u cilju sveobuhvatnog uređenja oblasti prevoza opasnih materija. Razlozi za donošenje ovog zakona proizilaze iz potrebe za savremenom zakonskom regulativom i korišćenjem najnovijih iskustava koja su se stekla u oblasti prevoza opasnih materija, kada se jasnije definišu prava i obaveze i odgovornosti pravnih i fizičkih lica, odnosno svih učesnika koje obuhvata prevoz opasnih materija. Obaveza donošenja Zakona o prevozu opasnih materija proizilazi iz programa rada Vlade Crne Gore za 2013. godinu, Akcionog plana za pregovaračko poglavlje 24 pravda, sloboda i bezbjednost i daljeg usaglašavanja nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom Evropske unije.

Opasnim materijama smatraju se one materije koje u toku proizvodnje, prevoza, skladištenja ili rukovanja mogu da izazovu posljedice štetne po zdravlje ili životnu sredinu. Prevoz opasnih materija predstavlja znatan rizik od nesreća zbog negativnog uticaja ovakvih materija. Njihov prevoz mora biti organizovan određenim pravilima kako bi rizik od nezgoda bio minimalan, odnosno posljedice već nastale nezgode budu svedene na najmanju moguću mjeru. Da bi broj nezgoda sa opasnim materijama bio što manji, kao i njihove posljedice potrebno je utvrditi određena pravila ponašanja svih lica koja sa njima dolaze u kontakt ili mogu na njih da utiču na bilo koji način.

S tim ciljem, 1954. godine Ujedinjene nacije su formirale ekspertske tim koji je dao preporuke kako stvoriti jedinstvene kriterijume koji se odnose na obilježavanje, klasifikaciju vozila, uređaja na vozilima i dozvole. Na osnovu ovih preporuka 1957. godine Ujedinjene nacije su napravile sporazume koji su postali obavezujući za sve potpisnike sporazuma. Tako danas imamo ADR Sporazum za prevoz opasnih materija u drumskom saobraćaju, RID Sporazum za prevoz opasnih materija u željezničkom saobraćaju i CAO Sporazum za prevoz opasnih materija u vazdušnom saobraćaju i NDG Sporazum za prevoz opasnih materija u pomorskom saobraćaju i ADN Sporazum za prevoz opasnih materija u riječnom saobraćaju. Svi potpisnici ovog sporazuma dužni su da prilagode nacionalne propise tako da oni ne budu u suprotnosti sa međunarodnim sporazumima.

Zakonom se suštinski ne mijenjaju položaj i osnovne obaveze privrednih društava i drugih pravnih lica i preduzetnika koji se bave prevozom opasnih materija. Zakon sadrži rješenja sa novim obavezama subjekata koji su na liniji potpunijeg i preciznijeg usaglašavanja sa odgovarajućim odredbama potvrđenih međunarodnih sporazuma iz ove oblasti, kao i djelotvornije primjene rješenja iz tih sporazuma. Cilj je smanjenje bezbjednosnih rizika u prevozu opasnih materija kroz uspostavljanje i efektivnu primjenu u praksi provjerenih rješenja koja se odnose na učesnike u prevozu opasnih materija sadržanih u međunarodnim sporazumima iz ove oblasti. U skladu sa tim zakonom su definisani učesnici u prevozu opasnih materija i utvrđene njihove konkretne obaveze i odgovornosti. Koncept zakona zasniva se na opredjeljenju da se obezbijedi primjena rješenja sadržanih u odgovarajućim međunarodnim sporazumima, odnosno da se prevoz opasnih materija obavlja u skladu sa odredbama potvrđenih sporazuma.

Zbog stepena opasnosti koji imaju određene opasne materije predviđaju se posebni uslovi za prevoz. To se odnosi na eksplozivne materije, otrovne materije i radioaktivne materije i za njihov prevoz je potrebno odobrenje. Cilj izdavanja odobrenja za prevoz ovih opasnih materija, da se vozila sa ovim materijama ne kreću nekontrolisano po saobraćajnoj mreži Crne Gore. Dozvole sadrže sve bitne podatke o prevozu kao što su vrste i količina materije, registarski broj vozila, ime vozača i pratioca, trasa i vrijeme kada će se prevoz obaviti. Pri prevozu opasnih materija, radi sprječavanja pojave akcidentnih događaja, a samim tim i smanjenje rizika i povećanje bezbjednosti u saobraćaju neophodno je posebnu pažnju posvetiti preventivnim mjerama. Posebno pri tome treba obratiti pažnju da pored posade vozila i vozača koji moraju da prođu odgovarajuću obuku i ostala zaposlena ili po ugovoru angažovana lica koja se bave prevozom

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Hvala vam.

Prvi prijavljeni u raspravi je, u ime DPS-a, Predrag Sekulić. Za mene pitanje, možete, izvolite. Pitanja nemamo kao posebnu formu, komentar na uvodno izlaganje možete, to nismo restriktivno. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK:

Kratko ću postaviti pitanje. Iznenađenje mi je da ste vi tu, u ime Ministarstva unutrašnjih poslova. Radi se interdisciplinarnoj oblasti, ali čini se da je Ministarstvo saobraćaja mnogo više nadležno za ovo, tako djeluje, pa čak možda i Ministarstvo koje se bavi pitanjem zaštite životne sredine. Interesuje me zbog čega je baš ovo ministarstvo nam dalo predlog zakona. Postoji u jednom dijelu, ali čini se da nije. Interesuje me imate li registar trenutno i koji je to broj pravnih lica ili preduzetnika koji se bave prevozom opasnih materija, pošto ste to i u skladu sa prošlim zakonom morali imati.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite gospodine Muliću, imate dva minuta.

MIRSAD MULIĆ:

Ovaj zakon ima dodirnih tačaka sa Ministarstvom saobraćaja, slažem se, ali eto, to je nama pripalo kao obaveza da uradimo i mi smo tome pristupili. Inače, od osnivanja Direktorata, znači 2007. je osnovan Direktorat, već 2008. godine smo radili ovaj zakon i mogu reći da smo ga do sada sprovodili na jedan valjan način, da nije bila nijedna akcidentna situacija.

Što se tiče privrednog registra, svakako da postoji taj privredni registar, on je malo poduži. U skladu sa ovim klasifikacijama ovih eksplozivnih materija tako se i taj registar pravi. Mi svakodnevno izdajemo odobrenja za prevoz opasnih materija, bilo da su u pitanju zapaljive tečnosti ili gasovi ili saglasnosti na radio aktivne materijale i na otrove, onako kako je predviđeno ovim zakonom. Mogao bih da pomenem neka preduzeća. Mislim da ih ima 30-ak, jer ove benzinske pumpe sve one su registrovane kako su registrovane, zatim privredna društva za proizvodnju eksploziva ili samo promet eksploziva. Mogu da nabrojim neka imena, ali da ne bude reklama.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Najavio sam kolegu Sekulića, a da se pripremi koleginica Bošnjak, pa kolega Kaluđerović, pa kolega Perić, u ime klubova, prvi krug. Izvolite.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala gospodine predsjedniče.

Uvažene kolege, bez obzira što je ovo jedan od zakona koji se rade u skladu sa obavezom čuvenih poglavlja 23 i 24, pretpostavljam da neće izazvati posebnu pažnju niti javnosti niti uvaženih kolega poslanika, iz prostog razloga što se radi o jednom tehničkom zakonu koji znači je samo upodobljavanje sa onim što su propisi Evropske unije. Naravno, radi se o interdisciplinarnoj materiji i slažem se sa tim, sa ovim zakonom imaju veze i Ministarstvo saobraćaja, kao što je rekla i koleginica Bošnjak, ali isto tako i Ministarstvo održivog razvoja i turizma zato što, ne daj bože u slučaju nesreće, imamo

mogućnost i ekološke katastrofe i tako dalje. Ono što je veoma značajno i što je istakao kolega Mulić, da od vremena, a mislim i ranije, od osnivanja direktorata i od onog prvog zakona koji je donijet 2008. godine nijesmo imali ni jedan nesrećan slučaj koji bi izazvao posledice kako za život i zdravlje ljudi, ali tako i za ono što je pitanje ekologije i pitanje životne sredine.

Naravno, treba reći da su propisi Evropske unije kada je ova oblast u pitanju i kada je u pitanju prevoz opasnih materija su vrlo rigorozni i čini mi se da u tom dijelu nemamo pravo na popust ni prema jednom privrednom društvu, zato što posledice mogu biti katastrofalne ukoliko se ne pridržavamo svega onoga što je sadržano u zakonu. Treba istaći i to da se nije mijenjala klasifikacija samih opasnih materija ali se jesu mijenjali uslovi i način njihovog prevoza i obilježavanja i sve ono što je tehnički dio ovog posla, s obzirom da se radi o prevozu kako na kopnu tako i na moru. Kažem još jedan put, ono što je veoma važno jeste da se ovi propisi dosledno sprovode.

Naravno, i kolega Mulić je istakao da položaj i osnovne obaveze privrednih društava ostaju isti, međutim čini mi se da su neki kriterijumi nešto stroži, kažem još jedan put, s obzirom da je ova oblast pod posebnom pažnjom i u Evropskoj uniji i u tom dijelu moguće da će pojedina privredna društva imati i dodatne troškove i obaveze. Ono što je veoma važno, jeste, da imamo rigorozno sprovođenje ovog zakona, nadam se, kao što je to bilo do sada tako da će to biti i u buduću. Cijenim da je dovoljno bilo za ovo javljanje, iz prostog razloga što je, kažem još jedan put, u pitanju tehnički zakon upodobljavanje za zakonima Evropske unije i da na dnevnom redu imamo mnogo važnije zakone o kojima ćemo vjerujem i više raspravljati. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala kolega Sekuliću.

Najavio sam koleginicu Drobnjak, izvolite koleginicu Drobnjak.

Koleginica Branka Bošnjak, izvinite.

BRANKA BOŠNJAK:

Složiću se, postavila sam namjerno ovo pitanje iz razloga što mislim da ovaj zakon više pripada Ministarstvu za saobraćaj bez obzira što se radi o opasnim materijama, ipak se radi o prevozu tih materija, ali u suštini interesovalo me samo zbog čega je baš odabrano vaše ministarstvo.

Kao što je prethodno moj kolega rekao jeste on tehnički zakon sa aspekta ispunjavanja ovih standarda, odnosno sporazuma koje smo već potpisali, to je ono što se Akcionim planom predviđa u poglavlju 24 i što smo morali da usvojimo. Radi se o vrlo važnom zakonu i vrlo osjetljivoj materiji zbog toga što nepoštovanjem ovakvog jednog zakona može doći do ugrožavanja i zdravlja ljudi, i životne sredine u slučaju nekog ekscesa ili u slučaju nepoštovanja tih standarda koje ste propisali ovim zakonom.

Zakon kao zakon je u suštini dobro urađen i vjerovatno kao slični zakoni u okruženju i ja ću imati i dva amandmana radi neke dvije stvari koje su mi se učinile nejasne, ali hoću da kažem da sam skeptik da mi možemo da primijenimo ovaj zakon. Skeptik sam iz razloga što ste propisali prvo nakon ovoga, ne znam koji broj, ali vidim da se više desetina podzakonskih akata mora donijeti da bi ovaj zakon zaživio, a znajući kako se to radi kod nas nisam sigurna da će se to odraditi. Onda postoje tako osjetljive stvari i toliko propisa koji su, meni se čini, neprimjenjivi kod nas.

Prvo, mi moramo da imamo i jednu dobru saobraćajnu infrastrukturu i sigurne saobraćajnice da bi se tim saobraćanicama vozio, odnosno prevezio ovakav materijal. Nisam sigurna da mi te trase toliko sigurne imamo i toliko sigurne saobraćajnice. Sama pomisao od sjevera prema jugu na naše saobraćajnice ne vidim neku koja bi mogla to da ispuni, a naročito što ovdje se pominje da se posebna pažnja posvećuje tunnelima, gdje je potrebno kroz tunele prilikom prolaska tih prevoznih sredstava posebno obezbijediti sigurnost. Ne znam da li će se to vršiti, vrlo sam skeptik u tom smislu.

Propisano je da se licenciraju svi, sada mora i vozilo i vozač i onaj koji utovara, maltene dozvole za sve trebaju i to se stavlja sve na račun tih firmi koje se bave prevozom. To će vjerovatno dovesti da se i smanji, možda, broj firmi jer pretpostavljam da će imati dodatni izdatak, posebno ovim dijelom što ste obavezali da postoje saradnici, odnosno savjetnici u tim privrednim preduzećima koja će se baviti prevozom opasnih materija koji će morati u svakom preduzeću da postoji i koji će morati da završe tu obuku. Ne znam ni koliko je Ministarstvo obrazovanja, koje je ovdje kroz ovaj sistem obrazovanja za odrasle koji će obavljati obuku njih, jer znam da u okruženju postoje posebne uprave koje se time bave. To licenciranje će da košta i da košta njihova edukacija, tako što se saspekta tehničkog tiče, zakon je dobar, ali je problem što sam sigurna da će to biti jedan od onih zakona koji ćemo mi teško sprovođiti, jer nećemo imati uslova da se on primijeni onako kako treba.

Ono što mene interesuje, a vidjećete kroz amandmane. Razumijem da se izuzima vojska Crne Gore što se tiče ovog zakona, ali dala sam amandman da ipak mora postojati neki propis u vojsci koji reguliše ovo. Tražila sam da se izbriše onaj član gdje vi izuzimate fabrički krug, odnosno te, da kažem, mikrolokacije, jer mislim da i tamo postoji opasnost po zdravlje ljudi i po životnu sredinu i vjerujem da i oni trebaju da ispunjavaju sve ove uslove.

Ono što je meni bilo nejasno u ovom zakonu i što sam kroz amandmansko djelovanje dostavila taj amandman je zašto kod prevoza gdje treba odobrenje, kod prevoza radioaktivnih materija, zašto kod davanja višekratnog odobrenja ne kažete da je to u smislu kad se radi transport istih materija, u istom terminu, na istoj trasi da se tada može davati i višekratna nego ostavljate nekako fleksibilnije nego kad se prevoze otrovi i kad se prevoze eksplozivi. Mislim da to treba da se promijeni.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolegice Bošnjak.

U ime Kluba Socijalističke narodne partije kolega Kaluđerović, a neka se pripremi kolega Perić.

Izvolite kolega Kaluđerović.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala vam gospodine potpredsjedniče, poštovana Skupštino, gospodine Muliću,

Bez želje da ičim povrijedim vaše specijalističko znanje kao generalnog direktora Direktorata koji prati ovu oblast ipak je, po mom sudu, značaj ovog zakonskog projekta zahtijevao da tu bude i resorni ministar Konjević.

Pripadam ljudima koji misle da ovo nije samo tehnički zakon, jer sama činjenica da u obrazloženju predloga zakona s razlogom se potencira da ovaj zakonski projekat

treba da donesemo kao dio ispunjavanja obaveza iz pregovaračkog poglavlja 24 i da je njegovo donošenje predviđeno akcionim programom Vlade u borbi protiv terorizma. Pazite, naglašavam u borbi protiv terorizma. Dakle, bez ikakve dileme između ostalog samo to upućuje na zaključak da se radi o veoma značajnom zakonskom projektu. Na žalost, kada pogledamo i podatke da je vlada Nacrt ovog zakona utvrdila još u oktobru 2012. godine, za koji mjesec će pune dvije godine, da ga je dostavila Skupštini u proceduru na usvajanje tek krajem 2013. godine prosto se nameće pitanje zbog čega je ovoliko vremena izgubljeno od utvrđivanja nacrta pa do dostavljanja Skupštini, a uz to i mi smo se kao Parlament potrudili da potrošimo nekih pola godine da bi raspravljali o ovom zakonu i eventualno ga usvojili.

Uz ovo, takođe želim da naglasim da sam zapazio u papirima koji prate Predlog zakona koji nam je dostavljen i o kojem raspravljamo da tekst Predloga zakona nije preveden na engleski jezik, da nije bilo učešća konsultanata, dakle, eksperata za ovu oblast, koristili smo isključivo domaće stručne snage u vezi sa ovom materijom, što mislim da nije dobro i da je bilo i te kako poželjno da se znanje međunarodnih eksperata za ovu oblast i te kako koristi za pripremu što je moguće kvalitetnijeg predloga ovog zakona. Takođe je posebno značajno i za ovaj Parlament, mislim da treba da bude posebno interesantno i da se traži dodatno pojašnjenje i ja očekujem da ćete vi to učiniti, da je predlogom teksta ovog zakona samo djelimično usklađen sa odgovarajućim direktivama Savjeta Evrope i Evropskog parlamenta, a radi se o direktivama koje su usvojene još 2005. i 2006.godine. Iza toga slijedi pitanje, a koja su to pitanja po kojim predlog ovog zakona nije usklađen sa odgovarajućim direktivama Savjeta Evrope i Evropske unije. Samo da ne bih ja koristio svoju nego da koristim formulaciju iz obrazloženja predloga zakona koji je dala Vlada na strani 3. obrazloženja.

Predlog zakona o prevozu opasnih materija nije usklađen sa direktivom u dijelu koji se odnosi na nepostojanje definicije u značenju izraza kontrola kao i nepostojanje nacionalnog tijela za kontrolu opasnih materija. Dakle, zakon ne uređuje pitanje kontrole prevoza opasnih materija, zakon ne uređuje i ne predviđa postojanje nacionalnog tima koji će se baviti kontrolom prevoza opasnih materija. Zbog čega, kada ove direktive jasno ukazuju na potrebu da se to učini? Naravno, ne sporim, želim da afirmišem u vremenu kojem je preostalo da je značajno što imamo kategorizaciju opasnih materija, što su definisane dodatne obaveze pošiljaoca, prevoznika, primaoca opasnih materija, što se uvodi institut savjetnika kod svakog pošiljaoca prevoznika, primaoca opasnih materija, kojim se još detaljnije personalizuje odgovornost u vezi sa ovom problematikom, što postoji obaveza posjedovanja sertifikata odgovarajućih i za prevozno sredstvo i za vozača odgovarajućih uvjerenja i tako dalje. Ali, ova činjenica da nemamo kontrolu, da nemamo nacionalni tim koji će pratiti kontrolu prevoza opasnih materija je veoma rizična, pri činjenici da se prevoz opasnih materija kroz deklasiranje onog što se ustvari ne prevozi nego onog što neko želi da ...(Prekid)... sa tog prostora ne možemo da to sročimo i u ovaj zakon ne uredimo.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolega Kaluđeroviću. U ime Kluba Pozitivne Crne Gore, kolega Srđan Perić. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče, kolege i kolegice poslanici,

Prvi minut ću iskoristiti prosto za nešto što smatram što nije uopšte vezano za ovu temu, ali koristeći vaš funkcionalni kapacitet gospodine Mirsade, moliću vas kao generalnog direktora. Ovim putem imam zaista potrebu od vas da vas zamolim da u komunikaciji sa ministrom zaštitite našeg predsjednika opštinskog odbora i odbornicu u Opštinskom parlamentu u Andrijevici, javnosti radi. Predsjednici našeg opštinskog odbora, objavljeno u medijima njena čestitka građanima Opštine Andrijevica. Takođe u tom tekstu ona pita građane da li žive bolje, da li su uspjeli da se zaposle da osjete bolji život i posebno citiram ovaj dio: "Tu svakako izuzimam pojedince kojima je omogućeno da voze skupe džipove, rade sve poslove za potrebe opštine i koriste sva prirodna bogatstva Andrijevice za lično bogaćenje". Koleginica Lekić je dobila prijetnju od bliskog rođaka, predsjednika opštine, izvjesnog Igora Mašovića, koji je krenuo juče sa prijetnjama, u kojima je pominjao i odrublivanje glave, takođe nastavio i danas sa uzmeniravanjem. Apelujem na vas da ispitajte ove navode, da provjerite tačnost ovih navoda, da ukoliko provjerite da oni jesu tačni, a tačni su, preduzmete hitne zakonske mjere, jer ako ćemo se izživjavati prema damama i prema odbornicima zbog stava, pročitao sam javnosti, zbog koga je blizak rođak predsjednika opštine Igor Mašović, prijetio odbornici u andrijevičkom parlamentu. To je prosto nešto što je za svaku osudu i očekujem od vas, ponavljam. Ovo ulazi u zapisnik da zaštitite koleginicu Lekić, jer nadam se da će se zaustaviti na tim verbalnim prijetnjama, jer vi preuzimate odgovornost za njenu bezbjednost. I to sam zaista imao potrebu da kažem na samom početku svog obraćanja. Naravno, tokom dana će biti podnešena, ako već nije krivična prijava tim povodom.

Kada je riječ o Zakonu o prevozu opasnih materija, nemam mnogo šta dodati tome što su izrekle kolegice i kolege. Jasno je da se radi o jednom usklađivanju, prosto sa međunarodnim sporazumom i evropskim zakonodavstvom, u tom dijelu nije sporan. Međutim, ono što je sa druge strane vrlo sporno da smo mi imali 2008.godine zakon koji je manje više u suštinskom smislu tretirao ovu materiju na jedan sličan način. Sada se radi prosto o nekom tehničkom upodobljavanju. Međutim, osnovno pitanje koje se postavlja je da li mi imamo kapaciteta i prije svega volje da primjenjujemo odredbe ovog zakona? Daću konkretan primjer.

U članu 74 nadzora se nabrajaju koje su to institucije nadležne za primjenu ovog zakona. I sada pazite. Tu je ministarstvo, organ državne uprave nadležan za poslove saobraćaja i pomorstva, organ državne uprave nadležan za poslove obrazovanja, organ uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine, organ uprave nadležan za inspekcijske poslove i Agencija za civilno vazduhoplovstvo. E, sad pazite, koliko je tu institucija, a mi smo recimo, 2012.godine imali potencijalno brod sa nuklearnim otpadom u Luci Bar za koju u suštini smo tvrdili da ne vozi nikakav opasan materijal.

Konkretno, brod je vrlo često, radi se o brodu Pumadan, danskom brodu, teretnjaku "Puma", koji je vrlo često bio na oko međunarodnih ekoloških udruženja i za koje su naše vlasti imali dovoljno informacije i sasvim je vrlo jednostavno rečeno od državnih organa da tu nema ništa sporno, da nema nikakvog radioaktivnog materijala.

Međutim, sasvim suprotno su tvrdile kolege iz Hrvatske. Nijesu se zaustavili tu, već su početkom avgusta 2012.godine budno pratili kretanje broda "Puma" u crnogorskim teritorijalnim vodama i izvršili radarsko praćenje i utvrdili da se tu čak nalazi nuklearni otpad u tom brodu. Mediji su dobili pogrešnu informaciju iz Luke Bar da je brod

uopšte dolazio i ako podaci Lučke kapetanije govore suprotno. Znači, zašto pominjem ovaj slučaj? Vrlo je konkretan slučaj, vrlo jednostavan. Vi možete demantovati, ako ovo nije tačno. Da li mi ustvari iz dan u dan usvajamo zakone koji su na domenu ovoga, papir trpi sve, na domenu zakonodavstva, apsolutno nesporni, ali sa druge strane kada treba da se pokaže kuraž ili spremnost da se primijeni zakon mi zabijamo glavu u pijesak...

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam. Uvaženi gospodine Muliću, želite li da prokomentarišete uvodno izlaganje, pošto su ovo bila uvodna izlaganja, sada ili u završnoj riječi? To je vaše pravo. Idemo po redosljedu prijavljenih. Koleginica Nada Drobnjak je prva prijavljena po ovom tački u diskusijama. Izvolite.

NADA DROBNJAK:

Hvala potpredsjedniče, uvaženi predsjedniče Ministarstva unutrašnjih poslova, koleginice i kolege,

Već je rečeno da obaveze za donošenje novog zakona o prevozu opasnih materija, proizilazi iz Akcionog plana za pregovačko poglavlje XXIV pravda, sloboda i bezbjednost, ali ono po čemu ovaj zakon jeste važan, jeste, prije svega obaveza da se osigura potpuna bezbjednost života i zdravlja ljudi, životne sredine prilikom prevoza opasnih materija.

Ovaj predlog zakona je normativno usklađen sa potvrđenim međunarodnim standardima i pravnim tekovinama Evropske unije u ovoj oblasti. U pitanju je jedan vrlo kompleksan zakon zbog toga što uređuje prevoz raznih vrsta opasnih materija sa mogućnošću korišćenja različitih vidova saobraćaja uz poštovanje standarda koji važe za sve države, jer je prevoz opasnih materija u Crnoj Gori dio globalnog prevoza ovih materija.

Predlogom zakona uređuju se preventivne i opšte mjere bezbjednosti koje ne obuhvataju samo prevoz, već i utovar, istovar opasnih materija, zbog čega se utvrđuju uslovi koje moraju ispunjavati mjesta za utovar i istovar. Takođe, utvrđuju se mjere koje moraju ispunjavati prevozna sredstva kao i ambalaža. Precizno su utvrđene obaveze pošiljaoca, ambalažera, prevoznika, drugih učesnika u prevozu i primaoca.

Odobrenja za prevoz su kao i do sada vezana za eksplozivne materije, otrove i radioaktivni materijal i nije slučajno propisano da odobrenje sadrži pravac kretanja, jer se tako obezbjeđuje da opasan teret ne prolazi kroz naseljena područja ili područja sa velikim rizikom po prirodu.

Predlagač zakona je već rekao da su Ujedinjene nacije 50-tih godina prošlog vijeka u cilju da se smanji broj nezgoda sa opasnim materijama, kao i njihove moguće posledice, napravile preporuke, a na osnovu njih i sporazume koji su obavezujući za sve potpisnike sporazuma.

Pravilnik koji je prilog preporuka o prevozu opasnih materija utvrđuje UN broj kojim je opasna materija upotpunosti definisana. Poznavanje UN broja je propisano i Predlogom zakona u članu 12 jer isprava o prevozu opasne materije mora sadržati ovaj broj, a UN broj je važan jer ne dozovoljava slobodna tumačenja vezana za manipulaciju opasnim materijama od strane bilo kog od učesnika u transportnom lancu.

Predlog zakona donosi ključnu novinu vezanu za obavezu da prevoznik u drumskom i željezničkom saobraćaju angažuje najmanje jednog savjetnika za

bezbjednost prevoza opasnih materija čije obrazovanje i osposobljavanje mora biti u skladu sa evropskim Sporazumom o međunarodnom prevozu opasnih materija u drumskom saobraćaju, ADR sporazumom i Pravilnikom o međunarodnom prevozu opasnih materija željeznicom RID Pravilnikom.

Obaveze savjetnika definisane Predlogom zakona čine ga jednim od najodgovornijih za prevoz opasnih materija. Boljem kvalitetu usluga i smanjenju rizika od nezgoda i nesreća treba da doprinese definisana obaveza za sve učesnike u prevozu opasnih materija da se moraju edukovati. Usvajanjem ovog zakona inovira se uređivanje materije prevoza opasnih materija na teritoriji Crne Gore i omogućuje da se ova značajna vrsta prevoza obavlja na način koji obezbjeđuje visok stepen bezbjednosti ljudi i životne sredine od negativnih efekata koji bi u slučaju neodgovarajućeg prevoza ili nezgode mogle da proizvedu opasne materije. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i Vama kolegice Drobniak.

Kolega Emilo Labudović, a neka se pripremi kolega Vuletić.

Izvolite kolega Labudoviću.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče.

Koleginice i kolege, gospodine Muliću,

Neko je ovdje rekao da je ovdje riječ o tehničkom zakonu i taj navod bih ispravio i rekao da je ovdje riječ o jednom veoma važnom zakonu koji sadrži, do duše, dosta tehničkih normi, ali normi koje život mogu da znače. I zato prije nego što iznesem nekoliko napomena koje sam primijetio čitajući ga, ne mogu a da ne uputim jednu kritiku za jednu gotovo detinjariju koju ste napravili u uvodu ovog zakona. Kažem veoma ozbiljnog zakona.

Gospodine Muliću u popisu značenja izraza napisati da je vozilo svako motorno vozilo namijenjeno za vožnju drumom, opremljeno sa najmanje četiri točka, a da je vozač lice koje vozi vozilo je, nemojte se ljutiti, za osnovnu školu i to za niže razrede. Ovako ozbiljan zakon, ovako ozbiljna materija podrazumijeva mnogo ozbiljniji popis značenja riječi izraza, tim prije što ih ima dosta sa kojima se mi u našoj zakonodavnoj i svakodnevnoj praksi prvi put srećemo. I molim vas, kad ih prepisujete, a uglavnom ih prepisujete, prepisujte ih malo ozbiljnije. Nema smisla.

Takođe, gospodine Muliću ako bismo ovog časa, ili kad ovaj zakon stupi na snagu, počeli da ga primjenjujemo, odgovorno vam tvrdim da u ovom trenutku u Crnoj Gori ne postoji privredno društvo koje bi moglo da se bavi ovim poslom. Toliko je normi novih, toliko obaveza, toliko je tehničkih uslova da, ruku na srce, bez priličnog izdvajanja novčanih i svakih drugih sredstava vremena u ovom trenutku ne vjerujem da postoji organizacija u Crnoj Gori koja bi mogla ovim da se bavi. Ali, znate šta je za njih olakšavajuća okolnost, ono što je rekao kolega Veljo nema kontrole. Ko će da kontroliše sprovođenje ovog izuzetno važnog zakona, saobraćajni policajci. Nemojte molim vas.

Takođe, moram da primijetim da je ovaj sistem izdavanja dozvola koji je ograničen na period od 60 do 90 dana prilično neracionalan. Ako se neko, kao osnovnom djelatnošću, bavi prevozom opasnih materija i to ne vrši ad hok od situacije do situacije, nego mu je to stalna obaveza, mislim stalna profesionalna djelatnost, zašto ga onda

ograničavati i tjerati ga da svakih 30 do 60 dana zavisi od vrste dozvole i to ponovo radi. Ako jednom ispuni te uslove, ne kažem uvesti s vremena na vrijeme neku kontrolu održavanja tih uslova, ali stvarno tolika administracija i toliko izlaganje troškovima ovih privrednih društava koja se bave prevozom opasnih materija, mislim da je neracionalno i necjelishodno.

Takođe, imam primjedbu kod ovog posebnog insistiranja na bezbjednost prevoza opasnih materija kroz tunele, i nešto zamišljam kompoziciju voza koja treba da uđe u Crnu Goru i da doveze recimo jedan teret te vrste do Bara. Znao bi da gospodine Muliću, ni mjesec dana on stigao ne bi u Bar, zato što od ulaska u Crnu Goru negdje iza Prijepolja pa do Bara ima preko 170 i nešto tunela, i kad bi u svakom od njih sproveli ove mjere bezbjednosti koje ovdje nalažete, kažem vam da bi sva Crna Gora imala posla oko toga.

Takođe, imam primjedbu, zašto u istu kategoriju kao tuneli nijesu uvršteni mostovi i vijadukti, koji takođe predstavljaju objekte gdje bi se ne daj Bože incident te vrste i te kako odrazio na ukupno stanje. Svuda u svijetu vjerujte, provjerio sam, ovi zakoni tretiraju i ove objekte, mostovi i vijadukti su takođe veoma kritične tačke na kojima su potrebne posebne mjere zaštite kad je riječ o prevozu ovih materija.

Sasvim sam slučajno u prilici bio da ovo provjerim, što bi se reklo, kod jednog rođaka koji radi u Njemačkoj u firmi koja se bavi ovim poslom. Za najbenigniju opasnu materiju koju treba da prevezu moraju najmanje nedjelju dana da se prijave ranije, da se precizno ucrtava itinerer cijelog puta, a na pojedinim dionicama puta se vrši sukcesivno isključenje saobraćaja, pogotovu u tunelima, pogotovu na mostovima i pogotovu na vijaduktima. Ako biste to sproveli gospodine Muliću u Crnoj Gori, a obavezni ste da to sprovedete po ovom zakonu kažem vam

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam kolega Labudović.

Kolega Milorad Vuletić, a neka se pripremi kolega Nišavić.

Izvolite kolega Vuletiću.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem gospodine predsjedavajući.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi građani,

Možda nije loše što nas malo isprepada kolega Labudović sa ovim konstatacijama i zaista interesantnim zapažanjima. Međutim, predmet mog interesovanja počinje od definicije šta su to opasne materije. Pa se pod opasnim materijama smatraju sve one materije koje u toku proizvodnje, transporta, skladištenja ili rukovanja mogu da izazovu posledice štetne po zdravlje i okolinu. Opasne materije obuhvataju i materije i predmete koji mogu biti gotov proizvod, polu proizvod, među proizvod, nus proizvod, sirovine ili otpad, a imaju karakteristike opasnih materija i u toku transporta mogu ugroziti život i zdravlje ljudi i zagađivanje životne sredine. Transport i manipulisanje opasnim materijama regulisano je zakonima, međunarodnim konvencijama, uputstvima za pojedine vidove i grane transporta. Oblast prevoza opasnih materija kod nas u Crnoj Gori do sada je regulisana Zakonom o prevozu opasnih materija iz 2008. godine, a obaveza donošenja novog zakona proistekla je zbog potrebe sveobuhvatnijeg uređenja oblasti prevoza opasnih materija, a posebno pitanja koje su predmet Evropske unije i njenog i

potvrđenih međunarodnih ugovora, kao i obaveza i akcionog plana za pregovaračko poglavlje 24 Pravda, sloboda i bezbjednost koji je Vlada usvojila krajem 2013. godine. Akcionim planom u poglavlju sedmom borba protiv terorizma podtačkom sedam - tačka tri, planirana je obaveza donošenja novog zakona radi usklađivanja sa akcionim planom Evropske unije za unapređenje bezbjednosti eksploziva. Prevoz opasnih materija kao i dio cjelokupnog prevoznog sistema Crne Gore je inter disciplinaran, jer se propisi koji se odnose na tu vrstu prevoza, primjenjuju na drumski i željeznički saobraćaj i prevoz u pomorskom i vazdušnom saobraćaju. Zakonom je precizno propisano što čini svojstvo opasne materije, načina pakovanja, načina prevoza, opremanja vozila za prevoz opasnih materija. Koncept zakona zasniva se na opredjeljenju da se obezbijedi primjena rješenja sadržanih u odgovorajući ugovor.

Na ovom opredjeljenju zasnivao se i do sada važeći zakon, ali u međuvremenu prevaziđen u dijelu koji nije usklađen sa promjenama međunarodnih ugovora koji se tiču unapređenja bezbjednosti prevoza opasnih materija.

Ovako opredjeljenje u skladu je sa članom 9 Ustava Crne Gore, prema kome su potvrđeni međunarodni ugovori, sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka Crne Gore i isti imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju u slučaju potrebe.

Zbog ograničenog vremena za diskusiju neću se baviti konkretnom analizom pojedinih zakonskih odredbi iako su neke bile predmet mog naglašenog interesovanja. Poglavlje opšte mjere bezbjednosti od člana 11. do 41. koji se odnose na obaveze učesnika u prevozu, pakovanje opasnih materija, uloga savjetnika za bezbjednost i ostalih lica koja učestvuju u prevozu opasnih materija, posebno u drumskom i željezničkom saobraćaju.

Ključna novina u novom zakonu je mjesto i uloga savjetnika za bezbjednost u prevozu opasnih materija. Zakonom su definisane njegove brojne obaveze, što ga stavlja u red najodgovornijih za prevoz opasnih materija zbog čega su mu data i odgovarajuća ovlašćenja i propisani precizno zadaci i isti mora posjedovati posebno uvjerenje o sposobnosti za vršenje ovog posla, koje izdaje Centar za stručno obrazovanje pri nadležnom ministarstvu.

Ostalih sedam poglavlja i onako su interesantna i ako su interesanta i značajna, no pretpostavljam da će se njima baviti kroz diskusiju neko od zainteresovanih kolega poslanika. Sve u svemu, meni preostaje da zaključim da jer predloženi zakon dobar, da ga treba podržati, pa predlažem Skupštini ...

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Vuletić.

Kolega Radosav Nišavić ima riječ, a neka se pripremi kolega Gegaj.

Izvolite kolega Nišaviću.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Hvala vam potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani gospodine Muliću,

Predlogom zakona o prevozu opasnih materija stvaraju se preduslovi da se rizici koji proizilaze iz prevoza opasnih materija, a koji se odnose na ugrožavanje života i zdravlja ljudi i ugrožavanja životne sredine, svedu na najmanju moguću mjeru.

Ovim zakonom reguliše se prevoz opasnih materija u drumskom, željezničkom, pomorskom, vazdušnom saobraćaju, i ovdje se podrazumijeva i utovar i istovar opasnih materija, kao i zaustavljanje koje je prouzrokovano nezgodom, saobraćajnim udesom, kao i kvarom na prevoznom sredstvu, što predstavlja i najčešći rizik za prije navedene posljedice.

Opasne materije su one materije koje zbog svojih osobina, kao što je eksplozivnost, otrovnost, zapaljivost, korozivnost i sl. mogu ugroziti život i zdravlje ljudi, proizvesti materijalnu štetu i ugroziti čovjekovu okolinu. Prevoz opasnih materija u i tehničkom smislu predstavlja stalnu opasnost za sve koji dolaze u posredni ili neposredni kontakt sa opasnim materijama.

Prostori u kojima se opasne materije proizvode i skladište, pretovaraju, pa površine po kojima se odvija prenos ili prevoz opasnih materija neprestano su izloženi od opasnosti od zagađenja, požara, eksplozije, trovanja, radijacije, i dr. i osobe koje rukuju sa opasnim materijama ili sudjeluju u prevozu opasnih materija, u stalnoj su opasnosti od povreda, narušavanja zdravlja, ili su u životnoj opasnosti.

Zbog toga, donošenjem ovakvog zakona, trebalo bi da spriječi ili maksimalno snizi rizik od neželjenih posljedica prilikom prevoza opasnih materija. Najčešće nepredviđene posljedice nastaju kod udesa, nezgoda ili kvara na prevoznom sredstvu, pa ću se samo, daću pažnju na član 18 - mjere u slučaju nezgode, kaže: "U slučaju nezgode prevoznik je dužan da obezbijedi, prikupi ili odstrani opasnu materiju, ili da je na drugi način učini bezopasnom i o tome obavijesti ministarstvo, pa redom, službe zdravstva, policije" itd. Mislim da ovdje treba da stoji, da prvo treba kod nas obavijestiti policiju koja bi došla da obezbijedi mjesto udesa, a onda obezbijediti i obavijestiti ostale službe vezane za ovu nesreću, odnosno za kvar itd.

Šta sam htio da kažem ovdje? Nemoguće je da u slučaju nezgode prevoznik uvijek obezbijedi da odstrani opasnu materiju ili da je na drugi način učini bezopasnom, šta, zavisno od materije, šta ako se prospe tečni gas, sona kiselina, itd. Znači nemoguće je da prevoznik to uradi bez pomoći drugih službi.

Isto tako, kaže se da je pretovar, ako je potreban pretovar prilikom udesa ili kvara vozila, da se pretovar mora vršiti van puta. Da vas pitam, ako se to desi recimo na dionici kroz Platije da li je to moguće uraditi. Znači treba da u zakonu stoji van puta ako je to moguće.

I da vas pitam, da li mi uopšte posjedujemo kadar i opremu za brzo reagovanje prilikom havarije vozila koje prevozi izuzetno opasne materije. Možemo li, zavisno od toga da predvidimo koliko je vrijeme od nastanka havarije do intervencije na saniranju posljedica? Znači da ne postoji apsolutna sigurnost od havarije, ali bi brzina intervencije znatno smanjila intenzitet i posljedice havarije. Zbog toga bi moralo da se prevoz opasnim materijama, za prevoz stavi i plan za slučaj akcidentalne situacije. Ako do nesreće dođe vozač bi trebalo da postupi po tim pravilima, a prvo, rekao sam da obavijesti policiju.

U nekim slučajevima trebalo bi obezbijediti i prateće vozilo sa specijalizovanom ekipom za pomoć u slučaju nesreće. Naravno, sve to povećava cijenu prevoza opasnih materija.

I da zaključim, u poglavlju gdje dobijamo odobrenje za prevoz opasnih materija, predviđa se i odobrenje i putni pravac. Mislim da pojedine zemlje, odnosno

pojedine zemlje imaju i određene mape puta kojima se prevoze opasne materije, iz razloga toga što ...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolega Nišaviću.

Kolega Nikola Gegaj ima riječ, a neka se pripremi kolega Obrad Gojković.

Izvolite kolega.

NIKOLA GEGAJ:

Poštovani predsjedniče, poštovani gospodine Muliću, dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Intenzivni razvoj hemijske industrije u svijetu i masovna proizvodnja opasnih materija neminovno diktiraju pravila ne samo u domenu proizvodnje već i u domenu prevoza.

Postoje brojni ekspertske timovi koji isključivo rade na bezbjednom prevozu opasnih materija koje često predstavljaju hemijske bombe na točkovima. Uostalom, funkcionisani razvoj pojedinih privrednih grana ne može se odvijati bez korišćenja opasnih materija. Po definiciji opasne materije su materije koje svojim osobinama, otrovnost, radioaktivnost, ili hemijskim reakcijama mogu ugroziti zdravlje ili živote ljudi, oštetiti materijalna dobra ili zagađiti čovjekovu okolinu. U hemijskoj industriji postoji nekoliko desetina hiljada vrsta opasnih materija.

Predloženim zakonskim rješenjima uspostavlja se okvir za bezbjedno obavljanje djelatnosti prevoza opasnih materija drumskim, željezničkim, vazдушnim i pomorskim saobraćajem. Definisane su i nadležnosti, kao izdavanja odobrenja, kontrole i prevoza različitih opasnih materija itd. itd., opširnije je o tome govorio gospodin Mulić.

Imajući u vidu rizik koji sa sobom nosi prevoz opasnih materija i posljedice do kojih može dovesti njihovo nekontrolisano oslobađanje u toku prevoza, kao i uzroke vanrednih događaja, neophodno je, ili po meni, je neminovnost insistirati na sprovođenju preventivnih mjera koji te rizike mogu svesti na minimum. Tu prvenstveno mislim na ispravnost sredstava za transport i pakovanje, propisno pakovanje, pravilna obučenosť ljudstva koje učestvuju u prevozu. Ipak po mom mišljenju veoma značajno je ukoliko u transportu opasnih materija dođe do udesa je povezivanje, odnosno kordinisano djelovanje stručnih ekipa gdje će doći do adekvatne, efikasne i brze intervencije, sa jasno utvrđenim zadacima u cilju zaštite sredstava, ljudi u okolini i ublažavanja posljedica štetnog dejstva opasnih materija.

Takođe, veoma bitno je prilikom prevoza opasnih materija korišćenje računarske tehnike tako da bi bile opisivane relacije baznih podataka. Pripremajući se za ovu tačku dnevnog reda pročitao sam i uporedni zakon u Republici Hrvatskoj i tamo baza podataka ima, da ne kažem, prioritet ali veoma značajno mjesto. Baza podataka može pružiti niz informacija koje dodatno odslikavaju transport opasnih materija, pri prevozu opasnih materija značajni faktor takođe predstavlja poznavanje svojstva opasne materije, načina pakovanja, načina prevoza, opremanje vozila za prevoz opasnih materija, postupanje u nesrećama sa opasnim materijama, saniranje posljedica nesreće, uključujući i ekološke nesreće kao i edukaciju lica za pripremu i prevoz opasnih materija. U ostalom predloženim odredbama u odnosu na važeći zakonski tekst postiže se usklađivanje

zakonodavstva Crne Gore sa pravnom regulativom Evoropske unije u oblasti prevoza opasnih materija.

I na kraju, mogu zaključiti da se radi o dobrom zakonu koji je veoma stručno i pripremljen i da zaslužuje podršku nas poslanika. Toliko i hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama kolega Gegaj.

Kolega Gojković nije trenutno u sali, i pošto više nema prijavljenih po ovoj tački dajem priliku gospodinu Muliću da u završnoj riječi može da odgovori na neka pitanja, ali se morate sudržavati mogućnosti komentara i ličnog pominjanja poslanika jer bi tim izazvali pravo na odgovore što nije prilika nakon završne riječi. Dakle, pokušajte da budete racionalni i da se čuvate toga.

Imate pet minuta.

MIRSAD MULIĆ:

Hvala gospodine potpredsjedniče Mustafiću.

Evo neko je na početku rekao da ovaj zakon možda neće biti tako inspirativan za ovaj dom, ali mi je veoma drago što je ovaj dom shvatio da se radi o jednom vrlo važnom zakonu. Dakle, opasne materije, kako smo rekli svi ovdje, konstatovali smo, one materije koje mogu izazvati štetne posljedice po život i zdravlje ljudi, materijalna dobra ili životnu sredinu. Što bi narod rekao sa tim nema šale. Mislim da smo poslanicima i crnogorskim građanima ponudili jedan dobar zakon, zakon koji se naslanja na važeće sporazume u Evropi i u drumskom, i u željezničkom, i u vazdušnom i pomorskom saobraćaju. Takođe, zakon koji podržava i evropske direktive koje regulišu ovu oblast.

Jedno od pitanja ovdje je bilo primenljivost ovog zakona ili rekao bih životno .. zakona. Mislim da smo napravili, da smo predložili jedan zakon koji je vrlo životan, zakon koji će moći vrlo brzo da zaživi na kraju, krajeva zbog toga smo i radili, a evo ovdje i 12 pravilnika koje smo pripremili i koje ćemo donijeti do kraja ove godine koji će u potpunosti regulisati ovu oblast. Dakle, evo da prođem kroz ono što su gospoda poslanici govorili, mislim da je zakon vrlo životan, da je zakon u punom smislu te riječi evropski i da će na pravi način regulisati, kako sam rekao, ovu materiju. Bilo je i onih koji su mislili da ćemo na ovaj način opteretiti one koji se bave opasnim materijama na taj način šta ćemo im nametnuti određene troškove. Međutim, mislim da je najveći trošak stradanje ljudskog života. Dakle, ovim zakonom smo unaprijedili procedure u smislu preučesnika prevoza opasnih materija, i znatno smo podigli nivo bezbjednosti kada je u pitanju prevoz opasnih materija. Postavilo se i pitanje da li mi možemo zaista kontrolisati ovo. Mislim da apsolutno možemo zbog toga smo u ovaj zakon uveli i savjetnika za bezbjednost koji je obaveza svih privrednih društava koje se bave ovom materijom i na taj način što smo dali dodatno snagu rekao bih ili dodatnu mogućnost inspektorima koji vrše nadzor. U prethodnom, odnosno u važećem zakonu vidjeli ste i sami da naši inspektori nijesu mogli da zaustavljaju one koji voze opasne materije i da će to sada činiti uz pomoć policijskog službenika. Pripremljen je i pravilnik koji će kontrolisati oko 40 stavki, kada je u pitanju prevoz opasnih materija na drumu i mislim da je u tom pogledu ovaj zakon vrlo životan. Bilo je i nekoliko pitanja ovdje oko gospode, hajde da ne pominjem, da nekoga ne pomenem. Znači, pitanja postavljena u slučaju nezgode, znači prevoznik mora prvi da reaguje ukoliko on ne može da prikupi ovu opasnu materiju on će, naravno obavijestiti i

ministarstvo, on će obavijestiti i Agenciju za zaštitu životne sredine i ostale subjekte. Ukoliko on ne može da prikupi, kažem ovu materiju postoje druga privredna društva u Crnoj Gori koja to mogu da urade, a u svakom slučaju najvažnije je da je to ovdje propisano kao obaveza prevoznika.

Dakle, vjerujem da će ovaj zakon zavrijediti glas svih poslaničkih klubova, mi smo zaista spremni da ga ispoštujemo do kraja i vjerujem da ćemo ovu oblast značajno unaprijediti.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vama gospodine Mulić.

Hvala vam za učešće u raspravi, bila je ovo rasprava o Predlogu zakona o prevozu opasnih materija, naravno i o ovoj tački ćemo se izjasniti naknadno.

Prelazimo na sledeću tačku dnevnog reda, a to je **Predlog zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma**. Ovlašćeni prestavnici Vlade su doktor Radoje Žugić ministar finansija i Vesko Lekić direktor Uprave za sprečavanje pranje novca i finansiranja terorizma.

Izvestioci odbora su Radovan Obradović, Zakonodavnog odbora i Nik Gjeloshaj Odbora za ekonomiju, finansije i budžet. Otvaram pretres i pitam predstavnika Vlade želi li dati dopunsko obrazloženje.

Izvolite minister. Imate pet minuta.

RADOJE ŽUGIĆ:

Dame i gospodo poslanici, poštovani građani,

Dakle, Predlog zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma jedan je od značajnih pravnih akata koje je Vlada uputila ovom Parlamentu, polazeći od problematike koju tretira, ali i sve novijih i novijih metoda koje počinioци ovih krivičnih dijela preduzimaju kao i potrebe brzog regulatornog prilagođavanja upravo ovim metodama. S toga je ovaj zakon, polazeći od njegovog značaja Ministarstvo finansija za izradu ovog zakona formiralo radnu grupu u čijem sastavu su bez malo svi državni organi, počev od Skupštine Crne Gore, Vrhovnog državnog tužioca, Ministarstva pravde, Uprave igara na sreću, Uprave policije, Centralne banke Crne Gore, Poreske uprave, Komisije za hartiju od vrijednosti, Agencije za .. osiguranja, Agencije za telekomunikacije i poštansku djelatnost, advokatske i notarske komore.

Dakle, ovaj zakon ima za cilj da postojeći pravni okvir harmonizuje, odnosno uskladi sa preporukama, direktivama i dobrom praksom Evropske unije. Ovo je takođe jedan od ključnih uslova za sticanje punopravnog članstva u Evropskoj uniji, ali prije svega jedna od ključnih obaveza u jačanju pravne države. Komitet eksperata Savjeta Evrope Mani Val je u trećem krugu svoje evaluacije svog ocjenjivanja priznao napredak Crne Gore u pogledu harmonizacije, odnosno snaženja regulatornog okvira, ali je priznao napredak i na polju primjene ovih zakona, i dao određene preporuke za izmjene koje je neophodno implementirati i koje su posledice kako sam već kazao sve novijih i novijih metoda koje počinioци ovih krivičnih dijela koje se odnose na pranje novca i finansiranje terorizma koriste u praksi. Dakle, kako se to dešava s toga se dešavaju sve novije preporuke, nove direktive koje je neophodno ugraditi u nacionalne regulatorne okvire i upravo je to cilj ovog zakona koji je ovdje pred vama uvaženi poslanici našeg Parlamenta. Znači, da postojeći zakon nije loš, nije neusklađen, niti je u suprotnosti sa dobrom

međunarodnom praksom, već je neophodno da sve ono što su nove preporuke i nove direktive ugradimo u novi sastav, odnosno u novu strukturu ovog pravnog akta i time osnažimo regulatorni okvir i na polju harmonizacije, ali i na polju primjene.

Preporuke Manivala, Savjeta eksperata Evropske unije protiv pranja novca i finansiranja terorizma su osnova donošenja ovog zakona, a takođe i radne grupe ... koja je davala preporuke i uglavnom se zakon, odnosno izmjene i dopune ovog zakona odnose na direktivu 2005/60EC i direktivu 2006/70EC, ali sam Prijedlog zakona nije u potpunosti usklađen sa direktivom broj tri u dijelu koji se odnosi na produbljenu provjeru klijenta koji nije fizički prisutan. Nakon stupanja na snagu ovog zakona, dakle, šest mjeseci nakon stupanja na snagu zakona donijeće se podzakonski akt i time ćemo u cjelini implementirati i ovu direktivu.

Takođe, kada je u pitanju direktiva 2006/70EC koja se odnosi na faktore neznatnog rizika isti je status kao i kod prethodne. Naime, šest mjeseci nakon stupanja na snagu ovog zakona donijeće se podzakonski akt u kojem će biti u cjelini primijenjena i ova direktiva koja se odnosi na faktore neznatnog rizika.

Prijedlogom zakona se uvode i nove kategorije obveznika. Uvodimo takozvani ... izvođače građevinskih radova, marketinške i konsultantske aktivnosti, pružanje turističkih usluga, otkup sekundarnih sirovina i mrežna prodaja. Predlogom zakona se preciznije definišu mjere i radnje koje se preduzimaju radi otkrivanja i sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma kao i preciznije definisani slučajevi u kojima se sprovede mjere utvrđivanja i provjere identiteta klijenta i praćenje njegovog poslovanja što znači da su obveznici u obavezi da ove mjere primjenjuju na klijente sa kojima je već uspostavljen poslovni odnos. Dakle, to su takozvani postojeći klijenti.

Takođe, za plaćanja koje se vrše u gotovom novcu, za licitacije prodaje umjetničkih slika, plemenitih metala, dragog kamenja iznos za izvještavanje Upravi za sprečavanje pranja novca je smanjen sa 15 000 na 7 500 eura i time učinjen je veći nivo transparentnosti ...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam. Tako je dogovor sa Kolegijuma striktno pet minuta, moramo se držati i u diskusijama i u izlaganjima predstavnika Vlade.

Pitam izvjestioce odbora da li žele riječ? Ne žele.

Predviđeno vrijeme za raspravu po ovoj tački dnevnog reda, ukupno vrijeme je dva sata, do 15:45h. Podsjećam, takođe, da je rok za prijavljivanje u prvih pola sata, znači do 14:15h.

Sada prelazimo na izlaganja predstavnika poslaničkih klubova. Kolega Radivoje Nikčević u ime Kluba Demokratske partije socijalista, a neka se pripremi kolega Đukanović.

Izvolite kolega Nikčević.

RADIVOJE NIKČEVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovani ministre Žugiću,

Osnovni razlog za donošenje ovog zakona, kao što je i već rečeno, je usaglašavanje sa preporukama Savjeta Evrope datih u vidu mjera protiv pranja novca i finansiranja terorizma. Preporukama Radne grupe za finansijske mjere protiv pranja novca FAT direktivom 2005/60EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 26.10.2005.godine

u sprečavanju korišćenja finansijskog sistema u cilju pranja novca i finansiranja terorizma, ovaj zakon je takođe djelimično usaglašen sa direktivom 2006/70EC od 2006. godine.

Ovim povodom neizbježno je kazati sledeće, terorizam je jedan od najvećih, ali i najopasnijih izazova sa kojima se suočava savremeni svijet danas. U poslednjih 20-ak godina, posebno nakon čuvenog terorističkog događaja koji je pogodio Sjedinjene Američke Države 11.septembra 2001. godine svakodnevno se dešavaju teroristički akti čije posledice su stravične i nad nedužnim ljudima, među kojima i djeca uništavaju se ogromna materijalna sredstva. Terorizam je gotovo uvijek usmjeren kao udar na državu, politički društveni sistem jedne države. Zato borba za sprečavanje i suzbijanje terorizma traži zajedničko i koordinirano djelovanje svih državnih organa. Dobar zakonodavni okvir, materijalna i kadrovska osposobljenost svih subjekata, ponekad ni to nije dovoljno već je potrebna dobra saradnja, kako na regionalnom tako i na međunarodnom nivou između službi i organa koji u osnovi ima i zadatak za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma.

U okviru suzbijanja terorizma izuzetnu važnost ima i sprečavanje njegovog finansiranja. Jasno je da su za sprovođenje terorističkih akata potrebna finansijska sredstva, a sprečavanje dotoka novčanih sredstava direktno utiče na onemogućavanje sprovođenja terorističkih akata. Pranje novca sve je više prisutno na nacionalnom ali i na međunarodnom nivou. U svojoj osnovi pranje novca predstavlja samo još jednu kariku koja nedostaje do izvršenja zločina. Kako je neko već kazao, citiram: "Zločin može biti uspješan samo ako će se proizašla sredstva iskoristiti na način da se prikrije njihov pravi izvor, završnim ciklusom pranja novca kriminalna aktivnost dobija potvrdu i isplativost i može ponovno započeti ili nastaviti djelovanje reinvestiranjem opranih sredstava u novi zakoniti posao." Raznovrsnost i tehnika djelovanja koja uključuje pranje novca kroz finansijski i nefinansijski sektor u fazi polaganja novca daje se prioritet i ukazuje se na značaj prevencije pranja novca i finansiranja terorizma.

U međunarodnim okvirima pojam pranja novca prvi put se pominje prije 30-ak godina ali u nekom manjem obimu. Konvencije Ujedinjenih nacija protiv nezakonitog prometa opojnih droga smatra se prvim sveobuhvatnim međunarodnim sporazumom i pravnim temeljem međunarodne zajednice u sprečavanju pranja novca, ali se ono vezuje prvenstveno uz pojam droge. Međutim, kako sam već rekao, nakon 2001. godine svijest u odnosu na organizovani kriminal i terorizam se uveliko mijenja. Međunaroda legislativa intenzivira prepoznavanje mjera i radnji koje prethode organizovanom kriminalu i terorizmu. U tom cilju pojačava se saradnja svoj nadležnih tijela, unapređuje se međunarodni pravni okvir i teži se usklađivanju svih najvažnijih mjera sprečavanja terorizma i njegovog finansiranja.

U tom smislu izuzetnu važnost imaju direktive Evropske unije koje zahtjevaju zabranu pranja novca, kao i obavezu finansijskog i nefinansijskog sektora na identifikaciji njihovih korisnika, čuvanju i zaštiti podataka, obaveštavanju nadležnih tijela u naznakama pranja novca, kao i drugih preventivnih mjera. Zato je važno usaglašavanje našeg zakona sa ovim direktivama, a posebno sa direktivom 2005/60EC koja će ... sistem zasnovan na pravilima zamijenio novim sistemom dubinske analize stranke zasnovane na riziku. Ona se smatra i kamenom temeljcem evropskog sistema za sprečavanje pranja novca. U tom smislu treba i posmatrati razloge za donošenje ovog zakona što se može nedvosmisleno predvidjeti normom od člana 1 do poslednjeg.

Ovim zakonom se uređuju mjere i radnje koje se preduzimaju radi otkrivanja i sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma. U zakonu je jasno precizirano šta se smatra pranjem novca i finansiranjem terorizma, koje su mjere i kada se primjenjuju za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, ko su obveznici koji preduzimaju te mjere, koji su zadaci i obaveze advokata i notara, koje su nadležnosti organa uprave, međunarodna saradnja, evidencija i čuvanje podataka, kao i nadzor nad sprovođenjem ovog zakona.

Njegovim donošenjem kao i donošenje podzakonskih akata koje treba donijeti u roku od šest mjeseci nakon usvajanja istog, Crna Gora bi učinila veoma važan značajan korak prema novom, kvalitetnijem konceptu posmatranja problema pranja novca i finansiranja terorizma, što bi bilo veoma značajno u cilju približavanja evropskim standardima...

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Nikčević.

Kolega Milutin Đukanović, u ime Kluba Demokratskog fronta. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, poštovani ministre, poštovani građani Crne Gore,

Pred nama se nalazi Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma i kada sam gledao obrazloženje ostao sam začuđen. Ovdje se navode razlozi zbog čega se usvaja ovaj zakon i mogu da citiram:

"Osnovni razlozi za donošenje novog zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranju terorizma je usaglašavanje sa preporukama Manivala, novim preporukama Radne grupe za finansijske mjere protiv pranja novca, direktivama od 2005/60EC" i tako dalje. Na kraju se završava sa međunarodnom konvencijom Ujedinjenih nacija o suzbijanju finansiranja terorizma usvojena 09.decembra 1999.godine. Trebali ste barem kroz dvije rečenice da kažete da je ovaj zakon potreban Crnoj Gori, da je potreban zato što Crna Gora ima problema s pranjem novca, a ne usvaja se da bi se ispoštovale određene preporuke, direktive i konvencije. Ispada da u Crnoj Gori sve cvjeta i kao da u Crnoj Gori nema pranja novca tj. organizovanog kriminala. Jer, novac koji je stečen nelegalnim putem, organizovanim kriminalom kasnije se na sve načine, te organizovane kriminalne grupe pokušavaju taj novac da, što kažemo, ubace u legalne tokove. Koliko nam je poznato do sada, vrlo su rijetki primjeri da je neko u Crnoj Gori osuđen zbog pranja novca. I ako ima presuda zbog pranja novca, ne navodi se krivično djelo na osnovu kojeg se stekao taj novac.

Radi građana Crne Gore, a i gospodina Lekića da saopštim već poznatu šemu koju vi treba da znate i ubijeđen sam da je znate, ali veoma slabo reagujete i sprovodite, i stari zakon vam je omogućavao da se borite protiv toga, ali jednostavno taj zakon nije sproveden. Određene kriminalne grupe prodajom droge, narkotika, švercom cigareta, novcem stečenim od nelegalnog klađenja i raznim drugim oblicima kriminala iznose taj novac iz Crne Gore. Onda formiraju određenu firmu u nekoj of šor destinaciji, Devičanska ostrva ili ne znamo već kako se zovu. Pošto tamo mogu kompletan taj novac da uplate na račun te of šor kompanije, oni ga uplate. Zatim, njihovi prijatelji otvaraju firmu u Crnoj Gori i obraćaju se crnogorskim bankama da dobiju kredit, a kao garanciju da će

kredit biti vraćen javlja se ta of šor kompanija sa tim sredstvima. Domaća kompanija crnogorskih kriminalaca dobija kredit od banke i ona ne vraća taj kredit. Pošto kompanija ne vraća taj kredit, banka se naplaćuje od kolaterala, odnosno od of šor kompanije, a crnogorski kriminalac kaže da je on za izgradnju određenih objekata, za kupovinu nekretnina i pokretne imovine dobio kredit od banke. Znači, šema je vrlo prosta i nju zna većina građana Crne Gore, ali vi, gospodine Lekiću, odnosno vaša uprava nije ništa radila po tom pitanju.

Za Crnu Goru je značajno, ovaj zakon je u svakom slučaju korak naprijed, ali ni dosadašnji zakoni nikom nijesu smetali da se bori protiv pranja novca, odnosno da vidi iz kojih je to krivičnih djela nastao taj tzv. prijava novac. Broj presuda je zanemari, a upoređujući bogatstvo koje su stekli pojedinci, svima je u Crnoj Gori jasno, jer Crna Gora je mala i sve se zna, da je veliki dio novca stečen na nelegalan način. Takođe, i dio novca koji je stečen od privatizacije gdje su u pitanju velike koruptivne radnje, iznošen je iz zemlje i preko of šor kompanija ponovo ubacivan u Crnu Goru. Nas interesuje šta ćete vi da preduzmete, lako je pisati, ovdje ste se odali. U suštini, vas ne interesuje stanje u Crnoj Gori. Vas interesuje da se ispoštuju neke preporuke, direktive i konvencije. Krajnje je vrijeme da se krene u obračun sa organizovanim kriminalom. Ovaj zakon je samo jedan djelić. Tu je važna ...

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Đukanović.

Riječ ima u ime Kluba SNP-a, kolega Kaluđerović, a neka se pripremi kolega Bojanić. Izvolite kolega Kaluđeroviću.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala vam gospodine potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, gospodine ministre Žugiću sa saradnicima, poštovani građani koji pratite naš rad,

Da i ja ponovim ono što je već rečeno. Radi se o jednom izuzetno značajnom zakonskom projektu koji ima pretenziju da makar normativno uredi pitanje sprječavanja pranja novca i finansiranje terorizma. Za razliku od prethodnog zakona koji niti je bio preveden na engleski jezik, niti su u njegovom radu učestvovali predstavnici međunarodnih institucija, konsultanti, ovaj jeste preveden, ali iz papira koji su priloženi uz tekst Predloga zakona nisu učestvovali određeni konsultanti, dakle domaće snage su bile dovoljne da se uradi tekst Predloga ovog zakona.

Međutim, na žalost, ovaj zakon nije usklađen sa odgovarajućim direktivama Evropske unije koje su, takođe, stare, njihovo donošenje je staro osam, devet, gotovo čitavu jednu deceniju. Moram priznati da mi je neobično formulisan tekst obrazloženje u jednom dijelu i zato ću ga pročitati. Ovaj zakon je djelimično usaglašen sa direktivom tom i tom Evropskog parlamenta i Savjeta od 26.10.2005. godine o sprječavanju korišćenja i finansijskog sistema u svrhe pranja novca i finansiranja terorizma. Uloženi su maksimalni naponi na njegovom usaglašavanju što, međutim, nije bilo u potpunosti moguće, pazite, imajući u vidu trenutnu fazu u kojoj se pranje novca i finansiranje terorizma u Crnoj Gori nalazi. Imajući u vidu trenutnu fazu u kojoj se pranje novca i finansiranje terorizma nalazi. Znači li to da je to izuzetno niska faza, pa nije bilo nešto zahtjevno da postizemo

standarde Evropske unije ili je to izuzetno visoka faza, pa je teško normama zakona dokučiti. Kada bi me neko pitao da protumačim ovu normu i da joj nađem vezu sa onim što jeste naša stvarnost, svakodnevica, onda je to da je pitanje pranje novca posebno, pitanje terorizma, srećom, nije u tako visokoj fazi, ruku na srce nije lako dokučiti zakonskim rješenjima djelotvornu borbu protiv takvog pranja novca.

Interesantno je, takođe, zbog toga, gospodine ministre Žugiću, očekujem od vas, malo je diplomatski sročeno mišljenje Centralne banke Crne Gore, a njen predstavnik je učestvovao u radnoj grupi koja je pripremala tekst Predloga zakona, nisam mogao zaključiti da li je ovo mišljenje pozitivno i da li su njihovi predlozi, dakle predstavnika Centralne banke do kraja ugrađeni u tekst Predloga ovog zakona. Evo zbog čega. Citiram, povodom dostavljenog Predloga zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, Savjet Centralne banke je najprije konstatovao da je Centralna banka učestvovala i da nema novih konkretnih sugestija za poboljšanje teksta. S toga, Centralna banka više nema konkretnih predloga i sugestija za unapređenje teksta, ali je izbjegla da kaže da li su njeni predlozi i sugestije ugrađeni u tekst Predloga ovog zakona. Hajde da budemo pozitivni, pa da kažemo, vjerovatno jeste, jer bilo bi za očekivati da to nije učinjeno, ali nije na odmet da nam vi u komentarima na naša izglaganja ili u završnoj riječi, makar i u tom dijelu kažete kako je to tako.

Moje zapaženje u vezi sa tekstom Predloga zakona, o tome sam nešto govorio na Zakonodavnom odboru, gospodin Lekić je bio u prilici, vaš saradnik, da čuje, mislim da član 1 koji definiše predmet zakona je nedostatan, koji govori samo o mjerama i radnjama za otkrivanje i sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, a mislim da tekst ovog zakona nije samo sa tom pretenzijom jer već naredni član govori o definiciji šta se smatra pranjem novca, šta se smatra terorizmom itd. Pri tom, takođe, sugestija i mislim da nije do kraja to učinjeno, činjenica da postoji pranje novca kao krivično djelo predviđeno Krivičnim zakonikom Crne Gore i krivično djelo terorizam, a da je za postojanje pranja novca i terorizma sa stanovišta ovog zakonskog projekta, takođe nužno da se radi o kriminalnoj radnji, odnosno kriminalnom djelu i aktivnostima, da treba ova definicija da bude

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala kolega Kaluđerović.

Kolega Mladen Bojanić, u ime Kluba Pozitivne Crne Gore, a neka se pripremi kolega Andrija Popović. Izvolite kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani potpredsjedniče, poštovane ministre, poštovani predstavnici

Uprave,

Ponoviću par rečenica, ono što je kolega Đukanović već rekao, očekivao bih da poslije primjene ovog zakona od sedam, osam godina koliko imamo i Upravu za sprječavanja pranja novca i finansiranje terorizma i regulativea koja je tada donesena i par puta mijenjana u međuvremenu, da kao osnovni razlog za dopunu, odnosno izmjenu zakona ili novi zakon, imamo probleme iz prakse da pokušamo da rad uprave učinimo efikasnijim i da naravno, utičemo na sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma, mada to ću u drugom dijelu ako stignem o finansiranju terorizma. Međutim, dobili smo

obrazloženje da je to usklađivanje sa preporukama Manivala, što me dovodi u sumnju, odnosno potvrđuje ono što već za mnoge zakone govorimo, a i ovo je još jedna potvrda svemu tome, da nije problem u zakonskoj regulativi, problem je u implementaciji tih zakona. Donijeli smo sijaset zakona koji se slabo primjenjuju ili selektivno, što je još i gore, i onda imamo tu, da kažem, takozvane štrikove u Briselu da je to dobra zakonska regulativa, ali u praksi, na terenu imamo potpuno drugačiju situaciju.

Ja se sjećam kad je formirana i uprava, sjećam se kad je prvi zakon bio, jer sam i ja tada na svom radnom mjestu bio obveznik informisanja Uprave za sprečavanje pranja novca u transakcijama, tako da znam kako je to sve išlo i razumijem da je uprava imala na početku i trebalo je par godina da se izgradi, da dobije administrativne kapacitete da može da radi svoj posao u punom kapacitetu. Međutim, čini mi se da se nije mnogo odmaklo u tome i da je to već bilo tamo negdje prije pet šest godina, sve spremno da se u punom kapacitetu to sprečava, odnosno da se primjenjuje ovaj zakon, ali bojim se da je kao i u mnogo čemu, mnogo toga se gledalo selektivno. Mislim da je slaba bila komunikacija između obveznika i uprave, takođe ostalih regulatora i uprave i žao mi je što se ovim zakonom, odnosno se u praksi to nije gledalo popraviti.

Ja znam, znamo svi da je bilo pranja novca u Crnoj Gori. Naravno, ja odavde iz ove pozicije ne mogu to da dokazujem, jer nemam pristup informacijama. Vi jeste uprava i ja razumijem da vi kao uprava nemate punu ingerenciju da sprovedite istragu do kraja, da ste vi uprava koja prikuplja, analizira, čuva podatke i informiše organe koji to treba dalje da procesuiraju i uvijek imamo problem iz one, državnog knjigovodstva, dakle one institucije koja treba da na osnovu vaših informacija pokrene procese, nikad nemamo informaciju dokle se došlo, šta je bilo, ne znam da li vi uopšte imate informacije, ako ste uopšte i koliko puta išli prema njima, sa određenom sumnjom. Takođe, znam da mnogi ne poštuju i ne vjerujem da se tu mnogo promijenilo, niti će ovaj zakon promijeniti da nekom jednostavno može biti da ne poštuje ovaj zakon i da vas ne informiše o sumnjivim i spornim transakcijama, odnosno koje mogu da liče na pranje novca. S druge strane znam da su i određeni regulatori, na prvom mjestu Centralna banka u svojim izvještajima koji su javni, možemo ih i na sajtu vidjeti, dakle, bez ikakvih insajdera, konstatovali da je u određenoj banci, neću ime govoriti, možemo mi svi da pretpostavimo, da su se čak otvarali računi za lica koja nisu imala ni identifikacione isprave. Dakle, eto, zamislite da otvorite nekoliko lica, nemate ni identifikaciju toga lica i otvori mu banka račun, i naravno na taj račun se sliju pare iz inostranstva, sa of šor ili odakle god. I to tako stoji i niko ne reaguje, i niko ne reaguje i onda nam kriv zakon što sad treba da ga uskladimo sa novom regulativom. Mislim da je tu odavno sve jasno.

Takođe, uvođenje sad u ovom momentu trgovce nekretninama, notare, i advokate, je posao koji više možda i nije interesantan, sve se to odradilo, sve se to opralo i osušilo do sada, evo već sedam osam godina od kad je gro novca u Crnoj Gori opran, a ti takozvani biznismeni, bar da su znali da od toga novca nešto naprave, nego su i od toga novca još veće dubioze napravili u firmama koje su preuzeli da upravljaju.

Što se tiče terorizma, par rečenica, mene stvarno interesuje da li je i jedan slučaj bio u Crnoj Gori sumnjivih transakcija po pitanju finansiranja terorizma ili smo to tako samo prišli uz put, jer eto to neki međunarodni faktor nam traži, pa i mi da se uključimo u tu borbu protiv terorizma. Nisam čuo, a evo volio bih da čujem da li je bilo sumnje na taj dio posla u Crnoj Gori. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolega Bojanić.

I kolega Andrija Popović u ime kluba Liberalne partije, albanskih partija i HGI u ovom krugu uvodnih izlaganja.

Izvolite kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvažene dame i gospodo pored malih ekrana, poštovani predstavnici Vlade,

Liberalna partija će podržati Prijedlog zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma.

Svaki ekonomski razvoj prate i određene negativne pojave kao što je organizovani kriminal koji nastoji da putem pranja novca legalizuje kriminalom zarađenu dobit i da se infiltrira u finansijske i privredne tokove s ciljem kontrolisanja određenih ekonomskih i političkih procesa.

Kriminalitet kao društveno negativna masovna i dinamična pojava ne poznaje granice između država pa i između kontinenata. Osnovni izvori ilegalno stečene dobiti koja potiče od kriminalnih radnji su trgovine drogama i finansijski kriminal. U cjelini uzev, promet drogama smatra se najvećim pojedinačnim generatorom prijavog novca ali i obim pranja novca povezan sa finansijskim kriminalom, uopšte je u naglom porastu.

Pod finansijskim kriminalom podrazumijevaju se nedozvoljena proizvodnja, nedozvoljena trgovina, poreska utaja, zloupotreba službenog položaja, špijunaža, prevare kreditnim karticama, lažni dokumentarni akreditivi i garancije, prevare u bankarstvu koje ugrožavaju finansijske sisteme, prevare u pogledu investicija, prevare u pogledu avansne provizije, pronevjere i tome slično.

Finansijski kriminal obuhvata sve sofisticiranije tehnike za pranje novca poput sve masovnijeg korišćenja pravnih lica u cilju prikrivanja pravog vlasništva, krađu identiteta, podataka o bankarskom računu, pasoše, vozačke dozvole, korišćenje tuđih ličnih podataka i ličnih dokumenata u cilju bespravnog sticanja dobara ili usluga. Takođe, pranje novca je prisutno u onim državama u kojima postoji deficitarnost određenih roba na tržištu ili će su poreska opterećenja suviše visoka.

Pranje novca se često vrši kao dio organizovanog kriminala italijanska mafija, japanska jakuza, kolumbijski kartel, ruska, istočno evropska kriminalna preduzeća i druge grupe i oblici udruženja, a moramo priznati da ni naši ne zaostaju. Oni često imaju uporište u policiji, pravosuđu i među nama političarima.

U cjelini uzev promet drogama smatra se najvećim pojedinačnim generatorom prijavog novca. Uz trgovinu drogama organizovani kriminal generiše sredstva iz zelenaških poslova, ilegalnog kockanja, iznuđivanja prostitucije, ilegalne trgovine oružjem i bijelim robljem, a često se događa da ima udio i u legalnim poslovnim firmama koje se koriste radi prikrivanja ilegalno stečenih sredstava, kao i radi njihovog ulaganja.

Pranje novca je prateća pojava stanja u nacionalnoj privredi. Uzrok ovog stanja je poremećaj ponude i tražnje roba i usluga i sredstava plaćanja, uslova privređivanja, nezaposlenost, što dovodi do švercovanja robe i ilegalne trgovine sredstvima plaćanja.

Siva ekonomija u nacionalnim privredama predstavlja značajan segment koji utiče na obim pranja novca. Procjenjuje se da siva ekonomija učestvuje sa stopom u rasponu od 1 do 40% u nacionalnom društvenom proizvodu. Naša zemlja na žalost po stopi sive ekonomije spada u sam evropski i svjetski vrh.

Bez sumnje, pranje novca uključuje ogromne sume u odnosu na ukupnu ekonomsku aktivnost. Procjene o veličini sive ekonomije i pranju novca u svijetu veoma variraju. Uz to, sam dio kriminalnih radnji je otkriven, te je prava slika daleko ispod bilo koje procjene u literaturi.

Naročito banke i druge finansijske organizacije mogu biti korišćene kao posrednici za transfer i deponovanje sredstava čiji je izvor u kriminalnim aktivnostima. Kriminalci i njihovi saradnici koriste finansijski sistem radi vršenja pranja novca ili prenosa sredstava sa jednog računa na drugi kako bi se sakrili izvor i vlasnik korisnika tog novca.

Na kraju, ponavljam, Liberalna partija će podržati Predlog

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Popoviću.

Ovim smo iscrpili krug izlaganja.

Pitam ministra Žugića da li želi komentarisati uvodna izlaganja.

Znači, ne možete komentarisati, možete samo završnu riječ.

Izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem. gospodine Mustafiću.

Ja sam želio da uštedim vrijeme poslanika i da ostavim prostora za vaša izlaganja, ali evo da kratko iskomentarišem elemente koji su dati u komentarima kroz prethodna izlaganja i da se ujedno zahvalim i gospodinu Đukanoviću i Kaluđeroviću, Bojaniću i ostalim poslanicima koji su dali svoje komentare koliko god da su bili kritički osvrnuti mogu da koriste u samom procesu donošenja, ali i kasnije implementacije ovog važnog sistemskog zakona.

Da li smo ovaj zakon donijeli samo zbog toga što smo neusaglašeni sa direktivama i preporukama Evropske unije, to jeste povod i razlog, ali dominantno je zakon donešen zbog potrebe Crne Gore u procesu sprečavanja izvršenja ovih krivičnih djela. Možda nije sve dato u samom obrazloženju Zakona, ali sam u usmenom izlaganju rekao, ponoviću, da sve noviji i noviji metodi i modeli u ovom procesu krivičnih djela moraju pratiti izmjene i dopune zakona, tako da danas donosimo ovaj zakon onako kako se budu počinioci ovih djela prilagođavali svojim novim modelima, mi ćemo kroz regulaciju, snažeći tu regulaciju i harmonizujući je sa tim modelima donositi i nove zakone, što ne znači da su postojeći niti loši niti neharmonizovani.

Takođe, odgovorno tvrdim da ne postoji selektivne primjene zakona i da li je dovoljno odgovornosti utvrđeno po tom osnovu, ja mislim da, evo sam upravo sad kod gospodina Lekića gledao broj kontrola koje su vršene u ovoj i prošloj godini, kao primjer odgovornosti uprave i države koja je nadležna. U ovoj godini za prvih šest mjeseci smo imali, Uprava je imala 63 kontrole i pokrenula je sedam postupaka odgovornosti, a u prošloj godini je uprava imala 174 kontrole i pokrenula 37 postupaka odgovornosti.

Takođe, komentarisali smo i banke, dvije banke su bile u fokusu pažnje ove godine i četiri prethodne godine. Da li je to dovoljno? Pa ja mislim da je aktivnost na

visokom stepenu, ali je jako važno da imamo apsolutnu neselektivnost u samom procesu kontrole.

Takođe, kada je u pitanju novčani tok u ovom slučaju tok prijavog novca o kome je govorio gospodin Đukanović, dobro došli kod nas da nam date i konkretne primjere, da vidimo da li postoji neki konkretan slučaj koji bismo našom zajedničkom akcijom uspjeli da spriječimo. Ne bježimo od toga, naprotiv, sve korisne informacije koje imate kada su u pitanju tokovi prijavog novca, su dobro došle u funkciji sprečavanja, odnosno u funkciji eliminacije tih činjenica.

Takođe, ono što je gospodin Kaluđerović istakao kao diplomatski odgovor Centralne banke Crne Gore, želim da istaknem, rekao sam na početku uvodnog izlaganja, da smo imali gotovo sve državne organe koji su uključeni u pripremu i donošenje ovog zakona, i Centralna banka svakako. Ovo je pitanje više njima, ali ja znajući kako su davali svoj doprinos i mjeru njihovog učešća u samom donošenju zakona, odnosno pripremi zakona, mogu da tvrdim da Centralna banka apsolutno podržava ovaj zakon. Evo da ih pozovemo javno, ako imaju bilo kakvu rezervu neka je saopšte, a ne vidim da postoji po tom osnovu rezerve.

I na kraju još jedno važno pitanje koje se ističe kroz vaše diskusije jeste da ovaj zakon, i pored toga što je naša potreba, ali i s druge strane i obaveza, to smo već razjasnili čini mi se, ima u sebi adekvatan nivo harmonizacije. U ovoj fazi ne, ali ponoviću šest mjeseci nakon stupanja na snagu ovog zakona, donijeće se podzakonski akti i tim aktima ćemo u cjelini harmonizovati ovaj sistem kao osnovu za buduće sprečavanje činjenja ovih krivičnih djela u dijelu pranja novca i finansiranja terorizma.

Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam. I pravo na odgovore na vaše komentare, prvo će iskoristiti kolega Đukanović. Izvolite.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine ministre,

Ne što vi želite da se upoznate sa novim modelima pranja novca, ali ja mislim da vi jednostavno i ove najprostije, najprimitivnije, sa golom pljačkom se nijeste obračunali i tu vam nove tehnologije ništa potrebne nijesu bile. U redu je, sad postoje načini informatički da se to radi malo suptilnije, ali sa najogoljenijom pljačkom vi nijeste mogli da se obračunate.

Evo, što se tiče da vam pomognemo, pa Crna Gora sve zna grupe koje su stekle nelegalno novac. Evo, ako je problem imena da vam saopštim: Subotić Stanko, Šarić Darko, Mićunović Branislav, Barović Veselin, Brković Dragan, Pejović Veselin. Eto, probajte, vidite kako su došli do novca, možda je sve legalno, mi znamo da nije. To vidite kako su došli do novca, kako su oni postali gospodari sudbina u Crnoj Gori.

I još jednu stvar želim da vam skrenem pažnju. Da li ste ikad provjeravali porijeklo depozita u crnogorskim bankama? Depoziti su preko dvije milijarde. A da li ste provjeravali kako se došlo do tog depozita, da li znate stvarne vlasnike određenih kompanija? Problem je to veliki. Danas renomirane kompanije pa im se ne zna stvarni vlasnik. Kad kažem stvarni vlasnik, ne koja je firma suvlasnik te firme, no fizičko lice, ime i prezime koje stoji iza određenih firmi.

Nama bi drago bilo da znamo, na primjer, i ko je vlasnik kad kažete, i ko je vlasnik kompanije A2A, fizička lica koja su vlasnik kompanija A2A. Znamo, imaju nešto opštine Milano, Bolonja, i tako, ali ima i fizičkih lica koja su dosta vlasnici A2A, pogotovo kad se radila dokapitalizacija kompanije A2A, jer postoje priče da je to....

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Kolega Bojanić, odgovor na komentar, pa onda kolega Kaluđerović i kolega Popović.

Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Gospodine ministre rekli ste da nije samo razlog preporuke Manivala, nego nove metode ste prepoznali pranja novca, pa ste proširili pretpostavljam listu obveznika koji bi trebali da se informišu. Ja ću vam pročitati koji su to obveznici koji se ovim zakonom proširuju da moraju da daju informacije. Znači to su za poslove forfentinga, onda izvođači građevinskih radova, razrada građevinskih projekata, marketinške i konsultantske aktivnosti u vezi sa poslovanjem i ostalim upravljanjem, pružanje turističkih usluga, otkup i promet sekundarnih sirovina, mrežna prodaja.

Sad mi recite šta je ovdje novo unazad sedam godina, ovo je već prije sedam osam godina sve bilo. Ovo su prepoznati u osnovu forfentinga od kojega ne vjerujem da se iko usrećio, niti da je ko mnogo tu oprao novca kroz forfeting, ali izvođači građevinskih radova, građevinskih projekata, marketinške i konsultantske aktivnosti, pružanje turističkih usluga, sve je to nešto što već godina ovdje traje i što je bilo vrlo otvoreno za pranje novca sve vrijeme. A nemojte sad ubjeđivati nas da je to razlog zašto ste njih sad unijeli, jer to su sad neki novi modeli pranja novca. Ja to ne mogu tako da prihvatim, ali dobro.

Dalje, govorili ste konkretne stvari, govorili smo ovdje i u Parlamentu, i ja sam postavljao pitanje, politički najeksponiranijoj ličnosti u Crnoj Gori o porijeklu njegovih kredita, o tome, pa eto nikad nijesmo dobili punu informaciju, naročito o kreditu koji se iz inostranstva dobijao na riječ. E pa mene to ne može da uvjeri koliko god uvjerljivo izgledalo da se milion i po eura dobija na riječ, a nikad nijesam dobio informaciju, odnosno nikad nijesmo čuli šta je iza toga bilo, da li je Uprava za sprečavanje to provjerila, da li je tamo postojao neki depozit, da li je neko garantovao za tih milion i po eura, a ne da mi ostanemo, tako baš naivni nismo da vjerujemo da nam se pojavio premijer....

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Bojanić.

Kolega Kaluđerović, izvolite, dva minuta.

VELIZAR KALUĐEROVIĆ:

Hvala vam.

Gospodine ministre, rekli ste da će se regulativa koja uređuje ovu oblast, a ono što nije učinjeno ovim zakonom, predlogom zakona još uvijek, obezbijediti da bude harmonizovano sa direktivama Evropske unije, donošenjem odgovarajućih podzakonskih

akata, u roku, čini mi se od šest mjeseci. Meni to, pravo da vam kažem, kao pravniku nekako ne ide. Zbog čega ostavljamo nešto da zakon ne može da se kaže da je harmonizovan sa tekovinama Evropske unije, sa odgovarajućim direktivama, nego tek ako se donesu odgovarajuća podzakonska akta koja će razraditi tu materiju.

Ali, dalje, da ipak iskoristim ovo vrijeme da kažem nešto što nisam stigao da kažem u okviru pet minuta rasprave. Dakle, pozitivno je što je proširen krug obveznika, dakle subjekata koji su dužni da preduzmu određene mjere, radnje radi sprečavanja pranja novca ili finansiranja terorizma. Dobro je što je i još bolje napravljena definicija politički eksponiranih lica. Mislim da ima prostora i vašoj pažnji, da li ovaj krug politički eksponiranih lica treba proširiti? Meni je malo nejasno zbog čega samo sudije i predsjednik Vrhovnog suda, a ne ostali nosioci sudijske funkcije. Zbog čega samo senatori DRI i članovi Savjeta Centralne banke, zbog čega ovdje nema nosilaca tužilačke funkcije, zbog čega nema nosilaca sudijske funkcije? I neprihvatljive su mi prelazne i završne odredbe, o tome sam govorio, vaš saradnik Lekić mi je svjedok, ne možemo određene rokove za određene subjekte u prelaznim i završnim odredbama vezivati za donošenje podzakonskih akata, jer podzakonski akti

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

I kolega Popović. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Posebno ću se osvrnuti na ono što sam rekao ranije, da siva ekonomija u nacionalnim privredama predstavlja značajan segment koji utiče na ovim pranja novca.

Gospodine ministre, za vašeg mandata, može se reći da su na tom polju učinjeni neki pozitivni pomaci ali ne dovoljno brz tempo. Kao što sam rekao ranije, siva ekonomija u svijetu, raspon se kreće od 1-40% nacionalnog bruto dohotka, naša zemlja je visoko na toj ljestvici, kako u Evropi tako i u svijetu. Samo da vas podsjetim da je naša zemlja u prošloj godini imala od turizma prihod od nešto više od 700 miliona eura. Iz našeg nacionalnog turističkog udruženja tvrde da je siva ekonomija u oblasti turizma oko 300 miliona eura. Dakle, to je preko 40% ukupnog prihoda od turizma.

Naravno, nije to sve ispitano, ali ja još jedanput apelujem inspekcije moraju, pomak je učinjen, stvarno taj pomak je učinjen u posljednjih par godina, ali je to sve malo i nedovoljno. Siva ekonomija se mora obuzdati, iz sive ekonomije gro pranja novca potiče. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala kolega Popović.

Bile su ovo uvodne riječi ministra, komentari i odgovor na komentare.

Prelazimo sad na diskusije.

Koleginica Zorica Kovačević će biti prvi diskutant, a neka se pripremi poslanik Miljanić.

ZORICA KOVAČEVIĆ:

Hvala potpredsjedniče,

Kolege i kolegice, poštovani građani, uvaženi ministre Žugiću,

Trenutno, kao što ste rekli, važeći Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranju terorizma donešen je 2007. godine, a njegove izmjene su vršene 2008. i 2012.godine. Ovako česte izmjene i dopune ne znači da postojeća regulativa nije bila dobra, nego su to uslovile, tako da kažem, promjene međunarodnih standarda i preporuka iz ove oblasti, o čemu ste vi takođe govorili. I u zemljama u okruženju takođe se može primijetiti da zemlje u okruženju takođe često vrše promjene regulative u ovoj oblasti.

Imajući u vidu važnost pitanja koja se odnose na problematiku pranja novca i finansiranje terorizma od značaja je istaći da veliki tokovi prljavog novca mogu oštetiti stabilnost i reputaciju finansijskog sistema države, integritet i stabilnost kreditnih i finansijskih institucija i povjerenje u finansijski sistem kao cjelinu, mogu biti ozbiljno ugroženi radom prestupnika i njihovih saradnika.

Osnovni ciljevi koji se novim zakonom žele postići su, kao što smo i čuli, preventivnim i represivnim mjerama uticati na smanjenje kriminaliteta u vezi sa pranjem novca i finansiranjem terorizma, implementirati međunarodne standarde čije sprovođenje omogućava članstvo ili povoljniji status države u međunarodnim organizacijama, razviti sistem saradnje i odgovornosti svih učesnika u borbi protiv pranja novca i finansiranja terorizma, kao i unaprijediti saradnju javnog i privatnog sektora na planu borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma.

Složit ćete se da pranje novca i finansiranje terorizma su globalni problemi koji imaju povratne efekte na ekonomske, političke, bezbjednosne i socijalne strukture jedne države. Posljedice pranja novca i finansiranje terorizma su podriivanje stabilnosti, transparentnosti i efikasnosti finansijskog sistema zemlje, ekonomski poremećaj i nestabilnost, gubljenje ugleda države i ugrožavanje nacionalne bezbjednosti.

Borba protiv organizovanog kriminala i pranja novca nije moguća bez adekvatne međunarodne saradnje na svim nivoima, zbog sve veće povezanosti kriminalnih grupa. Kao što ste i rekli, Crna Gora je punopravna članica grupe zemalja Savjeta Evrope za borbu protiv korupcije, Savjeta Evrope za sprečavanje pranja novca i ... grupe Svjetske asocijacije finansijsko obavještajnih službi, što smatram da je veoma dobro.

Usvajanjem novog zakona postojeća lista obveznika biće proširena. Nije na odmet reći, kao novi obveznici uvršteni su izvođači građevinskih radova, razrada građevinskih projekata, marketinške i konsultantske aktivnosti u vezi sa poslovanjem i ostalim upravljanjem, pružanje turističkih usluga, otkup i promet sekundarnih sirovina, mrežna prodaja.

Lista obaveznika je proširena na osnovu iskustva iz prakse kada pojedinačni iznosi ne podliježu obavezi izvještavanja, kao i u skladu sa preporukama Cilj zakona je da se preciznije definišu slučajevi u kojima se sprovode mjere provjere identiteta klijenta i njegovog poslovanja, što znači da su obveznici u obavezi da mjere utvrđenja provjere identiteta klijenta i praćenje poslovanja klijenta primjenjuju i na klijente sa kojima su već uspostavljeni poslovni odnosi, i ne samo na nove klijente, novim zakonom takođe su preciznije definisane mjere provjere identiteta i praćenje poslovanja politički eksponiranih lica, što smatram takođe da je veoma dobro.

Na kraju, ali po važnosti možda i na početku, veoma važnu ulogu, po meni, u sistemu borbe protiv pranja novca, kao i u dijelu što efikasnijeg sprovođenja zakona

ima Uprava za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma koja je specijalizovani finansijsko obavještajni organ administrativnog tipa.

Uprava prikuplja, analizira i obrađuje podatke dostavljene od zakonskih obaveznika i stranih finansijsko obavještajnih službi. Donošenje novog zakona Upravi za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma omogućiti će se veći obim pristiglih informacija i na osnovu kojih će se vršiti kvalitetnije obrade podataka, samim tim doći će i do većeg broja finansijskih istraga. Mimo onoga što smo čuli ja očekujem da će ove godine i narednih godina u Upravi imati veliki broj finansijskih istraga, i naravno pokrenuti postupaka.

Novim zakonom će svakako biti postignut, po meni, veći nivo sistem sprečavanja i pranja novca i finansiranja terorizma što će omogućiti povoljniji status države u međunarodnim organizacijama, što je veoma bitno, jer je Crna Gora odlučna da razvija i unapređuje pravni okvir, institucije i kapacitete, saraduje sa državama regiona i međunarodnim organizacijama, kao i da upotrijebi sve raspoložive kapacitete na putu ka Evropskoj uniji. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama kolegice Kovačević.

Kolega Miljanić ima riječ, a neka se pripremi poslanik Jelić.

Izvolite kolega.

ZORAN MILJANIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovani ministre, gospodine Lekiću, kolegice i kolege, građani i građanke Crne Gore,

I ovaj zakon, kao i niz drugih zakona koje u zadnje vrijeme donosi Vlada ne bi se moglo naći nekog razloga da budemo nezadovoljni. Očigledno je da se prate tendencije, ne samo u regionu nego i šire, i u državama Evropske unije, ovo je jedan moderan zakon i potpuno je usklađen sa drugim zakonima komparativnim njima. Nije mi ovo ništa novo. U svim kontaktima sa međunarodnim faktorom, isticano je da su u Crnoj Gori dobri zakoni, da se radi na zakonima, i sve to je u redu i sve to pozdravljam. Međutim, tu se završava ono što je dobro, te zakone treba sprovesti.

U sprovođenju zakona su glavni problemi u ovom društvu, ne samo u sprovođenju ovog zakona nego i svih drugih zakona. Očigledno je da fali političke volje da se zakoni sprovedu na pravi način. Ne sumnjam da u Upravi ima izuzetnih profesionalaca i kadrova koji se mogu uhvatiti u koštac sa svim ovim pojavama, sa svim ovim negativnim pojavama, jer kako vrijeme prolazi ova uprava sve više i više dobija na značaju. Dobija na značaju iz jednog jedinog razloga za to što došli smo do toga da novac okreće sve. Novac je trag koji vodi do počinioca najtežih krivičnih djela, novac je trag koji vodi do narko kartela, novac je trag koji vodi do terorističkih grupacija, novac je trag koji vodi do svih najdevijantnijih pojava u jednom društvu. Da li smo mi ispitali porijeklo novca koji dolazi u Crnu Goru, da li smo valjano se bavili svim onim novcem koji je u prošlosti stizao? Znači osvrćem se na novac grupacije Šarića, na novac Keljmendija, na novac svih ostalih kriminalnih grupacija koje su na neki način bile prisutne u Crnoj Gori. Znači, to je nešto što je najveći problem Crne Gore, to su organizovani kriminal i korupcija. Organizovani kriminal je u ovom obliku organizovanih kriminalnih grupa, koje sam već pomenuo i mnogo ih je, ko zna do kad bih morao da govorim da ih sve pobrojim, a i radi

se o korupciji. Znači tu možemo da vidimo preko novca i preko imovine svih onih državnih funkcionera, ne samo državnih funkcionera nego i lica koja su u državnoj upravi, odakle im imovina pa preko imovine i preko novca da dođemo do koruptivnih radnji jer drugačije teško su mogli doći do velike imovine.

Imamo izvjesnih pomaka. Vidi se u zadnje vrijeme da se ispituju određeni sučajevi i nadamo se da će to dati rezultata u narednom periodu. Ali, dok to ne da rezultate mi ne možemo ići naprijed ni s poglavljem 23 ni s poglavljem 24. Interes svih nas je da pristupimo Evropskoj uniji, interes svih nas je da se približimo, a gospodo, bez svega ovoga Evropska komisija kaže da ne može i tu se moramo svi složiti.

Ja bih par riječi rekao i oko terorizma. Na svu sreću, mi do sad nijesmo imali prilike da se sretne sa terorističkim grupama. Međutim, približavanjem NATO savezu vjerovatno ćemo imati prilike i da se sretne i sa tim vidom teškog kriminala, da se sretne i sa određenim ...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam. Isteklo je vrijeme.

Hvala vam kolega Miljanić, ali kad istekne vrijeme onda se prekida i vaša mogućnost da govorite u mikrofon.

Poslanik Zoran Jelić ima riječ, a neka se pripremi Aleksandar Damjanović. Izvolite kolega.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem poštovani gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, uvaženi ministre Žugiću, gospodine Lekiću,

Dakle, danas imamo Predlog zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranju terorizma. Ja želim da uvažene kolege poslanike informišem o izvještaju Evropske komisije o napretku Crne Gore koje se odnose na poglavlje 4, a koje je vezano za slobodno kretanje kapitala za prethodnu godinu, gdje je naglašeno da je, kada je riječ o borbi protiv pranja novca i finansiranja terorizma, potrebno uložiti dodatne napore. Najveće napore potrebno je uložiti za sprovođenje zakonodavstva, poboljšanja međuinstitucionalne koordinacije i uspostavljanje evidencije o borbi protiv pranja novca i finansijskih krivičnih djela. Posmatrano u cjelini pripreme su umjereno napredovale.

Dakle, sa donošenjem ovog zakona koji danas razmatramo u Parlamentu, mi ćemo ispuniti ove preporuke koje je dala Evropska komisija u toku prošle godine o napretku Crne Gore za 2013. godinu. Takođe i podatke koje je ministar saopštio oko pokrenutih postupaka i koji će svakako doprinijeti kvalitetnijoj ocjeni Evropske komisije.

U uvodnom izlaganju gospodin Žugić je naveo razloge koji su za donošenje ovog zakona, a tiču se usaglašavanja pravnog okvira sa preporukama Manivala, zatim ... i ostalih međunarodnih konvencija Ujedinjenih nacija o suzbijanju finansiranja terorizma, kao i direktivama Evropskog parlamenta i Savjeta Evrope koje se odnose na ovu oblast.

Ovim zakonom preciznije se definišu mjere i radnje koje preuzimaju obveznici i politički eksponirana lica u cilju otkrivanja i sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma, kao i daju se preciznije nadležnosti Uprave za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma i slučajevi u kojima će se sprovesti mjere, provjere identiteta klijenata i njegovog poslovanja.

Čuli smo da se proširuje lista obveznika koji su dužni da preduzimaju mjere za otkrivanje sprečavanja pranja novca. Dakle, to su djelatnosti građevinskih radova,

građevinskih projekata, marketinške i konsultantske aktivnosti kao i pružanje turističkih usluga i mrežna prodaja. Takođe je uključena i kupovina trgovinskog duga, odnosno potraživanja uz popust i bez prava na regres, pri čemu se dug, odnosno potraživanje potvrđuju različitim prenosivim instrumentima, kao što je mjenica, vučena mjenica, akreditiv sa odloženim plaćanjima koje uvoznik daje izvozniku, dakle to je nešto novo što do sada nijesmo imali.

Svakako da je ova navedena lista proširena na osnovu iskustva iz prakse koja pokazuju da je velika količina novca bila u ovim djelatnostima a one se nijesu mogle kontrolisati.

Ono što bih želio da saopštim i što sam pitao na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet jeste da li za implementaciju ovog zakona Uprava ima kvalitetan administrativni kapacitet, da li imamo kvalitetan informacioni sistem koji može sve ovo da prati, da daje podršku ovim naporima koje imate. Zatim me je interesovalo šta se uradilo u cilju sprečavanja noviteta koji se dešavaju u ovoj oblasti, a prije svega se odnosi na takozvani virtuelni novac i da li to Uprava sve prati, jer znamo da ova djelatnost zaista napreduje, i ako nemamo korak sa ovim tehnologijama ne možemo kvalitetno odgovoriti ni postavljenim pitanjima. Svakako, ovaj zakon je korak unaprijed u odnosu na prethodni zakon.

Ja i koleginja Marta Šćepanović smo na Predlog ovog zakona uputili jedan amandman koji se odnosi na započinjanje postupka prikupljanja i analize podataka, sa određenom transakcijom, kad to traži nadležni organ strane države. Dakle u cilju uspostavljanja i ostvarivanja međunarodne saradnje, potrebno je sa Upravom zaključiti jedan takav sporazum, kako bismo razmijenili međunarodne finansijsko obavještajne podatke koji mogu biti značajni za određenu finansijsku transakciju. Nadam se da će predlagači ovog zakona prihvatiti ovaj amandman jer na taj način uspostavljamo jednu kvalitetnu međunarodnu saradnju, i na taj način ćemo pružiti zaista kvalitetan doprinos

....

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem kolega Jelić.

Kolega Damjanović ima riječ, a neka se pripremi Škrelja.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče Mustafiću.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, ministre Žugiću sa svojim saradnicima,

Ja ću se, evo, nadovezati na nešto što je već ovdje rečeno, sa opaskom da mi zakon, odnosno oblast pranja novca već zakonski uređujemo duže od 10 godina. Dakle, ovo je treći zakon koji donosimo vezano za ovu oblast i pažljivim čitanjem, uz sva ona usklađivanja koja su data u obrazloženju jasno je da nema nekih velikih izmjena i da sam zakon koji smo i sad imali na snazi, pogotovo ovaj drugi zakon iz 2007. godine je bio dobra osnova da su postignuti rezultati, da je bilo institucija i da je bilo bolje saradnje i efikasnijeg rada institucija u državi.

Dakle, ovog puta ne mogu prihvatiti ocjenu da je slab zakon bio kočnica, jer kažem nema velikih izmjena u odnosu na nešto što je dato u tekstu, a u obrazloženju se inače kaže da usklađujemo novi zakon sa direktivama čiji je vijek, da kažem, već 10

godina trajanja iz 2005.godine, tako da je jasno da je materija živa i da tu mora doći do usklađivanja, a o potrebi samog novog zakona možemo diskutovati nekom drugom prilikom. Nadam se ta potreba novog zakona nije podvlačenje crte, jer podsjetiću da je jedna od prvih kadrovskih izmjena u Vladi, odnosno Ministarstvu finansija, bila izmjena upravo u Upravi za sprečavanje pranja novca, kada je dotadašnji direktor, gospodin Mitrović zamijenjen sa gospodinom Lekićem, koji ovu funkciju obavlja i sada. I kada već čitamo i pozivamo se na izvještaje evropskih institucija vezanih za upravo ovu oblast kako je to sada citirao moj prethodnik kolega Jelić, evo i ja da pročitam šta kaže Evropska komisija u pogledu pravda, sloboda i bezbjednost. Kaže ovako: Propisi za sprovođenje zakona su doneseni decembra '12.godine ovog zakona, kažem koji je bio na snazi od sedme, osme godine, predstoji potreba da novi zakon bude donesen ...pravnog okvira, pa se onda govori o nedostacima AJT-i sistema, slabim kadrovskim kapacitetima, lošom međuinstitucionalnom saradnjom što je ključni problem u ovoj državi. Dakle, saradnja između državnih uprava, ministarstva, upravo u ovoj oblasti i to se najbolje ovdje vidi. I kaže se na kraju broj prijavljenih sumnjivih transakcija ostaje nizak. Dodatne smjernice odluke su potrebne, kako bi relevantne organizacije podigle svijest i tako dalje. Od ukupno 110 primljenih izvještaja o sumnjivim transakcijama 103 su prijave banke, pet Uprava carina, samo jedna jedina za godinu dana od strane advokata i samo jedna jedina za godinu dana u momentu kada imamo kolaps tržišta kapitala od strane Komisije za hartije od vrijednosti.

Devet je transakcija privremeno obustavljeno '12.godine u iznosu 3,7 miliona evra, 16 slučajeva je pod istragom i bila je potreba ministre Žugiću i gospodine Lekiću, da ovdje napravimo jednu rekapitulaciju za izvještaj o konkretnim stvarima o ishodu ovih 16 slučajeva, o ishodu ovih prijava o sumnjivim transakcijama, o tome šta je bilo privremeno obustavljeno, a šta je procesuirano. Treba i da se ovdje jasno kaže da nas je primjena zakona koštala toliko i toliko ovih šest, sedam godina, a imamo na drugoj strani pravosnažno osuđenih lica po Krivičnom zakonu iz oblasti i pranja novca i finansiranja terorizma toliko i toliko, sa ukupno oduzetom imovinom ili sumom novca tolikom i tolikom i da napravimo jednu jednostavnu, takozvanu kosbenefit analizu, koliko mi to sve ulažemo u "napore" za suzbijanje ove pojave, a koliko imamo konkretnih benefita.

Pitao sam nešto vezano i za jednu obavezu koju sam pitao u funkciji člana Nacionalne komisija za borbu protiv kriminala i korupcije, a to je jedna od mjera iz Akcionog plana za ovu godinu, da se sačini analiza efikasnosti sprovođenja zakona. I ta analiza bi nam jasno pokazala da li su samo bili problemi u zakonskim rješenjima koja su bila dobra i u ovom važećem zakonu ili je bilo problema u praksi i ponašanju u kadrovima u samoj Upravi za sprečavanje i pranje novca i finansiranje terorizma u saradnji uprave sa drugim jedinicama u sistemu, a naročito sa onim licima koji trebaju da izvještavaju. Pitao sam i možda bi bilo dobro da dobijem taj odgovor. U sadašnjem predlogu zakona u članu 7 se kaže da će "analizu rizika obveznik pripremati na osnovu smjernica o analizi koju će donijeti organ državne uprave", pa je to bio razlog da se dva člana zakona i dalje nalaze na snazi, ovog važećeg zakona, kada će biti taj propis donešen, jer on je po meni ključ za primjenu ovog zakona. Tu se govori o povredi identiteta klijenata, o novim tehnologijama, o pojednostavljenim provjerama i tako dalje.

Da zaključim. Najrevnosniji dio jeste zaista nešto što možda jeste primjena međunarodnih standarda, odnosno dobre saradnje sa međunarodnim institucijama, između dvije sjednice odbora desilo se samo...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Idemo dalje.

Kolega Škrelja ima riječ, a neka se pripremi kolega Danilović. Ja znam da je ministar i njegov tim vrlo informisani i da više ni švajcarske banke nijesu sigurno mjesto za eventualno prijaviti novac i moraju da daju informacije posebno u Njemačkoj, poseban dogovor koji je bio. Idemo dalje. Izvolite Škrelja.

LUIĐ ŠKRELJA:

Hvala gospodine potpredsjedniče. Ja sam siguran da, i mene uvijek zapadne da uzmem učešće u diskusiju kada vi predsjedavate da vama ni tehnika ne može ništa, pa će te me razumjeti ukoliko za minut prekoračim. Ja se nadam u to a vidjećemo.

Uvažene poslanice i poslanici, uvaženi građani, cijenjeni ministre sa saradnicima,

Centralna tema današnje tačke dnevnog reda Predlog zakona o sprečavanju pranja novca o finansiranju terorizma je novac, pa pripremajući se za ovu diskusiju, pokušao sam i ima dosta ljudi koji su izrekli pametne stvari. Jedna se odnosi na vas, gospodine ministre, pa jedna poslovice kaže: "bez novca je i ministar finansija siromah". Stara ruska poslovice. Druga poslovice kaže: "da novac ima jaču moć od Parlamenta", a treća kaže koja se meni najviše sviđa: "nikoga još novac nije obogatio", ali ja da se vratim na tačku dnevnog reda, nadam se da ćete uzeti u obzir ovo. Znači novac je ..., novac se pojavio hiljadama godina prije papira i kovanica, a nikada se neće saznati ko je došao na ideju da se nekom objektu odredi vrijednost i namijeni tako važno mjesto u trgovini.

Novac je dakle zamisao da neki određeni predmet ima vrijednost i da je prihvaćen u svim vrstama razmjene. Novac može imati bilo koji oblik, u različitim vremenima na različitim mjestima. Novac može biti govoto sve što se može zamisliti. Zašto je to toliko važno za prevenciju pranja novca? Moramo biti svjesni da i ako većina procesa pranja novca obuhvata samo neke oblike novca, sve može biti upotrijebljeno u procesu pranja novca. Dijamanti, zlato, kreditne kartice, dionice, garancije, rijetke kovanice, polise osiguranja i još mnogo drugih različitih oblika novca. Te vrste transfera novca u različite oblike ograničene su samo maštom osobe, a ne oblikom u kojem se novac pojavljuje.

Prema tome, opšte prihvaćena definicija novca je da je to prometno sredstvo plaćanja robe i usluga koja služi za razmjenu proizvoda rada u tržištu i privredi. Novac u opticaju formira državni aparat kroz Centralnu banku. Sam pojam pranje novca potiče od engleske riječi manilongering, što znači legalizacija kapitala stečenog kriminalnom djelatnošću, odnosno finansijske transakcije radi prikrivanja stvarnog projekta novca i drugih oblika kapitala na tržištu. Sastoji se u falsifikovanju finansijske dokumentacije i manipulacije u sistemu međubankarskih transakcija. Posljednih godina se značajno izražava o utajama poreza i ilegalnoj trgovini drogama i oružjem u organizovanoj kocki, prostituciji i reketu, kao i o procesima privatizacije, kapitala u bivšim

socijalističkim zemljama Istočne Evrope, kao i u organizovanim kriminalnim grupama na Zapadu. Termin pranje novca nastaje u Sjedinjenim Američkim Državama u periodu prohibicije, to jest vrijeme zabrane točenja alkohola u trećoj deceniji prošlog vijeka kada su kriminalci novac od idealne proizvodnje i krijumčarenja alkoholnih pića prikazivali kao zaradu koju su ostvarili u lancu svojih perionica za rublje i automobile, pa je povodom te pojave počeo da se upotrebljava termin pranje novca, odakle ga je preuzela kriminološka nauka. Perači novca uopšteno ne nastoje da ostvare najvišu stopu dobiti na novac koji operu, već im je važnije mjesto ili investicija koja će im omogućiti najlakšu i najbržu preradu novca.

Tako novac može putovati iz zemlje sa dobrom ekonomskom politikom, po kojoj se ostvaruju više stope dobiti u zemlje s lošijom politikom i nižim prinosima od uložениh sredstava, tako da se zbog pranja novca može dogoditi da se slobodni kapital ulaže manje racionalno, što uveliko može narušiti i postojeće ekonomske tokove.

Pranje novca i finansiranje terorizma predstavljaju globalne probleme, koji imaju negativne povratne efekte na ekonomskom, političkom, bezbjednosnom i socijalnom planu svake države. Posljedice pranja novca i finansiranje terorizma su: podriavanje stabilnosti, transparentnosti i efikasnosti finansijskog sistema zemlje, ekonomski poremećaji, ugrožavanje programa i planova razvoja.

Uloga nacionalnih vlada u suzbijanju pranja novca je nezamjenljiva. Zaoštravanje borbe protiv...

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Škrelja, nemate minut nego dva, ali prvo da čujemo komentar kolege Damjanovića, pa mu odgovorite kroz to vaše završno. Možete, poslije njega. Važi. Sjedite sad.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem se potpredsjedniče, naravno da će kolega Škrelja iskoristiti ova dva minuta da završi ova svoja teorijska razmatranja vezana za ulogu novca i kao što je nama ovdje bilo interesantno da čujemo od kolege Škrelje ovakvu istoriju samog pojma novca i šta novac u današnjem vremenu znači, mislim da će i kolegi Škrelji biti interesantno da čujemo i dobijemo odgovore na ono što sam već započeo u mojem prethodnom izlaganju. Da nam ovdje iz Uprave kažu jasno kakav je ishod 26 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka od strane ove Uprave. Danas se kaže mišljenje Uprave, odnosno resornog ministra o tome šta on misli o onome šta Evropska komisija kaže. Od 110 primljenih izvještaja o sumnjivim transakcijama svega jedan od strane advokata, jedan od Komisije za hartije od vrijednosti, 103 od strane banaka, a čak 75% kontrola u '12.godini obveznika od strane Uprave za sprečavanje pranje novca. Šta je sa ostalim obveznicima koji vrše nadzor nad ovom oblašću? Ponavljam tu su i banke, i štedionice, institucije koje obavljaju platni promet i poštu, i društvo za upravljanje investicionim fondovima, i berzanski posrednici, i društvo za životno osiguranje, mjenjačnice, zalagaonice od advokata i tako dalje? Hoću ovdje da razvijem jednu tezu i volio bih da je neko ospori. Što je tu u sadašnjem zakonu bila smetnja da se postignu mnogo bolji rezultati? Kažem, pravosnažne osuđujuće presude u Crnoj Gori za ova krivična djela su jedino mjerodavna da nam kažu kako to uprave i država rade. Ako je tačno ono, gospodine Lekiću što ste rekli na odboru da je 1 do 3% svih transakcija otkriveno i da od

1000 milijardi, je l' tako tih 30 miliona, evo mene interesuje u Crnoj Gori, kada uzmemo u obzir neki ukupni platni promet ili procijenjeni platni promet plus sivu ekonomiju u državi na godišnjem nivou, pa imamo tih 1 do 3%, da ja sad ovdje ne licitiram, da mi vi kažete da li smo se prilagodili međunarodnim standardima i u ponašanju i da li smo postigli dobre rezultate u ovoj oblasti? Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Damjanoviću. Izvolite kolega Škrelja, dva minuta.

LUIĐ ŠKRELJA:

Koristim priliku da se zahvalim gospodinu Damjanoviću, što mi je omogućio, pitanja ministru, da ja završim kompletnu diskusiju koju sam pripremio.

Profesore, ja nijesam bio skeptičan kada sam rekao da ćete mi vi omogućiti da ja završim diskusiju, računajući na vaše sposobnosti vođenja tolerantno i demokratski sjednicu.

Donošenjem Zakona o sprečavanju pranja novca, finansiranju terorizma je samo prvi korak formalne prirode, koji za sobom povlači veoma značajne unutrašnje i spoljne obaveze, koji će biti sve oštrije izražene u formi implicitnih zahtjeva i obaveza, koji će moratiti da ispuni naša zemlja u procesu pripajanja Evropskoj uniji i reintegraciju međunarodne finansijske institucije, kao što je Svjetska banka, Svjetska trgovinska organizacija i drugi. Zbog toga je veoma značajno odrediti implikacije mehanizama instrumenata suzbijanja pranja novca na sektore banaka, finansijskih institucija i privrede.

Uz rastuću saradnju na međunarodnom planu u ovoj sferi moguće je unapređenje nacionalne bezbjednosti i zaštita nacionalnih interesa, interesa kao trajni strateški interes demokratskog društva i civilnih institucija.

Izražena nestabilnost savremenog sveta u ekonomskom-političkom i društvenom pogledu uz unipolarni svjetski poredak koji je potisnuo blokovske tradicionalne podjele i hladni rat, ali ga nije eliminisao, donijela je nove izazove. Jedno svakako, najveće ... je pranje novca. Uloga nacionalnih vlada u suzbijanju pranja novca je nezamjenjiva. Zaoštavanje borbe protiv terorizma sve ... teroristički akti, nove metode rada, uključivanje sve većeg broja informatičkih stručnjaka u rad terorističke organizacija i grupa zahtijevaju nove odgovore i kreiranje nacionalnih i koordiniranih međunarodnih strategija borbe u suzbijanju pranja novca.

Snažan nacionalni, finansijski, bankarski i regulatorni sistem i državne institucije su zalogaj efikasne borbe u suprotstavljanju pranja novca. Savremena borba protiv zloupotrebe informacionih tehnologija se odvija na više frontova, nacionalnom, regionalnom i međunarodnom. Kreiranjem nacionalne strategije, borbe protiv pranja novca podrazumijeva...

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Škrelja. Sve što ste rekli tačno je, uz nezavisne institucije i odgovornu vlast nema pranja novca. Hvala. Riječ ima kolega Danilović, a onda kolegica Šćepanović.

GORAN DANILOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, uvaženi građani, gospodine ministre, kolegice i kolege,

Ja se izvinjavam unaprijed što će u ovom mojem obraćanju izostati ovaj edukativni karakter, nijesam se teoretski spremao, ali eto po nešto znam. Bio sam član Odbora za bezbjednost šest godina, a šest godina sam i parlamentarac OEPS-ov. Kada bih mogao da prenebregnem to da me obavezuje i čuvanje tajne, mogao bih imati vrlo zanimljivu diskusiju danas, zbog toga što smo radeći ovaj posao u Odboru za bezbjednost vrlo često i od čovjeka koji je smijenjen, ili mu je istekao mandat, ne znam šta se već desilo od gospodina Mitrovića, znali da dobijemo vrlo zanimljive informacije. U međuvremenu je na čovjeka pucano. Ne treba ja da govorim u ime onih koji bi trebali da govore sami. Ministre, ni jedno društvo se nije promijenilo bez akcije pojedinaca, hrabrosti neslućene pojedinaca, i podrške sa strane malim društvima. Ne očekujem to ni ovdje. Možda vi jednog dana budete imali snage da zaista suštinski promijenite ovo društvo. Ja bih volio, zbog toga što ste bili naš kolega poslanik, ali nije vaša odgovornost manja od odgovornosti onih koji nas nadziru i sve vide. Reći ću vam, biću vrlo precizan, imam malo vremena. Pranje novca u Crnoj Gori neće pomoći finansiranju terorizma, ali hoće finansiranju politika. I tako bi trebao naš zakon da se zove. To što smo se naslonili na velike koji zaista imaju problem s terorizmom neće donijeti mnogo sreće.

Ovdje se na banalan način pere novac. Donesete u džak pare, recimo u neku banku, podignete kredit u vrijednosti toga što vam je u džaku, a to date za kolateral. To su radile, gospodine ministre i Prva banka i druge banke. I neke koje su u regionu poznate po tome. Nikakve sankcije za sada. Da ne kažem da smo u jednom starom zakonu imali i obavezu da u svakom preduzeću imamo čovjeka koji je dužan da radi svoj posao. Nikada i niko od tih ljudi nije radio svoj posao. I ja mislim da je odgovornost i Ministarstva finansija u tom dijelu. Da vas ne podsjećam, gospodine ministere, jedan od vaših kolega ministara, a bivši predsjednik Vlade je omogućio da se jednim milionom 11 puta za jedan sat obave finansijske transakcije. Vrlo ću biti oprezan. Znam ja da bi sada trebao ovdje da otvorim priču o tome kako i šta je knjiženo, ali to je nedopustivo. To, pranje novca, da vi donesete od droge u džak novac, podignete kredit, a onda kažete uzмите novac iz sefa u Crnoj Gori je gotovo javna tajna. Moj kolega Milutin Đukanović je pobrojao ljude koji to rade. Ovdje su banke "Mat kompaniju" davale takve kredite, ovdje su iz američkih država, saveznih sa bankovnih računa preduzeća koji se zovu kamarila toliko smijem da kažem, koji se sprdaju javno u lice cijeloj javnosti, pa i onoj stručnoj koja prati njihov rad, vršile transakcije sa domaćim bankama bez ikakvih odgovornosti. Ni jedan bankovni službenik, a da ne kažem direktor u Crnoj Gori nije kažnjen ili progonjen zbog toga što je omogućio transakciju veću od 15.000, a bilo ih je po milion i po ministre. Ja kažem, jednog dana možda vi budete sa nekim od nas imali snage da ovo zaista suštinski raščistimo. Sve do tada je ovo filovanje i vi znate da ja govorim vrlo precizno. Meni je žao što smo potrošili silno vrijeme, za Crnu Goru vrijeme, za svakoga od nas i žao mi je što uvijek idući ovim tragom novca ja nekako u svojim traganjima nalutam na premijera, na banku koju drži njegov brat, na univerzitet gdje on ima akcije ili na firmu koju je osnovao on ili njegov kum. Nema on problema sa mnom, ipak trag ostaje. Na moju žalost neću ga smijeniti ja, ali hoće oni...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Daniloviću. Da vas podsjećam možete repliku i podnosioci predloga takođe da komentarišete tokom cijelog izlaganja. Koleginice Šćepanović, izvolite. Kolega Abazović, vi ste onda na redu.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani predlagači, kolege poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Pranje novca i finansiranje terorizma predstavljaju globalne probleme koji imaju negativne efekte na ekonomsku, političku, bezbjednosnu i socijalnu strukturu svake zemlje. Uspostavljanje savremenog i sveobuhvatnog zakonodavnog okvira u skladu sa relevantnim međunarodnim standardima, predstavlja jedan od ključnih uslova za efikasnu prevenciju i suzbijanje pranja novca i terorizma, kao i unapređenje pravnih mjera za suzbijanje krivičnih djela pranja novca i finansiranje terorizma.

Predlog zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranje terorizma, kao što je već rečeno od strane predlagača, usklađen je sa relevantnim međunarodnim standardima i propisima iz oblasti sprečavanja pranja novca, s tim što su pojedini članovi zakona koji se odnose na to, ko je dužan da sprovodi mjere za otkrivanje i sprečavanje pranja novca, djelimično usklađeni, odnosno ne obuhvataju privredna društva, trustove, jer ih naš Zakon o privrednim društvima ne poznaje. Trustovi su privredna društva koja se bave osnivanjem kompanija, vršenjem dužnosti direktora, pronalaženjem sjedišta, vršenjem dužnosti povjerenika ili formalnog dioničara.

Član koji se odnosi na produbljenu provjeru klijenta koji nije fizički prisutan će, takođe biti potpuno usklađen donošenjem podzakonskog akta koji se odnosi na faktore visokog rizika u roku od šest mjeseci.

Predlogom zakona je proširena lista obveznika koji su dužni da preduzimaju mjere za sprečavanje pranja novca, prije, prilikom i nakon završetka svih poslova, takođe koji se odnosi na izvođače građevinskih radova, razradu građevinskih projekata, marketinških aktivnosti, pružanje turističkih usluga, a na osnovu iskustava iz prakse koja ukazuje da se velika količina gotovine, koja se ne kontroliše, realizovala po računima pravnih lica koja se bave ovim djelatnostima.

Najveći broj izvještaja o sumnjivim transakcijama u Upravi za sprečavanje i pranje novca, do sada su dostavljale banke, takođe i Uprava carina. Ono što je novina je, da su i ovim predlogom sada definisani i obavezni advokati notara, prilikom provjere klijenata, izvještavanju klijentima i transakcijama za koje postoje razlozi za sumnju o pranju novca i finansiranju terorizma, a u slučajevima kada advokat ili notar pomaže u planiranju i izvršavanju u ovim transakcijama klijentima u vezi sa kupovinom, prodajom nepokretnosti, upravljanjem novcem, hartijama od vrijednosti, otvaranjem i upravljanjem bankarskim računom. Ako se utvrdi da postoji osnov sumnje, dužan je da obavijesti organ uprave prije izvršenja transakcije.

Takođe, utvrđena je i obaveza notara da jednom nedeljno dostavlja organu uprave kopije ovjerenih ugovora o prometu nekretnina, čija vrijednost prelazi 15.000 eura. U vezi sa ovom odredbom i ostalim mjerama koje su obveznici dužni da poštuju svakako se postavlja i pitanje obaveze čuvanja poslovne, profesionalne, bankarske i službene tajne i s tim u vezi članom 89 je propisano da ova obaveze se ne odnosi na obveznike shodno ovom zakonu, advokate, notare, državne organe i zaposlene kod njih prilikom dostavljanja podatka organa uprave u skladu sa ovim zakonom.

Zakonom su definisani organi koji vrše nadzor nad sprovođenjem zakona u odnosu na različite kategorije obveznika, kao i inspekcijski nadzor od strane ovlašćenih službenika, organa uprave sa tačno preciziranim i njihovim ovlašćenjima. Kaznenim odredbama su predviđene izuzetno visoke novčane kazne za pravna lica koja ne postupaju u skladu sa ovim zakonom gdje praktično ne postoji član koji nije sankcionisan.

Moje pitanje za predlagača je, na koji način se trenutno vrši ova inspekcijska kontrola, da li kancelarijski ili na terenu, koliko je do sada bilo izrečenih novčanih kazni i pokrenutih prekršajnih postupaka, jer su na neki način to pokazatelji, da li su dosadašnji obveznici na adekvatan način postupali po ovom zakonu?

Ono što je bitno za svaki zakon je, da se obezbijedi njegova primjena u praksi, a za primjenu ovog zakona je svakako potrebno jačanje administrativnih, tehničkih, kadrovskih i materijalnih uslova za rad institucija za borbu protiv pranja novca i finansiranje terorizma.

Poslanici Demokratske partije socijalista će svakako podržati ovaj zakon. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolegkinice Šćepanović, riječ ima kolega Abazović. Izvolite, kolega Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala.

Mislim da je generalni sekretar vidio da sam dao zahtjev za komentar, kada je kolegkinica Šćepanović počela sa svojom diskusijom i naravno kao i kod kolege Škrelje, ja ću takođe da podržim ova teorijska objašnjenja. U ovom slučaju ne pojmam novca, već samog zakona, ali evo, pošto sam dao dosta kritičnih tonova u svojem izlaganju vezanih za oblast sprečavanja i pranja novca i finansiranja terorizma i za rad uprave, ali nijesam dobio negacije ili komentare, da zahvalim i predlagačima, dakle Ministarstvu finansija i Upravi, što dijele moje ocjene o problemima u ovoj oblasti i o tome da je potrebno mnogo, mnogo više iskoraka i akcija i na kraju krajeva rada u samim organima i u samoj upravi, da bi ovu oblast doveli na, kako mi to želimo da kažemo, evropski nivo.

Ono što želim takođe da ne pohvalim, ali da istaknem kao primjer transparentnosti, jeste nešto što sam tada, kada smo u aprilu razmatrali ovaj predlog zakona na odboru, prvi, čini mi se ukazao u Crnoj Gori, a to je na onu listu lica koja su pod sankcijama iz Crne Gore, misli se na ruske državljane, zbog situacije u Ukrajini. Shodno uredbi Savjeta Evrope od 5.marta, kojom je definisan jedan broj lica kojima se uvode sankcije Crna Gora se naravno shodno odluci toga Savjeta od 17.marta pridružila tim sankcijama i u toj odluci stoji u članu 2 da se sva sredstva i ekonomski resursi koji pripadaju vlasništvu ili su pod kontrolom privatnih lica i tako dalje iz aneksa, a objavili ste novi aneks sada u maju, to je proširena lista u odnosu onu iz marta, ti se zamrzavaju i oduzimaju od strane države, pa bi bilo veoma dobro, s obzirom da smo bili tako, da kažem hitri da požurimo i pridružimo se sankcijama protiv prijateljske i bratske Rusije i njenih državljana da ovdje kažete kakvi su efekti tih sankcija i da li Uprava za sprečavanje i pranje novca od ovih lica koje su u aneksu navedena do sada oduzela kakvu imovinu. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Damjanović. Izvolite kolegkinice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Očigledno da je kolega Damjanović iskoristio komentar na moju diskusiju kao i kod kolege Škrelje da postavi još neka pitanja predlagaču, a evo ja ću iskoristiti moja dva minuta, još malo teorijskog iz zakona.

Zakonom je takođe predviđeno da su posebni oblici provjere i praćenja poslovanja klijenata produbljena provjera koja podrazumijeva provjeru prilikom zaključivanja poslovnog odnosa sa klijentom koji je politički eksponirano lice, takođe i prilikom zaključivanja odnosa sa bankom koja ima sjedište van Evropske unije i kod neuobičajenih transakcija elektronskog prenosa novca i takođe je zakonom predviđena i pojednostavljena provjera poslovanja klijenata. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolegkinice Šćepanović. Kolege, za informaciju još imamo četvoricu i završna riječ pet, u vremenu smo, tako da nemojte se plašiti kolega Stanišiću, posebno kada ja vodim sjednicu sa kolegom. Doći ćete i vi na red i to odmah poslije kolege Abazovića. Obrad Stanišić, koliko me pamćenje služi, zvani Mišo, da ste vi taj.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče, poštovane kolegkinice i kolege, poštovani ministre, koji ste vjerovatno ispred sale, poštovani gospodine Lekiću sa saradnicom, poštovani građani Crne Gore i dijaspore, zašto da ne, pogotovo ove što ulaže novac.

Evo jedan zakon na dnevnom redu, još jedan u nizu koji dolazi sa zakašnjenjem. Znae kako ja na ovo gledam.

Crna Gora je jedna praonica novca, a ovaj zakon je iste garancije te mašine. To znači da će mašina i nastaviti da radi, moguće da će se pokvariti u međuvremenu, ali do sada je bila zaista besprekorna.

Gospodine Lekiću, Vi to odlično znate, kao i ministar finansija. Ja ne prihvatam kao poslanik ili kao običan građanin da ste neinformisani, da nemate informacija, da ne znate ko su ljudi, da ne znate ko pere novac, ja to zaista ne prihvatam i ja tvrdim da vi to znate. Da li ćete vi nešto da preduzmete, veliko je pitanje.

Pitanje pranja novca je, poštovani građani, integralno, odnosno integrisano je kroz organizovani kriminal, a znamo da zemlja ima problema i sa organizovanim kriminalom i sa korupcijom, pa logično, skladno tome, i sa pranjem novca.

Evo, da dam doprinos ovoj teorijskoj raspravi, ali samo da bi doveo u vezu sa Crnom Gorom, da kažem da pranje novca ide kroz tri glavne faze. Prva faza je faza ulaganja, kada vi novac, kao što smo od kolega čuli, držite u džaku, zarađen trgovinom narkotika i drugim nelegalnim aktivnostima, pokušavate da ubacite u sistem, odnosno u banke, to je prva faza. Druga faza je faza prikrivanja, kada pare selite sa jednog računa na drugi račun. Treća faza je faza integracije, kada izvlačite novac iz banke i ulažete u legalne tokove kupovinom hotela, pravljenjem zgrada, poslovnih objekata, gdje vi želite uz svjestan gubitak da operete novac i vratite ga u legalne tokove. Sve se to dešavalo u Crnoj Gori, ali Crna Gora je dala doprinos teoriji. Ima i četvrta faza koja važi samo za nas,

to je faza bankrota. Ljudi koji su prali novac su bankrotirali, kupovali preduzeća, mislili su da će ih prodati po 250 puta skuplje i nijesu uspeli. Jer, postoji ona nevidljiva ruka, ali ne tržišna nego druga nevidljiva ruka u koju neko vjeruje ili ne vjeruje, pa vas vrati na početak kada ste halapljivi i kada vas ponese pohlepa i kada pravite štetu drugima, kako da ne. Znači, postoje tri faze.

Gospodine Lekiću, vi ne znate, da vam ja kažem, a vi znate odlično, ponavljam da odlično znate, hotel Otrant, znate vi odlično, samo da se odredim, znao je da bude zatvoren zimi, da uplaćuje po 7.000 evra pazara, hotel Bjanka, javna tajna u Kolašinu, restoran koji ne radi da uplaćuje po 10.000. Vama to nije sumnjivo. Znam, ali to normalno nije. Nije normalno da objekat koji ne radi može da proizvodi profit. To možda vama nije čudno, ali jeste. Evo ga i ministar, drago mi je. On je, takođe, upućen u sve ovo. Pomenuo je kolega Danilović Centralnu banku, 11 miliona ste zavrtjeli za sat vremena, bilans je na kraju svuđe bio nula. To je vama logično. Vama je logično da ruski državljani bez bilo kakvog identifikacionog dokumenta otvaraju račune. Znam da je ovo posao za tužioca, nije posao za ministra finansija, ali dijelite odgovornost. Vi ste izvršna vlast i servis, ponoviću uz tešku kritiku, servis takvog poslovanja u Crnoj Gori, servis pranja novca u Crnoj Gori, odnosno zaštite pojedinaca koji se nalaze van zakona, zaštite pojedinaca do kojih vi ne možete da dođete. Daj bože da, kada se usvoji ovaj zakon, ova mašina zariba, odnosno da se poremeti.

Na kraju, imao bih nešto da kažem o terorizmu. Ne znam da li je bilo finansiranja iz Crne Gore, ali znam da ga je ova vlast finansirala u onim ratnim vremenima na koje sada ne želim da se vraćam, kroz raznorazne aktivnosti i znam da je to isto jedna prijetnja koja se može desiti u budućnosti. Na kraju, zadnjih deset sekundi da iskoristim da kažem da apelujem još jedanput na ministra finansija da ne dozvoli da Atlas banka ...

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Abazoviću.

Riječ ima kolega Stanišić, a neka se pripremi kolega Milić.

OBRAD STANIŠIĆ:

Hvala vam gospodine potpredsjedniče.

Kratko ću da kažem da, zaista, neke konstatacije koje smo danas čuli ne stoje, posebno od kolege Abazovića, nije komentar nego je moja diskusija, da je Crna Gora praonica novca. Mislim da je to, pase priče i da pričamo o državi sa kojom imamo najgore međunarodne i bilateralne odnose ne bismo to rekli, a ne da kažemo za svoju državu koja je na pragu članstva u NATO savez i koja je prva naredna članica Evropske unije.

Mislim da to ne stoji, da je to politikantska priča i ona nema veze sa ovim što danas treba svi da pohvalimo i da damo podršku Prijedlogu zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranju terorizma, da damo i kritike na ovaj zakon, ukoliko nije dobar, ali da damo snažnu podršku da se ovaj zakon usvoji u parlamentu kako bismo se protiv kriminala i svih oblika kriminala borili na što efikasniji način i kako bismo tu planetarnu pošast sveli na najmanju moguću mjeru. Da pričamo politikantske priče kako su neke članice Sjedinjenih Američkih Država sarađivale sa bankama iz Crne Gore, kako su, i treba svi koji nijesu radili dobro treba da bankrotiraju i treba, ukoliko su se ogriješili o zakonu, da odgovaraju. Ali, da pričamo priče da je naša država praonica novca, onda mi

ne treba koji smo ovdje da se svi zajedno zalažemo da nam država bude punopravna članica Evropske unije ne treba da sjedimo, da prepustimo nekome drugome, pa kada pođe u svijet priča o svojoj državi ono što ne stoji, čak se pokušavaju plasirati neke priče, žao mi je kolege koji nije ovdje, pokušavaju se plasirati sa nekih sjednica Odbora za bezbjednost neke priče koje su na ivici tajnosti podataka, a sa sjednica koje su zatvorene za javnost. Ukoliko bude priča, imaćemo se kada ispričati i o tome ko je, kada i u koje vrijeme i u koji minut i kada odavao tajnu sa sjednica Odbora za bezbjednost na kojima su bile krupne teme. Pa, poslije dvije, tri godine sjetimo se kao da smo svi zaboravili šta smo pričali, onda po nešto plasiramo ovdje, ono kao šponte, neće se Vlasi dosjetiti. Mislim da su to politikantske priče.

Uvažene kolege, zakon koji je na dnevnom redu, Prijedlog zakona, treba o njemu korektno da razgovaramo, da ga korektno analiziramo i da ga najkorektnije kritikujemo ako nije dobar, ali da pričamo priče koje nemaju veze sa našom državom, a zalažemo se i volimo našu državu, mislim da to ne stoji i da to treba makar u ovom parlamentu da eliminišemo, kada su u ovako važni zakoni u važnoj borbi protiv veoma važne pošasti u svijetu kada su na dnevnom redu. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Stanišiću.

Iskoristite ovaj komentar što sam ja čuo. Znam da vi volite vitešku borbu i suprotstavljanje mišljenja, pa ćete imati po dva minuta. Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče.

Gospodine Stanišiću, kada bi voljeli državu onda je ne bi pljačkali, to je prvo. Kada bi voljeli državu onda bi prema njoj imali iskren odnos. Jer i osobe ili institucije koje volite prema njima morate da imate iskren odnos. Tvrdim da pričam istinu, a vi tvrdite da i vi pričate istinu, neka građani presude ko je u pravu. Iznio sam da smo mi praonica novca i to je iznio Europol 2012. godine. Gospodin Lekić je tu, pa neka kaže je li istina ili nije, da smo mi među državama koje su prepoznate kao praonice novca ruskog kapitala. To je Europol, to nijesam ja.

Drugo, pa i da nije rekao Europol stvar je jednostavna, htjeli mi to da priznamo ili ne. Ove stvari, ove pojave koje sam pominjao su egzaktne, odnosno one su se desile u Crnoj Gori u raznoraznim gradovima, i tu nema nikakve dileme. Ne znam zašto bi trebalo da ljudima serviramo, da im dajemo lažnu nadu ili da im stvaramo sliku ljepša nego što jeste. Građani zaslužuju istinu, a vi ste vlast koja tu istinu na sve načine prikrija. Dobili ste odgovor i NATO-a i dobićete odgovor Evropske unije, aktiviraće se i 23 i 24, a ja ću i dalje intenzivno podržavati naš integracioni put, jer to je put ka vladavini prava i ka eliminaciji ovih stvari koje su se desile. Da iskoristim, prošli put mi se ugasio mikrofon, da spriječite, ministre, spregu krupnog kapitala

PREDSJEDAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Sljedeći put, vi ste mladi, kolega.

Izvolite kolega Stanišiću.

Još jednom pozivam kolegu Milića da nam se pridruži kroz dva minuta.

OBRAD STANIŠIĆ:

Krenućemo od zadnjeg dijela vašeg komentara. Poglavlja 23 i 24 su se otvorila, vi ste rekli otvoriće se. Ono se otvorilo, vi znate kada. Prema tome, nemojte zatvarati oči pred onim što je otvoreno.

Tačno je, ne treba građanima davati lažnu nadu, ali ni građane ne treba lažima i neistinama obasipati, potpuno se s vama slažem. To da je Europol u nekom svom izvještaju i u nekoj godini rekao da je Crna Gora praonica novca, moraćete mi pokazati ovdje i svima nama poslanicima da to pročitamo. Prema tome, kolega Abazoviću, slažem se potpuno sa vama da građanima ne treba davati lažnu nadu, ali ne treba građane lažima obasipati.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Stanišiću.

Kolegu Milića, ukoliko me oči ne varaju, ne vidim, ali vidim vas kolega Periću. Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem.

Na momente su ovdje izlaganja ličila na čitanje Vikipedije nego na diskusiju u vezi sa pranjem novca i slušali smo neke bajke. Da se prosto negdje nadovežem na taj bajkoviti pejzaž koji smo ovdje čuli, da u džungli propisa imamo tigrove bez zuba, a da krupna divljač prolazi nesmetano.

Kolege iz DPS-a, situacija ne da je u ovoj oblasti teška nego je alarmantna. Mi imamo činjenicu da je raniji direktor Uprave za sprečavanje pranja novca upucan, da to nema pravni epilog. Mi ovdje imamo danas proturanje nekoliko zakona, silu na sramotu, da dođu na dnevni red koji se odnose na kladionice i kazina. Upravo su te institucije u gotovo svim zemljama izvor za pranje novca. Mi ovdje treba da vratimo odredbu ukidanja PDV-a za te institucije, za te privatne subjekte zapravo, u zemlji gdje lutrija nije državna nego privatna, gdje sve cvjeta od kazina i različite vrste objekata za igru na sreću koje su, ponavljam, najčešći izvor za pranje novca. Mi ne da nemamo spremnosti da se borimo za to već mi pomažemo tome na vrlo ne indirektan nego direktan način.

Ono što je ovdje jako važno naglasiti, mi kada govorimo o borbi protiv pranja novca, mi za sada imamo samo riješene minorne slučajeve, nemamo nijedan krupni slučaj. Nemamo, recimo, primjer prodaje zemljišta u Čanju 18 miliona eura koji nije mali iznos. Nemamo nikad do kraja procesuiranu tužbu MANS-a protiv vlasnika Željezare. Nemamo nijedan krupan slučaj otvoren i završen do kraja. Vi odlično znate zašto. Zato što vi možete da registrujete bilo koju nepravilnost, ali možete isto tako biti sigurni da ona neće doživjeti sudski epilog. Na taj način smo do kraja obesmislili bilo kakvu ne samo nadzornu već i zakonodavnu aktivnost. Možemo mi donositi ne znam koliko tomova ovakvih zakona koji su na papiru dobri, ali na kraju za posledicu nećemo imati efikasnu borbu u sprečavanju pranja novca.

Kada je riječ o oblasti finansiranja terorizma, sva sreća pa nismo globalni igrači, inače bismo i tu imali jako puno glavobolje, to je sasvim izvjesno. Ono što je

alarmantno i prosto nas negdje obavezuje, ministre finansija, da prosto zauzmete proaktivniju ulogu u cijelom ovom procesu. Ne može se samo sa strane stajati i gledati šta se dešava na tržištu finansija i to registrovati da imamo negativnih pojava. Negdje treba i djelovati. Da bih uštedio vrijeme za naredne diskutante, nije ključno pitanje koliko ćemo propisa donijeti već koliko ćemo krupnih slučajeva riješiti. Za sada vam je saldo nula. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Periću.

Ovim smo iscrpili listu. Završna riječ do pet minuta, ministre, imali ste prilike da brk u brk, pa zbog racionalnosti vremena, tako ćemo tumačiti to, nijeste iskoristili tu svoju priliku do pet minuta, da ne izazovete kaznenu repliku, znači na nivou nečega što je završna riječ i ubjeđenja da glasamo ovaj zakon.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem prof. Raduloviću. Zahvaljujem svim poslanicima koji su dali kroz svoje diskusije sigurno prostor za javnost, a svaki viši nivo transparentnosti je jako koristan i za samu implementaciju, odnosno primjenu ovog zakona. Čini mi se da je bilo i sugestija i primjedbi i kritika, i argumentovanih, i neargumentovanih. Generalno, ocjena se svodi na to da je dobar Predlog zakona, ali da ono što slijedi, dobar dio poslanika ili jedan dio poslanika ne očekuje adekvatnu primjenu. Rekao bih da je ono što je ocjena Manivala, odnosno Komiteta eksperata Savjeta Evrope, da smo napravili napredak u harmonizaciji, da je ovaj zakon koji se tako frekventno mijenja posljedica novih modela kod prekršioca ovih krivičnih djela i da prilagođavanjem ili snaženjem regulatornog okvira činimo korak naprijed u suzbijanju ovih pojava. Takođe, ocjena Manivala je da osim u dijelu harmonizacije postoji napredak i u primjeni zakona. To je možda najbolji objektivan odgovor ne ličan nego najvažnije institucije koja tretira probleme, odnosno pitanja pranja novca i finansiranja terorizma.

Bilo je brojnih komentara koji su se udaljili od same teme, ali možda sam preskočio da iskomentarišem ono što je gospodin Popović kazao, da je Crna Gora imala i još uvijek, po njegovoj ocjeni, ima visoko učešće sive ekonomije u ukupnoj ekonomskoj aktivnosti. Mislim da je taj nivo značajno smanjen, da na dovoljnom nivou nije, ali se ne bih složio sa ocjenom da idemo sporo u procesu suzbijanja sive ekonomije, odnosno njenog uključivanja u legalne tokove. Jer, siva ekonomija je prostor za potencijalno pranje novca i finansiranje terorizma. Dakle, da li u turizmu imamo 300 miliona eura van legalnih kanala, mislim da je to malo preambiciozno, da je to mnogo manje, ali da radimo fazno, postupno, da želimo da izbjegnemo poremećaje i da značajno suzimo tu zonu sive ekonomije iako se javljaju otpori, znate, ne samo na javnoj sceni već i kod poreskih obveznika onih koji ne žele da rade u realnoj zoni, odnosno u zoni koja je definisana, odnosno uređena zakonima.

Oko toga da li ovaj zakon doprinosi našem stepenu integracija, svakako da doprinosi. Upravo Akcioni plan iz poglavlja 24 tretira tri naše obaveze koje će biti riješene donošenjem ovog zakona. Taj segment je jako važan na putu evropskih integracija. Finansiranje, odnosno normativno uređenje djelatnosti sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma je jedna od glavnih karika u okviru borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala. Ovo je ključni kriterijum napretka u procesu pristupanja

Evropskoj uniji, ali i važan elemenat, svakako se slažemo oko toga, vladavine prava, sigurnosti građana i ukupne stabilnosti, ne samo ekonomske već ukupne društveno ekonomske i socijalne stabilnosti. Mislim da ovaj zakon ima svoj kvalitet i budući da ne zadire u bilo čija politička opredjeljenja možda je prilika da ovaj visoki dom usvoji ovaj zakon sa što više glasova, odnosno sa što širom većinom, jer se time daje i veći stepen obaveznosti u njegovoj potpunijoj primjeni. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama ministre.

Konstatujem da je pretres završen, izjasnićemo se naknadno.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda koja glasi **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su dr Radoje Žugić, ministar finansija i Novo Radović, VD generalni direktor Direktorata za poreski i carinski sistem. Izvjestioci odbora su Marta Šćepanović, Zakonodavnog odbora i Milutin Đukanović, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres kolege. Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko objašnjenje? Želi.

Izvolite ministre.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem predsjedavajući.

Uvaženi poslanici i poslanice, poštovani građani,

U vezi Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica, želim da istaknem da je ovim zakonom uređeno plaćanje poreza na promet u slučaju kupovine ili sticanja ovih proizvoda od strane pravnih i fizičkih lica. Porez na promet se shodno ovom zakonu plaća u slučaju kada se promet ili sticanje motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica ne oporezuje porezom na dodatnu vrijednost. Radi otklanjanja nedoumica u pogledu adekvatnog poreskog tretmana predmeta ovih vozila, odnosno objekata, te jasnog razgraničenja u pogledu obaveze plaćanja PDV-a, odnosno poreza na promet, ovim zakonom se bliže definiše pojam upotrebljivanog motornog vozila, plovnog objekta, vazduhoplova i letilice. Određenje u pogledu plaćanja poreza na promet sa poreskom stopom od 5% uslovljeno je okolnošću da je vozilo, plovni objekat, vazduhoplov ili letilica najmanje jednom registrovano u Crnoj Gori i za koje prodavac, odnosno prenosilac prava nije imao pravo na odbitak ulaznog PDV-a prilikom njegove nabavke.

S druge strane, promet ovih proizvoda, odnosno ovih objekata za koje je prilikom nabavke ostvareno pravo na odbitak ulaznog PDV-a oporezovao bi se shodno odredbama Zakona o porezu na dodatnu vrijednost po stopi od 19%. Preciznim definisanjem predmeta oporezivanja stvaraju se uslovi za efikasnije poslovanje poreskog organa u postupku utvrđivanja obaveze poreza na promet. Takođe, saglasno određenju Vlade Crne Gore za suzbijanje sive ekonomije ovim zakonom revidira se i kaznena politika i predlaže povećanje iznosa novčanih kazni za propisane prekršaje. Na ovaj način se stvaraju uslovi za bolju poresku disciplinu i urednije izmirivanje obaveza, a što se

posljedično odražava i na povećanje javnih prihoda i održivost javnih finansija. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala ministre.

Prelazimo na prvi krug. U ime DPS-a kolega Pešić, a neka se pripremi kolega Jelić. Došlo je do leteće izmjene, iako nijesu Holanđani nego Crnogorci.

Izvolite kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Poštovani gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, uvaženi ministre Žugiću, gospodine Radoviću,

Danas razmatramo Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona po porezu na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica. Ovaj zakon ima ukupno pet članova i jedan je od kraćih zakona koje ćemo, vjerovatno u ovom zasijedanju Skupštine razmatrati, što se tiče broja članova.

Ministar je u svom uvodnom izlaganju bliže saopštio koji su razlozi donošenja ovog zakona. Svakako jedan od razloga je bliže definisanje pojma upotrebljivanog motornog vozila, plovnog objekta, vazduhoplova i letilice koji definiše član 1 ovog zakona. U tom članu 1 saopšteno je da je upotrijebljeno motorno vozilo, plovni objekat, vazduhoplov ili letilica ono motorno vozilo koje je najmanje jednom registrovano u Crnoj Gori u skladu sa posebnim zakonom, i koje prodavac, odnosno prenosilac nije imao pravo na odbitak ulaznog PDV-a prilikom nabavke. Jasno se potpuno definiše šta je to, što se kaže, upotrebljavano motorno vozilo ili, narodski rečeno, polovno vozilo.

Dalje, u okviru ovog zakona, kratkog zakona, definisana je i unapređuje se kaznena politika na način da se predlaže povećanje propisanog iznosa novčane kazne za prekršaje, a koje se odnosi na neprijavlivanje nastanka poreske obaveze i neplaćanje obaveza u propisnom roku. U članu 2 definisano je da se novčanom kaznom u iznosu od 1000 do 11.000 eura kazni za prekršaj pravno lice, ako nadležnom poreskom organu ne prijavi nastanak Poreskoj upravi iz člana 1 ovog zakona u roku od 15 dana od kupovine ili sticanja. Takođe, u stavu 2 ovog zakona se govori da će se kazniti i odgovorno lice u pravnom licu poreski obveznik ili fizičko lice kaznom od 300 do 2000 eura. Takođe, novčanom kaznom u članu 3 se govori da će se u iznosu od 600 do 11.000 eura kazniti za prekršaj pravno lice koje u roku od 15 dana ne izmiri svoju poresku obavezu.

Ono što je važno istaći za ovaj zakon jeste da je u praksi prethodni zakon izazvao dosta nedoumica, kada se tiče oporezivanja ove vrste prometa. Jer, nije se znalo da li se vrši u skladu sa ovim zakonom ili u zakonu o porezu na dodatu vrijednost, o čemu je gospodin Žugić u svom uvodnom izlaganju saopštio. Svakako da sa ovim zakonom očekujemo i bolju poresku disciplinu.

Ono što je, takođe, važno saopštiti da naplata poreza od 5%, koliko je sada definisano u zakonskom rješenju, nije dala adekvatno rješenje. Svakako da smo imali dosta situacija da ljudi koji kupe upotrijebljeno motorno vozilo ili polovni objekat, vazduhoplov i letilice, jednostavno ne prevodi na sebe to vozilo nego jednostavno ga upotrebljava na ime onog prodavca. Iz tog razloga je pokrenuta inicijativa ovdje u parlamentu od kolega poslanika da je uzrok svega toga zašto se to ne prevodi, zašto se ne ispunjavaju obaveze po zakonu, visoka stopa poreza od 5%. Pitanje je da li je to,

zaista, visoka stopa. Vidim da su kolege poslanici predložile nižu stopu koja bi bila negdje oko 3%.

Sada bih postavio pitanje gospodinu Radoviću da li takva jedna inicijativa od kolega poslanika koja se odnosi na smanjenje stope od 5% na 3% će doprinijeti kvalitetnijem poreskom obuhvatu, doprinijeti da svi oni koji kupe takvo motorno vozilo, vazduhoplov ili letilicu će istog trenutka biti stimulisani da izvrše registraciju na svoje ime i na taj način ispune svoju poresku obavezu. Kako ćete vi gledati na taj amandman koji su podnijele kolege poslanici i da li je 3% sasvim dovoljno da se ...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama kolega Jeliću.

Pet minuta za predstavnika Demokratskog fronta, ovog puta to je kolega potpredsjednik Branko Radulović. Izvolite.

BRANKO RADULOVIĆ:

Uvažene kolege, ministre, ne znam da li je ovo slučajnost, vaša potreba da izađete ili što sam se samo najavio, ali nadam se da me čuje. Ministre, bez vas nekako nemam inspiraciju jer ste vi ministar najvažniji, po meni, u Vladi Crne Gore.

Ministre, slušajte me dobro. Imam veliki problem i mučninu kada dođu ovakve inicijative, iskreno, intimno do kraja vam to kažem. Da vam kažem zašto. Zato što sa druge strane postoji strašna arogancija svih ovih godina na ove inicijative koje su krenule. Ljut sam na sebe zbog te nemoći da vas ubijedim ili promijenim, jer je rezultat te moje nemoći i vaše arogancije velika šteta po Crnu Goru.

Ovo je nešto što je jako stručno, što treba raditi sa velikom pažljivošću, što treba analizirati mnogo čega, gledam onamo onaj sat pošto nemam ođe, što treba biti i socijalan i konkurentan i preduzetnički i svaki drugi, s nekim entuzijazmom. Kada smo došli u ovaj parlament, mi smo kao Pokret za promjene, konkretno Nebojša Medojević i ja, napravili cio jedan set zakona o izmjeni poreske politike, koncesije i akcize, pa zajedno to dopunili sa Razvojnou bankom i svim onim rješenjima od nesrećnog KAP-a, Željezare, auto-puta i svega ovoga ostalog. Evo će smo završili. Svake godine po dvjesto i kusur miliona, a KAP ... reče ushićeno naš premijer, dadosmo kondukteru i marginalcu da nam vodi najsloženiju tehnologiju danas u regionalnom sektoru. Pogledajte ovo ministre. Ovo je sve proširenje dnevnog reda Nebojše Medojevića i mene, 23 inicijative. Sprdali su se i pokušavali da se sprdaju u prethodnom sazivu i onom drugom sazivu pojedinci koji danas to predlažu.

Gospodo, toj vašoj sprdnji i aroganciji Đukanovića svake godine smo bili u minus ministre po 50 miliona. Šest godina puta 50 miliona koliko je to? Za to su krivi prije svega Đukanović i Krivokapić i javno i jasno kažem, zato što je Krivokapić imao sluha od Razvojne banke da ... izmjena poreskih zakona, akciza i koncesija, danas bi imali plus 300 miliona u odnosu na to. Tako da ministre, džabe je dolazio Lukšić sa ekipom, džabe je Koviljka Mihajlović najbolja pomoćnica koja je radila u tom Ministarstvu aplaudirala, džabe su pojedini stručnjaci i Vi ste tada bili poslanik zajedno sa mnom, a čini mi se da smo bili ovdje, tapšali ste me po ramenu, ali nijeste pritiskali zeleno svijetlo. E zbog tog zelenog svijetla je ministre 300 miliona manje.

Znači, molim vas, ovo su veoma ozbiljne stvari. Ministre, napravićemo ponovo, inovirati cio set zakona. Ukoliko imate odgovornost prema Crnoj Gori, a znam da

znate, ukoliko imate političke volje i snage da se oduprete tajkunskim i neoliberalnim konceptima, izvolite podržite to. I to ministre sa akcizama, nemojte da ide niz Moraču, Pivu i ostalim tajkunima italijanskim i crnogorskim ono što je trebala koncesija da bude i lokalnoj samoupravi i državi Crnoj Gori. Jeste li vidjeli šta su napravili BRIKS ? Novu razvojnu banku svjetsku. Pandam MMF-u, Evropskoj banci i Svjetskoj banci. Koliko drvim i pričam da treba nam razvojna banka, 50 milijardi dolara osnivačke prije dva dana, pa ćemo da vidimo Putin-Kinezi, Brazilci, Južnoamerikanci, Južnoafrikanci, Indijci kako će sa onim rastom od 7%, 8% napraviti koncept suprotstavljenim MMF-om.

Ministre, za ovo su krivi krivci, ovaj dvojac Đukanović i Krivokapić. Zašto set zakona nije ovo napravljen? Zašto koncesije nijesu napravljene kvalitetno? Očekujem Vas, cijelo ljeto ćemo provesti da ih inoviramo, u jesen da ih usvojimo za dobro Crne Gore. Pokažite da imate političku volju.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam gospodine Raduloviću. Zaista racionalno korišćenje vremena u sekundi.

Tek nakon završenih uvodnih izlaganja možete komentarisati.

Kolega Aleksandar Damjanović ima riječ u ime Kluba SNP-a, neka se pripremi kolega Mladen Bojanić.

Izvolite kolega Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče.

Ministre Žugiću, gospodine Radoviću,

Dakle, evo prilika da i ovdje malo nastavimo priču koju smo već imali kada smo prije mjesec dana razmatrali ovaj Predlog zakona na Odboru. Naravno, razmatraćemo i amandman koji sam podnio još prije mjesec dana, a koji ide ka intenciji smanjenja poreske stope poreza na promet upotrebljivanih vozila.

Dakle, nešto što jeste pokušaj doprinosa da se makar jedan dio tereta u finansijskom smislu skine sa običnih građana koji su, je li tako ministre, glavni kupci upotrebljivanih motornih vozila računajući da ona nova motorna vozila ipak kupuje manjina u Crnoj Gori, odnosno dio državne uprave, odnosno privrede koji to još uvijek može da radi. Nesporeći razloge za predlaganje izmjena i dopuna ovog zakona koji jesu pooštavanje sankcija za izbjegavanje venetiranja prometa i time plaćanja poreza državi u odnosu na zakonsku obavezu i na jasnu definiciju šta je to upotrebljavano motorno vozilo.

Samo nekoliko stvari da ovdje podastremo da bi znali o čemu govorimo kada govorimo o ovoj oblasti. Dakle, sad sam upravo pogledao u statističkom godišnjaku da je za pet mjeseci ove godine uvezeno vozila u vrijednosti od 38,4 miliona evra, naravno ima tu i novih vozila, ali ima i ovih polovnih koja se kasnije preprodaju preko već čuvenih placeva. Na godišnjem nivou to bi bila cifra neka koja je veća od 70-80 miliona evra pa sve unazad. Dakle, možemo da izračunamo da smo u Crnoj Gori za 10-15 godina potrošili vjerovatno jednu milijardu evra na vozila. Nova, polovna, ona koja su se preprodavala više puta u državi, to je već sad manje bitno, ali je bitno da je prihod države po ovom osnovu, po osnovu poreza na promet upotrebljivanih vozila za građane koji ovo slušaju, lakše da kažem onaj takozvani famozni prevod, donosio državi negdje oko dva i po do

dva miliona i osamsto hiljada tokom protekle godine. Što znači, ako je prosječno auto u Crnoj Gori vrijedno tri do četiri hiljade evra, ako su auta dominantna u odnosu na letilice i na plovila, to znači da je taj promet unutar države sa upotrebljivanim motornim vozilima, odnosno prevod bio negdje u globalu od cirka 50 miliona evra. E sad, naravno to treba upariti sa ovim podacima o uvozu, o broju vozila na placevima, o plaćenom PDV-u, pa možemo neke druge cifre da dobijemo, ali da se mi vratimo na konkretno ove cifre.

Kao poslanik sam predložio amandman da evo pomognem građanima Crne Gore. Da sa 5% stope koja važi od 2003. godine ovu stopu smanjimo i mislim da je prava prilika ministre, na 3%. Da to prevedem ovako na narodski jezik. Za onog prosječnog građanina koji sastavlja kraj s krajem, a treba mu neko jeftino vozilo, pa kupi recimo ili hoće da kupi i prevede na sebe "golfa" trojku koji košta 3-4 hiljade evra, njega košta ova obaveza nekih 150-200 evra. Ako se amandman prihvati ta će obaveza koštati 50 ili 60 evra manje što nije zanemarljiva suma i što će, siguran sam, podstaći mnoge građane da prevedu svoje automobile jer ih voze neprevedene, i što će na kraju krajeva rezultirati većim efektom za državu u smislu čak i povećanja prihoda koji su ovdje dati.

Vlada mi je odgovorila na sledeći način i to čitam zbog građana Crne Gore. E ovako Vlada odgovara zašto ne prihvata amandman poslanika Damjanovića da građani plaćaju 3% a ne 5% prevod auta:

Imajući u vidu da se navedenim amandmanom predlaže smanjenje poreske stope, Vlada smatra da nije prihvatljiv, jer primjena važeće stope do sada nije stvarala poteškoće poreskim obveznicima što dokazuje i činjenica da od donošenja ovog zakona evo 10 godina, je li tako, kod nadležnog Ministarstva nije podnijeta nijedna inicijativa za smanjenje navedene poreske stope.

Evo ja sam je podnio nakon 10 godina, pošto je niko nije podnio, jer Vlada kaže da ne pravi poteškoće sem što ljudi plaćaju duplo više nego što bi trebali da plaćaju. Evo ja sam tu inicijativu podnio i, naravno, Vlada kaže da bi se primjenom niže stope od 3% budžetski prihodi smanjili 1,2 miliona evra. A ja vama kažem, sa dobrom kampanjom i sa proaktivnim odnosom Vlade prema građanima, vi ćete podstaći veliki broj građana koji zbog tih 100 evra koji jesu velika para za ljude koji kupuju male, loše automobile, a trebaju da ih kupe da će podstaći da se ovo završava u mnogo većem obimu i da će se ovaj negativni efekat poništiti i da ćemo imati čak i rast ovog prihoda.

Naravno, dosledna primjena zakona u dijelu sankcija ovoga što jesu ove izmjene svakako je potrebna i evo još jednom prilika i molba da Vlada još jednom sagleda, ministar je svakako ispred Vlade za to ovlašćen, ovaj amandman i da onu podršku koju je dobio na Odboru oko Predloga zakona, dobije i na plenumu

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Mladen Bojanić u ime Pozitivne Crne Gore, a neka se pripremi kolega Andrija Popović, izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem poštovani potpredsjedniče.

Poštovani ministre Žugiću, gospodine Radoviću,

Pokušaću da dam puni doprinos racionalnom trošenju vremena. Danas neću ni pet minuta ispuniti, vjerujem ni pola. Što se tiče ovog zakona, mi smo imali

raspravu na Odboru za ekonomiju i shvatio sam da ustvari ovim zakonom ostaje gotovo sve isto samo se jasno definiše način oporezivanja upotrebljavanih vozila, plovila i vazduhoplova. Da li je to Zakonom o PDV-u ili je ovim zakonom? Tako da u suštini ništa novo nije donio osim što će u praksi biti jednostavnije za upotrebu, odnosno za korišćenje kod svih organa koji vrše obračun poreza po osnovu ovog zakona. Tako da prevedem to opet na jednostavan rečnik, a evo gospodin Radović je tada to potvrdio, ako sam dobro razumio, da još jedno eto ako ko prati ovu raspravu da mu bude jasno dakle, sva ona lica koja koriste vozilo osnovno sredstvo za obavljanje djelatnosti prilikom prodaje neće se obračunavati novom licu porez, PDV, neće se plaćati taj porez. Dakle, oslobođeni su tog poreza, a svaka druga ... i drugi promet ići će sa tih 5% za sada. I da iskoristim priliku, s obzirom da neću o amandmanu moći da diskutujem, da apelujem na vas da dobro razmislite i da prihvatite ovaj amandman koji je kolega Damjanović upravo rekao vezano za smanjenje poreske stope sa 5 na 3, jer duboko sam uvjeren da smanjenjem poreske stope s 5 na 3% država ne da će biti oštećena nego naprotiv da će ogroman broj korisnika, znači onih ljudi koji su kupili neki automobil i godinama ga voze na osnovu famoznih punomoćja, iskoristiti to da prijave da konačno plate taj porez naravno manji, i da će sve u svemu kad se sve podvuče i sabere to biti veći prihod za državu Crnu Goru nego da na papiru držimo visoke poreze koje gotovo da niko i ne plaća. Tako da ne bih ništa dalje dužio. Rekao sam i tada, ponoviću, podržaćemo ovaj zakon jer smatramo da je ta odredba koja je unešena bukvalno jedina koja se i mijenja i daje doprinos boljem i jednostavnijem tumačenju ovog zakona. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Zahvaljujem.Kolega Bojanić.

Izvolite kolega Popović, a neka se pripremi kolega Kalač.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala gospodine potpredsjedniče.

Poštovani predstavnici Vlade,

Što se tiče Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na promet upotrebljavanih motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica praktično se tiče samo povećanja novčanih kazni i tiče se ove odredbe da se oni moraju u roku od 15 dana od dana kupovine ili sticanja prevesti na novog kupca vozila, plovila, vazduhoplova za koji se državi po tom osnovu plaća porez na promet od 5%. Smatram da je to pozitivan pomak iz više razloga, a i ja bih se pridružio ovome što je rekao gospodin poslanik Bojanić, i mislim da bi trebalo ozbiljno razmisliti o amandmanu koji je predložio poslanik Damjanović da se stopa poreza na promet smanji sa 5 na 3%. Mislim da bi to bila velika dobit za državu. Mi znamo i sami da bezbroj tih automobila pa čak plovila, vazduhoplova, ne znam da li ih ima, vjerovatno ima ovaj dio jedan stanovnika, odnosno ovih naših novokomponovanih bogataša. Teško je doći do podatka koliko ima tih vazduhoplova, jer o onome što sam govorio, postavio sam to pitanje premijeru na posljednjem premijerskom satu. Mi smo svjesni toga da imamo dio stanovnika koji su enormno bogati i naročito čudi naš odnos prema tim enormno bogatim ljudima i na njih se odnosi ona njemačka poslovice "da male lopove vješamo, a pred velikim lopovima skidamo šešir".

Ovaj Predlog zakona, odnosno izmjene i dopune kojih ima relativno malo će, mislim, imati potpunu svrhu ako se budu ove izmjene i dopune primjenjivale u praksi. Dakle, tih 15 dana od stupanja na snagu tog ugovornog procesa, ako novčane kazne se budu povećale na ovaj način kako ovdje stoji i puni smisao svemu ovome može dati ovaj predlog amandmana gospodina poslanika Damjanovića. Liberalna partija će svakako podržati i amandman, a podržaće i Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama ovog Zakona o porezu na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama kolega Popoviću.

Izvolite kolega Kalač.

ALMER KALAČ:

Hvala potpredsjedniče Skupštine.

Uvaženi ministre, uvaženi pomoćniče ministra,

Danas na dnevnom redu imamo jednu jako ... Zakonom o porezu na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica uređeno je plaćanje poreza na promet istih. Kao osnovni razlog za izmjenu važećeg zakona navedena je potreba za bližim definisanjem pojmova. Ovim izmjenama je ustvari unapređena kaznena politika. Intencija Vlade Crne Gore da se stvore uslovi za bolju poresku disciplinu poreskih obveznika u borbi protiv sive ekonomije u ovom slučaju posmatrana samo sa jedne strane, sa strane Vlade.

Povećanje propisanog iznosa novčane kazne za prekršaj bez obzira da li je riječ o fizičkom ili pravnom licu nije rješenje ovog problema. Ovaj problem je mnogo složeniji, ali postoji više mogućih rješenja. Povećanje kazni je samo jedno od rješenja ali ne i ono koje daje najbolje rezultate. O stimulativnim mjerama nema ni riječi iako su one mnogo efikasnije. Uvaženi ministre, porez na promet upotrebljivanih motornih vozila je visok. Ta stopa nije visoka sama po sebi ali je izuzetno visoka u odnosu na standard građana. Upravo zbog te visoke poreske stope imamo veliki broj automobila koji se voze po osnovu punomoćja. Automobil promijeni veliki broj vlasnika ali se i dalje vodi na prvog vlasnika. Ovakav način za sobom povlači i druge probleme. Radi ilustracije problema navešću jedan primjer:

Porez na promet automobila iznosi 150 eura. Automobil u međuvremenu promijeni pet vlasnika, pet vlasnika plati punomoćje po desetak eura i ukupno dolazimo do cifre od 50 eura. Da je porez iznosio 30 eura prilikom prometa automobila, ako bi automobil pet puta promijenio vlasnika ukupan porez bi iznosio 150 eura. U tom slučaju svi bi vozili automobile na svoje ime, pa bi na taj način bili riješeni i neki drugi problemi kao što su imovinski, bezbjednosni i ostali. Na način na koji se to sada radi prihod od poreza je minimalan. Smanjenjem poreske stope stvorili bi uslove da vlasnici prevedu automobile na svoje ime i uredno plate porez. Nije mali broj slučajeva da je vrijednost automobila približno ista sa cijenom poreza ili je porez prilikom prometa toliki da iznosi bar polovinu cijene auta. Često je tema starost automobila na našim drumovima. Na ovaj način taj prosjek ne možemo popraviti. Slična je situacija i sa uvozom auta. Poreska i carinska stopa su prisutne, da su minimalne razumio bih, ali ovako postavljam pitanje, da li na ovaj način štitimo neku domaću auto-industriju.

Ovo je odlična prilika da pitamo šta je sa svim onim automobilima koji su uništeni u požaru na parkingu Uprave policije na Čemovskom polju? Šta je država prihodovala od ovih 700 automobila koliko je uništeno u požaru? U kojoj je fazi proces obeštećenja vlasnika automobila? Gospodine ministre nije sporno povećanje kazni, ali predstoji veliki obim posla koji treba odraditi prije njihovog povećanja. Drugačiji redosled dao bi više efekta. Daću podršku amandmanu uvaženog poslanika Damjanovića za smanjenje poreske stope sa 5 na 3% iako bi moj prijedlog bio da ta poreska stopa bude fiksna, ali u određenom rasponu prema starosti automobila. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama kolega Kalač.

Ministre da li želite da komentarišete?

Nadah se, džabe mi je nada.

Izvolite kolega Jelić, je li tako? Jeste.

Pešić.

Izvolite kolega Pešić.

SAŠA PEŠIĆ:

Zahvaljujem uvaženi profesore Radulović.

Poštovane kolege,

Uvažavanje posebno za ministra Žugića i gospodina Radovića.

Dakle postoje razlozi kada se jedan relativno mali zakon, a čine ga 13 članova, mijenja ili se vrši njegova dopuna. U slučaju Zakona o porezu na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica dva su osnovna razloga za njegovu izmjenu.

Prvi, jer je nastala potreba bližeg definisanja pojma upotrebljivanog motornog vozila, plovnog objekta itd. Imajući u vidu da je poreski tretman navedenih proizvoda u praksi izazvao dosta nedoumica, da li se oporezivanje ove vrste prometa ove vrste vrši shodno ovom zakonu ili Zakonu o porezu na dodatu vrijednost.

Drugi razlog, jer se ovim izmjenama unapređuje kaznena politika i stvaraju uslovi za bolju poresku disciplinu poreskih obveznika, što predstavlja zalaganje Vlade Crne Gore i njenih nadležnih organa u borbi protiv sive ekonomije. Inače definicija za upotrebljivano motorno vozilo, plovni objekat, vazduhoplov i letilice, putničko motorno vozilo ili drugo motorno vozilo, plovni objekat, vazduhoplov ili letilica koja je najmanje jednom registrovana u Crnoj Gori u skladu sa posebnim zakonom i za koje prodavac, odnosno prenosilac nije imao pravo na odbitak ulaznog PDV-a prilikom nabavke.

Kaznene odredbe su posebno izmijenjene u odnosu na odgovorno lice u pravnom licu, gdje raspon novčane kazne iznosi od 300 eura do 2000 eura u slučaju da pravno lice nadležnom poreskom organu ne prijavi nastanak poreske obaveze. Podsjetiću da je ranije novčana kazna po ovom osnovu kretala se u rasponu od 55 eura do 550 eura.

Dakle, uvećanje novčane kazne za recimo šest stotina posto i za blizu četiri stotine. Ne sumnjam da je Vlada, odnosno predstavnici Ministarstva finansija pažljivo analizirali efekte dosadašnje kaznene politike u osnovnom zakonu iz čega je proizašao i predlog za povećanje propisanog iznosa novčane kazne za prekršaje koji se odnose na neprijavlivanje poreske obaveze i ne plaćanje poreske obaveze u propisanom roku.

Međutim, ako bi nam gospodin Radović saopštio podatke o broju podnesenih prijava po prekršajima iz oba osnova, kao i o iznosu obračunatih ali i naplaćenih novčanih sredstava onda bi lakše mogli da se uvjerimo da je unapređenje kaznene politike bilo nužno za bolju poresku disciplinu poreskih obveznika.

Kada su upotrebljivana vozila u pitanju, u prvom redu motorna vozila, želim da istaknem da je prosječna starost tih vozila koja se koriste u Crnoj Gori visoka. Tako dakle, prosječna starost putničkih automobila je 14 godina, kombi vozila 15, autobusa 15 itd. Dok je prosječna starost putničkih automobila u Evropskoj uniji 8,3 godine. Istovremeno, stepen motorizacije, broj putničkih vozila na 1000 stanovnika je kod nas 279 što je unutar bivše SFRJ, odmah iza Slovenije i Hrvatske, a veći je u odnosu na Srbiju, Bosnu i Hercegovinu i Makedoniju. Na nivou Evropske unije stepen motorizacije iznosi 477. Ovo nam govori da i pored starosti motornih vozila koja se upotrebljavaju kod nas ipak držimo korak sa najbolje pozicioniranim državama regiona sa kojima se uglavnom upoređujemo po brojnim pitanjima.

Da se vratim Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na promet upotrebljivanih motornih vozila, plovnih vozila, vazduhoplova i letilica. Isti je bio na razmatranju na matičnom Odboru gdje je većinom glasova predložen Skupštini na usvajanje. Očekujem da će tako biti i prilikom glasanja na plenumu, a ja ću ga naravno podržati. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Pešić.

Evo sad ministar kaže, sjetio se, htio je da sa mnom polemiše.

Ne može ministre, gotovo. Kad sam Vas zvao nijeste htjeli, naknadna pamet se u Crnoj Gori ne cijeni.

Izvolite kolega Damjanoviću, pa kolega Tuponja, a Vi se naoštrite kolega Pešiću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala Vam potpredsjedniče.

Dakle, kolega Pešiću Vi ste odprilike dali neke interesantne podatke vezane za broj starosti automobila koji se voze u Crnoj Gori što nas svrstava u napredne zemlje, na žalost samo po tom osnovu i upravo je sada prilika da evo ovdje možda i u ime DPS-a iznesete vaš stav, ako već to možete sada, a ako ne svakako u raspravi na Odboru koja će da uslijedi o tome da li dajete podršku amandmanu koji sam podnio da se stopa poreza sa 5% koja važi od 2003. godine smanji na 3% uz istovremenu zahvalnost i kolegi Kalaču iz Bošnjačke stranke, kolegi Popoviću i naravno kolegi Bojaniću koji su dali podršku amandmanu, a svi smo dali uslovnu podršku ovom Predlogu zakona u zavisnosti od toga kakva će biti sudbina amandmana. I kada već govorimo o tome, hajde da zaokružimo do kraja ovu stvar.

Kada je Vlada odbila, kažem u ovoj fazi, da prihvati predloženi amandman, jer kaže da bi izazvao štetu od 1,2 miliona za budžet, ja kažem da bi izazvala korist ako bi pametnom kampanjom podstakli građane da izvrše prevod auta, pa možda i kroz neki poreski kredit, je li tako? Jedna stvar je ostala ovdje veoma interesantna. Ovdje imam ispred sebe Uredbu o oslobađanju od plaćanja poreza na promet upotrebljavanih vozila koje je donešeno u vremenu referenduma. Kada je Vlada Uredbom obesnažila ovaj

važeći zakon i tada i za dva mjeseca oslobodila sve u aprilu i u maju uoči referendumu da plaćaju porez, i napravila štetu od 800 hiljada evra manje prihoda te godine u odnosu na 2007. godinu. Ko je za to odgovoran? E hajde da tako ne radimo pomoću uredbi, a sve se može kad se hoće je li tako, pa i da se ukida porez koji je zakonom definisan sa nekom uredbom od strane iste ove Vlade kontinuiteta.

Evo da još jednom apelujem da na sistemski način ovo riješimo, da ovaj Predlog zakona svakako konsekusom podržimo, a da Vlada ima malo sluha da prihvati amandman i da smanjimo za građane obavezu od 5% na 3%. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama kolega.

Izvolite kolega Pešić.

SAŠA PEŠIĆ:

Ono što su činjenice, od njih se ne može pobjeći. Vi ste to prihvatili tako što ste meni dali za pravo da govorim tačne podatke kada se upoređujemo po starosti vozila sa zemljama bivše Jugoslavije. I ono što je dobro, vozila su, mislim što nije dobro, motorna vozila sa starosti prosjekom posebno putničko 14 godina, a nijesu dobra posebno sa stanovišta bezbjednosti jer znamo da vozilo od 14 godina ne može da bude dovoljno sigurno u saobraćaju. Isto tako pored toga i loša stavka je zato što ta vozila kada se koriste zbog emisije izduvnih gasova, takođe štete našoj atmosferi, ali opet kada se uporedimo sa ostalim zemljama našeg regiona vidimo da smo tu korak ispred drugih, posebno u odnosu na recimo ove zemlje koje sam ja kazao, Srbija, Bosna i Hercegovina i Makedonija.

Kada ste već kod predloga Vašeg amandmana za smanjenje poreza sa 5% na 3% koliko sam shvatio, ja taj Vaš amandman imam ovdje i pošto nijesam niti član Odbora za finansije, ekonomiju i budžet, a prvenstveno što je ovdje rasprava u načelu nije u pojedinostima, ja ću svoj stav zadržati tamo gdje bude trebalo, a nadam se da će gospodin Žugić, ministar finansija, dati odgovor i svoje mišljenje. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama kolega Pešić.

Izvolite kolega Tuponja, do dva minuta, komentar.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče.

Uvaženi kolega Pešiću, poštovana Skupštino, poštovani ministre Žugiću,

Kolega Pešiću Vaše izlaganje ću komentarisati iako se moj komentar odnosi i na više kolega koji su izlagali prije Vas, a radi se praktično o tome, nije sporna izmjena ovog zakona, jer ona u suštini zapravo samo u svom prvom dijelu precizira neke stvari koje u prošlom zakonu nisu bile dovoljno dobro definisane i to je u redu, to je za podržat. Ono što je sporno to je postojanje ovog zakona. Zašto ovaj zakon uopšte treba da postoji i da se odnosi na fizička lica? Zašto ja kao fizičko lice ukoliko prodam svoj stari auto kolegi Damjanoviću 5% od toga kupoprodajnog ugovora treba da uzme država?

Ovakav zakon u jednoj uređenoj Njemačkoj ne postoji. Znači, vi kao fizičko lice, kada prodate svoj auto drugoj osobi vi ne plaćate nikakav porez. Platite

administrativnu taksu da se to vozilo prepíše na drugu osobu i time je stvar završena. Dakle, amandman koji je kolega Damjanović podnio naravno da ću podržati, s tim ja bih ga još podržao kada bi on glasio da ova poreska stopa umjesto sa 5 na 3 treba da bude spuštena sa 5 na 0%. Ovo je prva faza, prvi korak pa ćemo vidjeti u drugom koraku.

Drugi dio zakona se odnosi na pooštavanje kazni ovog zakona, a ovaj zakon je vjerovatno zakon koji između svih ostalih drugih zakona koji se ne poštuju u Crnoj Gori ... konkurencije je zakon koji se najviše ne poštuje i znamo de se u Crnoj Gori praktično svaka kupoprodaja automobila između fizičkih lica završava tako što se on i dalje vozi na ime onog koji je...

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Tuponja.

Da li želite kolega Pešiću? Izvolite.

SAŠA PEŠIĆ:

Uvaženi kolega Tuponja, Njemačka je nama jako bliska zemlja, posebno što imamo dosta stvari da se ugledamo na nju, pa i njihove zakone. U ovom momentu je stvarnost u Crnoj Gori i smatram da će možda u nekoj sledećoj iteraciji biti izmjena i ovog zakona i možda se, kada budemo mi još srećnija i uspješnija zemlja, možda ukinemo, ne smanjimo sa pet na tri, nego se ukine i taj porez. Pazite, 2,8 miliona koliko je prihodovala naša zemlja u 2013. godini po ovom osnovu nisu mala sredstva, to je čini mi se, jedan promil od ukupnog državnog budžeta Crne Gore. Toliko o tome.

Što se tiče druge vaše priče, vi ste na početku kazali da nemate potrebe da polemishete sa mnom. Nisam ni prepoznao polemiku, tako da ću iskoristiti vrijeme i završiti ovaj odgovor sa ovim. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Polemika može biti i stručna i konstruktivna, tako da je uvijek i poželjna takva.

Kolega Stanišiću, imate višak energije pa je iskoristite pravilno.

Izvolite ministre. Završna riječ do pet minuta.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem profesore Raduloviću, zahvaljujem se svim poslanicima koji su komentarisali, i izvinjavam se što nijesam iskoristio pravo na komentar na vašu diskusiju, ali iskoristiću dio svog vremena u završnoj riječi da vam dam svoj komentar, samo u smislu da izbjegnemo ocjene koje se odnose na to da mi sa ove strane, uslovno rečeno, imamo aroganciju prema onome što je zdrav kompromis i adekvatan predlog i koji u funkciji nečega što znači veći stepen održivosti, prije svega, javnih finansija i u funkciji onoga što znači liječenje svih slabosti koje imaju finansije, bilo to da je riječ o deficitu, bilo da je riječ o nivou javnog duga, bilo da je riječ o njegovoj dinamici ili da je to riječ o monetarnim ranjivostima koje se odnose na visinu kamatnih stopa. Imali smo priliku nedavno u Parlamentu, nijesam bio tu, da čujemo da smo imali predloge za uređenje nivoa kamatnih stopa, posebno onih kamatnih stopa koje definišemo kao zelenaške kamatne stope. To jeste bila preporuka Centralne banke Ministarstvu finansija i jeste bio predlog u ovom visokom domu ovdje da se ograniče kamatne stope, ali samo bih zamolio

prije nego što krenemo u taj proces, u proces definisanja šta je to shodno Zakonu o obligacionim odnosima, kamatna stopa koju možemo tretirati kao zelenaškom šta je to što je taj nivo, ali na bazi analize koju dominantno i prije svih mora dati upravo Centralna banka, pa na bazi takve analize da se odredimo i da vidimo da li imamo pravo i u kojoj mjeri da sublimiramo, odnosno ograničimo nivoe kamatnih stopa, odnosno da podstaknemo aktivnost banaka bilo kroz razvojni fond.

Profesore mi smo na tu temu pričali više puta. Da li je u pitanju da se proširi nadležnost fonda za razvoj i naći adekvatne izvore finansiranja sa nižim kamatnim stopama, a izbjeći rizike depozita koji se kod banaka svako imaju implementirati ili ići u banku za razvoj. To je pitanje za malo širu diskusiju i dublju analizu.

Kada je u pitanju set poreskih zakona, želim da vas izvijestim da će Vlada ove godine do kraja septembra mjeseca donijeti strategiju fiskalne politike, u kojoj ćemo definisati osnovne pravce fiskalne održivosti ali ne samo u funkciji smanjenja poreskih stopa koje ćemo najaviti i posebno ne terete koji ugrožavaju biznis već i u funkciji olakšanja poslovanja privrednim subjektima. Dakle, ukoliko ne oporavimo realnu ekonomiju izvjesno da nećemo imati oporavak niti monetarne niti fiskalne ekonomije. Radimo na tome da smanjimo sve terete koji se odnose upravo na nova zaduženja i moja poruka je potpuno jasna, ne možemo kreirati novu potrošnju na bazi novog duga. Nezavisno na koji dio se odnosi, izuzev razvojne komponente koja generiše veće stope rasta. Tu poruku moramo, čini mi se, svi da poštujemo i da radimo na onome što se definiše kao održivost javnih finansija.

Upravo ovaj Predlog izmjena i dopuna zakona koji se ne odnosi samo na motorna vozila već i na plovne objekte, na vazduhoplove, na letjelice se tretira poreskom stopom koja je do sada važila. Samo ne znam, da mi gospodin Damjanović objasni malo bliže, šta to znači pametna kampanja. Hajmo da uradimo tu kampanju nakon ovoga, da damo šansu nižoj stopi da vidimo nakon godinu dana je li povećan prihod po tom osnovu, a nijesam ubijedjen u to, jer i milion i 200 hiljada eura, koliko se može umanjiti osnovica, a tvrdim ako godišnje trošimo 80 miliona na uvoz vozila, da je smiješno niska poreska stopa koju "namećemo" građanima da plate svoj promet vozila. Nijesam siguran da će tri procenta u odnosu na pet dati podsticaj legalnijem poslovanju, a da se neće desiti ovlašćenja ovo o čemu je govorio gospodin Kalač, po 10 eura ovlašćenje pa ja vozim godinu dana, onda pozajmim ličnu kartu registrujem vozilo i po istom kursu i dalje idemo. Dakle, ne vidim razloge. Ako me ubijedite u to spreman sam da uradimo to olakšanje, ali nijesam siguran da ćemo uspjeti, jer ako mi radimo na tome da fiskalnu politiku vodimo na način smanjivanja poreskih stopa ugrožavajući osnovne poreske funkcije, odnosno funkcije države, sasvim je izvjesno da nam građani neće biti u boljoj poziciji pa makar i dalje ...

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala ministre.

Veoma mi je žao to što se niste javili kada smo imali priliku i vi, a i mi da odgovorimo. Ovo je u normalnim parlamentima ili boljim državama 80% priče. Ministre nadam se da će biti tehnička Vlada na jesen pa ćete Vi zajedno sa kolegom Damjanovićem i sa mnom napraviti novu poresku politiku u normalnoj državi Crnoj Gori.

Kolege, konstatujem da je pretres završen, izjasnićemo se naknadno.

Idemo dalje sa sledećom tačkom dnevnog reda koja je naslovljena **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru**. Ovlašćeni predstavnici Vlade su doktor Radoje Žugić, ministar finansija i magistar Ana Krsmanović, pomoćnica ministra, koju još ne vidimo, ali je očekujemo. Izvjestioci odbora su Željko Aprcović, Zakonodavnog odbora i doktor Filip Vuković, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Otvaram pretres. Da li predstavnik Vlade želi dopunsko obrazloženje? Ministre izvolite.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem profesore Raduloviću, još jednom poštovani poslanice i poslanici,

Fiskalna politika i upravljanje javnim finansijama utiče na kvalitet usluga koje pruža država. Upravo ono što smo malo prije imali u vezi sa drugim zakonom za koji je završena rasprava, takođe utiče na životni standard, povjerenje investitora, ekonomske performanse, razvoj i rast ekonomije. Potreba za dobrim finansijskim upravljanjem u javnom sektoru nije nova, niti se javila sa globalnom finansijskom krizom i krizom javnih finansija sa kojom se suočava veliki broj zemalja u svijetu, ali je globalna ekonomska kriza i godine nakon nje naglasila potrebu za boljim finansijskim upravljanjem u javnom sektoru. Problemi sa kojima se suočava većina zemalja u Evropi, a i u svijetu, a koji se tiču javnog duga, kriznih budžeta, antikriznih mjera i mjera štednje su posledica, između ostalog, nedostatka u kvalitetu finansijskog upravljanja u javnom sektoru. Suština dobrog finansijskog upravljanja u javnom sektoru je prilagođavanje nivoa potrošnje izvorima prihoda, odnosno da još jednom ponovimo, ne možemo trošiti nezarađeno, niti možemo finansirati tekuću potrošnju iz novog zaduživanja. Mislim da smo u tom dijelu saglasni, odnosno imamo jednoglasnost. Kao i efikasno, efektivno trošenje tj. postizanje vrijednosti za novac poreskih obveznika i kontinuirano trošenje, odnosno unapređenje životnog standarda. Potreba za unapređenjem finansijskog upravljanja i kontrole u javnom sektoru u Crnoj Gori je prepoznata i već se vide efekti promjena koji se ogledaju u odgovornoj fiskalnoj politici i politici javne potrošnje. Srednjeročna fiskalna politika je usmjerena na dalje unapređenje finansijskog upravljanja, unapređenje fiskalne pozicije i povećanje efikasnosti državne administracije. Tokom prethodnih godina Ministarstvo finansija je u saradnji sa insitucijama u javnom sektoru Crne Gore preduzela aktivnosti na koordinaciji, uspostavljanju i implementaciji sistema unutrašnjih finansijskih kontrola u institucijama javnog sektora i na tom polju ostvarilo napredak. U okviru Ministarstva finansija direktorat za centralnu harmonizaciju u periodu donošenja zakona u 2008.godini se fokusirao na zaokruživanje zakonskog okvira, podizanje svijesti i podršku institucijama u javnom sektoru, kako na nacionalnom tako i na lokalnom nivou, procesu unapređenje finansijskog upravljanja sistema kontrole kao i unutrašnje revizije.

Kao efekat zajedničkih napora 95% ukupne javne potrošnje ili institucije koje čine 95% javne potrošnje u Crnoj Gori su pokrivene funkcijom unutrašnje revizije bilo preko osnivanja sopstevne jedinice, bilo preko delegiranja ovih poslova na one jedinice koje imaju svoju unutrašnju reviziju.

Na drugoj strani preko 90% budžeta ili institucija potrošnja čini preko 90% su unaprijedile finansijsko upravljanje i eks ante kontrolu trošenja sredstava. Međurim, uprkos značajnom napretku na uvođenju kontakta decentralizovanih unutrašnjih

finansijskih kontrola i značajnom povećanju broja revizora prema objavljenim oglasima na kojima nije bilo prijavljenih kandidata jasno je da postoje limiti u angažovanju unutrašnjih revizora. Upravo je i jedna od sugestija kolega iz Evropske komisije bila da se olakša angažman unutrašnjih revizora i da se kapaciteti grade postepeno kroz uspostavljanje programa obuke, budući da nema u dovoljnoj mjeri znanja i vještina na današnjem tržištu. Osim navedenog, veliki broj manjih institucija nije obezbijedilo pokrivenost funkcijom unutrašnje revizije djelimično i zbog nedostatka kapaciteta uspostavljenih jedinica za reviziju. U cilju daljeg unapređenja sistema unutrašnjih finansijskih kontrola jasnijeg definisanja odgovornosti kao i daljem usklađivanju sa zahtjevima Evropske unije je predložen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.

Ovim zakonom se efikasnije uspostavljaju sistemi kontrola u javnom sektoru i osiguraće se da javnim sredstvima, kako nacionalnim tako i sredstvima EU, dobro upravlja kao i da se troškovi kontrolišu na efikasan način. Predlog je usklađen sa zahtjevima Evropske komisije što omogućava dalje usklađivanje zakonodavstva Crne Gore sa propisima Evropske unije. Ovim zakonom olakšava se i zapošljavanje unutrašnjih revizora, što je jedna od obaveza u procesu pristupanja Evropskoj uniji. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Žugiću, uz jednu pohvalu što ističete ...dvije kovanice to da nećemo unučad više zaduživati, drugo da su ovo pare građana Crne Gore, a ne vaše ili moje. Više zaduživati, kolega Labudovću, slušajte i mene ne samo...

Idemo na kolge iz našeg Odbora za ekonomiju, finansije i budžet. Prvi je na redu kolega Jelić, pa onda Đukanović, pa Damjanović.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, ministre Žugiću, gospođo Krsmanović,

Danas razmatramo Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru. Ministar je u svom uvodnom izlaganju saopštio značaj ovog zakona. Ono što bih želio da saopštim jeste da će ovaj zakon biti korak naprijed za reformu javnih finansija, naročito u oblasti revizije. Dakle, korak naprijed u sistemu javnih revizija.

Takođe, ovim se zakonom vrši pavno tehničko poboljšanje u pogledu sprovođenja planiranih aktivnosti u uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja u javnom sektoru. Od 2008. godine mi smo imali prkatično dva puta mijenjanje ovog zakona, jer osnovni zakon je na snagu od 2008.godine i ovo je treći put da vršimo izmjene i dopune ovog zakona.

Kao što smo čuli postoje određeni limiti u implementaciji ovog i prethodnog zakona, prije svega, je problem u kadru. Dakle, u Crnoj Gori teško se dolazi do kadra, tj. do revizora, naročito revizora u javnom sektoru. Zašto je to tako, da li naš obrazovni sistem dovoljno ne fabrikuje, da tako kažem, ili obrazuje ovaj kadar ili je to možda slaba konkurencija ili možda postoji nedovoljno finansijskih sredstava kako bi se ovaj kadar platio u javnom sektoru. Svjedoci smo da se često dešava da se iz javnog sektora revizori koji znaju svoj posao sele u komercijalne revizije, postoje komercijalni revizori, na taj

način što mogu mnogo više da zarade nego u javnom sektoru. Sad treba postaviti pitanje kako stimulisati ljude da rade u javnom sektoru. Ovdje su postavljena određena rješenja kako bi se ovi limiti spriječili i kako bi se na neki način stimulisalo dovođenje kvalitetnog kadra u sistemu javnih finansija.

Odredbama člana ovog zakona predviđeno je smanjenje broja godina radnog iskustva kao uslova za obavljanje poslova unutrašnje revizije, takođe priznaje se sertifikat ovlašćenog unutrašnjeg revizora u javnom sektoru prema odgovarajućim međunarodnim ili drugom programu u skladu sa posebnim propisom koji je ekvivalentan programu utvrđenim zakonom i vrši utvrđivanje koordinacije aktivnosti jedinica za unutrašnju reviziju u subjektima javnog sektora na sprovođenju horizontalne revizije nacionalnih sredstava kao i revizije Evropskih fondova.

Takođe, bilo je različitih mišljenja u samom Odboru za ekonomiju, budžet i finansije kad smo raspravljali u vezi ovakvih predloga zakona, naročito oko smanjenja broja godina radnog iskustva, da li to može biti ograničavajući faktor, da na neki način ljudi koji nemaju potrebno iskustvo uđu u sistem unutrašnjih javnih kontrola. Međutim, smatramo da je to način da im se da šansa da u predviđenom roku ispune sve zakonom predviđene obaveze kako bi stekli sertifikat i na taj način uključili se u sistem ovlašćenog unutrašnjeg revizora, tj. na način da mogu vršiti finansijske kontrole u javnom sektoru.

Takođe, ovim se zakonom predviđa da i opštine u Cnoj Gori imaju obavezu da uspostave sistem unutrašnje revizije. Sada se postavlja pitanje da li u sve opštine imaju ovaj unutrašnje revizije, jer tamo je jedan od zakonskih rješenja da opštine koje imaju više od 10 000 stanovnika imaju i unutrašnju reviziju, tj. dužne su da uspostave ovu organizacionu jedinicu. Sada se postavlja pitanje da li sve, gospođo Krsmanović, opštine u Crnoj Gori imaju unutrašnju organizacionu jedinicu koja se bavi ovim stvarima, ako nemaju - zašto nemaju i kakvi su planovi za uspostavljanje unutrašnjih revizija na lokalnom nivou? Smatramo da je to veoma značajan segment javnih finansija koje treba, takođe, obuhvatiti.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Jeliću.

Izvolite, kolega Đukanoviću.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, gospođo Krsmanović, poštovani građani Crne Gore,

Ovaj Predlog zakona smatram da je samo jedan pokušaj Ministarstva finansija da uvede neku kontrolu u javnim finansijama. Jednostavno mislim da je ovo za Crnu Goru neprimjenjivo i samim izmjenama ovog zakona neposredno priznajete da se to ne može realizovati. Samo želim radi građana da pročitam član 8.

Ovom odredbom se predlaže sledeće:

Smanjenje godina radnog iskustva kao uslov za obavljanje poslova unutrašnje revizije i mogućnost zasnivanja radnog odnosa na poslovima unutrašnje revizije i bez položenog ispita za ovlašćenog unutrašnjeg revizora. Ova dva stava su dovoljno jasna da Ministarstvo uopšte nema viziju kako da vrši reviziju, kako može neko da vrši reviziju, a ne može, nema položen ispit. Navodite vi u ovom stavu da za godinu dana od dana raspoređivanja na radno mjesto unutrašnjeg revizora on mora da položi

ispit, a šta će da radi godinu dana do tada. Crna Gora je sasvim trebala drugi koncept da napravi. Nije javni sektor u Crnoj Gori ogroman, ovo može da primjenjuje se u javnim sektorima koji imaju ogromnu administraciju gdje su države sa deset miliona i više stanovnika, ajde da spustimo i na pet miliona i više, ali ne za Crnu Goru. Zbog čega se nije išlo na opciju da se ojačaju službe pri državnoj revizorskoj instituciji i gdje će ti revizori koji treba da vrše kontrolu javnih finansija bolje da nauče zanat nego u državnoj revizorskoj instituciji? Šta ako to javno preduzeće, taj javni sektor nema nikog ko će da nauči ovog revizora. Mislite da on samo na osnovu potencijalno za godinu dana dobijenog sertifikata je sposoban da radi to ti ljudi koji znaju da rade revizije oni su izuzetno plaćeni u bankama u jakim kompanijama i niko neće doći da radi u ovom javnom sektoru za platu od 500 evra ko to zna, ko to zna. Problem je znači što nijeste se okrenuli sasvim drukčije da jačate državnu revizorsku instituciju, da pri DRI-u osnujete određene službe tamo bi mogli da nauče od ljudi koji su već kvalifikovani da obavljaju taj posao.

Druga stvar, koja je isto mislim strateški promašaj. Da li Vi mislite da neko može objektivno da obavlja reviziju određenog dijela javnog sektora ukoliko ga zapošljava direktor kome on treba da vrši reviziju? Tu ne može biti govora o objektivnosti, to je taj sudar. Znači, dvije stvari. Imate nepouzdan, neću da kažem nepouzdanu ljude u smislu znanja, imate to da mogu iskusni ljudi da rade i broj dva treba taj unutrašnji revizor da vrši reviziju onoga ko ga je zaposlio. To je nemoguće, to je nerealno. Prema tome, treba totalno koncept da promijenite, ako su namjere finansijsko upravljanje. Finansijsko upravljanje može samo da proistekne iz kvalitetnih revizija, odnosno kvalitetnih revizija troškova tog javnog sektora, jedini je način da jačate državnu revizorsku instituciju, i ne treba nikome, nikome ne treba pečat tog unutrašnjeg revizora da znači da je njegov poslovanje dobro iznad tog unutrašnjeg revizora doće ponovo Državna revizorska institucija. Mislim da ste malo u želji da pokažete zabrinutost za trošenje novca poreskih obaveznika napravili grešku i da to treba da ispravite. Bolje da se posvetite za finansijski ojačate Državnu revizorsku instituciju nego da ostanete na ovome. Nijesam bez veze rekao na početku da je ovo samo pokušaj i bolje da ostane na pokušaju nego da bude jedan propali eksperiment, a biće propali eksperiment ako se ovo realizuje. Kako ćete u malim opštinama naći unutrašnje revizore, eto opštine preko deset hiljada, ili 12,13 hiljada stanovnika. Ko će ih naučiti, ko će da dođe da radi za toliki novac? Nemoguće. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Đukanoviću. Sada ima riječ kolega Damjanović, i poslednji u prvom uvodnom je kolega Bojanić.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem se potpredsjedniče, ministre i gospođo Krsmanović.

Dakle, činjenicom da evo treći put nakon 11-te i 12-te pokušavamo da upodobimo je li tako sam zakon onome što je realnost u Crnoj Gori, govorimo ustvari da imamo problem sa definisanjem, uspostavljanjem unutrašnje revizije kao nešto što bi trebalo da sprečava, odnosno onemogućava probleme u javnim finansijama, odnosno u vršenju poslova u javnim finansijama i nešto što bi trebalo da olakša posao drugim organima poput Državne revizorske institucije, komercijalnih revizija da sa dobrom unutrašnjom revizijom mi faktički nema ni potrebe da budemo revidirani od strane drugih

revizija, odnosno da nemamo tako loš izvještaj kao što imamo. Ali evo prije nego što kažem nešto o meritumu samog zakona, ministre nastavice, naravno, priču na matičnom odboru vezano za onu priču oko poreza na promet upotrebljivanih vozila, kažete kampanju prema građanima. Ja samo kažem razmislimo imamo li negdje prostora i kroz poresku politiku prema uvozu skupih, luksuznih automobila povećamo dakle te poreze, pa od onih koji zaista imaju novca da kupuju auta po 100-200 hiljada ili 50 hiljada evra plate za ove građane koji kupuju polovne automobile. Da ne govorim o činjenici i neka se to ovdje sada javno zna jer kao poslanik volim sve ovdje javno da kažem da nije bio zalud trud kolege iz DPS-a za predložena tri zakona koji su danas ušli u dnevni red, jer u ovom Zakonu o porezu na dohodak fizičkih lica koji se bavi igrama na sreću ima jedna mala, prelazna i završna odredba, a to je da se ona stopa od 15% koja je uvedena prije vremena povećava u 15. godini. Eto i tu prostora da se, ako taj zakon prođe i ta stopa ostane na snazi od 15 a ne od devet posto, da se naprave neki viškovi, a ne ovi minornih milion i po evra je li tako kako to neko reče ovdje bude na teret građanima koji nemaju baš takvu sposobnost da to plate kao što neko ima.

Dakle, u odnosu na sam ovaj predlog zakona nekoli stvari. Vi ste gospođu Krsmanović i ministre naravno ne Vi personalno, ali dva puta mijenjali uredbu o uspostavljanju unutrašnje revizije javnog sektora. Prva je bila iz 2009. godine. Po njoj gotovo ništa nije bilo urađeno i ako je donijeto ona van zakonskih predviđenog roka, pa smo dobili novu iz oktobra 2012. godine, gdje smo definisali one jedinice budžetske koje obavezno moraju da imaju reviziju i naravno opštine. Mi to dobro znamo nijesu svi izvršili ovu obavezu i možemo da govorimo jesu li razlozi objektivne ili subjektivne prirode i nećemo ovdje da kritikujemo nekoga ko zaista nije mogao da nađe dobrog internog revizora sa referencama i da ga zaposli. Mislim da i Parlament ima taj problem sa zapošljavanjem odgovorne i stručne osobe i možda je to zaista prilika kao što je kolega Đukanović rekao da sagledamo da li je Crna Gora sa svojim kadrovima i uz konkurenciju komercijalne revizije gdje rade revizori sa nekoliko hiljada evra platom, sposobna da zaposli interne revizore koji imaju ista znanja, ali će raditi za deset puta manju platu. Nekad smo mi imali ministre Vi to dobro znate, takozvanu budžetsku inspekciju i radila je ta budžeska inspekcija dobro svoj posao onih 80-tih godina kada se gradilo i radilo u ovoj državi kada nije bilo ni ovoliko sive ekonomije, ni šverca. Dakle, nešto je funkcionisalo, sada smo otišli čini mi se preambiciozno 2008.godine da bi možda i dobili neki štrik od Evropske komisije, možda da bi se prilagodili je li tom nekom evropskom okviru sa ovim decentralizovanim modelom, koji nam u praksi stvara probleme. Ja ovdje imam tekst iz vašeg godišnjaka, mislim da ga gospođa Roćenović potpisala odnosno dala, gdje se daju i podaci o tome koliko smo zaposlili internih revizora itd, itd koliko je jedinica izvršilo svoju zakonsku obavezu to nije ... Na žalost i jasno je da na tržištu Crne Gore nemamo ovakvog kvalifikovanog kadra i onda idemo na izmjene zakona koji relaksiraju uslove za obavljanje ovih poslova koji čak uvodi novinu da i one osobe koje nemaju položeni ispit to mogu da rade uslovno, eto ako u narednu godinu dana polože. Naravno da kada se neko zaposli u nekoj državnoj firmi i radi godinu dana misli da će se veoma lako steći uslovi da on položi taj ispit, jer nekako mi ne ide u glavu da će ta osoba koja je radila godinu dana past na ispitu nakon godine, a učila se poslu baveći se internom revizijom državnog organa. Tako da možda jeste prilika uz ove zakonske izmjene koje jesu da kažem svrsishodne i koje nema razloga da se ne podrže da se razmisli gdje smo

sa uspostavljanjem interne revizije i ima li mogućnost da se ovaj sistem malo drugačije definiše.

I kolega Žugiću, možda je ovdje i prilika kada govorimo o internoj reviziji i reviziji uopšte da nam kažete šta se dešava sa revizorskim tijelom, znamo da je tamo direktor razriješen zbog kako kažete neprofesionalnog obavljanja dužnosti ...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Damjanoviću, dva mišljenja, ovaj čuli smo tri. Očito da je to pitanje i postdiplomskih studija na Ekonomskom fakultetu i nešto što znači javni sektor i zapošljavanje da bude objektivno, da ljudi završe to a da nemaju posao. Može se tako nešto desiti i da ih stimuliramo kroz novac.

Izvolite kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Dakle, čuli ste nekoliko teza vezano za zakon koji je pred nama.

Prvo, čuo sam neke komentare da neće biti više zaduživanja. Bojim se da to nema veze sa ovim zakonom jer zna se ko u Crnoj Gori donosi odluku o zaduživanju desetina miliona, stotine miliona garancija i zaduživanja, a najmanje se tu pitaju interni revizori, tako da j se ne nadamo da će bilo kakvim internim revizorima to spriječiti znamo "gdje i u kom grmu leži zec" i ko je glavni krivac za enormne i visoke dugove Crne Gore.

Druga stvar, čujemo da je problem da je ovaj zakon maltene donešen zato što nemamo kadra u administraciji. Zar to nije porazno gospodine ministre? Imamo 40 - 50 hiljada ljudi zaposlenih u javnoj administraciji, ne znamo nikad tačan broj ali tu negdje i da mi nemamo osposobljenog kadra koji može da odgovori ovim zadacima, ili je to poraz obrazovnog Sistema, ili je možda sa druge strane upravo i želja izvršne vlasti da nema ljude stručne, sposobne i nezavisne da ih kontroliše u trošenju novca. Prije bih rekao da je ovo drugo i da se svjesno radilo da bude kako je i do sada bilo da niko njih ne kontroliše. Rekli ste da, čuo sam da je korak naprijed ovaj zakon, ja sam potpuno suprotnog mišljenja i mislim da je korak nazad. Da je postojeći zakon bolji u dijelu interne revizije nego što je ovaj, a reći ću Vam i zašto. Dva osnovna uslova mora da ispuni svaki revizor bio interni, eksterni, državni kako god. Mora da bude stručan i mora da bude nezavisan. Ako to nema od njega nema sreće, koristi niko nema. Vi ste ovim zakonom smanjili sa dvije godine prakse da te poslove može da obavi lice koje ima godinu dana prakse. Dakle, logika mi govori, ne znam ko može da me ubijedi drugačije, da je neko stručniji sa jednom godinom prakse nego onaj sa dvije.

Druga stvar, ne može da bude nezavisan jer ste mu dali mogućnost da zaposlite internog revizora koji nema licencu. Pazite prvo nije stručan, ima godinu staža i nema licencu i on treba da kontroliše da službenike Javne uprave, namještenike, kako god, koji su opet uglavnom u sistemu Ministarstva finansija manje više, a Ministarstvo finansija će nakon godine rada ovog lica koji ima godinu samo prakse, nema licencu organizovati ispit i pred njegovom komisijom to lice će da polaže. E, sad pazite to lice, lice koje je došlo i nema licencu treba da kontroliše nekoga ko će poslije godinu dana da odlučuje o njegovoj sudbini. E, pa ne možete mi reći da je to lice nezavisno, e ne može biti nezavisno ako ja Vas kontrolišem, a onda poslije godinu dana Vi mi organizujete ispit da meni date licencu, u svu dobru volju vašu ministre ne odnosi se na vas lično, ali sistemski to nije u redu, to nije u redu. Ja mogu za vas da mislim da Vi to nećete

zloupotrebljavati, ali ne znam hoćete li biti Vi ministar ili ja za pola godine, a zakon bi trebao da traje. Pa nemam ambicija u ovoj vlasti da budem ništa odmah da Vam kažem, ne šekirajte se za mene dok Vi ne pođete kući da ću iđe blizu biti. Tako da zakon je korak unazad, ima rješenje, i jedino rješenje moguće da kroz obrazovni sistem ne dajemo toliko magistratura, doktorata za ljude koji su vjerovatno ovdje da ne optužujem mnoge, ali evo u Srbiji je krenulo. Vjerujem kad i ovdje budemo nabavili sistem za otkrivanje plagijata koji maltene na zapadu imaju srednje i osnovne škole, a mi namjerno nećemo da ga nabavimo da se ne bi otkrilo ko je što prepisivao i od koga svih ovih godina. Znači, kroz obrazovne institucije treba pojačati obuku za te ljude i naravno mi se moramo osloboditi toga da budu svima plate iste. Ako je u interesu toga revizora da spriječi milionske iznose nepotrebnog trošenja dajmo i te ljude nagradimo i materijalno. Mi to moramo da radimo, mi možemo da pričamo populističku priču svima iste plate, svi 500 eura, ali jednostavno za neke struke, ljude od kojih direktno zavisi trošenje milionskih iznosa treba ozbiljnije obezbijediti i da im materijalno bude privlačno taj posao da rade. Tako da ovo je kontra produktivno. Vjerovatno će se usvojiti pretpostavljam, ali mislim da će biti efekat negativan, na žalost ne ide se u pravcu kako treba nego jednostavno eto izmjenom zakona navodno se nešto popravlja. Mislim da će biti sve gore. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega.

Završili smo prvi dio uz moju molbu koju su uvažile kolege Zarubica i Šćepanović. Kolega Zarubica je već drugi put i za prethodnu tačku odustao od pripremljene diskusije. Ja mu se zahvaljujem.

Kolega Adrović kao poslednji današnji diskutant po ovoj tački i ministre Vi završnu riječ.

Kolege, ako Vam je pojedinome, kolege molim Vas da održimo nivo ophođenja u ovom domu.

Izvolite.

REŠID ADROVIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče Skupštine, kolegice i kolege, poštovani građani, uvaženi ministar,

Na dnevnom redu današnje Skupštine je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru. Osnovni razlog za izmjenu i dopunu Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru je pravno tehničko poboljšanje u pogledu sprovođenja planiranih aktivnosti u uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja u javnom sektoru koje je predložilo Ministarstvo finansija koje predstavljaju značajan korak u unapređenju zakonskog okvira koji reguliše ovu oblast. Osim tehničkih prilagođavanja i pojašnjenja predloženim rješenjem se definiše mogućnost delegiranja odgovornosti, određuje polugodišnje izvještavanje i nadležnost nad revizijom EU fondova, olakšava zasnivanje radnog odnosa unutrašnjih revizora. Osnovna izmjena u ovom predlogu zakona je u članu 15 osnovnog Zakona stav 1 alineja 1 mijenja se. Umjesto, do sad je bilo predviđeno kvartalno izvještavanje. Novim predlogom se uvodi polugodišnje izvještavanje o sprovođenju planiranih aktivnosti i uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrola najkasnije do 10. jula tekuće godine.

U članu 34 stav 1 alineja 2 riječi dvije godine zamjenjuje se riječima jednu godinu. Pposle stava 1 dodaju se dva nova stava koja glase: unutrašnji revizor može zasnovati radni odnos na poslovima unutrašnje revizije i bez položenog ispita za ovlaštenog unutrašnjeg revizora u javnom sektoru pod uslovom da taj ispit položi najkasnije u roku od godinu dana od dana zasnivanja radnog odnosa, odnosno od dana raspoređivanja na radno mjesto unutrašnjeg revizora. Kod mene ovaj predlog u zakonu izaziva određenu sumnju iz više razloga. Kada nekog primite na posao teško možemo očekivati da ga otpustimo sa posla ako nakon godinu ne položi ispit. Druga dilema kod mene je da li čovjek koji ima godinu radnog iskustva može biti do kraja nezavisan na poslu i koliko uspješno može vršiti kontrolu i mnogi drugi razlozi. Deficit stručnog kadra u ovoj oblasti ne treba biti razlog za predloženo smanjenje broja godina radnog iskustva kao uslova za vršenje unutrašnje revizije. Sve bi se to moglo odraziti na kvalitet revizije sa aspekta stručnosti i nezavisnosti lica koje ih obavlja. Da bi imali kvalitetnu reviziju revizor mora biti ojačan na neki način i u pogledu godina radnog staža i u pogledu njegove sigurnosti na poslu, u smislu da nema određenih posledica na poslu zbog navođenja određenih činjenica i davanja preporuka u izvještaju obavljenoj reviziji. Unutrašnji revizor koji je stekao sertifikat ovlaštenog unutrašnjeg revizora u javnom sektoru prema odgovarajućem međunarodnom i drugom programu u skladu sa posebnim propisima koji je ekvivalentan program utvrđen ovim zakonom oslobađa se od polaganje ispita za ovlaštenog unutrašnjeg revizora, što mislim da je u redu i nije potrebno da neko ko je stekao sertifikat ponovo polaže ispit jer mislim da bi to bilo suvišno.

U članu 38, stav 1 definisano je da se profesionalno usavršavanje revizora vrši prema uputstvu Ministarstva finansija.- Odredbama ovog zakona propisana je obaveza pojedinih državnih institucija da uspostave posebnu organizacionu jedinicu za unutrašnju reviziju. Takođe je nepropisana obaveza opština, a to smo već u nekoliko navrata čuli koji imaju više od 10 hiljada stanovnika da uspostave ovu organizaciju, onu jedinicu za unutrašnju reviziju što mislim da je dobro. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

I vama kolega.

Izvolite ministre do pet minuta.

RADOJE ŽUGIĆ:

Zahvaljujem se na komentarima svim poslanicima koji su dali svoje komentare. S tim što bih istakao da često miješamo termine interne i eksterne revizije. Interna revizija ima nešto drugačiju poziciju u odnosu na eksternu reviziju. Interna revizija služi kao podloga i za ono što znači u narednoj fazi eksterna revizija. Ona je u funkciji preventivnog djelovanja, ali kroz svoj rad eksterna revizija ocjenjuje da li interna revizija ima adekvate kapacitete. Ja se ne bih složio sa gospodinom Bojanićem da je porazno to što nemamo kadra u internoj reviziji. To je nesporno manjkavost, ali je još veći poraz da skrstimo ruke i ne radimo na edukaciji, na školovanju, na formiranju ovoga kadra za koji smo kazali da ga nemamo dovoljno na našem tržištu.

Dakle, interna revizija je da li je koncept pogrešan kako je kazao gospodin Đukanović. Ja mislim da nije da smo mi u prethodnoj fazi imali dva nivoa edukacije, odnosno dvije faze edukacije da smo podijelili sertifikate za ovim zakonom takođe

definisane nezavisne revizore i da kad god dajemo ocjenu onda moramo da razmislimo da li je ta ocjena objektivna ili ne, ali ocjena objektivna koju je dala Evropska komisija da imamo jedan broj internih revizora dobro obučениh i da imamo visok stepen njihove nezavisnosti koja se dodatno izgrađuje i samim ovim zakonom je znak da smo na dobrom putu i da ćemo vrlo skoro ja to, očekujem, radeći posvećeno i na ovom poslu imati potpunu pokrivenost internoj reviziji. Interna revizija se ne odnosi samo na finansijski segment i ako je i disciplina ukupnog poslovanja i disciplina trošenja posebno javnih sredstava, nešto možda što je prioritet u situaciji kada treba da liječimo brojne fiskalne ranjivosti, kada moramo da izgrađujemo održiviji fiskalni sistem, nešto što je možda prioritetno, ali interna revizija posmatra cio sistem i daje sugestije rukovodiocu, jer interni revizor odgovara samo rukovodećem kadru, a ne drugima. Tako da ja ne vidim problem da će mu bilo kojim činjenjem ugroziti nezavisnost ne sporeći potrebu da se proces edukacije mora nastaviti, a svakako da će od internih revizora oni koji su ponajbolji u svojoj praksi dobar dio ići za većim zaradama i za boljim prilikama, ali to ne znači da smo, proizvedeći interne revizore koji mogu postati i eksterni revizori, umanjili kapacitet onoga što znači adekvatnost u discipline, trošenju sredstava i u funkcionisanju javnog sektora. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala na današnjem radu i prisustvu.

Konstatujem kolege da je pretres završen, izjasnićemo se naknadno.

E, sad da se dogovorimo za sutra. Počinjemo u 11 sati, sa Predlogom zakona o nadzoru proizvoda na tržištu, pa ćemo nastaviti Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju, pa zatim Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata i ona četiri protokola sa susjednim državama.

Znači, večeras iskoristite vrijeme i izlistaj te to.

Sutra se vidimo u 11 sati. Prijatno.

18.07. 2014. u 11.15h

PREDSEDNİK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25. saziva Skupštine Crne Gore, nastavljamo 10.šednicu proljećnog zasijedanja.

Tačka 5 dnevnog reda je danas pred nema - **Predlog zakona o nadzoru proizvoda na tržištu.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su ministar Kavarić i generalni direktor Direktorata za unutrašnje tržište i konkurenciju Perišić.

Izvjestioci odbora su Zorica Kovačević - Zakonodavnog odbora i Almer Kalač - Odbor za finansije i budžet.

Kolege izvjestioci nisu tu, znači neću imati njihovo obraćanje, ali je za to tu i ministar i generalni direktor Perišić.

Izvolite, pet minuta ako želite, ministar Kavarić.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Poštovani dame i gospodo poslanici,

Predlog zakona o nadzoru proizvoda na tržištu je procesni zakon kojim su propisane obaveze nadzora organa na tržištu u cilju sprečavanja da se na tržištu nađu nebezbedni, odnosno opasni proizvodi. Ovim zakonom uređuje se nadzor proizvoda koji vrše organi nadzora na tržištu, opšta pravila za sprovođenje i preduzimanje mjera, saradnja organa nadzora sa carinskim organom, kao i druga pitanja od značaja.

Donošenjem ovog zakona stvaraju se uslovi za kreiranje bezbednijeg unutrašnjeg tržišta, a u cilju zaštite potrošača i drugih krajnjih korisnika. Nadzor nad tržištem koji je predmet ovog zakona odnosi se na industrijske proizvode. Pored gore navedenog, razlog za donošenje ovog zakona je i usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva sa EU propisima, odnosno regulativom EC765/2008, kojim se propisuju zahtjevi za akreditaciju i tržišni nadzor. Predlogom zakona uređuje se postupak usklađenosti proizvoda sa propisanim zahtjevima, od čega, prije svega mislimo na visok nivo zaštite javnog interesa, a naročito zdravlja i bezbednost korisnika, zaštita imovine, životne sredine, zdravlja i bezbednost na radu. Takođe, Predlogom zakona definisana su i načela kojih organi tržišnog nadzora treba da se pridržavaju u sprovođenju nadzora na tržištu.

U poglavlju II Predloga zakona utvrđuje se organizacija nadzora nad tržištem u Crnoj Gori, kao i nadležnosti organa.

Imajući u vidu značaj ove problematike Predlogom zakona utvrđuje se osnov za osnivanje koordinacionog tijela za tržišni nadzor u cilju uspostavljanja što bolje koordinacije između svih organa relevantnih za nadzor proizvoda. Na ovaj način ispunjavaju se i zahtjevi regulative 765/2008 koji se odnose na uspostavljanje adekvatnog sistema koordinacije između svih organa nadzora na tržištu, kao i saradnja sa relevantnim institucijama na nivou Evropske unije.

Posebno poglavlje posvećeno je nadzoru nad proizvodima iz uvoza, odnosno obaveze carinskih organa u kontroli proizvoda koji ulaze na tržište Crne Gore.

Pored obaveza carinskih organa vezano za pregled odgovarajućih svojstava proizvoda propisani su i slučajevi u kojima carinski organ može privremeno da zadrži robu koja je prijavljena za stavljanje u slobodan promet. Predlogom zakona propisana je i obaveza saradnje carinskih organa sa organima nadzora na tržištu, prije puštanja robe u slobodan promet. Takođe, u sprovođenju mjera propisanih ovim zakonom, carinski organ je u obavezi da o svemu obavještava organe nadzora.

U skladu sa Zakonom o prekršajima Predlogom ovog zakona propisane su visine novčanih kazni od hiljadu do 20 hiljada eura za pravno lice koje ne omogući inspektoru ulazak u poslovne prostorije i ne da dokumente i informacije koje su mu potrebne radi utvrđivanja činjeničnog stanja. Takođe, za prethodno navedene prekršaje propisane su kazne i za odgovorna lica u pravno i fizičko lice u rasponu od 200 do 2.000 eura, odnosno za preduzetnika u rasponu od 500 do 6.000 eura. Slijedeći gore navedeno, donošenje ovoga zakona će doprinijeti efikasnijem tržišnom nadzoru kao posebnom obliku inspeksijskog nadzora i time pomoći uređenosti tržišta u skladu s propisima. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, ministre.

Na listi je kolegistica Marta Šćepanović, a poslije nje kolegistica Azra Jasavić.

Dame počinju, one su vrednije, pogotovo pred vikend.

Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Poštovane kolegice i kolege poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Plan usklađivanja nacionalnog zakonodavstva u oblasti opšte bezbjednosti proizvoda i nadzora nad tržištem sa važećim propisima Evropske unije je obuhvatio izradu ovog zakona, kao i reviziju zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda. Zakonom se propisuje da se na tržištu mogu naći isključivo bezbjedni proizvodi, odnosno proizvodi koji su usklađeni sa svim zahtjevima tehničkog zakonodavstva.

Dužnost ocjenjivanja usaglašenosti proizvoda je obaveza proizvođača koju on mora sprovesti prije stavljanja proizvoda na tržište, dok je dužnost provjeravanja da li je proizvod nakon stavljanja na tržište u skladu sa važećim pravilima, prije svega dužnost organa inspekcijskog nadzora nad tržištem, koji tretira ovaj zakon.

Dakle, Zakon je u vezi sa Zakonom o opštoj bezbjednosti proizvoda koji je usmjeren prema obavezama privrednih subjekata koji imaju najvažniju ulogu kod bezbjednijih proizvoda, dok se odredbe ovog zakona odnose na vršenje inspekcijskog nadzora na tržištu. Ovo je u stvari procesni zakon, on se bavi postupkom inspekcijskog nadzora u oblasti opšte zaštite proizvoda. Ova vrsta nadzora počiva na načelima profesionalnosti, srazmjernosti, i to su neka načela koja su uopštena u inspekcijskom nadzoru, ali ono što je specifično za ovu vrstu inspekcijskog nadzora jeste predviđanje načela predostrožnosti ovim zakonom, koje podrazumijeva da organi inspekcijskog nadzora mogu da preduzimaju mjere i u slučaju kada ne postoji konačan naučni dokaz u vezi sa rizikom koji neki proizvod može da predstavlja, bez obzira na to da li su posljedice tog rizika trenutne ili odložene, ali postoji rizik šta će pokazati konačni rezultat. Dakle, mora postojati neki početni naučni dokaz o tome i upravo iz ovog razloga se inspektorima daje mogućnost da preduzimaju mjere u ovoj početnoj fazi istraživanja u zavisnosti od toga šta će pokazati konačni rezultat.

Predlogom zakona je predviđeno da nadzor sprovodi Uprava za inspekcijske poslove i drugi organi koji vrše nadzor nad tržištem, dok će potpunu listu organa koji vrše inspekcijski nadzor utvrditi Vlada posebnim aktom.

Imajući u vidu da je u postupku bilo kog inspekcijskog nadzora izuzetno važna saradnja svih organa u tom postupku, ovim predlogom se predviđa formiranje jednog posebnog koordinacionog tijela, kojeg će da čine svi organi nadzora nad tržištem, a što će svakako doprinijeti efikasnijem nadzoru i boljoj kontroli na terenu. Suština nadzora je ograničavanje isporuke proizvoda na tržištu koji bi mogli ugroziti zdravlje ili bezbjednost korisnika ili koji nijesu usklađeni sa odgovarajućim tehničkim propisima, te shodno tome, inspektori imaju ovlašćenja da vrše odgovarajuće provjere svojstava proizvoda na tržištu, provjerom dokumenata, a kada je potrebno vrše se odgovarajuće fizičke ili laboratorijske provjere.

Zakonom je predviđeno da inspektor vrši nadzor po službenoj dužnosti, shodno utvrđenom godišnjem programu, a takođe se zakonom predviđa da inspektor može vršiti nadzor i na osnovu prijave koje podnose građani. Mjere koje inspektor ima na

raspolaganju, u zavisnosti od toga šta je sa proizvodom, dakle da li je tehnički neusklađen, da li taj proizvod predstavlja rizik u određenim okolnostima ili na određena lica, itd. inspektor izriče mjere, na primjer, otklanjanje neusklađenosti, zatim ispunjenje zahtjeva bezbjednosti, naređuje sprečavanje distribucije tog proizvoda.

Prije izricanja mjera predviđeno je da inspektor zapisnikom naloži subjektu nadzora koje će tačno mjere prema njemu preduzeti ukoliko u određenom roku on ne postupi po tim mjerama i to je jedno načelo preventivnosti koje je u ovom zakonu na jedan specifičan način, čak i članom iskazano.

U kaznene odredbe koje su predviđene ovim zakonom, predviđene su visoke novčane kazne za subjekte nadzora, ali uvršćena su samo dva prekršaja i upravo zbog specifičnosti vršenja ovog nadzora, i ona su oba vezana za onemogućavanje rada inspektora, tako da pretpostavljam, a i to je predviđeno krovnim zakonom o inspekcijском nadzoru, predviđenje su novčane kazne ovim zakonom i za nepostupanje po rješenju inspektora za subjekte nadzora.

Ovaj zakon će svakako omogućiti što bolju primjenu Zakona o opštoj bezbjednosti proizvoda, jer bez njega ovaj zakon ne bi imao smisla i u svakom slučaju mi ćemo podržati ovaj zakon. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala, kolegice Šćepanović.

Idemo redom, kolegica Jasavić, pa kolegica Bošnjak. Kao što rekoh, dame drže radni dan sadržajnim.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Ja bih vas dopunila, uvaženi predsjedniče, i rekla da dame drže upravo svijet na sopstvenim plećima jer donose život na ovu vasionu pa iz tog razloga im pripada pravo da donose i najteže odluke. To nam je od Boga dato, od Boga nam je dato da unosimo promjene i da hrabro koračamo ka njima, ne bojeći se da ćemo napraviti bilo kakvu grešku, jer samo oni koji jesu u stanju da donesu život imaju sposobnost da stvaraju novi sistem koji je neophodan i potreban svakom društvu koje zapadne u dekadenciju, kakvo je naše, tako da iz tog razloga nastavljamo, predsjedniče, sa Zakonom o nadzoru proizvoda na tržištu. Mada sam ja vjerovala da to pravo pripada muškarcima, ali sam sve više ubjeđena da pravo da donose čvrste odluke o promjenama na bolje za sopstvenu djecu mogu da donesu samo žene.

Samo da pređemo na Predlog zakona o nadzoru proizvoda na tržištu. Ovo je jedan od onih zakona koji upravo omogućavaju da crnogorski građani imaju mnogo bezbjednije proizvode na tržištu i on je rezultat zapravo naših evropskih integracija i pridruživanja Evropi i već 20 godina utičem, koliko mogu, kroz društvene procese, nekada kroz nevladin sektor, kao volonter, danas kao poslanik, da na krajnje ozbiljan način shvatimo koliko nam je proces evropskih integracija bitan i primaran. I kao poslanica sam imala priliku da kroz rad parlamenta vidim da i Vlada, zbog evropskih integracija vrlo ozbiljno radi na svemu onome što jesu evropski standardi i prihvatanje svega onog što jesu benefiti za crnogorske građane evropskih tokova i standardizacije.

Želim da kažem da bi bilo jako dobro kada bi se taj način razmišljanja sa bezbjednosti proizvoda prenio i na političku scenu, ali kada dođemo do politike to malo teže ide.

Vratiću se ponovo na ovaj zakon, ali želim da iskoristim priliku da kažem da smo upravo juče, odnosno prije dva dana, više se ne sjećam kad, imali priliku da raspravljamo i usvajamo, pa je nismo usvojili, Odluku o formiranju privremenog radnog tijela za praćenje izbornog zakonodavstva, i znamo da je to bila neka obaveza koju smo imali kao zajedničku obavezu na osnovu zaključaka iz maja prošle godine, ali vidjeli smo da upravo vladajuća većina nije bila spremna da podrži tu odluku, iz njima znanih razloga, i onda vidimo kada treba baš da se primijeni demokratski nekakav standard koji podrazumijeva evropsko ponašanje, vladajuća većina nema tu spremnost za razliku od Vlade koja pokazuje tu spremnost kada su ovi zakoni u pitanju, i iz tog razloga ćemo mi podržati ovaj zakon za to što ovaj zakon tretira pitanje proizvoda. Da građani razumiju o čemu se radi, ovdje se ne radi o prehrambenim proizvodima. Ovdje se radi o proizvodima, tj. svaka supstanca, preparat ili roba proizvedena u procesu proizvodnje, izuzev prehrambenih proizvoda, pa se onda ovdje navodi koji su to prehrambeni proizvodi, i vi ovdje radite i na Zakonu o opštoj bezbjednosti proizvoda, takođe, to sam zaključila, kao i o Zakonu o nadzoru nad tržištem i tretirate ne prehrambene proizvode, i to je dobro. Dobro je to što se ovdje uključuje i veliki broj organa, imamo i koordinaciono tijelo koje objedinjava rad Uprave za inspekciju, i Uprave carina, i Odsjeka za infrastrukturu kvaliteta kao organizacione jedinice Ministarstva. Vidim da ovdje stručne administrativne poslove za koordinaciono tijelo obavlja tržišna inspekcija, i to je ono što je evidentno dobro. Jasno je da će na nivou Evropske unije, ono što se odnosi na bezbjednost proizvoda, biti prenijeto, nadam se, kroz dobru implementaciju ovog zakona i u crnogorskom, našem nivou. Štaje cilj ovog zakona? Građani treba da shvate, a to je zaštita potrošača, njih kao potrošača.

Takođe, ovaj zakon pruža podršku privrednim subjektima u fer konkurenciji. Mi znamo da nemamo fer konkurenciju, znamo da imamo monopole. Upravo te monopole ste vi kao Demokratska partija socijalista proizveli, pomogali su vam i Socijaldemokrate, ali vi ste izvorno nosili taj nefer odnos u ekonomiji i stvarali ste monopole. Ovaj zakon će raditi na tome da se stvori fer konkurencija i da se utemelji stalna aktivnost nad djelotvornim konsultacijama, nad svim zainteresovanim stranama, i to je nešto što jeste za pozdraviti i dobiće našu punu podršku, samo očekujemo da jednako ovako uspješno kao što primjenjujemo ove zakone oko proizvoda, primjenjujemo i one na političkom nivou i one standarde Evrope u smislu demokratizacije primijenimo ovdje i na terenu politke. Posebno u tom pravcu očekujem to od Socijaldemokratske partije. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Mi smo zaštitili neke monopole to je tačno, državni monopol Elektroprivredi, državni monopol u Plantažama, državni monopol u Aerodromima, i krivi smo za to. Inače bi to već bilo sve monopol, ali ne državni nego privatni. Borićemo se još.

Koleginice Bošnjak, izvolite.

Još jedna dama, da ne propustim to zadovoljstvo, koleginica Dragičević, ona će posle vas, da se red nastavi. Znao sam ja kad ću doći da predsjedavam.

BRANKA BOŠNJAK:

Zahvaljujem, predsjedniče.

Da i ja kažem da mi je drago da imamo danas na dnevnom redu Zakon o nadzoru proizvoda na tržištu, jer je to jedan iz seta zakona koji bi trebao da uvede red na tržištu i da zaštiti potrošače i pruži im mogućnost da zaista imaju kvalitetnu robu na tržištu. Radi se o procesnom zakonu i zakonu koji reguliše inspeksijski nadzor. Tu ste pominjali ko će vršiti taj nadzor, formiranje koordinacionog tijela zajedno sa Upravom za carine i nadam se da će se kroz ovaj zakon, kao što sam rekla, uvesti red i da ćemo svi biti zaštićeniji. Ono što mene plaši, imajući u vidu dosadašnje iskustvo, jeste to što će nadzor u stvari vršiti ova Uprava za inspeksijske poslove, a sve mi se čini da do sada inspektorinisu bili, kao što navodite da trebaju da budu u zakonu, nisu bili nepristrasni, odnosno da su se jednako ponašali prema svima, nisam sigurna da će to da čine, kao što nisu činili ni do sada. To je onaj problem što mi imamo zaista veliki broj izuzetno dobrih zakona i vjerovatno ovi iz Evropske unije kada dođu i kada gledaju naš pravni okvir su vrlo zadovoljni, ali problem je u tome kako se implementiraju ti zakoni i kako su organi koji su zaduženi za sprovođenje tih zakona, koliko oni žele zaista da neselektivno sprovede taj zakon.

Mislim da će to biti problem, da neće uvijek biti isti aršin za sve, i ovo što je moja koleginica Azra rekla jeste to što imamo monopole, imamo privilegovane. I dalje ćemo, vjerovatno moći, u radnjama da nailazimo na proizvode koji su i sumnjivog kvaliteta i koji ne ispunjavaju standarde ali vjerovatno će pojedincima to biti omogućeno da može i tako nešto da se desi, a drugima koji nisu po mjeri vašoj da se neće dozvoliti. U svakom slučaju, na putu ka Evropskoj uniji i pridruživanju vjerovatno će i ovaj set zakona i sve ovo ići uz veću kontrolu i vjerovatno ćemo morati i mi da poštujemo te standarde. Trebaće nam vrijeme, ali malo smo društvo, a posebno se stvorio se taj nekakav dualizam i animozitet prema ljudima koji ne podržavaju ovu vlast i zato se pojavljuje ta selektivna principijalnost. Ako hoćete nekoga da kaznite vi se onda uhvatite za zakon i vrlo ste principijalni i kao inspektor, a u koliko želite, u koliko vam neko ne odgovara progledate kroz prste i vidite, date određeni vremenski rok ili da se nešto ispravi ili jednostavno zažmurite.

Mi ćemo kao Demokratski front podržati ovaj zakon iz razloga što smatramo da je on dobro urađen, a isto tako se nadamo da ćete vi i kao neko ko će učestvovati u svemu ovome i dio tok koordinacionog tima sa ostalim institucijama i nadzirati da zaista se ovaj zakon ostvaruje, realizuje onako kako je zamišljen, a ne da bude selektivno primjenjivan na pojedine privredne subjekte, odnosno pojedine preduzetnike, a da se drugima gleda kroz prste. Zahvaljujem se.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, koleginice.

Sada riječ ima moja uvažena koleginica Dragičević. Izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Gospodine predsjedavajući, uvažene kolegice i kolege, uvaženi gospodine ministre, gospodine pomoćniče, uvaženi građani Crne Gore,

Žao mi je što je koleginica otišla, moram da se složim sa koleginicom koja je rekla da su žene vrlo bitne, jer donose život na svijet. Potpuno se slažem, ali sva je sreća da to same ne možemo uraditi, jer da možemo same ne znam gdje bi nam kraj bio.

Ovaj zakon Hrvatska građanska inicijativa i ja osobno podržaćemo, jer mislim da je neophodan. Nemam nekih posebnih primjedbi na njega, jedino neke stvari na koje ne može baš da se amandmanski djeluje, a ukazaću i na to.

Posljednjih 20-ak godina ima jako puno alergija i o tome liječnici non- stop pričaju, upravo jutros dok sam se spremala da dođem u Podgoricu slušala sam liječnika alergologa koji je govorio o tome da su to kakve kupke za kupanje, mazati tijelo raznim losionima, predmeti za higijenu i to se sada se pojavljuje sve više i više toga. Da li je sve to dobro ili nije reklo bi se da nije, a sama sam došla do zaključka da sve ono što ima deklaraciju, da vam treba mikroskop da pročitate da bježite od toga. Zbog toga bih nekako na inspektore da djelujem, ne mogu na to amandmanski djelovati, ali da su te deklaracije veće, da piše da se može pročitati, jer sve što je stino bježite od toga ko do vraga. Svega ima na ovom tržištu, čak ima Niveinih proizvoda koje ne proizvodi Nivea, i sad se nadam da će to da se riješi kompletno sa ovim zakonom.

Ne mogu da ne pomenem ovdje i prehranu. Vi znate da je bilo u hotelima u Sutomoru i u hotelu na Žabljaku bilo je trovanje djece i to se pretpostavlja da je 99% od jaja. Mi jaja dobijamo iz bijelog svijeta, dođu do Bosne, tamo se prepakiraju, iz Bosne dođu u Nikšić u onim kartonima, onda se u Nikšiću prepakiraju u kutije i dolaze na tržište. To su dani i dani, a samo radi neka dva centa. Pošto ste vi ministar ekonomije, onda mislim da je bolje da se ta dva centa daju našim proizvođačima koji bi mogli od toga da žive dobro i da imamo stvarno svježa jaja, a ne da se za dva centa kupuju kineska, bosanska i tako dalje i tako dalje. Ja to moram da kažem, jer ja ne osjećam da je tu hotel kriv. Na koncu konca, imamo u Zakonu o javnim nabavkama samo ide po cijeni, ne ide po kvalitetu. Nije to bar dobro, znate, mi još uvijek nemamo sve standarde. Ja mislim da će to brzo biti. A, vi znate dobro, isto kao što znam ja i cijenjeni gledatelji i građani Crne Gore, da ovo što ovaj zakon sada je na koncu konca, sažeo u jedno, da toga nijesu oslobođene ni vrlo razvijene zemlje Evrope i da vrlo često se čuje da su kolica uvezena iz Kine, da imaju neka vlakna koja djeci smetaju, znači to u Francuskoj se zabranjuje, Engleskoj. Niko nije aboriran od ovoga, ali dobra kontrola, mislim da će dosta toga napraviti. I molim vas kako god budete mogli uticati na inspektore da traže da su deklaracije malo bolje napisane. Hvala lijepa.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, koleginice.
Izvolite, kolega Kalač.

ALMER KALAČ:

Hvala, potpredsjedniče Skupštine.
Uvaženi ministre, pomoćnice ministra,

Shodno opredijeljenosti Crne Gore za pristup Evropskoj uniji za ovaj predlog zakona možemo reći da predstavlja još jednu našu evropsku obavezu. Ovaj zakon predviđa i razmjenu informacija na nivou Evropske unije preko koordinacionog tijela. Informisanje igra značajnu veliku ulogu, bilo da je riječ o razmjeni informacija između nadležnih organa država ili na relaciji ministarstva sa nekom zainteresovanom stranom. U sprovođenju nadzora proizvoda na tržištu, koristi se metodologija procjene rizika koja je utvrđena na nivou Evropske unije.

Izgradnja moderne strukture tržišta ima presudnu ulogu u budućem privrednom razvoju i uključivanju Crne Gore u tokove na jedinstvenom tržištu Evropske unije. Paralelno sa uspostavljanjem moderne strukture tržišta, neophodno je uspostaviti odgovarajuće mehanizme za postizanje visokog nivoa zaštite potrošača. Ključni zadatak koji se postavlja pred naše nadležne organe je uspostavljanje efikasnog tržišnog nadzora za postizanja bezbjednosti proizvoda.

Organi nadzora na tržištu moraju biti na visini zadatka. Posao iz svoje nadležnosti, počevši od programa obuke, mjera predostrožnosti, pa do postupaka po prigovorima i sprovođenjima predviđenih mjera, treba sprovoditi u cjelosti. Samo na taj način možemo reći da je posao kompletno urađen. U okviru primjene slobode kretanja robe, potrebno je obezbijediti da proizvodi zadovoljavaju zahtjeve, koji obezbjeđuju visok nivo zaštite javnih interesa, kao što su interesi zaštite zdravlja i opšte bezbjednosti i zaštite zdravlja i bezbjednosti na radnom mjestu, zaštite potrošača, zaštite i bezbjednosti životne sredine, bez nepotrebnog ograničenja slobodnog kretanja robe.

Na strani 15 stoji da težnja svih država jeste uspostavljanje efikasnog nadzora nad tržištem, zbog čega državni organi treba da obezbijede neophodne resurse, tehničku osposobljenost i profesionalni integritet svojih zaposlenih, kao i da postupaju na nezavisan i nediskriminatoran način.

S obzirom da proizvodi sve više potiču iz uvoza, to zahtijeva veću važnost dobrog funkcionisanja, kao i saradnju sa carinskom službom i carinskog nadzora, kako bi se otkrili opasni i neusaglašeni proizvodi. Kod većine zakona o kojima raspravljamo dio kaznene odredbe prilično razrađen, sa velikim brojem kaznenih odredbi i često puta reagujemo da je tom dijelu posvećena prevelika pažnja. Ovdje to nije slučajno, i ako sam pobornik toga da stimulativnim mjerama treba dati prednost nad kaznenim, ovdje primjećujem da su kaznene mjere jedva pomenute. Kazne su propisane za dvije kategorije. Za lice koje neomogućavaju ulazak u poslovne prostorije i za lice koje ne preda besplatno odrađen broj uzoraka na ispitivanju. Međutim, nijesu predviđene bilo kakve kazne za one koje stavljaju u promet proizvode koji ne ispunjavaju uslove, a koji su predmet nadzora. Smatram da ovaj segment treba dodatno urediti, jer svi znamo da se prilično često na tržištu pojavljuju proizvodi koji bi mogli ugroziti zdravlje ili bezbjednost korisnika, ali isto tako i proizvodi koji nijesu usklađeni sa odgovarajućim tehničkim propisima.

Svi znamo da takvi proizvodi na našem tržištu postoje, htjeli to da priznamo ili ne. Naglašavam važnost kaznenih odredbi i novčanih sankcija, kako je u tom dijelu i zakon zaista ima značajnu veću dimenziju. Za sprovođenje ovog predloga zakona, potrebno je izdvojiti dodatna sredstva iz budžeta za prijem novih inspektora edukacijskih aktivnosti kao i za rad koordinacionog tijela. Smatram da to nijesu velika sredstva u odnosu na ono što dobijamo, a to je kvalitetan nadzor proizvoda na tržištu.

Ukoliko kvalitet kontrole ne bude na potrebnom nivou uzalud će biti utrošeno i vrijeme i novac. Usvajajući ovaj predlog, odnosno usvajajući ovaj zakon doprinijećemo da potrošač ima što kvalitetniji proizvod. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Kalač.

Imamo 30 poslanika u ovom drugom krugu. Kolega Adrović je na Odboru, znači koleginja Kalezić i kolega Perić.

Izvolite, kolegkinice Kalezić.

JELISAVA KALEZIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Ja sam se naknadno javila i uvijek imam potrebu da se izvinim, jer time malo otežavam organizaciju i zato posebno zahvaljujem.

Pridružicu se opštoj ocjeni koja je očigledna i nesumnjiva da se radi o korisnom zakonu, da ćemo kroz dosljednu primjenu vidjeti efekte, do tada ćemo ih sagledati sa raznih aspekata, međutim, ono što sam htjela da ukažem, to je, bar ja nijesam mogla tako da uočim na takav način aspektovana u zakonu tri bitna područja. Prvo zaštita zdravlja ljudi, neposrednih korisnika i u produženom trajanju zdravlja, jer ako majka koristi nebezbedan proizvod, a ima malu bebu to se reperkutuje, to je potpuno jasno. Koleginica Dragičević je saopštila, i to znamo iz iskustva, koliko proizvoda kozmetičkih ili proizvoda za ličnu higijenu, očigledno je nebezbedno. Nemamo dokaze, ili bar ne možemo do njih da dođemo, jer kada uočimo da nam smeta to izbjegavamo. Proglasimo se da smo osjetljivi, a zaista se ne povede računa da se istraži taj uticaj.

Drugo, to je zaštita prirode, jer definitivno pitanje razgradljivosti određenih proizvoda i načina tretiranja, a znamo da smo visoko neorganizovano društvo ili nisko organizovano, kako mu drago možemo reći dođemo na isto, u smislu evakuacije i zbrinjavanja komunalnog otpada. Ovo se najviše odnosi na ambalažu, ovo se odnosi, recimo na baterije. Većina evropskih zemalja, a sve zemlje Evropske unije imaju poseban tretman baterija. Baterije su visoko nebezbedan proizvod, ako se puštaju u prirodu. U tom smislu zakon bi trebalo da upozorava da usmjerava i da stimuliše one koji slične proizvode prodaju da ih na odgovarajući način prihvataju poslije isteka roka.

I treći aspekt, to je zaštita potrošača, jer opšte je mjesto da su mnogi proizvodi, naravno ovaj zakon to možda i ne može da tretira, jer se posvećuje ovoj važnijoj zaštiti, ali vjerujte i ova druga je jako važna. Ona je praćena možda kroz druge propise, ali nikad dovoljno praćena, jer opšte je mjesto da na mnogim deklaracijama deklarisan je jedan kvalitet, a dobijamo drugi kvalitet. Mi smo već dovoljno obučeni da trpimo, da to dosta često prolazi mimo ljudi, i zato bi barem trebalo zakonodavac i ministarstvo da se time pozabavi konkretna stvar recimo detardženti i za pranje suđa, i za pranje rublja, i za održavanje higijene u domaćinstvu vrlo često su nižeg kvaliteta nego što se to deklarirše.

Dakle, imam još samo da sumiram u vidu pitanja da li Crna Gora ima mogućnosti da prati kvalitete svih proizvoda koje uvozimo jer mi jako mnogo uvozimo stvari zato što vrlo malo proizvodimo mnogo šta što bismo mogli ovdje. Ja izražavam sumnju da imamo mogućnosti da to svi smo iskontrolirše voljela bih odgovorno ovo posljednje. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolegkinice.

Pridružio nam se kolega Adrović bio je na odboru, kao i nekoliko još poslanika koji su se prijavili da učestvuju u raspravi po ovoj tački dnevnog reda.

Izvolite, kolega Adroviću, ukoliko možete automatski da promijenite u mozgu.

REŠID ADROVIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče Skupštine Crne Gore, uvažene poslanice i poslanici, uvaženi građani, uvaženi ministre,

Na dnevnom redu današnje Skupštine Predlog zakona o nadzoru proizvoda na tržištu proizvoda na tržištu. Crna Gora se odlučila za preuzimanje regulative 765 kojim se propisuju zahtjevi za kredataciju i nadzor na tržište u vezi trgovine proizvoda i regulativom 764 evropske zajednice kojom se propisuju postupci na proizvode kojima se zakonito trguje na tržištu druge državne članice. Donijeta je odluka da se dio regulative 765 koji se odnosi na nadzor na tržište preuzme u nacionalno pravo posebnim Zakonom o nadzoru na tržište. Predlog zakona o nadzoru na tržište zadire u tematiku trgovine ne prehrabrenim proizvodima. Zakon o nadzoru proizvoda na tržište sadrži 7 poglavlja, u poglavlju 1 osnovne odredbe, propisanje predmet zakona kojim se urađuju načela i pravila nadzora na tržištem posebno oblik inspekcijskog nadzora, saradnja organa, planiranje nadzora na tržište, razmjene informacija i kontrola proizvoda pri uvozu prije njegovog stavljanja u slobodan promet propisu prava i obaveze različitih subjekata.

Ovim zakonom se obezbjeđuju da se na tržištu mogu naći isključivo bezbjedni proizvodi što mislim da je dobro za potrošače. Obaveza proizvođača je da obezbijedi usaglašnost proizvoda prije stavljanja proizvoda na tržište dok je dužnost organa nadzora provjeravanje da li je proizvod nakon stavljanja na tržište usklađen sa važećim pravilima nadzora na tržište, pružiti podršku privrednim subjektima, izgrađivati stalnu aktivnost na djelotvornim konsultacijama svim zainteresovanim stranama.

U zakonu se tretiraju tri centralna načela na kojima počiva zakon nadzora na tržištu, to je na čelu profesionalnosti, srazmjernosti i predostrožnosti. Na čelo profesionalnosti podrazumijeva da organ nadzora na tržištu, nadzor na tržištu obavlja nezavisno, nepristrasno i bez diskriminacije, na čelu srazmjernosti podrazumijeva da organ nadzora na tržištu dužni su da preduzimaju mjere srazmjerne utvrđenom nivou rizika. Inače ovo predostrožnosti organ nadzora na tržištu dužan je da preduzme mjere u skladu sa ovim zakonom i ako ne postoji dokaz u vezi sa rizikom koji proizvod može da predstavlja.

Vlada Crne Gore, propisom definiše grupe proizvoda na kojim organ nadzora na tržištu vrši nadzor, definiše se nadležnost organa na tržištu rada koordinacija nadzora na tržištu rada, ovlašćenje koordinacionog tijela razrađuju se obavezna planiranja nadzora na tržište i drugo. Nadzor na tržištu organi nadzora sprovode preko inspektora definiše se i vrsta i ovlašćenja koji imaju na raspolaganje inspektori za proizvode koji nije u skladu sa propisima utvrđuje se otklanjanje nepravilnosti i dati rok, da se proizvod to znači propisanim znakom odrede mjeru u cilju obezbjeđenja uslova uskladištenja odredi povlačenje i opozivanje proizvoda. Za proizvod koji bi mogao proizvesti rizik utvrđenih okolnostima naredi da se proizvod obilježi, zahtjeva i ispunjavanje zahtjeva bezbjednosti, proizvod koji bi mogao predstavljati rizik za određena lica naredi da se ta lica upozore na rizik i proizvod koji bi mogao biti opasan privremeno zabrani isporučivanje i stavljanje u promet, koji je plasiran na tržište zabrani isporuku.

Predlogom zakona propisane su i obaveznicarinskog organa koji se odnosi na odgovarajuće preglede svojstava proizvoda i uvoza prilikom postavljanja u promet što mislim da je dobro. Ovim zakonom su propisane zakonske kazne za prekršaj, za pravno lice, odgovorno lice u pravnom licu i fizičko lice, kao i preduzetnike. S obzirom da se ovaj zakon bavi bezbjednošću potrošača i čini sve da ta bezbjednost bude štoveća za potrošače, i ja ću normalno glasati za predlog ovog zakona. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Adroviću.

Kolega Perić.

Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi potpredsjedniče.

Kolege i kolegice, poslanici i poslanice, uvaženi ministre,

Neću ništa novo reći u odnosu na svoje prethodnike da je ovaj zakon prosto jedan od onih sistemskih zakona koji se tiču usklađivanja sa međunarodnim propisima i sa našim međunarodnim obavezama i sa te strane ništa apsolutno nije sporno, i zakon se potvrđuje da stalno slušamo jednu mantru, da se radi samo o usklađivanju sa Evropskim zakonodavstvom. I opet kažemo ono apsolutno nije sporno, ali jeste prilikom tog procesa zaista sporno da mi sve manje promišljamo, sve više propisujemo, recimo osnovna zamjerka evo da kažem sistemska ovom zakonu jeste da fali kopča ka Zakonu o zaštiti potrošača značajnija kopča, a jesu vrlo srodne materije, mogla se naći kopča.

Ima primjera u okruženju gdje imate te slučajeve, ali ja se nebih bavio time koliko bi se bavio onim strahom da li će ovaj zakon zaista biti primijenjen u punom kapacitetu, i to je opet stalna tema koju govorimo. Znači, mi smo juče ovdje na plenumu govorili o tome da je brod sa nuklearnim otpadom Danski brod "Puma" bio u Baru koje maltene niko nije vidio gdje su ga svi u regionu pratili, jedini smo mi locirali da on nije bio u Baru, i ako se nalazi u Luci Bar, a sa druge strane sad očekujemo carinika da primjete nepravilnost kod nekih proizvedenih da ukažu nadležnim inspekcijama da prijave neku nepravilnost u proizvodu ili sporno sa stanovišta ovog Zakona o nadzoru proizvoda na tržištu. Narodski rečeno ne tražimo plast, nego oni koji nijesu mogli da pronađu da vide plast sad očekujemo njih da pronađu "iglu u tom plastu sijena", znači prilično ovako jedan nemoguć zahtjev, ali da bismo se samo vratili korak nazad čini mi se da nije bilo nekih velikih smetnji da se ni do sada primjenjuje neke odredbe koje se odnose na ovu materiju, ali da se nijesu primjenjivale. Imali smo recimo 2012-te, 2013-te, 2014-te godine bila regularno popularna tema igračke koje su opasne za djecu, i gdje se našlo recimo inspekcija za nadzor tržišta i kvaliteta proizvoda oglasila time što poziva na oprez roditelje prilikom kupovine igračaka. I to je ono što izaziva posebnu brigu, vrlo su bili slabi rezultati tih akcija, a recimo bilo je riječ o vrlo ranjivoj kategoriji. Ono što je naredna stvar koja je vrlo brine u ovom dijelu primjene u koliko ovaj zakon selektivno budemo primjenjivali odnosno u koliko budemo imali velike distributere koje nećemo kontrolisati i ukoliko sa druge strane primjene ovog zakona primjenimo na konačne malo prodajne objekte, mi ćemo potpuno odgovornost izmisliti opet ka onim najmanjim, a veliki ponovo mogu biti zaštićeni. Može se prosto naći zakonska rupa da se to prosto opet prevali na one ljude u malo prodaji i ako hoćete u trafikama da imaju ne ispravan artikal, i opet se može desiti da sve to prođe mimo vele prodaja.

S druge strane, opet kažem ako nije viđen Danski brod "Puma" teretnjak nije nemoguće ni ovo da se ne vidi, ali ono što negdje hvali ovom zakonu, a to je jedna komponenta koja bi se možda mogla odnositi i na uslug, ne samo na proizvode, znam da zvuči apsurdno, ali imam potrebu da pomenem i tu vrstu usluga jer vrlo opterećuje crnogorsko društvo i vrlo opterećuje građane to je takozvano kartično poslovanje gdje

ljudi dobijaju kartice u kontinuitetu, i ako hoćete do kraja da logiciramo gdje ljudi imaju konstantan stres jer imaju stalno da plaćaju nešto što prosto nijesu se obavezali. Negdje se mogla naći kopča u tom dijelu i u ovom zakonu iako su to usluge, nisu proizvodi. Tako da je jasno da se taj dio baš i ne može na taj način striktno uvezati, ali opet kažem da se mogao naći neki vid veze.

Na kraju, od svih ovih normi koje se ovdje nalaze čini mi se da dobijamo još jedan zakon koji jeste dobar normativno, koji nema mnogo osim ovog nedostatka prirodne kopče ka Zakonu o zaštiti potrošača, nema tu šta mnogo da se prigovori. Ali, sasvim izvjesno imaćemo velikih problema u primjeni jer nemamo niti kapaciteta da to odradimo dosad jer smo i dosad imali određene inspekcije koje su bile nadležne da sprovede opet ovu istu materiju koju nisu kvalitetno sprovodile.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Periću, uz jednu sugestiju i vama i svima ostalima da, pošto mi je uskraćena mogućnost da interвениšem, pratite crveno svjetlo, niste se čuli zato što vam je bio uskraćen ton.

Ministre, završna riječ do pet minuta. Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Poštovane dame i gospodo,

Na samom početku zahvalio bih se na konstruktivnim tonovima. Mislim da i na ovom primjeru možemo da konstatujemo da u Crnoj Gori postoji konsenzus oko nekih osnovnih elemenata sistema vrijednosti po pitanju uspostavljanja evropskih standarda. Primijećeno je ono, da kažem, vrlo značajan kvalitet ovog zakona koji se odnosi na uspostavljanje standarda koji treba da budu zadovoljeni i po pitanju uključivanja velikog broja organa u implementaciju ovog zakona.

Po pitanju onoga što su bile sumnje u vezi sa implementacijom, želio bih da kažem da smo sve te dileme imali i mi. To su jednostavno dileme s kojima se sriječemo u našem društvu i, usuđujem se reći, u svakom društvu ne samo u tranzicijskom, jer uvijek postoji disproporcija između onoga što vlade i parlamenti žele da urade implementacionog kapaciteta da se tako nešto desi. Ovo je razlog zašto u ovaj proces ulazimo sada na ovaj način. Ovo je, još jednom naglašavam, proces u kome će se na bazi prepoznavanja minusa i pluseva, u stvari, dorađivati tokom vremena. Ono što je važno da sada konstatujemo, da imamo vrlo važan procesni zakon.

Ono što posebno naglašavam u ovom dijelu jeste da je ovo procesni zakon. Prije svega, on definiše proceduru i definiše načine za implementaciju i sankcionisanje onih koji ne implementiraju ove bazične zakone. Devedeset posto svih bojazni koje ste iznijeli su apsolutno na mjestu i po našem mišljenju i one su regulisane drugim zakonima. Na ovaj način dobijamo bolju osnovu za implementaciju drugih zakona koji definišu konkretne materije, počev od Zakona o opštoj bezbjednosti hrane, hemijskih proizvoda, Zakona o zaštiti životne sredine. Pretpostavljam da teško da koja sjednica parlamenta prođe da ne dođe na dnevni red neki od ovih zakona. Mi smo sada, imajući u vidu značaj zaštite potrošača, definisali poseban sektor u Ministarstvu koji se bavi tom problematikom i regulativa koju će predlagati Ministarstvo Vladi, Vlada Parlamentu, biće i pred vama povod za vrlo konkretnu diskusiju.

Što se tiče pritužbi na rad inspekcijskih organa, čujemo ih i mi svakodnevno i uvijek upućujemo jednu istu molbu. Molimo vas, precizno primjedba, ime, prezime, konkretan slučaj. Obećavam sa stanovišta Vlade da će svaki biti provjeren, a isto to će vam, siguran sam, obećati menadžment inspekcijskog organa. To je jedini način kako možemo da dođemo do optimizacije ili objektivizacije svega onoga što svi mi kao građani čujemo, vidimo itd. To je način i kako se izgrađuju institucije sistema i kako pomažemo onim organima, u konkretnom slučaju inspekcijskim, da bi ovaj proces funkcionisao bolje. Primijetili ste da, imajući u vidu potrebu da bude zaokružen čitav sistem, u procesu implementacije ovog zakona nalaze se carinski organi, nalazi se Uprava za inspekcijske poslove i posebno neke institucije koje se bave uspostavljanjem i prepoznavanjem standarda kvaliteta u našem sistemu koje su rađene po posebnim zahtjevima koji dolaze iz Evropske unije. Još jednom hvala i završavam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, ministre. Želim vam plodonosan susret sa ministrom vanjskih poslova Rumunije, a znam sigurno da ste se vi dobro pripremili. Oni imaju i dobro iskustvo oko auto-puteva i podrške poljoprivredi, pa i aluminijumska industrija im je bila jaka, a i čuvena ministrica Macovei koja ih je uvela u Evropsku uniju. Mnogo se može naučiti pozitivnog. Konstatujem da je pretres završen, izjasnićemo se naknadno.

Kolege, prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju**. Ovlašćeni predstavnici Vlade su dr Petar Ivanović, ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja i Blagota Radulović, VD pomoćnik ministra. Izjescioci odbora su Zorica Kovačević, Zakonodavnog odbora i Almer Kalač, Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje.

Otvaram pretres. Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje? Izvolite, ministre.

PETAR IVANOVIĆ:

Hvala vam.

Poštovani predsjedavajući, poštovani poslanici,

Dopustite mi da se samo kratko osvrnem na motive koji su stajali ispred nas kada smo se odlučili da predložimo izmjene ovog zakona. U najkraćem, predloženim izmjenama promijenjen je rok za donošenje strategije hrane i razvoja ruralnih područja. Strategija se, kao što znate, donosi na period od sedam godina. Time se postiže usklađenost sa rokom za donošenje zajedničke poljoprivredne politike Evropske unije. Naime, prethodnim zakonom rok za donošenje strategije bio je deset godina, ali bismo stalno bili u neskladu između onoga što je zajednička poljoprivredna politika Evropske unije i ono što bi bila pojedinačna strategija Crne Gore.

Drugo, uspostavlja se tzv. IPA agencija. Sticanjem statusa kandidata za članstvo u Evropskoj uniji, Crna Gora je stekla i pravo da bude korisnik svih komponenti i instrumenata predpristupne pomoći tzv. IPA instrumenata koje nam na raspolaganje stavlja Evropska unija.

Međutim, sticanje statusa kandidata ne podrazumijeva automatski mogućnost korišćenja sredstava, neophodno je ispuniti dodatne uslove koji se, prije svega, odnose na izradu programskih dokumenata za ove komponente, kao i uslove za

prenošenje ovlaštenja za upravljanje sredstvima iz instrumenata IPA podrške. U pitanju su tzv. kriterijumi akreditacije.

Najvažniji korak u uspostavljanju sistema za decentralizovano upravljanje IPA komponenti je definisanje adekvatnih struktura i nosilaca pojedinih aktivnosti. Operativna struktura se shodno uslovima za decentralizovano upravljanje, a koji su obuhvaćeni evropskim regulativama 1085 iz 2006. i 718 iz 2007. godine sastoji od jedne ili više implementacionih agencija koje se osnivaju u okviru državne uprave, zemlje korisnice ili pod njenim direktnim nadzorom. U cilju uspostavljanja decentralizovanog sistema upravljanja za komponentu ruralnog razvoja IPE, Vlada Crne Gore je imenovala operativnu strukturu u okviru Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja koji sačinjavu Direktorat za ruralni razvoj kao upravljačko tijelo i Direktorat za IPA plaćanja tzv. IPARD agencija. Zaključak Vlade je 037161/4 od 27.10.2011. godine.

Takođe, bilo je neophodno da se institucionalno uredi način korišćenja sredstava tj. da se imenuje institucija koja će biti odgovorna za dodjelu sredstava korisnicima iz pete komponente IPE, to je tzv. IPA program. Donošenjem podzakonskih akata koji će uslijediti nakon usvajanja ovog zakona, urediće se jasni i precizni uslovi i kriterijumi za dodjelu podrške krajnjim korisnicima od strane IPARD agencije. Na ovaj način Crna Gora stvara uslove da ovim sredstvima upravlja na bazi decentralizovanog načina upravljanja tj. stvaraju se uslovi da se iz Evropske unije prenesu ovlaštenja za upravljanje ovim sredstvima na našu državu, pa je usvajanje ovih izmjena još jedan korak naprijed u uspostavljanju ovog sistema u našoj državi, a samim tim i uspostavljanje načina i mehanizma korišćenja sredstava za poljoprivrednu proizvodnju. Podsjetiću da je zakonom iz 2009.godine bilo propisano da će se osnovati organ nadležan za polsove plaćanja u poljoprivredi to jest Agencije za plaćanje i to do kraja 2011.godine. Međutim, to nije učinjeno do navedenog roka. Početkom 2013. godine osnovan je Direktorat za IPA plaćanja koji vrši realizaciju sredstava o podsticaju u poljoprivredi i ruralnom razvoju. U pogledu uslova za upis u registar poljoprivrednih gazdinstava izbrisani su uslovi koji se tiču minimalnih površina zemljišta za proizvođače voća i maslina. Imajući u vidu činjenicu da su se do sada ovi proizvođači dovodili u nejednak položaj u odnosu na ostale poljoprivredne proizvođače kojima nijesu bili propisani minimalni uslovi površine.

Dakle, još jednom podsjećam, da je proizvođačima voća i proizvođačima maslina da bi bili upisani u registar bilo potrebno da ispune minimalne površine, a sada ovim preporukama zakona nema tog minimuma, nego mogu biti dovedeni u isti položaj kao i svi ostali poljoprivredni proizvođači u Crnoj Gori. Na taj način smo takođe zakonom uredili da nema kriterijuma minimuma kao uslova da se upiše neko kao poljoprivredni proizvođač, a ne da od jednog do drugog Agrobudžeta ovi kriterijumi budu izmijenjeni. Izmjenama je izbrisano poglavlje 13 koje se odnosi na Savjet za poljoprivredu i ruralni razvoj a ono je izvršeno iz razloga da bismo se na taj način upotpunosti uskladili sa informacijom Vlade o opravdanosti daljeg postojenja svih savjeta, informacija je i Zaključak Vlade br 06486/2 od 14.03.2013. godine kojima su određeni savjeti i druga tijela čije osnivanje treba da bude u nadležnosti resornih ministarstava ili resornih ministara i da ta tijela se nemoraju osnivati shodno zakonima, već shodno odlukama koje kao pravo imaju pojedina ministarstva. Izmjene su izvršene i za određena terminološka usklađivanja i usaglašavanje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona kojim su propisani novčane kazne za pojedine prekršaje. Javna rasprava nije sprovedena iz razloga što se

predloženim izmjenama bitno drugačije ne uređuju osnovna pitanja koja tangira ovaj zakon.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, ministre.

Izvinjavam se što Vas nijesam informisao da moramo striktno voditi računa o vremenu, zato što, da bi mogli da završimo sve obaveze ovoga zasijedanja.

Radićemo po ovoj tački dnevnog reda do 13,30 h. Već se prijavilo dosta poslanika, tako da dokle stignemo, stignemo.

Sada bih htio da se dogovorim s vama, da nas je pismeno sad obavijestio ministar Gvozdenović da ne može da dođe. Znači, prenosim ne može da dođe, spriječen je da prisustvuje danas i da bi mogao da pošalje zamjenu.

Hoćete li zamjenu ili ponedjeljak, ministre?

Ponedjeljak, ministre, bravo to sam i mislio, ali nije od goreg se dogovoriti s

Vama.

Znači, ministre, u ponedjeljak se vidimo, ministre Gvozdenoviću.

Idemo na prvi krug.

Znači, ministre, Vi saslušajte prva uvodna izlaganja pa ako želite poslije toga da komentarišete, a kad budu pojedinačno uvijek možete da iskomentarišete do dva minuta.

U ime Kluba poslanika DPS-a kolega Sekulić.

Izvolite, kolega.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala Vam, gospodine potpredsjedniče.

Pa čini mi se da u Crnoj Gori ne postoji čovjek koji bi mogao da spori tvrdnju da poljoprivreda jeste velika razvojna šansa Crne Gore, ali je takođe i činjenica da tu veliku razvojnu šansu još uvijek nijesmo iskoristili i da je koristimo u onom dijelu sa kojim ne možemo biti zadovoljni.

Naravno, iako smo pregovore sa Evropskom unijom otvorili poglavljima 23 i 24 rekao bih da neka druga poglavlja, takođe, zaslužuju punu pažnju i ovog Parlamenta i crnogorske javnosti iz prostog razloga što recimo, pregovori koji se tiču poljoprivrede i zdrave hrane s jedne strane ekologije, a sa druge zaista nam donose neki nov kvalitet I, čini mi se, kažem još jedanput, možda bi trebali da sa puno pažnje pristupimo ovim poglavljima.

Naravno, novine u ovom zakonu zaista jesu veliko poboljšanje, iz prostog razloga što se i do sada dešavalo da neko ne može da se registruje kao poljoprivredni proizvođač iako recimo tu poljoprivrednu proizvodnju obavlja na manje od hektar ili nekoj manjoj površini, ali da ima prinose koji su mnogo veći od onoga koji ima vlasništvo od 10-tak hektara ali ih ne obrađuje na pravi način ili ih obrađuje u mnogo manjem procentu. Naravno, novine koje imamo u poslednjih godinu dana, prije svega novine koje se odnose na to da država najzad je krenula u nešto većem obimu korišćenja državnog zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju. Kažem još jedanput jeste veliki napredak makar to davali to besplatno onome ko želi da te nešto veće površine obrađuje. Naravno, ono što jeste nedostatak kada govorimo o crnogorskim poljoprivrednim proizvođačima jeste činjenica da je naše zemljište dosta isparcelisano, da teško da možemo da postignemo onaj obim

proizvodnje koji imaju neke druge države koje imaju neke mnogo veće površine i veće parcele, ali čini mi se da sa zakonima koje smo ovdje raspravljali, ovdje u ovom Parlamentu u poslednjih godinu dana možemo da inteviziramo ono o čemu stalno govorimo, a to je proizvodnja zdrave hrane. I ono što bez obzira koliko god mi govorili i o decentralizaciji, ono što zaista jeste i što mora biti obaveza Ministarstva i čini mi se da je to najvažnija novina u ovom zakonu jeste da Ministarstvo najzad ima sve instrumente, rekao bih, ne oko sebe nego u samom Ministarstvu kada govorimo o korišćenju IPA fondova.

Sa jedne strane, to je dobro, jer će sve biti skoncentrisano na jedno mjesto, ali sa druge strane moramo ovdje javno da saopštimo da će to biti dodatna obaveza Ministarstva i da više neće biti mogućnosti da neko drugi bude adresa koje ćemo upućivati kritika da se IPA fondovi ne koriste na, ti pristupni fondovi Evropske unije ne koriste na pravi način ili se ne koriste u onom obimu u kojem to možda bi svi zajedno željeli.

Kažem još jedanput ako uporedimo statističke podatke koliko se zemljišta obrađuje ili koliko se ljudi bavi poljoprivrednom proizvodnjom i koliko nam ta poljoprivredna proizvodnja donosi u ukupnom bruto društvenom proizvodu, ne možemo biti zadovoljni, ali ono što zaista moramo svi zajedno da primijetimo jeste da pojedine poljoprivredne grane posebno kada govorimo o stočarstvu, voćarstvu, proizvodnji vina, poslednjih godina zaista imaju stalan napredak. Podsjetimo se samo da prije desetak godina smo imali jedan nacionalni brend kao što su "Plantaže" kada je u pitanju proizvodnja vina, a danas imamo na desetine proizvođača kvalitetnih vina i čini mi se da to što imamo u proizvodnji vina mora biti primijenjeno i u nekim drugim proizvodnjama. Znači, uz sve ono zašto su takođe, stvorene zakonske pretpostavke, takođe smo i govorili u ovom Parlamentu, to je brendiranje određenih proizvoda zaštite geografskog porijekla itd. Znači, ovo je dobar način da što bolje koristimo evropske predpristupne fondove s jedne strane, sa druge strane da izjednačimo poljoprivredne proizvođače bez obzira koliko oni imali na raspolaganju površine zemljišta i da se stvara jedna zdrava konkurencija koja mora donijeti kvalitet više kad je poljoprivredna proizvodnja u Crnoj Gori u pitanju. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Sekuliću.

Čini mi se 50% od Evropskog budžeta ide kroz IPA fondove za ovu namjenu.

Idemo dalje.

U ime Kluba poslanika DF-a kolega Bojović, pa onda Šarančić.

Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Pa evo na samom početku želim da iznesem jednu ocjenu koja se tiče i te kako onoga što je suština izmjena Zakona o ruralnom razvoju i poljoprivredi koji je predložen. Dakle, ta ocjena glasi da Vlada Crne Gore, odnosno Ministarstvo poljoprivrede nije obezbijedilo ni dio uslova koji su potrebni da bi Crna Gora dobila pravo da upravlja petom IPA komponentom i da bi mogla u punom kapacitetu da koristi sredstva iz te pete IPA komponente.

Posebno je to značajan problem i ukazujem na činjenicu koju je i ministar sam priznao i saoptio da je 2011. trebalo da bude osnovana IPARD Agencija, a ona ni dan danas nije osnovana. Dakle i te kako kasni u Ministarstvu sa mnogim stvarima koje bi trebalo da budu sprovedene kako bi konačno država mogla da preuzme upravljanje značajnim sredstvima iz fondova Evropske unije za podsticaj i podršku poljoprivredne proizvodnje.

Dakle, vi nijeste uradili ni dio toga što je potrebno da dobijete akreditaciju i suočeni ste sa tom vrstom odgovornosti ne samo Vi nego i vaši predhodnici. Međutim, šta je osnovni problem danas sa kojim se poljoprivredni proizvođači suočavaju u Crnoj Gori? To je da vi u Vladi, odnosno u Ministarstvu pokušavate da uvedete standarde i primijenite evropske propise da pritom obezbijedili podršku poljoprivrednim proizvođačima da izdrže opterećenje primjene evropskih propisa i evropskih standarda. To je ključni problem.

Dakle, kakvu situaciju imamo?

Vi smanjujete podsticaje, na primjer smanjujete premije za proizvođače mlijeka, onemogućavate najvećem broju poljoprivrednih proizvođača da dobiju premije, i to podizanjem kriterijuma za prava na premiju, ne povećavate otkupne cijene poljoprivrednih proizvoda, a u isto vrijeme, s druge strane, rastu troškovi proizvodnje i uvozi se sve što se može uvesti i sve što nam treba i ne treba. Da li je ovo vaša strategija razvoja poljoprivrede koju vi, navodno, uskladjujete sa Evropskom unijom? Rekao bih da je ovo antievropska poljoprivredna politika Vlade.

Evropska politika u oblasti poljoprivrede valjda bi trebala da se svodi na ravnomjerno ulaganje kojeg u Crnoj Gori nema, na očuvanje i iskorišćavanje svih poljoprivrednih potencijala, čega nema. Po svemu sudeći vi želite da ugušite malog i srednjeg proizvođača. Potpuno sam siguran u to i to je vaša strategija koja i te kako ima veze, ako hoćete i sa izborima. Postavljam vam pitanje- da li je vaš cilj da malog poljoprivrednog proizvođača pretvorite u socijalni slučaj.

Kada smo već kod strategije u kojoj je riječ u ovom predlogu izmjena zakona, vi strategiju ruralnog razvoja prilagođavate sada evropskim standardima i ona će da bude definisana na sedam godina. Rekao bih ovako - da vi strategiju, ili politiku ulaganja u poljoprivredi, prije svega prilagođavate izbornim ciklusima u Crnoj Gori. Vi ulažete u poljoprivredu tek onda kada krenu predizborne kampanje DPS-a. Znaete na koji način, zloupotrebom državnih resursa u partijske svrhe.

Idemo dalje.

Hvalili ste se i hvalite MIDAS projektima. U pljevaljskoj opštini manje od 100 domaćinstava je iskoristilo sredstva iz prava MIDAS projekta, što je svega 1%. Hvalite se time.

Poznato je dobro i javna je tajna da se i MIDAS projekti i sredstva iz MIDAS projekta dodjeljuju po partijskom ključu i po političkoj pripadnosti. Donacije, donacije koje dodjeljuje država se takođe raspodjeljuju na diskriminatorski način. Sjever je uvijek diskriminisan u odnosu na centralni region i kada je u pitanju ulaganja iz donacija. Poznato je da su se desili protesti poljoprivrednih proizvođača, odnosno proizvođača mlijeka na sjeveru i nakon tih protesta situacija u kojoj se nalaze proizvođači mlijeka je gora nego što je bila prije tih protesta. Pitam vas, gospodine ministre, da li se to vi svetite poljoprivrednim proizvođačima, odnosno proizvođačima mlijeka. Država mizerno ulaže, simbolično ulaže.

Na kraju, je li moguće da ona može da preuzima dugove KAP-a, Montenegro Airlinesa, "Pobjede" a da ne može država da izdvoji više sredstava za ulaganja u poljoprivredu? Dakle, gušite male poljoprivredne proizvođače.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Bojoviću.

Kolege, da vas informišemo, da idemo po već zakazanom voznom redu. Ministar Gvozdenović će ipak doći, tako da će sljedeća tačka biti oko uređenje prostora i izgradnje objekata.

Izvolite, kolega Šarančiću, a zatim kolega Tuponja.

DANKO ŠARANČIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Skupštine.

Uvačene kolegice i kolege, poštovani građani, poštovani ministre sa saradnicima,

Imamo na dnevnom redu jedan od zakona koji je u proceduri iz razloga ponovnog usklađivanja domaćeg zakonodavstva sa evropskim ne iz volje, želje i htjenja Vlade da probleme rješava i da stvari pokreće na bolje. Ali, dobro, bilo kakav korak naprijed je dobar sa ovakvom Vladom i ovakvim ministarstvom.

Nesumnjivo je da će poljoprivreda, gospodine ministre, biti jedan od najvećih izazova u procesu evropskih integracija, naročito ona poglavlja koja se odnose na nju, a to su: 11, 12, i 13 - ruralni razvoj, bezbjednost hrane, veterinarska i fito sanitarna zaštita i ribarstvo.

Mi smo mali sistem sa karakterističnom poljoprivrednom proizvodnjom, kao sektorom koji je godinama zapostavljen i u koji godinama nije ulagano novca. Imamo i najmanji agrobudžet u regionu od nekih milion eura. Zaista, bez želje da pričam ovdje političku priču i da stičem bilo kakve političke poene, naš poslanički klub će krajnje ozbiljno baviti i bavi se ovom problematikom i amandman će djelovati na osnovni tekst zakona koji ima brojne nedostatke. Iskreno me brine, gospodine ministre, na koji način ćete, sa ovakvim načinom rada, da savladate sve ove brojne izazove, a znam i jasno mi je koji problemi nas tamo očekuju. Ova priča, naravno, najviše dotiče ovih 49.000 domaćinstava u Crnoj Gori koja se bave poljoprivredom i stiču prihode od poljoprivrede a naravno i sve nas jer se radi od 18% bruto dromaćeg proizvoda uključujući i agro industriju. Naročito se tiče onih domaćinstava sa manjim obimom poljoprivredne proizvodnje koji nemaju pravo na podsticajne mjere, shodno vašoj politici, odnosno politici vašeg ministarstva, a bore se da ne kao prežive i opstanu u ovakvim ekonomskim uslovima koji su danas u Crnoj Gori. Dakle, gospodine ministre, po vama treba pomagati oni koji imaju da još više imaju, pomagati velike sisteme, pomagati uvoznici lobi, a one koji se bore da prežive sa 2 ili 3 grla u govedarstvu treba da ugušiti još više, da nestanu sa scene. Neće biti da je ta politika socijalno opravdana, neće biti da je takva politika ispravna, gospodine ministre.

Da se vratimo na izvještaj o napretku za 2013. godinu Evropske komisije koja ukazuje na brojne nedostatke na račun konkretnih mjera i pomaka koji nijesu ni izbliza dovoljno za zatvaranje poglavlja i početak pregovora u ovoj oblasti.

Ukazuje se na izvjesne napretke u oblasti tzv. horizontalnih pitanja ali nije u potpunosti izvršeno na razdvajanje direktnih mjera podrške od proizvodnje, a iste nijesu usklađene sa pravnom tekovinom Evropske unije, odnosno nije uspostavljen sistem

prava na podršku. Zatim u oblasti organizacije zajedničkog tržišta, pripreme nijesu čak ni započele, a program ruralnog razvoja u okviru IPA podrške je u daljoj fazi pripreme. Tamo je imenovan rukovodilac, 25 je zaposleno u tom sektoru, planira se 1.500.000,00 da se potroši sredstava građana ove države u 2014. godini i iskreno se nadam da će bar tim sredstvima u ovoj godini taj posao početi da se realizuje na pravi način.

Nemamo ni zakon o organskoj proizvodnji, potrebna je i nacionalna strategija poljoprivrede i ruralnog razvoja i još neke strategije.

Kada je poglavlje 12 u pitanju konstatuje se da su takođe pripreme u ranoj fazi, gospodine ministre.

Što se tiče ribarstva konstatuje se da nije ostvaren nikakav kontakt.

Naravno, nijeste odgovorni vi za sve to, ali ste morali da se izborite za neke stvari, za veći agro budžet, za pravedniju raspodjelu sredstava i ubrzanje reformi. Istini za volju rezultati Ministarstva i čitave Vlade za ovih 20-ak mjeseci rada nijesu za pohvalu.

Što se tiče samog predloženog teksta izmjena i dopuna Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju, on je uglavnom formalno tehničke prirode. Ministarstvo je koristilo ekspertsku podršku eksperata iz Slovenije da napišu neke dvije strane ovog zakona.

Je li moguće da Ministarstvo nema kadar da napiše zakonski predlog, jesu li naši poljoprivrednici spremni, kao krajni korisnici komponente IPE za pozitivan uticaj ovog propisa o kojem sam govorio, kada nije spremno Ministarstvo. Nije se poštovao ni prethodni zakon, a sumnjam da će i ovaj. Čl. 2 i 11 se sada ispravlja činjenica da uopšte nije osnovan poseban organ uprave nadležan za plaćanje u poljoprivredi, što je bila zakonska obaveza i tako dalje.

U članu 7 se sada popravljaju neravnopravan položaj voćara i maslinara, odnosno druge poljoprivredne proizvođače a u Predlogu zakona o maslinarstvu koji je povučen iz procedure, vjerovatno zbog kvaliteta, imate identičnu odredbu koju ovdje brišete. Očigledno se radi o lošoj koordinaciji u Ministarstvu ili je nešto drugo u pitanju.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Zahvaljujem, kolega Šarančiću.

Izvolite, kolega Tuponja, a zatim kolega Popović.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem.

Uvaženi potpredsjedniče, uvažene kolegice i kolege, uvaženi ministre sa saradnicima, poštovani građani Crne Gore,

Prije nego što pređem na suštinu pošao bih samo od jedne, manje više, tehničke stvari koja se tiče Predloga izmjena i dopuna ovog zakona. To je član 9 vašeg Predloga koji kaže da se stav 2 mijenja i glasi:

"Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 200 eura do 1.500 eura".

Sada ću da vam pročitam i trenutno važeći zakon zbog građana:

"Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 200 do 1.500 eura". Jedina izmjena koju ste napravili je da se jedna riječ eura ne pominje. Zatim u istom članom kažete "u stavu 3 riječi: "od jednostrukog do dvadesetstrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori" zamjenjuju se

riječima: “od 50 eura do 1.000 eura”. Ovih riječi nema, u trenutno važećem zakonu. Ne znam kako ćete izaći iz ove pravne problematike ali ovo jednostavno nije tačno.

U stavu 3 riječi “od jednostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Crnoj Gori” te riječi ne postoje u trenutno važećem zakonu koji je dostavljen nama poslanicima.

To je bilo to tehničke prirode potrošio sam veliko vrijeme na to, ali manjeg zakona, tj. manjeg Predloga izmjena zakona a veće centralizacije odavno nijesmo imali prilike ovdje da vidimo.

Vi predloženim izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju onemogućavate osnivanje Agencije za plaćanje u poljoprivredi čije je osnivanje bilo predviđeno Zakonom o poljoprivredi i ruralnom razvoju iz 2011. godine.

Brišete mogućnost za formiranje Agencije koja treba da predstavlja svojevrsni trezor poljoprivrede.

Ona može funkcionisati u sastavu Ministarstva i kao izdvojeni organ ali pod ingerencijom Ministarstva poljoprivrede, treba da bude nadležna za sva plaćanja u oblasti poljoprivrede, prema svim korisnicima mjera i na određen način da predstavlja kanal plasmana subvencija od Brisela, trezora Evriopske unije do krajnjih korisnika zemlje članica, poljoprivrednika, preduzeća, preduzetnika, lokalnih zajednica i nevladinih organizacija.

Crna Gora ima sektor u plaćanju u poljoprivredi. Međutim indikativno je zašto predlažete da se onemogući osnivanje Agencije za plaćanje u poljoprivredi ili pak prerastanje sektora za plaćanje u poljoprivredi u nju, tim prije što je pomoćnica ministra za poljoprivredu Danijela Stolica, kako je prednijela “Pobjeda” 27. marta 2013. godine kazala sljedeće: “Proces uspostavljanja Agencije za plaćanje u poljoprivredi neophodno je da bi Crna Gora mogla da vuče sredstva iz IPA fondova EU namijenjenih ruralnom razvoju, što bi trebalo da se ubrza od juna 2013. godine, kada se očekuje dobijanje nacionalne akreditacije ove institucije ” Pomoćnica ministra za poljoprivredu Danijela Stolica kazala je i da bi to bila prva akreditacija jer za formiranje Agencije potrebna i ona od strane evropskih revizora što je IPA postupak. Crnoj Gori je Agencija neophodna što prije kako crnogorskoj poljoprivredi ne bi izmakla sredstva koja su nam preostala iz IPA za period 2007. do 2013. ali zbog toga što je to osnovno u pregovorima u poglavlju 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj.

Šta je razlog odustajanja o formiranju ove agencije? Stvarni razlog? Ako je jedina institucija čiji je osnivanje, pazite sada, odnosno postojanje izričito navedeno u Ugovoru o pristupanju Hrvatske u Evropsku uniju, kao uslov oza punopravno članstvo bilo je Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Dakle, vi ovim ukidate i Savjet, vi ukidate Agenciju, vi navlačite sredstva pod svoju kontrolu i vi ukidate mogućnost žalbe .

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega.

Izvolite, kolega Popoviću, i uvodnim izlaganjem posljednji kolega Kalač.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvažene dame i gospodo pored malih ekrana i poštovani predstavnici Vlade,

U pitanju su izmjene uslovljene procesom pridruživanja i usklađivanja sa pravnim poretom Evropske unije, terminološka usklađivanja i usklađivanja sa zakonima kojima su propisane novčane kazne za prekršaje . Suštinski su upitanju važne ali samo kozmetičke promjene ali ipak i ovim izmjenama i dopunama Zakona kao i mnogim drugim zakonima propisano je osnivanje agencija, savjeta, stručnih tijela i organa koji će biti zaduženi za implementaciju zakona i kako se to navodi u obrazloženju za reforme u oblasti poljoprivrede. Moguće je da čak i u malom sistemu , kakav je naš, svi ti silni organi potrebni, ako još uvijek nijesmo pronašli efikasniji model upravljanja, ali u tom slučaju Ministarstvo poljoprivrede zaista mora garantovati efikasnost funkcionisanja i sprovođenje konkretnih mjera na putu reformi. U suprotnom, dobićemo još jedan hromi sistem neefikasan, spor i neupotrebljiv koji će samo služiti pojedincima za uhljebljenje i bogaćenje biografija. Suštinsko pitanje je kada će Crna Gora konačno hraniti samu sebe u pravom smislu. Količine hrane koje mi uvozimo su zabrinjavajuće, neshvatljivo je da pored prirodnih i klimatskih uslova koje imamo, mi uvozimo nevjerovatne količine mesa, voća, povrća. O uvozu ribe i morskih plodova da i ne govorimo. Kada pogledamo te podatke pomislim da oni vicevi o nama kao o lijenim ljudima i nijesu toliko neistiniti. Dakle, nama je prevashodno potrebna promjena svijesti zatim radnih navika, a onda redom društveni konsezi, moderna tehnologija, sitna i krupna poljoprivredna mehanizacija. Crna Gora mora konačno zatvoriti krug , domaća poljoprivreda, proizvodnja, hoteli, restorani, potrošači. To nije pitanje ni vlasti ni o pozicije, to je suštinsko pitanje ekonomskog napretka našeg društva i razvoja. Mi moramo početi živjeti od proizvodnje a ne od prodaje resursa. Odavno sam zaključio da smo zamršeni u međusobnom nerazumijevanju odnosa poljoprivredni proizvođača i hotelijera i ugostitelja. Obično smo skloni da krivimo ili jedne ili druge. Nijesu krivi ni jedni ni drugi već loš postavljen i zastarjeli sistem. Mi smo jako daleko od modern poljoprivredne proizvodnje , na primjer Izrael i Kina sa mnogo lošijim prirodnim preduslovima su lideri u svijetu, njihovu praksu treba slijediti. Ali, šta je rješenje naših problema? U modernizaciji poljoprivrede, u radu, u stvaranju uslova da poljoprivredni proizvodi tokom cijele godine u podsticajima u početku u ukupnjavanju gazdinstava, osnivanjem pravni lica u oblasti poljoprivrede, u obrazovanju, u usvajanju novih tehnologija, sistema.

Da bi se to postiglo mora postojati saradnja na nivou Vlada – poljoprivrednici. Džabe sav trud i napor Vlade da reformiše poljoprivrednu proizvodnju ako crnogorski poljoprivrednik, ribar, stočar i dalje misli da je najpametniji na svijetu i da je model proizvodnje koju su praktikovali njegov prađede i dede, najsavršeniji id a nema preko toga.

S druge strane, država mora obezbijediti uslove za tehnološki napredak, obrazovanje i stvaranje okvira da crnogorski poljoprivrednik živi od svoga rada, ide na putovanje, uvećava svoje bogatstvo, širi poslove i što je najvažnije plasira svoje proizvode na tržištu Crne Gore i regiona.

Crna Gora ne može graditi svoju poljoprivrednu proizvodnju na ogromnom broju sitnih proizvođača. Potrebno je ukupnjavanje zasnovano na tržišnim principima. Porodična proizvodnja je svakako dobro došla , ali nikako kao osnova. Svi oni koji se porodično žele baviti proizvodnjom i u tome pronalazi interes imaju pravo na to. Naravno, država ne smije da ih guđi, mora da im obezbijedi uslove za njihov opstanak, ako su sposobni da prežive na tržištu. Isto tako porodični proizvođači ne treba da se naježe kada se pomene ukupnjavanje i buduće otvaranje velikih proizvođača na kojima će se

zasnivati poljoprivreda Crne Gore i koja će biti osnova proizvodnog prehrambenog proizvoda.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Popoviću. U potpunosti se slažem sa vama, kumulativna samodovoljnost u hrani.

Imam jednu muku, moram da vam kažem, ministre. Nemam kome da dadem džabe sijeno u Komane nego moram id a platim id a mu dam sijeno. To je istina i ne znam šta da radim?

Izvolite, kolega Kalač.

ALMER KALAČ:

Hvala, potpredsjedniče.

Možda će vam biti za utjehu ovo da niste jedini a tačno je to što ste kazali.

Uvaženi ministre, pomoćnici ministra,

Kada je u pitanju poljoprivreda i ruralni razvoj u Crnoj Gori stanje je pokazalo da postoji potreba za dodanim jačanjem administrativnih kapaciteta, koordinaciju i saradnju između relevantnih institucija. Evidentno je da je određeni vid pomoći do sada postojao. Ne postojanje efikasne, ovo naročito naglašavam efikasne administracije i efektivnih kreditnih linija za ruralni razvoj ugrožava konkurentnost poljoprivrednih proizvođača. Određene kreditne linije postoje, ali očigledno su loši krediti iz prethodnog perioda odnosno procjene banaka i njihovo korišćenje mimo namjere i sada otežano da budu uslovi za dobijanje kredita za poljoprivredu.

O poljoprivredno-prerađivačkoj industriji za sada ne možemo govoriti. Do sada je ovim dijelom upravljala Agencija, a sada je to nadležnost Ministarstva. Potrebno je unaprijediti statistiku u oblasti poljoprivrede i poljoprivredni informacijski sistem, sistemi za registraciju zemlje nijesu usklađeni. Nepostojanje pouzdanih statističkih podataka ugrožava razvoj poljoprivredne politike. Činjenica je da su poljoprivreda i ruralni razvoj među najizazovnijim u procesu evropskih integracija za svaku zemlju koja pristupa Evropskoj uniji. S obzirom da je zajednička poljoprivredna politika EU reformisana glavni cilj je da se obezbijedi stabilno snabdijevanje poljoprivrednih proizvoda na evropskom tržištu po pristupačnim cijenama što takođe podrazumijeva zagarantovane adekvatne prihode za poljoprivrednike i konačnim ishodom da ova oblast postane efikasnije.

Poglavlje poljoprivredne politike EU podijeljeno je na dva dijela. Prvi segment se sastoji od direktnim plaćanjem intervencija za tržištu a drugi se odnosi na politiku ruralnog razvoja. Direktna plaćanja čine najveći dio budžeta s tim što su ograničena određenim uslovima poput zaštite životne sredine i ljudskog zdravlja, bezbjednosti hrane, dobrobiti životinja, održavanja zemljišta u dobrom stanju. Kada je riječ o direktnim plaćanjima one se vrše u vidu subvencija poljoprivrednicima bez obzira na vrstu proizvoda. Subvencije se finansiraju iz evropskog poljoprivrednog garancijskog fonda. Ovakvi podsticaji obezbjeđuju stabilan prihod za poljoprivrednike i na taj način ih štite od potencijalne tržišne nestabilnosti. Možda bi ovom prilikom bilo potrebno dodatno pojasniti članom 5 ovog predloga zakona, vrši se intervencija na član 32 postojećeg zakona, a odnosi se na brisanje stavova 4 i 5, radi javnosti pročitacu te stavove, a odnosi se na podsticaj.

"Na rješenje iz stava 3 ovog člana može se izjaviti žalba ministarstvu u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja i stav 5 žalba ne odlaže izvršenje. Ukoliko se brišu ovi stavovi, naročito stav 4 kome se može izjaviti žalba". Ovo naglašavam, jer se upravo odnosi na postupak ostvarivanje prava na podsticaj.

Intervencija Evropske unije na poljoprivrednom tržištu podrazumijeva otkup proizvoda, povlačenje sa tržišta, podršku za proizvodnju određenih proizvoda, a sistem kvota i podršku poljoprivrednim organizacijama.

Drugi segment. Ruralni razvoj obuhvata mjere neophodne za razvoj aktivnosti u ruralnim područjima. Ovakva vrsta aktivnosti doprinosi jačanju konkurentnosti u poljoprivredi i šumarstvu. Takođe, ove politike imaju za cilj unapređenje u ruralnim sredinama kvaliteta života u ovim oblastima, kao i mjere za podsticanje diversifikacija ruralne ekonomije. Sredstva neophodna za realizaciju ovih ciljeva su obezbijeđena od strane Evropskog fonda za ruralni razvoj.

Podsjećamo da je poljoprivreda uz transport jedino poručje koje je regulisano uvođenjem zajedničkih politika u Rimskom sporazumu iz '57.godine. Ciljevi poljoprivredne politike predviđeni tim Sporazumom su višestruki, a najvažnije smanjenje uvoza i zadovoljavanje potreba domaćeg stanovništva. Principi zajedničke agrarne politike, definisane su na konferenciji održanoj u ... jul '57.godine, radi postizanja ciljeva zacrtanih u Rimskom sporazumu.

Predloženim izmjenama i dopunama zakona, određene su i sankcije za nepostupanje u skladu sa zakonom, odnosno visine kazne koje više nijesu minimalne cijene zarada, već se one kreću od 500 do 5.500 eura za pravna lica, odnosno 50 do 1000 eura za fizička lica, dok novčana kazna za kršenje ovog zakona preduzetnicima iznosi 300 do 5.000 eura. Da li su ovolike novčane kazne primjerene? Tražim još jedno dodatno pojašnjenje.

U članu 8 ovog izmjena prijedloga zakona stoji poglavlje 13 Savez za poljoprivredu i ruralni razvoj članovi 69, 70 i 71 brišu se, dok u poglavlju 13, u dijelu odedbe Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju koje se mijenjaju, stoji da se osniva Savez za poljoprivredu.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega. Ministre, da li želite da iskomentarišete uvodno izlaganje? Izvolite, do pet minuta.

PETAR MANOVIĆ:

Zahvaljujem, naravno svim poslanicima i vama, gospodine predsjedavajući, na upućenim komentarima. Doživio sam ih na način da imate veliku želju da date svoj doprinos o poboljšanju kvaliteta teksta ovog zakona i u tom duhu ću dalje i kanalisati svoju diskusiju, ali se nadam da mi nećete zamjeriti, što ću tamo gdje ima prostora i utemeljenja, ipak ispraviti neke od vaših navoda, iz razloga što jednostavno nijesu tačni. Pa da krenem odavde.

Da budžet za poljoprivredu se smanjuje u Evropskoj uniji. Ja bih volio da je onako kako ste rekli 50%, međutim nije. On se iz politike u politiku mijenja i trenutno iznosi 30% ukupnog budžeta Evropske unije. To je svakako jako veliki procenat, ali to nije budžet koji se odnosi samo na poljoprivredu, nego se on dominantno odnosi prije svega na ruralni razvoj.

Ono što je interesantno kada govorimo o budžetu, a drago mi je da imam tu kod sebe i neke dodatne podatke, jeste da se veoma često manipuliše u javnosti o tome koliko iznosi naš budžet? Ja se slažem sa vama i naravno ne mogu da pobegnem od takve matematike da je nominalno agro-budžet oko 1% ukupnog budžeta u Crnoj Gori i da je on nominalno preko 4% u Makedoniji.

Međutim, kada to podijelite sa brojem stanovnika u Crnoj Gori i brojem stanovnika u Makedoniji, onda dobijemo malo drugačiji odnos. Šta kaže ta matemarika? Ta matematika kaže da po glavi stanovnika, kako ste rekli, u Crnoj Gori imamo 32 eura, a u Makedoniji imaju 36,3%. Dakle, nije razlika četiri puta, nego je razlika 0,1 put. A, ako bismo isti taj agro-budžet podijelili prema zvaničnim statistikama dvije zemlje po poljoprivrednom proizvođaču, dakle ne po glavi stanovnika, jer se svi stanovnici ne bave poljoprivredom, nego po poljoprivrednom proizvođaču, onda bismo dobili još drastičniji odnos u korist poljoprivrede u Crnoj Gori. Al' taj podatak ću ostaviti za neku drugu priliku, a pozivam vas u međuvremenu da se i sami pozabavite tom računicom, pa da vidite koliko poljoprivrednih proizvođača u Crnoj Gori dobijaju, da to nije baš tako malo koliko sam čuo u brojnim diskusijama.

Što se IPA-a sredstava tiče, mi do sada nijesmo bili ni u prilici da koristimo IPA sredstva. Dakle, Crna Gora do sada, kada je u pitanju poljoprivreda nije ni mogla da koristi IPA sredstva. Zašto nije mogla da koristi IPA sredstva, iz razloga što nije bilo potrebno samo uspostaviti strukturu o kojoj sam pričao u uvodnom dijelu, a koja se odnose za ruralni razvoj i za Direkciju IPA plaćanja, nego je bilo potrebno isto tako kandidovati kompletnu proceduru na koju ste vi, kao poslanici s pravom osjetljivi, ili bi trebalo da budete osjetljivi, a ta procedura iznosi negdje oko 3.000 stranica i mi smo u ministarstvo sa veoma malim brojem ljudi napravili u roku od manje od šest mjeseci i prošli dvije međunarodne revizije.

I druga međunarodna revizija je zaključila da nema nikakvih sugetija na tu proceduru, a ta procedura ne da uvodi nego zadržava dvostepeni postupak. Dakle, da je svaki poljoprivredni proizvođač koji iz bilo kojeg razloga želi da uloži žalbu ima pravo da uloži drugostepenom organu i ima pravo da ide dalje, kao upravnom postupku. Prema tome, ovaj zakon ne ukida dvostепенost. Ta dvostепенost je definisana procedurama jasno i kristalno naglašena, posebno za ona sredstva koja se koriste iz Evropske unije. Nijesmo nikoga oštetili u Crnoj Gori.

I ako je jedan dio diskuija bio obilježen više politikom, nego samim zakonom mogu još jednom da ponovim da je proizvodnja mlijeka u Crnoj Gori povećana za 11%, prema zvaničnim statističkim podacima povećana je 14%, drago mi je da je statistika bila još naprednija od Ministarstva poljoprivrede, da je nastavljen rast u proizvodnji i otkupu mlijeka i u ovoj godini, da za prvih šest mjeseci bilježimo rast, kada ste govorili već o mlijeku od 3% i pretpostavljam da ćemo doći do jedne granice kada ne možemo dalje uvećavati proizvodnju mlijeka.

Da li ćemo uvoziti mlijeko? Da. A, zašto? Zato što mi u Crnoj Gori ne proizvodimo mlijeko u tetrapaku, a to je ono što uvozimo. Da li ćemo i dalje uvoziti svinjske polutke? Da. Zato što nemamo svinjogojstva u Crnoj Gori. Ni jedan od 2.000 zahtjeva za svinjogojstvo nije podržano, jer ne ispunjavaju ljudi elementarne uslove. I ako mi dopustite samo da se osvrnem nešto što mislim da nije pravilno protumačeno.

Član 9 ovako kako je isčitan, ipak nije korektno isčitan. Iz razloga što član 9 glasi: "Novčanom kaznom od pedesetstrukog do stotrukog iznosa minimalne zarade"

i tako dalje, promijenjen je sa jednom potpuno novom rečenicom koja ne glasi onako kako ste rekli.

Pogledajte tekst zakona, uvodna rečenica mijenja i glasi, dakle mijenja se i glasi uvodna rečenica. A, ono što dalje slijedi stavovi 2 i 3 to je na kraju teksta zakona. Ne ovako po ovim vremenima 1, 2, 3 do 12, nego su to propisane kazne, jer su u prethodm zakonu kazne bile vezane za minimalnu cijenu rada u Crnoj Gori, a s obzirom da je došlo do izmjene zakona i da se više kaznena politika ne vodi u odnosu na minimalnu cijenu rada, nego se propisuju kaznene odredbe, zašto je nadležan Sekretarijat za zakonodavstvo, a ne Ministarstvo poljoprivrede, vršeno je usklađivanje u dijelu kaznene politike. Nadam se da imamo isti tekst zakona, vi i ja, ukoliko ne, ja ću vam posuditi tekst zakona koji imam.

I na kraju dopustite mi da samo ukažem na to da niko nije zabranio ukidanje Savjeta za poljoprivredu, nego smo izvršili usklađenje u odnosu na ono što su bili zaključci Vlade, a svako ministarstvo, pa i Ministarstvo poljoprivrede zadržava pravo da po potrebi osniva savjete.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, ministre. Ja produžih minut, nadajući se da mi kažete đe ću sa sijenom, nema odgovora. Ali, ministre, moram da vam kažem. Kada sam bio mali svako ljetu sam išao kod jedne i kod druge babe. Čini mi se, jest da sam u godinama da ako me pamet ne vara da je sto puta bio veći stočni fond u Komane i na Latično, đe smo išli sa Bandićima nego danas. Još kad ukinemo industriju, đe ćemo kukala nam majka.

Kolega Tuponja, pa onda kolega Bojović, izvolite do dva minuta.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem, pokušaću da budem brz.

Tih riječi u važećem zakonu nema, ali to je taj formalni način, nema.

Mnogo mi je interesanije, osim toga tehničkog problema, zašto se uopšte niste osvrnuli na to da je i Hrvatskoj bila, kao uslov, data za prijem u Evropsku uniju osnivanje agencije za poljoprivredu. Sa hrvatskog sajta, na hratskom, razumjećemo se, svaka država članica Evropske unije mora imati agenciju za poljoprivredu. Osnivanje takve agencije u Hrvatskoj bio je uvjet za zatvaranje pristupnih pregovora sa Evropskom unijom, pa je takva agencija za plaćanje u poljoprivredi jedina institucija čije je osnivanje navedeno u ugovoru o pristupanju Hrvatske u Evropsku uniju, kao uvjet za punopravno članstvo.

Vi ste je kod nas ukinuli, a takođe ste ukinuli i savjet, naravno da savjet možete po svojoj volji da organizujete unutar vašeg ministarstva, ali ovo je bio zakonski propis da morate imati, da morate osnovati taj savjet, a vi ste tu zakonsku normu negirali, ukinuli, vjerovatno sa namjerom da nikad ne osnujete taj savjet jer vam je mnogo lakše da kontrolišete stvari ako nemate ni savjet, nemate ni agenciju, imate kontrolu nad sredstvima iako ste ukinuli pravo žalbe. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Tuponja.

Komentar na komentar ministra, kolega Bojović, pa onda kolega Popović.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Hvala.

Gospodine ministre, dobro je poznato kada je Crna Gora postala kandidat za članstvo u Evropskoj uniji. Vi ste i prije nego što je Crna Gora postala kandidat za članstvo mogli da pripremite najveći dio uslova da Crna Gora počne da koristi sredstva. Vi to niste radili na vrijeme i to je odgovornost sa kojom se morate suočiti.

Drugo, kažete da uvozimo mlijeko zbog toga što ne proizvodimo mlijeko u tetrapaku. Zašto ga ne proizvodimo? Zbog čega mi nemamo fabriku, zbog čega mi nemamo prerađivačku industriju? Zbog toga što vi vodite antievropsku politiku u oblasti poljoprivrede. Zna li, kad ste već pomenuli Makedoniju, da Makedonija pokriva uvoz izvozom 65%? Zna li vi uopšte koliko Crna Gora uvozi poljoprivrednih proizvoda iz Makedonije, a koliko iz izvozi? Ne izvozi ništa. Je li vam poznato da u Makedoniji postoje fabrike koje se bave prerađivačkom industrijom u poljoprivredi, koje proizvode u vrijednosti od 15 miliona evra?

Kad govorimo o donacijama i vašim podsticajima, MIDAS projekat, papiri, svi papiri neophodni i dokumentacija koja je potrebna da bi neko aplicirao za projekte MIDAS-a, koštaju negdje između 1.500 i 2000 eura. I nakon što jedan poljoprivredni proizvođač pokuša da konkuriše za ta sredstva, vi uvijek pronađete svoje razloge da ljude koji su obezbijedili i sredstva i dokumentaciju, odbijete. Pa se tako dešavalo da ste ljude odbijali i zbog rasnog sastava stoke, i zbog stanja u objektima, čak i zbog broja članova porodice, odnosno broja djece, jer se zna kako vi dodjeljujete ta sredstva.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega, poslaničko pitanje da se dorečete iduće nedjelje ako hoćete. Kolega Popoviću, izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Prvo, ovaj vaš problem, nijesam shvatio je li vi dajete džabe sijeno ili dajete travu po napoli u Komanima ili u cijelo, to je ono što nisam shvatio.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ja bih najviše volio kao kralj Nikola, napoli i to od fruta. Nema više kolega ni napoli, ni na pola, ni nula, nego moraš mu dat i pare i frut. Sve. Zamislite tragedije naše kakva je. A kralj Nikola je io i pio, i u velikoj mjeri io proizvode iz Komana i Bandića i Zagarača. To je poljoprivreda, ali dobro idemo u modernu društvu.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Sad mi je lakše kad sam čuo objašnjenje.

Prvo što bih htio da prokomentarišem to je da ono što mi moramo podsticati u našoj poljoprivredi, to je mali i srednji biznis. I to je ono što paralelno se mora izgraditi sistem koji bi obezbijedio sigurno snabdijevanje našeg tržišta.

Druga stvar, ako je mogao Izrael da napravi čudo u poljoprivredi sa onakvim njihovim uslovima, odnosno neuslovima, Izrael je postao reper za sve ostale zemlje u

svijetu, mislim da to može i Crna Gora. Znači, moramo da se mijenjamo, da počnemo naporno da radimo da bismo nekad došli do nivoa Izraela.

A ono što je možda na dugom štapu i o čemu treba tek razmišljati, kad smo mi danas ovakvi kakvi smo u poljoprivredi, zamislimo kad dođe trenutak pridruživanja Evropskoj uniji, kad treba da se izborimo sa kvotama koju imaju recimo Grčka za maslinovo ulje, za ribu, Italija za vino.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega.

Sa ovim smo završili prvi krug.

Imamo dosta prijavljenih.

Znači ići ćemo ovako, do pet minuta, s tim da ministre možete uvijek da komentarišete, ali nećemo bočne komentare da bi moglo što više da bude poslanika uvaženo i da govore, prvo ide koleginica Tanasijević, a zatim koleginica Bošnjak.

Izvolite, koleginice.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče,

Poštovani ministre sa saradnicima, koleginice i kolege poslanici, poštovani građani,

Seljaštvo je praktično do sredine prošlog vijeka bilo brojčano dominantna i socijalno homogena društvena grupa okrenuta tradicionalnim vrijednostima. Osnovne aspiracije su bile vezane za zemlju, za starevinu koja je predstavljala jednu od najvećih vrijednosti, pa i svetinja, u životu čovjeka.

Obrada zemlje je bila uslov egzistencije, uslov opstanka, mjesto života i rada je bilo isto, tako da je ekonomski, socijalni i kulturni život bio pod kontrolom seoskih porodičnih zajednica.

Poslije drugog svjetskog rata u Crnoj Gori su se uporedo odvijali procesi industrijalizacije, urbanizacije što je dovelo do transformacije ekonomsko socijalne strukture i grada i sela. U grad je otišao najvitalniji, radno sposobni dio stanovništva, dok su na selu ostali oni koji su teško mogli sami održavati posjed. Sredinom 20 vijeka, učešće poljoprivrednog ukupnog stanovništva je bilo veće od 70%. Zbog masovnih migracija svega 20 godina kasnije, ovaj broj je prepolovljen, da bi 80-ih godina bio manji od 20% i nastavio da pada. Pravilo koje je oduvijek postojalo da je seosko stanovništvo mlađe od gradskog prestalo je da važi.

Širenje grada je dovelo do toga da su mnoga sela koja su prethodno bila udaljena od grada postala dio prigradskog ili gradskog područja i postepeno su gubila obilježja klasičnog sela. Za razliku od njih sela koja se nalaze u planinskom dijelu i koja su udaljena od gravitacione zone zadržala su više od ostalih autentičnost i tradicionalna svojstva, patrijahalno ustrojstvo porodice, običajne i moralne norme, solidarnost, značaj duhovnog srodstva, susjedstva itd. To su sela koja su najčešće smještena u atraktivnom prirodnom ambijentu koja i ljeti i zimi za posmatrača sa strane djeluju idilično, ali ne i za onog ko u njima živi. Ova sela su pod uticajem demogratskih kretanja ubzano starila i ne rijetko nestajala, danas zbog višedecenijskih procesa ima selo koje ima više kuća nego stanovnika, gdje selo čini samo nekoliko staračkih domaćinstava. Oni samo obezbjeđuju

trajanje selu. A revatelizacija ovih sela je zahtjevan posao za koje su potrebne specifične mjere, koje vrlo teško i osmisliti i sprovesti. To je kompleksan, komplikovan, dugo trajan proces jer bile su potrebne godine pa i decenije da bi oni koji su napustili selo se adaptirali na grad kao mjesto života. Bilo je i onih koji nijesu uspeli da podnesu teret adaptacije, to su najčešće bili stari ljudi koji su dolaskom u grad prihvatili, da ne pripadaju gradu da ne mogu da podnesu dinamiku i navike gradskog života, jer su im nedostajali i vinogradi, i pašnjaci, nedostajala im je kuća, nedostajala im vazduh koji su disali, nedostajalo im je sve starevina, ognjište oni su se vratili na selo i oni su postali kopča između sela i grada. Za razliku od njih oni koji su otišli iz grada i postali dio gradskog tkiva njih je vrlo teško motivisati da se vrate tamo odatle su oni i njihovi preci otišli. Zato smatram da je proces revitalizacije sela jedan od najtežih procesa koji se danas može odvijati u Crnoj Gori, jedan od dominantnih faktora koji je počeo da utiče na proces revitalizacije sela je činjenica da danas izvještane tehnološke civilizacije se sve više formira svijest o nužnoj potrebi očuvanje zdravlja pre zdovaljavanja osnovnih ljudskih potreba. Proizvodnja zdrave hrane u stalno usvajanje novih kvaliteta postaje ne samo poljoprivredna i ekonomska nego i humana djelatnost koja sve više dobija na značaju. To je snažan posticaj koji je opredijelio jedan broj mladih radno sposobnih ljudi da se vrate na sela, to su pozitivni primjeri koji nijesu dovoljno oživljavanje poljoprivrede potpuno kao djelatnosti, ali su pokazatelj da je kroz dobro osmišljene reformske procese to moguće ostvariti u narednom periodu. Masovna proizvodnja raznovrsne organske hrane i razvojne Eko sela koja kao dobar primjer postoji u Crnoj Gori mogu postati zaštitni znak Crne Gore i oaza zdravog života.

Imajući to u vidu u poslednje vrijeme se pristupilo intezivnim reformama u oblasti poljoprivrede i proizvodnje hrane u cjelini, a za realizaciju ovih reformi potrebna su ogromna finansijska sredstva i zato je veoma važno da je Crna Gora sticanjem statusa kandidata za članstvo EU ostvorila pravo da bude korisnik instrumenata predpristupne pomoći, da bi se ispunili uslovi za njihovo korišćenje mislim da bi bilo neophodno prihvatiti Predlog zakona izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolegice, još jednu opomenu svim upozorenje da svi jednostavno sad ste bili na ekranu ali lijepa slika nema tona.

Hvala, kolegice.

Izvolite, kolegice Bošnjak, neka se pripremi kolega Nimanbegu.

BRANKA BOŠNJAK:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Pa evo ja ću se složiti sa mojim prethodnicima, čitajući obrazloženje ovog zakona kad sam vidjela da u obrazloženju piše da se pokušalo uraditi decentralizacija, a u suštini svim predloženim izmjenama Vi maksimalno se decetralizujete sve što se moglo decentralizovati. Mogu da razumijem ovo usklađivanje sa standardima Evropske Unije i praćenje tih sredstava u direktoratu, ali jednostavno ukidanje savjeta je nešto što mislim da nebi smjeli da dozvolimo. Zašto potpuno je siptomatično zašto se traži ukidanje ovoga tijela, posebno kada se radi o jednom savjetodavnom tijelu koje uključuje širok spektar ljudi odnosno i razni da kažem konstituenti tog savjeta su ljudi iz različitih struktura, počev od privredne komore, nevladinog sektora koji se bavi pitanjima poljoprivrede dok poljoprivrednik proizvođača dok stručne i naučne javnosti i vidjela sam da je u manjku

da su prestavnici ministarstva i ja mislim da je to osnovni razlog zbog koga Vi bez obzira na tu odluku Vlade to je u suštini to želite da onemogućite druge da daju makar nekom savjetodavno mišljenje i da Vam daju iskustvo iz ovoga, a inače vrlo je poznato svima i postoji da kažem od ljudi vrlo stručnih sa Bio tehničkog fakulteta koji ima najdužu tradiciju čak 1937. godine da ste Vi zatvorili vrata minstre od kada ste došli na tu poziciju za sve stručnjake sa ove institucije. I da je oko 40-tak ljudi iz te institucije čije je iskustvo sigurno vrlo vrijedno posebno u ovim zahtjevnim pregovorima za ovu oblast, da ste ih poslali u prije vremenu penziju.

Gledajući to analizirala sam, jer znam da dajete prednost privatnom univerzitetu UDG koji ima fakultet za prehrabrenu tehnologiju bezbijednost strane i ekologiju, i Vi ste jedan od predavača na tom fakultetu, analizirajući strukturu nastavnog kadra, vidjela sam da je tamo najveći dio ekonomista. Iznenadiće se javnost mislim tamo nam predaje ali baš na ovom fakultetu, predaje nam i ministar Igor Lukšić, bivši ministar Milorad Katnić, pa onda imamo iz Komisije za hartiju od vrijednosti Nedu Ivočić, pa imamo profesora Veselina Vukotića, imamo čak tamo i profesora Novaka Kilibardu, na ovom fakultetu, pa imamo i Tiha Vujovića, slikara ne znam šta radi i koje to predmete oni predaju ovaj iz književnosti i prosto mi je to nevjerovatno. Ali znam da ste zatvorili vrata ovim stručnjacima i da čak ljudi koji dolaze iz ove oblasti iz Evropske Unije da sa Vama razgovaraju i da se potpisuju sporazumi, dogovara neka saradnja da ni tu nećete da dođete na Biotehnički fakultet i da taj kadar koji je ogroman jer je to velika institucija koja ima i Centar kulture u Baru ima i u Bijelom Polju prosto izbjegavate Univerzitet Crne Gore. O čemu se radi nije mi jasno, očekujem da Vi kažete to i ukidanje ovog savjeta ja sam amandmanski djelovala, da se ovaj član izbriše da bi ostao savjet sa ovom strukturom koja je data, da bi ministarstvo bilo u manjini, da bi se čula različita mišljenja i druge javnosti da ne ostaje samo sad ministarstvo i da se zatvarate i začaurite tamo. Žao mi je što nećete da iskoristite iskustvo ljudi koji zaista znaju dosta, vidim da ste okruženi vrlo mladim ljudima koji vjerovatno imaju znanje, a nemaju iskustva i pretpostavljam da čula sam da su vam čak i na neki važećim visokim pozicijama i pripravnici. Mislim da to sebi ne trebate da dozvolite, i uspjeli ste da se posvađate sa raznim, počev od novinara i nejasno mi je zašto to radite, a ova oblast nam je vrlo važna u procesu pristupanja Evropskoj Uniji mislim da treba mnogo ozbiljnije da joj priđete i vašu neozbiljnost je u tome kako nam dokumenta šaljete, poslali ste nam ovaj zakon sa predlogom izmjena gdje ste nam dali vjerovatno neki stari zakon koji se mijenja, ne sad važeći, te je došlo do ovog nesporazuma.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, koleginice.

Nastavite kroz poslanička pitanja.

Ja se bogu nadam kao profesor univerziteta da će doći vrijeme kada će svaki fakultet u Crnoj Gori imati spoljašnju evulaciju, pa ćemo vidjeti ko će sve dobiti akreditaciju.

Izvolite.

PETAR MANOVIĆ:

Hvala.

Zahvaljujem se na lijepim i biranim riječima za Univerzitet UDG, i ne znam da li ste opsjednuti tim univerzitetom, u svakom slučaju prepustimo tržištu i studentima da sami procijene da li je taj ili neki drugi univerzitet nešto gdje oni vide svoju budućnost. Što se tiče dvije stvari koje ste rekli u svojoj diskusiji, moram skrenuti pažnju da nemate pravo, prvo centralizacija u odnosu na decentralizaciju. Dakle, potpuno pogrešno pristupate ovom problemu. Ovdje se radi o decentralizaciji upravljanja sredstvima ne od strane Ministarstva poljoprivrede nego računam da ste kao poslanik, ipak ovdje imate jedan zavidan radni staž, bili u prilici da čitate niz dokumenata o centralizovanom načinu upravljanje sredstava iz fodnova, on nije decentralizacija na način da ja gasim agenciju, ili neki drugi organ pa centralizujem sve u ministarstvu. Ovdje se radi o decentralizovanom sistemu upravljanja IPA fondovima po regulatvi koju propisuje Evropska unija, a ne Ministarstvo poljoprivrede Crne Gore. Ovdje se radi o usklađivanju onoga što treba Ministarstvo poljoprivrede da učini sa pravilima Evropske unije. Ako smatrate suprotno predložite Evropskom savjetu da izmijeni pravila Evropske unije i nema nikakvih problema.

Dugo, što se tiče Savjeta, mi Savjet nismo ukinuli, mi smo se uskladili sa odlukama Vlade, a za vašu informaciju postoji Radna grupa, između ostalog, za poglavlje 11. Tu Radnu grupu sačinjava 72 čovjeka. Od tih 72, 15 su profesori sa Biotehničkog fakulteta, 20% Radne grupe za poglavlje 11 čine profesori sa Biotehničkog fakulteta. Naravno, zahvalan sam za njihovu uključenost u ovoj Radnoj grupi.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, ministre.

Izvinjavam se, ali dogovor je dogovor.

Izvolite, kolegнице Bošnjak.

BRANKA BOŠNJAK:

Kratko ću, nisam opsjednuta UDG-om, ali UDG je simbol da je ovo privatna država i Vi kao ministar poljoprivrede ne bi smjelo da predajete na tom fakultetu, jer ste u konfliktu interesa, da ne kažem i svi ovi ostali profesori. Šta ja mislim o tom improvizovanom univerzitetu, sinoć gledajući sajt smijala sam se gledajući vašeg profesora Vukotića, koji održava neke ljetnje eseje sa vrha Lovćena pa studentima piše - Lovćen veličanstveni izvor i vječno nadahnuće u borbi protiv životne korupcije; UDG razmeđa između nizije i Lovćena, razmeđa lokalnog i globalnog, razmeđa između hrabrosti i kukavičluka i tako dalje, i obraća se studentima sa 40-og sprata nekog hotela u Tokiju. To vam sve stoji na sajtu ovog fakulteta koji se bavi, uslovno da kažem, poljoprivredom, ali naziv je drugačiji. Prosto, hoću da kažem da je tu jedna improvizacija.

Ne razumijem ukidanje Savjeta i to je to što hoćete da ministarstvo i Vlada drži na okupu i da su oni ti koji biraju to savjetodavno tijelo. Evo ako formirate i ako se izglasa ovo što ste predložili i formirate Savjet, gotovo da sam sigurna da ćete vrlo malo stručnjaka sa državnog univerziteta angažovati u to savjetodavno tijelo koje kažete da će se i kasnije formirati, ali nije u skladu sa zakonom. Vlada to radi baš smišljeno iz razloga što im prave problem ljudi koji su stručni i koji neće da klimaju glavom na ono sve što se predlaže.

Nadam se da će biti prilike, jer sam dala amandman.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolegkinice.

Izvolite, kolega Nimanbegu, neka se pripremi kolega Gošović.

GENCI NIMANBERGU:

Hvala, cijenjeni potpredsjedniče Raduloviću.

Moram istaći malo digresije, da mi je drago što sam glasao da Vi budete potpredsjednik ovog doma, jer zbilja vodite na kvalitetan način.

Poštovani ministre, poštovane kolegkinice i kolege poslanici i poslanice,

Želio bih iskoristiti ovu raspravu oko Predloga izmjene i dopune Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju istaći neke stvari koje možda nisu predmet ovog zakona koji nam je na dnevnom redu. Što se moje partije tiče predložene izmjene zakona su prihvatljive i mi ćemo podržati ove predloge i zbilja možda jedina nedoumica je odluka koja je u određenim, imamo amandmane pojedinih kolega, da možda taj Savjet za poljoprivredu ostane i možda bi trebalo iskoristiti vrijeme i čuti dodatno argumentaciju zašto to nije u skladu. Ovo govorim iz principa, poštovani ministre, pošto zbilja nisam siguran da uvijek tržište najbolji regulator neki odnosa posebno u državama kao što je Crna Gora. Posebno istoriski u vrijeme dok sam sa svojim poslom radio za udruženje preduzetnika u Ulcinju često sam imao susrete sa poljoprivrednicima. Tada nisu bila osnovana udruženja, koji su govorili da bi se dobio tada podsticaj i donacija u poljoprivredi bile su potrebne političke veze. Zbog toga je vaše ministarstvo pod obavezno da svoj posao radi što transparentnije, jer sektor poljoprivrede, kao što svi znamo, je onaj koji koji u Evropskoj uniji, pojedine države imaju velika sredstva za razvoj, održavanje poljoprivrede.

Znači, najveći dio budžeta Evropske unije je poljoprivreda, sve ostalo nije ni 30% ono što ide u budžetu Evropske unije i s toga ono što želim istaći je da bih samo ministarstvo trebalo u realizaciji i ovog zakona i naše strategije. Pohvalno je to što se rok donošenja dokumenata sa deset godina usklađen sa sedam godina, kao što su i budžetske projekcije i u Evropskoj uniji i za Evropsku uniju, ali je potrebno da ministarstvo što više učini podsticaje saradnje sa udruženjima poljoprivrednika. Oni bi trebali biti uključeni zbog informisanja svojih članova za sve ono što im stoji na putu da bi poljoprivrednici dobili sredstva iz Evropske unije, dobili preko IPA fondova, preko agencije koja će se baviti time.

Zašto govorim da tržište ne rješava? Svi preduzetnici, složićemo se, imali su problema jer su previše proizveli lubenice. Otkupnih centara nije bilo ili oni koji su bili nisu mogli i zbog finansijskih sredstava, nisu mogli to pokriti. Sjećamo se da je u jednom periodu i država se bila uključila u to preko lanaca samoposluga koje su otkupljivale, koje su dobile donaciju od strane ministarstva, od strane Vlade, i način na koji je do sada rješavano u sektoru poljoprivrede, mislim da treba jedan novi zamah, jedan novi iskorak. Ono što nama predstoji sada, predstoji da mi podignemo kvalitet proizvodnje, predstoji da se naši poljoprivrednici ozbiljnije okrenu poljoprivredi. Slažem se, ministre, sa nekim vašim razmišljanjima, ali morate biti izuzetno pažljivi u porukama koje šaljete poljoprivrednicima. Lično sam skeptičan kakav je uticaj bio vaše izjave povodom oluje, grada koji je bio u Malesiji, da se poljoprivrednici osiguraju. Možda su to mediji kratko prenijeli, ali zbog toga cijenim da kao najodgovorniji sektor za razvoj, za ...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, izvinjavam se.

Ministre, do dva minuta.

PETAR MANOVIĆ:

Nastojću da u Parlamentu naučim kad mogu da se javim, kad ne mogu da se javim. Najkraće sledeće, slažem, se sa vama oko komentara koji se odnosi na transparentnost i upravo iz tog razloga ovo ministarstvo je pokrenulo niz procedura koje se odnose na izradu registara. Mi želimo da registri za sve sektore u poljoprivredi budu transparentni i javni, jer ćemo na taj način pokazati tačno koliko ljudi radi u poljoprivredi, a to nije 2 492, kako pojedini mediji suočavajući se sa izveštajima Monstata objavljuju, nego mnogo više. Imamo veliki respekt i veliko poštovanje prema poljoprivrednicima.

Upravo ovo ministarstvo i ovaj ministar biće inicijatori kreiranja niza nacionalnih udruženja, sa izuzetkom sedam nacionalnih udruženja ribara u sedam opština na primorju, mi nismo imali takav problem u drugim sektorima. Predložili smo da se formira i nacionalno udruženje maslinara, i nacionalno udruženje ribara, i nacionalno udruženje u ostalim sektorima baš da bismo omogućili transparentniji i komunikativniji odnos sa poljoprivrednim proizvođačima i da bi oni mogli na jedan način da kanališu svoje zahtjeve.

Dopustite mi samo da završim rečenicu koju nisam mogao završiti prošlog puta u koliko nemate ništa protiv, a to je da od 75 članova Radne grupe za poglavlje 11 i 15 profesora sa Biotehničkog fakulteta za godinu ipo dana od osnivanja ove Radne grupe jedino što je ovaj ministar dobio su zahtjevi za putne naloge i isplatu dnevnica. Ni jedan jedini predlog za bilo koji drugi dokument na kojem su ovi ljudi trebali da budu angažovani kao vaše kolege, između ostalog.

Što se tiče osiguranja, mislim da sam rekao istinu u oči poljoprivrednim proizvođačima. Evo iz kog razloga smatrate da treba da plaćamo ono što su posljedice štete, molim vas da me uputite iz kojih sredstava to da učinimo, da li da smanjimo penzije penzionerima u Crnoj Gori, da li da smanjimo oblast podrške u zdravstvu, u obrazovanju, iz kog dijela. Smatrao sam da je najbolje kreirati mjeru osiguranja u poljoprivredi. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ministre, samo da vam pojasnim. Kada dođete sa predlogom zakona, imate pravo na uvodno izlaganje i završnu riječ. Možete da komentarišete svako izlaganje osim kumulativno uvodno izlaganje. Što se tiče Univerziteta, domaće znanje je najbolje znanje i treba ga valorizovati i cijeliti u punoj mjeri.

Sada idemo redom. Procedura. Izvolite.

MILORAD VULETIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući.

Taman što sam htio da vas pohvalim da dobro vodite sjednicu, ali moram reći zadnjih 20-ak minuta da ste pomalo i vi podlegli ovoj interaktivnoj komunikaciji na realizaciji poslanik-ministar. Zbog čega to govorim? Govorim zbog toga što je ograničeno vrijeme za diskusiju, takav je dogovor sa kolegijuma u skladu sa Poslovníkom, odredbom člana 100. Valjda bi bio red da što više poslanika uzme učešće u diskusiji ukoliko je ograničeno. Ukoliko ide ovako, da jedan poslanik govori i da mu odgovara ministar, pa

poslanik isto da odgovara ministru, to nije pet minuta diskusija, to je najmanje deset minuta, priznaćete. Mi ostali ćemo biti uskraćeni za priču. Mislim da nije dobro, iako ćete mi možda reći da je u skladu sa Poslovníkom.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ovo je nešto što smo se dogovorili. Strašno volim da svi uzmemo učešće, ovo je jedna od najvažnijih tema i volim tu dinamiku cijele te priče, da uvažimo različita mišljenja. Izvinjavam se što je tako, da ne bismo dali ministru, onda bi rekao - e, tek ste me uskratili. Teško je ođe šedeti, moram vam to reći.

Izvolite, kolega Nimanbegu.

GENCI NIMANBEGU:

Zbilja, ovo što je gospodin Vuletić rekao, biću izuzetno kratak, tim ljudima treba dati nadu da neko stoji iza njih i da neko razmišlja o njima. Tržište ne rješava te probleme. Šteta se ne može predvidjeti u budžetu, ne može se planirati. Može se možda jedan dio budžetske rezerve iskoristiti za tu štetu, treba je procijeniti. E, sada kod decentralizacije, stvar je u tome da sam siguran da opštine ono što im je data zakonska mogućnost ne realizuju, primjer je opština Ulcinj. Oni ne daju podsticaje ni proizvođačima mlijeka, niti maslina, to je davalo Ministarstvo. Sada tu imamo dva aspekta. Da li su opštine toliko neodgovorne prema građanima ili je možda čitav naš finansijski sistem toliko centralizovan da oni prihodi o kojima Vlada na centralnom nivou brine da prikupi to funkcioniše što na lokalnom nivou ne. Vi bi možda trebali dati na Vladi predlog o decentralizaciji bar finansijskih prihoda. Imate prihod od PDV-a, od bilo kojih taksi, poreza koji bi se trebali usmjeriti.

Mislim da za kvalitetan razvoj ovog sektora treba zbilja jedan organ kao savjet mislilaca koji bi razmišljao, jer poljoprivrednici ipak trebaju nekog ko će ih naučiti. Mi imamo problema sa malim proizvođačima. Dobro je što ste izmijenili u zakonu parcijalizaciju, koliko je velika parcela da bi poljoprivrednik bio član, da bi bio u registru. Jer, mi moramo ići na kooperative. Koliko god da je to nepopularno u Crnoj Gori zbog nekog sistema, moraju biti kooperative jer se moraju udružiti da bi se uštedjelo i da bi se dobilo. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Nimanbegu.

Kolega Vuletiću, sada ste me uhvatili na tanko, svi smo mi slabi na pohvale. Produžićemo 15 minuta, a ako me napadnu gore, da me branite. Dogovoreno? Hajmo, ljudi.

Riječ ima kolega Gošović, a neka se pripremi kolega Vuletić, a zatim kolega Labudović, dako stignemo.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Koleginice i kolege, poštovani građani, gospodine ministre,

U obrazloženju Predloga zakona kojeg danas razmatramo, naznačeno je da se predloženim izmjenama i dopunama bitno drugačije ne uređuju pitanja u odnosu na osnovni tekst zakona, zbog čega javna rasprava nije ni sprovedena. Ova konstatacija sama po sebi jasno ukazuje da se Predlogom zakona uređuju pitanja koja po vašoj ocjeni nijesu od posebnog značaja za građane. Ipak, način na koji su Predlogom zakona uređena pojedina pitanja stvaraju dileme, dileme pravne prirode o kojima je već bilo riječi, a koje je, po mom mišljenju, neophodno otkloniti. Prva dilema odnosi se na odredbe člana 5 Predloga zakona kojima su brisane odredbe člana 32 stav 4 i 5 sada važećeg zakona, a kojima je bilo uređeno pravo na žalbu podnosioca zahtjeva za ostvarivanje podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju. Uskraćeno je sada zakonom to pravo na žalbu. Vi ste maločas saopštili da je ono sadržano u procedurama za korišćenje sredstava IPA fondova, ali na svaki akt Ministarstva kojim se odlučuje o pravima građana podnosioca zahtjeva Ustav obavezuje i žalbu u upravnom postupku i sudsku zaštitu i ne može se to pravo, po nama, regulisati na način da ne bude uređeno i zakonom. Prije svega, treba zakonom, a i procedurama svakako nije suvišno, ali ono što je pravni interes građana jeste da to pitanje bude uređeno zakonom.

Kada su u pitanju kaznene mjere sadržane u odredbama člana 9 Predloga zakona, tu ste izostavili iz vida da ove mjere koje sada predlažete su već sadržane u zakonu kroz donošenje Zakona o prekršajima koji je donesen 2011. godine. Ne možete potpuno istim normama mijenjati već norme koje sadrže te iste odredbe. Takva odredba bila bi, da tako kažem, u suštini i besmislena. Ići ćemo i ovdje amandmanski i nemojte da isključujete da, ipak, imate pogrešan pravni stav po ovim pitanjima.

Ono što smo mi očekivali kroz Predlog ovog zakona jeste da se na mnogo potpuniji način uredi mnoga druga značajnija pitanja, po nama, podsticaj u poljoprivredi i ruralnom razvoju. Kako to nije uređeno, podnijeli smo odgovarajuće amandmane, o kojima će tek biti rasprave. Podnijeli smo i amandman koji se odnosi na uređenje pitanja staračkih naknada. Sjećate se da smo krajem 2011. godine vodili opsežnu raspravu u ovom parlamentu po tom pitanju. Nije prihvaćen naš predlog zakona da se tada povećaju staračke naknade, minimalna obezbjeđenja porodice koja ne ostvaruje prihode za jednog člana. Sada predlažemo da taj iznos naknade ne bude više 40 eura, nije mijenjano 2009. godine, već da bude u iznosu 50% najniže penzije u Crnoj Gori, dakle da u mjesečnom iznosu iznosi 50 eura i nekih 20 centi. Ne znači to puno, ali za korisnike staračke naknade znači, bar da pokriju one troškove zdravstvenog osiguranja koja im je obaveza kao takva ostala u zakonu i ta pitanja kao takva nijesu razriješena. Nadamo se da ćemo ovoga puta imati vašu podršku da dođe do prihvatanja ovog amandmana, jer suvišno je podsjećati da je riječ o licima koja su čitav život provela na selu baveći se poljoprivredom, da ta prava ostvaruju muškarci od preko 65, a žene preko 60 godina života, ne ostvaruju bilo kakve druge prihode i praktično oni danas održavaju život u brojna udaljena sela u kojima prijete depopulacija i napuštanje.

Gospodine ministre, iskoristiću ovaj minut za jedno pitanje gdje odgovor sa nestrpljenjem sigurno očekuju poljoprivredni proizvođači i u Zeti i u Malesiji. To je da li je država, Ministarstvo riješilo pitanje otkupa poljoprivrednih proizvoda na ovom području, odnosno posebno da li će postojeća hladnjača u Matagužima biti i dalje u funkciji otkupa tih poljoprivrednih proizvoda, s obzirom na informacije koje imamo sada u javnosti da će biti izdata u zakup Voliju, a imajući, prije svega, tu i vaš u više navrata ranije iskazan stav da će ta hladnjača isključivo biti u funkciji otkupa poljoprivrednih proizvoda. Suvišno je

govoriti koliki je značaj obezbjeđenja otkupa poljoprivrednih proizvoda, a već se i sada osjeća i te kako potreba za realizacijom takvih mjera u ovom području. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ.

I vama, kolega Gošoviću.

Izvolite, kolega Vuletiću.

Ministre, izvinjavam se, možete li to na kraju, u završnih pet minuta, da bi mogli da stignu.

Može li u završnoj?

Da se ja vratim onom dogovoru sa Kolegijuma. Svi imate svoje predstavnike, ako hoćete tako i završićemo brzo. Kako god hoćete.

Izvolite, kolega Vuletiću.

MILORAD VULETIĆ:

Gospodine predsjedavajući, zaista zahvalnost što ste mi omogućili da uzmem učešće u raspravi.

Pozdrav za sve prisutne, za uvaženog ministra sa saradnicima i za naše uvažene građane.

Dakle, stanje i stvaranje optimalnih uslova za razvoj poljoprivrede je dug proces i podrazumijeva strpljiv, stručan, planski i edukativan rad u ovoj oblasti.

Životno iskustvo i realan osvrt u prošlost mi govore da je poljoprivreda na ovim prostorima, posebno u zadnjih 60-ak godina, doživjela ili, rekao bih, preživjela velike turbulencije. Znamo da je ranih 50-ih godina, o čemu je uvažena koleginica Tanasijević lijepo govorila, prošlog vijeka došlo do industrije revolucije ili blaže rečeno ekspanzije kada su masovno napuštana sela, kada se tradicionalni način proizvodnje znatno smanjio ili gotovo izgubio, postepeno zamućujući. Nakon toga, došlo je do komosacije, do dopunjavanja zemljišnih površina pa su državna preduzeća gazdovala tim poljoprivrednim kompleksima, stvarani su veliki prostori oranica i drugog obradivog poljoprivrednog zemljišta, od kojih je najveći dio korišćen za sisanje žitarica i proizvodnju zdrave hrane.

Pred kraj prošlog vijeka, došlo je do povraćaja te imovine ranijim vlasnicima i tu su nastali veliki problemi. Usitnjavanje parcela, cijepanje kompleksa, bez odgovarajućih i efikasnih stimulativnih mjera, dovelo je do opšte anarhije u ovoj poljoprivrednoj grani. Da bi se stanje u ovoj oblasti popravilo, prije viš od 20 godina, krenulo se sa obezbjeđivanjem određenih kreditnih linija za podsticaj razvoja poljoprivrede.

U ranoj fazi dodjele kredita, kada kriteriji za dodjelu istih i kontrola njihovog korišćenja i trošenja nije dala odgovarajuće rezultate, jer velikih broj takvih kredita, kao što znamo, korišćen je nenamjenski, moralo se kvalitetnije i sistematičnije, sa nivoa države, regulisati ova oblast.

Država je u tom pravcu preduzela neophodne radnje preko Vlade i resornog ministarstva što je u zadnjih 15-ak godina bitno uticalo da se stvori povoljniji ambijent za razvoj poljoprivrede i stimulisane vraćanja građana selu radi bavljenja poljoprivrednom proizvodnjom u okviru porodičnih gazdinstava ili nekog drugog oblika organizovanosti kao što su mala i srednja preduzeća, etno sela, razvoj seoskog turizma i slično.

Saglasno strategiji ekonomskog razvoja države, poljoprivreda zauzima visoko mjesto. Zato Ministarstvo poljoprivrede sa svojim službama, osmišljava najoptimalnija rješenja da raznim stimulativnim mjerama, uz angažovanje savjetodavnih službi i u mnogim drugim oblicima, pomoći zainteresovanim domaćinstvima pruži pomoć kako da osmisle kvalitetniji, racionalniji i efikasniji način proizvodnje, kako u primarnoj tako i u prerađivačkoj proizvodnji.

Da bi se postigli odgovarajući efekti, i ova privredna grana zaživjela na pravi način, potrebno je ovu oblast i formalno urediti donošenjem odgovarajućih pravnih propisa.

Zakon treba da bude podsticajan i pravni okvir za dalji razvoj poljoprivrede, a to znači da su zakonska rješenja realno primjenjiva u praksi i da su zakoni usklađeni sa pravnim poretom Evropske unije.

Predložene izmjene i dopune Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju podstiču intenzivne reforme u dijelu usaglašavanja i harmonizacije zakonodavstva sa pravnim tekovinama Evropske unije kroz reforme agrarne politike i postepeno uvođenje instrumenata zajedničke poljoprivredne politike, kao i kroz instrumentalne i institucionalne reforme, jačanje postojećih i osnivanje novih institucija za primjenu agrarne politike i tome slično.

Zato ovaj predlog izmjena i dopuna Zakona podržavam i predlažem Skupštini da ga usvoji.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Vuletiću.

Riječ ima kolega Labudović, a zatim koleginja Kovačević.

Pokušaćemo da bude i koleginja Jasavić. Molim vas da to uvažimo.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče i podržavam vaš odnos prema našim kolegincama.

Gospodine ministre, najviše čega sam se plašio prilikom istupanja u ovom parlamentu jeste eventualni utisak da djelujem i sebi a i drugima kao neko ko drži lekcije. Na protiv. Spadam u one koji žele da slušaju i vole da čuju kada o nečemu pametnom, pametno govore bilo kolege, bilo gosti, tako da se iskreno nadam da me nećete pogrešno shvatiti ako izložim kritici jedan vaš stav, koji ste iznijeli ovdje, a to je da su kolege govoreći o zakonu više govorile o politici nego o zakonu.

Gospodine ministre, naš osnovni posao, naš osnovna uloga u ovom domu je da se bavimo politikom, a zakoni su samo izraz politike i kada je politika loša, ili što bi naš narod rekao - što se grbo rodi vrijeme ga ne ispravi, ni najbolji zakon ne može da pomogne u ispravljanju efekata te i takve politike.

Moja osnovna primjedba, koja se ne odnosi samo na ovaj zakon nego i na onaj Zakon koji smo usvajali prije nekoliko godina, jeste što se ove dvije stvari, koliko god one bile komplementarne, spojene, a to je i što stalno ruralni razvoj biva u sijenci politike u poljoprivredi i oko poljoprivrede.

Ruralni razvoj je veoma kompleksna i multidisciplinarna oblast da bi se svela samo na razvoj poljoprivrede.

Jeste kada se pomene ruralni razvoj prava asocijacija sela, a selo i razvoj sela je neodvojivo od razvoja poljoprivrede, ali za razvoj sela poljoprivreda nije dovoljna. Mnogo je segmenata, mnogo je mjera, mnogo je uzroka zbog kojih poljoprivreda nije dovoljna da bi se selo razvilo, a bez sela opet nema poljoprivrede.

Gospodine ministre, neću ići dalje od moga sela. Trenutno se u mom selu, u mom domaćinstvu poljoprivredom bavi moja majka koja će za par dana da naputi 83 godine. Gospodine ministre, u mom selu ima 70 momaka, koji je svaki prešao 40 godina i od kojih je samo šest oženjeno.

Gospodine ministre, nema razvoja poljoprivrede bez razvoja sela, a nema razvoja sela bez rješavanja ove demografske situacije. A znate li zašto su neoženjeni, gospodine ministre? Zato što neće niko u selo i na selo u kome više nema škole, gospodine ministre, a imali smo tri; neće niko na selo u kome nema ambulante, a imali smo ambulantu u kojoj je bilo stalno stacionirano medicinsko lice. Danas za najobičniju injekciju ili pregled morate da odete 16 kilometara u Berane i neće niko u selo, gospodine ministre, u kome nema najobičnije prodavnice - kiosk. Ako zaboravim da kupim šibicu kada krenem u posjetu majci, moram se vratiti tih 16 kilometara u Berane a mogu se vratiti samo dva puta dnevno, kad ima kombi. U to i takvo selo, gospodine ministre, džaba ulažete. I podsticajne mjere nijesu samo mjere da se pojedinac motiviše, mora da se stvori ambijent da bi ljudi koji ostaju na selo to ne bi doživljavali kao kaznu, jer na selu u ovom momentu ostaju samo oni koji nemaju kud. Oni koji su se odomaćili gore, koji su formirali porodice i koji bi trebalo da budu nosioci razvoja toga sela, njegova budućnost, jedva čekaju priliku da odu.

Znate šta se dešava, gospodine ministre? Mnogo je isplativije u ovom trenutku biti na spisku glasača DPS-a, i ako će ovo kolege shvatiti pogrešno, i primati socijalnu pomoć nego se baviti poljoprivredom. Više efekata imaju tih 270 evra od prilike, u prosjeku nego ono što mogu da zarade koseći i orući u mom Šekularu.

Prema tome, gospodine ministre, ove se stvari moraju odvojiti i ovo nije dovoljno da se ovime bavi samo Ministarstvo poljoprivrede. Neću ni riječ o zakonu, neka je on najbolji, ali ne može da riješi ovaj problem i meni ovo, gospodine ministre, liči na mamuzanje mrtvoga konja. A znate iz kojeg razloga? Postoji veoma ozbiljna demografska studija rađena na jednoj veoma važnoj adresi kao što je Akademija nauka koja predviđa da će 2050.godine u Crnoj Gori više od 60% nas biti stariji od 50 godina.

Kome onda gospodine ministre, strategija razvoja poljoprivrede i Zakon o poljoprivredi. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:
Izvolite, kolegice Kovačević.

ZORICA KOVAČEVIĆ:
Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Kolege poslanici, poštovani građani, uvaženi ministre sa saradnicima,

Pred nama je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju koji je usaglašen u pogledu osnovnih zakonskih opredjeljenja u oblasti agreearne politike, uvođenja osnovnih instrumenata i mehanizama, zajedničke poljoprivredne politike Evropske unije i kao institucionalnih rješenja u osnivanju institucija za sprovođenje agreearne politike.

Predloženim izmjenama je prije svega promijenjen rok za donošenje strategije proizvodnje hrane i razvoja ruralnih područja, tako da se strategija donosi za period od sedam godina čime se postiže usklađivanje sa rokom za donošenje zajedničke poljoprivredne strategije Evropske unije, koja se takođe donosi na period od sedam godina.

Sticanjem statusa kandidata za članstvo u Evropsku uniju, Crna Gora je stekla pravo da bude korisnik svih komponenti i instrumenata prestupne pomoći IPA Evropske unije. Samo sticanje statusa kandidata ne podrazumijeva automatsku mogućnost korišćenja sredstava, već je neophodno ispuniti neke dodatne uslove koji se, prije svega, odnose na izradu programskih dokumenata za ove komponente, kao i uslove za prenošenje ovlašćenja za upravljanje sredstvima iz ovog instrumenta, kriterijume akreditacije. Treba napomenuti da se ovo prenošenje ovlašćenja bazira na decentralizaciju decentralizovanoj osnovi, tj. Crna Gora dobija ovlašćenje od Evropske komisije da upravlja ovim sredstvima iz predpristupnih fondova za komponentu 5 - IPA ruralni razvoj o čemu ste vi govorili.

U cilju uspostavljanja decentralizacije u sistemu upravljanja za komponentu 5 - Ruralnog razvoja IPA Vlada Crne Gore je imenovala operativnu strukturu u okviru Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, koju sačinjava direktorat za ruralni razvoj kao upravljačko tijelo i direktorat za IPA plaćanja, kao agencija. Na ovaj način po meni, stvorena je mogućnost da se realizuju sredstva IPA komponenti, tj. komponente 5, vrši Direktorak za IPAR plaćanja, što je predloženo i ovim izmjenama i to u članu 2 stavu 2 i 3.

Takođe, sa stanovišta uslova za upis u registar poljoprivrednih gazdinstava, izbrisani su uslovi koji se tiču minimalne površine zemljišta za proizvođače voća i maslina, imajući u vidu činjenicu da su se do sada ovi proizvođači dovodili u nejednak položaj u odnosu na ostale poljoprivredne proizvođače kojima nijesu bili propisani uslovi minimalne površine zemljišta za upis.

Na kraju, želim da kažem da crnogorsku poljoprivredu, proizvodnju hrane u cjelini, u posljednje vrijeme, karakterišu intenzivne reforme koje idu u tri osnovna pravca. Prvo reforma zakonodavstva, njegova harmonizacije sa pravom i tekovinama Evropske unije, drugo reforma agrarne politike po stopi na uvođenje instrumenata zajedničke poljoprivredne politike, i treće, institucionalna reforma i jačanje postojećih i osnivanje novih institucija.

Nadalje, u oblasti reforme zakonodavstva donijeto je niz zakona u oblasti bezbjedne hrane, veterine, zdravstvene zaštite bilja, proizvodnje sjemena i sadnog materijala i dr.

Složit ćemo se da pri donošenju novih zakona Ministarstvu poljoprivrede slijedi i nekoliko važnih principa i to da zakoni treba da budu podsticajni pravni okvir za dalji razvoj poljoprivrede i da su zakonska rješenja realno primjenljiva u praksi i da su zakoni usklađeni sa pravnim poretkom Evropske unije i principima svjetske trgovinske organizacije. Takođe ćete se složiti sa mnom da su novi zakoni kao i podzakonski propisi koji iz njih proističu, uređuju brojne osjetljive segmente bezbjedne proizvodnje hrane i predstavljaju razne iskorake u definisanju pravnog okvira za budući razvoj, pa iz tog razloga očekujem vaš komentar, uvaženi ministre. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolegice Kovačević.
Izvolite, kolegice Jasavić.

AZRA JASAVIĆ:

Hvala.

Poštovani ministre sa saradnicima, poštovani građani, poštovani svi prisutni,
Vrijeme ide i moram brzo da vas pitam. Gospodine Ivanoviću, vi ste prepoznati kao neko ko se zalaže za slobodno tržište kao i vaše kolege iz Demokratske partije socijalista, pozivate se na to tržište, pa me zanima zašto juče ne zamijeniste akcije KAP-a po tržišnoj cijeni nego po nominalnoj, pa se vrijednost akcijskog kapitala državnog poveća samo za 2%, umjesto za mogućih 15%. Zašto primjenjujete principe tržišne kad vam odgovara, a kad vam ne odgovara radite potpuno suprotno, da Elektroprivrede. Znači akcijski kapital države u Elektroprivredi je povećan samo za 2%.

Drugo pitanje, samo vas posmatram kako inteligentno izbjegavate da odgovorite svim poslanicima na pitanje koje vas oni konstantno pitaju, a to je zašto nemamo asenciju za plaćanje u poljoprivredi, iako je Zakon od 2011. ustanovio obavezu, vi ste ovdje obrazložili da se to ide ka direktoratu, da je to nešto što ćete na taj način prevaziđete. Ja sam učestvovala u mnogo aktivnosti vezanih za nevladin sektor oko reforme državne uprave, i mi smo radili na tome, ja sam 15 godina bila dio toga da se agencije formiraju kao nezavisne, kao neke institucije koje će potpuno stručno raditi neke poslove koji se odnose na njihovu nadležnost.

Molim vas da nam odgovorite da li ste izbjegli da radite ovaj dio posla iz razloga što ste potpuno svjesni činjenice da agencija mora biti akreditovana po tačno određenim kriterijumima i da bi dobila akreditaciju, mora kao i u Hrvatskoj, uspostaviti integrisani administrativni i kontrolni sustav, odnosno registre. Mi tih registra nemamo, sigurno da ih nemamo, pa nam recite šta je problem što ste izbjegli da nam odgovorite. Pa odgovorite, biće interesantno ja znam da to nije samo vaša odgovornost, već odgovornost i ministara ranijih, jednog i drugog, koji su uspješni aktivisti Demokratske partije socijalista u zloupotrebi državnih resursa jer su od praga do praga, obilazili stočare, poljoprivrednike i obećavali im mnogo što šta iz vašeg resora, pa su napredovali jedan za političkog direktora, drugi za šefa poslaničkog kluba. Vi vjerovatno planirate njihovim stazama da idete, pa onda planirate takođe da se bavite zloupotrebama državnih resursa, pa vam treba što više sredstava koja ćete zloupotrebjavati i pošto moj uvaženi prijatelj iz Komana Pavle Radulović, veoma često priča o onome što je vaš posao i čini mi se da bi ga on mnogo bolje radio nego što ga vi radite, ja želim da vas pitam neke stvari o kojima veoma često i ja razgovaram, upravo sa njim, odnosno on mene informiše o onome što vi radite, pa me zanima zašto su smanjene sve subvencije u stočarstvu, brojne su i ukinute, dok su pragovi za dobijanje subvencija podignuti, pa je samo tim potezom iz sistema subvencija izbačeno 250 govedarskih i 1160 kozarskih i ovčarskih farmi.

Pomenuću da su ukinuta sredstva za podršku otkupa sezonskih viškova voća i povrća, a to posebno pogađa Zetu, Malesiju i region Bjelopavlića. Vidim da posjećujete te regione, ali ne znam koliko vas je briga za te regione.

Vi ste ovdje došli kao ministar na osnovu ekspozee premijera gdje on traži da se, u svom ekspozeu, smanji enormni uvoz hrane u Crnoj Gori, ali to se nije desilo.

Po podacima MONSTAT-a uvoz hrane i prehrambenih proizvoda, uključujući i piće, povećan je u 2013. za 11,3 miliona, uvoz nam je tokom 2013. godine povećan

upravo u oblastima gdje Crna Gora ima izražene komparativne prednosti, uvoz mesa i mesnih prerađevina što je porastao za 7,6 miliona eura, riba za 1,8 miliona, voća i povrća za 6,7 miliona, odnosno ukupno 16,3 miliona. Istovremeno izvoz hrane ostao je na istom nivou i objektivno taj izvoz se uglavnom odnosi na izvoz vina, stonog grožđa i breskve, dakle, samo jednog privrednog subjekta koji ćete vi sigurno uspjeti uništiti, kao što ste uništili sve ostalo.

Zanima me zašto se desilo to da je došlo do stečaja u nizu kompanija Farma svinja Spuž, Farma stočne hrane Spuž, Klanica Spuž, Živinarska farma Martinići. Pričali ste o svinjskom uzgoju, a posao je tamo izgubilo oko 200 ljudi, tako da je i u Ribarstvu Rijeka Crnojevića doživjela istu sudbinu, doživio je istu sudbinu i Zadružni savez, gdje je preko 1000 zadrugara i 500 stalno zaposlenih ostalo bez posla.

Mene zanima da mi odgovorite, pošto puno putujete, puno šetate, kakvi su benefiti od vašeg puta u Berlin. Šta će naši stočari od tih vaših putešestvija i putovanja da imaju kao benefit?

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Kroz poslaničko pitanje za to što vas nije čuo kroz Televiziju Crne Gore.

Ja se duboko izvinjavam kolegama Obradoviću, Ništaviću, Periću, Abazoviću, zato što su se pripremali za ovu izuzetno važnu temu i sugestiju mogu i kroz poslanička pitanja i ova tema će biti otvorena i dalje, što nemaju prilike danas da govore. Istovremeno smo na molbu kolegice udovoljili taj zahtjev, da amandmane o svim tačkama koje smo do sada, do kraja radnog vremena razmatrali i koje ćemo razmatrati, možete predati do ponedjeljka do 12 sati. Istovremeno vas upozoravam da pitanja upućena premijeru, nedjelja do 12 sati, poslanička pitanja ponedjeljak 12 sati.

Ministre, do pet minuta, izvolite.

PETAR MANOVIĆ:

Hvala.

Hvala na vremenu koje ste mi dodali, hvala svim poslanicima koji su učestvovali u raspravi, hvala svim poslanicima koji su postavili i niz interesantnih pitanja,

Znam da ne mogu, zbog nedostatka vremena na sva odgovoriti danas, volio bih da dobijem poslanička pitanja, biće mi zadovoljstvo da na svako postavljeno pitanje odgovorim. Volio bih da iskoristim ovu priliku da podsjetim sve uvažene poslanike da sam u maju 2013. godine, prije 13 ipo mjeseci uputio informaciju svim uvaženim poslanica upravo o onome što se dešava danas. Isto tako želim da vam skrenem pažnju da ćemo 2018. godine imati novi Zakon o poljoprivredi i da ćemo 2019. imati Zakon o agenciji za plaćanje, da ćemo 2020. godine imati Zakon o podsticajima u poljoprivredi. Tako da ćemo nastaviti ovu diskusiju i dalje.

Ovo što danas radimo su više tehničke izmjene, one nisu učinjene da bismo ukinuli Savjet za proljoprivredu, kao što su to neki poslanici rekli. Radujem se angažmanu svakog pojedinačnog člana Radnih grupa u poglavljima 11, 12 i 13. Molim ih i ovom prilikom da daju svoje konkretne sugestije, ne samo zahtjeve za nadoknadama dnevnica i upućivanje na putovanja, nego da daju kao stručnjaci svoje konkretne sugestije. Biće mi zadovoljstvo da o tim stručnim predlozima uvijek razmotrim. Ne bih se složio da politike koje mi vodimo dovode do gušenja poljoprivrede, jer teško je govoriti kako to neko u

situaciji kad ga gušite povećava proizvodnju mlijeka 11%, kako to da se povećava površina po hektarima na kojim se sije u Crnoj Gori, ako gušimo.

Takođe, ne mogu da se složim sa ocjenama pojedinih poslanika koji su rekli da smo značajno povećali kriterijume da bismo time onemogućili podjelu subvencija. Uvaženi poslanici povećali smo kriterijume za jedno govedo, jedno govedo, to je sve. Znate li šta smo uradili? Ukinuli smo maksimum. Znate li koji je efekat toga? Da danas imamo, ne samo farme sa preko 200 goveda i ne samo više farmi sa rasponom 100 do 200 goveda koji prije nijesu dobijali subvencije, nego imamo i koncentraciju proizvodnje i širenje poljoprivredne proizvodnje. To su te mjere koje idu kroz agro budžet, o kojem takođe raspravljamo u ovom uvaženom domu.

Ono što, takođe, želim da skrenem pažnju uvaženim poslanicima jeste da nakon usvajanja ovog zakona, već sredinom septembra, mi krećemo sa povlačenjem prvih sredstava. Prva sredstva biće u iznosu do tri ipo miliona eura. Pošto će to biti 50% investicija, a radujem se novih sedam miliona investicija u poljoprivredi u Crnoj Gori. Time krećemo dosta ambiciozno i sa povlačenjem sredstava i sa novim sredstvima koja ćemo investirati u poljoprivredi. Možda vam je to promaklo, ali ovo ministarstvo je 2013.godine, prošle fiskalne godine, iz mjera agro budžeta uplatilo crnogorskim poljoprivrednicima 9,2 miliona za razliku od prethodne dvije godine kada je taj iznos bio 5,7 i 8,1 miliona. Pošto imam veoma mnogo strpljenja da saslušam sve one koji uporno ponavljaju svoje neistine, onda znam i izvor koji je više puta citiran. Molim sve poslanike kojima trebaju stvarne informacije, a ne prepričavanja, ogovaranja i podmetanja da dostave mail ja ću im uputiti odgovore na svaku pojedinačnu tezu koju sam bio u prilici da čujem danas, i oko uvoza hrane, i oko podsticaja, i oko mjera agro bužeta. Za sve to postoje činjenice koje su, izvinjavam se, ali neumoljive, a ne ogovaranja i podmetanja.

Što se tiče KAP-a i Elektroprivrede, nemam akcije u KAP-u i Elektroprivredi, tako da pravo da vam kažem kao pojedinac ne razmišljam uopšte o tome po kojoj cijeni da ih prodam, a i nije u mom resoru ni KAP ni Elektroprivreda. Što se tiče akreditacije, akreditacija je urađena, i predata i bila predmet dvije revizije i jako sam zadovoljan Izvještajem koji sam dobio kao ministar. Što se tiče Izvještaja koji je citiran od Evropske komisije, samo podsjećanje da je taj Izvještaj objavljen oktobra 2013. godine, a donosi se na 2012. godinu, ali vam hvala što ste me u julu 2014. godine podsjetili na ono što je bilo 2012.godine. Sledeći Izvještaj biće u oktobru 2014.godine i odnosiće se na 2013. godinu. Nadam se da ćemo tada biti u prilici da razgovaramo i o tom izvještaju.

Što se tiče stečaja, predlažem da pitate one koji su te firme uvukli u stečaj, ja sigurno nisam niti imam bilo kakve veze sa tim. Što se tiče informacije o tome da smo ukinuli Agenciju za plaćanje, podsjećam vas na elementarnu činjenicu. Agencija za plaćanje nije bila ni formirana pa se nije mogla ni ukinuti. Ono što je postojalo jeste da je u zakonu postojalo nešto što predviđa formiranje Agencije za plaćanje. Kako smo mi razriješili taj problem? Vrlo jednostavno, u vrlo kratkom roku, formiranjem Direktorata za plaćanja i formiranje Direktorata za ruralni razvoj i poštovanjem procedura koje su definisane i potvrđenje kroz akredetaciju.

Samo da imate jedno poređenje, Direktorat ima 35 zaposlenih. Prvi naredni direktorat ili agencija u bilo kojoj državi ima 180. Nadam se da vam je iz toga jasno šta sve ovih 35 ljudi treba da rade. Da ne bih izbjegao nekoliko komentara, još jednom ponavljam, nije ukinut dvostepeni postupak, nije ukinuta žalba, nisma pravnik,

ekonomista sam, ali sam dobio tumačenje provanika, da set članova na koji ste reagovali odnosi se na Agenciju za plaćanja i ulogu te agencije, izmjenama koje smo predložili nismo ukinuli drugostepeni postupak niti za sredstva koja vode porijeklo iz Evropske unije kroz Direktorata za plaćanja, a još manje za ono što je u okviru budžeta. U oba slučaja procedurama ili zakonom definisani drugostepeni postupak.

Što se tiče pitanja otkupa, drago mi je da je potpisan ugovor sa kompaniom Voli, vjerujem da će se na taj način doprinijeti boljem i kvalitetnijem otkupu, da li će to biti rješenje, ne znam, vidjećemo šta će pokazati prva iskustva. Ono što znam jeste da moj posao nije samo da pratim šta rade poljoprivrednici, nego i potrošači. Mi smo ovdje da odgovaramo građanima Crne Gore i poljoprivredni proizvodi koji se otkupljaju i puštaju u promet moraju biti odgovarajućeg kvaliteta i u skladu sa zdravstvenim standardima.

Što se tiče kooperativa i time završavam, molim sve članove Parlamenta da kroz Radna tijela, Kolegijume, šta imate, što prije uvrstimo ovaj zakon u dnevni red Parlamenta, jer se slažem sa pojedinačnim komentarima koje sam čuo da će to biti jedan od mehanizama da kroz kooperative ojačamo saradnju sa poljoprivrednim proizvođačima i udruženjima. Na kraju, samo da ne zaboravim dio koji se odnosi na osiguranje, mi nemamo sredstva da nadoknađujemo štetu, ali smo izdvojili sredstva a kreiramo mjeru da pomognemo poljoprivrednim proizvođačima da osiguraju svoju imovinu, osnovno stado i ono što imaju. Hvala vam puno.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vama, ministre. Znao sam i htio sam da intervenišem u završnoj riječi, nije dželtmenski poslanike komentarisati u negativnom i molim vas, pošto ovo nije bilo upućeno mojoj dragoj kolegici Nadi, nego vašim pomoćnicima, da ubuduće se ponašaju krajnje odgovorno, jer ovdje su ipak institucije bilo sa jedne ili sa druge strane, kada su u pitanju poslanici. Želim vam svako dobro i vidimo se na poslaničkim pitanjima, prijatno.

Konstatujem da je pretres završen, izjasnićemo se nakonadno, kolege.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda koji nosi naslov **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata**. Ovlašćeni predstavnici Vlade su Branimir Gvozdenović, ministar održivog razvoja i turizma i Zoran Tomić sekretar ministarstva. Izjesci odbora su Marta Šćepanović Zakonodavnog odbora i doktor Filip Vuković Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje.

Otvaram pretres. Da li predstavnik Vlade želi dati dopunosko obrazloženje? Izvolite, ministre.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Uvaženi poslanici, uvaženi građani, biće mi zadovoljstvo danas da razmijenimo informacije vezano za Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata. Kao što vidite u prethodnih nekoliko godina želimo da ostvarimo reforme u ovom sektoru i prije nekoliko godina od četiri zakona pripremili smo jedan zakon, tada je bio Zakon o građevinarstvu, Zakon o uređenju prostora, Zakon o inspekciskim poslovima i Zakon o komunalnim poslovima. Tada smo modifikovali sve te elemente i donijeli jedno zakonsko rješenje koje je uspjelo da obezbijedi da se poveća transparentnost rada, da se uvedu osnovni elementi informacionih sistema, da značajno poboljšamo svoju poziciju u dijelu ducing biznisa, u dijelu izdavanja građevinskih dozvola,

čak da se rokovi smanje za tri puta, da poboljšamo svoju poziciju za 70 mjesta, da se donese više nego 100 planova, da se donese prostorni plan države, prostorni plan morskog dobra, da se podstaknu aktivnosti zajedno sa Svjetskom bankom, da se ulože značajna finansijska sredstva za realizaciju planskih dokumenata, prije svega na sjeveru Crne Gore.

Prije nekoliko godina govorili smo da planovi mogu da zaustave određene investicione aktivnosti, sada možemo da kažemo da tih ograničenja nemamo, da su planovi stvorili preduslove za realizaciju značajnih investicionih aktivnosti koji su preko 20 milijardi eura, koji treba da se realizuju u narednim decenijama u Crnoj Gori. Ovo zakonsko rješenje je proizvod određenih problema koji su se javili u dijelu lokalnih samouprava, u dijelu gdje su istekli određena rješenja koja su vezana za planska dokumenta. Veliki broj lokalnih planskih dokumenata je istekao u lokalnim samoupravama. Lokalne samouprave su imale obavezu da to produže, to nisu uradile i na ovaj način želimo da premostimo taj sistem, ali ne donošenjem odluka, nego donošenjem inoviranih planskih dokumenata po ubrzanim procedurama. Tako da se ne mijenjaju namjene, indeksi i tako da postoji mogućnost da se stanovanje pretvori u turizam, što je jako važno i vezano za crnogorsko primorje, jer smatramo da se moraju eliminisati svi određeni problemi na crnogorskom primorju koji su vezani za planiranje planskih dokumenata koji su obezbijedili višak stanovanja u odnosu na turizam. Smatramo da je to jedno jako važno pitanje i na taj način se djelimično prevazilazi problem ovim izmjenama i dopunama.

Takođe, rješava se i problem povećanja javnosti. Ima dosta planskih dokumenata koji su u fijkama lokanih institucija. Smatramo da se zakonom mora definisati da se uvede registar i iz tog razloga smo predložili ovdje rješenja da se uvodi Registar centranih planskih dokumenata, da se on vodi na nivou ministarstva i sva lokalna planska dokumenta dužna su u roku od 15 dana od dana donošenja dostave se ministarstvu i da se objave na sajt. Smatramo, na taj način će biti mnogo transparentnije izdavanje urbanističko tehničkih uslova, građevinskih dozvola i drugih stvari i ako uočavate da je nivo transparentnosti kod ovog zakona jako unaprijeđen, da se urbanističko tehnički uslovi, građevinske dozvole onog momenta kada se izdaju one moraju da se objave. Na ovaj način je ovo jedan dodatni nivo dodatne transparentnosti, gdje svi planski dokumenti moraju da budu definisani na taj način, ali i dodatno planski dokument mora biti izgrađen u jasno definisanom elektronskom obliku što dodatno pojačava uvođenje svih preduslova za informacioni sistem.

Uvođenjem obalne linije, linije obale i linije kopnene granice morskog dobra, takođe stvara uslove za bolju primjenu Zakona o morskome dobru, kao i predstavlja određene preduslove za bolje planiranje u narednom periodu i donošenje novog Zakona o morskome dobru. Smatramo da se radi o inoviranju ovog dokumenta. Mi planiramo da u nekim rokovima, od prilike oko pola godine, donesemo i novo zakonsko rješenje i svi amandmani koji budu podneseni u ovom domu, takođe, će biti korisni u pavcu popravke ovog dokumenta ili ukupnog zakonskog rješenja. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama.

Kolege, da vas informišem, do sada je prijavljeno 12 poslanika. Za ovu tačku dnevnog reda imamo na rasplaganju dva sata i kusur, to se ubača u kusur pet minuta, tako da se do 16 časova ćemo raditi i molim vas da uvažimo tu činjenicu da bi

što više ljudi moglo da govori, a ipak da omogućimo minimum razmjene mišljenja. Šta to znači? Znači da ministre imate pet minuta kada govorite, da sada čujete uvodna izlaganja po pet minuta od svakog predstavnika kluba, možete da to komentarišete i onda da pređemo na drugi krug.

U ime DPS-a kolega Sekulić, a zatim koleginka Kalezić u ime DF-a.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala.

Uvažene kolege, veoma lako ću se složiti sa poštovanim ministrom Gvozdenovićem, oko toga da nijedna oblast u Crnoj Gori nije pretrpjela toliko normativnih izmjena u posljednjih nekoliko godina kao što je to pitanje izgradnje prostora, rekao bih, zaista izmjena na bolje i da sva ta dokumentacija rješenja negdje vode u nekoliko pravaca. Jedna od njih je svakako bolje uređenje našeg prostora, brže planiranje, bolje planiranje i u konačnom i mnogo manje biznis barijera kada je u pitanju izgradnja građevinskih objekata. Naravno, sve ovo ne bi bilo dobro ako kompletno ovu oblast ne bi pratila transparentnost i čini mi se da i u to postavljamo zavidni nivo. Ministar je govorio oko toga da sve urbanističko tehnički uslovi, građevinske dozvole i sve ono što je veoma značajno kada je u pitanju transparentnost u ovoj oblasti se nalazi na sajtu Ministarstva održivog razvoja i turizma.

Rekao bih da je najveći pomak, kada je u pitanju ova oblast, govorim o ovim sadašnjim izmjenama koje se nalaze pred poslanicima, se upravo odnosi na uvođenje centralnog registra. Naime, jedna zaista dobra ideja da se na jednom mjestu građani, javnost i oni koji se bave sa ovim pitanjima mogu upoznati sa svim planovima u Crnoj Gori, kako lokalnim planskim dokumentima, studijama, lokacijama i tako dalje, do onoga što je prostorni plan Crne Gore. Rekao bih dosta hrabar iskorak i vrlo zahtjevan iskorak kada je u pitanju ova materija. Tačno je da je rok za uvođenje Centralnog registra godinu dana, međutim, treba imati u vidu da čak i u ovom drugom roku to će biti veoma zahtjevan proces iz razoga što imamo na stotine lokalnih planova imamo na storine detaljnih urbanističkih planova i svega onoga što kompletno prati ovu materiju. Naravno, kažem još jednom, to će biti velika pomoć ne samo građanima i onima koji postavljaju pitanje transparentnosti u ovoj oblasti, nego i onima koji se bave planiranjem i onima koji žele da grade.

Što se tiče drugih novina, takođe, imao sam prilike kada sam se nešto više bavio sa ovom materijom u ministarstvu da dođem u situaciju da ljudi koji su na primorju i koji imaju svoje zemljište i gdje je planirana stambena izgradnja žele da te stanove pretvore u turistička naselja i da se bave turizmom, međutim to im do sada nismo mogli izaći u susret i rekao bih da je to dodatni iskorak i dodatna vrijednost ovog zakona što postoji mogućnost da oni koji žele da se bave turizmom na kvalitetan način to rade. To će biti još jedan podsticaj da umjesto stambenih blokova makar u jednom dijelu imamo hotele i da turizam možda i uzdignemo na nešto viši nivo. Ne treba zaboraviti da kada govorimo o planovima da jednom dijelu planova posebno, govorim o detaljnim urbanističkim planovima, da u jednom dijelu planova je istekao, uslovno govoreći, rok trljanja rok na koji su donešeni. Ovim zakonom je predviđena nešto lakša procedura u koliko ispunjavaju sve one osnovne uslove koji se tiču odnosa prema prostoru sa jedne strane i odnosa prema višim planskim dokumentima. Značim, u koliko ispunjavaju te uslove predviđena je nešto lakša procedura kako bi ti planovi mogli uz dodatna

poboljšanja biti ponovo vraćeni u život. Čini mi se da je to dodatni podsticaj, posebno govorimo o onim opštinama čiji su lokani planski dokumenti istakli da pokušaju da nemamo više planske dokumente na osnovu kojih se ne mogu izdavati građevinske dozvole i na osnovu koji se ne može vršiti dodatno planiranje nego da imamo osvežene dokumente u jednom bržem postupku. Kažem još jedanput, još jedan značajan doprinos Ministarstva održivog razvoja i turizma kada je u pitanju planiranje i korišćenje prostora. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Sekuliću.

Riječ ima profesorica, kolegica Kalezić, a neka se pripremi kolega Gošović.

JELISAVA KALEZIĆ:

Poštovani gospodine potpredsjedniče, uvažena Skupštino, gospodine ministre sa pomoćnikom, poštovani građani,

Bilo bi jako korisno da imam na raspolaganju barem 15 minuta da ukažem na suštinu problema. Nemam to vrijeme, tako da ću u okviru pet minuta iskoristiti što mogu. Suština problema je da je prilikom donošenja ovog zakona 2008. godine ukazivano uporno i argumentovano da on sadrži nedostatke. Konstruktivne greške ili kako god hoćete da nazovete. Ti nedostaci se ispoljavaju višestruko. Ukazaću, recimo, samo kroz ritam izmjena, prva izmjena je bila 2011. godine za vrijeme mandata kolega Sekuliću kao ministra, druga izmjena je bila 2013. kada ste nam Vi lično na Matičnom odboru obećali da je to neophodno, jer je u pripremi novi zakon, ništa još od toga. Sada je sledeća izmjena, očekujem da će sledeća biti do kraja ove godine i tako dalje. To je ritam koji se vidi.

Ove izmjene ne nastupaju slučajno, nastupaju iz početnog razloga nedostatnosti zakonskog rješenja koje je gore nego prethodne dvije generacije ovih zakona i to je veoma jasno od stručne javnosti i ljudi koji su učestvovali i pomagali kroz diskusiju zakona, saopšteno i prilično ignorisano. Na opštu štetu i naranvo, na nečiju korist. Nemam kada da se bavim čija je korist bila i čija će biti, ali šteta jeste po prostor i građane Crne Gore i po budžet.

Dakle, sada ću preći na konkretne stvari. Prvo, član 29a gdje se kaže da se obavezno uctavaju obalna linija, linija morske obale i linija zahvata, morskog dobra, pri čemu je napisano malo m, ovdje mora da stoji veliko m, jer se radi o granici prostornog plana posebne namjene Morsko dobro, a ne o morskome dobu kao takvom. Vrlo su bitne razlike. Dakle, izraavam ne samo sumnju, nego i protivljenje sa stručnog aspekta da se može linijom razgraničiti. Zašto? Obalna linija može biti prirodna i projektovana. Vrlo ju je teško razgraničiti, jer ako povučete prirodnu, a ona ima projektovane promjene, onda dolazimo do velikog problema ili ćemo se praviti da ga nevidimo. Drugo, linija morske obale je nešto što se mijenja iz više razloga, to će reći ljudi koji su primorci, ali ja znam kao planer. Svaka izgradnja nove marine mijenja uticaj žala, dokle dolazi morskog talasa. Povećanje nivoa mora koje je u toku takođe, povećanje jačine vjetrova koje se registruje i tako dalje.

Izražavam stručno neslaganje sa tako strogo determinisanom kategorijom ove tri linije. Treća da, ali taj zahvata granice morskog dobra se mora raditi striktno sa

lokalnim zajednicama koje se sada združno ignorišu ili u najvećoj mjeri. Sada jedan nevjerovatan primjer birokratskog posmatranja struke, upravo je kolega Sekulić rekao, istekao rok planovima. Planu ne može da istekne rok, planu može da istakne aktuelnost.

Dakle, svi se slažemo i sada svi znamo i svi osjećamo koliki je poražavajući učinak napostojanja institucija na državnom nivou, na nivou regiona i na nivou opština. Planerskih institucija koje bi se bavile kontinuiranim praćenjem i izradom planova. Plan nije roba, plan ne može da ide po sistemu javnih nabavki, to su strahoviti surogati. Vi se u obrazloženju pozivate na tekovine Evropske unije, vi mnogo više putujete od mene, gospodine minstre i vaši saradnici, ali ima načina kao i svi ostali da se obavijeste, nećete naći jednu jedinu državu u Evropi koja izradu planova prepušta tržištu kao što to radi Crna Gora. Sad me demantujte ako možete, nećete naći.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Koleginice, zaboravili ste jednu mnogo važnu stvar. Čitao sam prije nekoliko godina globalno zagrijavanje, kako li će liniju razdvajanja tek pomjeriti. To će tek biti katastrofa. Mi nećemo dočekati, ali naše potomstvo će nas kritikovati, da ne kažem psovati.

Idemo dalje, kolega Gošović, izvinjavam se, koleginica Jonica, pošto je ovdje bilo pogrešno shvaćeno i pogrešno informisanje. Koleginice Jonice, izvinjavam se, Vi pa onda kolega Tuponja.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, predstavnici ministarstva, poštovani građani,

Imajući u vidu da je ministar i u uvodnom izlaganju i o razlozima donošenja zakona definisao da je i ovo jedan od nivoa reforme u oblasti prostornog uređenja i izgradnja objekata, a koleginica malo prije pomenula jedan od segmenata predloženog zakona koji se tiče planskih dokumenata čiji je rok istekao, moram, na žalost, reći da je i u našim planskim dokumentima napisano da traju do određenog vremenskog perioda i da nakon toga, na žalost u lokalnim samoupravama koje od grada do grada na različit način tumače propise, imali smo situaciju da neke opštine smatraju da su ti planski dokumenti na snazi, neke opštine smatraju da ti planski dokumenti nisu na snazi i od svega toga su imali štetu samo oni građani koji su htjeli da ispoštuju propis. U tom pravcu je i Klub poslanika SNP-a krajem prošle godine inicirao da se to pitanje riješi sa pozicije ministarstva, odnosno kroz konkretizaciju zakonskog rješenja i konkretno član 8 koji smatram i najboljim segmentom predloženih izmjenama i dopunama zakona je nešto što je i nastalo u komunikaciji između nas i Ministarstva održivog razvoja i turizma, u želji da se ovaj zakon primjenjuje jednako od grada do grada. Činjenicu da su planovi donošenja na određeno vrijeme a da u lokalnim samoupravama nije vođeno računa da, ako već smatraju da nisu na snazi pravovremeno budu donešeni novi, obezbijedimo da prava građana na tom prostoru budu jednako tumačena u svakoj opštini. U tom pravcu smatramo da je ovo dobro rješenje, ali bi bilo korisno da ministar i definiše koliko će vremena po procjeni ministarstva trebati za ovaj posebni postupak kojim se na određen način skraćuje procedura kako bi opet na određeni način produžila važnost postojećih planova. Ono što želim takođe da ukažem kada je u pitanju oblast, ili kako ste Vi rekli

potrebna reforma oblasti prostornog uređena, izgradnja objekata je činjenica da ovaj zakon karakteriše jako loša primjena ili primjena od grada do grada što sam malo prije rekala u ovom slučaju i pitanje da li ovaj zakon postoji da bi se primjenjivao, ili da ga krše oni koji bi po prirodi stvari trebali najozbiljnije da ga primjenjuju. Dakle, počevši od obaveze donošenje prostornog urbanističkih planova lokalnih samouprava gdje ako sam u pravu u ovom momentu imamo samo sedam opština koji su donijeli prostor urbanističkih planova i ako je taj rok bio predviđen zakonom bio 31.12.2012.godine i ako su onu da ispoštuju neki vid pokrenuli postupke itd, ali nijesu završili ono što je bio smisao zakona da se po redu krene sa donošenjem prostornog urbanističkih planova, pa zatim da se ostali dokumenti proizilaze iz njih, da li imamo i jednaku primjenu onoga što ste predložili izmjenama prethodnog zakona to je uvođenje sistema jednog šaltera, i evo prilike da kažem pošto, ja imam običaj da zaista kritikujem mnogo jer je to oblast koja je za korupciju u Crnoj Gori, ali želim takođe i da kažem da sam prošli put kritikovala jer smo na listi Sveske banke bili pali za desetak mjesta, ali smo sada primjenom ovog principa značajno napredovali, i korisno je reći da je u određenoj mjeri ova primjena principa jedan šalter u tome doprinijela, ali me interesuje da li zaista sve opštine primjenjuju princip jedan šalter, da li je postoje lokalne samouprave kod kojih se stranke upućuju da same pribave dokumente i ako smo uveli da se to radi po službenoj dužnosti, da li su obrsci dokumentacije za izdavanje urbanističko tehnički uslov isti u svim gradovima i ako ih je ministarstvo propisalo da bi bili jednaki na jedan način primjenjivano. Da li davanje urbanističkih tehničkih uslova koji po posebnim propisima izdaju nadležni organi, izdavanje liste nepokretnosti i kopija katastarskih planova besplatno u svim opštinama ili se i to primjenjuje od grada do grada. I do kraja priče činjenica da smo produćili rok za podnošenje amandmana do ponedjeljka do 12 sati, ovim i najvaljujem amandmane Socijalističke narodne partije kojim mi se čini da još u nekim djelovima možemo doprinijeti kvalitetu postojećeg zakona i popraviti neke stvari sa kojima se dnevno suočavamo pri čemu bih željela da čujem pomenuli ste novi zakon, hoćemo li konačno ponovo uraditi zakon da ne bismo radili svake dva li tri mjeseca izmjene ovako jednog važnog zakona i suočiti se da u tom zakonu ispravimo sve ono o čemu smo naučili da je bilo loše u prethodnom periodu.

I do kraja priče, želim da posjetim na činjenicu da je prilagođavanje objekata u javnoj upotrebi licima sa invaliditetom nešto zašto je davno istekao rok u ovom momentu u državi ne postoje popis objekata koji nijesu prilagođeni znam da postoji plan prioriteta, a to se radi u 11 ili 14 objekata za koje nijesam sigurna da će i taj plan biti (prekid)

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Izvolite, kolega Tuponja, neka se pripremi kolega Nimanbegu.

GORAN TUPONJA:

Hvala, uvaženi potpredsjedniče.

Poštovani ministre Gvozdenuiću, gospodine Tomiću, kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore.

Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata je uvijek zakon koji izaziva jako puno pažnje. Vi se, gospodine ministere, nalazite na čelu jednog jako velikog i jako važnog ministarstva, za koje vjerujem da će jednog dana ipak

biti podijeljeno na dva ministarstva i da će taj obim posla biti i dovoljno velik da ga vode dva ministra. Što se tiče samog predloga ovog zakona mislim da se radi o jednom dijelu koji mogu da podržim, a to je Centralni registar planskih dokumenata, mislim da je to dobro ideja, i da to bude funkcionisalo onako kako treba što je u našoj zemlji uvijek po malo ostavlja prostor za skepsu, da će to biti jedna dobra stvar, ali taj dio bih podržao. Samo pisanje zakona bih kritikovao jer su članovi zakona pisani tako amandmanski, amandmanski recimo Vi imate član 4 u vašem predlogu zakona koji glasi doslovno ovako. U članu 105 tačka, na kraju stava 2 briše se i dodaju riječi i dostavimo revidovani projekat u digitalnoj formi. Neko ko treba da isprati ovaj zakon on mora da uzme staru verziju zakona, da pročita kako je glasio taj član da ona ubaci ovaj tekst koji ste namjeravali da promijenite pa onda sve to onda ponovo isčita. Mislim da ovakav amandmanski način pisanja zakona samo nama poslanicima otežava posao, da ipratimo ovaj zakon na kvalitetan način.

Našto bih posebno obratio pažnju je obrazloženje koje ste Vi dali za donošenje kao razlozi, za donošenje ovog zakona. Mislim da je u obrazloženju kako ste Vi ovo naveli, za donošenje ovog zakona sadržano mnogo toga i koje oslikva mnogome rad i odnos vaše ministarstva i prema ovom domu. Ja ću citirati: " Razlozi za donošenje zakona prostorno uređenje izgradnja objekata je multidisciplinarni, veoma složni proces koji zbog značaja prostora nacionalnog dobra ima izuzetan značaj". Hvala. Zbog tog razloga su reforme u oblasti prostornog uređenje i izgradnja objekata koje su eluvativan proces sastavni dio sve obuhvatnih reformi, ekonomske i društvenog ambijenta Crne Gore. Ja još na razloge naišao nijesam.

Drugi pasus - Polazeći od održivog razvoja, kao razvojnog koncepta, reforme prostornog uređenja i izgradnji objekata - pokazuju evidentne pozitivne rezultate. Imajući u vidu evolutivni proces normativnih okvir prostor ugrađenja izgradnje objekata potrebno je stalno unapređivati. Opet ja i dalje ne vidim razlog osim da je potrebno stalno unapređivati, ali ne valjda za to što je nekome dosadno, nego zato što ima potrebe da se nešto doradi i usavrši. Posljednja izmjena ovog zakona jula 2013. godine učinila da prema izvještaju Svjetske banke duning biznis 2014 Crna Gora u oblasti dobijanja građevinskih dozvola sa prošlogodišnjeg 176 napreduje na 106 mjesto, što znači za 70 mjesta, svaka čast, ali to nije razlog da bi se sad zakon mijenjao siluna sramotu zato što valjda ako ga promijenimo onda ćemo još neko mjesto napredovati naprijed.

Treći pasus - Stvaranje legitimnih i spovedenih što god to da značilo uslova za posticanje preduzetničke inicijative i ulaganje stranog kapitala odnosno za cjelovito obezbjeđenje svih uslova za efikasnije investiranje, i za kvalitetnu valorizaciju prostora, preduslov su za stvaranje efikasnog sistema. U ovim oblastima. Eto to je obrazloženje koje je iz vašeg ministarstva upućeno nama poslanicima da bi se predlog ovog ministarstva za izmjene i dopune ovog zakona. To je vjerujte kad sam čitao zaista sam osjećao izvjesnu nelagodu da ste ovo ovako dostavili nama, mislim da to stvarno pokazuje odnos vašeg ministarstva i prema ovom domu. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Tuponja, uz informaciju da je kolega Tuponja, kao i profesorica, kao još i kolega Kalač iz ove bolasti da je to je njihovoprofesionalno opredeljenje, ali vrijeme je vrijeme.

Izvolite, kolega Nimanbegu.

GENCI NIMANBEGU:

Hvala vam, potpredsjedniče.

Poštovani ministre, poštovane kolegice i kolege, pa sigurno u raspravi oko izmjene i dopune Zakona o uređenju prostora i izgradnje objekata prilika da mi još jednom progovorimo kakvo nam je stanje u ovoj oblasti, i sigurno ono što svi znamo da u Crnoj Gori je evidentan veliki problem koji na žalost se još ne rješava to je problem objekata koji nemaju koji su rađeni van građevinskih dozvola, nelegalni objekti. Govorim nelegalni sa oprežnošću jer su oni u principu mahom legalizovani istog onog momenta kad su svi ti objekti dobijali i struju, i vodu, i to je samo jedan dokaz da problemi ove oblasti ne potiču ni od dana stupanja na funkciju ovog minsitra, ili prethodnih ministara, nego jedan nasleđeni problem koji se sigurno nije kvalitetno rješavao godinama unazad. Ovo govorim iz razloga što nam je jedan od najcjenjenih resursa u Crnoj Gori i prostor na način kako jesvakodnevno vođena politika ili na koji nije vođena politika, kažem nije vođena to da mi u principu sada imamo situaciju da su naši prostorni ili da su urbanistički planovi sanacioni planovi, da ono što zatičemo na terenu urbanisti su dužni ili da ukpope u planu da miniraju na taj način samo legalizujemo nešto što je bilo ilegalno, a posledica je zbilja i oni kojik su odgovorni za to je teško naći, jer sigurno evo u odgovoru koji sam ja dobio da je jedan problem koji je u starom gradu u Ulcinju od ministra odgovorio mi je da u Opštini Ulcinj recimo ima preko pet hiljada objekata koji su nelegalni. Znači, govori se da u cijeloj Crnoj Gori možda ima 100 hiljada takvih objekata, i na način koji mi radimo ja se zastupam tenzu koja ovdje izrečena ponoviću je zato što po meni ona jako važna da ova problematika, ova regulativa zbilja treba vidjeti da li treba reformisati i zbilja mi nije drago što nijesmo dobili novi zakon, da li ovo ići na tržište, da li najniža cijena o nekoj ponudi da izvadi urbanistički prostorni plan, da je to jedini kriterijum, bilo je pomaka u prošlosti, sjećam se da u Opštini Ulcinj to rade Slovenci, početkom 2000-tih na žalost to nije bilo prihvaćeno i sada imamo ovakvu situaciju kakvu imamo. Imamo situaciju da samo nešto legalizujemo, a prostor uništavamo.Što se tiče samog zakona sigurno da u određenom području prestavlja bitan, mislim kvalitetani pomak, što se tiče bar rješavanja pitanja transparentnosti i prostornih planova, uvođenje registra i slažem se da je to korak naprijed, ali želimo iskoristiti priliku bar do sad u sledećem dijelu oko člana koji je ovdje član 1 zakona oko člana 29 uvodi se pojmovi obalne linije, linije morske obale i linije granice morskog dobra.

U postojećem i važećem Zakonu o morskomeu ni je definisana ni obalna linija, ni linija obale i to znači taj član nije konzistetan sa našom sadašnjom regulativom i primjećuje da je ministarstvo išlo korak naprijed, aticipirajući da li će Zakon o morskomeu i zbog toga postavljam pitanje ministru, da nam može odgovoriti šta ovo znači, sa posebnog aspekta namjere građana Opštine Ulcinj, lokalne samouprave da se Morsko dobro povuče pud mora, što se evo ne vrati konačno, šta znači ako se primjeni, ako se ucrtasju planovima izmjenom granice, izmijeniće se ta granica, što to znači sa tehničkog aspekta što se tiče planova, da li će to tražiti ponovno usvajanje

planova ili ne i to je jedna od stvari koja možda bi se trebalo amandmanski djelovati u ovom predogu zakona.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Nimanbegu.

U ime Bošnjačke stranke kolega Kalač.

Izvolite.

ALMER KALAČ:

Hvala, potpredsjedniče.

Uvaženi ministre,

Nijedan zakon koliko god dobar bio nije savršen i može se unapređivati pa tako i ovaj naš o uređenju prostora i izgradnji objekata. Ovo govorim iz razloga što je izmjene trebalo proširiti na više članova postojećeg zakona kako bi se omogućila lakša i kvalitetnija primjena. Planski dokumenti su osnov razvoja te se iz tog razloga konstatno moraju dorađivati i dopunjavati potrebnim podacima.

Članom 3 ovih izmjena i dopuna zakona predviđeno je vođenje registra tehničke dokumentacije kao izvještaja o izvršenoj reviziji tih projekata, a na osnovu koji se izdaje građevinska dozvola, da smo ranije imali ovakav registar u dobroj mjeri bismo spriječili gradnju u onom obliku kakvom danas imamo. Međutim, samo postojanje odredbi zakona nije dovoljno u koliko nemamo njegovu doslednu primjenu. Nerijetko je slučaj da je tehnička dokumentacija urađena za jedan objekat, a da se gradi sasvim drugačiji iz tog razloga nam je član 4 ovog predloga zakona bio potreban mnogo ranije, a istim je predviđeno obavezno dostavljanje glavnog projekta nadležnom inspeksijskom organu. Važna novina je u članu 5 predloga zakona kojim je predviđeno da u buduće tehnički pregled može da vrši samo privredno društvo koje ispunjava zakonom propisane uslove, a ne kao i do sada komisije, a da ne govorimo o članovima tih komisija ili njihovom odnosu sa investitorom. Smatram da donošenje prostornog urbanističkih planova kojima se određuju ciljevi i mjere prostornog i urbanističkog razvoja, treba određivati po hitnom postupku ali svakako ne na uštrb kvaliteta. Dio u kojem je predviđeno da se u posebnom postupku može vršiti prenamjena stanbenih i stanbeno poslovnih objekata u objekte turističke namjene, treba posebno analizirati. Ne možemo tim objektima ekspresno promijeniti namjenu koliko god postojala potreba za istim, već to činiti isključivo kod onih koji će ispunjavati uslove. Izražavam bojazan da takvim čestim promjenama svaki put da neki stepen niže spustamo kriterijume i dobijamo objekte koji su na granici onoga što stvarno treba da budu.

Promjenom namjene objekata ne stvaraju se uslovi za intezivnije investiciona ulaganja, a naročito u razvoj turizma već jednu upornost gdje na osnovu vizualnog izgleda objekta u većini slučajeva ne možemo utvrditi njegovu namjenu. Važan podatak je da je za sprovođenje ovog zakona nijesu potrebna posebna finansijska sredstva iz Budžeta Crne Gore. Međutim, ako je ovo da kažemo besplatno kao što stoji u ovom predlogu zakona zašto ove izmjene nijesu malo većih razmjera. Zašto konačno nije uvrštena legalizacija bespravno sagrađenih objekata, ili zašto nije na dnevnom redu novi zakon, da ovu oblast konačno uredimo, ignorišući odnos prema ovim objektima nikako nije dobar, postaje stvarnosti ali nikako ne uspejemo da ih evidentiramo u planovima. Možemo poći ministre do bilo kojeg bespravnog sagrađenog objekta i da

vidimo da li na tom prostoru možemo da ignorišemo taj objekat kao da on ne postoji i da se jednostavno lagano prošetao tim prostorom. Broj tih objekata izuzetno veliki prihod od legalizacije takvih objekata pa makar bio i jedan euro po objektu nikako nijesam zanemarljiv, u konačnom imali bismo faktičko stanje, vlasnici bi imali legalne objekte, a država prihode. Kaznena politika je samo na papiru, a ne i u stvarnosti. Objekti su u stvarnosti, ali ih nema na papiru, ovdje očigledno došlo do zamjene pozicija ako govorimo o kaznama slobodno možemo reći da će te kazne platiti i sloj stanovništva sa najnižim primanjima koje najčešće grade objekte osnovnog stanovanja. Ni u kom slučaju ove kazne neće platiti oni koji grade zbog profita ili lica u organima lokalne uprave koja svojim djelovanjima u ovoj oblasti upravo navode ljude na ovakav način rada. Upravo ne mali broj njih kriva za štetu u životnoj sredini devastaciju prostora, narušavanju cjelina uzurpiranja prostora i mnogi drugih oblasti u kojima djeluju, nije u pitanju podrška zakonu jer je loš zakon bolji nego biti bez zakona. Za ovaj zakon ni u kom slučaju ne kažem da je loš, ali insistiram na doslednoj primjeni i konstatnom usavršavanju, nije prošla ni godina dana od prethodnih izmjena ovog zakona, da li je možda bila bolja varijanta da izradimo kompletan novi zakon. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Kalać.

Ministre, da li želite da kometarišete uvodno izlaganje?

Izvolite, do pet minuta.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Mislim da je jako korisno da prokometarišem nekoliko stvari. Postoje razni modeli kako treba da pristupamo nekom pitanju. Znači, 2008.godine formirano je bilo 12 ekipa po 20 ljudi, ali izračunato to je znači nekoliko stotina ljudi koji su učestvovali u tom zakonskom rješenju imali su Word šopove i stručnjaci donese zakone ne donose ministri određena rješenja. U ovom slučaju je to bilo nekoliko stotina ljudi učestvovalo u Baru i drugim gradovima na okruglim stolovima, posebno u organizovanim da bi se četiri zakona spojilo u jednom i, koliko se sjećam, tada je bila maksimalna podrška za realizaciju takvog zakonskog rješenja. Prirodno je da ovako važni zakoni dobijaju kako kažem i neke dodatne elemente zavisno od toga da li se neka rješenja primjenjuju ili ne primjenjuju, zavisno od toga kako se razvijaju informacione tehnologije i u tom pravcu smatram da treba da se dorađuje, neki ministar može da kuka i da kaže nije dobra zakonsko rješenje, a neko može zajedno sa vama da ga postavi ovdje na sto razmatra pitanja, odgovara na određena pitanja i da mogućnost svakom poslaničkom klubu i poslaniku da predloži određen amandman i da na taj način upotpuni određeno rješenje.

Podsjetiću vas da prošli put većina tako reći svi amandmani koje ste bili dostavili bili su usvojeni. Na taj način smatram da idemo u pravcu realizacije ovog pitanja.

Kako će te mi odgovoriti, ako kaže da smo prije pola godine dostavili svakom poslaničkom klubu iz ove Skupštine zahtjev da nam dae komentare na Zakon o uređenju prostora i koliko smo dobili, nijesmo dobili ništa. Nijesmo dobili ni jedan komentar. Čini mi se samo jedan, evo podsjeća me kolega Tomić. Znači bili ste u prilici i ovo je prilika, uvijek ću dok budem na ovim pozicijama onog momenta kada uočim da postoje neki problemi ovdje je uočen problem da planski dokumenti koji su takođe zakonima definisani, imaju određeni rok, ako ne mogu da se primjenjuju razmijenimo te

informacije prvo na komisijama u Vladi, gdje učestvuju destak ljudi, da daju mišljenja o tome destak ministarstava, da u tome daju petnaestak institucija kojima šaljema rješenja, uputimo to Vladi. Vlada to usvoji, a kada usvoji Vlada damo to Parlamentu, tako da on takođe bude u prilici da da određene komentare.

Mislim da je to nešto što je dobro za ovo zakonsko rješenje i to je model koji će ovo ministarstvo dok ja budem na čelu tako raditi. Sigurno bi mi komotnije bilo da današnji dan usmjerim u nekom drugom pravcu, ali smatram ga izuzetno korisnim da sa svima vama razmijenim određene informacije i pozivam vas da određenim amandmanima takođe sugerirate određena rješenja.

Pitanje, da li treba odrediti liniju morske obale, kopna i liniju morskog dobra. Čuli smo sugestije od, da kažem niz institucija i to smo prihvatili da te stvari nijesu dobro riješene, da na taj način do sada nije dobro riješeno pitanje prirodnog bogatstva, jer prirodno bogatstvo pripada tih šest metara, a nemate liniju, tada neko ima diskreciono pravo iz opština ili iz nekih drugih institucija da to odredi. Na ovaj način se to određuje i mislim da je to izuzetno važno zbog, kako kažem transparentnosti, sigurnosti, kvaliteta rada svih institucija i na taj način samo možemo to da pomažemo.

Tačno je da će novim zakonom o Morskom dobru znači, u svim tim komisijama prirodno je da učestvuju ljudi iz lokalnih samouprava, koji su zajedno sa tim institucijama bili nosioci tih poslova. To je prirodna stvar. Najbolje znaju ta pitanja i učestvovali o tome. Da li ovo utiče na određena rješenja, koja su takođe raspravljana u ovom Parlamentu? Da. Znači, sada dijelimo taj prostor Morskog dobra na morsku obalu i dijelimo na Morsko dobro. Znači, na taj način se jasno definišu, s tim što dosadašnjim zakonom u dijelu između morske obale i morskog dobra nije bilo pravo da bude privatna svojina na ovaj način novim predlogom zakona, koji ste takođe dobili, kao Zakon o legalizaciji koji ste dobili, čini mi se prije više od godinu dana su riješena ta pitanja i to ide u susret zaključcima koji su ovdje bili na Skupštini.

Da li možemo nekako da popravimo ovaj amandman da on bude dinamički spreman da raspravljamo o tome, ako imate bilo kakva bolja rješenja nego što su ljudi koji se bave Hidrometeorološkim zavodom i ljudi iz drugih institucija, predložili određena rješenja. Tu smo da zajednički to sagledamo.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ministre, prošlo je pet minuta. Aj da se nađemo na dva. I ovi za dva će biti kritikovani. Izvolite.

BRANIMIR GVOZDENOVIC:

Što se tiče primjene zakona nijesmo zadovoljni kako se primjenjuje ovo zakonsko rješenje. Neko je od vas rekao da pupovi nijesu donešeni. Ima nekih opština gdje se rade po 18 godina određeni pupovi. Zašto? Znači, zajednički možemo da razmišljamo o tome. U ovo ministarstvo je za zadnjih pet godina doneseno jako puno dokumenata, počevši od Prostornog plana države, koji se prije toga radio 10 godina, mi smo ga donijeli za pola godine. Pa onda Prostorni plan Morskog dobra, niz planskih dokumenata gdje smo dobili bili vašu podršku.

Ova zakonska rješenja jasno definišu određena rješenja, koja su vezana za dio lica sa invaliditetom, to smatramo kao našom obavezom i intezivno radimo da ispunimo i dio sredstava koji je planiran u okviru Direkcije za javne radove.

Gospodine Tuponja, ipak ste trebali da pročitate čitavo obrazloženje. Ipak, su ovdje četiri ključne stvari rečene u zadnjem dijelu obrazloženja, ali mislim da nije loše što ste i ovaj dio pročitali, ali ipak zbog korektnosti svih nas, trebali ste do kraja to da uradite, pretpostavljam da bi od predsjedavajućeg dobili pravo da produžite taj minut.

Što se tiče Ulcinja. Prije 50 godina je počela bespravna gradnja u Crnoj Gori. U okviru ovog ministarstva, u okviru mandata ovog ministra, traženo je da se promijeni Zakon o krivičnim postupcima. I prvi put tada je u Krivični zakonik koji je ustvari Ustav donešeno rješenje da to bude bespravna gradnja bude krivično djelo. To smatram velikim uspjehom. Nijesam zadovoljan kako se određena rješenja primjenjuju, ali sve su to procesi.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ministre, jeste li odgovorili svim poslanicima? Hoćete li još sad minut, ako ima stvarno konkretno nešto, ali konkretno, da bi uvažili sve poslanike. Izvolite još minut i kraj.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Za nas je jako korisno. Znači, svaka sugestija, najviše su nam korisne sugestije u obliku dijaloga, sugestije koje su vezane za amandmane i sugestija o tome gdje vidite da se ne primjenjuju određena zakonska rješenja, s tim što morate da računate da ovaj dom i ovo ministarstvo pripremaju zakonska rješenja, ali ne možemo baš da budemo odgovorni za primjenu svih rješenja. Mnogo toga je u nadležnostima lokalnih samouprava, mnogo je u nadležnostima odrađenih institucija. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, ministre. Komentar na komentar ministra, prvo kolegunica Kalezić. Pa redom dalje. Izvolite.

JELISAVA KALEZIĆ:

Ja ću iskoristiti ovo u vidu komentara da pojasnim nešto što predstavlja ozbiljnu zbrku i koristiće i vama lično, gospodine ministre. Radi se o nedozvoljenom odvajanju norme od stručne suštine. Planovi se rade na određeni rok, to je činovnički izraz. Stručni izrazi određeni planski horizont. To određeni planski horizont znači da planerskim metodama i u okviru prostornog planiranja i u okviru urbanističkog planiranja mogu da se predvide dovoljno pouzdane promjene, odnosno događaji koji slijede na osnovu potrebe da se taj prostor za nešto namijeni.

Ti takozvani rokovi nijesu deklaracije o prestanku valjanosti korišćenja planova, nego pouzdanost projekcije i zato se i teorijski planovi dijele na tri kategorije. To su dugoročni, sa dužim planskim horizontom, to su prostorni planovi, srednjeročni, to su generalni urbanistički planovi i kratkoročni, to su detaljni urbanistički planovi.

Da postoje institucije koje ne postoje, onda bi one pratile primjenu planova inovirale zastoj u prognozama i rješenjima i pravovremeno se planovi aktuelizovali. Inače, dolazimo u jako smiješnu situaciju.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolegнице.

Meni je jako žao što moram struku da prekidam, ali što ću. Ne mogu nikako. Znači, možete poslaničko nastaviti dalje, srijeda, četvrek, a ovo je tema. Izvolite, kolegice Jonica.

SNEŽANA JONICA:

Ovaj zakon je u skupštinskoj proceduri od februara ove godine.

U skraćenoj proceduri na brzinu pričamo o zakonskom rješenju, ali to je pitanje za nas nije za Vladu. Ustavom Crne Gore je propisano Vladi da izvršava zakone. Ja znam da vi vodite specifičan resor u kojem se ključne nadležnosti iz ovog zakona odnose na lokalnu samoupravu i gdje je negdje nivo nadzora nad radom lokalne samouprave, opet su limitirana decentralizacijom. Pozivam da kroz to novo zakonsko rješenje jako definišemo, kako ćemo dovesti do toga, da lokalne samouprave primjenjuju zakon, kao što svi drugi moraju u Crnoj Gori. Da, one ne budu kočnice između Skupštine, Vlade i građanina, kojima se onemogućavaju da ostvaruje pravo građanina. Da ne budu kočnica ili neko dovodi do toga da se oblast uređenja prostora tumači na način da građanin koji čeka plan, da ga dočeka kako bi gradio u skladu sa zakonom dočeka da mu se ucrtta zelena površina ili put, a da onaj ko je bespravno gradio dočeka da mu se uklopi objekat jer, mislim na onim za planiranje i uređenje prostora u Crnoj Gori na žalost, ali ne kažem ni da je vaša krivica nego je poziv da se konačno ta priča zaustavi. Poziv je takođe da pokušavamo da dođemo do kvalitetnog zakonskog rješenja, o legalizaciji bespravno sagrađenih objekata, jer je vrijeme je više da ispoštujemo i tu priču i tu obavezu koja je takođe propisana određenim međunarodnim dokumentom. I to je nešto što nas čeka. Ne mislim da je dobro do kraja rješenje koje postoje, ali u skupštinskoj proceduri znam da su dva rješenja bila u opticaju, ali ja smtram da treba zajedno da dođemo do rješenja koje će biti u interesu zaisa pravog uređenja prostora, kontrole tog prostora, kao i u intersu građana koji su sad već snosili posljedice ovakvog funkcionisanja u ovoj oblasti i do kraja priče. Žalosto je da je izgrađeno građevinsko zemljište u Crnoj Gori na jako niskom procentu i to je možda podatak koji takođe negdje u raspravi treba da kažete.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala. Prokleta legalizacija nekretnina koja niđe u svijetu nije bila bez u našem SNP-u. Prije sedam, osam godina stanpedo.

Izvolite, kolega Tuponja, zatim kolega Nimanbegu, pa kolega Kalač.

GORAN TUPONJA.

Zahvaljujem.

Evo, nadam se da neću ni dva minuta, da mi neće biti potrebno iskoristiti ih.

Potpuno ste u pravu, gospodine Gvozdenoviću. Nijesam pročitao četvrti pasus vašeg obrazloženja i mogu vam reći, evo i vama i građanima da je taj četvrti pasus dosta smisaoni. Ali, ako vi obrazlažete jedan predlog izmjena i dopuna zakona u četiri pasusa i prva tri su nepismeni, em besmisleni, onda dozvolite da i ovaj četvrti i ne pročitam. Mislim da se puno toga odražava u odnosu vašeg ministarstva i prema poslu koji radite i prema ovoj Skupštini u obrazloženju ovoga zakona. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Tuponja. Kolega Nimambegu,izvolite.

GENCI NIMANBEGU:

Ja ću nastaviti ciljani dijalog. Ovdje se postavlja pitanje koji su nam efekti onoga što smo mi do sada radili?

Što se tiče legalizacije, mi znamo da legalizacija se vrši i način što se ti objekti ukapaju u prostorne planove, ali se onda postavlja pitanje, vi to dobro znate da nije dobro riješeno ko će tom objektu onda ustvrditi reviziju, dati upotrebnu dozvolu da je to u skladu sa tim, posebno ako se gradi. Nažalost, moje mišljenje da smo mi pogriješili u sistemu planiranja iz razloga što nam demografski podaci, ne uzimamo ih za ozbiljno.

U Crnoj Gori, a posebno, evo opet ću reći Opština Ulcinj, živi sve manje i manje ljudi, a gradimo sve više i više prostora. A cilj planiranja bi trebao biti da naši građani imaju te benefite, a ne opet ću reći halapljivi investitori, koji zbilja nemaju ideju sa novcem, i onda su posebno neke gradove pretvorili u mrtve gradove. Evo, pomaže mi koleginja Dragičević, vjerovatno iz iskustva Budve.

Znači, toliko planiramo, a za koga planiramo? Zato, ministre, želim, jer nijesam najbolje razumio, jer nema u rješenju sadašnjem obalne linije i morske linije, ima samo granica Morskog dobra. Znači, prejudiciramo nešto što ne znamo hoće li se usvojiti, ali bih želio da i vi podijelite vaše mišljenje oko kvaliteta onih kuća u Crnoj Gori koji nam rade planove. To zbilja ne treba da ide na ovaj način na tržište,

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega, uz moj komentar da ni titula uvijek ne znači moral, pa bio on redovni profesor. Para je čudna. Znači, kolega, završili smo prvi krug.

Prelazimo na drugi krug. Znači, idemo sa kolegom Pešićem, pa neka se pripremi kolega Vasiljević, a vi uvijek možete na komentar ove koje su, i na diskusije koje imate komentar od dva minuta. Sada ne možete. Izvolite kolega Pešiću, neka se pripremi kolega Vasiljević, a vi ministre možete da komentarišete ove diskusije koje će sada biti od dva minuta i završno.

SAŠA PEŠIĆ:

Poštovani gospodine potpredsjedniče, poštovanje za gospodina ministra Gvozdenovića i gospodina Tomića, uvažene kolegince i kolege, poštovani građani,

Neću reći ništa novo, ako kažem da je prostorno planiranje izgradnja objekata uvijek prisutna i važna tema kod nas, ali van zemlje. Kao i Zakon o izmjenama i dopunama osnovnog zakona koji je ova Skupština donijela jula prošle godine, nesumjivo je da će i predložene izmjene i dopune sadržane u ovom predlogu zakona unaprijediti određene norme zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata.

Od svih predloženih izmjena i dopuna, ja bih izdvojio one koji se odnose na vođenje Centralnog registra planskih dokumenata, vođenje registra tehničke dokumentacije, izvještaju izvršenoj reviziji te dokumentacije na osnovu koje se izdaje građevinska dozvola, novina koja se odnosi na ovlaštenje za vršene tehničkog pregleda i preciznije definisanje ovlaštenja inspektora za građevinarstvo.

Naime, članom 2 Predloga zakona tretira se vođenje Centralnog registra planskih dokumenata, registar vodi Ministarstvo, a organ lokalne uprave dužan je da lokalne planske dokumente u digitalnoj formi dostavi Ministarstvu u roku od 15 dana od dana donošenja.

Mišljenja sam da će primjenom ove novine na kvalitetniji i transparentniji način voditi i koristiti evidencija planskih dokumenata i svih lokalnih uprava na jednom mjestu u ministarstvu.

Isto tako, dva nova stava koja se dodaju u članu 94 postojećeg zakona, propisaće da organi lokalne uprave uniformno vode registar tehničke dokumentacije o izvršenoj reviziji što do sada nije bio slučaj.

Važna novina Predloga zakona, kao što sam već i kazao, odnosi se na ovlašćenje za vršenje tehničkog pregleda. Tehnički pregled će, nakon usvajanja izmjena i dopuna ubuduće moći da vrši samo privredno društvo, pravno lice, odnosno preduzetnik koji ispunjava zakonom propisane uslove, a ne i kao i do sada komisija.

Zbog čega je to tako? U situaciji kada postoje registrovana pravna lica, za vršenje tehničkog pregleda nema potrebe da se ta vrsta djelatnosti obavlja preko komisije.

Kada sam kazao preciznije o definisanju ovlašćenja inspektora za građevinarstvo, mislio sam na predlog za doradu upravnih mjera i radnji, inspektora za građevinarstvo, kod kojih je postojalo određena nedorečenost. Naime, predlaže se da građevinski inspektor kada utvrdi da investitor gradnju objekta ne vrši u skladu sa revidovanim, glavnim projektom, izuzev što mu zabranjuje izgradnju objekta, istovremeno naređuje usklađivanje izvedenih radova u određenom roku sa tim revidovanim glavnim projektom.

I kada sam kod inspektora za građevinarstvo, ako se ne varam, kada je slična tema bila na dnevnom redu, prije tačno godinu dana u ovom visokom domu smo čuli podatak da je broj izvršilaca neuobičajeno mali.

Da li je to posljedica nepopunjenosti tih radnih mjesta, ili je problem u prevaziđenoj možda sistematizaciji? Bilo koji razlog da je u pitanju, ako u međuvremenu taj problem nije riješen, neće pomoći ni nove izmjene i dopunite niti veća ovlašćenja inspektora za građevinarstvo.

Poslije svega izrečenog u dosadašnjoj raspravi, vjerujem da će Predlog zakona o izmjenama i dopunama uz eventualno prihvaćene konstruktivne amandmane biti usvojen.

I na kraju, ono što imam dilemu, a podijelio bih sa gospodom iz Ministarstva. U članu 169c, koji se dodaje kaže se da će Ministarstvo uspostaviti centralni registar planskih dokumenata u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona".

Isto toliki rok se ostavlja organima lokalne uprave, da lokalne planske dokumente donijete do dana stupanja na snagu ovog dokumenta, dostavi ministarstvu u digitalnoj formi. Dakle, u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog objekta, pod pretpostavkom, a mi smo takvi, uglavnom da ćemo posljednjeg mjeseca dostaviti iz lokalnih uprava Ministarstvu.

Interesuje me, kako će...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega. Izvolite, ministre, odgovorite.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Slažem se sa vama da bi trebalo sagledati rješenje oko usklađivanja rokova. Cilj je bio da zajedno sa Svjetkom bankom pokušamo da uradimo jedan

informacioni sistem, koji bi uporedo sa njegovom realizacijom u roku od 12 mjeseci, trebao da prihvati sve planove koje se pripreme opštinama, ali predlažem da, možda obavežemo opštine da zbilja toa urade u kraćem roku, jer nam se često dešava da rokove za koje se dogovorimo ne ispoštuju do kraja.

Iskoristiću malo možda da proširim ovo što ste vi rekli. Da li smo saglasno oko toga da za planove nijesu jasno definisani rokovi, odnosno da treba stručno govoriti, je li planski horizont saglasni, ali Ustavni sud je precizno definisao da mora postojati rok i u skladu sa tim se mi ponašamo.

Nadam se da niko odavde ne može da da' drugačije mišljenje, nego što nekom resornom ministarstvu to definiše Ustavni sud i u skladu sa tim ustavnim rješenjima, odnosno odlukom Ustavnom suda mi postupamo i u skladu sa tim smo i predložili ova rješenja, i iz tog razloga planovi imaju svoj rok trajanja.

Da li nešto u zakonu može dodatno da se dopuni da bi Ustavni sud promijenio mišljenja, pozivam vas na dijalog biće vam korisno da nam pomognete oko toga.

Druga stvar, vezana za bespravnu gradnju. Pogledajte dokument koji svake godine radimo, već četiri, pet godina ovaj dokument koji je javni dokument. Na njemu su i prednosti i mane i određene stvari, koje su dobro, loše urađene, sigurno je ovo dobra priprema za ovakvu vrstu komunikacije, koju imamo na Skupštini Crne Gore, i siguran sam da to koristite. Vidite, ovdje smo dosta kritični prema određenim rješenjima i u skladu sa tim rješenjima želimo da napravimo određeni progres, na način kaka sam rekao ranije. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ministre, vi nijeste polemicali sa kolegom Pešićem, nego sa kolegicom Kalezić. Igrali ste bilijar, pa zato moram dati priliku i kolegici Kalezić dva minuta.

JELISAVA KALEZIĆ:

Ako treba spašavati struku, ja sam tu, ako treba spašavati ministra koji vodi tu struku isto se neću činiti neješta, naprotiv, ali pitanje je zaista ozbiljno. Da li je Ustavni sud konsultovao eksperta za planiranje kada je donio ovako nešto, jer to je jedna teška zabluda? Teška zabluda. Da vam kažem nešto gospodine minstre, zvučaće kao pitanje, a možda i jeste. Međutim, ako pravite registar, što nije nova pojava, ja jako mnogo pamtim i radim u urbanizmu. Mi smo imali registre, ali oni su bili kodifikovani kroz stručni rad, ne obavezujući kroz zakon i čuvali su se. Onda je odjendanput došlo neko postmoderno vrijeme, to se izgubilo, ali dobro je da se uspostavi to je jako korisna inicijativa. Da li će taj registar sadržati sve generacije planskih dokumenata za određeni prostor? E, to ćete se jako pomučiti. I ministarstvo i lokalna uprava, jer su oni dobro pogubljeni, i to je strašno. To je ono što je strašno. Zašto? Zato što se mnoga prava građana, imovinska prava zasnivaju na starijoj dokumentaciji, pa onda dođe neodgovorni gradonačelnik, bilo kojeg grada Crne Gore, nije važno koji kaže, uradićemo izmjenu i dopunu tog i tog detaljnog plana koji je 98% materijalizovan. Nema izmjene i dopune, ima inoviranja, ako se radi rekonstrukcija komunalne infrastrukture, ako se radi energetska efikasnost objekata i slično.

Koristi se mogućnost da se uvede strateški partner, da se oduzme od tog prostora koji je funkcionalna cjelina urbanistička, da se oduzme prostor namijenjen za

funkciju naselja, i onda se tu pravi tržišni centar, šta mu drago, garaža, puna je, recimo Podgorica da ne pričamo o Budvi, takvih slučajeva. Ministarstvo ni Ustavni sud nije stao ni u jednom slučaju u zaštitu građana, proglasivši da se u stručnom smislu nepravilno primjenjuje zakon. Ja vam mogu navesti, a inspirali ste me, pa ću i jedan tekst posvetiti tome koristan za sve. Koliko je tu prekršaja Ustava i prekršaja važećih zakona urađeno, formalnim tumačenjem koji nema stručnu podlogu.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolegice.

Hoćete li, ministre, i vi minut, samo u cilju dobijanja nečega, što je racionalno rješenje.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Znači, složili smo se oko roka za važenje članova, takođe smo se složili s tim da postoje određena pravna rješenja koja je mi ne komentarišemo, moramo da ih primjenjujemo.

Što se tiče planiranja, ja ću vas podsjetiti da je to nadležnost lokalnih samouprava, lokalnih parlamenata, znači donosi odluku o odluci, o planu, o izboru i nakon toga, znači prati kompletnu realizaciju plana. Ovo je upućeno i odgovor kolegama iz Ulcinja. Tačno je to, jasno definisano zakonskim rješenjem. Ima nekoliko planskih rješenja koji su na globalnom nivou, koji donosi Parlament i koji donosi Vlada Crne Gore.

Još jedanput, poziv da određenim amandmanima pomognemo da dođemo do boljeg zakonskog rješenja.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, ministre.

Hajde kroz proceduru odgovorite i vi taj minut.

GENCI NIMANBEGU:

Zbilja, nijesam razumio pominjao je Ulcinj, a na kraju ministra Gvozdenovića, ali se zbilja želim složiti sa ovim vremenskim horizontom. Ja ću uzeći jedan plastičan primjer, pa Ustavni sud ili bilo ko nek gleda. Stari gradovi imaju svoju istoriju i oni su planski definisani u primjeru Crne Gore, gdje sredinom '80-tih godina, Zavod je donio detaljne urbanističke polanove. Što znači, da tu sad ne važe ti urbanistički planovi, i ako se nijesu realizovali do sada. Sad grad Ulcinj nije realizovao, vlasnici nijesu, a država nije pomogla, kao što je pomagala u Budvi i ostalim mjestima, pa je vraćala građanima, pa se to ponavlja, pa nam opet uzimaju ovi planovi, jer ne radi Opština Ulcinj ono u nadležnost, pa radi Vlada, ali dobro, valjda ćemo imati neki konsenzus oko tih planova, ali zbilja ovi vremenski horizonti izuzetno je bitan.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Nimanbegu. Meni je veoma žao što moram da prekidam ove veoma stručne i korisne diskusije i sugestije u polemiku koja, nadam se će dovesti do nečega što će sadašnje veoma negativno stanje u ovome barem djelimično sanirati. Izvolite, kolega Vasiljeviću, vi ste, takođe, iz te struke. Neka se pripremi kolegica Filipović, a zatim kolega Gošović.

VELJKO VASILJEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Koleginice i kolege, građani Crne Gore, uvaženi ministre, gospodine

Tomiću,

Kroz rad u odborima, shvatam i razumijem vaše zalaganje i želju da se nešto pozitivno desi usvajanjem ovih izmjena. Takođe, potvrđujem da ste bili otvoreni za saradnju sa nama. Međutim, činjenica je da je osnovni zakon u velikoj mjeri manjkav, a da iz toga proizilazi i vaša spoznaja o tome da treba da se mijenja na ovaj ili onaj način.

Posmatraju dvadesetogodišnji period eskalacije gradnje i "građevinskog biznisa", kao i zakonsku regulativu koja je to pratila, možemo nedvosmisleno zaključiti da zakoni nijesu odgovorili tokovima života i potrebama prostora i ljudi. To je bio njihov osnovni zadatak i tome nijesu udovoljili. Uopštene i formalno skrojene zakoni i podzakonski akti naročito doveli su do uzurpacije i uništavanja najvrednijih lokacija u Crnoj Gori za šta najveću odgovornost snose lokalne uprave, a vi kao njihov kontrolni organ i svi ostali inspeksijski organi koji to nijesu sproveli na način na koji je trebalo to da se uradi. Korijen zloupotrebe uvijek leži u dirigovanom komercijalnom "planiranju". Putem takvih planova izvršeno je trajno nepopravljivo uništenje dobrog dijela prostornog potencijala naše zemlje.

Naime, kada se kroz manji ili veći vremenski period narod u Crnoj Gori dozove i shvati da je zadužen i pokraden od strane interesnog lobija DPS-a i njegovih privjesaka, biće prilike i načina da se neke stvari poprave, ali neće biti prilike da se mijenja prostor. To je ono što je nepopravljivo. To je jedini resurs Crne Gore koji je apsolutno ograničen. Svi ostali resursi su ograničeni, ali retardiranom ekonomskom politikom. Znatan dio naše teritorije je geografski i morfološki neupotrebljiv tako da ostali dio moramo čuvati i strogo i savjesno razvijati. Puka izgradnja kućetina i zgradurina bez ikakve arhitektonske, urbane, ambijentalne i humane vrijednosti nije nikakav razvoj, a pogotovo nije održivi razvoj. Prostorno uređenje jeste složen i multidisciplinarni proces. Kod nas on mora imati i posebnu pažnju jer u Crnoj Gori nemamo urođen osjećaj vrijednosti zaštite prostora, generalno posmatrano kao društvo. Taj proces jeste evolutivan, ali ta evolucija ne smije biti inverzna ili retrogradna.

U svim dosadašnjim izmjenama i dopunama Zakona o uređenju prostora i zaštite životne sredine uočava se crta formalnosti i nametanja gradnje po svaku cijenu, a naročito u "turizmu". To je potpuno ograničen i naopak pristup, a primarni interes Crne Gore je prostor i stanovništvo. Uostalom, nikakvih pozitivnih efekata nije bilo ni u turizmu, više turističkih potencijala je Crna Gora imala krajem 80-ih godina nego što ima danas. Istina, sada imamo nešto bolju putnu infrastrukturu. No, da se vratim direktno na temu.

Izgradnja i fizičko zauzimanje prostora objektima ne može biti razvojni koncept Crne Gore. To je mnogo složeniji proces. Treba misliti na budućnost i na našu obavezu da ostavimo nešto dobro i upotrebljivo potomstvu, a ne da sve rasprodamo i komercijalizujemo. Pogledajte ove zgradurine koje su se napravile po Budvi, a koje su prazne. One sada i nekako izgledaju kada su nove, u njima niko ne živi, kakve će one izgledati za četiri ili za deset godina kada se one ruiniraju, s obzirom na kvalitet kako su građene, a niko ih neće održavati. To će biti ruglo s mora kada se pogleda od Italije, a ne kada se dođe u Budvu. Normativni okvir prostornog uređenja se, da ne upotrijebim glupi pravnički izraz legislativa, ne unapređuje. On se samo u ciklusima komplikuje i banalizuje,

i to kroz sve reforme od 2000. pa na ovamo i kroz sve podzakonske akte u koje su uključeni tzv. novi propisi koji su, u suštini, karikiranje tehničkih i pravnih normi koje je Crna Gora imala od 1954. godine. Pri tom su zapostavljene ili izostavljene elementarne karakteristike projektovanja i planiranja koje imaju svojstva prirodnih zakona i zakona logike. Na primjer, u planovima je isključen ili je figurativno uključen seizmički rizik, a zna se na kakvom je području Crna Gora, zatim se uvode neki pravilnici vezani za tzv. energetske efikasnost, iako je građevinska fizika uključena u projekte od kraja 19. vijeka, a kod nas od drugog svjetskog rata, pa na ovamo.

Samo izdavanje građevinskih dozvola je postalo puka administrativna birokratska formalnost kojoj značaj i težinu dodaju neposredni izvršioc i naročito u lokalnim upravama. Sudbina prostora je već određena kroz proces planiranja, tako da je građevinska dozvola samo formalni filter veće ili manje propustljivosti i ne trebamo se hvatiti sa efektima većeg ili manjeg izdavanja građevinskih dozvola. S obzirom da vrijeme ističe, ja ću skratiti. Glavni problem održivog razvoja je nedostatak kvalitetnih planova i abdejta ili adaptacije planova novim zahtjevima života i novim zahtjevima prostora koji je degradiran postojećom i sadašnjom gradnjom. Probleme koje napravimo u prostoru su dugotrajni ili u Crnoj Gori za vijek vjekova, jer mi nemamo novca za radikalnije sanacione planove.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Koleginica Žana Filipović ima riječ, a neka se pripremi kolega Gošović. Izvolite, koleginice.

ŽANA FILIPOVIĆ:

Hvala vam, potpredsjedniče.

Poštovane kolege i koleginice, poštovani građani Crne Gore,

Svi smo se složili danas da je prostor najvažniji resurs jedne države. Savremeni svijet je već uveliko suočen sa zajedničkom odgovornošću da svoj razvoj uskladi sa potrebama ljudi i prirode. Sadašnja generacija ima pravo na resurse i zdravu životnu sredinu, ali ne smije ugroziti isto pravo narednim generacijama. To je fundamentalni princip moralne pravde. U tom smislu, uređenje prostora predstavlja posebni dio politike jedne države koji se zasniva na načelima usklađenog ekonomskog, socijalnog, ekološkog, energetskog i kulturnog razvoja Crne Gore.

Danas su pred nama izmjene i dopune Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata. Imajući u vidu da je prethodnim izmjenama ovog zakona od avgusta 2013. godine bila precizirana izrada prostornog plana posebne namjene za obalno područje, logično je uvođenje ovog novog člana 29a koji se odnosi na ucrtavanje obalne linije, linije morske obale i linije granice Morskog dobra. Na ovaj način postiže se razgraničenje prostora kao potencijala za razvoj planiranih namjena, kao i operacionalizacija rješenja iz Zakona o Morskom dobru i njegovo usaglašavanje sa ovim izmjenama i dopunama ovog predloga. Uvodi se i novi član 54a koji predviđa vođenje Centralnog registra planskih dokumenata o kome smo danas dosta pričali koje je realna potreba, jer će sva zainteresovana lica ostvariti nesmetan uvid u usvojena planska dokumenta na lokalnom i državnom nivou na jednom mjestu.

Što se tiče predloženog roka za uspostavljanje ovog centralnog registra planskih dokumenata, mislim da je 12 mjeseci razumni rok. Jer, da bi se uspostavio jedan registar potrebno je donijeti podzakonski akt u vidu pravilnika, kako je ovim zakonom i predviđeno, a to podrazumijeva formiranje komisije koja bi pravilnik izradila, ministarstvo koje je nadležno usvojilo i objavilo u Službenom listu. Tek nakon ovih aktivnosti može se uspostaviti centralni registar.

Što se tiče registra za vođenje tehničke dokumentacije i izvještaja o izvršenoj reviziji te dokumentacije, mišljenja sam da je možda to trebao da bude poseban član kao član 94a, a ne kao novi stav u članu 94 postojećeg zakona. Tako je u obrazloženju navedeno, važna novina ovog predloga zakona odnosi se i na ovlašćenje za vršenje tehničkog pregleda. Ranijim izmjenama zakona pregled je vršila komisija sastavljena od članova ovlašćenih inženjera koji su shodno propisima bili preduzetnici ili zaposleni u određenim privrednim društvima. Uobičajena praksa je bila da nosilac tehničkog pregleda bude jedno imenovano privredno društvo koje ima sklopljene ugovore o poslovno tehničkog saradnji sa drugim privrednim društvima za pojedine faze. U skladu sa predloženim članom 5 Predloga zakona, nakon usvajanja, tehnički pregled bi vršilo privredno društvo, pravno lice, odnosno preduzetnik koji ispunjava zakonom propisane uslove. U suštini, ovo sad podrazumijeva da privredno društvo koje bi vršilo tehnički pregled mora imati zaposlene, odgovorne, ovlašćene inženjere za sve faze koje su predmet tehničkog pregleda. Postavlja se pitanje koliki je broj privrednih društava, pravnih lica ili preduzetnika koji ispunjavaju ovaj uslov u Crnoj Gori. Istu dilemu dijelim i kada je u pitanju postupanje inspektora za građevinarstvo koji imaju obavezu da zabrane nezakonitu gradnju i da naredе usklađivanje izvedenih radova sa glavnim projektom u određenom roku, koliko je inspektora za građevinarstvo u Crnoj Gori, da li oni to sve mogu sami postići. Takođe, ponoviću ono što su moje kolege već konstatovale, što je pozitivno, a prema Duing biznis izvještaju Svjetske banke za 2013. godinu da je Crna Gora unaprijedila postupak izdavanja građevinskih dozvola uvođenjem principa jednog šaltera i da su prihodi od građevinskih usluga iznosili u 2013. godini 27,7 miliona eura. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Ministar Gvozdenović se javio da komentariše vaše izlaganje, pa možete i produžiti. Izvolite.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Što se tiče inspektorata, slažemo se da je neophodno da se poveća broj, ali zakonska rješenja, kada smo uveli da su određeni poremećaji vezano za ovo zakonsko rješenje krivično djelo, kada je svaki građanin postao inspektor, kada svako može da prijavi određeno djelo, tada smo definisali i tablu na kojoj može da se definiše da li se nešto radi u skladu sa tim rješenjima. Kao što znate, svaki urbanističko tehnički uslovi koji se radi i svaka građevinska dozvola koja se izdaje, onog momenta kada se potpiše ona je objavljena na internet sajtu i zadovoljan sam zbog toga što mediji vrlo često tog istog dana objave i pruže valjanu informaciju vezano za to. To se ne radi u svim opštinama. Zato, intenzivno zajedno sa Svjetskom bankom radimo na implementaciji tih rješenja, ali je ozbiljan progres napravljen zadnjih šest, sedam mjeseci. Imamo pohvale od Svjetske banke i

Svjetska banka ulaže značajna finansijska sredstva da bi podigla kapacitete u svim opštinama.

Jedna stvar koju želim zbilja da podijelim s vama, zakon je definisao da je struka koja nosi svih devet faza koje su vezane za proces planiranja i izgradnje, struka je ta koja treba da da taj dodatni kvalitet. Programski zadatak radi struka u sekretarijatima ili bilo kojim direktoratima. Poslije toga se planira, takođe radi struka i struka provjerava svoja rješenja kroz javnu raspravu. Ko projektuje određene objekte? Projektuje struka. Ko radi određene revizije? Radi struka. Ko radi određeni tehnički prijemni nadzor? Radi struka. Ključni elementi su u dijelu struke, i tu moramo da radimo da bi podigli kapacitete struke .

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala. Isteklo je vrijeme.

Da li želite da odgovorite možda? Ne želite.

Kolega Neven Gošović ima riječ, a neka se pripremi koleginja Šćepanović. Izvolite, kolega Gošoviću.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Koleginice i kolege, poštovani građani, predstavnici Vlade,

Predlogom zakona članom 1 ustanovljava se obaveza da se u planske dokumente koji obuhvataju područje Morskog dobra obavezno ucrtavaju obalna linija, linija morske obale i linija granice Morskog dobra. Takva obaveza propisana je i za planske dokumente čija izrada je započeta i prije stupanja na snagu ovog zakona, što sve upućuje na zaključak da je predlagač zakona ovom pitanju dao poseban značaj.

Međutim, planer u postupku izrade planskog dokumenta nema ovlašćenja određivanja naznačenih linija, obalne linije morske obale i granica Morskog dobra. Prema Predlogu zakona o Morskom dobru koji se nalazi u skupštinskoj proceduri, granicu Morskog dobra na kopnu i granicu morske obale utvrđivala bi Vlada Crne Gore na predlog državne komisije za utvrđivanje granice Morskog dobra na kopnu. Kada taj zakon bude usvojen i stupi na snagu, a nismo sigurni da će to biti baš brzo, Vlada će biti u obavezi da u roku od 90 dana donese propis kojim će se urediti način i postupak utvrđivanja granice Morskog dobra dok bi komisija bila u obavezi da u roku od 12 mjeseci utvrdi granice morske obale, a u roku čak od 24 mjeseca granice Morskog dobra na kopnu. Dakle, sve da Zakon o Morskom dobru bude uskoro i usvojen, trebaće više od dvije i po godine da se u skladu sa tim zakonom utvrde granice Morskog dobra.

S tim u vezi, gospodine ministre, neminovno se postavlja pitanje na koji način će do tada planeri primjenjivati odredbe člana 1 Predloga ovog zakona i u planske dokumente ucrtavati obalnu liniju, liniju morske obale i liniju granica Morskog dobra? Očigledno je da ta norma neće imati mogućnost primjene.

Odredbama člana 8 Predloga zakona propisan je poseban postupak za donošenje planskih dokumenata za koje vrijeme za koji su donijeti je isteklo. Ovako donesenim planskim dokumentom u osnovi ne vrše se nikakve izmjene već se u suštini omogućava dalje aktiviranje važenja planskog dokumenta. Predviđen je samo izuzetak da se može vršiti samo prenamjena stambenih i stambeno poslovnih objekata u objekte

turističke namjene i to u okviru postojećih gabarita čime se žele ostvariti uslovi za intenzivnija ulaganja u razvoj turizma.

Jasan je cilj koji se želi ostvariti, ali nijesu jasni razlozi sa aspekta interesa građana za stavljanje planskog dokumenta na javnu raspravu koja traje pet dana. Naime, na javnoj raspravi građani će po prirodi stvari podnositi predloge za izmjene planskih sadržaja u skladu sa svojim interesima i potrebama koji se neće sastojati samo u zamjeni stambenog ili poslovnog prostora u objekte turističke namjene nego mnoge druge potrebe i sadržaji, a niti jedan od njihovih zahtjeva s tim u vezi neće biti uvaženi. Građane dovodimo u situaciju da im pružamo mogućnost javne rasprave, da iznesu svoje primjedbe i predloge i sadržaje koje žele na tom prostoru, a unaprijed znamo da im nijedan od tih zahtjeva neće biti uvažen u postupku ovakvog donošenja planskog dokumenta. Mislimo da je to neprihvatljivo sa aspekta odnosa prema građanima jer nudimo nešto od čega praktično neće imati nikakve koristi.

Članom 7 Predloga zakona, gospodine ministre, predvidjeli ste novčane kazne za prekršaj koje učini odgovorno lice organu lokalne uprave i to u iznosu od 500 do 4.000 eura, ako ne dostavi ovaj lokalni planski dokument Ministarstvu u roku predviđenom ovim zakonom. Odnosi između Ministarstva i organa lokalne uprave zasnivaju se na nekim drugim načelima, vi to dobro znate, međusobne saradnje, uvažavanja. Ako ste se već opredijelili za novčane kazne prema odgovornim licima organima lokalne uprave zašto niste ispoštovali taj princip reciprociteta, pa odredili novčane kazne i za odgovorno lice u Ministarstvu ako, recimo, u roku propisanim ovim zakonom ne da saglasnost na lokalni dokument u roku od pet dana do kada se traži saglasnost na taj dokument. Ako se već opredijelite za takav odnos, onda bi bilo logično da bude jednak i prema organima državne uprave.

Svakako, gospodine ministre, svima je jasno da je izrada planske dokumentacije od uzuzetnog značaja za plansko uređenje prostora i izgradnju objekata, realizaciju investicija i da svako kašnjenje u izradi te planske dokumentacije ostavlja veoma negativne posljedice na ukupan razvoj određenog područja. Mi smo ovih dana ponovo na Odboru za zakonodavstvo razmatrali, da tako kažem, Predlog odluka o prihvatanju aneksa ugovora o zakupu hotela Kraljičina plaža u Budvi i imali primjer da vidimo sve negativne posljedice nedonošenja jednog planskog dokumenta. Možete li nam saopštiti u kojoj je fazi izrada planskog dokumenta Kraljičina plaža, dokle se stiglo sa time, jer svako produženje roka imaće samo nastavak

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Želite li da odgovorite odmah kroz komentar? Izvolite.

BRANIMIR GVOZDENVIĆ:

Tri pitanja. Zahvaljujem se na ovom prvom pitanju koje je vezano za primjenu ovog rješenja morska obala i Morsko dobro, da li je to primjenjivo. Rokovi koji su definisani u Zakonu o Morskom dobru su 12 mjeseci i 24 mjeseca i prirodno je da je to za projekat od 300 km obale, ali ćete se složiti sa mnom da postoji mogućnost da se nešto uradi za mjesec dana, pola kilometra ili kilometar i samo takvim, da tako kažem, radom se može za 12, odnosno 24 mjeseca to riješiti. Ne treba propustiti priliku da za

planska dokumenta koja se rade, a ukupno se sada radi nekih 150 planskih dokumenata, uporedo sa tim rješenjima to ne donese. Mislim da su to praktična rješenja i podržao sam ovaj predlog stručnih službi da idemo u susret realizaciji takvog rješenja, jer samo na taj način se mogu ispuniti rokovi od 12 mjeseci. Već se radi, Hidrometerološki zavod radi sve podloge i sve neophodne elemente o kojima smo pričali već na početku naše diskusije. Radi se o ozbiljnom poslu, ali jako je važno da se formiraju komisije u kojima treba da budu i predstavnici lokalne samouprave. Nadam se da će Zakon o Morskom dobru biti usvojen već na jesenjem zasijedanju. Ako se ne donese, primjena ovog rješenja neće ni malo biti jednostavna.

Što se tiče javne rasprave, tu postoji nekoliko mogućih rješenja. Planski dokumenti na osnovu odluke Ustavnog suda su nevažeći. Na tim planskim dokumentima, a ima ih jako puno zbog toga što opštine to nisu uradile, da li su trebale da urade, trebale su da urade, mogle su da prate, imaju svoje sekretarijate koji su to mogli da urade da ažuriraju i u skladu sa tim da promijene te odluke, mi smo smatrali da je ovo najbolji put.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Koleginica Marta Šćepanović ima riječ, a neka se pripremi kolega Perić. Izvolite, koleginice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Poštovane kolege i koleginice poslanici, poštovani predlagači, poštovani građani Crne Gore,

Današnji Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata sadrži izmjene koje su od suštinske važnosti za sve kojih se dotiče ovaj zakon, odnosno na sve koje se primjenjuje. Predlagač je uslijed problema koji su se pojavili u praksi predložio izmjene ovog zakona. Tim izmjenama je predviđeno ustanovljavanje centralnog registra planskih dokumenata, odnosno evidentiranje svih planskih dokumenata, dakle i lokalnih na jednom mjestu, koji registar vodi Ministarstvo sa odgovarajućom sankcijom da starješine organa lokalne uprave i odgovornih lica, ukoliko u zakonom predviđenim roku ne postupe po ovoj obavezi dostavljanja lokalnih planskih dokumenata. Ovim se stvaraju uslovi za, prije svega, efikasan hijerarhijski odnos i vezu između Ministarstva kao organa odgovornog za kompletno prostorno uređenje i lokalnim samoupravama.

Takođe je predviđena i obaveza organa uprave, odnosno lokalne uprave da vodi registar tehničke dokumentacije i izvještaj o izvršenoj reviziji tih projekata na osnovu kojih se izdaje građevinska dozvola. S obzirom da se u praksi pokazalo kao problem da pojedini organi lokalne uprave nemaju adekvatne registre, a ovo je opet izuzetno važno, prije svega zbog samih građana koji će moći da vrše uvid u ove predmete. Na ovaj način će se ovim izmjenama koje se odnose na registre dodatno razraditi načelo transparentnosti, odnosno pružiti pravna sigurnost i olakšati postupanje svih učesnika u postupku. Preko ovog sistema vođenje evidencije koji je vidljiv svima, a time i nadzornim organima čime se povećava odgovornost svakog od učesnika u postupku izdavanja akata za izgradnju objekata od izrađivača projektne dokumentacije do organa koji izdaju dozvole, odnosno svih zaposlenih koji rade na njihovom izdavanju, uz sve kontrolne

mehanizme smanjuje se prostor za korupciju i nezakonito postupanje. Ovim će se pojednostaviti procedura i ubrzati izdavanje dozvola, te povećati pravna sigurnost i povjerenje investitora građana i subjekata u sistemu gradnje, jer će zainteresovani korisnici prostora na jednom mjestu moći da se informišu o planskoj pokrivenosti i datim rješenjima u zavisnosti od toga gdje i u šta žele da investiraju.

Ono što je svakako bitno jeste inspekcijski nadzor u ovoj oblasti. Naime, predlogom se predviđa dopuna upravnih mjera koje inspektor može izreći na terenu, a imajući u vidu načelo srazmjernosti kojim se inspektori rukovode, odnosno da mjera mora biti adekvatna stanju na terenu. S tim u vezi se predlaže da, kada utvrdi da investitor građenje objekta ne vrši u skladu sa revidovanim glavnim projektom, inspektor osim što mu zabranjuje gradnju istovremeno naređuje i usklađivanje izvedenih radova u određenom roku sa tim projektom. Na ovaj način će se omogućiti inspektorima da na adekvatan način sprovodi mjere protiv nezakonitog građenja.

Posebno važna izmjena za lokalne samouprave je predviđanje posebnog postupka izrade planskog dokumenta za koje vrijeme na koje su donijeti je isteklo i tako onemogućiti organe lokalne uprave na bilo koje postupanje, te potpuno onemogućavanje gradnje na tom području. Ovdje treba imati u vidu činjenicu da za izradu planske dokumentacije treba obezbijediti sredstva koja su često za opštine velika, te da se imajući u vidu važeću proceduru donošenja planskih dokumenata kojima je istekao period važenja postupa kao da na tom području uopšte nema plana. Ovim se izmjenama predviđa posebna procedura za ovu vrstu planova koja se može primjenjivati samo pod određenim uslovima koji su predviđeni ovim zakonom, jer se u osnovi ne radi o izmjenama nego o određenom aktiviranju plana.

Za kraj sam željela da postavim pitanje koje je, takođe, postavio kolega Gošović, imajući u vidu da, kada je javna rasprava i 15 dana koliko je predviđena zakonom, uz sav napor organa državne uprave da se sprovede adekvatno, da li je ovaj rok od pet dana za javnu raspravu ipak prekratak? Takođe me interesuje, s obzirom da će se ovaj registar formirati u roku od 12 mjeseci, da li su obezbijeđena sredstva, da li su potrebna sredstva za uspostavljanje ovog registra i kolika su ta sredstva, čisto zbog građana da mi saopštite, jer ne vjerujem da su ta sredstva mala. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Prije nego dam riječ vama, ministre, da ispravimo jednu malu grešku koja se potkrala prije, ali to ponajviše zbog ove nove metodologije. Kolega Gošović je imao pravo da odgovori na vaš komentar, tako da dajemo prvo pravo kolegi Gošoviću. Izvolite, kolega Gošoviću.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Mislim da je korisno možda da pojasnimo izlaganje vezano za javnu raspravu za donošenje ove planske dokumentacije u posebnom postupku. Suština mog izlaganja je bila da građani ne mogu da ostvare niti jedno svoje pravo u odnosu na izmjenu planske dokumentacije izuzev za one prostore gdje se vrši promjena stambeno poslovnog objekta za turističku namjenu, apsolutno je nekorektna prema građanima. Pođimo konkretno od Podgorice ili bilo koje druge opštine. Građani u javnoj raspravi podnose zahtjeve za izmjenu planske dokumentacije u pogledu spratnosti objekata koji

imaju prenamjene dijela prostora, rješavanja mnogih pitanja koji su za njih bitni sa aspekta stvaranja uslova za njihov normalan život i rješavanje životnih pitanja. Vodimo javnu raspravu, dajemo im mogućnost da iznesu primjedbe, sugestije i zahtjeve, a unaprijed smo svjesni činjenice da nijedan od tih zahtjeva u tom postupku izmjene tog planskog dokumenta neće moći biti uvažen, jer se kroz izmjenu planskog dokumenta u tom posebnom postupku onako kako je propisano zakonom ne mogu vršiti intervencije toga tipa, ako smo dobro, a mislim da smo detaljno pogledali sadržaj odredbi tog zakona.

Zato je sa aspekta prava i interesa građana veliki znak pitanja tako organizovane javne rasprave i moguće tog tako uskog ograničenja da se izmjene i dopune te planske dokumentacije mogu odnositi samo na prenamjenu tog stambenog prostora u prostoru za turističku namjenu. Zar nije bilo moguće primijeniti možda i neke druge mogućnosti koje, takođe, ne bi zadirale u nekakve suštinske izmjene planske dokumentacije, a omogućavale građanima da ostvare mnoge od tih svojih zahtjeva i prava koji ih interesuju u tom postupku. Toliko i hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama, kolega Gošoviću.

Ministre, možete li odgovoriti na pitanja koja je postavila kolegunica Šćepanović?

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Vrlo korisna komunikacija zbog građana Crne Gore. Opština ima dvije mogućnosti. Opština može da radi novo plansko rješenje ili na ovaj način da prevaziđe problem zbog toga što je planski dokument izašao iz roka trajanja zbog odluke koju smo zajednički komentarisali. Ako pristupi izradi novog plana, moći će da uradi sve ovo što ste vi sugerisali, promjena namjene parametara i ostalih stvari, tada javna rasprava traje mnogo duže i na taj način ostvaruje svoje ustavno pravo.

Ovo je način da se prevaziđe određeni problem, a opet da izađemo i da vodimo politiku, a to je politika da eliminišemo, prije svega, u ekskluzivnim zonama zone koje su vezane za stanovanje, već da prioritet damo turizmu. Smatrali smo da ovo tehnički dobro rješenje daje mogućnost da se ti prostori koje je sad nemoguće da se radi na njima, dobili smo dosta primjedbi iz raznih poslaničkih klubova, mislim i iz vašeg poslaničkog kluba, iz nekoliko opština i čini mi se da ste čak vi bili neko ko je bio inicijator takvih rješenja, da se nađu najoptimalnija rješenja za ovo pitanje. Pozvali smo struku. Pozvali smo ljude iz lokalnih samouprava, uočili smo taj problem, nismo željeli da komentarišemo zašto lokalne samouprave na vrijeme nijesu produžili određene stvari već smo zajedno sa vama kao odgovorni ljudi željeli da tražimo najbolje moguće rješenje. Ovo je u okviru brzih procedura najbolje moguće rješenje. Ovo što ste vi tražili, ponoviću još jedanput, moguće je kroz redovnu proceduru.

Što se tiče kolegynice Šćepanović, Ministarstvo sve planove koje je donijelo vodi na svom registru, tako da postoje osnove tog registra i postoje uslovi da se taj registar dopuni kada budu došla rješenja.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Kolega Srđa Perić ima riječ, a neka se pripremi poslanik Obradović.
Izvolite, kolega Perić.

SRĐAN PERIĆ:

Dopunama Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata nije ni obiman, a u suštini osim jednog člana nije neki veliki predmet sporenja. Naravno, u ovom dijelu u članu 1 koji redefiniše član 29 prethodnog zakona, odnosno član koji se odnosi na planske dokumente, članom 29a koji ste dopisali, ovo je bio i predmet našeg spora na Zakonodavnom odboru. Uvodi se da u planske dokumente koji obuhvataju područje morskog dobra obavezno se ucrtavaju obalna linija, linija morske obale i linija granice Morskog dobra. Ovo je prosto nešto što nije nadležnost Ministarstva, već nadležnost Skupštine u dijelu koji se odnosi na prostorne planove i tu dolazimo do onog ključnog pitanja kada je riječ o ovoj oblasti gdje u tri godine mijenjamo tri zakona i svaki put imamo sve veći i veći haos.

Znači, kada govorimo o uređenju prostora na teritoriji Crne Gore, mi smo ili na terenu opstrukcije ili na terenu korupcije. Kako drugačije objasniti osim klasičnom korupcijom sistem izdavanja građevinskih dozvola po modelu - platiš dva dobiješ tri. Dobije se dozvola za dva sprata, nikne treći. Pored gradilišta imamo jednu sliku, nikne potpuno druga, dodatni spratovi. Na samo 200m-300m odavde u sred ljeta, mimo bilo kakve inspeksijske službe rušen je hotel "Crna Gora" uz obećanje da će on biti doveden "u pređašnje stanje".

Građani Podgorice mogu prošetati i vidjeti da li je on doveden u pređašnje stanje, ali ono što je ključ u cijeloj toj priči da vi bez obzira na namjeru zakona, bez obzira koliko mijenjali zakona ako nemate političke volje, vi suštinski ovu materiju ne gradite na stijeni nego na pijesku i svaki put ćemo biti u sve većem i većem problemu. Zato što je prostor limitirana kategorija, nemamo ga beskonačno. Ne može ministar objasniti da je sasvim legalno i legitimno, prije neko veče sam prolazio kroz Bečiće i vidio maltene napolitanku pored samog puta. Ne postoji tog urbanističkog plana, ne postoji tog estetskog standarda koji je ugrao tu zgradu tu. Nebitna je, mogu Vam reći konkretan naziv objekta ako je to cilji, ali jednostavno dolazimo u zonu da zakon primjenjujemo kada treba rušiti male objekte ljudi koji uzimaju nužni smještaj, tu pokazujemo ekstremnu efikasnost. Kada je riječ o krupnim objektima donosimo mjeru, čak oni mogu biti oslobođeni od komunalija s jedne strane i s druge strane gleda se apsolutno kroz prste na svaki zahtjev tih investitora. Pitam građane da li je i jedan veliki objekt porušen kao što je porušen recimo neki nužni smještaj u okolini Podgorice, Budve, Kоторa nebitno je, ili po sjeveru Crne Gore gdje su ljudima rušili štale za stoku, jer se ne uklapaju u neke DUP-ove. Crna Gora je uvela patent. Ovo Ministarstvo je uvelo patent ove lokalne samouprave koje odi DPS, uvele su patent da ne pravi DUP da bi se u njega uklopili objekti, zapravo kontra, prave se DUP-ovi da bi se objekti uklopili u njega, a ne obrnuto.

Ovdje se zakon prilagođava želji krupnog kapitala, i to je osnovni problem, i osnovni problem ove priče jeste odsustvo političke volje da se tome stane na rep, da se jednom kaže "dosta". Imate više od 100 hiljada nelegalnih objekata uz to da nijedan stručnjak nema, stručnjaci nijesu saglasni koja je to brojka, ali su svi negdje saglasni da je to taj broj. I nakon toga u tom ambijentu mi imamo, ponavljam, oko 100 hiljada nelegalnih objekata i mi danas ovdje vodimo raspravu da li ćemo voditi Centralni registar planskih dokumenata. A gdje vam je registar neplanskih dokumenata? Ko je to odobrio,

na koji način? Kako imamo situaciju da jednostavno imamo kompletan, u nijednom gradu slobodan sam to reći, u nijednom gradu u Crnoj Gori ne vodi se računa o toj estetskoj komponenti. Nijesu zgrade i tematika uređenja prostora, nijesu to samo kutije za život. Već bi trebalo da imamo i neki dodatni šarm. To je misaona imenica za ovaj način uređenja prostora, a mi bi makar bili zadovoljni da ljudi ne dolaze, ili opstrukciju ako rade po zakonu ili u korupciji ako im se gleda kroz prste, za početak barem da su svi jednaki pred zakonom kad je ova materija u pitanju. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i Vama, kolega Perić.

Ministar Gvozdenović želi da komentariše.

Izvolite.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Ako ste pratili donošenje zakonskih rješenja vidjeli ste da ta zakonska rješenja idu u pravcu poboljšanja transparentnosti povećanja kvaliteta kompletnog prostora. Podsjetiću vas da je prije nekoliko godina doneseno zakonsko rješenje kojim je jasno definisano da je svaka bespravna gradnja krivično djelo, i Vas, gospodine Periću, i svakog građanina Crne Gore dala mu mogućnos da prijavi to djelo, do tada je to kontrolisano nekoliko inspektora. Tim rješenjem su sve izvršne službe države stavljene u funkciju, svaki građanin je bio u mogućnosti da prijavi djelo i tada pravosudni organi treba da reaguju u skladu sa tim. Smatram da je to neka ozbiljna novina koja je djelimično zaustavljala određene procese koji traju više od 50 godina u Crnoj Gori. Ali, ne samo u Crnoj Gori nego u čitavoj Jugoistočnoj Evropi, pa postoji i u nekim drugim državama što nije nikakvo opravdanje oko toga. Ako pažljivo pogledate planske dokumente, da li je i tamo jasno definisana arhitektura. U većini planskih dokumenata definisan je izgled, spoljni izgled, izgled zgrada i određena arhitektonska rješenja. Ali, podsjetiću vas i na moju diskusiju od prije desetak minuta. Struka je ta koja mora da podnese dio odgovornosti i dio obaveza da se ispoštuju zakonska rješenja. Struka radi planove, struka radi nadzor, struka radi projektovanje, struka radi tehnički prijem, struka radi i određena rješenja koja sam pomenuo.

Znači, dajte da apelujemo u tom pravcu da se podignu kapaciteti oko toga. Nije DPS neko ko radi planska dokumenta gdje se vrše sanacioni planovi, to se radi u svim opštinama i u Opštini Ulcinj gdje ste vi na vlasti, i dobijamo dosta sanacionih planova.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Kolega Perić, želite li odgovor?

Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Znači, ministre, uporno kritikujem to da mi ne poštujemo zakone. Mi smo na Zakonodavnom odboru govorili, mi smo uveli normu po kojoj će se kažnjavati graditelj koji u rokovima ne završi građevinu. Do sada nijesmo naplatili, koliko imam informaciju, nijednu kaznu. Imamo s druge strane krivične sankcije za kršenje ove materije koja se

odnosi na uređenje prostora. Pitam Vas, koji je to vlasnik hotela koji je nelegalno sagradio objekat pošao u zatvor. Kažite mi jednojedino ime. Vi ste ovdje pozivali da gledamo google mape. Tokom druge diskusije koja se odnosila na udaljenost kladionica od škola koristio upravo te mape po Vašoj preporuci i pozvao se na to da ste Vi pozvali da to koristimo i na kraju je bilo, pojeo vuk magarca. Ja pokazao sliku, i to je to. I ono što ću Vas pitati ministre, da mi razumijemo koliko smo mi daleko od realnosti, koliko mi pričamo jednu teoretsku priču. Kako to na današnji dan hotel "Avala" nema upotrebnu dozvolu? Kako to recimo da ječiji vrtić u Golubovcima nema upotrebnu dozvolu. Kako da imamo, Sozina nema upotrebnu dozvolu. Kako to da mi nemamo maltene nijednu oblast do kraja uređenu u tom dijelu i ja se vraćam to. Ministre, putovali ste dosta, Vi mi kažite da li je uobičajno da u centru grada nemate makar uobičajan ili propisan stil ili da Ministarstvo makar ne uloži napor da to ima i neku dodatnu ambijetalnu karakteristiku, nego se desilo na kraju da smo rušili upravo one objekte koji su simbol Podgorice. I hotel "Crna Gora" i bioskop "Kultura" znači jednostavno, minister, vrlo površno posmatramo te strane stvari, i to ne zato što Vi nijeste promišljen čovjek.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Periću.

Vi ste postavili nekoliko pitanja, da li su to bila retorska pitanja ili su to bila zaista pitanja koja ste uputili ministru?

Da li ste uputili uputili prava pitanja ili su to bila retorička pitanja koja ste napravili u svom komentaru?

Hvala Vam.

Nastavljamo dalje. Kolega Radovan Obradović.

Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Gospodine Gvozdenoviću, gospodine uvaženi Tomiću, poštovani poslanice i poslanici,

Zaista Zakon o izgradnji i uređenju prostora je veoma bitan, prije svega što je ova oblast veoma važna, jer je veoma važno za sve građane Crne Gore na koji način će se urediti njihov životni prostor, će biti izgrađena ulica, most, objekat kulture, obrazovanja, prosvjete, privrede itd. Sa ovim zakonom se u znatnom unapređuje transparentnost i javnost rada kako organa lokalne uprave, tako i samog Ministarstva kroz uvođenje obaveze vođenja registra i dostavljanja registra nadležnim ministarstvima, i kroz vođenje obavezne javne rasprave u trajanju od pet dana u lokalnim samoupravama i dostavljeno od strane izvršnog organa, odnosno gradonačelnika to jest predsjednika opštine, odnosno gradonačelnika Prijestonice Glavnog grada dostavljeno Ministarstvu i davanje saglasnosti za planski dokument takođe u roku od pet dana od strane Ministarstva na opterećene planske dokumente.

Ono što je veoma važno napomenuti sigurno da treba da imamo jedan uređen prostor, ali da je bilo zaista dosta i devastacije tog prostora, ali zadnjih godina u mnogome se doprinijelo sa planskom dokumentacijom, sa prostorno urbanističkim planovima da se unaprijedi stanje u svim oblastima i da se dovedu strani investitori kako bi se suzbile biznis barijere, moraju postojati planovi i donošenjem istih svaki dio teritorije određene lokalne samouprave biva pokriven i na taj način se omogućava investitoru da

gradi. Ipak imamo i dalje prisutnu nelegalnu gradnju sa inkriminisanjem kao krivičnog djela nelegalne gradnje uvođenjem u Krivičnom zakoniku, da se dijelom ona suzbila ali mišljenja sam da se prenošenjem nadležnosti sa organa lokalne uprave, odnosno sa inspektora građevinskih iz lokalne uprave na inspektore zaštite prostora, odnosno na građevinske inspektore na državnom nivou, ipak ovo pitanje ponovo dovelo do neke problematike, odnosno da opet imamo i povećanu nelegalnu gradnju iako i sam ministar je istakao da je obaveza naravno svakog građanina da prijavi nelegalnu gradnju, jer samo neprijavlivanje krivičnog djela predstavlja krivično djelo.

Mi imamo i praksu i kod nas, recimo, u Bijelom Polju da i služba Komunalne policije pomaže, pa kad vidi da je nešto iz nadležnosti inspektora zaštite prostora na državnom nivou da građevinskog inspektora isto obavijesti i da se na taj način preduzimaju odgovarajuće mjere. Naravno, mjere treba preduzimati u startu, ne kada se izgradi objekat kada je mnogo teže posle isto odraditi, već se tad uklapaju objekti, nego na vrijeme reagovati.

Takođe, ovim zakonom uvode se novine koje se veoma bitne, neko ima građevinsku dozvolu od investitora, ali ne gradi po toj izdatoj građevinskoj dozvoli, već gradi mimo izdatog revidovanog građevinskog projekta, tako da su tu urbanistički inspektori koji treba da iskontrolišu da li se građenje izvodi u skladu sa revidovanim urbanističkim projektom i naravno na vrijeme i oni da reaguju.

Veoma važno pitanje po meni je donijeti što prije Zakon o legalizaciji neformalnih objekata, jer imamo veliki broj istih, jer će se na taj način legalizovati mnogi objekti koji nijesu na smetnji, infrastrukturnim objektima, na putu, na vodu, na objektima od elektro značaja i na taj način će se ostvariti veliki prihodi za lokalne samouprave, uposliti mnogi ljudi i dobiti mnoga odobrenja.

U svakom slučaju veoma je važno suzbiti biznis barijere na način što imamo sve na jednom mjestu što će biti vođen jedan registar centralni i voditi evidencija kao kod građevinskih biroa tako da će se znati šta je od formalnosti potrebno da bi se dobilo potrebno odobrenje za građevinsku dozvolu i da se to vodi naravno na jednom mjestu i da u svakoj fazi postupka određenog za izdavanje građevinske dozvole bude građanin upoznat dokle se stiglo sa njegovim predmetom i da bude obaviješten. I naravno, kod tih formalnosti da ono što je neophodno da se odradi po službenoj dužnosti i zaista to organi sami pribave kako se ne bi građani maltretirali, jer ono što postoji u evidenciji, dakle kod samih organa lokalne uprave, državnih organa da oni izdaju a da ostale saglasnosti pribavljaju tamo gdje je to neophodno.

Dakle, sa svega istaćenog sa toga što se čak sankcioniše sada i starješina organa i odgovorno lice u lokalnoj upravi, odnosno koje ne sprovodi mjere iz ovog zakona, mi iz Demokratske partije socijalista upotpunosti podržavamo ovaj zakon.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i Vama, poslaniče Obradoviću.

Posljednji prijavljeni diskutant, poslanik Abazović.

Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Mustafiću.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani ministre sa saradnikom, poštovani građani Crne Gore i dijaspora,

Ovako, ne znam odakle da krenem, ali evo potrudicu se da ove minute iskoristim da kažem možda nešto što kolege nijesu rekly ili da ponovim ono što su oni rekly u nekoj drugoj formi.

Saglasan sam da postoji veliki problem sa planskom dokumentacijom, saglasan sam da u opštini će mi vršimo vlast, pošto ste je pomenuli, taj problem je izraženiji nego u drugim opštinama, i evo upućujem apel iako to slabo ko i čuje, da se ta planska dokumenta moraju donijeti što prije. Ali, Vi ste ministar 100 hiljada nelegalnih objekata. Vi ste ministar koji izrađuje prostorni plan pa i za Opštinu Ulcinj gdje je napadnut svaki dio grada za 2015. do 2020. samo da znaju građani. Kao da 2020. više niko neće živjeti, kao da buduće generacije ne trebaju da odlučuju da li neki dio koji je ostaje zaštićen i neizgrađen treba da se valorizuje kao park ili da naknadno bude pretvoren u građevinsko zemljište. To je vaš najveći problem. A znate još što je problem, građani Crne Gore? Što planska dokumenta u principu izgrađuju firme, odnosno prave firme, planiraju firme ministra 100 hiljada nelegalnih objekata, premijerovog brata ili nekog bliskog vlasti. Zašto se ne donose planska dokumenta? Tu ne pravim nikakav otklon, vjerovatno zato što je to izvor korupcije kako u Opštini Ulcinj tako i u drugim opštinama, jer nama logiku da držite planski dokument u škafovi a da ne date da ga usvoji Skupština. Ali, ima logike da ljudima obećavate da kad grade bez dozvole da ih neće niko dirati. Ima logike da im kažete, gradite tu i tu ili tamo, i ima logike da ih uvijek ucjenjujete da imaju nelegalni objekt pa ako ne glasaju DPS ili neku drugu stranku koja je u vlasti da ćete im podnijeti krivične prijave, odnosno da ćete im praviti probleme. E to ima logiku. To je glavni problem ministre, što Vi jednostavno imate objekte i kad se podnesu krivične prijave inspekcija ne reaguje. Imate objekat u centru Ulcinja, čovjek je dobio nekoliko krivičnih prijavi i sad je završio objekat. Otvorio je dolje minimarket, zauzeo malo trotoara, podigao višespratnicu i kraj priče, i što da radimo sad? Što da radimo, treba li mi da odemo da ga srušimo, ja i Vi, bilo ko? Znači, ne radi inspekcija što je isto u nadležnosti izvršne vlasti. Znači, sve se završava na tome, na papiru. Nisam protiv Centralnog registra, treba da ga imamo, jesam da se donesu planska dokumenta. Ova zadnja dva minuta želim da iskoristim pošto se ovđe pominje ova linija Morskog dobra. U kontekstu ovog zakona ona nije sporna, sporna je u realnom životu. Sporna je da je ona neustavna i da ste Vi ministar koji ništa ne radi da makar utičete ne na sudsku odluku, nego da kao razuman čovjek tražite od Ustavnog suda samo da se izjasni da li je legalno ili da li je nelegalno. Više puta smo podnosili inicijativu da se utvrdi ustavnost, 53% teritorije Morskog dobra je samo u Ulcinj. U Ulcinju je granica Morskog dobra dva kilometra. U Ulcinj su njive sa lubenicama ili bostanom ili auto servisi, Morsko dobro. To nije slučaj sa drugim opštinama i sad pravite novi zakon će ćete da legalizujete nešto što je nelegalno pa da kažete da Vlada utvrđuje granicu Morskog dobra. Nije tačno i to neće moći da prođe. Ustvari borićemo se sa svim sredstvima da to ne prođe. Da Vlada ova i ovakva utvrđuje granicu Morskog dobra. Pa ona je sad utvrdila i dovela Ulcinj u diskriminatorski karakter u odnosu na sve opštine, 57% samo u Opštini Ulcinj, 43% sve ostale opštine. Jedan zaposleni nije iz Ulcinja, ustvari jeste jedan izvinjavam se, jeste jedan jedini u Agenciji za Morsko dobro i koji je to projekat i kakva je to, i što ste zaštitili, da nijeste zaštitili prostor. Da nema sada manje kućica na Bojanu nego što ih je bilo. Da nema manje nelegalnih objekata u Štoj nego što ih je bilo?

Jeste li Vi zaštitili prostor? Vi, odgovorno tvrdim kočite razvoj grada Ulcinja i ugrožavate to stanovništvo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Abazoviću.

Ovim smo iscrpili listu diskutanta.

Ministre, želite li da odgovorite možda?

Ne možete komentirati u završnoj riječi.

Izvolite, imate pravo na završnu riječ pet minuta.

BRANIMIR GVOZDENOVIĆ:

Zahvaljujem, što je većina vas na jedan način stručan, kompetentan govorila o određenim pitanjima i predložila, da tako kažem, i dala određene sugestije nekima koji to ne umiju da urade na valjan način, nek ipak ostaje da drugi sude o tome da li oni govore kako treba ili ne treba. Ja neću biti povrijeđen previše i mnogo mi je prijatnije kad razgovaramo na nivou onakav kakav smatram da treba bude, da govorimo o konkretnim stvarima, da budemo jasni i da pokušamo da određena zakonska rješenja i primjenu određenog zakonskog rješenja dovedemo do kraja.

Smatram da je u ovom Ministarstvu zadnjih godina jako puno urađeno u dijelu donošenja dobrih zakonskih rješenja i primjene najbolje svjetske prakse, to je potvrda i Svjetske banke i drugih institucija koji zajedno s nama rade, i spremni su da kreditno i na drugi način grantovima podrže jedan kvalitetan rad koji se dešava u Ministarstvu uređenja prostor. Da li je svako spreman, i imao dovoljno vremena da pročita ova dokumenta koja su javna dokumenta, Izveštaj o radu? Ako ima vremena na 140 strani vidjeće koliko je krivičnih prijava podneseno, koliko i na koji način je to odneseno, na strani 196, na strani 38, na strani 46, ali treba malo truda da bi se to uradilo. Mnogo je ponekad lakše podići glas i pokušati da usmjerite neke uvrede na način kako to umijete da dajete. Ja to ne umijem da radim, umijem samo da stručno odgovorim na određena rješenja, da ponudimo ovakva dokumenta i pokušavamo da pravimo progres u narednom periodu. Ali, život je dug i ukazaće o svakom ko je što uradio u periodu svog rada, kolik je bio njegov doprinos i kolik nije bio njegov doprinos. Vrijeme kazuje sve i to će biti u narednom periodu.

Što se tiče ovog zakonskog rješenja rekao sam, ovo Ministarstvo je uvijek spremno da kad čuje određene sugestije, a većinu sugestija smo čuli ovdje i ovdje smo ih implemetirali i mi smo ih doveli i uradili do kraja. U nekim državama se svaka tri mjeseca donose zakonska rješenja koja su vezana za prostorno ubranistička rješenja. Život zahtijeva određene, da tako kažem, dopune i ne bježimo od toga. Spremni smo da razmijenimo određene argumente, ali ključna poruka koju sam želio da podijelim s vama, neko je razumio, neko nije, manje je razumio jeste da je struka ta koja nosi posao. Planove ne donose ministri, planove donosi struka. Zar mislite da jedan ministar može da ima uticaja na 200 planova koji se donesu, to je dobro. Ako mislite, ja nijesam siguran da je to moguće. Planska dokumenta koja donosi ovo Ministarstvo sva se donose na način sa jasno definisanim javnim raspravama, sugestijama, raspravama i uključenjem velikog broja institucija. Samo jedan planski dokument, on mora da prođe 20-tak institucija koje daju određena mišljenja.

Žao mi je što vi nijeste iskoristili priliku, a sad vas pozivam da iskoristite priliku da date određene sugestije na zakonska rješenja kako bi mogli da popravimo, dopunimo, ažuriramo zakone koji su vezani za ovu izuzetno važnu oblast i da na taj način definišemo dodatnu politiku. Da sugerišete najbolju svjetsku praksu.

Ovo Ministarstvo i ova Vlada nikad ne zaustavljaju razvoj, oni daju mogućnost svakoj opštini da radi u okviru svojih ovlašćenja. Ne mislim da je ni jednoj opštini, znači, prostor drugačije tretiran zbog toga što je bio Morsko dobro. Čak smatram da ako uporedimo u određenim opštinama tamo gdje je bio, znači zaštićeno kao Morsko dobro ili nešto što je bilo van Morskog dobra, uočićete ogromnu razliku oko kvaliteta arhitekture, planiranja urbanizacije bespravne gradnje itd.

Pogledajte u Izveštaju, na tim prostorima je stepen bespravne gradnje zadnjih 50 godina 50-tak puta manji nego na drugim prostorima koji su bili. To su činjenice, to su jasni elementi koji su ne iskazani u verbalnoj komunikaciji, nego su isformalizovani u dokumentima koji su u mogućnosti svako da pogleda. Mi ćemo dalje pokušati da unapređujemo zakonska rješenja, da radimo i na kvalitetu njene primjene. Slažem se da u određenim elementima primjena mora da bude mnogo bolja, smatram da smo određenim zakonskim rješenjima definisali mogućnost da ta primjena bude bolja, ali to zahtijeva i određeno vrijeme. Hvala lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i Vama, ministre.

Ovim smo završili raspravu o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata.

O ovoj tački ćemo se izjasniti naknadno.

Sada nam slijedi nekoliko tačaka koje su zapravo ratifikacija, odnosno sporazumi između Crne Gore i država u okruženju i takđe, Ukrajine.

Predložio bih da sada pređemo na tačku 11 ako se slažete, pošto je ministar Gvozdenović takođe ovlašćeni predlagač. Tačka 11 nosi naziv Predlog zakona o potvrđivanju sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Hrvatske o saradnji u oblasti turizma. Pa da iskoristimo njegovo prisustvo i da raspravimo ovu tačku.

Da li se slažemo?

Izvolite, kolega Labudović.

EMILO LABUDOVIĆ:

Obaviješteni smo da mi danas zapravo radimo samo do 16 časova i da samim time završavamo sa ovom tačkom koju smo upravo opservirali. Možda sam ja to vjerovatno pogrešno shvatio..

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Ja nemam tu informaciju, ako je to tako onda nije problem.

EMILO LABUDOVIĆ:

Do 16 sati je rečeno da se radi.

Nema problema, može.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

U pitanju su ratifikacije, mislim da tu nije neko veliko interesovanje.

EMILO LABUDOVIĆ:

To što su ratifikacije, ne znači da neće biti rasprave. Naprotiv, i te kako ima o čemu da se raspravlja.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Da li se Vi slažete da mi sa 11 tačkom sada nastavimo?

Upravo se javio kolega Radulović.

On je mislio, odnosno rekao je zapravo da se to odnosi na raspravu do 16 sati, a do 18 sati se danas radi. Upravo tako.

Hvala vam.

Možemo preći na 11 tačku, **Predlog zakona o potvrđivanju sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Hrvatske o saradnji u oblasti turizma.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Branimir Gvozdenović ministar održivog razvoja i turizma i Predrag Jelušić državni sekretar u Ministarstvu.

Izjestioci Odbora su Luidž Škrelja Zakonodavnog odbora i magistar Danko Šarančić, Odbora za međunarodne odnose i iseljenike.

Otvaram pretres, i pitam predstavnika Vlade želi li da da dopunsko obrazloženje?

Ne želite.

Da li se neko javlja za riječ o ovoj tački?

Kolega Labudović, izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Vjerujte uopšte se ne bih javio za raspravu povodom ove tačke da gospodin ministar nije onako olako i ležerno odmahnuo rukom kao da nema ništa da nam saopšti povodom ovog sporazuma koji je postignut i koji reguliše jednuznačajnu oblast saradnje između dvije države koje su susjedne a od kojih je jedna već članica Evropske unije.

Ako oblast turizma i svaki vid saradnje u toj oblasti nije toliko važan da zavređuje da nas ministar makar informiše o sadržini toga sporazuma, o onome šta se rešava tim sporazumom, šta se unapređuje u oblasti turizma, potpisivanjem tog sporazuma, onda, pravo da vam kažem, ne vidim ni značaj njegove ratifikacije. Tim prije što ima jedna konstantna činjenica koja sve oblike saradnje sa Republikom Hrvatskom, drži u posebnom statusu, zbog činjenice da imamo spor i to ne mali teritorijalni spor koji, kao neka vrsta dijapozitiva stoji ispred svega ovoga što se radi.

Gospodine ministre, vi morate da objasnite ovom domu kakvu to saradnju u oblasti turizma mislite da razvijate sa državom koja drži ključeve u rukama jednog od najvećih turističkih resursa koje ima Crna Gora, Boke Kotorske, ili možda mislite da ona nije toliko bitna, da ćemo se razvijati turistički na nekim drugim destinacijama.

Jedan od najznačajnijih i trenutno najrazvijenijih oblika turističke djelatnosti su recimo posjete kruzera. Uđe u Bokokotorski zaliv dnevno između pet i osam hiljada

posjetilaca, ponekad i više. A može se desiti, i mi ni u jednom međudržavnom dokumentu nemamo garanciju da se to neće desiti da ulazak u Boku kotorsku, postane potpuno, ima drugačiji režim nego što to treba, i sad je on privremeno regulisan.

Međutim, sve radnje koje Republika Hrvatska preduzima, a vezane su za to područje, preduzima na način kao da ona već raspolaže tom teritorijom, i eksploatacija nafte i prirodnog gasa, valorizacija turizma, plovidba, ribolov.

Pa hapsili su naše ljude tu i provodili u Dubrovnik samo za to što su kočom, ja znam da se kolega Nimanbegu vama to ne sviđa ali je to činjenica. Vi se javite pa učestvujte u raspravi.

Ja, gospodine ministre, tražim od vas da u svjetlu onoga što jeste činjenica, sviđela se ona nama ili ne, i koja sutra može da bude na nivou spora koji Hrvatska ima sa Slovenijom oko Piranskog zaliva, objasnite šta konkretno ovaj sporazum koji ste potpisali doprinosi razvoju turizma u Crnoj Gori. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama.

Kolega Nimanbegu, možete proceduralno, naravno.

GENCI NIMANBEGU:

Slušajte, gospodine potpredsjedniče, u vrijeme kad je gospodin Labudović preko medija Crne Gore, govorio da se u Dubrovniku nalaze ustaše, mudžahedini, ne znam ko, ja sam bio student u Dubrovniku. Zbilja ne mogu više slušati priču gospodina Labudovića koju cijela Crna Gora pamti po huškanju da brine o Dubrovniku i zbilja ovu temu koja bi trebala biti o saradnji između dvije države, ne treba politizirati.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Nimanbegu, ovo je dom u kome moramo čuti i slušati uvijek i ono što nam se sviđa i ono što nam se ne sviđa, tako da daćemo priliku kolegi Labudoviću, naravno, proceduralno da reaguje, jer ovo je bilo više od procedure.

EMILO LABUDOVIĆ:

Svoj demokratski kapacitet kolega Nimanbegu je pokazao time što je otišao. Ja zaista na to nemam ništa da dodam.

Međutim, ovo o čemu sam ja govorio nije moj politički stav, to je realnost i ja sam od onoga ko je najodgovorniji da mi tumači tu realnost tražio odgovor na pitanje. Ne brinem ja o Dubrovniku, ja brinem o Boki Kotorskoj i brinem o situaciji koja može sutra, nemojmo da se zavaravamo trenutnim stanjem međudržavnih odnosa između Hrvatske i Crne Gore, koji su perfektni, i ja na njih nemam prigovor. Ali, postoji činjenica koja glasi da mi imamo teritorijalni spor koji sutra ide na međunarodnu arbitražu, jer nije u međuvremenu Crna Gora učinila ništa za njegovo rješavanje i koji može biti veoma nepovoljno riješen po Crnu Goru.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Labudoviću.

Dakle, pošto ima ipak interesovanja za raspravu o ovoj tački, iako smo očekivali možda nešto drugačije, ovo su uvodna izlaganja, mi nismo praktikovali da imamo

komentare uvodnih izlaganja nego na kraju da date, pošto imamo još tri prijavljena izlaganja.

Koleginica Jonica ima riječ, a nakon nje kolega Abazović, iz kluba ko želi, naravno.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, potpredsjedniče.

Ja ću ovu raspravu o Zakonu o potvrđivanju Sporazuma između dvije vlade u oblasti turizma iskoristiti da postavim par pitanja ministru, kako bi nam se u ovoj oblasti negdje, imajući u vidu da su se tu pojasnile neke dileme.

Prvo, bilo bi korisno da kažete sa kojim zemljama u okruženju je Crna Gora već napravila ovakav sporazum, dakle, mi ratifikovali. Drugo, ono što mi je interesantan detalj, tiče se mješovitog odbora koji je predviđen u članu 5, ko će u stvari za koga ste smatrali da treba da bude u tom mješovitom odboru, imajući u vidu da ste u stavu 2 člana 5 propisali da stručnjaci turističkog sektora iz obje zemlje mogu da učestvuju na sastancima, što znači da u sastavu odbora neće biti stručnjaci, jer ćete stručnjake pozivati da učestvuju, pa me interesuje na koju ste strukturu mislili da treba da bude baš u članstvu ovog odbora.

I ono što je treće pitanje, i po prvi put neću iskoristiti sve svoje vrijeme za diskusiju, je da li možete da nam danas pred licem javnosti kažete koliki je broj turista u Crnoj Gori danas, odnosno da li je danas u Crnoj Gori veći broj turista nego prošle godine, odnosno da li treba da vjerujemo svojim očima ili direktoru nacionalne turističke organizacije.

Očekujem, zaista, znajući da ćete vi mnogo obimnije, realnije odgovoriti na ovo pitanje nego što je bila nedavna izjava gospodina Saše Radovića, jer sam bila prosto u dilemi šetajući rodnim gradom, i mojim i vašim, gledajući koliko nema turista i slušajući njegovu izjavu da je 2% više turista tokom prošlog mjeseca u Crnoj Gori, da se pitam kome se i zbog čega se daju takve izjave. Zar nije bolje da se suočimo sa realnim stanjem, da se zapitamo što su sve razlozi, a neki su objektivni, neki subjektivni, zbog smanjenog broja turista koji je evidentan za sve one koji gledaju svojim očima, vjeruju svojim očima, a ne direktoru nacionalne turističke organizacije i da možda pokušamo da uradimo nešta da koliko toliko poboljšamo efekat ove turističke sezone i da vidimo šta možemo uraditi da predupredimo da se tako nešto ne dogodi sljedeće godine? Zahvaljujem se.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama.

Riječ ima kolega Abazović i koleginica Dragičević, na kraju.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala vam, potpredsjedniče.

Evo ni ja neću iskoristiti svoje puno vrijeme, ali želim da se osvrnem na neke stvari. Podržavam apsolutno sporazum, mislim da ga treba praktikovati i sa drugim zemljama u regionu, zašto da ne i sa nekim zemljama sa kojima se ne graničimo, oko kojih bi mogli da podijelimo neko zajedničko iskustvo.

Ja sam se javio ne zbog toga iz razloga što podržavam sporazum, nego upravo zbog nekih dilema koje je iznijela i koleginica Jonica i oko mješovitog odbora, i da vas pitam kolike vi prihode očekujete od turizma ove godine. I da li ovo što je sezona loše počela, pa i neki, što kažete vi, oni koje ćete konsultovati, odnosno koji će moći da

prisustvuju tom odboru, koji su već rekli da je sezona propala, što smo imali prilike da pročitamo u medije kao lični stav, ali sigurno relevantnih stručnjaka, da li za to mislite da postoji neka odgovornost kod nas samih, kod turističkih radnika i ukupno organizacije naše turističke, ili su to neki evidentni spoljni faktori koji su uticali na tako nešto. Ja želim, javnosti radi i korektnosti prema vama iako vi mislite da i u onim stvarima koje su bile tačne, da su to uvrede samo za to što se vi ne slažete sa time, da kažem da u Hrvatskoj je 40% manje turista nego prošle godine, u Dubrovniku takođe jedan zaista veliki pad posjete. Mislim da je slično i u Crnoj Gori, bez obzira na statistiku, ne radi se o 40%, ali mislim da je pad drastičan. Nije to što smo napravili parking mjesta pa se gužva ne osjeća, nego jednostanov nema ko da se parkira. Slično je i u Albaniji. Jedino je Grčka ove godine imala rast, odnosno do ovog momenta ima rast. Oni su spustili cijepljenje i na svojim rajskim ostvrvima su uspjeli da prodaju svoje aranžmane.

Ja opet tvrdim, isto javnosti radi, ono što sam vam već nekoliko puta rekao, mi nemamo jasnu strategiju razvoja turizma. Naš turizam je stihijski, varira od onog da treba da bude elitni, pa treba da bude ono 7 za 77, kako bi bila jeftina turistička destinacija. I zadnja stvar na koju želim da vas uputim, odnosno da apelujem, jeste da pomognete, apelovao sam i na ministra unutrašnjih poslova, ali nema nikakvog efekta, evo na vas, da zaista uradite što je u vašoj moći, iako nije direktno vaša nadležnost, da se granični prelaz u Sukobinu gdje su enormne gužve i tek se očekuju enormne gužve, zaista bude prohodniji, odnosno da procedura kontrole kroz granicu bude pojednostavljena, kako turisti koji žele da dođu na naše primorje, ili eventualno žele i da prođu kroz Crnu Goru, sad to je već veliko pitanje, ne bi stajali po nekoliko sati u kolonama.

Evo samo da sumiram, kolike vi prihode očekujete i da li zaista mislite da je ova turistička sezona počela onako kako treba, i imate li optimističan stav da ćemo neke minuse možda koji su evidentni iz juna, i iz sada već polovine jula mjeseca, moći da nadoknadimo u septembru. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Abazoviću.

Da čujemo koleginicu Ljerku Dragičević, izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Uvažene kolegice, uvaženi kolege poslanici, uvaženi gospodine ministre sa vašim saradnikom, uvaženi građani,

Hrvatska građanska inicijativa i ja osobno podržavamo ovaj sporazum i mogu da kažem da bi meni bilo drago i bila bi možda baš zadovoljna kad bi Crna Gora ovakve sporazume potpisala sa svih 21, u stvari sa 20 zemalja koje oplakuje Sredozemno more, jer nas ipak povezuje to more, ako ništa ono gorska struja kako ide ide od Gibraltara pa preko nas, pa Italija, znači sve to hvata i povezuje nas maksimalno. Jedino ne bi mi odgovarao takav sporazum sa Monakom, ne zbog toga što su nam poslali tumor Mediterana, nego zbog toga što je to zemlja koja je drugačije sazdana i kod njih nije toliko bitna politika poreza, a mi bez toga još uvijek ne možemo, ne bi bili stabilni da nema poreza.

Znači, ja pozdravljam ovo potpuno. Nadam se da ćete ovo, moram da kažem, ovo što su rekli kolege za ove stručnjake, nadam se da ćete dobro voditi računa pa ako ih nemamo mi toliko stručnjaka, ili Hrvati, neka se nađu stručnjaci mediteran ih ima dosta.

Ja bih samo htjela da vam kažem ovako, mi imamo jedan jedini naseljeni otok i to se nalazi u Bokokotorskom zalivu, a Hrvatska ima 1179 naseljenih otoka. Imaju obalu vrlo razučenu, znači, ajde sve možemo, možemo dosta sa njima da postignemo, da uradimo, da naučimo i oni od nas i mi od njih i preporučila bih da se nauči od njih ono kako su oni zaštitili dosta ovih otoka kojih imaju 67 koji nisu naseljeni, a na koje su svi pružali ruke, s tim što nacionalni park, tu ne dolazi u obzir nikakva gradnja, ali na ovo drugo svi pružaju ruke. I onda su pametni Dubrovčani, radi se o Lokrumu, fino izmislili priču o nekim zlim duhovima, da ko ode na Lokrum, ko tamo nešto gradi njemu će se nešto jako loše desiti, i tako je Lokrum ostao zaštićen. Pa bi mi morali ovako u Crnoj Gori po primorju, što se tiče nekih gradova da izmislimo takve priče o duhovima, o tome da ne bi dolazili samo da grade a da od toga nema nikakve koristi.

Ja bih sa time završila i nadam se da će sporazum biti uspješan.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama, kolegice Dragičević.

Zaista interesantna priča i interesantno poređenje.

Ministre, želite li završnu riječ. Izvolite.

BRANIMIR GVOZDENVIĆ:

Hvala.

Uvaženi potpredsjedniče, prema dogovoru sa vama, u cilju racionalizacije vremena dogovorili smo se bili da nemam uvodnog izlaganja i nijesam odmahnuo i nijesu to moji maniri da odmahujem, vezano za bilo koji dokument, a posebno za dokument koji su moje stručne službe zajedno sa svima nama uložile napore da dođemo do ovog važnog dokumenta, ali sam poštovao vaše zahtjeve da racionalizujemo određeno vrijeme, ali nekad izgleda tako i ne treba, nego treba samo poštovati ono što se cijeni rad svojih saradnika i sebe i na taj način možda prezentirati određena rješenja.

Što se tiče komentara koji su bili u prvom izlaganju, koliko znam i pitanje koje je vezano za Boku, pitanje gtraničnog pojasa, je bilo predmet interesovanja Skupštine na kontrolnom saslušanju. Dobili ste kompletan izvještaj i nisam siguran da zahtijeva određena dodatna objašnjenja, jer sam siguran da ste dobili sva objašnjenja od najkompetentnijih ljudi iz te oblasti.

Što se tiče saradnje sa Hrvatskom, jako cijenimo dobru saradnju koju imamo sa čitavim regionom. Intenzivno radimo na uspostavljanju što većeg broja ovakvih sporazuma. Vidjeli ste da smo prije nekoliko mjeseci to uradili sa susjednom Srbijom, potpisali smo određeni sporazum koji je predsporazum ovakvom rješenju i sa svim zemljama u regionu, ali i mnogo šire sa razvijenim turističkim zemljama. Radimo u pravcu podizanja ukupnih kapaciteta kako bi mogli da opravdamo nešto što čini mi se često zaboravljate, Crna Gora je proglašena kao jedna od najbrže rastućih turističkih destinacija u svijetu koja ima svoj jasan koncept, pravac djelovanja i koja svake godine ima povećani broj turista u Crnoj Gori. I ove godine očekujemo veće prihode, zasnivamo na tome na prvih šest mjeseci izvještaj Uprave prihoda da imamo ukupne prihode ne samo za turizam, nego ukupne prihode, prije svega u opštinama crnogorskog primorja, koje su

veće, nego u prethodnoj godini. Čini mi se da je logično da dio tih prihoda pripada i turizmu, pored toga što je povećana finansijska disciplina i siguran sam da ste svi ohrabreni i pored toga što je vrijeme ovakvo kakvo jeste, što niske temperature u ovom momentu sa jako velikim brojem kišnih dana, što nije uobičajeno, ovih dana očekujemo i precizni izvještaj iz Hidrometeorološkog zavoda, da uporedimo koja je ovo godina uporedljiva sa ovim periodom. Takođe, određeni problemi koji su bili vezani za značajna emitivna tržišta, ali čini mi se da ide u dobrom pravcu. Imali smo juče nekoliko desetina hiljada posjeta, zahvaljujući dobroj organizaciji Egzita, festivala Egzit i sličnih nekih festivala koje organizujemo u Crnoj Gori, a to je nekih 17, jako puno određenim novih kulturnih manifestacija, i na taj način sam siguran da upotpunjujemo našu turističku ponudu.

Posjetiću vas samo da smo u prošle dvije godine imali skoro dvije hiljade novih ležaja, ove godine imamo samo 700 i nešto novih ležaja, imaćemo u kategoriji 4 i 5 zvjezdica, što dodatno pojačava ponudu koju imamo.

Treba da budemo, ovako kažem, kritični prema sebi, ali ipak treba da čujemo što drugi kažu o nama. A najeminentnije svjetske medijske kuće, najeminentniji analitirači kažu da nama pripada posebno mjesto u turističkom razvoju ne samo regiona nego i Evrope i mnogo šire. To su svi pokazatelji koji ukazuju na to. Ja vas molim samo da pogledate određena rješenja.

Kolega Bojaniću, ja sam siguran da ste vi mnogo pristojniji čovjek nego ovako kako se sada ponašate, kako komentarišete određena rješenja, a siguran sam i da određene stvari koje su vezane za naše poznanstvo ukazuju da morate da vodite računa.

Tačno je da sam rekao da određene vremenske prilike utiču na sezonu, što je prirodno. Prirodno je ako u zimskim mjesecima imate problem sa snijegom, ako u ljetnjim periodima imate problem sa temperaturama, da to može da utiče. Koliko dobijam određene izvještaje čini mi se da idemo dobrim putem da nemamo pad u turističkom prometu, da ćemo imati neki mali porast u turističkom prometu. Sezona je ispred nas, imamo još nekoliko mjeseci. Ključna je stvar da uradimo dosta stvari koje su vezane za septembar, oktobar, novembar, podsezona, da uradimo u tim periodima i da se na kvalitetniji način pripremimo za naredni period.

Što se tiče graničnih prelaza intenzivno se radi da se eliminišu gužve.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, ministre.

Javio se kolega Bojanić da pojasni da nije bilo ničega zlonamjernog u njegovom govoru u cijelom tom momentu.

Izvolite, kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Gospodine Gvozdenoviću, samo da pojasnim. Moguće da je sa vaše strane izgledalo nepristojno moje ponašanje, ali bilo je gestikulacije jer sam greškom pritisnuo laktom taster za komentar, a na pitanje predsjedavajućeg objasnio da sam laktom pritisnuo taster. Ništa drugo nije imalo nikakvo značenje, samo da raščistimo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vama i ministru Gvozdenoviću za učešće u današnjoj raspravi.

Ovim smo završili Predlog zakona o potvrđivanju sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Hrvatske o saradnji u oblasti turizma.

Prelazimo na tačku 8.

Ako se slažete da tačku 9 razmatramo objedinjeno pošto se tiču iste materije i o sličnoj temi i o istoj zemlji - **Predlog zakona o potvrđivanju ugovora između Crne Gore i Republike Makedonije o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima i Predlog zakona o potvrđivanju ugovora između Crne Gore i Republike Makedonije o međusobnom izvršavanju sudskih odluka u krivičnim stvarima.**

Dakle, **razmatramo objedinjeno ove dvije tačke.**

Predstavnik Vlade je potpredsjednik Vlade Duško Marković i ministar pravde i Svetlana Rajković pomoćnica ministra.

Izjesci odbora su Željko Aprcović, Zakonodavnog, i Nikola Gegaj, Odbora za međunarodne odnose i iseljenike u oba slučaja.

Pitam predstavnicu Vlade da li želi da dâ dopunsko obrazloženje? Izvolite.

SVETLANA RAJKOVIĆ:

Poštovani predsjedavajući, dobar dan.

Samo ću kratko, radi podsjećanja, da skrenem pažnju sa par rečenica na smisao i sadržaj ova dva ugovora, prosto da podsjetim sve nas zbog čega smo ušli u potpisivanje ovih ugovora.

Dakle, u prethodnom periodu pravosudna saradnja u građanskim i krivičnim stvarima odvijala se na osnovu Ugovora o pravnoj pomoći o građanskim i krivičnim stvarima koji je zaključen između Srbije i Crne Gore i Republike Makedonije 2004. godine. S obzirom da smo u prethodnih par godina vrlo intenzivno radili na ostvarivanju bilateralne saradnje putem potpisivanja ugovora sa svim zemljama u okruženju takav je slučaj bio i sa Makedonijeom. Sa njom u prethodnim periodima imamo potpisani Ugovor o izručenju. Ovim ćemo zaokružiti pravni osnov za pravosudnu saradnju na bilateralnom nivou sa ovom zemljom.

Što se tiče sadržaja ovog ugovora oni su standardizovani, ujednačeni praktično sa ostalim ugovorima koji su odavno potpisani, stupili na snagu i vrlo se efikasno primjenjuju sa Srbijom, Hrvatskom, Bosnom i Hercegovinom i sada, nadam se, i sa Makedonijeom. U njima nema nikakvih posebnosti u odnosu na prethodno potpisane ugovore, jedino što mogu da kažem jeste da je zadovoljstvo bilo pregovarati o ova dva ugovora sa kolegama u Ministarstvu pravde Makedonije jer je saradnja, koju smo inače ostvarili sa ovom državom, na jednom izuzetno visokom nivou, ne samo što se tiče razmjene informacija nego upravo na svim predmetima na kojima radimo zajedno prilično efikasno. Možda bi mogla reći efikasnije funkcionišemo nego sa nekim drugim zemljama u okruženju. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama.

Imamo dva prijavljena diskutanta.

Kolega Vladislav Bojović, a neka se pripremi koleginja Azra Jasavić. Izvolite, kolega Bojoviću.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Na samom početku želim da kažem da ovaj zakon o potvrđivanju ugovora nije sporan ni sa ustavno-pravnog stanovišta, niti sa stanovišta potrebe da Crna Gora ispunjava svoje međunarodne obaveze i potpisuje bilateralne sporazume.

Međutim, moram da primjetim da mi povećavamo broj ratifikovanih sporazuma, potvrđenih ugovora, ali s druge strane to povećanje broja potpisanih i ratifikovanih međunarodnih ugovora ne prate konkretni rezultati, mjerljivi rezultati u praksi, posebno u oblasti borbe protiv organizovanog kriminala.

Moram da kažem da potpisivanje ovakvih ugovora i njihova ratifikacija u ovom parlamentu nije potvrda spremnosti Vlade Crne Gore, odnosno države Crne Gore, da se bori protiv organizovanog kriminala. Čini mi se da ovakvi ugovori, koji se sve više podnose ovoj Skupštini na ratifikaciju, služe Vladi kao jedna vrsta dimne zavjese ili paravana za politiku koja je zapravo politika koja nema volju, odlučnost i spremnost da sprovodi određene zahtjeve, da ispunjava određene zahtjeve i da dođemo do rezultata.

Takođe, siguran sam, da je i bez ovakvog ugovora i prije nego što je on potpisan i ratifikovan bilo prostora da se na planu borbe protiv organizovanog kriminala, prije svega, postignu određeni rezultati, ako hoćete, i u međudržavnoj saradnji Crne Gore i Makedonije. Međutim, tih rezultata nije bilo. Vrlo je indikativno što je Evropska komisija, u svom izvještaju, upravo kada hvali Crnu Goru, posebno hvali njenu spremnost da ostvaruje tu vrstu međudržavne saradnje, regionalne saradnje, pominjući sve one potpisane sporazume, koji su po meni formalna stvar. Međutim, kada pređemo na praksu, kada dođemo na plan realnosti i konkretnih rezultata, imamo ocjene Evropske komisije da organizovani kriminal nastavlja da bude ozbiljni razlog za zabrinutost u Crnoj Gori, da je neophodno uložiti dodatne napore u borbi protiv organizovanog kriminala, ukazuje se na slabu koordinaciju organa, ukazuje se na ukidanje prvostepenih presuda u predmetima iz oblasti organizovanog kriminala. Hoću da kažem da imamo interne probleme, postoje interni faktori, unutrašnji faktori, unutrašnje slabosti koje treba, prije svega, da riješimo, sa kojima trebamo da se suočimo da bismo uopšte imali koristi od potvrđenih međunarodnih ugovora i ovakvih sporazuma, da bi uopšte ti međunarodni ugovori i sporazumi imali efekta. Dakle, možemo, i to ponavljam više navrata, da potvrdimo brojne ugovore, da donesemo kvalitetno evropske zakone, da formiramo specijalno tužilaštvo, da formiramo specijalno tužilaštvo, da formiramo specijalno odjeljenje Višeg suda za borbu protiv organizovanog kriminala. Međutim, to je samo, rekao bih, birokratska infrastruktura. To nije pokazatelj spremnost države da se bori protiv organizovanog kriminala. Mi očekujemo konkretne i mjerljive rezultate, to očekuje i Evropska unija.

U ovoj situaciji kada usvajamo ili potvrđujemo jedan ovakav ugovor Crna Gora se suočava sa činjenicom da ćemo mi, u narednom periodu, morati da sprovedemo reviziju akcionih planova za poglavlja 23. i 24. i to godinu dana nakon što su oni usvojeni i za mene je to signal nepostojanja političke volje, jasan signal. Posebno se kaže da je broj neispunjenih obaveza najveći u okviru onih oblasti koja se tretiraju poglavljem 23. gdje je nadležan gospodin Duško Marković.

Drugi problem, to je da imamo VD stanje u pravosuđu i tu mi je važno da kažem da ne može Vlada da prebacuje na Skupštinu odgovornost što imamo i dalje VD

stanje u Vrhovnom državnom tužilaštvu. Mi moramo da lociramo tu odgovornostu vladajućim strukturama, u vladajućim partijama i u njihovim poslanicima, koji održavaju smišljeno ovako stanje.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Bojoviću.

Koleginica Azdra Jasavić. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani građani, poštovane kolegice i kolege, poštovani potpredsjedniče, poštovana gospođo Rajković,

Vrlo je važno da donosimo ove zakone kojim potvrđujemo ove ugovore iz razloga što smo isto ovakve ugovore potpisali i potvrdili i sa Srbijom, i sa Hrvatskom, sa Bosnom i Hercegovinom, i sad konačno sa Makedonijom.

Zašto je to važno? Zato što pored ovakvog stanja u sudstvu, sasvim je jasno da nećemo imati pravosnažnih sudskih odluka, kvalitetnih, zasnovanih na kvalitetnim optužnicama i validnim dokazima pribavljenim u skladu sa zakonom od domaćih sudova, već ću ja, usudiću se da kažem da vjerujem da ćemo prije imati pravosnažne sudske odluke od upravo ovih sudova iz okruženja, a onda ćemo tek, na žalost, ovdje izvršavati takve odluke.

Zašto? Zato što je naše sudstvo zarobljeno, za to što ne pokazuje spremnost da se bori sa organizovanim kriminalom i korupcijom na visokom nivou, a ovi ugovori i ovaj zakon će nam omogućiti da imamo kvalitetniju saradnju sa pravosudnim organima iz Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Makedoje, i možda nešto bude od toga da neko od onih ko vrši organizovani kriminal, a to je sprega vlasti i kriminalaca, zaista sa tom kvalitetnom saradnjom dođe u poziciju da se nađe da na osnovu strane sudske odluke i nađe se u zatvorima ove zemlje.

Žao mi je što moram da kažem da više vjerujem u pravosuđe u okruženju nego u ovo naše, ali stanje je takvo kakvo je i vjerujem samo smjena vlasti može stanje da promijeni.

Ono što je važno kod ugovora o međusobnom izvršavanju sudskih odluka u krivičnim stvarima, jeste to da se mogu izvršavati kazne zatvora i druge mjere koje uključuju lišenje slobode, taj ugovor takođe reguliše premještaj osuđenih lica i takođe se vrlo važno vrši nadzor nad licima kojima je izrečena uslovna osuda u toku vremena provjeravanja. Ono što je vrlo važno reći jeste da po odredbama člana 5 ovog ugovora, svaka država ugovornica može amnestirati ili dati pomilovanje osuđenom licu ili mu ublažiti kaznu povodom zahtjeva za vanredno ublažavanje kazne u skladu sa svojim zakonodavstvom. To je ono što je jedna stvar na koju treba da se fokusiramo, jer treba da obavijestimo građane o tome. Država izricanja ovdje odlučuje o vanrednim pravnim sredstvima podnijetim protiv sudske odluke, tu je napravljena satisfikcija, i to građani treba da znaju.

Ono što građani treba da znaju vezano za Predlog zakona o potvrđivanju ugovora između Crne Gore i Republike Makedonije o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima, jeste da državljani jedne države ugovornice uživaju na teritoriji druge države istu pravnu zaštitu svojih ličnih i imovinskih prava kao i sopstveni državljani. Državljeni

jedne države ugovornice imaju slobodan pristup sudovima i drugim organima. Ono što je vrlo važno i što je dobra stvar i u ovom ugovoru i u ugovorima koje smo i ranije pomenuli, a nisam imala prije prilike da o tome govorim, nisam bila u prilici, jeste što sada organi mogu neposredno da komuniciraju, to je najvažniji benefit ovih ugovora, jer ne moramo da imamo složenu proceduru preko Ministarstva pravde, koja je usložnjavala i usporavala procese samo što je obaveza nadležnih organa da obavijeste Ministarstvo pravde, odnosno ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa. To je taj benefit koji će da ubrza proceduru istraga.

Ima jako dobrih rješenja koja podrazumijevaju čak u krivičnim stvarima da se mogu formirati zajednički istražni timovi. To podrazumijeva da države ugovornice mogu ako to opravdaju okolnosti slučajeve, sporazumom nadležnih organa država, formirati zajednički istražni tim. To je vrlo važno. Vrlo je važno da se sve pravosnažne sudske odluke dostavljaju, da se izvodi iz matičnih knjiga dostavljaju, rođenih redovno, umrlih redovno, a mislim da je rođenih tromjesečno, ili obrnuto. Ali, u svakom slučaju, zašto je to sve bitno da znaju građani. Za to što kada imaju sudsku presudu, recimo oko razvoda braka, oko izdržavanja, bilo kakvu imovinsku, oni mogu da očekuju da će u drugoj državi, gdje mi potpisujemo ugovor, biti jednako zaštićeni na osnovu ovih odredaba i to je ono na šta se moramo fokusirati.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Nemate tona za gledaoce, samo za nas ovdje interno.

Dakle, završili smo raspravu oko ove dvije tačke koje smo razmatrali objedinjeno. Pomoćnica Rajković, izvolite.

SVETLANA RAJKOVIĆ:

Ja ću se prvo zahvaliti uvaženim poslanicima i poslanici Jasavić na ovim komentarima i jednom jako kvalitetnom obrazloženju suštine zakona. Drago mi je upravo što je to od nje došlo jer je cilj oba ova ugovora, kao što je ona rekla, olakšavanje saradnje između državnih organa, posebno između sudova.

Ja se zaista nadam, kao i koleginica Jasavić, da će direktna komunikacija između sudova dati svoj efekat i u rješavanju mnogih predmeta koji su regionalnog karaktera i međunarodnog, da ćemo kroz ovakve ugovore, kroz efikasnu primjenu ovakvih ugovora, steći kvalitetna znanja koja su nam možda u ovom trenutku neophodna, i što je još važnije, obezbijediti povjerenje koje nam države s kojima potpisujemo ugovor, ukazuju time što ulazimo u ovakve vrste pravnih ugovora sa njima.

Dozvolite mi da se osvrnem još na dvije stvari vezano za izlaganje kolege poslanika Bojovića.

Pravosudna saradnja upravo služi za povećanje povjerenja država članica Evropske unije u pravni sistem zemlje kandidata. Ja moram danaglasim da je u posljednje dvije godine od kada intenzivno pratimo i ovu oblast, kroz poglavlje 24 gdje je ona suštinski smještena, jedino što dobijamo jesu zaista pozitivni komentari i pohvale, ne samo u pravcu potpisivanja ovakvih ugovora, nego i u smislu primjene tih ugovora. Kao što znate Evropska komisija ne pita samo nas kako se neke stvari odvijaju, nego i zemlje iz okruženja sa kojima imamo i potpisane ovakve ugovore.

I vezano za reviziju Akcionog plana, mislim da je prilika, kada ste već spomenuli, da dam i jedno, možda još jedno objašnjenje i javnosti.

Revizija Akcionog plana nije nešto što je naknadno odlučeno od strane Evropske komisije, nego je redovni način dubinskog praćenja rada po akcionim planovima. Oni su napisani, kao što znate, za jedan duži vremenski period, više od pet godina.

Ono što Evropska komisija želi, jeste da nam svake godine u zajedničkoj saradnji pomogne, da one stvari koje smo riješili, realizovali, unaprijedimo kroz reviziju Akcionog plana. Osim toga, naravno da u zajedničkom dogovoru razmotrimo potrebe produženja rokova, ali ti rokovi, u svakom slučaju ne mogu biti produženi na neki značajno dug period, znači govorimo o produženjima od tri do pet mjeseci, ne o produženjima od godinu dvije, i to samo u situacijama u kojima smo objektivno dokazali da imamo izlaganja iz nekih realnih razloga. Revizija sama po sebi ne znači izmjenu niti brisanje bilo koje mjere na koju smo se obavezali.

Još jedna važna stvar, akcioni planovi ne mogu biti značajno mijenjani iz još jednog razloga. Izmjene u značajnom obimu bi podrazumijevale delegiranje tog akcionog plana još jednom pred Savjet ministara. Dakle, ponovljenu proceduru kao da ih nanovo usvajamo, što nije cilj ni nas kao zemlje kandidata, a još manje Evropske komisije.

Ja sam vrlo srećna što ćemo imati reviziju, za to što ćemo još jednom razmotriti svaku mjeru po na osob, vidjeti koliko ona suštinski odgovara realnom stanju. Negdje ćemo možda preformulisati naziv mjere, jer više nećemo zakon zvati ovako nego drugačije, proširićemo mu možda i imati priliku da razjasnimo koje su se novine desile u zadnjih godinu i po dana zbog kojih eventualno treba možda dopuniti ili izmijeniti određeni sadržaj, određene mjere.

Dakle, ja ne doživljam reviziju Akcionog plana, kao neku kritiku, niti kao popravni ispit kao što sam čula, nego upravo kao još jedan dodatni mehanizam podrške praćenju realizacije ovoga važnog dokumenta. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama, gospođo Rajković. Ovim smo završili ujedinjeni pretres o dvije tačke, Predlog zakona o potvrđivanju ugovora između Crne Gore i Republike Makedonije o pravnoj pomoći o građanskim i krivičnim stvarima i Predlog zakona o potvrđivanju ugovora između Crne Gore Republike Makedonije, o međusobnom izvršavanju sudskih odluka u krivičnim stvarima.

O ovim tačkama ćemo se izjasniti naknadno. Hvala vam za učešće u radu.

Prelazimo na tačku 10 - **Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Kabineta ministra Ukrajine o saradnji u oblasti zaštite od prirodnih i drugih katastrofa.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su magistar Raško Konjević, ministar unutrašnjih poslova i Mirsad Mulić, generalni direktor Direktorata za vanredne situacije.

Izjestioci odbora su: Marta Šćepanović, Zakonodavnog i Žana Filipović, Odbora za međunarodne odnose i iseljenike.

Otvaram pretres i pitam predstavnika Vlade, da li želi dati dopunsko obrazloženje? Izvolite.

MIRSAD MULIĆ:

Hvala.

Uvaženi potpredsjedniče Mustafiću, poštovani poslanici,

Ovim zakonom utvrđuje se Sporazum između Vlade Crne Gore i Kabineta ministra Ukrajine u saradnji u oblasti zaštite od prirodnih i drugih katastrofa, koje su 13.juna 2013.godine u Kijevu, potpisali ministar održivog razvoja i turizma Branimir Gvozdenović, u ime Vlade Crne Gore i šef državne službe za vanredne situacije u ime Kabineta ministra Ukrajine.

Sporazumom su uređena pitanja u međusobnoj saradnji dviju država u oblasti zaštite od prirodnih i drugih katastrofa, u cilju sprečavanja, odnosno ublažavanja posljedica od tih katastrofa. U tom pogledu, Sporazumom su utvrđene pravne pretpostavke, određena konkretna pitanja u kojima će se ostvarivati saradnja i dat je pravni okvir o načinu otvaranja te saradnje.

Vlada Crne Gore, Ministarstvo unutrašnjih poslova i Kabinet ministra Ukrajine, odnosno državna služba za vanredne situacije, iskazale su privrženost, zainteresovanost da se na prikladan način urede uslovi saradnje i međusobne pomoći. Time se u obostranom interesu unapređuju prijateljski odnosi i produbljuju bilateralni oblici saradnje, između ostalog u oblasti zaštite i spašavanja ljudi, materijalnih dobara i životne sredine, u ostvarivanju međunarodnih preporuka.

Određeno pitanje procedure, decidno su regulisani, s tim što su za sva pitanja, koja su predmet Sporazuma urađeni okvirno u skladu saradnje između dvije država u slučaju prirodnih i drugih katastrofa. Tako su, između ostalog propisani okvirni uslovi saradnje, prilikom razmjene, naučnih i tehničkih podataka i drugih dokumenata bitnih za zaštitu od katastrofa, obrazovanja i osposobljavanja pripadnika službi, jedinica za zaštitu i spavanje civilne zaštite, jedinica protiv požarne zaštite i drugih pripadnika spasilačkih ekipa za zaštitu i spašavanje kroz informativne sastanke, kurseve, obuke, seminare i drugo, te prilikom organizovanja i izvođenja zajedničkih vježbi za zaštitu i spašavanje. Zatim, razvoja i proizvodnje opreme za zaštitu i spašavanje međusobnog obavještanja o opasnostima od rizika i katastrofa i njihovim posljedicama, međusobnog pružanja pomoći pri zaštiti spašavanju i otklanjanju posljedica katastrofa.

Ovaj Sporazum ima značaj za oblast zaštite i spašavanja, jer je zaključen prijateljskom državom i na osnovu njega država Crna Gora i Ukrajina, mogu veoma brzo pružiti međusobnu pomoć, za kojom se ukaže potreba.

Sporazum je značajan i po tome što obje ugovorne strane stavljaju u ravnopravan položaj, kao i sve predviđene aktivnosti i mjere koje obje države vrše na isti način i pod istim uslovima.

Cilj donošenja ovog zakona, odnosno zaključivanje Sporazuma je uređenje svih osnovnih pitanja koja su od značaja za zaštitu i spašavanje u oblažavanje posljedica, koji mogu izazvati prirodne i civilizacijske katastrofe na područjima obje ugovorene strane.

Pošto se Sporazum u cjelosti odnosi na pitanje iz oblasti zaštite prirodnih i drugih katastrofa, osnovni nosilac njegove implementacije će biti Ministarstvo unutrašnjih poslova.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam gospodine Mulić.

Da li se izvjestioci odbora javljaju za riječ? Ne javljaju.

Da li se neko javlja za riječ, po ovom tački?

Kolega Labudović. Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče,

Ja bih iskoristio priliku da gospodinu Muliću, samo postavim dva pitanja.

Veoma mi je interesantan sam naziv ovog Sporazuma, te se definišu prava i obaveze potpisnica u saradnji u oblasti zaštite od prirodnih i drugih katastrofa.

Pretpostavljam šta ovo drugih katastrofa može da bude, pa bi bilo veoma interesantno da mi vi decidno objasnite, koje su to druge katastrofe koje bi mogle da zahtijevaju, recimo intervenciju snaga Crne Gore odavde, đe sebe tamo u Ukrajini.

Uvažavajući činjenicu da ovaj Sporazum potpisan u vrijeme kada su, stanje unutrašnjih odnosa u Ukrajini bilo drugačije nego da je danas i ostajući potpuno neutralan u odnosu na kategorizaciju onoga što se danas dešava u Ukrajini, mene interesuje. Da li se ovim Sporazumom, kada on bude ratifikovan, a biće ratifikovan, ja ću glasati za njega, ovdje u Skupštini Crna Gora se obavezuje da ga primjenjuje i na onim područjima, koje su danas veoma sporne sa stanovišta i eus dikcije zvaničnog Kijeva i s obzirom na razvoj situacije u toj oblasti, da li će Crna Gora, bez obzira što je čak reagovala i uvođenjem sankcija određenim struktura iz tih oblasti, ovaj Sporazum primjenjivati jednako u svim djelovima Ukrajine, koji su bili definisani kao teritorija Ukrajine u vrijeme potpisivanja ovog Sporazuma. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Labudoviću. Koliko sam shvatio, više nema prijavljenih diskutanata i naravno, gospodine Mulić, čuli te pitanja poslanika Labudovića. Izvolite, uz to je i završna riječ, naravno.

MIRSAD MULIĆ:

Ovo je još jedan u nizu sporazuma, koje Crna Gora potpisuje u oblasti vanrednih situacija. Samo da kažem, kada su vanredne situacije u pitanju da se zna da imamo potpisane ugovore sa Srbijom, Bosnom, Slovenijom, Makedonijom, Hrvatskom, Grčkom, Italijom, Ruskom federacijom, Jermenijom i Ukrajinom, a pokrenute su inicijative još za Azerbejdžan, Tursku, Albaniju i Bugarsku. Evo, upravo sam došao sa jednog sastanka gdje je i Rumunija pokrenula jednu inicijativu da sa njima imamo sporazum. Ono što je važno da znamo, jeste da su prirodne katastrofe nešto što se dešavalo, dešavaće se i naravno dešava sada i da mnogo organizovanije, ekonomski bogatije države nego što je Crna Gora, nemaju vrlo često odgovor na ono što ih je snašlo, zbog toga se i sklapaju ovi ugovori. Znači, kako bi pomogli jedni drugima u ovakvim situacijama, jer nema požara koji će doći do jedne granice, nema poplave koja će doći do jedne granice i tu stati. Mislim, da na ovaj način pokazujemo i dobru volju i imamo, moram reći uspješnu saradnju sa svim ovim država koje sam naveo i naravno i sa svima ostlaima.

Što se konkretno tiče vaših pitanja, gospodine Labudoviću, evo u značenju izraza. U članu 3 jasno kaže: "Prirodne i druge katastrofe su katastrofe uzrokovane prirodnom silom, industrijskom aktivnošću i ostali događaji čiji je uzrok čovjek, isključujući rat". Ovo je vrlo važno. Znači, isključujući rat, kojima se ugrožavaju životi, imovina, životna

sredina i značajno se pogoršavaju uslovi života. Ove druge katastrofe mogu biti zemljotresi, požari, poplave, može i čovjek da napravi neki incident, da to bude katastrofa i u skladu sa ovim ugovorom da Ukrajina procijeni da joj Crna Gora može pomoći, ili Crna Gora procijeni da može pomoći Ukrajini, i u tom slučaju može Ukrajina pozvati da Crna Gora uzvratiti pomoćnu snagu sa ovim sporazumom, koji će mo vjerujem i ratifikovati.

Što se ovoga drugoga pitanja tiče, to je pitanje vrlo osjetljivo. Kaže, ovaj sporazum dolazi u jednom trenutku koji niko nije mogao predvidjeti 13.juna 2013.godine. Mi sklapamo sporazum sa državom Ukrajinom, ajde da upotrijebim taj izraz, sa državom koja je priznata od strane Ujedinjenih nacija. Šta ona kontroliše na teritoriji svoju ili ne kotroliše nije sad naš da ocjenjujemo ovdje. Uglavnom Sporazum ide sa državom Ukrajinom i ja se nadam da neće ni njima ni nama biti potrebno, ako bude tu smo da reagujemo.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam. Ovim smo zavšili raspravu o Predlogu zakona o potvrđivanju Sporazuma između ministra Ukrajine o saradnji o oblasti zaštite od prirodnih i drugih katastrofa.

Preskočićemo tačku 12 jer ona još uvijek nije prošla radna tijela. Prelazimo na tačku 13 i to je još jedina tačka koju ćemo danas raspravljati, dakle sa ovom tačkom ćemo završiti današnji rad, a to je **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima.**

Predlog zakona podnijeli su poslanice Marta Šćepanović i doktor Draginja Vuksanović. Izvjestioci odbora su Zorica Kovačević Zakonodavnog odbora, i Snežana Jonica Odbora za politički sistem pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres i pitam predlagače ko želi riječ.

Koleginica Šćepanović.

Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem, potredsjedniče.

Kolege poslanici, poštovani građani Crne Gore, pa evo ja i koleginica Draginja Vuksanović, smo predložile Zakon izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima, s obzirom da koleginica Draginja Vuksanović iz opravdanih razloga danas nije ovdje i ja ću dati ukratko razloge zbog kojih smo to i učinili.

Dakle, Zakon o državnim službenicima i namještenicima je donesen 2011.godine i on je počeo da se primjenjuje od 1.01.2013.godine i možemo reći relativno brzo su se u praksi iskristalisali neki nedostaci koji su na prvi pogledu u članovima izgledali kao jednostavni, a već su se u praktičnoj primjeni pokazali kao problemi. Ovim izmjenama smo članom 1 predvidjeli proširenim uslova koje mora ispunjavati lice da bi vršilo poslove u okviru ekspertskeg rukovodnog kadra i to u pogledu radnog iskustva. Dakle, umjesto tri godine na poslovima rukovođenja mi smo predložili izmjenu odnosno da se dodaju riječi odnosno drugim poslovima koje zahtjevaju samostalnost u radu. S obzirom da je to u praksi pokazalo da je ovakvo rješenje dovelo ili će dovesti do zatvorenog kruga da se na rukovodećim mjestima budu postavljena samo lica koja sdu obavljala poslove rukovođenja u smislu sada važećeg zakona i upravo iz tih razloga smo i predvidjeli proširenjem tih uslova kako bi se stvorila mogućnost da se na rukovodeći

mjestima postavljaju i druga lica koja se nijesu bavila tim poslovima. Takođe, smo odredbom člana 2 predvidjeli da se u dijelu koji se odnosi na pravi obavezi državnih službenika i namještenika koji se stavljaju na raspolaganju Uprave za kadrove kao na internom tržištu rada tu smo u jedno pravnom tehničko usaglašavanje bilo umjesto riječi na predlog starješine mijenjaju se riječima odlukom da to starješina ne čini u formi odluke. Odredbom člana 3 smo takođe izvršila neka preciziranja koja su se odnosila na to koja su radna mjesta službenici u slučaju donošenja novog pravilnika moraju biti raspoređena, pa je predložen da pored tražećeg zakonske odredbe koja podrazumijeva da su to radna mjesta za koja ispunjavaju uslove precizirano je da su to radna mjesta koja odgovaraju njihovom nivou kvalifikacije i obrazovanja i za koja ispunjavaju druge propisane uslove.

Imam još član 4 ovog predloga zakona kojim je predloženo brisanje stava 3 važećeg 137 zakona, odnosno da u postupku Komisije za žalbu u postupku primjenjuje zakon opštem upravnom postupku, pa je ovdje postavljen jedan nedostatak koji se odnosi da Komisija za žalbe nije mogla da poništi prvo stepeno da izmjeni prvo stepeno rješenje i vrati ga organu prvo stepenom organu, nije postojalo ta mogućnost mi smo sada predviđeli tu mogućnost, da bi na taj način smanjili troškove postupka i odugovlačenja postupka.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala.

Koliko vidimo samo jednog diskutanta prijavljenog za sada. Koleginice Jonica, da li želite kao izvrstilac odbora ili diskusiju. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, potpredsjedniče.

Iskoristiću u stvari diskusiju pošto može biti korisna kao izvjestilac odbora, to je daje Predlog zakona koje je obrazlagala gospođa Šćepanović, dobio jedno glasno podrška Odbora za politički sistem pravosuđa i upravu, što govori o činjenici da se radi o izmjenama nekoliko članova Zakona o državnim službenicima i namještenicima koje se podobljavaju onome što je potreba odnosno koje se čine premjenjivim i korisnijim nego što su prethodno bili. Međutim, ne mogu a da ne iskoristim priliku za raspravu da kažem da me negdje na raspravu ispravociralo ono što piše u razlozima za donošenje zakona to je da se analizirajući primjenu ovog zakona došlo do toga nakon 17 mjeseci postoje određene oblasti u kojima je postoje problemi. I ne mogu da se ne sjetim koliko je bilo sujete kod predlagača ovog zakona kada smo o njemu raspravljali, kada smo na neke od stvari koje danas Vi popravljate vašim predlogom zakona, pričamo o sujeti predlagača misleći na Vladu odnosno Ministarstvo Unutrašnjih Poslova to se ne misli na Vas, koleginice, bilo jako velikog otpora da se neke norme tada poprave jer smo ukazivali na to da se može upravo desiti da dođe do ovakvih situacija do kakvih se danas dolazi, zbog kojih Vi predlažete izmjene ovih normi. Ono što mi se naravno naročito sviđa to su dvije stvari koje su od mene i kolege iz opozicije, koji su bili u Odboru i dobile ključnu podršku, to je prevashodno činjenica da se članom 1 zakona širi krug onih koji mogu biti obavljati rukovodeće funkcije jer je zaista nezamislivo bilo i to smo ukazivali kada je zakon

donošen, da onako definisanim uslovima zakružimo ko može biti rukovodeća lica, znači da se krećemo u krugu onih koji su to već bili, i da ne daj bože onemogućimo nekom novom, stručnom, ko nije obavljao te poslove jer nije bilo podoban, jer nam nijesu bili ni depolitizovani, a profesionalizovani organi Državne uprave da dođemo u poziciju konačno, ako idemo ka procesu profesionalizacije, a nadam se jednog dana i depolitizacije jer smo daleko od toga obezbijedimo da oni ljudi koji zaista znaju nešto obavljaju rukovodeće funkcije, a da to ne budu samo oni koji se ređaju sa mjesta na mjesta, jer su tako podomni onima kojima to odlučuju.

S druge strane, smatram jako korisnom i ovu normu koja govori o preraspoređivanju na drugo radno mjesto, zato što se sada potpuno jasno kroz preciziranje koje dajete definiše da to mjesto mora biti da odgovara njihovom nivou kvalifikacije obrazovanja, ne samo da ispunjava uslove, jer ono ispunjavanje uslova moglo je da se tumači da se dobije mjesto sa nižim nivom obrazovanja nego što lice ima, tako da su se u tom kontekstu sjećam se jako dobro, tokom vremena veliki politički na ljude koje je trebalo kazniti zbog toga što dobro nijesu slušali odnosno nijesu glasali partiju na vlasti, da obavljaju poslove koji su ispod onog nivoa obrazovanja koji su imali, koji su ispod onoga što su inače bile njihova radna mjesta, koja su prethodno obavljali. Tako da smatram da se čitave dvije norme značajno čine kvalitetnijim zakona, ali Vas vraćam na početak i na priču o analizi primjene zakona i vraćam Vas na priču istina nijeste bili tada na Odboru za politički sistem pravosuđa i upravu člana, a to je da smo imali strašan otpor zbog kojeg nijesmo dobili većinu za naš zahtjev, da nekih šest ili sedam zakona među kojima je bio i ovaj budu analizirani na način što će mo posle godinu, ili godinu i po na odboru imati kontrolno saslušanje koje se zamislite zove u Skupštini što je logično da radimo, analiza primjene zakona tog i tog, nakon toliko perioda, znači godinu ili godinu i po dana jednostavno smo dobili otpor kolege i odbijen je niz takvih predloga za kontrolna saslušanja. I evo prilike da nakon što smo popravili ovo što se u hitnom postupku kroz vašu intervenciju, a prepostavljam sugestije kolege iz Ministarstva Unutrašnjih Poslova uradilo, da u septembru zajedno iniciramo kontrolno saslušanje kojem će mo napraviti zaista analizu stanja u ovoj oblasti odnosno analizu primjene Zakona o državnim službenicima i namještenicima i srestva sa svim onim problemima sa kojima se suočavaju oni koji taj zakon primjenjuju, ali sasvim nelogičnostima, možda i kršenjem prava koje ovako definisan zakon donosi, kao i nejednakoj primjeni ovog zakona od grada do grada, ili od ograna do organa Državne uprave. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama, kolegice.

Još prijavljeni diskutant, kolega, izvolite.

MILORAD VULETIĆ:

Gospodo poslanici, uvažena kolegice, predstavnice predlagača materijala,

Vrlo kratko, imajući u vidu da smo danas odradili jedan cjelovit, potpuno popunjen radni dan, i da je ovo, da se radi o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima, u svega četiri odredbe o kojima su govorile kolegice Šćepanović i kolegice Jonica, sasvim korektno i vrlo lijepo obrazložile razloge za donošenje izmjena i dopuna ovog zakona.

Da se ja ne bih ponavljao u diskusiji sa onim što smo već imali prilike da čujemo, ja ću samo reći da podržavam ove izmjene i dopune zakona i predlažem Skupštin, takođe da ovo podrži i da ovo usvoji. Eto toliko.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam ,kolega Vuletiću.

I kolegunica Jasavić. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zamolila bih moju koleginicu da nam malo više, i zbog javnosti i zbog nas,pojasni član 2 vezano za član 127 stav 4, riječi "na predlog starješine državnog organa", zamjenjuju se riječima "na osnovu odluke starješine državnog organa", jer u predlogu imamo obrazloženje, ali bih voljela da čujem malo detaljnije šta ste htjeli sa ovim članom 2. Zakon. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

I kolegunica Šćepanović, imate nekoliko, vjerovatno pitanja.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Tretira dio koji se odnosi na prava i obaveze državnih službenika i namještenika koji se stavljaju na raspolaganje Upravi za kadrove, kako bi oni bili na internom tržištu, a to se radilo na predlog starješine, ali nije postojalo "na predlog starješine organa", umjesto da se izmijeni način da starješina to čini u formuli odluke. Nije bilo precizirano u kojoj formi će to starješina da učini, u Zakonu stoji na predlog starješine, a mi preciziramo na predlog odluke starješine državnog organa, da to bude u formi odluke.

U praksi su se pojavile nedoumice šta to znači predlog starješine, u kojoj će to formi da bude, iz tog razloga, to je čisto pravno- tehnički da se usaglasi u praksi.

I evo, iskoristila bih priliku da se nadovežem na još jedan razlog koji sam ispustila prije da kažem u vezi ovog člana 1 odnosno proširenje uslova, to je svakako bilo iz razloga jer cijeli jedan segment u Zakonu o državnim službenicima i namještenicima, koji se odnosi na ocjenjivanje i na napredovanje službenika, sa postojećim rješenjem da tako kažem, pada u vodu, jer onda službenici ne bi mogli ni da postanu rukovodeća lica na osnovu ocjena i napredovanja u službi koja bi dobijao. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Bila je ovo rasprava o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještenicima, i o ovoj tački ćemo glasati naknadno.

Ostaje nam da prema dogovoru zaključimo današnji rad. Da najavim nastavak sjednice za ponedjeljak u 11 sati, ako ne dobijemo drugačije obavještenje, a naravno poslanici će biti pravovremeno obaviješteni putem sms-a.

I naravno, u ponedjeljak ćemo raspravljati najprije o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima, a onda i o izvještajima o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, Izvještaj o radu Savjeta za finansijsku stabilnost itd. prema dnevnom redu. Hvala.

21. 07. 2014. u 11.25h

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Poštovane kolegice i kolege, dobar dan.

Kao što smo i najavili počinjemo sa tačkom dnevnog reda **Izveštaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu.**

Predstavnici su Šučko Baković, zaštitnik ljudskih prava i sloboda i Nevenka Stanković, zamjenica zaštitnika.

Pozdravljamo ih, oni su sa nama u plenumu.

Izjestilac Odbora za ljudska prava i slobode je Husnija Šabović.

Otvaram pretres i pitam zaštitnika da li želi dati dopunsko obrazloženje.

Izvolite, gospodine Bakoviću, pet minuta.

ŠUĆKO BAKOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče Skupštine, poštovane poslanice i poslanici, dame i gospodo,

U Izveštaju Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu predstavljeni su najznačajniji aspekti rada Zaštitnika, statistički pokazatelji, zapažanja, konstatacije, preporuke i data je opšta ocjena stanja ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori. I ovaj godišnji izvještaj, kao i prethodni temelji se na pritužbama građana, razgovorima sa građanima, sprovedenim istraživanjima, izvještajima državnih organa, nevladinih organizacija i organa nadležnih za praćenje pojedinih instrumenata međunarodnog prava.

U 2013. godini primili smo 611 pritužbi, što je gotovo na nivou prethodne godine. Od ukupnog broja predmeta koje smo imali u radu u 2013. godini okončano je ukupno 84,26% predmeta. Pored rada na pritužbama, Zaštitnik se bavi i opštim pitanjima od značaja za zaštitu i unapređenje ljudskih prava i sloboda.

U oblasti prava djeteta sprovedeno je istraživanje o zloupotrebi djece putem interneta i projekti za bolje centre - Djeco pišite ombudsmanu i postupanje policije sa djecom. Pokazatelji do kojih smo došli u svom radu pokazuju da državni organi i organi javne uprave u značajnom broju prepoznaju potrebu poštovanja ljudskih prava i svoju obavezu i interes da sarađuju sa zaštitnikom, što je doprinijelo postizanju konkretnih rezultata i otklanjanju povreda ljudskih prava u toku ispitnog postupka. Naime, u 165 slučajeva u kojima je utvrđena povreda prava, povreda je otklonjena u toku ispitnog postupka u 143 slučajeva ili 86,66%. I pored ovog napretka suočeni smo da se građani i dalje suočavaju sa poteškoćama u zaštiti i ostvarivanju svojih prava.

Građani su u ostvarivanju svojih prava svakodnevno upućeni na organe javne uprave, ali ovi organi nerijetko ne odlučuju o zahtjevima građana u propisanom roku, u nekim slučajevima donose istu ili sličnu odluku. Međutim, ažurnost i transparentnost rada sudova je povećana a broj zaostalih predmeta je smanjen. Zaštita prava lica lišenih slobode od mučenja i drugih oblika surovog, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja je unaprijeđena, a slučajevi torture se pojavljuju kao izolovani. Stvorene su

normativne institucionalne pretpostavke za unapređenje rodne ravnopravnosti. Međutim, u praksi su žene još uvijek u nepovoljnom položaju u odnosu na muškarce. Prikriveno diskriminatorno ponašanje prema ženama je i dalje prisutno i sprečava jednako učešće žena u svim oblastima života. Ostvaren je napredak u zaštiti prava manjinskih naroda i manjinskih nacionalnih zajednica.

Međutim i pored određenog napretka, predstavnici manjinskih naroda suočavaju se sa problemima u oblasti zapošljavanja u javnoj sferi, u proporcionalnoj zastupljenosti u institucijama pravno-političkog sistema, u oblasti obrazovanja, kulture, informisanja, izdavačke djelatnosti. Posebno je težak položaj romske i egipćanske zajednice. Stanje ekonomskih i socijalnih prava i dalje je ispod standarda koje propisuju potvrđeni i objavljeni međunarodni dokumenti u ovoj oblasti. Postupci za povraćaj i obeštećenje i dalje dugo traju.

Od stupanja na snagu Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenje zaključno sa 31. decembrom 2013. godine riješeno je ukupno 53,3% svih predmeta.

U oblasti zaštite životne sredine nedovoljno se primjenjuju mjere predviđene zakonskim okvirom, ekološka svijest građana nije dovoljno razvijena.

U izvještajnoj godini sprovedene su aktivnosti koje su u mnogo čemu unaprijedile položaj djeteta u Crnoj Gori i podigle stepen poštovanja dječjih prava na viši nivo. Možemo konstatovati da je postignut određeni napredak u procesu socijalne reforme koja je bila neophodna kako bi se svakom djetetu obezbijedio život, rad i razvoj u skladu sa preporučenim standardima i garantovnim pravima.

Stvorene su normativne i institucionalne pretpostavke za zaštitu lica sa invaliditetom. Međutim, i dalje su prisutne manifestacije otvorene i prikrivene diskriminacije ovih lica, što se posebno ogleda u ograničenosti pristupa javnim objektima, sredstvima javnog prevoza, zapošljavanju, obrazovanju i zdravstvenoj zaštiti.

Brojne predrasude...

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Završite, ali nemate mikrofona.

Hvala vam, gospodine Bakoviću. Bila je ovo uvodna riječ ombudsmana, gospodina Šučka Bakovića.

Idemo na uvodna izlaganja predstavnika poslaničkih klubova.

Riječ ima Halil Duković, u ime kluba Demokratske partije socijalista.

Izvolite, gospodine Dukoviću, a neka se pripremi poslanica Đurašković.

HALIL DUKOVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, uvaženi članovi institucije Ombudsmana gospodine Bakoviću i gospođu Stanković,

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, po utvrđenoj metodologiji, prikazom statističkih podataka, opisao je rad institucije za 2013. godinu.

Pored rada na pritužbama, zaštitnik se, kako stoji u izvještaju, bavi i opštim pitanjima od značaja za zaštitu i unapređenje ljudskih prava, kao i radu na dva nova mehanizma koji su dati zaštitniku, nacionalnom mehanizmu za prevenciju torture i institucionalnom mehanizmu za zaštitu od diskriminacije.

Što se tiče pritužbi Ombudsman je u ovoj izvještajnoj godini primio ukupno 611 pritužbi. Ako uporedimo statističke podatke za dvije prethodne godine, uočićemo da je recimo za 2012. godinu primio 617 pritužbi, u 2011. 720 pritužbi, što je evidentno da se broj pritužbi smanjuje, što može ići u korist i boljeg funkcionisanja svih državnih organa, ali i njihove veće svjesnosti o značaju zaštite ljudskih prava i sloboda i većem značaju institucije ombudsmana.

Karakteristično je da je veliki broj pritužbi, tačnije 186, po kojima zaštitnik nije postupio zbog nepostojanja procesnih pretpostavki ili upućivanja na druga pravna sredstva, što može ići u prilog da građani još uvijek ne poznaju dobro instituciju zaštitnika, odnosno njegova ovlašćenja, ali se može govoriti i o nekom pokušaju zloupotrebe ove institucije, jer se najveći broj ovih pritužbi odnosio na zahtjev za preispitivanje odluka prije svega sudova, ali i da pritužbe nijesu dopunjene u ostavljenom roku.

O 390 predmeta sproveden je i okončan postupak i ono što je karakteristično i za nas značajno jeste da je u 198 slučajeva utvrđeno da nije bilo povreda prava, u 165 slučajeva utvrđena je povreda prava, ali od tih 165 u 140 slučajeva povreda prava je otklonjena u toku ispitnog postupka. To znači da je povreda prava utvrđena samo u 22 slučaja gdje je zaštitnik dao i preporuke. I zaista, ako je od 594 okončana predmeta utvrđeno da je samo u 22 slučaja bilo povrede prava, znači u 572 predmeta nema povrede prava ili zaštitnik nije nadležan za reagovanje, to može ići samo u prilog tome da se ljudska prava poštuju sve bolje i sve više, što je dobro i što je ohrabrujuće. Zato mi se i čini da je konstatacija data na kraju izvještaja, tj. u dijelu Ocjene i zaključci, da se stanje ljudskih prava ne može ocijeniti zadovoljavajućim, data preoštro, što naravno Zaštitnik kao nezavisna institucija ima pravo i to ne može sporiti, ali ja navodim činjenice iz izvještaja koje je podnio Zaštitnik. Izreći, čini mi se tako preoštru konstataciju, na osnovu 22 preporuke od čega samo četiri nijesu ispoštovane, za mene jeste preoštra konstatacija.

Ukratko ću se osvrnuti i na dvije konstatacije koje su po meni interesantne. Prva se tiče odnosa sa medijima. U dijelu saradnje sa javnošću i medijima ističete da su vam mediji značajan partner u promovisanju ljudskih prava i sloboda i da su mediji s posebnom pažnjom pratili rad i aktivnost Zaštitnika i pokazali visok stepen zainteresovanosti za njegove stavove povodom određenih pitanja, što je dobro i to podržavam. Zaista, odnos sa medijima mora biti dobar. Ali, u istom izvještaju stoji još jedan izvještaj, ali ovog puta medijskog savjeta, a nalazi se u vašem izvještaju, gdje se kaže da su mediji u 2013. godini, štampani i elektronski, u ne malom broju slučajeva kršili ljudska prava, nijesu poštovali Zakon o medijima ni kodeks novinara, kršili su pretpostavku nevinosti, nijesu poštovali pravo na ispravku i odgovor, to jest demant, objavljivali su netačne i neproverene informacije i govor mržnje, povređivali pravo na privatnost.

Postoji dilema da li su vam ovakvi mediji značajni partneri u promovisanju ljudskih prava ili vi imate drugačije mišljenje od medijskog savjeta, ali interesantno da su oba ova stava našla mjesto u vašem izvještaju.

Još jedna činjenica jesu Dani zaštitnika koji su održani samo u dvije opštine, a Dani zaštitnika za djecu u jednoj, a bilo je planirano u osam do 10 opština. Žao mi je što nijeste....

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ

Isteklo je vrijeme, žao mi je. Takav je dogovor.

Koleginica Ljiljana Đurašković u ime kluba Demokratskog fronta, a neka se pripremi koleginica Jasavić, u ime Pozitivne Crne Gore.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Zahvaljujem.

Gospodine ombudsmane, dame i gospodo, poštovani građani,

Danas imamo na razmatranju Izveštaj o radu Ombudsmana za 2013. godinu. Žao mi je što i ove godine treba da razmatramo ovaj izvještaj u julu, umjesto u prvom kvartalu kako bi po pravilu trebalo.

Ja ću se osvrnuti na pojedine akcente iz vašeg izvještaja. Zakonom o zabrani diskriminacije iz 2010. godine uveden je kao poseban oblik diskriminacije mobing. Da prevedem, mobing je svako aktivno ili pasivno ponašanje na radnom mjestu kojim jedno lice ili više lica sistematski u dužem vremenskom periodu psihički zlostavlja i ponižava drugu osobu sa osnovnim ciljem da ugrozi njen ugled, čast i dostojanstvo, sve dok je ne eliminiše sa radnog mjesta.

Žrtve mobinga mogu biti kreativne i vrijedne osobe bez obzira na pol, socijalni status i stepen obrazovanja. Mobing je široko rasprostranjena pojava, kako u državnim tako i u privatnim ustanovama, a najugroženiji su radnici u trgovini i u turizmu. Potrebno ga je, kao problem, sagledati sa sociološkog, medicinskog, pravnog i psihijatrijsko-forenzičkog aspekta. Potrebno je naučiti javnost kako prepoznati mobing, raditi na obuci i prevenciji i objasniti zaposlenim da je mobing kažnjiv zakonom, i to Zakonom o sprečavanju zlostavljanja na radu i to kaznama od 500 do 10.000 eura.

Tokom 2013. godine, iz vašeg izvještaja se vidi da je zabilježen porast broja pritužbi. Tome doprinosi visoka stopa nezaposlenosti i teška socio - ekonomska situacija u Crnoj Gori.

Sada bih se, pošto je kratko vrijeme, osvrnula na još jedan dio vašeg izvještaja. Iz izvještaja se vidi da su građani u 2013. godini podnosili pritužbe na rad sudova. Pritužbe su se pretežno odnosile na odugovlačenje sudskog postupka. Kao što ste i sami rekli, građani su u ostvarivanju svojih prava svakodnevno upućeni na organe javne uprave. Ovi organi često ne odlučuju o zahtjevu građana u propisanom roku ili neopravdano dugo vode postupak. U nekim slučajevima organi donose više puta ili sličnu odluku o određenom zahtjevu građanina, iako je neposredno viši organ ili sud u postupku po žalbi, odnosno po tužbi protiv tog akta, utvrdio određene nepravilnosti i naložio njihovo otklanjanje. Zato su građani prinuđeni da više puta osporavaju u upravnom postupku ili upravnom sporu konkretne upravne akte, da se izlažu materijalnim troškovima i dugo čekaju zakonitu odluku. Smatramo da Zakonom o opštem upravnom postupku treba ograničiti višestruko ponavljanje postupaka pred prvostepenim odnosno drugostepenim upravnim organom na način što bi se obavezao organ koji odlučuje o pravnom lijeku da meritorno riješi upravnu stvar, na primjer poslije dva vraćanja na ponovni postupak.

Poštovani ombudsmane, građani Crne Gore još uvijek nijesu dovoljno upoznati sa funkcijom koju vi vršite i mnogi vam se ne obraćaju. Prvo, iz neznanja da imaju pravo da vam se obrade. Drugo, iz straha ako se sazna da su vam se obratili, da će imati zbog toga neke negativne konsekvence po sebe.

Hvala lijepa, mi ćemo usvojiti ovaj vaš izvještaj.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolegkinice Đurašković.
Kolegkinica Jasavić u ime kluba Pozitivne Crne Gore, a neka se pripremi kolegkinica Vuksanović. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani potpredsjedniče, poštovani ombudsmane, poštovana kolegkinice, poštovane kolegkinice i kolege,

Htjela sam da kažem kratko da mi je jako žao ako danas nema prenosa za javnost. Ima, to je dobro. To je dobro jer ću iskoristiti priliku da kritikujem one koji nisu ispoštovali Ombudsmana jer je smisao rada Ombudsmana da kritikom i javnim angažmanom, u skladu sa zakonom, pospješi poštovanje ljudskih prava, a obaveza je svih državnih organa da ispoštuju ustavnu ingerenciju i zakonsku Ombudsmana i da svi pokažemo dužnu pažnju prema onome što on radi da bi se sa riječi prešlo na djela i pokazalo da zaista svi jesmo u poziciji da poštujemo osnovna ljudska prava i slobode.

Da Ombudsman nije u dovoljnoj mjeri ispoštovan, najbolje se vidi iz činjenice da je u 2014. godini prenijeto 111 predmeta, 15,74% i da od ovih prenešenih predmeta u 31 predmetu postupak nije okončan u izvještajnoj godini isključivo zbog nedostajanja pisanih izjašnjenja od strane organa i drugih subjekata na koje su se pritužbe odnosile. Ovo je nešto što ne smijemo da dozvolimo, odnosno oni organi koji su to radili, poslije ću ih prozvati, ne smiju to da rade.

Vidimo da je i u ovoj godini kao u prošloj najveći broj pritužbi primljeno vezano za rad Ministarstva finansija, za Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija i imamo takođe od sudova najprepoznatljivije Viši sud u Bijelom Polju i Viši sud Podgorici. Ono na što ću se ja fokusirati jesu urgencije koje ste vi dostavljali, na 25. stranici, gdje kažete da u ovoj izvještajnoj godini bilo je kašnjenja u dostavljanju izvještaja u pojedinim slučajevima, pa je zaštitnik bio prinuđen da u 125 predmeta uputi 228 urgencija. Ovo je nedopustivo.

Nedopustivo je da vas ignorišu Ministarstvo finansija i prozivam ministra finansija. Zašto oni koji drža pare kriju kako se te pare troše? Ovo je direktno prozivka moja ka Ministarstvu u ime zaštite ljudskih prava i sloboda. Ministarstvo ekonomije drugo po redu. Zbog čega? Zbog čega imamo ovoliki broj urgencija? Ministarstvo vanjskih poslova 16 urgencija, Ministarstvo unutrašnjih poslova 11, Ministarstvo saobraćaja i pomorstva 9, ovo ne smijemo da dozvoljavamo, jer ovo je nešto što pokazuje gdje smo sa stanovišta poštovanja ljudskih prava.

Ja sam se fokusirala i na preporuke koje ste vi dali, jer je to suština, da date poruku, da se ta preporuka ispušta i da se prati kako se to primjenjuje. Od 22 preporuke 14 je ispoštovano u izvještajnoj godini, u četiri slučaja nije istekao rok za realizaciju preporuke, a u četiri slučaja nijesu ispoštovane preporuke date Ministarstvu finansija, opet famoznom Ministarstvu finansija, što se radi s parama, ko to krije kako se pare troše, to su narodne pare, Ministarstvu rada i socijalnog staranja i Ministarstvu prosvjete.

Želim da iskoristim vrijeme da podsjetim da u 2013. godini nijesu ispoštovane preporuke date u 2009. godini Glavnom administratoru Opštine Žabljak, Višem sudu u Podgorici, kao i preporuka data Opštini Rožaje. Želim ovom prilikom da prozovem Opštinu Žabljak, koja je na neadekvatan način reagovala po vašoj preporuci

kada je građanki M.Ž. iz Žabljaka onemogućeno pravo na mirno uživanje svojine ispod stana koji se nalazi pored robne kuće. Vi znate o čemu se radi, to je flagrantno kršenje ljudskih prava i sloboda. Opština Rožaje potpuno se oglušila na uklanjanje bespravno podignutog objekta. Viši sud u Podgorici je još 2009.godine dobio od vas konačno mišljenje gdje ste tražili da se što prije završi slučaj utopljenja lica romske nacionalnosti, Ministarstvo finansija je takođe prekršilo vaše preporuke, odnosno nije ispoštovalo preporuke, Ministarstvo prosvjete takođe prednjači u ovome vezano za medijaciju, licenciranje kvalifikovanih medijatora i da ne zaboravim Ministarstvo rada i socijalnog staranja koje se pravi gluvo i ne preuzima potrebne mjere za obezbjeđenje adekvatnih prostornih kapaciteta centara za socijalni rad u cilju nesmetanog vršenja poslova.

Ovo je nedopustivo da se...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolegice Jasavić.

U ime Socijaldemokratske partije kolegica Draginja Vuksanović, a neka se pripremi kolegica Dragičević. Izvolite, kolegice.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Uvaženi predsjedavajući, uvaženi ombudsmane, gospođo Stanković, poštovane kolege, poštovani građani Crne Gore,

Pred nama je zaista jedna od najvažnijih tačaka dnevnog reda u ovom parlamentu iz razloga što cilj svake države treba da bude poštovanje implementacija u dijelu ljudskih prava i sloboda.

Prvenstveno, polazeći od univerzalne deklaracije o pravima čovjeka i građana, imperativ svih u državi, a poštujući najvažnije postulate i odredbe Ustava Crne Gore, treba da bude poštovanje ljudskih prava i sloboda, kako onih političkih, znači prava i sloboda, tako i onih koji se odnose na ekonomska, socijalna i kulturna prava.

U ovom izvještaju u koji je uložen veliki trud i zahvaljujem na ovom uloženom trudu, na precizan, jasan način kroz konkretne primjere ukazano je koja su to ljudska prava i slobode koje su na neki način ograničena u dijelu poštovanja normi i samih pravila.

Ja ću se samo zadržati na nekim značajnim momentima, iz svog ugla. Zaštitnik je u izvještajnom periodu imao pritužbe koje su se odnosile na obezbjeđivanje i ostvarivanje garantovanih statusnih prava djeteta, to jeste djece, kao i garantovana prava na pravično i nepristrasno odlučivanje u razumnom roku o njihovim građanskim pravima i slobodama. Zaštitnik je u praksi primijetio da postoji veliki problem oko rođene djece iz samog kruga romske populacije u dijelu koji se odnosi na registraciju te djece i utvrđivanje njihovog statusa u smislu da ta lica postoje, da stižu samim rođenjem pravnu sposobnost, to jest sposobnost da budu nosioci prava i obaveza. Samim činom da ta djeca zbog teške ekonomske situacije ili nekih drugih razloga koji su nama dobro poznati, to su neka njihova posebno odlučena pravila, nijesu registraovana, stvaramo jedan veliki problem, a to je ono na što je ukazao zaštitnik ljudskih prava i sloboda, a to je problem da djeca koja nijesu upisana u matične knjige mogu postati žrtve trgovine djecom i žrtve različitih drugih oblika diskriminacije, na što se već ukazuje u javnosti već duže vremena.

Ono što je takođe primijećeno jesu brakorazvodni postupci koji su sve učestaliji, i naravno, kada su u pitanju roditelji odnosno bračni drugovi koji imaju djecu, da je logično da se ti postupci vode u najboljem interesu djece. Takođe je primijećeno da ti postupci traju dugo. Ovdje se sigurno misli na postupke koje se odnose na tužbe za razvod braka, jer kada su u pitanju postupci po sporazumnom prijedlogu za razvod braka oni traju kraće. Ovdje imamo drugi problem, to je problem formalno-pravne prirode, jer od kada se u Porodični zakon Crne Gore uveo institut posredovanja u mirenju bračnih drugova, postoje neki rokovi koji su utvrđeni zakonom i koje sudija u postupku za razvod braka mora ispoštovati, jer bi bila povrijeđena forma, pa bi nastao problem u postupku po žalbi pred višom sudskom instancom. Ukoliko se i dalje budu primijetili ovi problemi u pogledu dužine trajanja postupka, možda treba razmisliti da se ide na izmjene Porodičnog zakona u dijelu da ti rokovi po posredovanju samog posrednika u mirenju bračnih drugova, a po tužbi za razvod braka, možda budu kraći. Da vidimo da li ćemo uspjeti da to realizujemo i da li to rađa neku efikasnost u samom tom dijelu.

Ono na što je ombusman ukazao jeste činjenica da je Crna Gora stvorila normativne i institucionalne pretpostavke za unapređenje rodne ravnopravnosti, ali ste u vašem izlaganju upravo ukazali da u praksi su rezultati drugačiji. Vi ste lijepo sugerisali da zaštitnik smatra da nadležni organi treba da osnaže mehanizme za implementaciju ravnopravnosti polova na nacionalnom i lokalnom nivou. Ovo sve nije zamjerka vama, nego uopšte u javnosti da se svake godine ponavlja, međutim, imamo u zakonu sve da su žene ravnopravne, ali u praksi imamo drugačija rješenja. To su problemi pogotovo kod zapošljavanja žena. Vi znate kako poslodavci pristupaju, naročito ako su mlade žene, da li će ta žena imati potrebu da ostane trudna ili ne i da li će radati djecu i onda se više ide ka zapošljavanju osoba muškog pola, nego da se ima problema sa porodijskim i trudničkim odsustvima.

Pošto mi je ostalo još malo vremena, samo da kažem sljedeću činjenicu, a to je poseban problem koji ste uočili osoba sa invaliditetom. Ja apelujem javno da se taj problem pod hitno mora riješiti, od pristupnih rampi koje se moraju sagraditi do rješenja...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolegice.

Koleginica Ljerka Dragičević u ime Kluba Hrvatske građanske

inicijative, albanskih partija i liberalne partije, ali prije nego što dam riječ kolegici Dragičević, samo da kažem da smo u direktnom TV prenosu, iako je bilo sumnje da možda neće biti prenosa. Dakle, imamo direktan TV prenos sve vrijeme, rasprava o ovoj tački je predviđena da traje do dva sata i da molim poslanike koji žele da govore o ovoj temi da se prijave. Znači, prijavljivanje je do 12 sati, kao što smo se i dogovorili prvih pola sata rasprave.

Riječ ima koleginica Ljerka Dragičević, a neka se pripremi koleginica Jonica. Izvolite, kolegice.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine predsjedavajući, uvaženi ombudsmene, uvažene kolegice i kolege, uvaženi građani,

Izveštaj zaštitnika ljudskih prava za 2013. godinu je, kao i oni prethodni, dosta sveobuhvatan. Sigurno je da se moralo utrošiti dosta vremena i uložiti dosta truda za

izradu izvještaja i to moram pohvaliti. Isto tako, moram reći da sam iščitavanjem ovog izvještaja primijetila da je veoma malo preporuka zaštitnika iz 2012.godine prihvaćeno u 2013. godini od nadležnih kojima je to bilo upućeno. To sigurno nije dobro i ja bih se zato osvrnula na odjeljak sedam Izvještaja - Ocjena i zaključci, odnosno na prvi i drugi zaključak i ocjenu.

Nažalost, tačno je to da su građani u ostvarivanju svojih prava svakodnevno upućeni na organe javne uprave, koji ne odlučuju o zahtjevima građana u propisanom roku i neopravdano dugo vode postupak. Imam takvih primjera dosta, ali zbog uštede vremena, navešću samo jedan.

Naime, Morsko dobro traži od sezonskih ugostiteljskih objekata duž obale da iste otvore 1. maja. Vlasnik koji hoće da otvori nakon svih licitacija i rabota, obrati im se za rješenje o uslovima, a oni iste ne daju ni za mjesec dana i više, ili pak Morsko dobro na vrijeme da rješenja o uslovima, a opština, odnosno lokalna samouprava ne da ni za mjesec i više dana dozvolu za rad iako im se sve uredno predalo i platilo.

U obadva ova slučaja zakonski rok je 15 dana, po članu 91 tačka 6 Osnovnog zakona gdje precizno piše da su dužni izdati rješenje u roku od 15 od dana podnošenja zahtjeva. Tako 1. maja savi se na primorje sva moguća inspekcija i naplaćuju i ono što treba i ono što ne treba.

Sigurna sam da je to namjerno ćutanje administracije, a isto tako sam sigurna da ovoj državi ne trebaju pare uzete na ovakav način, nego treba naplatiti ono što se godinama ne naplaćuje. Istini za volju, ovdje mora da surađuje više državnih organa, kao što su Morsko dobro, lokalne uprave, Ministarstvo finansija, Ministarstvo turizma, inspekcjske službe. Ukoliko jedna karika zakaže, trpe građani, pa sam potpuno saglasna sa preporukom zaštitnika o nastavku reforme javne uprave u skladu sa evropskim standardima, kako bi se na taj način ostvarila načela dobre uprave, kao što su načela zakonitosti, zaštite prava građana i zaštite javnog interesa, načelo efikasnosti, načelo istine, načelo samostalnosti i tako dalje. Jedino tako javna uprava može ostvariti svoju ulogu servisa građana. Dobro orgarnizirana i kompletna javna uprava je preduslov za ostvarivanje vladavine prava i izgradnju demokrtskih institucija za zaštitu i ostvarenje ljudskih prava i sloboda po standardima razvijene demokratije uz koordinaciju sa drugim segmentima i pojedinim postupcima.

Što se drugog zaključka tiče i ocjene o tome, moram da pitam gospodina zaštitnika misli li on da je tačan ovaj procenat od 27,35% manje pritužbi na sudove u 2013.godini u odnosu na 2012.godinu. Ja sudim da taj procenat bi bio puno veći da su se svi obraćali. Oni koji su vam se obraćali sa pritužbama na rad sudova, a posebno u imovinskim postupcima, nijesu ništa riješili, jer sudovi vaše preporuke, nažalost, veoma slabo ili nikako ne čuju. Tako građani odustaju od obraćanja vama i nastavlja se suđenje na 10, 17, 20 i više godina. Ja sam sigurna da se rad sudova ni za jotu nije popravio, to jest određenih sudova, i na tome treba insistirati.

Moram se osvrnuti na restituciju. Osobno nijesam zadovoljna sa povraćajem imovine i dokle sa time doguralo. Iz vašeg izvještaja pročitala sam da je ostalo cirka 47% neriješenih predmeta, a da se određeni nijesu ni započeli. Kada bi se malo dublje, gospodine zaštitniče, time pozabavili, došli bi do zaključka da se najmanje vratilo zemljišta Hrvatima u Crnoj Gori, a ostalim manjinama nije urađeno mnogo više, pa vaš zaključak u izvještaju da su prava manjina u Crnoj Gori dosta dobra, nikako u cjelosti ne stoji.

Uglavnom, da ne nabrajam sve, ali iz izvještaja vidim da su otali isti...

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, koleginice Dragičević.

Koleginica Snežana Jonica, u ime Kluba Socijalističke narodne partije, a neka se pripremi kolega Zoronjić. Izvolite, koleginice.

SNEŽANA JONICA:

Hvala, potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici, gospodine ombudsmane, gospođo zamjenice, poštovani građani,

Upravo završetak diskusije koleginica Dragičević mi daje šlagvort da počem o tome kakav je odnos Skupštine Crne Gore prema ljudskim pravima i slobodama, kada smo našli za shodno da svoj rad organizujemo na način da upravo kada o ovom izvještaju razgovaramo, koji više od svega drugog treba da interesuje naše građane, imamo situaciju da na pet minuta moramo gasiti mikrofon, imamo situaciju da pričamo po tačno pet minuta o opštem stanju ljudskih prava i sloboda i sve ostalo. Tema za razmišljanje i za nas i ne samo u dijelu da li ćemo ovoliko i na ovakav način raspravljati o poštovanju ljudskih prava i sloboda, nego tema za razmišljanje koliko ćemo poštovati ono što smo mi odlučivali kada je u pitanju poštovanje ljudskih prava i sloboda. Iz godine u godinu usvajali smo izvještaje ombudsmana sa zaključcima i preporukama u određenim oblastima gdje je potrebno poboljšati poštovanje ljudskih prava i sloboda, a ništa nijesmo uradili da državni organi nad čijim radom kroz svoju funkciju u Skupštini mi vršimo nadzor, ispune te preporuke.

Postavlja se pitanje koliko poštujemo sebe, koliko poštujemo instituciju ombudsmana i koliko poštujemo građane Crne Gore koji su nas delegirali. Ovdje se, između ostalog, borimo za poštovanje njihovih ljudskih prava i sloboda.

Ja bih sada mnogo više od pet minuta mogla govoriti o svim onim pravima i slobodama naših građana koja nijesu ispoštovana, koja su obuhvaćena ovim izvještajem, na koja ukazuje institucija ombudsmana u izvještaju. Na početku moram da kažem da mi je upečatljiva ocjena iz izvještaja u kojoj se kaže da i pored poboljšanja, odnosno određenog napretka u oblasti osnovnih ljudskih prava, stanje prava i sloboda naročito u pogledu poštovanja prava od strane javne uprave i njenog odnosa prema građanima, kao i prava ranjivih grupa, ne može da se ocijeni zadovoljavajućim. Kako to da ova ista ocjena prošle godine nije smetala kolegama iz DPS-a, ili može li biti da kolege iz DPS-a prošle godine nijesu pročitale do kraja izvještaj, pa nijesu komentarisali i glasali su za izvještaj? Ove godine smo već na odboru imali zahtjev kolega iz DPS-a da se ublaži ovakva ocjena, na koju ima puno pravo onaj koji je nadležan da mu se građani obraćaju za zaštitu svojih prava. To govori o tome da odjednom nekome iz nekog razloga ili po nečijem nalogu smeta jedna krajnje nezavisna ocjena koja pripada upravo instituciji ombudsmana, da na osnovu obraćanja građana i onoga sa čim se on suočio u svojem radu ocijeni koja su prava poštovana na zadovoljavajućem nivou, a koja ne.

Ako pričamo o ranjivim grupama koje se pominju i za koja sada neko treba da mi kaže da su im prava na zadovoljavajućem nivou, ja ću podsjetiti sve one kolege koji su

zaboravili da iz Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanja lica sa invaliditetom Vlada Crne Gore je uzela i ko zna na što i zbog čega potrošila 25.000.000 eura. Dakle, ponoviću rečenicu koju često ponavljam, otela od lica s invaliditetom, onemogućila njihovu rehabilitaciju i zapošljavanje kako bi ih potrošila negdje drugo.

Ponoviću, takođe i ocjenu da je ombudsman prije par godina na zahtjev Kluba SNP-a uradio izuzetno dobar izvještaj o oblasti restitucije i da smo imali jako kvalitetne ocjene i zaključke iz tog izvještaja, koje je ova Skupština osnažila svojim zaključcima, što tačno treba da uradi i Ministarstvo finansija, koje komisija treba da osnaži i na kakav način, što treba da obezbijedi da bi se unaprijedio i osposobio taj servis koji je država napravila kako bi se došlo zaista do restitucije. I šta se desilo? Bukvalno ključne preporuke ombudsmana i ove Skupštine što su kao posebni zaključci Skupštine usvojeni, nijesu ispoštovane, a priča se o jednom od najvažnijih prava građana, to je pravo na imovinu.

Priča o upravnom postupku i o tome u kolikoj mjeri se poštuju ili krše prava građana u upravnim postupcima koji se vode, što je jedna od stvari na koju se ukazuje kroz ovu ocjenu da organi javne uprave ne poštuju prava građana na zadovoljavajućem nivou, takođe je nešto što nas navodi na razmišljanje da se vratimo na predlog SNP-a i priču da besplatnu pravnu pomoć treba proširiti i na ove postupke, jer očigledno imamo veliki broj građana čija se prava ovim postupcima krše. Znam da možda kolegama iz vladajuće koalicije smeta ocjena iz izvještaja ombudsmana da se pravo na rad krši u Crnoj Gori, da postoji ugrožena egzistencija velikog broja građana Crne Gore neisplaćivanjem ili neredovnim isplaćivanjem zarada, ali to je istina i to su građani Crne Gore slušali, i ako neko kaže zbog toga da ne treba glasati ovaj izvještaj, taj ne želi da se suoči sa istinom ili sa posljedicama svoje vladavine.

Takođe, znam da smeta i ocjena da u Crnoj Gori vlada strah zbog kojeg je jako mali broj prijava od strane građana, odnosno zaposlenih kojima se krši pravo da im rad za praznike bude dodatno plaćen ili da ne moraju da rade, zbog stope nezaposlenosti. Plaše se ako prijave takvo kršenje, ostaće bez posla. Znam da smeta, ali SNP će podržati izvještaj ...

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolegice Jonica.

Nemate pravo, izlaganja su u toku.

Kolega Zoronjić u ime Kluba Bošnjačke stranke, i time zaokružujemo uvodna izlaganja.

Izvolite, kolega Zoronjiću.

KEMAL ZORONJIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Mustafiću.

Koleginice i kolege, poštovani zaštitniče ljudskih prava i sloboda Bakoviću, gospođo Stanković, poštovani građani,

Što se tiče izvještaja o radu zaštitnika ljudskih prava i sloboda za 2013. godinu moram istaći da je i ovog puta izvještaj sadržajno i kvalitetno urađen, pregledan i sveobuhvatan što samo govori o stepenu ozbiljnosti rada institucije zaštitnika. Analizom statističkih podataka koji su dati u izvještaju, uočava se da je u 2013. godini zaštitnik

primio 611 pritužbi, dok su iz 2012. godine prenešene 94 što je približno isti broj pritužbi kao i 2012. godine.

U ovom izvještaju je prvi put dat prikaz pritužbi i po polnoj strukturi podnosilaca pritužbi, tako da je zaštitnik institucija koja je ispoštovala normu Zakona o rodnoj ravnopravnosti. Na osnovu postupanja po pritužbama može se zaključiti da je u 2013. godini u oblasti ljudskih prava ostvaren određeni napredak, što su konstatovale i međunarodne organizacije, ali ne u mjeri potrebnoj da bi se stanje moglo ocijeniti kao zadovoljavajuće. Na rad javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlaštenja u 2013. godini podnijete su 93 pritužbe, a građani kao i u 2012. godini uglavnom su se žalili na dugo trajanje upravnih postupaka, odnosno na kršenje zakonom utvrđenih rokova. Nastavlja se i u 2013. godini takozvano ćutanje administracije kao posebnog vida nezakonitog rada i javne uprave. Zato je neophodno nastaviti dalje reforme javne uprave na njenoj boljoj organizaciji kako bi se obezbijedilo da građani svoja prava mogu ostvariti i zaštititi brzo i efikasno.

Takođe je potrebno uspostaviti sistem odgovornosti za eventualno nepoštovanje zakona i rokova od strane službenika javne uprave. Broj pritužbi na rad sudova u odnosu na prethodnu godinu značajno je smanjen i to za 27,5% što je posljedica ažurnosti sudova. Međutim, u radu sudova još uvijek ima predmeta u kojima postupci traju više godina što nije u skladu sa praksom Evropskog suda za ljudska prava. Zato je potrebno da se tim predmetima posveti dodatna pažnja kako bi se postupci u što kraćem roku pravosnažno okončali.

U izvještaju je navedeno da su stvorene normativne i institucionalne pretpostavke za zaštitu prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. Međutim i pored ostvarenog napretka manjinski narodi se i dalje suočavaju sa problemima koji se odnose na nedovoljnu zastupljenost u organima državne uprave i javnim službama. Ovog puta želim posebno istaći slabu zastupljenost manjinskih naroda u sektoru bezbjednosti i javnog informisanja, posebno na mjestima odlučivanja. Na ovom polju zaštite manjinskih prava značajnu pomoć državnim organima trebali su dati nacionalni savjeti, međutim, moram istaći da su sredstva koja se opredjeljuju za rad nacionalnih savjeta zaista minimalna, te da savjeti kao krovne institucije manjinskih naroda u Crnoj Gori ne mogu ni približno odgovoriti tom zadatku. Tavo stanje je neodrživo i siguran sam da će se brzo mijenjati njihov trenutni položaj, možda već kroz nove izmjene i dopune Zakona o manjinskim pravima i slobodama koje su u proceduri.

Poštovani zaštitniče, vjerovao sam i da smo kroz izgradnju multietničkog i multikonfesionalnog društva ostavili iza sebe vjersku ili nacionalnu netrpeljivost. Međutim, svjedoci smo da i dalje imamo recidive prošlosti kod pojedinaca koji još ne mogu da se pomire sa činjenicom da žive sa nekim ko je drugačiji. Prema tome, moramo zajedno nastaviti aktivnosti na jačanju međusobnog povjerenja, a i nastaviti jačanje institucionalne zaštite koje se odnose na poštovanje ljudskih i manjinskih prava i sloboda.

Iz ostavljenih pritužbi i opštih pokazatelja o situaciji u društvu proizilazi da je stanje ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava u Crnoj Gori kao i mjere koje se preduzimaju od strane nadležnih organa u cilju njihovog obezbjeđenja još uvijek ispod standarda koje propisuju međunarodni dokumenti. Veliki broj građana i dalje živi na granici siromaštva i u stanju je stalne socijalne potrebe. Posebno, ovakvo stanje je karakteristično za opštine na sjeveru kod kojih je svakog dana sve veći broj siromašnih i sve veći broj onih koji se odlučuju na odlazak. Imamo region sa najvećim resursima, ali i

područje gdje nema značajnih ulaganja koje bi obezbjeđivalo nova radna mjesta. Najugroženija je populacija mladih koja je uglavnom nezaposlena, ali i zaposlenih kojima se neredovno isplaćuju zarade kao i onih koji rade kod privatnih poslodavaca koji krše propise i uskraćuju prava radnicima. I danas imamo primjere da pojedini radnici, posebno oni iz sektora trgovine, nemaju niti jedan slobodan dan u nedjelji, za godišnji odmor obično dobiju jednu sedmicu i to se sve odvija pred očima državnih organa koji ne preduzimaju ili, pak, rijetko preduzimaju zakonske mjere da se ovako nešto spriječi.

Na kraju moram priznati da je malo vremena predviđeno da se razgovara o ovom veoma važnom izvještaju u kojem je obuhvaćeno više tema iz djelokruga vašeg rada, a koje su jako važni za sve građane u Crnoj Gori. Međutim, želio bih još jednom da pohvalim vaš rad, te objektivnost koju ste dali u ovom izvještaju. Jasno ste istakli da poštovanje ljudskih prava od strane organa javne uprave i njen odnos prema građanima još nije na zadovoljavajućem nivou, a što i nije karakteristično samo za

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Zoronjić.

Čuli smo uvodna izlaganja predstavnika poslaničkih klubova.

Gospodine Bakoviću, želite li da prokomentarišete uvodna izlaganja?

Imate do pet minuta mogućnost da komentarišete, izvolite.

ŠUĆKO BAKOVIĆ:

Zahvaljujem se, potpredsjedniče.

Želio bih odgovorim na neka pitanja i da dam neke komentare.

Najprije bih želio da se osvrnem na izlaganje predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode poslanika gospodina Dukovića. Rekli ste da je u izvještaju navedeno da je zaštitnik utvrdio povrede prava samo u 22 slučaja i da je dao preporuke. Međutim, vjerovatno se radi o omašci, o tehničkoj grešci. U izvještaju je jasno navedeno da je zaštitnik utvrdio u 165 slučajeva povredu ljudskih prava, a to u procentima iznosi 31,61%, ali od tih 165 slučajeva u 143 slučaja povreda je otklonjena u toku postupka, to sam potencirao i u uvodnom izlaganju, a samo je ostalo u 22 slučaja potreba da zaštitnik izdaje konkretne preporuke. Znači, imali smo povrede prava i to je bio jedan od osnova, ali ne jedini osnov da je naša ocjena da stanje ljudskih prava i pored ostvarenog napretka nije zadovoljavajuće. U pogledu ovog zaključka ja i moji kolege u instituciji nemamo nikakvih profesionalnih i moralnih dilema.

Molim vas, ostvaren je napredak i u 2011. i 2012. i 2013. godini, to konstatuju međunarodne organizacije. Međutim, napredak po našem stavu, ne samo na osnovu rada po pritužbama nego na osnovu ukupnog rada, još uvijek nije kvalitetan, ne predstavlja kvalitativan skok da bi se mogao označiti kao zadovoljavajuće stanje. A da možemo tako zaključiti, imam i egzaktno podatke, uzimamo primjer postupanja organa javne uprave. Molim vas, prema izvještaju Upravnog suda Crne Gore u 44,8% pokrenutih upravnih postupaka u kojima je donijeta odluka. Znači, u 44,8% je utvrđena nezakonitost upravnih akata ili postupanje organa javne uprave ili, da budem precizan, u 39% slučajeva poništeni su upravni akti, a u 5,7% slučajeva naloženo je upravnim organima da postupe zbog ćutanja administracije. Ovo su egzaktni podaci. Ako pođemo od činjenice da baš nijesu svi građani pokrenuli upravni spor, ali od onog broja pokrenutih, cifra se primiće blizu 50%. Ako imamo 44% utvrđenih nezakonitosti u postupanju organa

državne uprave u upravnom postupku, pa možemo li zaključiti da je stanje zadovoljavajuće? Mi imamo napredak i to je napredak iz godine u godinu i to je nešto što mi i navodimo u izvještaju. Ali, bili bismo sretnija institucija, naročito ja kao čovjek na čelu te institucije, da je stanje zadovoljavajuće. I kada stanje bude zadovoljavajuće, imaćemo pritužbe. Pritužbe građana nijesu jedini odraz stanja ljudskih prava. Vidite i od 20% pritužbi, mi u startu ili ukazujemo na druga pravna sredstva ili ukazujemo da stranke nijesu u pravu. U jednoj Švedskoj koja je demokratska zemlja, na nivou godišnjem se primi oko 6.000 pritužbi. Od tih 6.000 tužbi 50% otpadne u toku postupka. Međutim, kod njih je drugačiji sistem, ostavljeno je diskreciono pravo Ombudsmanu da odlučuje ili ne odlučuje po određenim pritužbama.

Rekli ste da smo imali samo tri, tačno je da smo imali samo tri, održali samo u tri opštine Dane Ombudsmana, ali nigdje u programu mi nijesmo rekli da će biti devet ili deset. Ali, rekao sam kod ranijij izveštaja da bi bilo poželjno i da bi trebalo da zaštitnik što više boravi u opštinama. Imali smo mi godišnje po tri opštine da obiđemo i boravimo po dva dana.

Sada bih se osvrnuo na izlaganje uvažene poslanice Vuksanović, vezano za brakorazvodne postupke. Da, dobro ste mislili, ne radi se o sporazumnom razvodu braka, nego na onim brakorazvodnim gdje medijacija nije uspjela. Molim vas, ne mislim da bi se tu izmjenama zakona moglo nešto promijeniti, jer je medijacija nešto što zavisi od volje onih koji treba da učestvuju u medijaciji...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, isteklo je vrijeme.

Nema mogućnosti, možete se prijaviti tokom rasprave za komentar svaki put.

Odgovor na komentar, kolega Duković. Izvolite, dva minuta.

HALIL DUKOVIĆ:

Gospodine Bakoviću,

Prvo nijesmo mi protiv konstatacije koju ste izrekli ovdje, da ljudska prava u Crnoj Gori još uvijek nijesu na zadovoljavajućem nivou. Ali, ako uzmemo u izvještaju vaše konstatacije iz 2011, 2012. godine i 2013, vidjećemo da su apsolutno iste konstatacije. Ako ih uporedimo znači da Crna Gora nigdje nije mrdnula s razvojem ljudskih prava nego tapka u mjestu. S tim stavom ne slažu se ni međunarodni faktori, a s obzirom da ste ovdje imali brojne kontakte sa međunarodnim institucijama, činjenica kako nijeste baš razmijenili i ta pitanja.

Što se tiče Dana zaštitnika, gospodine Bakoviću, podsjetiću vas na dokument koji ste poslali Odboru za ljudska prava a tiče se budžeta za 2013. godinu. Evo ga preda mnom i samo ću jedan pasus pročitati: "Za narednu godinu u cilju približavanja institucije zaštitnika građanima planirali smo više aktivnosti van sjedišta institucije. Dani zaštitnika u drugim opštinama trebalo bi održati u osam do 10 opština". Nije ništa loše što nijeste uspjeli da ostvarite to, ali je dobro za vas da približite instituciju, a onda bi onih slučajeve za koje nijeste nadležni bilo mnogo manje. To bi vama olakšalo posao.

Na kraju, što nijesam stigao da kažem u vrijeme moje diskusije reći ću sad. Mi jesmo se malo kritički odnosili prema ovom izvještaju, ali mi iz Demokratske partije socijalista sigurno ćemo podržati ovaj izvještaj cijeneći i Vas i zaposlene u instituciji i

instituciju ombudsmana kao jednu nezavisnu instituciju, a ta preoštra ocjena koja je data ovdje neka bude jedan dodatni podstrek za sve ove institucije, a posebno organe državne uprave za bolji i efikasniji ...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Koleginica Jonica, odgovor na komentare ombudsmana Bakovića. Izvolite.

SNEŽANA JONICA:

Gospodine Bakoviću, moram da odam priznanje instituciji ombudsmana, jer ste konačno ove godine postali potpuno nezavisna institucija, jer je počeo DPS ds vas kritikuje. Nizom ocjena o kojima ste govorili i na koje ste ukazivali i ponovili u ovom izvještaju, a naročito jedan osjetljivi segment koji se tiče prava na rad kao i prava na ranjivih kategorija, još bih naglasila 25 miliona eura koje možda u ovom izvještaju niste dovoljno naglasili a koje je Vlada uzela od lica sa invaliditetom, pokazali ste da ono što dobijate od građana ne prolazi filtere Valade Crne Gore, nego da svojom glavom, onako kako treba u nezavisnoj instituciji, ocjenjujete da dok god su ranjive kategorije u ovakvom stanju kakvom jesu, dok god državni organi, odnosno organi javne uprave na ovakav način ne poštuju prava građana i dok god se preporuke institucije iz godine u godinu ne poštuju, ne možemo govoriti o zadovoljavajućem nivou i poštovanju ljudskih prava i sloboda.

S druge strane, činjenica da Ministarstvo finansija prednjači u tome da ne odgovara na vaše preporuke, zahtjeve, urgencije itd, te da je naš odbor, iako smo zakonom dali sebi pravo da kao odbor dajemo predlog budžeta za Ombudsmana kako nezavisnu institucijune bi dovodili u poziciju da pregovara sa onim koga treba da kontroliše, odnosno način poštovanja ljudskih prava tamo, došli smo do toga da mi damo predlog na iznos kakav smatramo da treba. Ministarstvo finansija nas ne konstatuje nego odredi onoliko koliko treba a onda neke kolege iz Odbora glasaju za stav Ministarstva finansija, ne za stav Odbora za ljudska prava.

Znam da Minstarstvu finansija strašno smeta činjenica da pitanja reititucije, koje je njihov predstavnik prihvatio kao jasno definisano kroz preporuke kako se može poboljšati stanje u toj oblasti, nisu ispoštovali, znam da se na taj način možda i oni svete, ali pozivam Skupštinu ...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Koleginica Jasavić, odgovor na komentar ombudsmana Bakovića. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Sušтина institucije Ombudsmana jeste da svojim djelovanjem u skladu sa Ustavom i zakonom na što bolji način pokrene svijest u samom društvu i u javnim institucijama da je neophodno ne samo vi nego i mi i Skupština, a i Vlada i sudovi da poštuju elementarna ljudska prava i slobode. U tom pavcu raduje današnja diskusija i kritički osvrti kolega, ali nedovoljno kritički. Kolega Dukoviću, nemojte pogrešno shvatiti, pažljivo sam vas slušala i čula sam da ste pominjali 22 slučaja, a iz samog izvještaja

proizilazi da je oko 35%, oko 140 i nešto bilo povreda pa da je u toku postupka došlo do toga da se aktivnošću Ombudsmana i pritužbama ljudi iz institucija okrenu poštovanju Ustava i zakona i elementarnih ljudskih prava i sloboda i to je ta dobra stvar koju imamo kroz instituciju ombudsmana, a na kraju se svelo na to da imamo 22 preporuke i na to da ove 22 preporuke u cjelosti nijesu ispoštovane. Da, četiri nijesu u cjelosti, a ako četiri nijesu onda u cjelosti nijesu, ali na dobrom smo putu da svi zajedno radimo na tome da osnažimo na kvalitetan način instituciju ombudsmana. To radi sam Ombudsman, to radi Odbor za ljudska prava i slobode, to rade i svi dobronamjerni ljudi koji se na kvalitetan način bave pitanjem ljudskih prava i sloboda. Sama činjenica na koju vam je ukazao ombudsman da je samo u Upravnom sudu konstatovano da je oko 40 i nešto posto predmeta odrađeno na način da je utvrđeno da je nezakonito postupano, ukazuje na to da se u upravnom postupku

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolegkinice Jasavić.

Kolegkinica Dragičević je željela da odgovori na komentare gospodina Bakovića. Izvolite.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Gospodine zaštitniče, nijeste stigli na sva pitanja da odgovorite. Ovo moje pitanje koje sam postavila, nažalost, znam odgovor, i ta šutnja administracije je stvarno nešto čemu se mora stati na kraj. Na koji način, kako, ne znam, ali se tome mora stati na kraj. Ono što sam rekla nijesu čuli građani, ali nije bitno. Bitno je da znam što sam kazala, da je to tako.

Na na moju veliku žalost, vrlo je objektivna izvještaj. I zašto neće vaše preporuke da prihvate svi, to ne znam. Znam da neće sudovi, znam da neće javna uprava i nijesam se mnogo interesirala za druge. Restituciju ne mogu ni da pominjem više. U vašem izvještaju koji smo dobili prije dvije godine piše da će se restitucija završiti za 22 godine. E, pa to je stvarno sramota, tako da sam žalosna što je izvještaj ovako objektivna. Hvala lijepa.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Kolegkinica Vuksanović. Izvolite.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ:

Zahvaljujem.

Nadovezaću se na ono što je uvažena kolegkinica Dragičević rekla, a to je da niste uspjeli na moja pitanja da odgovorite, jer je prekinut mikrofon. Ukazala bih na ono što sam maloprije bila prekinuta, a to je pitanje problema lica sa invaliditetom.

Naime, rekla sam maloprije u svom izlaganju, apelujem, čitavoj javnosti se obraćam, da se pod hitno od strane državnih institucija moraju preduzeti sve neophodne mjere kako bi se licima sa invaliditetom izgradile pristupne rampe. Mi imamo izgrađene pristupne rampe, ali smo upravo iz one akcije u kojoj ste učestvovali i vi i kolega Halil Duković i ja, kada smo išli u invalidskim kolicima ulicama grada Podgorice, imali priliku da se suočimo sa jednom vrlo nemilom slikom. To je da postoje pristupne rampe na vrlo

značajnim djelovima grada, a da su one preuske i da naprosto invalidska kolica ne mogu, da ne pričamo da su strme, da je nemoguće bez da se desi neka velika šteta ili da se neko povrijedi, da se invalidska kolica prevrnu. Nije suština samo izraditi tu rampu da bi se reklo da je ta rampa izrađena, da bi se nešto ispoštovalo, a u suštini nijesu ispoštovani standardi kolika treba da bude širina te pristupne rampe.

Da ne govorimo o javnom prevozu. To je ono što sam maloprije izostavila da kažem jer mi je bilo skraćeno vrijeme. Mi nemamo prevoz koji je prilagođen licima sa invaliditetom. To je nešto što se u ovoj državi mora pod hitno riješiti. To je apsolutna diskriminacija u odnosu na nas ostale i molim vas da hitno pristupimo rješenju tog problema. Imam neki utisak, upravo ovo što su moje prethodne koleginice rekle, da se iz godine u godinu ponavlja da vi apelujete šta treba da se uradi, a da se ništa ne radi. Evo, dokaz je, recimo,

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Gospodine Bakoviću, prvo da konstatujem da smo završili uvodna izlaganja i komentare i odgovore na komentare. Vi nemate mogućnost više da komentarišete, ali ako želite učešće u raspravi možete uzeti učešće u raspravi, ali bez komentara onoga što ste čuli. Jer, ako dajete komentare, onda druga strana. Onda ćete morati tokom rasprave.

Idemo sa diskusijama. Kolega Srđa Popović je prvi diskutant, a nakon njega neka se pripremi kolega Vučinić.

SRĐA POPOVIĆ:

Poštovani predsjedavajući, gospođo Stanković, gospodine Bakoviću, poštovani građani,

Danas je na dnevnom redu izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda za 2013. godinu. S obzirom da je gospodin Duković predsjednik Odbora, čini mi se, sveobuhvatno obrazložio ponuđeni materijal, a s obzirom isto tako da sam čuo od eminentnih pravnika tumačenja, osvrnuću se samo na neke segmente koji su meni iz profesije bliži.

Veoma sam pažljivo pročitao ovaj izvještaj i uporedio ga sa izvještajem od 2011. godine koji nijesam prije komentarisao, 2012. sam prošle godine komentarisao. Odmah da kažem da nijesam zadovoljan zaključkom da se stanje ljudskih prava i sloboda ne može ocijeniti zadovoljavajućim. Mislim da je ocjena prestroga i možda suviše prestroga.

Na Odboru za ljudska prava i slobode sam bio uzdržan prilikom izvještaja. Zašto sam bio uzdržan? Upravo iz sljedećih razloga. Mislim da ovim izvještajem, poglavljem 5 tačka 4 - prava djeteta na obrazovanje, da je veliki broj sjajnih prosvjetnih radnika naše zemlje povrijeđen. Imamo preko 150 obrazovnih ustanova, mislim na ustanove predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja, a da je prigovor stigao samo iz 17 ustanova, što jeste isto tako jedna cifra, ali ako se radi o 150 obrazovnih ustanova, možda baš i nije tako. Ako se pažljivo pogledaju izvještaji za 2011. i 2012. godinu, vidimo da su pojedine obrazovne ustanove ponavljaju iz godine u godinu da stalno krše neka ljudska prava i slobode, odnosno da djeca i njihovi roditelji se žale ombudsmanu. To je već za zabrinutost. Raduje me da iz Budve iz koje dolazim nije bilo ni jedne jedine primjedbe, što mislim da služi na čast obrazovnim ustanovama iz moga grada.

Na 111 str. prava djeteta na obrazovanje konstatuje se, između ostalog, zaštitnik je ranije ukazivao na ovaj problem. Međutim, stiče se utisak da je nepedagoško i neprofesionalno ponašanje prosvjetnih radnika prema djeci još uvijek prisutno, što mislim da je isto tako jedna oštra konstatacija. Jedna konstatacija koja se odnosi na ustanove, da ustanove koriste sva raspoloživa sredstva i metode kako bi se postupak opravdao i zataškao, stavljajući interese vaspitača, nastavnika i konkretne ustanove ispred interesa samog djeteta, učenika. Mislim da i ove konstatacije da su malo prestroge, odnosno da ih je trebalo možda taksativno navesti ili navesti koje su to ustanove. Iz bogatog nekog pedagoškog rada, mogu sa sigurnošću da tvrdim da su djeca nekad zlatna kakvi su pojedini roditelji. Mislim da roditelji često iako napišu neki prigovor da ga argumentovano ne potkrijepe i da nijesu toliko iskreni. Malo je vremena, mislim da je ovozi temi trebalo posvetiti čitav jedan radni dan u plenumu, ali vremenski smo ograničeni.

Primjer jedan, prije par godina profesor je zaključio negativnu ocjenu, učeniku se iznervirao, udario nogom o vrata, polomio malo vrata. Došao je odmah kod mene u kancelariju kao direktora škole i ispričao mi sve što se desilo. Kao da je bio pred svetim Vasilijem, došao je, ispričao je, tako je. Kažem mu da je ljudski pogriješiti, ljudski je i priznati grešku, održim mu terevenku da je to društvena imovina itd. Kažem mu dođi sutra sa roditeljem i mi ćemo sve da se dogovorimo to da popravimo, nećemo neke sankcije kada si bio toliko iskren itd. Vjerujte na riječ, došla je majka i kaže, između ostalog, sine moj, kućo moja, znam ja da to nijesi ti uradio, to su tebi podmetnuli. Dijete se crveni, kaže - jesam, majko, ja sam to uradio. Nijesi ti, kućo moja, znam ja da nijesi. Najljubaznije sam zamolio mamu da oslobodi kancelariju i škola je to popravila. Ili dođe roditelj u kancelariju pa kaže - spreman sam da lažem u interesu svog djeteta. Imamo i takvih slučajeva. Mislim da bi time trebalo napraviti jednu dublju sociološku analizu i time se pozabaviti.

Ima puno toga, ali vrijeme ističe. Poslije same sjednice Odbora za ljudska prava i slobode, imao sam razgovor sa gospodinom ombudsmanom, danas ispred ove sjednice smo imali isto tako. Mislim da njegovo uvjeravanje da se nije mislilo baš tako što sam ja to shvatio, da je to u jednoj blažoj formi, ali isto tako mislim da su se malo uvrijedili prosvjetni radnici.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Imamo dva prijavljena komentara na vašu diskusiju, kolega Popoviću. Najprije koleginica Jasavić, a onda koleginica Dragičević.

AZRA JASAVIĆ:

Kolega Popoviću, obraćam se vama, a obraćam se i Demokratskoj partiji socijalista. Želim od vas odgovor. Da li vi želite da mi govorimo da teče med i mlijeko u Crnoj Gori, a da se na 140 str. nalazi nešto što ste sigurno pročitali, jer ste kao poslanik koji redovno završava svoje poslove detaljno iščitali čitav izvještaj? U tom izvještaju piše da je Zaštitniku ljudskih prava i sloboda podnio pritužbu E.Z. koji se odnosi na Ministarstvo unutrašnjih poslova i Upravu policije zbog prestanka radnog odnosa kao pripadnika manjinskog naroda. Dotičnom gospodinu je poslije osam godina prestao radni odnos jer je bio prvo na određeno, pa onda na neodređeno. Onda je Ministarstvo unutrašnjih poslova po pravu nadzora poništilo njegov radni status. On smatra da je diskriminisan

kao pripadnik bošnjačko- muslimanskog naroda. Da je u postupku donošenja rješenja na neodređeno vrijeme prekinut radni odnos u Upravi policije trojici službenika islamske vjeroispovijesti, a da je jedan službenik pravoslavne vjeroispovijesti dobio rješenje kojim je zasnovao radni odnos na neodređeno vrijeme. Zaštitnik je u decembru dobio od Ministarstva unutrašnjih poslova izjašnjenje, Ministarstvo je dostavilo Zaštitniku izjašnjenje koje ne sadrži sve činjenice neophodne za davanje mišljenja ... u toku. Želite li vi da se mi iseljavamo i dalje? Želite li vi da nas ima sve manje? Želite li vi da kolege stalno pitaju zašto je na popisu bilo ovoliko, a pravo glasa ima ovoliko ljudi? E, nećemo vam to dozvoliti, budite sigurni, gospodine Popoviću, ne vama lično, jer to se ne odnosi na vas, nego na politiku Demokratske partije socijalista. Ostajemo ovdje jer ovdje je naš dom. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolegice Jasavić.

Kolega Popović, odgovor. Izvolite.

SRĐA POPOVIĆ:

Iskreno bih vam savjetovao da malo čuvate živce, da se toliko ne iritirate, najmanje imate razloga da polemishete sa mnom. Prvo, vas niko ne seli i želi neko da seli, vi ste svoji na svome kao što sam ja svoj na svome. Mislim da smo negdje polemicali oko toga kada smo govorili da je najveće bogatstvo Crne Gore multietičnost, multietički sklad itd.

Moram da vam kažem da Crnom Gorom, nažalost, ne teče med i mlijeko, a ima i meda, a ima i mlijeka. Moram vam reći da nije sve tako crno kao što vi vidite ili kao što biste željeli da bude. Vjerovatno biste priželjkivali. Ovo što ste vi citirali, to su ekstremni primjeri, imamo i takvih slučajeva, može i to da se desi, ali mislim da je dobro obrađeno i od takvih stvari svi se sigurno zdušno branite. Znam da je vama za sve što se dešava u ovom društvu kriva Demokratska partija socijalista i gospodin Milo Đukanović. I kada duva vjetar kriv je gospodin Đukanović, i kada pada kiša, i kada je visoka temperatura, sve je kriv DPS, neka vam tako bude i dalje.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Završili smo sa vama.

Ne možemo, nemamo poslovničku mogućnost.

Izvolite, kolegice Dragičević.

LJERKA DRAGIČEVIĆ:

Ja bih a propo diskusije uvaženog kolege, pitala uvaženog kolegu zna li koliko u Budvi - kažu kraljica, ipak mislim da je jadnica Mediterana, turistička metropola ili tutoristička, kako hoćete - vrtića radi i koliko je ograničen broj za jednu turističku metropolu gdje ima puno samohranih majki, znači rodna ravnopravnost i ljudska prava, gdje ne mogu da se prime djeca u vrtiće. Samo me interesira kako je sada u sezoni to regulirano, zna li slučajno. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Izvolite, kolega Popoviću.

SRĐA POPOVIĆ:

Koleginice Dragičević, mislim da i vi mislite isto, da imamo privilegiju i vi i ja da živimo u najljepšem gradu na mediteranu. Znam, vi ste tamo rođeni, a ja tamo živim 32 godine i mislim da sam izabrao najljepši grad na svijetu gdje mogu da živim. Ne mislim da je jedna kraljica Mediterana. Vidite šta se dešava svake noći, koliko ima posjetilaca, svi crkoše da dođu da vide tu jednu kraljicu Mediterana, kažem opet najljepši dio mediterana.

Što se tiče vrtića u Budvi, vi znate da ja tu problematiku znam jer sam nekad bio direktor tih ustanova i znam da je tada, a mislim i sada da radi objekat u Petrovcu, da radi objekat i u Svetom Stefanu i da radi jedan vrtić u Budvi. Sada je vrijeme godišnjih odmora i vjerovatno bi se o tome moglo povesti rasprava, da li mogu djeca da se upišu samo na mjesec ili petnaest dana, moraju da prođu svu onu ljekarsku proceduru itd. Vjerujte da je dosta problematično organizovano taj ljetnji period. Sva ona djeca koja izraze želju, koja su boravila preko čitave godine u dječijem vrtiću imaju pravo da uz određene potvrde to koriste i u ljetnjem periodu. Za sve one koji ne mogu da se na drugi način snađu, a posebno djeca koja su socijalno ugrožena, sigurno da se za njih organizuje tako nešto, barem tako je bilo.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Popoviću.

Idemo dalje. Kolega Janko Vučinić ima riječ, a neka se pripremi koleginica Tanasijević.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Poštovana Skupštino, poštovani građani, poštovani zaštitniče ljudskih prava i sloboda gospodine Šučko Bakoviću,

Da vam i ja danas ovdje odam priznanje, jer je hrabrost štititi ljudska prava i slobode u Crnoj Gori. Iz tog razloga vam odajem priznanje na vašoj hrabrosti što ste se upustili u takvu jednu avanturu, da štitite ljudska prava i slobode u besudnoj zemlji. Crna Gora je opisana kao besudna zemlja, a nažalost takva je i ostala. Danas u Crnoj Gori iako mi donosimo i pišemo zakone ti se zakoni ne poštuju. Izveštaji koji se donose oni se lijepo koriče, ali sadržaj u njima je porazan za sve nas.

Gospodine Bakoviću, na vrlo teškom ste položaju jer u takvoj zemlji gdje se samo poštuje volja moćnika i vlastodržaca teško je štititi ljudska prava. Takođe je teško štititi ljudska prava u zemlji u kojoj nema nikakve socijalne sigurnosti. Jer, po Zakonu o socijalnoj zaštiti, po onim sledovanjima koja se odnose na one koji su ostali bez posla i koji su ugroženi ne može se preživjeti ni tri, četiri dana, a kamoli mjesec dana. Teško je štititi ljudska prava i slobode u zemlji gdje je gubitak radnog mjesta gotovo ravan ubistvu, a da se nađe novi posao, novo radno mjesto ravan je dobitku na lutriji.

Ispred mene je vaš izvještaj. On je lijepo ukoričen, čitao sam ga, i u njemu su detaljno opisani slučajevi. Vi ste pomogli koliko ste mogli, uputili na institucije, a institucije u više slučajeva ne jake da zaštite ljudska prava i slobode. U njemu ste naveli i tešku socijalnu ugroženost. Naveli ste i više dimenzionalno siromaštvo. Narodski rečeno,

to je kuća guba nego na jare. Jer, onaj ko nema od čega da živi, ko nema svoje radno mjesto, ko nema primanja, on nema ni da obezbijedi sebi stan, a sa tim ide i bolest i onda ne može da se liječi i sve se to skupi i dođe do te definicije više dimenzionalnog siromaštva.

Ono što je krajnje zabrinjavajuće u ovom izvještaju je da je stopa siromaštva porasla od 9,3 u 2012. godine na 11,3%, tako da je preko 70.000 građana ispod donje linije granice siromaštva, a veliki broj građana koji trenutno živi iznad te granice pitanje je trenutka kada će i oni biti ispod te linije. Iako smo Ustavom proglašeni državom socijalne pravde, demokratskom državom daleko smo od toga. Daleko smo i od opšte deklaracije koju ste vi naveli u vašem izvještaju. Ta deklaracija je iz 1948. godine i u njoj se kaže da svaka osoba ima pravo na životni standard dovoljan da osigura njezino zdravlje, blagostanje njezine porodice, posebno za prehranu, odjeću, stan, zdravstveno osiguranje, kao i nužne socijalne usluge. On ima pravo na osiguranje u slučaju nezaposlenosti, bolesti, invalidnosti, gubitka sredstava za život zbog okolnosti koje su nezavisne od njene volje. To mi nemamo. Danas ogromna većina građana u Crnoj Gori nema to.

Ono što me je posebno dotaklo iz ovog izvještaja o radu je to da Elektroprivreda onima koji su teški socijalni slučajevi, koji nemaju od čega da žive, danas isključuju struju, pa ljudi u takvoj situaciji nemaju danas u 21. vijeku električne energije, a ona je svoj dug prema Poreskoj upravi, država je od nje naplatila tako što je pretvorila to u akcijski kapital.

Na kraju da vam kažem da neću podržati ovaj izvještaj. Ovaj izvještaj je dobar, precizno je urađen, ali neću da se pomirim sa činjenicom, neću da se pomirim sa takvom istinom iz ovog izvještaja da ja živim

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Koleginica Branka Tanasijević ima riječ a neka se pripremi kolega Labudović.

Izvolite, koleginice.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovani zaštitniče ljudskih prava i sloboda i zamjenice zaštitnika, poštovane koleginice i kolege, poštovani građani,

Najobjektivnija slika načina funkcionisanja i opravdanosti postojanja jedne institucije može se steći analizom postignutih rezultata od osnivanja do sada. Ako se u tom smislu pored izvještaji zaštitnika ljudskih prava i sloboda može se zaključiti da je to institucija od važnosti za društvo kojoj se iz godine u godinu obraća sve veći broj građana. U Izvještaju za 2013. Godine, kao što je već rečeno, institucija zaštitnika se, pored rada na pritužbama, bavila i opštim pitanjima koja su od značaja za zaštitu i unapređenje ljudskih prava i sloboda. Takođe, bila je posvećena uspostavljenju i jačanju mehanizma koji su ustanovljeni Zakonom o zaštitniku ljudskih prava i sloboda. Prema ovom zakonskom rješenju zaštitnik je uspostavljen kao nacionalni mehanizam za prevenciju torture i institucionalni mehanizam za zaštitu od diskriminacije. Prošlog mjeseca u ovom domu su usvojene izmjene i dopune ovog zakona kojima su stvorene pretpostavke za dalje unapređenje pozicije i kvaliteta rada ove institucije.

Kao i ranijih godina zaštitnik je u 2013. godini redovno komunicirao sa građanima koji su se obraćali instituciji i obavještavao ih o toku postupka po njihovim pritužbama. Od 705 predmeta koji su bili u radu postupak je okončan kod 594 predmeta ili 84,26% i to 512 iz 2013.godine i 82 predmeta iz prethodne godine. U 2014. godinu preneseno je 111 predmeta od kojih je većina formirana u drugoj polovini decembra 2013.godine, tako da postupak objektivno nije mogao biti završen do kraja godine. Dakle, institucija zaštitnika je u izvještajnoj, kao i u prethodnim godinama postigla visok stepen ažurnosti u rješavanju pritužbi, 84,26% stepen ažurnosti u 2012.godini bio je 87%, a u 2011. godini 86%. Kao i ranijih godina najveći dio izvještaja, što mislim da je dobro, posvećen je pravima djeteta. Ovaj izvještaj, u odnosu na prethodne, prati više sfera života u kojima se ostvaruju prava djeteta. Jedan od njih je pravo na život opstanak i razvoj. U ovom segmentu svi predmeti koji su analizirani odnose se na zaštitu prava djeteta na zdravu životnu sredinu. U dijelu koji se odnosi na pravo djeteta na obrazovanje zaštitnik je u 2013. godini kao jedan od najvećih problema u ovoj oblasti istakao pritužbe na neprofesionalan i nepedagoški odnos prosvjetnih radnika prema učenicima, sprovođenje neadekvanih vaspitnih i disciplinskih mjera, kako prema učenicima, tako i prema djeci koja borave u pređškolskim ustanovama.

Sigurno je a to je potvrdio i izvještaj da postoje slučajevi kršenja prava djece u ovoj oblasti na koje je neophodno reagovati, ali takođe je sigurno da nepedagoško postupanje prosvjetnih radnika nema karakter pojave, što bi se moglo zaključiti iz izvještaja. Dobro je što u ovom slučaju zaštitnik uzima u obzir percepciju naročito iz razloga što su djeca vrlo objektivna kada govore o problemima sa kojima se suočavaju, čak nekada objektivnija i od odraslih. Međutim, pored slučajeva učenika koji su se obratili instituciji smatram da je neophodno istraživačkim postupkom obezbijediti mišljenja reprezentativnog uzorka svih učenika, mišljenje prosvjetnih radnika, psihološko pedagoških službi, uprave, a naročito roditelja, jer svi su oni dio obrazovnog procesa. To je pravi način da bi se ova pojava sagledala i formirao zaključak u odnosu na nju. Institucija je i radnije radila slična istraživanjima kada je trebalo doći do podataka koji su neophodni da bi se uticalo na problem zauzeo stav i dale preporuke.

Rezultati istraživanja iz različitih oblasti bili su sastavni dio ranijih izvještaja zato smatram da bi bilo dobro da institucija nastavi sa takvom praksom i u oblasti prava djeteta na obrazovanje, jer bi se na taj način otklonile dileme, izbjegao rizik prilikom donošenja zaključaka. Takođe, smatram da je potrebno da zaštitnik u narednom periodu intenzivira i unaprijedi saradnju sa roditeljima, jer ova saradnja sigurno doprinosi zaštiti prava djeteta.

Za kraj željela bih da kažem da izvještaj zaštitnika za 2013.godinu posmatran u cjelini zaslužuje podršku, naročito iz razloga što se ova institucija sve češće prepoznaje kao adresa kojoj se obraćaju građani koji smatraju da je potrebno zaštititi njihova prava i slobode. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolegice Tanasijević.

Želite li komentar? Izvolite, gospodin Baković.

ŠUĆKO BAKOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, dužan sam da dam komentar na izlaganje uvaženog poslanika Popovića, i vezao sa sadašnje izlaganje poslanice Tanasijević.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Možete samo, gospodine Bakoviću, kolegini Tanasijević, jer ako ste htjeli gospodinu Popoviću, onda je to moralo da uradite ranije.

ŠUĆKO BAKOVIĆ:

Javaljao sam se nego niste vidjeli, ali u redu je nema problema.

Uvažena gospođo Tanasijević, zaista se slažem sa vama duboko oko pitanja nepedagoškog postupanja od strane nekih prosvetnih radnika u nekim ustanovama. Molim vas, duboko sam uvjeren da se iz našeg izvještaja ne može zaključiti da se radi o pojavi, mi smo rekli da se stiče utisak da postoji problem nepedagoškog postupanja. To je jako oprezna konstatacija. Bilo je takvih slučajeva, mi smo to zaključili, takav utisak stekli, zapravo na osnovu obraćanja djece, i to ne jednog djeteta nego nekoliko učenika ili grupe učenika. Sada sam dužan da kažem da to nije pojava i da to nije pravilo i da se ne odnosi na sve prosvetne radnike, ali da to postoji i postoji. Čak da postoji jedan slučaj u Crnoj Gori naš je zadatak da na to snažno i ozbiljno ukažemo.

Sa gospođom Tanasijević se zaista slažem da bi trebalo ovo istražiti i trebalo bi se ovim baviti jednim istraživanjem i nadam se da ćemo mi u instituciji nastavljajući dobru praksu u sektoru za dječija prava baviti se ovim pitanjem na jedna istraživački način. Što se tiče saradnje sa roditeljima i tu se slažem sa vama, da bi trebalo ostvariti što višu saradnju. Naša glavna misija je da djelujemo u odnosu na državne institucije i mi u ovom izvještaju za razliku od

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, isteklo je vrijeme.

Možete se uvijek javiti kada je diskusija bilo koga od poslanika za komentar i naravno možete prijaviti svoje učešće u raspravi.

Koleginice Tanasijević, izvolite odgovor na komentar.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Poštovani gospodine Bakoviću, upravo sam rekla da bi se mogao steći utisak, i kao što ste vi rekli, da ste vašu jezičku konstrukciju vrlo oprezno saopštili. Ja sam u mojoj diskusiji bila vrlo oprezna. Dakle, potpuno se slažem sa vama da to jesu pojedinačni slučajevi, da treba uticati na njih makar jedan taj slučaj bio, tako sam i rekla u svojoj diskusiji i mislim da se u tom dijelu vi i ja potpuno slažemo.

Takođe, htjela sam da pohvalim da je institucija imala praksu da je koristila različite mehanizme, odnosno različite forme pored ispitnog postupka koji je vaša redovna procedura, da koristite istraživačke postupke da bi ste dopunili podatke koji su vam neophodni da bi ste zauzeli validan stavu odnosu na određenu pojavu. Znam da su dva izvještaja pratila stanje dječijih prava, odnosno da su pratila porodično nasilje. Prvi izvještaj je imao određene propuste, o tome smo i raspravljali ovdje, nedeostatke koji su se kasnije otklonili i mislim da je istraživanje koje ste uradili drugi put bilo prava preporuka

za instituciju da koristi različite mehanizme i da na taj način želi da postigne objektivnosti i nezavisnost, jer to jeste misija vašeg postojanja. Dakle, isključivi razlog zbog čega sam to rekla je taj, odnosno da nastavite sa praksom, da koristite različite mehanizme i različite forme da bi zaključci i preporuke koje dajete bili zasnovani, i da bi ste na taj način vi donijeli da institucija koju zastupate dobije na povjerenju.

Drago mi je da se slažete sa tim, da treba nastaviti saradnju sa roditeljima, jer saradnja sa roditeljima je naophodna, onda doprinosi prevenciji, odnosno da bi se spriječile određene pojave. Vi ste u ranijim izvještajima se pozivali na intenzivnu saradnju sa roditeljima. Sigurna sam da ste vi tu saradnju imali i ovaj put, ali ona nije sadržana u Izvještaju za 2013.godinu ...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Riječ dajem kolegi Abazoviću, a neka se pripremi kolega Andrija Popović. Izvolite, kolega Abazoviću.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Mustafiću.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani ombudsmanu i gospođu Stanković, poštovani građani Crne Gore,

Na početku ću iskoristiti 30-ak sekundi da kažem da sam ja predmet jedne pritužbe, obavezan sam to da kažem, predmet jedne pritužbe kod ombudcmana za ovu godinu. Radi se o jednoj TV emisiji gdje sam ja upotrijebio termin "politički autizam" koji je određeno licu zasmetao, ovim putem se javno izvinjavam i spreman sam da snosim sve te sankcije i posledice koje će biti predmet toga. Pošto sam se obavezao prema gospodinu koji je poslao pritužbu da ću se javno izviniti, ne znam da li se radi o diskriminaciji ali u svakom slučaju prihvatam svoju odgovornost.

Da se vratim na Izvještaj, vrlo brzo, Izvještaj ombudcmana je kao Izvještaj Državne revizorske institucije. On je objektivan i dobar i zato smeta kolegama iz DPS-a. On je objektivan i on je dobar. Ovdje smo pričali o nekim stvarima koje su tobože izolovani slučajevi ili nisu sistemske pojave i tako dalje. Tačno ima i toga, ali ima i sistemski pojava i zbog toga je stanje nezadovoljavajuće. Gospodo iz Demokratske partije socijalista, nije dovoljno da se ne puca i da nije ratno stanje pa da kažete da je sve u redu. Ima problema i u mnogo razvijenijim zemljama nego što je Crna Gora, ali ima i u Crnoj Gori, nemojte da se ljutite ako to neko konstatuje, ovdje ću vam reći da je sistemska pojava. Izvještaj o nacionalnoj strukturi zaposlenih u javnim institucijama iz 2011. vjerovatno se poboljšao. Samo Crnogoraca ima u Direkciji za zaštitu tajnih podataka, Državnom protokolu, Generalnom sekretarijatu predsjednika, Komisiji za sprečavanje sukoba interesa, Vijeću za prekršaje, Upavi za mlade, Sekretarijatu za zakonodavstvo, pogledajte policiju, od 4 223 zaposlena Crnogoraca je 3 568, njih 262 se izjašnjava kao Srbi, 51 Albanac, 146 Bošnjaka, 129 Muslimana i 4 Hrvata.

Ovdje ste u preporuci rekli da manjinski narodi imaju određenih problema pri zapošljavanju, odnosno da nisu zastupljen. Želim da apelujem, nisu samo manjinski narodi, šta je sa Srbima? Oni su što se zapošljavanja tiče najdiskriminisaniji uz Rome, Egipćane.... Ne znam zašto se neko stidi to da kaže. Hoćemo li da gradimo građansku državu na ovaj način? Na ovaj način se ne pravi građanska država. Na ovaj način se

pravi samo diskriminatorско društvo. Ovo je sistemaska pojava kolege iz Demokratske partije socijalista. Ovo nije izolovan slučaja. Ako su se podaci u tri godine možda i poboljšali, jer je 2014. apelujem da se naprave i da se pokažu, ali hajde da kažemo da su imali poboljšanje 2 ili 3%. Ko misli da se ta nacionalna struktura tu promijenila za ne znam kako.

Pošto nemam vremena a imam mnoge stvari koje želim da kažem, ekonomska socijalna prava, pa imate stalno štrajkove, imate stalno proteste, mijenjali smo Zakone o radu, 20 000 ljudi čeka na ostvarivanje svojih prava. O čemu vi ljudi pričate? Je li tako gospodine Jeliću, 20 000 ljudi čeka? Jesmo li zbog toga promijenili Zakon o radu, to je vaša oblast vi se bolje razumijete? Povraćaj imovine, restitucija. Ovo je totalno šokantno, imovinu trebate da vratite svojim građanima, pravim vlasnicima, svojim građanima Crne Gore da građani Crne Gore budu bogatiji. Ne vraćate je Kinezima, Japancima, ne znam kome, svojim građanima ako oni budu bogatiji od toga niko neće imati loše. Samim tim biće više u mogućnosti da troše i da plaćaju poreze i tako dalje. Šta je tu problem? Ljudi izumiru, faktički, ne mogu da sačekaju presude. 30 godina, 20 godina, ljudi izumiru.

Prava lica sa invaliditetom ne mogu da uđu u Skupštinu. Više puta se o ovome govorilo i reklo se da će se riješiti problem. Znam da će se riješiti problem i znam da postoje tenderske procedure i da padaju tenderi i tako dalje, ali lica sa invaliditetom ne mogu da uđu u Skupštinu Crne Gore. Šta onda da očekujemo od neke seoske škole ili nekog mjesta gdje je možda težak pristup, inače svim građanima i koji nemaju takvih problema, šta očekivati? Trebas reći, dobro je. Izveštaj je dobar(prekid)

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Abazoviću.

Imate dva prijavljena komentara. Prvo kolega Pavlović, a onda kolega Škrelja.

Izvolite, kolega Pavloviću.

KOČA PAVLOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Kolega Abazoviću, moram da se ne složim sa Vama u jednom dijelu, jer meni s obzirom na situaciju kakvu imamo u našem društvu, a tu se i slažem sa Vama, da imamo jedno društvo u kome imamo značajano prisutnu, zapanjujuću, zabrinjavajuću prisutan stepen diskriminacije određenih kategorija, mislim da je prvo diskriminacija po političkoj osnovi, ona je dominantna u društvu, pa onda druge osnove, nacionalne i tako dalje. U jednom takvom društvu mi imamo danas pred nama Izveštaj ombudcmana koji je, kako ste rekli, dobar. Meni to, moram reći, liči po malo na onu čuvenu priču o operaciji koja je uspjela ali je pacijent umro. Mislim da je razlog za takvu situaciju u kojoj operacija uspije, hirurg odradi sve što treba savršeno, ali pacijent umre, da razlog za takve situacije dominantno leži u činjenici da je dijagnoza pogrešna. Mislim da treba konačno da postavimo dijagnozu.

Gospodine Bakoviću, od Vas očekujem, mi iz Demokratskog fronta od Vas očekujemo, kao nestranačke ličnosti, kao čovjeka koji pokazuje da ima kapacitet da se odbrani od političkih pritisaka kojim je izložen, mi očekujemo da date konačno neku dijagnozu koja je makar približna onoj koja je stvarna.

Mi imamo, kolega Abazoviću, ovdje jednu organizovanu strukturu koja sebe naziva partijom, koja vrlo svjesno, sistematski i uporno pravi jedan ambijent koji je diskriminatoran, bilo po pitanju partijskog zapošljavanja, bilo po drugim pitanjima koja su čitljiva, jasno čitljiva iz afere "Snimak". Valjda ste čuli, gospodine Bakoviću, za aferu "Snimak"? Mislim da je potpuno nenormalno da jedna takva afera eskalira u jednoj ovakvoj državi, a da osoba koja sebe zove zaštitnikom ljudskih prava i sloboda ne kaže ništa oko toga...

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Pavloviću.

Kolega Abazoviću, odgovor na komentar kolegi Pavloviću.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Kolega Pavloviću, moram reći da sam u mnogome saglasan sa vašim komentarom.

Gospodine Stanišiću, ako želite komentar samo se prijavite.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolega Abazoviću, obratite se kolegi Pavloviću.

DRITAN ABAZOVIĆ:

O političkoj osnovi diskriminacije, mislim da upravo ona proizilazi da vladajućoj koaliciji nije primarno kakva je nacionalna struktura. Važno je da su ljudi glasači DPS-a i samim tim to im je ulaznica za posao. Drugo, ljudi se i od straha, od ne postojanja slobode izjašnjavaju ovako ili onako u strahu od nekog gubitka posla. Taj strah može da bude imaginiran ali to postoji i govori o ovom problemu u našem društvu, o nepostojanju slobode. Slobodu moramo da osvajamo.

Što se tiče snimka, tu sam potpuno saglasan. Pokrenuo sam čak inicijativu koja nije prošla. Logično je da nije prošla, jer to ne podržavaju kolege iz vladajuće koalicije, o kontrolnim saslušanjima ljudi koji se bave ovom problematikom na Odboru za ljudska prava. Mislim da je to najflagmatniji primjer sistematskog kršenja ljudskih prava i za mene to lično kao nekog ko nije pravnik, jeste organizovani kriminal, gdje sa vrha stižu direktive nižim slojevima, kako trebaju da zloupotrebjavaju državne resurse i javne institucije da bi se pridobijala politička podrška. Mene niko ne može da ubijedi da to nije organizovani kriminal, ali ja mislim da će u jednom trenutku, ne znam koliko ćemo čkati na to građani zabraniti rad Demokratskoj partiji socijalita i dati im sud koji će biti vrlo, vrlo kvalitetan i onakav kakav svi mi zaslužujemo lično svojim postupcima koji smo radili, kao odgovorni ljudi. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Abazoviću. Imamo još jedan komentar prijavljen. Kolega Škrelja na diskusiju poslanika Abazovića.

LUIĐ ŠKRELJA:

Hvala, gospodine potpredsjedniče. Pa evo, bez namjere da polemishemo, jer ja i gospodin Abazović, znamo, po meni put zbog temperamenta i sa povišenim glasom

ili ovako da razgovaramo, ali sam hteo baš danas da podijelimo jedno razmišljanje u vezu onoga što je prethodno gospodin Abazović rekao. Znači potpuno se slažem oko nacionalne zastupljenosti u državnim organima bilo koga, ali zar ne bi smo to trebali da damo primjer po ličnom ponašanju tamo đe smo vlast. Znači bankretno. Ajmo da krenemo iz mog Ulcinja. Odgovorno tvrdim ovdje pred crnogorskom javnosti, ni jedan Crnogorac, ni jedan Srbin, ni jedan Hrvat, niti bilo ko drugi nije ni na jednoj rukovodećoj funkciji u kompletnoj organizaciji teritorijalnoj, izvršnoj u Opštini Ulcinj. Uvijek sam se zalagao da ličnim primjerom dokažemo i pokažemo onda imam pravo i lično da tražim, ali opet da kažem, slažem se u potpunosti oko nacionalne zastupljenosti na tom nivou i ako građanska država malo različito trpi te stvari. Znači, ako se zalažemo za građansku državu, ne treba prioritarno samo zbog izvoda iz matične knjige rođenih ili krštenice da dobijemo posao.

To je jedno moje razmišljanje i ovo vam namjerno kažem iz razloga što ste sada i vlast u Ulcinju i s pravom očekujem da će te konačno dati doprinos u tom pravcu, da neko drugačije priča, drugačije se ponaša, drugačije razmišlja, bude dio nekog rukovodećeg sektora u Opštini Ulcinj.

I konačno, znači smeta mi to. Mi smo se našli, mi smo u čudu Demokratska partija socijalista. Znam da vam smeta i smeta će vam još dugo, jer nemamo namjeru da silazimo dolje, ali kad podržavamo neki zakonski projekat, kad dolazi iz Vlade onda morate da ga podržite, kad neko iskaže neko različito mišljenje po onome što dolazi sa obje strane onda je pritisak. Nemojte tako da gledate stvari.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Škrelja i pravo ima kolega Abazović. Izvolite.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala. Kolega Škrelja nema razloga da podižemo ton kada je diskusija argumentovana i kada odgovara činjenicama. Ovo što ste rekli je tačno. I ja se trudim, vjerovatno neuspješno da se to promijeni. Vjerovatno neuspješno. Ja sam saglasan sa vama da postoji taj neki "revanšistički odnos", pa onda kada ne možete nešto vi da ostvarite ovdje onda ne date onome da ostvari tamo. Ja sam saglasan da mi treba da branimo tekoviće građanske države na svojem primjeru. Makar, što se mene lično tiče, opet, ponavljam vjerovatno neuspješno to pokušavam da radim i unutar stranke koje djeluje na lokalnom novou imam mješovite strukture, ne na dva rukovodeća mjesta, ali na onome što je pripalo po upravnim odborima ima zaista mješovite strukture i tu sam potpuno saglasan sa vama. Protivnik sam kvota, ali one su potrebne samo do momenta, dok zaista budemo imali društvo jednakih šansi. U momentu kada zaista to ne bude nikome bitno ni politička pripadnost, ni nacionalna, ni vjerska, apsolutno sam za to da se to eliminiše. Ne mislim da neko samo za to što je nacionalno različit može kvalitetnije da radi posao od nekog drugog ko je različit od njega. Tu sam potpuno saglasan i oko zakonskih rješenja. Ja mislim da ovdje ima određenog pritiska. Ne mislim da je ovo neki drastičan, jer se radi o izvještaju. Zakone, na kraju krajeva legitimno je pravo svakog poslanika da glasa kako god misli da treba o bilo čemu, ali dozvolite, upravo o ovim različitostima da ja u ovom slučaju imam ovakvo mišljenje. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Riječ ima kolega Andrija Popović, i ja vas kolege molim da se suzdržimo ako možemo, naravno od daljih komentara zbog racionalnosti korišćenja vremena, jer do jedan i trideset je predviđeno vrijeme za trajanje ove rasprave, a imamo još četiri, odnosno pet diskutanta i naravno završnu riječ, gospodina Bakovića. Izvolite kolega Popović.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvažene dame i gospodo pored malih ekrana, poštovani zaštitniče ljudskih prava i sloboda i zamjenice,

Što se tiče samog izvještaja. Izvještaj, kao izvještaj sadrži manje manjkavosti koje su vjerovatno uslijedile zbog dosadašnjih objektivnih ograničenja u radu zaštitnika ljudskih prava i sloboda, finansijska sloboda u raspolaganju budžetskim sredstvima, prilikom prijema u radni odnos traže se razna odobrenja i duge komplikovane procedure pri zapošljavanju. Manjak usko specijalizovanog kadra na nivou savjetnika i tako dalje.

Što se tiče samog izvještaja, mišljenje Liberalne partije da treba naglasiti potrebu za obezbjeđivanje pune nezavisnosti u radu institucije ombusmana, pojačati kadrovsku strukturu i kapacitete i obezbijediti dovoljne i realna sredstva za rad, kako bi u praksi bilo moguće implementirati sve ono što je u zakonu i kako bi rezultati ove godine bili bolji. Dakle, uzeti u obzir i okolnosti u kojima zaštitnik ljudskih prava i sloboda radi, način na koji sve funkcioniše.

Ovdje smo čuli u toku diskusije najviše rezervi na vaš izvještaj o oradu od strane DPS-a, što iskreno mene raduje. Znači da je ovaj izvještaj dobar, naravno ako nije u pitanju neki fingirani sukob između vas i predstavnika, odnosno predstavnica DPS-a. O tome više mojih prethodnika govorilo, radi se o onome što je naša sramota ovoga visokog doma najvišeg doma u Crnoj Gori, radi se o rampama za osobe sa invaliditetom. Godinama im je ista priča, tenderi, nemoguće procedure. Mi bi trebali ovdje da donesemo zaključak, to je daleko, daleko više od povređivanja ljudskih prava i sloboda naš odnos u Skupštini Crne Gore, prema osobama sa invaliditetom. To je naš odnos prema svima ranjivim grupama.

Mislim, da bi trebalo ovdje da donesemo zaključak da jesenje zasijedanje Skupštine Crne Gore ne smije započeti dok s ne naprave rampe da bi osobe sa invaliditetom mogle da uđu u Skupštinu Crne Gore. To bi bio primjer svim ostalima po vertikalima, na nižim nivoima, da se taj problem konačno mora početi rješavati. Jedino zaključak Skupštine da ne može ni po koju cijenu započeti jesenje zasijedanje.

Samo da kažem, da i dalje posebno je teška situacija sa poštovanjem prava ranjivih grupa, poštovanjem prava romske i egipćanske zajednice, da li je za neku nijansu situacija bolja, jeste ali je to sve veoma, veoma malo. Lica sa invaliditetom, naveo sam ovaj primjer i dalje veoma ugrožena i njihova prava, mislim da nijesmo u odnosu na proteklu godinu pošli na više. El Dži Bi Ti populacija, lezbejke, gejovi, biseksualne osobe, transrodne osobe. Od vas hoću da čujem pitanje što se dogodilo, vidim da oni imaju primjedbe na vaš rad dio organizacija koje zastupa El DŽi Bi Ti populaciju, ali nijesam shvatio tačno što se dogodilo i koji je sukob u pitanju i naravno osobe kojima treba vratiti oduzeta imovinska prava i obešteti ih takozvana...

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Popoviću. Jeste li se javili za komentar? Izvolite, imate pravo.

ŠUĆKO BAKOVIĆ:

Uvaženi poslanik Andrija Popović me pitao o kakvom se sukobu radi između institucija ombusmana i nekih predstavnika El Dži Bi Ti zajednice. Ja ne mislim da je u pitanju sukob. Imali smo prigovor na rad i postupanje jedne nevladine organizacije koja štiti El Dži Bi Ti prava i mi smo o tom nesporazumu, za mene to nije nesporazum. O prividnom nesporazumu dugo raspravljali na Odboru za ljudska prava, a kada ste već to pitanje pokrenuli ja bih zista htio da ukažem da se ne radi o sukobu da su ovdje prigovori u pitanju na postupanje po pritužbama te nevladine organizacije, da smo navodno skrivali pritužbe.

Međutim, ne radi se o nikakvom skrivanju, radi se o nekoliko pritužbi koje su podnijete pri kraju godine i koje su zavedene početkom tekuće 2014.godine. I to je taj sukob uslovno rečeno. Drugo nema ništa posebno. Oni su iznijeli svoje primjedbe na ukupni izvještaj i mi smo te primjedbe ocijenili kao krajnje subjektivne i nedobronamjerne.

PRDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam. Bilo je odgovor na pitanje. Kolega Popović, ombusman je odgovorio na pitanje, dakle nije bio komentar, nego je bilo odgovor na pitanje i nemate pravo komentara, poslovnički. Bilo je pitanje. Ja poslovnički ne mogu da vam da riječ, jer je bio odgovor na vaše pitanje koje ste postavili. Izvolite proceduralno minut slobodno imate.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Vjerujte do sada su svi imali odgovor na komentar osim mene kako ste vi to izmjerili na kojoj vagi da ja tačno nemam pravo, a svi ostali imaju prava, stvarno ću vam odati priznanje da vidim tu vašu vagu kako ste vi to izmjerili.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Jedini kantar na kojem mjerim je Polosvnik, drugi kantar ja nemam. Dakle, bilo je pitanje, a odgovor na pitanje. Hvala vam.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala i vama. I dajte mi molim vas tu vašu vagu da vidim kako izgleda. To nema veze s Poslovníkom.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Riječ ima kolega Labudović, a neka se pripremi kolega Gegaj. Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče, kolegice, kolege, gospodine Bakoviću,

Kad god su na dnevnom redu ovakve tačke, ja moram da priznam da imam dilemu. Šta mi zapravo ovdje ocjenjujemo. Da li izvještaj o radu ombusmana kako je naslovljena ova tačka dnevnog reda i kako glasi dokumenat koji nam je ..., ili stanje i

pojave u oblasti na koju se on odnosi. Ako ćemo ovo prvo, onda uredu, imamo tu knjižicu i o njoj se možemo izjasniti povoljno ili negativno, ali ako ocjenjujemo stanje u oblasti na koju se odnosi ona onda nam ne samo ova dva sata, nego 22 dana neće biti dovoljno.

Gospodine Bakoviću, što se ove solucije tiče, ja moram da budem do kraja pošten, prije svega, a to je da priznam da vaš izvještaj po konpciji, sveobuhvatnosti, preglednosti i svemu tome zaslužuje da bude podržan. I samo toliko, ali mnogo je ozbiljniji problem, a koji na žalost ne može da stane ne samo u ovaj, nego se bojim ni u sljedećih ne znam koliko izvještaja ombusmana, a nadam se da ćete vi poživjeti, pa da se i vaših naslušamo, jeste stanje u ovoj oblasti. Do duše, postoje dva kriterijuma po kojima se on ocjnjuje. Oni spoljni gdje nas mjere oni koji su u tom segmentu otišli i stotinama godina i stotinama milja ispred nas, i oni unutrašnji koji proizilaze iz onoga što čovjek sam doživljava i zašta mu nijesu potrebni ni izvještaji, ni tvrdnje, ni ocjene ni ništa, jer sve ovo što se dešava u društvu se prelama preko leđa svih nas. Preko nekoga više, preko nekoga manje, ali se prelama i ono gospodine Bakoviću, što nema u vašem izvještaju, a što nema i što neće biti bojim se ni u sljedećim izvještajima jeste generalna ocjena stanja u ovoj oblasti u Crnoj Gori, a to je da je karakteriše, apsolutna nesloboda i latentno siromaštvo. Iz te dvije karakteristike, iz ta dva, da kažem stanja u kome se mi kao društvo nalazimo, proističu svi drugi problemi, proističu i svi drugi segmenti koji ste vi imali prilike da se dotičete ili da se ne dotičete.

Ne sloboda da budemo oni koji jesmo i onakvi kakvi jesmo je izvor svih drugih nesloboda i ne možete od neslobodne zajednice i neslobodnog pojedinca očekivati da se izjasni sutra ovako ili onako, da glasa na ovaj ili na onaj način, da s bori za svoja prava što j važnije od jednog i od drugog i da na njih ukazuje i tako dalje. A sa pozicije latentnog siromaštva u kojoj smo manje više svi osim povlašćene možda grupacije koja ne iznosi ni 3% stanovništva Crne Gore. Proističu svi drugi problemi. Ja se slažem ovdje kolegince i kolege da je problem pristupnih rampi, veliki problem za ljude sa posebnim potrebama, ali ajde ako napravimo sve te rampe i ako oni uđu u Skupštinu, hoće lih to nahraniti, hoće lih to zaposliti, hoće lih to učiniti jednakim sa ostalima? Neće.

Najveći problem trenutno u Crnoj Gori jeste, bar ja to tako doživljavam izboriti se za pravo prvenstva u stepenu ugroženosti, pa prosto se te grupacije, koje se inače smatraju relativno ili apsolutno ugroženim utrkuju ko će da bude ugroženija, a ja opet kažem svi smo ugroženi. Dokle god smo neslobodni, dokle god smo siromašni, i dokle god, gospodine ombudsmane, ne postoji jasna i precizna evidencija, jasna i precizna statistika koja nije u funkciji da sakrije, koja nije fu funkciji bikinija, već da bude osnova za ozbiljnu, društvenu i državnu akciju. Mi danas ne znamo prvenstveno, čak ni koliko imamo osoba sa posebnim potrebama. Ni jednu grupaciju do kraja nijesmo sagledali, istražili i rekli ima ih toliko i toliko i prema njima će mo se odnositi na taj i na taj način. U ovom momentu ekonomskom, socijalnom i svakom drugom možemo za njih da uradimo to što radimo. I još nešto.

Želim da vam se zahvalim na inicijativi da ova Skupština donese zakon o upotrebi službenog jezika...

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega Labudoviću, riječ ima kolega Gegaj, a neka se pripremi kolegistica Kalezić.

NIKOLA GEGAJ:

Hvala, potpredsjedniče, poštovani gospodine Šučko Baković, sa saradnicom, dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Prošla je decenija od osnivanja postojanja i funkcionisanja institucije zaštitnika ljudskih prava i sloboda. Izveštaj o njegovom dosadašnjem radu ukazuju da su ostvareni zadovoljavajući rezultati i da je ova institucija u pravno političkom sistemu Crne Gore opravdala svoje postojanje u zaštiti osnovnih ljudskih prava i sloboda građana.

U izveštaju koji danas razmatramo je naglašeno da je zaštitnik ljudskih prava i sloboda imao je u radu 705 pritužbi, da je on sa svojim saradnicima primio na razgovor 465 građana tražeći informacije i pomoć u rješavanju pojedinih problema. Takođe, se da vidjeti da je zaštitnik u okviru takozvanih dana zaštitnika obišao i pojedine opštine u Crnoj Gori i obavio razgovor sa zainteresovanim građanima, o njihovim problemima sa kojima se suočavaju u ostvarivanju svojim ljudskih prava. O tome je govorio opširnije i kolega Duković i mislim da nije dovoljno obići dvije opštine nego za godinu dana sigurno je moglo više. Uostalom, predlažem da, kada budete obišli opštine da ne zaobiđete i dvije gradske opštine Tuzi i Golubovci.

Takođe, zaštitnik je uputio i više inicijativa i mišljenja nadležnim organima u normativnoj djelatnosti. Iz izveštaja proizilazi da je zaštitnik preduzeo niz mjera, aktivnosti, intervenciju u cilju zaštite ljudskih prava. Svakako treba napomenuti da bi se odgovornost i opšte podrške cilj relevantnih društvenih faktora, a posebno organa preko kojih zaštitnik djeluje, teško se može očekivati potreban nivo ostvarivanja i zaštite prava i sloboda građana. Neohrabruje činjenica da je zaštitniku 165 slučajeva utvrdio da postoji povreda prava, zbog toga u dva slučaja je uputio preporuke nadležnim organima za otklanjanje utvrđenih povreda prava u 143 slučajeva na intervenciju zaštitnika povreda prava građana su otklonjene u toku ispitnog postupka.

Takođe, zbog nenadležnosti, ne postojanja procesnih pretpostavki za postupanje zaštitnika, postupak je okončan u 120 predmeta, što pokazuje da ne mali broj građana još nije upoznat sa ovlaštenjima zaštitnika. Evidentno je da postoji slaba komunikacija ili saradnja zaštitnika sa organima iz javne i nejavne svere, koji po zaštitniku neažurno i neadekvatno saraduju sa njim u toku ispitnog postupka, po pritužbama građana ili ne ispoštuju njegove preporuke. Meni se čini, da je ovo ipak prebacivanje loptice sa jednog ping-pong sa jednog dijela na drugi dio terena.

Pored rada po pritužbama drugi nivo njegovog djelovanja podrazumijeva fokusirani zaštitnika u sveri sistemskog promotivnog i preventivnog djelovanja. Mislim da je ovdje moglo još više. Naime, radi se o disku koji odnosi na formirane javnog mnjenja, podizanje demokratske svijeti, promovisanje i edukaciju ljudskim pravima i borbu protiv diskriminacije, kao i ostvarivanje vladavine prava. Svakako institucija zaštitnika treba da povećava osjećaj za pravo, pravednost i pravu kulturu, jer je to neophodna pretpostavka za razvoj pravn i demokratske države.

Međutim, mišljenja sam da ima prostora i za veći intezivni uticaj zaštitnika u institucijama pravno političkog sistema na implementaciji nacionalne legislative i međunarodnog prava o ljudskim pravima. Dakle, po meni ombusman treba ulagati mnogo truda i napora i ispoljavati umjeća i sposobnosti u zaštiti ljudskih prava i sloboda u

očuvanju ljudskog dostojanstva u ostvarivanju društvene pravde i pravičnosti, kao i u izgradnji demokratske, građanske svijesti, demokratske pravne političke kulture.

U tom cilju institucija zaštitnika treba kadrovski ojačati sa dokazanim specijalistima, prepoznati stručno i naučno javnosti Crne Gore iz oblasti ljudskih prava naročito, kada je u pitanju savjetnički kadar. Uloga zaštitnika je posebno važna u više nacionalnim, državnim zajednicama, kao što je Crna Gora. Naime, ombusman se ovdje pojavljuje i kao instrument u borbi protiv diskriminacije etno nacionalnih manjina, mada u nekim multinacionalnim društvima imamo i specijalne zaštitnike, kao što su, recimo države, Finska, Švedska i Mađarska. Mislim da u Crnoj Gori kao građanskoj državi ne treba da imamo zaštitnika koji će da pokriva samo zaštitu prava manjinskih naroda i nacionalnih zajednica, ali mislim da je poželjno da zaštitnik ima svog nekog...

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam. Isteklo vrijeme kolega Gegaj. Koleginica Kalezić, ima riječ i na kraju kolega Stanić, i ako smo već ušli u zonu blizu prekočenja, ali će mo ispoštovati sve poslanike koji su se prijavili za diskusiju. Izvolite koleginice.

JELISAVA KALEZIĆ:

Poštovani potpredsjedniče Mustafiću, uvažene koleginice i kolege, gospodine Bakoviću, poštovani građani Crne Gore,

Ja sam željela da ukažem na način, kako ja vidim kao osoba koja nije iz politike ovo pitanje. Zapravo, izvještaj o stanjima ljudskih prava i sloboda u 2013. godini, već je više puta ponovljeno je zaista sistematizovan i sveobuhvatan. Međutim, može se čitati kroz više slojeva. I ja ću ukazati na neku od tih čitanja. Budući da znamo što je i na početku izvještaja istaknuto da institucija zaštitnika ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori postoji već više od 10 godina. Krajm decembra prošle godine je proslavljena desetogodišnjica. Prilika je da se svi priupitamo na koji način smo doprinijeli da se ta institucija razvije. Sigurno je da to ne može formalno da se uputi samo ljudima koji operativno rade u kancelariji ombusmana. Mislim da je na Skupštini Crne Gore glavna riječ.

Drugo, već je istaknuto da se građanima neprestano ukazuje na potrebu da svoja prava i slobodu da ih ostvaruju i slobodu da ih traže, stalno i stalno da kažem da šire tu potrebu, to znači smanjenje straha, smanjenje apatičnosti, ljudi suočenih sa teško postizivim rješenjima, prvima, ishodom iz raznih oblasti može to da bude sustvo, zdravstvo i tako dalje. Dakle to jeste na svima nama, a jeste i na kancelariji ombusmana. Predpostavljam da za narednih tri godine može da se napravi jedan veliki iskorak u tom smislu, a kako ga ja vidim. Recimo, strana 45 izvještaja, gdje je jako dobro prezentovano, na koja su sve prava podnosioci ukazivali u pritužbama, pa kaže da pravo na državljanstvo pritužbe imalo samo šest građana. Dakle, ovdje nedostaje nekoliko nula, dvije ili tri, zavisno od toga kakve uvide imamo u taj problem. Problem je ogroman, problem nije riješen, jer zakon nije odgovarajući i problem utiče na ogromnu diskriminaciju velikog broja građana Crne Gore, među kojima ima i onih kojima su svi preci, koje uopšte pamtte iz rne Gore. Dalje, da ne apsolviram. Ova brojka od šest ovo ne upućujem primjedbu ni ombusmanu ni izvještaju, nego Skupštini je znak da se ljudi plaše da reaguju, jer će opet doći tamo gdje su se obratili, a to je vrlo loša stvar po sve nas.

Drugo, pogledajmo pravo na slobodan pristup informacijama. Dakle, tu takođe nedostaju dvij ili tri nule, naravno ovoliko ljudi se obratilo ombusmanu, ali samo u ovim klupama ima nas na desetine koji su tražili i čekali mimo svakog predviđenog roka, a često i nedečekali informacije od nadležnih državnih institucija ili javnih ustanova.

Mislim da ovo treba nekako ili preko Skupštine, ili na drugi način aktivirati i ono što uopšte nije tretirano, to je pravo na javni prostor, pravo na odlučivanje o prostoru, pravo na kvalitet urbanog prostora. Ovo je ogromno područje gdje pozivam sve građane Crne Gore, da aktiviramo ovo područje, jer to je jedini način...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolegice Kalezić i kolega Stanić je ostao za kraj. Izvolite kolega Stanić.

NOVICA STANIĆ:

Uvaženo predsjedništvo, dame i gospodo poslanici, gospodo zaštitnici ljudskih prava i sloboda, poštovani građani, vi koji pratite ovaj prenos.

Vjerujem da ste se mnogi od vas zapitali poput onog ruskog ambasadora u Beogradu, kada je rekao: "Ima li u ovoj sali Srba". E, vjerovatno su se zapitali građani Crne Gore, ima li u Skupštini Crne Gore Srba. Poslije diskusije gospodina Abazovića, reklo bi se da nema. Nego da se vratim ovom problemu.

Iz poslaničkih klupa parlamentarne većine, rečeno je da je ovo jedan od najvažnijih izvještaja. Slažem se. Ali, gospodine zaštitniče vama je isključen mikrofon nakon pet minuta. Je li tačno? I to su građani Crne Gore vidjeli i ja ne krivim gospodina Mustafića, on nije kriv, ali to je dokaz kako ova Skupština radi. Povodom jednog sličnog izvještaja sam prije godinu ili dvije vama rekao da su dva najzaludnija posla u Crnoj Gori biti opozicija i zaštitnik ljudskih prava i sloboda. Zašto biti opozicija? Zato što ovdje važi pravilo jednom vlast dovijeka vlast ili jednom opozicija dovijeka opozicija, a vi nemate ovlašćenja da rešavate probleme.

U jednom trenutku sam bio u dilemi da li sam možda pogriješio kada sam u štampi pročitao da ste podnijeli Predlog zakona, ako sam dobro zapamtio, o ravnopravnoj upotrebi službenog jezika i jezika u službenoj upotrebi i pisama ćirilice i latinice i vidio da tamo ima mnogo dobrih stvari. Ali, brzo me Vlada demantovala jer sam pročitao negdje njen odgovor da vi niste ovlašćeni za to. Vi samo imate pravo da tražite usklađivanje sa zakonima Evropske unije. Pošto je u Crnoj Gori sve na evropskom nivou normalno da to nemate pravo.

Da je ovaj izvještaj pisan prije sto godina, znate kako bi bio napisan? Imao bi dva poglavlja, prvi primjeri čojstva i junaštva, a drugi primjeri nečojstva i nejunaštva. Ovaj prvi dio bio bi minimalan, a ovaj drugi bio bi mnogo veći.

U ovom vašem izvještaju posebno sam pogledao poglavlje koje je naslovljeno kao prava manjinskih naroda i manjinskih nacionalnih zajednica. Vi ovdje više puta ponavljate rečenicu kako Crna Gora ima dobar pravni okvir. Tvrdim da to nije tačno. Crna Gora nema dobar pravni okvir. Jer, u Ustavu Crne Gore nije definisano ko je državotvorni narod, a ko su manjinski narodi i manjinske nacionalne zajednice. To je odličan teren za mešetarenja i manipulacije. Ne treba imati oba oka pa vidjeti da u Crnoj Gori su najobespravljeniji Romi, radnici, o tome je sjajno govorio bivši sindikalni lider gospodin Vučinić, i Srbi, to je rekao gospodin Abazović. Kada su Srbi u pitanju, dvostruki

standardi. Kada su izbori 10%, ima ih više od toga, nemaju pravo na afirmativnu akciju. Kada su druga prava onda su manjinski narod. Srpski jezik, jezik kojim govori ubjedljivo najviše građana Crne Gore nije službeni nego je u službenoj upotrebi. Diskriminacija. Da li ste o tome ikada progovorili? Niste, nije vam palo na pamet, možda i jeste, ali ne smijete da se miješate u božije stvari. Sve dok se Crna Gora ne oduži onim profesorima srpskog jezika, 27 ih je otpušteno sa posla, iako je u tom trenutku u Ustavu Crne Gore pisalo da je službeni jezik srpski u Crnoj Gori, ovo ne može biti pravna država niti postoji ravnopravnost.

Primijetili ste ovih dana da je otvoren drugi fakultet za crnogorski jezik iako postoji jedan u Nikšiću. Zar nije bilo logično ako u svjedočanstva đacima upisuju crnogorski - srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost da se otvori fakultet koji će se tako zvati? Ako je to nešto što nauka opravdava i što postoji. Tvrdim da je to politička tvorevina. Ono se otvara drugi fakultet za crnogorski jezik. Niste pomenuli

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Staniću. Kolega Staniću, moramo se držati onoga što zajednički dogovorimo, a zajednički se dogovaramo na kolegijumu. Tamo je dogovoreno vrijeme, a da smo dozvoljavali produženja vjerovatno ne biste došli na red da govorite. Dakle, ispoštovali smo sve poslanike da učestvuju u raspravi i dajemo priliku za završnu riječ do pet minuta gospodinu Bakoviću. Izvolite.

ŠUĆKO BAKOVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovane poslanice i poslanici, dame i gospodo,

Zahvaljujem vam se što ste svestrano razmotrili Godišnji izvještaj o radu institucije ombudsmana. Posebno me raduje što je bila živa i polemična diskusija. Bilo je i pohvala, bilo je i kritika, za razliku od ranijih godina. Dvije, tri godine unazad pretežno smo imali pohvale i od pozicije i od opozicije u ovom parlamentu. Međutim, danas imamo i kritičke tonove od poslanika iz vladajuće koalicije. Vjerujte da me to raduje. U ovoj instituciji sam dobroano već peta godina i s aspekta institucije njenog funkcionisanja, mislim da je dobro da imamo kritike iz vladajućih struktura. Što to znači? To znači da institucija počela ozbiljno da živi i djeluje u skladu sa svojim ustavnim mandatom.

Mandat zaštitnika ljudskih prava i sloboda je da prati i promoviše rad državne uprave i državnih organa, naročito javnih službi i lokalne samouprave, da kritikuje, da ukazuje i preporučuje i time doprinosi jačanju vladavine prava u Crnoj Gori. Bilo je i kritika da izvještaj ne sadrži pojedine elemente ili nije obradio pojedina prava. Vjerujte da nijedan izvještaj ne može biti sveobuhvatan bez obzira ko je sastavljač i ko je radio. Mi smo se rukovodili, u prvom redu, kada smo analizirali pojedinačna prava pritužbama i onim na što su nam građani ukazivali, a rukovodili smo se i onim što kao institucija koja djeluje u Crnoj Gori vidi i osjeća svakodnevno. Mislim da smo bili dovoljno kritični, a da smo bili i objektivni. Evidentirali smo svaki napredak ne da bi povlađivali vladajućoj strukturi nego da bismo ohrabрили državne institucije koje ostvaruju napredak u svom radu. To je na kraju i naša obaveza. Naša je obaveza da ukažemo kako i na koji način se ostvaruju ljudska prava, kako državne institucije postupaju prema državnim organima, da ukažemo na slabe tačke u funkcionisanju i da predložimo kroz preporuke kako da se stvari prevaziđu i kako da se unaprijedi stanje. Za ovih deset godina

postojanja, mislim da je institucija prepoznata, ali da li je institucija u punoj mjeri zaživjela. Ako bih to rekao, onda bih bio neobjektivan. Ako počemo od činjenice da postoje zemlje koje ovu instituciju imaju više od 200 godina, pa može li se u jednom sistemu koji je nastao, koji se ponovo stvara nakon raspadanja jedne savezne države, može li jedna institucija za tako kratko vrijeme da preraste u veoma kredibilnu instituciju. Ne može. Ali, da li nastoji institucija, da li pokazuje rezultate, mislim da se i kroz ovaj izvještaj može vidjeti da smo ostvarili rezultate. Da li je ono što smo projektovali i ono što smo željeli? Ne, nije. Svi u ovoj državi možemo i više i bolje da radimo. Da li se trudimo? Mi se trudimo u mjeri mogućeg na osnovu raspoloživih kapaciteta.

Mi ćemo nastaviti i dalje da ostvarujemo svoju misiju. Nastavićemo da jačamo ulogu institucije u državi Crnoj Gori, ali vas podsjećam i molim za vašu podršku, jer bez vaše podrške institucija ne može ostvariti svoju misiju. Ni u jednom pravnom sistemu, pa ni u pravnom sistemu Crne Gore ombudsman nije supermen, ali nije ni majka Tereza, ali nam je potrebna vaša podrška. Bez vaše podrške, bez podrške institucija mi ne možemo ostvariti svoju misiju. Mislim da imamo tu podršku, da se stvari veoma ozbiljno mijenjaju i da imamo određeni napredak. Taj napredak ide evolutivno, a ne revolucionarno i nemamo skokove. Srećan sam što nemamo skokove, iako želim taj napredak, jer smo imali u prošlosti revolucionarne skokove i ti su nas skokovi doveli ovdje gdje smo bili prije desetak ili dvadeset godina.

Na kraju, još jednom vam se zahvaljujem. Vjerujte da ćemo vaše diskusije, vaša mišljenja ozbiljno imati i razmotriti. Kritike ne doživljavamo kao politički pritisak. Vjerujte, bez obzira koliko one bile

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, gospodine Bakoviću.

Ovim smo završili izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu. Zahvaljujemo se gospodinu Bakoviću i gospođi Stanković, predstavnicima Zaštitnika ljudskih prava i sloboda na učešću u raspravi. Ovim konstatujem da je pretres završen i da ćemo se o ovoj tački izjasniti naknadno.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda ***Izvještaj o radu Savjeta za finansijsku stabilnost u 2013. godini***. Predstavnici Savjeta za finansijsku stabilnost su mr Milojica Dakić, guverner Centralne banke i Marijana Mitrović Mijatović, direktor Sektora za finansijsku stabilnost, istraživanje i statistiku. Izvjestilac Odbora za ekonomiju, finansije i budžet je mr Aleksandar Damjanović.

Otvaram pretres. Pitam guvernera da li želi dati dopunsko obrazloženje? Izvolite, do pet minuta.

MILOJICA DAKIĆ:

Poštovani potpredsjedniče Skupštine, uvaženi poslanici,

Djelovanje Savjeta za finansijsku stabilnost definisano je Zakonom o Savjetu za finansijsku stabilnost. Savjet za finansijsku stabilnost prati, identifikuje, sprječava i ublažava sistemske rizike u finansijskom sistemu. U tom postupku procjenjuje opasnosti koje prijete finansijskom sistemu. Procjena rizika finansijske stabilnosti radi se na osnovu analize međunarodnog i domaćeg okruženja. Uticaj međunarodnog okruženja tačnije sporiji oporavak ekonomije Evropske unije, a naročito zemalja okruženja imao je značajan uticaj na crnogorsku ekonomiju. U evropskoj zajednici i pored blagog oporavka

stopa rasta bruto domaćeg proizvoda bila je u zoni negativnosti. Slično ukazuju i berzanski indeksi na pojedinim tržištima dok su centralne banke vodile politiku niskih kamatnih stopa.

Ipak, može se konstatovati da je 2013. bila godina oporavka crnogorske ekonomije. Ostvaren je rast bruto domaćeg proizvoda od 3,5%. Krajem 2013. godine inflacija je iznosila 0,3% na godišnjem nivou. Ostvarene su pozitivne tendencije u većini sektora privrede. Implementirane su sveobuhvatne mjere fiskalne konsolidacije. Stanje u budžetu je znatno poboljšano. Ostvareni su prihodi iznad nivoa planiranih za 2013, kao i iznad nivoa ostvarenih prihoda u 2012. godini. Budžetski deficit je na nivou od 3,9% bruto domaćeg proizvoda. Ako se izuzmu garancije koje su realizovane na teret budžeta, budžetski deficit u 2013. godini iznosio bi, prema posljednjim podacima Monstata, 2,1% bruto domaćeg proizvoda. Javni dug je bio na nivou 58,8% bruto domaćeg proizvoda, što znači da su potrebne čvrste mjere racionalizacije i reforme u ovoj oblasti.

U bankarskom sektoru ostvaren je rast aktive, depozita, kapitala, likvidnih sredstava banaka i nakon nekoliko godina i rast kredita banaka. Banke su u značajnoj mjeri dokapitalizovane čime je bankarski sektor konsolidovan. Likvidnost i solventnost su znatno iznad propisanog minimuma. Ostvaren je pozitivan finansijski rezultat bankarskog sektora. Bankarski sektor u 2013. godini bio je stabilan, likvidan i solventan. Sektor osiguranja je dodatno konsolidovan uz i dalje dominaciju obaveznih vidova osiguranja. Negativna kretanja na tržištu kapitala su pokazala da su investitori još uvijek pesimistično raspoloženi prema crnogorskom tržištu. Ipak, iz ova dva sektora nema većih prijetnji finansijskoj stabilnosti. Iako je finansijski sistem bio konstantno pod pritiscima pojedinih rizika očuvana je stabilnost ovog sistema. Nesporno da rizici postoje. To su nelikvidnost realnog sektora koja se ogleda u velikom broju blokiranih računa pravnih lica i preduzetnika, kao i u visokom iznosu blokade. U bankarskom sektoru, visoki nivoi nekvalitetnih kredita i kamatnih stopa predstavljaju evidentnu ranjivost dok je javni sektor opterećen visokim nivoom javnog duga i budžetskog deficita. Iako su i dalje prisutni rizici koje proizvode fiskalni rizici i slab oporavak ekonomije u međunarodnom okruženju, u Crnoj Gori postoje signali oporavka od uticaja krize koji umjereno utiču na smanjenje rizika i ranjivosti u finansijskom sistemu. Implementacija mjera za suzbijanje sive ekonomije je dala rezultate.

Savjet za finansijsku stabilnost je u 2013. godini održao sedam sjednica na kojima je razmatrao pitanja od interesa za finansijski sistem Crne Gore. Analizirana je održivost javnog duga i fiskalna održivost. Razmatrane su informacije o korišćenju eura i unapređenju saradnje u oblasti statistike, kao i inicijativa za unapređenje metodologije obračuna kvartalnog bruto domaćeg proizvoda. Takođe su razmatrane radne verzije Zakona o mjerama za suzbijanja sive ekonomije, kasnije je nazvan Zakon o sprječavanju nelegalnog poslovanja, kao i novog Zakona o platnom prometu. U 2013. godini održana je vježba simulacije krize likvidnosti u bankarskom sektoru. Vježba je održana uz pomoć eksperata Svjetske banke. Simuliran je šok nelikvidnosti dvije banke od sistemskog značaja i jedne srednje banke. U vježbu su bile uključene sve institucije nosioci finansijske stabilnosti u Crnoj Gori. Vježba je bila uspješna, potvrdila je visok nivo efikasnosti i komunikacije i ukazala na moguće oblasti na koje nadležni organi treba da obrate pažnju u narednom periodu, sa ciljem unapređenja regulatornog i institucionalnog okvira za očuvanje finansijske stabilnosti. Hvala na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama, gospodine Dakiću.

Izjesticilac Odbora želi riječ. Izvolite, gospodine Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Poštovana Skupštino, poštovani građani, guverneru Dakiću, gospođo Mitrović,

Veoma kratko kao izjesticilac Odbora, odnosno u smislu informacije da je Odbor na 63. sjednici održanoj 7. jula razmotrio ovaj izvještaj zajedno sa osvrtom na realizaciju zaključaka Skupštine Crne Gore s kraja prošle godine povodom izvještaja Savjeta za 2012. godinu. Da se upoznao sa izvještajem o radu Savjeta za stabilnost koji je dostavljen u skladu sa članom 11 stav 1 zakona. Da se upoznao sa uvodnim obrazloženjem predsjednika Savjeta koji je ujedno i guverner Centralne banke koji je sada upravo dao ovdje uvodno obrazloženje. Da je ocijenjeno na Odboru da je budžetski deficit, odnosno javni dug u porastu i da se tako sužava razvojni potencijal Crne Gore. Da je konstatovano da je nivo javnog duga neodrživ i da je potrebno u narednom periodu naći model koji bi vodio njegovom smanjivanju.

Tokom rasprave postavljena su pitanja koja su se odnosila na uticaj međunarodnog okruženja za finansijsku stabilnost u Crnoj Gori. Faktori koji su dominantno negativno uticali na finansijski sistem, odnos deficita i javnog duga, problem nespremnosti banaka da finansiraju realni sektor, problem nekvalitetnih kredita, jaz između stvarne vrijednosti odnosa kredita i bruto domaćeg proizvoda, postojanje mogućnosti prestanka korišćenja evra kao zvaničnog sredstva plaćanja u Crnoj Gori u narednom periodu, analiza fiskalne održivosti i slična pitanja.

Na Odboru je bilo mišljenja da bi nakon četvrtog godišnjeg izvještaja koji shodno zakonu podnosi Savjet za finansijsku stabilnost, bilo cjelishodno razmotriti koncepciju njegovog rada, njegove nadležnosti i njegove kompozicije. Podsjetiću da se isti sastoji od predsjednika Centralne banke, kao i predsjednika Savjeta guvernera Dakića, ministra finansija i direktora, odnosno predsjednika Odbora

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Damjanoviću.

Bila je ovo riječ izjesticioca Odbora. Sada prelazimo na uvodna izlaganja predstavnika poslaničkih klubova. Prije toga da kažem da je vrijeme predviđeno za ovu raspravu dva sata, naravno da prijavljivanje učinimo u prvih pola sata rasprave.

Daćemo riječ kolegi Zoranu Jeliću, u ime Kluba Demokratske partije socijalista, a neka se pripremi poslanik Nebojša Medojević. Izvolite, kolega Jeliću.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, gospodine Dakiću, gospođo Mitrović Mijatović,

Danas u Skupštini raspravljamo izvještaj o radu Savjeta za finansijsku stabilnost za 2013. godinu. Ono što želim odmah u startu da naglasim, da se izvještaj dostavlja na uvid u parlamentu i mi smo ga kao takvog raspravljali na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet, a isto tako vodimo raspravu o ovome aktu i danas.

Ono što želim da naglasim je da je Savjet za finansijsku stabilnost i njegov rad definisan zakonom. Definisan je kompletan djelokrug rada ovog savjeta, a prije svega ima za cilj preventivno djelovanje. Savjet je jedno savjetodavno tijelo koje daje savjete za učesnike na finansijskom tržištu ili one učesnike koji mogu da ugroze finansijsku stabilnost sistema.

Ono što želim da naglasim da je Savjet za finansijsku stabilnost održao tokom 2013. godine sedam sjednica na kojima je razmatrano više pitanja o kojima je govorio i guverner, a značajna su bila pitanja oko identifikacije rizika koji bi mogla ugroziti finansijsku stabilnost sistema kao i testiranje pojedinih rješenja koja su kreirana planom za upravljanje finansijskom krizom na nivou cjelokupnog finansijskog sistema u Crnoj Gori. Takođe, Savjet je razmatrao i određene nacрте zakona tj. radnih verzija, prije svega, zakona o mjerama za suzbijanje sive ekonomije i Nacrta zakona o platnom prometu koji bi mogli eventualno njihova rješenja uticati na finansijsku stabilnost sistema. Takođe, Savjet je redovno analizirao tekuće stanje finansijske stabilnosti u privrednom sistemu i donosio određene procjene po osnovu tih svojih analiza. Ono što želim naglasiti jeste da bi se ostvarila finansijska stabilnost neophodno je identifikovati potencijalne rizike prije nego što se oni pojave i dovedu do određene krize ili problema u funkcionisanju finansijskog tržišta. To svakako podrazumijeva niz određenih preventivnih i dobro vremenski dimenzioniranih politika kako ne bi došlo do urušavanja finansijskog stanja tj. stabilnosti finansijskog sektora. Cilj ne može biti da se spriječi pojava svih potencijalnih rizika na finansijskom tržištu, jer je nemoguće upravljati svim rizicima i neizvjesnostima i nijedno tržište u svijetu nije moglo to uraditi, a svakako da su mnoga prošla kroz određene fluktuacije i turbulencije. Savjet treba, prije svega, da utiče da minimizira najveće rizike, da obezbijedi vitalnost sistema i da, kada se pajavi kriza, kvalitetno sa njom i upravlja.

Kada je u pitanju očuvanje finansijske stabilnosti u Crnoj Gori, možemo govoriti o tri linije odbrane. To je, prije svega, prevencija, zatim povećanje otpornosti sistema na šokove i upravljanje krizom. Dakle, sve ove tri dimenzije su veoma važne u upravljanju finansijskim tržištem.

Ono što želim da kažem jeste da su makroekonomska kretanja u 2013. godini bila zadovoljavajuća. Indikatori koji opredjeljuju ukupan ekonomski rast u Crnoj Gori, spojili su pretežno rastuća kretanja u 2013. godini, o čemu je napisano i u vašem izvještaju. Procijenjen je realni rast bruto društvenog proizvoda. Prema preliminarnim podacima Monstata iznosio je 3,5%. Privreda u 2013. nalazila se u zoni značajne nelikvidnosti tj. gledano kroz pokazatelje prinudne naplate pozicija privrede je bila gotovo identična kao i u 2012. godini. Prema modelskoj projekciji Centralne banke Crne Gore u 2014. rast bruto društvenog proizvoda će se kretati u iznosu od 3,2 do 3,8%, što, takođe, znači da su nastavljeni pozitivni trendovi iz 2013. godine. Inflacija u decembru 2013. godine iznosila je 0,3% i na nivou je prosjeka zemalja Evropske unije.

Ono što, takođe, želim da saopštım oko budžetskog deficita jeste da su efekti ekonomske krize u prethodnoj godini uticali na to da se budžetske projekcije ne ostvaruju u obimu i dinamici kako je to planirano, prije svega

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Jeliću.

Kolega Nebojša Medojević, u ime Kluba Demokratskog fronta, a neka se pripremi poslanik Damjanović. Izvolite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Očekivao sam od guvernera Centralne banke da u parlamentu barem više pažnje posveti preventivnom djelovanju Savjeta za finansijsku stabilnost, jer to je njegova uloga, dakle preventivno da upozorava i Vladu i Parlament i Centralnu banku o glavnim rizicima. Ovdje nismo čuli, opet imam, mogu reći slobodno, politički pristup minimiziranja glavnih rizika.

Činjenica je da ovdje niko ne pominje da Crna Gora ima bankarsku krizu, da se ta kriza prenosi iz godine u godinu, da imamo značajno smanjenje kreditne aktivnosti banaka, do 30% u poređenju sa ekonomskim bumom, da imamo ekspanziju loših kredita. Vi znate da sam redovno optuživao regulatora Centralnu banku da je saučesnik u prikrivanju stvarnih razmjera kontaminirane aktive banaka. Međutim, to se odbijalo jednim birokratskim pristupom. Centralna banka nekorektno, netačno analizira loše kredite i pretvara ih u evergrin kredite koje stalno označava sa potencijalom naplate, a od te naplate nema ništa. Koji je stepen aktive banaka, pitanje za predsjednika Savjeta za finansijsku stabilnost, koji je stepen kamatonosne aktive banaka? Koliko u aktivama banaka donosi bankama profit od naplate kamata, dato firmama, dato građanima? Znači, nenaplativi krediti su posledica jednog rizika koji ne postoji u pravnim zemljama, a to je politički pravni rizik.

Činjenica je da su nenaplativi krediti podijeljeni crnogorskim tajkunima koji su dali hipoteke koje su višestruko niže nego odobreni krediti. Banke ne mogu da naplate svoja potraživanja, čak tamo gdje imaju kvalitetna obezbjeđenja. Molim vaš komentar zašto, recimo, jedna banka kao OTP banka ne može godinama da uđe u vlasništvo firmi dužnika Vektre iz sistema Vektra grupe. Znete li kakav to ima efekat na druge strane investitore ako jedna strana banka ne može da uđe u vlasništvo nad hartijama od vrijednosti nego se po Privrednom sudu preganja godinama i očigledno pravi ogroman gubitak, a to vam je jedna od sistemskih banaka. Takođe, slična situacija je i sa novom ljubljanskom bankom gdje su crnogorski tajkuni uzeli ukupno 500 miliona eura, kolege, krediti su koji se ne vraćaju, koje je uzeo mali broj crnogorskih tajkuna iza kojih stoji Demokratska partija socijalista i predsjednik vaš lično.

Mi se ovdje stalno iz godine u godinu pitamo gdje je problem. Problem je što podaci nijesu dobri, podaci nijesu tačni. Imate problem sa kreditima koji ili tajkun neće da plati ili hoće da plati tako što banka poslije naplate ima ogroman gubitak. Pare su iznesene vani, na privatnim računima u inostranstvo, a firme su ostavljene da idu u stečajne postupke. Kako tumačite činjenicu da je dva puta više stečajnih postupaka pokrenuo dužnik, znači vlasnik firme nego povjerilac, nego banka? Je li to finansijski rizik poslovanja u Crnoj Gori? Dakle, ljudi osnivaju firme sa minimalnim ulogom, naprave obaveze prema bankama, prema povjeriocima, prema državi, prema radnicima i onda vlasnik sam otvori stečaj i pokrene postupak likvidacije svoje firme. Da li znate da u izvještaju piše da banke koje uknjiže hipoteku na nekretninu u sistemu lavirintima katastara koji su, takođe, pod uticajem kriminalnih krugova i tajkuna od dva do šest mjeseci ne mogu da uknjiže hipoteku da bude u katastru registrovana? Šta se onda desi? Dužnik može da uzme kredit kod jedne banke, pa onda da proda svoju nekretninu jer nije zabilježen teret u katastru. Jednostavno ove rizike koje vi ovdje pominjete, kada bi Crna

Gora bila pravna država i kada ne bi bilo ovih insajd tokova o kojima mi govorimo, a koji su dominantni u Crnoj Gori, moglo bi da prođe.

Međutim, vi zaobilazite kao kiša oko Kragujevca, da upotrijebim taj stari termin, mada neki su ministri tamo završili, ako su završili, pravne fakultete, to ćemo da provjerimo, govorimo ovdje o ključnom sistemskom riziku, da su opali kreditni plasmani, da su povećani nenaplativi krediti i da država nema mehanizme. Vidite šta se dešava sa Privrednim sudom. Šta mislite kakav je ovo rizik da jedan investitor uzme imovinu Kombinata aluminijuma da ne plati svoj iznos, koji je to rizik? Kreditni, sistemski, ekonomski, pravni, politički? Ma to je kriminalni rizik. Neki u Crnoj Gori koji su izvan zakona i iznad zakona mogu da pristupe finansijskom tržištu i bankama i onda te probleme guraju državi. Prema tome, dok Socijaldemokratska partija ne napusti koaliciju sa Demokratskom partijom socijalista i ne okrene se stabilnosti države i zaštite državnih

.....

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Izvolite, kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem se potpredsjedniče.

Dakle, u uvodnom obraćanju sam citirao neke informacije koje su date u ovom Izveštaju i negdje kada se ovako sada sagleda objektivno rad Savjeta za finansijsku stabilnost u ove zadnje tri i po godine od kada on funkcioniše, odnosno četiri od kada smo donijeli zakon, a ponavljam to su sve četiri godine kad imamo kontinuirani budžetski deficit i rast zaduživanja i sve veći kreditni i ostali rizik koji postoji na tržištu. Onda je jasno da bez obzira na to što Izveštaj uglavnom objektivno govori o stanju na finansijskom tržištu imamo problem sa proakcionom ulogom samog Savjeta koja je po meni negdje da kažem i definisana ta proakciona uloga kompozicijom Savjeta i pošto ćemo ovdje razmatrati brzo Izveštaj Komisije za hartije od vrijednosti zaista ne mogu kao poslanik očekivati da Komisija za hartije od vrijednosti kao regulator na tržištu kapitala koje je slomljeno u Crnoj Gori daje svoj proakcioni doprinos u Savjetu za finansijsku stabilnost kako bi se neke konkretne mjere ovdje dale, pratila realizacija tih mjera i što da ne, taj isti Savjet inicirao neke promjene zakonskih propisa o kojima su i moji predhodnici govorili, koje su neophodne da se proaktivno djeluje na probleme koji postoje na finansijskom tržištu.

Dakle, mogu ja da pozdravim citat na strani 15 gdje se indirektno kritikuje Vlada zbog kako kažete nedovršenih strukturnih reformi. Mogu da pozdravim citat na strani 11 a Vi ste o tome govorili kada sam Vas pitao na Odboru guverneru Dakiću, da korišćenje evra nije ugroženo u Crnoj Gori za sada i to je ono što je dobro. Takođe, mogu da pohvalim i da citiram na strani 26 gdje kažete da su sudske presude i pad garancija i dalje vanredni rizici za budžet kojima evo ne možemo da stanemo na kraj. Nema ništa od onog obećanja ministre finansija da ćemo kažnjavati potrošačke jedinice u budžetu, odnosno one odgovorne funkcionere koji svojim nečinjenjem ili činjenjem uzrokuju visoke sudske presude, visoke troškove sudskih presuda i milionske probleme u budžetu koje na kraju krajeva svi mi plaćamo. Odnosno, citat na strani 30 kada govorimo oplanu kada govorite o problemima koji su uočeni kada ste razmatrali taj plan. Oprez gdje kažete da

je 90% banaka u stranom vlasništvu i gdje moramo da maltene budemo u toku, šta majke tih banaka rade i šta rade suprevizori u njihovim matičnim državama. I naravno, ono što govorite o tome da je od 2008. godine kada je učešće javnog duga u bruto proizvodu bilo 27,5% sada isti je više nego dupliran i iznosi na kraju prošle godine 58% a ako uključimo garancije od kojih većina njih zna i da padne poput Kombinata aluminijuma, Željezare, Lenke, ... Plužine itd, mi danas imamo faktički stanje duga i garancija u odnosu na bruto domaći proizvod od 67,1% što znači da smo probili sve kriterijume, pa i one volšene kriterijume koje smo unijeli u aprilu kada smo usvojili ovdje Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

O problemima izloženosti banaka prema državi koja je duplo povećana što znači da država nema novca da se lagano naslanja na banke kao izvor finansiranja itd. Odnosno, o tome da kritikujete jednog člana, odnosno regulatora koji je u Vašem Savjetu, a to je Komisija za hartije od vrijednosti, kada kažete da je veoma loša zaštita manjinskih akcionara, vlasničkih prava itd.

Ono čime se neću složiti je Vaša teza sa strane 48 gdje kažete da privreda i dalje predstavlja najveći izvor kreditnog rizika. Ja bih to rekao guverneru Dakiću, da banke i dalje predstavljaju najveći izvor rizika za privredu Crne Gore. Pogotovu što na strani 63 Vi kažete da je rast industrijske proizvodnje najznačajniji generator rasta bruto domaćeg proizvoda u prošloj godini.

Da zaključim stime, da očekujem ili kroz prekompoziciju izmjene u Zakonu Savjeta za finansijsku stabilnost, odnosno njegovog članstva, kao i kroz eventualne mjere koje bi vam dale na proaktivnosti da jednostavno mi možemo sa raznim "gimnastikama" da isfriziramo neke pokazatelje. Teza o tome da smo 2011. imali gubitak u bankarskom sektoru od tri miliona, pa je on 2012. bio gubitak od 56 miliona, pa su banke za samo godinu dana, a ništa se značajnije nije promijenilo u sistemu, došle do dobitka od dva miliona, znači da smo samo promijenili metodologiju je li tako u bilansima, obračunavanje bilansa a problemi su ostali

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala, kolega Damjanović.

Poslanik Damir Šehović u ime Kluba Socijaldemokratske partije, a neka se pripremi poslanik Bojanić.

Izvolite, kolega Šehović.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Hvala, uvaženi potpredsjedniče Mustafiću.

Poštovani guverneru Dakiću, uvažene kolege,

Izveštaj o radu Savjeta za finansijsku stabilnost je svakako dobar povod da još jednom otvorimo neke ključne dileme koje se vezuje za naš bankarski sistem, ali bih rekao i za cjelokupan ekonomski sistem budući da je Izveštaj koncipiran na način da nam omogućava da vodimo jednu kvalitetnu i produktivnu raspravu.

Ako je i zbog čeg dobra bila finansijska kriza ono zbog toga što se definitivno pokazalo da tržišna disciplina i samoregulacija nijesu dovoljne. Dakle, jasno se stavlja do znanja da nakon suočavanja sa posledicama finansijske krize da tržište nije mehanizam koji omogućava efikasan ishod i da jednostavno mora postojati određeni regulatorni okvir od strane države. Kentaur je svojevremeno dobio Nobelovu nagradu

zbog toga što jedokazao pod kojim uslovima tržište odbacuje efikasan ishod, a danas je važno zaključiti da te uslove ne ispunjava niti jedna ekonomija na svijetu, što znači da nakon suočavanja sa posledicama ekonomske krize možemo izvući zaključak da moramo jednostavno odbaciti filozofije koje se zasnivaju na slobodnom tržištu, neoliberalnoj ideologiji i ideologiniziranoj ulozi samog tržišta i da se jednostavno moramo okrenuti onim ekonomskim filozofijama koji uključuju značajnije učešće države u svemu tome.

Takođe, nakon suočavanja sa posledicama ekonomske krize se može zaključiti da je svakoj državi pa i Crnoj Gori potreban adekvatan okvir za očuvanje finansijske stabilnosti zato što je očuvanje finansijske stabilnosti pretpostavka jednog stabilnog i rekao bih dovoljnog privrednog rasta i razvoja u svim ekonomijama, pa i u crnogorskoj. Okvir za praćenje finansijske stabilnosti u Crnoj Gori se zakonom uspostavlja 2010. godine kada se konstituiše Savjet za finansijsku stabilnost, i Savjet za finansijsku stabilnost prije svega treba da vodi računa o ključnim rizicima sa kojim se suočava naš ekonomski sistem. Prateći te rizike i izvlačeći konačan zaključak možemo reći da je stanje finansijske stabilnosti u Crnoj Gori u 2013. godini na stabilnom nivou, ali da je ipak blago pogoršano u odnosu na 2012. godinu što se jasno može zaključiti analizirajući pojedine odredbe iz samog Izveštaja.

Međutim, suština današnje rasprave treba da bude posvećena tome da parlamentarna rasprava ukaže na ključne rizike sa kojima se naš ekonomski sistem suočava, a vjerujem da neću pogriješiti ako te ključne rizike budem analizirao u zavisnosti od mrežnog dijagrama za mjerenje finansijske stabilnosti na kojem su svi oni prikazani. U tom dijagramu ključni, nesumnjivo najznačajniji rizik koji postoji trenutno po naš ekonomski sistem jesu spoljašnji šokovi i nedovoljno oporavljanje glavnih partnera, glavnih ekonomskih partnera Crne Gore i njihov negativan uticaj na i rast bruto domaćeg proizvoda, a rekao bih i stopu nezaposlenosti. Ovo je ključni faktor koji je glavni rizik za ugrožavanje finansijske stabilnosti iz prostog razloga što smo mi mala i otvorena ekonomija pa kao posledica toga na veoma velik način trpimo posledice eksternih šokova sa kojima se suočavamo.

Drugi ključni faktor, ključni rizik koji može da ugrozi finansijsku stabilnost jeste fiskalni sektor, a kada kažem fiskalni sektor, prije svega mislim na neodrživo visok nivo budžetskog deficita i javnog duga. Podsjetiću sve nas da mi bilježimo budžetski deficit već petu godinu zaredom, a da je ovaj nivo javnog duga definitivno neodrživ i da predstavlja veoma visok pritisak na naše javne finansije o čemu možemo izvući zaključak čitajući parametar da je još uvijek u Crnoj Gori primarni saldo budžeta veći od razlike između realnog prinosa na dugoročne državne obveznice i stope realnog rasta GDP-a množenog sa učešćem javnog duga u GDP-u i u tom smislu mislim da je to ključni problem kojim Ministarstvo finansija treba da se bavi. Treba restrukturirati javni dug i treba povlačiti sve one poteze koji će voditi smanjivanju budžetskog deficita i u dogledno vrijeme ulasku u suficit.

Treći rizik sa kojim se suočavamo jeste nefinansijski sektor i u okviru nefinansijskog sektora nelikvidnost realnog sektora i jaz između kredita i GDP-a što se takođe može pročitati u ovom izvještaju koji nam ukazuje da je našoj ekonomiji potrebna ekonomska stimulacija zato što je nelikvidnost neizdrživa, jer je broj blokiranih računa iz dana u dan manji, a samim tim i rizik po realni sektor veći i u konačnom, bankarski

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Šehović.
Kolega Bojanić u ime Kluba Pozitivne Crne Gore i time završavamo uvodna izlaganja.

Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem, poštovani potpredsjedniče.

Poštovani predstavnici Centralne banke, uvažene kolege,

Dakle, ponoviću nešto što sam već više puta govorio. Još jednom moj stav, odnosno moje stanovište i još sam u uvjerenju o toem da nama nije potreban Savjet za finansijsku stabilnost pod uslovom naravno da oni konstituenti kako bi rekli tog Savjeta rade svoj osnovni posao.

Dakle, nama se Savjet satoji od predstavnika Ministarstva finansija, Centralne banke i Agencije za nadzor osiguranja i Komisije za hartije od vrijednosti. Ne znam, ništa drugo da oni rade u okviru Savjeta osim onoga što treba da rade u svom osnovnom poslu, dakle svako reguliše svoj dio finansijskog sistema. Što se tiče regulatora zna se šta je uloga Ministarstva finansija, tako da mislim da je ovo još jedna u nizu institucija koje su formirane više reda radi, odnosno da se skrene pažnja sa glavnih uzročnika, odnosno glavnih propusta koji su imali svaki od ovih regulatora ponaosob na svom dijelu tržišta. Ali, dobro, tu imamo Savjet i raspravljamo o njegovom izvještaju.

Nekoliko teza sam izvadio iz ovog izvještaja pa bih tako nekoliko rečenica dao neke svoje komentare i viđenje toga. Dakle, na strani 9, na samom početku kaže se da je neophodno identifikovati potencijalne rizike prije nego se dese ove pojave i dovedu do krize. Potpuno jasno, saglasan, nema nikoga sigurno u ovoj sali i šire da se neće sa tim saglasiti. Miđutim, šta se dešava u praksi. Gdje je bila Centralna banka da prepozna ove rizike kod one enormno velike ekspanzije kredita koja je dovela do urušavanja gotovo, ajde da ne kažemo urušavanja, ali do ugroženosti bankarskog sistema, pa je onda naravno morala država kao kreditor je li, ... distance kako se to kaže u teoriji, da spašava banku zbog njenog lošeg upravljanja portfeljom je li, kreditnim. Gdje je bila Komisija od hartije od vrijednosti koja je trebala da zaustavi takođe nenormalnu ekspanziju tržišta? Ne da nije zaustavila, nego je sama pospješivala svojim čuvenim oglasima, ko uloži u bankarski sektor jedan euro dobiće četiri eura, a ko uloži na tržište kapitala dobiće 300 eura. Evo, vidimo kako su prošli, kako su to kontrolisali kad je ta sama Komisija za hartije od vrijednosti, imaćemo za par sati njihov izvještaj, da je ona već drugu godinu zaredom u gubitku po pola miliona eura.

Šta je radilo Ministarstvu finansija, zašto nije prepoznalo da izdavanje onakvih garancija kome sve i kako i pod kojim uslovima, a ne prateći kako se troši taj novac da smo tolike pale garancije platili od KAP-a pa da ne idem dalje od "Pobjede" a i ove poslednje garancije od četiri miliona " Melgonija Primorke" a o tome ćemo prekosjutra s premijerom o detaljima, ali eto i tu je valjda Ministarstvo finansija trebalo da se uključi da kaže to ne može tako. a ne sada da nam unazad pet godina priča o tome da to ne valja. Znamo ne valja, ali trebali su to da spriječe.

Dalje, strana 9. Kažu tržišna disciplina, kažete Vi je li? Tržišna disciplina i samoregulacija nisu dovoljne. Nijesu, znamo, ali ajde nam pomognite. Mi smo danas imali raspravu na Odboru za finansije i budžet o predlogu SNP-a o ograničenju kamatnih stopa. Nažalost, ako sam dobro čuo, Vi ste bili pozvani, odnosno predstavnici Centralne

banke, niko se nije pojavio da nam kaže Vaše mišljenje. Dobro, evo čućemo ga onda sada, ali nemojte mi reći ono što znamo svi da treba da se smanje kamatne stope. Recite nam konkretno, koliko, kako, kako će to uticati na kreditnu aktivnost, da li da primijenimo apsolutni model ili relativni, da li da se ugledamo na Njemačku i Hrvatsku ili ovamo na Grčku, Maltu i ostale zemlje njih tri četiri koliko su išle na apsolutni. Daj da čujemo od Vas, jer Vi ste najpozvaniji da nam to kažete.

Strana 24, ne postoji sveobuhvatan pristup u kompilaciji i konsolidovane monetarne finansijske statistike. U ovoj rogovatnoj rečenici jasno je da nema realne i prave i jasne statistike. Zar to nije ogroman problem u Crnoj Gori. Zar nije ogroman problem da mi ne znamo ustvari jesu li ti podaci koje dobijamo realni i pravi i tačni, i da li na osnovu njih možemo da izvučemo neke analize i da predvidimo dalje korake. I takođe, kažete da treba harmonizovati razmjenu podataka među segmentiranim regulatorima i definisati zakonske obaveze za tu razmjenu. Mislim da treba spojiti sve u jednog regulatora, ističe mi vrijeme

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolega Bojaniću.

Ovim smo iscrpili prijavljene diskutante u ime poslaničkih klubova uvodnih izlaganja.

Pitam guvernera Dakića, da li želi da prokomentariše uvodna izlaganja? Izvolite, do pet minuta.

MILOJICA DAKIĆ:

Pokušaću da se uklopim u ovaj okvir koji mi stoji na raspolaganju. Bilo je preventivno djelovanje Savjeta za finansijsku stabilnost. Savjet za finansijsku stabilnost identifikuje, prati, analizira i preduzima odgovarajuće mjere u smislu upućivanja na subjekte koji su nosioci finansijske stabilnosti i u tom pravcu se vrše redovna testiranja, vrše se izmjene propisa po preporukama Savjeta za finansijsku stabilnost. Rizici koji se prate su rizici koji su standardno prihvaćeni u svijetu, to su: kreditni rizik, rizik likvidnosti, operativni rizik, reputacioni rizik i tome slično je rizik države.

U Crnoj Gori da imamo bankarsku krizu apsolutno se ne bih složio sa tim, jer svi pokazatelji kojima raspolažemo upućuju da u Crnoj Gori imamo u odnosu, konkretno sad u ovom momentu, u odnosu na kraj godine rast aktive kapitala, depozita, likvidnih sredstava, solventnosti i tome slično. Znači, ako je ovo u pitanju onda sigurno da ne može biti riječi o bankarskoj krizi.

Ništa konkretno nije uradila Centralna banka što se tiče pojedinačnih banaka. Mislim da nije tako iz razloga što Centralna banka kontinuirano prati rad banaka bilo putem izvještaja na svakodnevnoj osnovi ili uvidom u knjige banaka u direktnom postupku kontrole i sve to što obavlja Centralna banka ne radi po bilo kakvim improvizacijama, nego naprotiv, sve u skladu sa Zakonom o bankama, Zakonom o Centralnoj banci i podzakonskim aktima koji definišu ovu materiju.

Kamatonosna aktiva, imam podatak, samo u 2014. godini za pola godine u vidu kamate naplaćeno je 45,8 miliona eura. Preporuke Vladi Crne Gore konstantno se daju u cilju unapređenja i regulative i postupanja o određenim granama i oblastima. Tako da je to jedan postupak iako gledate kako se realizuju preporuke Vlade onda tek vidite da

je veliki dio tih preporuka Centralne banke koje se konstituirano daju već izvršene ili je u toku.

Što se tiče eura, mogućnosti zadržavanja eura. Zadržavanje eura je strateška pozicija Centralne banke u postupku pristupnih pregovora sa Evropskom komisijom. Ne postoji opasnost da se sad na bazi onoga čime raspolažemo, za sada ne postoji opasnost niti očekujemo da može doći do ugroženosti eura na teritoriji Crne Gore. U svakom slučaju kroz odnosno Nacionalni plan za postupanje u vanrednim okolnostima ima i takvih mogućnosti i takvih mjera koje upućuju na postupke u slučaju da dođe do nečega. Ali, nesporno je da svi dosadašnji pregovori idu u tom pravcu i ne postavlja se uopšte pitanje ukidnja eura, naprotiv, postavlja se pitanje prilagođavanja mastersnih kriterijuma u dijelu gdje nije definisana pozicija eurizacije koju ima Crna Gora. Znači, drugim riječima prilagođavanje Crne Gore nastalim okolnostima. Slažem se sa konstatacijom, a to smo naveli u materijalu da je dug visok, ali Savjet za finansijsku stabilnost je razmatrala informaciju o održivosti duga, o fiskalnoj održivosti, ukazao na pravce djelovanja, ukazao na neadekvatnu politiku banaka, na visoke kamatne stpoe. Sad se trenutno radi jedna analiza kamatnih stopa da će se preporuke u svakom slučaju već su i date preporuke sa poslednje sjednice Savjeta, bankama da smanje kamatne stope koje su visoke, a vidjećemo mogućnost zakonske intervencije u tome dijelu što još nije u potpunosti na raspolaganju.

Slažem se sa poslanikom Šehovićem da su spoljni rizici i te kako značajni za Crnu Goru i Crna Gora je podložna tim uticajima, ali kažem opet kroz preporuke Vladi ukazali smo na visoki javni dug, na potrebu izgradnje strategije za upravljanje javnim dugom. Koliko imam informaciju za 2014. godinu očekuje se da će javni dug biti niži nego što je u ovom momentu i kroz ... strategije za upravljanje javnim dugom za narednih 10-tak godina očekivati je svođenje na nekih 30% bruto domaćeg proizvoda.

Oko kamatnih stopa sam rekao, radimo sad trenutno na tome zajedno sa

...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, guverneru.

Pala je zastavica, predhodno i dogovoreno, a neću da budem bez principijelan kao moj kolega, potpredsjednik.

Ne, gospodine Medojeviću na Vas ću i da principijelnost svoju da trenjiram.

Izvolite, gospodine Medojević, pošto Vas vidim prvog ovde na ovom desktopu.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Gospodine Dakiću dakle, mislim da Vi dobro znate da ovo što pričam je kontinuitet jedne ideološke pa i političke platforme na koju ukazujem već duže vremena i upravo kad je bio veliki kreditni bum i kad se pričalo o ekonomskom čudu Crne Gore i razvoju i stopama rasta, upozoravao sam na ovu činjenicu da su krediti dodjeljivani, i Vi uporno izbjegavate to da kažete. Najveći rizik je što su ti prevaranti, tajkuni i dalje u sistemu. Da budem precizan, gospodine Dakiću i dalje funkcionišu, otvaraju nove firme i dalje varaju dobavljače i dalje ne plaćaju državi, ne plaćaju radnicima. Znači, ti isti dužnici

nijesu kažnjeni ni na koji način od regulatora ili banke koje su im davale takve kredite i vjerujte da sad ne znam da li Vi ovo uopšte, da li Vi razmišljate na ovaj način. Guranje nenaplativih kredita iz kategorije u kategoriju i odlaganje suočavanja s činjenicom da se radi o čistom gubitku banaka koje moraju da nadoknade novim kapitalom dovede do bankrota javnih finansija Crne Gore. Jesam li sad precizan bio?

Znači, kontrolori banke zajedno sa menadžmentom Centralne banke, zajedno sa menadžmentom banaka, uzme ne znam Vektra kredit, i iz aviona vidite da je taj kredit, da ne može da se vrati u roku od 30 dana ili u roku kojim je ugovoren. Pomjerate ga iz kategorije A u kategoriju B. Dajete nove rokove, reprogramirate, to su knjigovodstvene manipulacije. One ne brišu činjenicu da je taj novac na privatnom računu toga dužnika u inostranstvu, a da banka ne može čak ni da uđe u realizaciju hipoteke i kolaterale. To je 520 miliona eura u Crnoj Gori. Nijesu to male pare. Knjigovodstveno može da bude, znate kako, Vi se ponašate kao doktor koji primjećuje sve systemske karakteristike i indikacije srčanog udara, a kažete, dobro ste vi, temperatura vam je dobra

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Žao mi je gospodine Medojeviću zbog dvije stvari što Vam ne mogu produžiti vrijeme, princip je princip.

Gospodine Bojaniću, izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Dakle, gospodine Dakiću rekli ste da nije bilo krize, odnosno da nema krize u bankarskom sektoru, pa podsjetiću Vas, čemu onda onaj Zakon o državnoj pomoći bankama. Odnosno, bila je kriza ali samo u jednoj banci izgleda, pa smo sjeli pa smo zakon donijeli da bi jednoj banci pomogli i onda ono stvarno neponovilo se nikad, onaj jedan milion da se vrti pola sata, da se vrati zadnja rata od 11 miliona. Po meni Centralna banka je pala u primjeni regulative kad nije našla za shodno da reaguje u onom momentu.

Druga stvar, kažete, i sada je sve uredu. Čemu onda Zakon o dobrovoljnom finansijskom restrukturiranju. Imamo to kod nekih 20% loših kredita MPL-a. To je ogroman problem, nešto što treba rešavati ali ne ovako ovim modelom kako sam čuo da treba da se riješi, ali evo biće prilike kad to dođe u proceduru pa ćemo da razgovaramo o tome.

Kažete da pravite analizu visine maksimalne kamatne stope. Samo da Vas podsjetim zakon je u proceduri o tome. Mi smo danas o tome raspravljali, jutros na Odboru, danas vjerovatno ako stignemo ili eventualno sutra, u petak ćemo da glasamo o tome. Dajte nam impute do tada. Pojavite se, kažite nam koji model je dobar, do koje visine, pomognite nam da mi u najboljoj mjeri odredimo tu visinu kamatne stope, jer se svi slažemo su ovo previsoke kamatne stope. Ali, dajte da ne napravimo problem veći nego što jeste. Valjda je Vaša nadležnost da nam date impute da mi kao zakonodavno tijelo donesemo pravi i dobar zakon.

Tako da, oko garancija je bilo riječi, nikad nijesam čuo nešto Bog zna mnogo da se Ministarstvo finansija bunilo zašto se izdvaju određene garancije, jedino kad padnu te garancije pa se onda pravdaju kako eto Bože moj nemamo novca, pale su garancije. Ali, gdje smo bili kad se izdavalo toliko stotina miliona nezakonito, da ne kažem

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vam, kolega Bojanić.

Izvolite, kolega Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Evo, da nastavim tu gdje je moj kolega Bojanić se zaustavio. Upravo dolazimo na teren onoga što sam govorio kad imamo problem u kompozicijama ovog Savjeta, onda zaista ne očekujem da će recimo predsjednik Komisije hartija od vrijednosti biti nešto agilniji da sam sebe kritikuje, odnosno da predlaže mjere ili zakonske ili ostale mjere kako bi sanirao stanje na tržištu kapitala za koje je on direktno odgovoran. Ovo ne govorim o pojedincu već o instituciji predsjednika, i to je ono što nam treba gospodine Dakiću. To nam treba, dakle aktivna uloga ovog Savjeta, a ne uloga posmatrača, odnosno nekoga ko se, ajde da kažem, okolo bavi mjerama. I kada konstatujete da su pale prošle godine uz garancije za KAP i dvije garancije za MIRAI jedna za Fabriku elektroda Plužine, jedna za Lenku i da je preuzeta jedna za željeznički prevoz, onda očekujem od ministra finansija koji je član toga Savjeta da da svoj doprinos i da kroz Izveštaj Savjeta dobijemo objašnjenje zašto se to dešava, da li ćemo imati rizika da padne još neka, ali konkretna garancija za 2014. godinu, pa onda na vrat na nos rebalans itd.

Ono što sam na kraju mog uvodnog izlaganja započeo da ovdje dovršim. Dakle, to što smo iz minus 56 miliona evra gubitka bankarskog sistema za 2012. volšebno došli na 2,04 miliona dobitka, odnosno za 56 miliona evra su banke popravile bilanse, jeste stvar računovodstvene gimnastike. Promjena, dakle Vi to kažete, uvođenja novih standarda itd, ja kažem, izmještanje loših kredita i ovog MPL-a o kome govorimo, i to iskrivljuje sliku realnog stanja u bankarskom sektoru. Možda bankama nije bilo u interesu da 2012. godine iskažu dobitak pa da ih

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Damjanović.

Vidim, niko se više nije javio, komentar na komentar.

S ovim smo završili prvi krug, prelazimo na drugi krug.

U ime Kluba poslanika DPS-a kolega Adrović, u ime DF-a nek se pripremi kolega Đukanović.

REŠID ADROVIĆ:

Hvala, uvaženi potpredsjedniče.

Uvažene kolege poslanici, poštovani građani, uvaženi gospodine Dakiću.

Izveštaj o radu Savjeta za finansijsku stabilnost za 2013. godinu o kojoj danas raspravljamo je jedan izuzetno važan dokument. Izveštaj predstavlja jedan cjelovit i sveobuhvatan dokument. Ovaj Izveštaj po mom mišljenju je bolji od Izveštaja u 2012. godini. U ovom Izveštaju detaljno se govori o onome što je Savjet za finansijsku stabilnost radio u 2013. godini, koliki je broj sjednica održao, dnevni red svake sjednice o kojoj se raspravljalo i zaključci koje je donio na tim sjednicama, što mislim da je dobro. U uvodnom dijelu u Izveštaju se kaže, da bi se ostvarila finansijska stabilnost neophodno je identifikovati potencijalne rizike prije nego što oni dovedu do krize ili problema u

funkcionisanju finansijskog tržišta. Treba težiti minimiziranju najvećih rizika. Sistem za očuvanje finansijske stabilnosti u Crnoj Gori opisan je u vidu piramide čiju osnovu čine institucije koje moraju biti jake. Kada se govori o jakim institucijama ja se slažem da su jake institucije važne ne samo za finansijsku stabilnost nego i za svaku drugu stabilnost. Da bi institucije funkcionisale dobro potrebno je da postoji regulativa koja počiva na međunarodnim standardima, neophodno je da postoje mehanizmi za zajedničko djelovanje, kao i da postoje dobri nacionalni planovi za djelovanje u vrijeme krize. Kada se govori o očuvanju finansijske stabilnosti u Crnoj Gori, govori se o tri linije odbrane. Prevencija, otpornost sistema na šokove i upravljanje krizom.

Nestabilnost koja ugrožava finansijski sistem može da sam sistem iznutra i izvan njega. Savjet za finansijsku stabilnost počeo je sa radom, kao što smo i čuli i imamo u Izveštaju, 2010. godine. Osnovni cilj djelovanja Savjeta je da se spriječe nagomilane finansijske neravnoteže, izgradnja odbrambenih mehanizama i sprečavanje recesivnih uticaja i efekata na realnu ekonomiju. Sasvjet je u 2013. godini održao sedam sjednica, razmotrio 2, dostavljao informacije, i to infpormaciju o korišćenju eura, inormaciju o unapređenju i saradnji u oblsti statistike, razmotrio dvije zahtjevne analize, analizu održivosti javnog duga Crne Gore i analizu fiskalne održivosti, i kreirao nekoliko inivcijativa i usvojio nekoliko izvještaja.

Ono što se lako može izvući kao zsključak sa sjednica Savjeta je da finansijska stabilnost u Crnoj Gori nije ugrožena. Mada ima brojnih rizika kako sa domaćeg, tako i sa međunarodnog okruženja. Tu se posebno ističe da su posebno izraženiji rizici koji dolaze iz realnog sektora. Od konkretnih predloga i zaključaka pomenuo bih aktivnost Savjeta po pitanju podrške restruktuiranju duga. Savjet je razmotrio stanje finansijske stabilnosti, radnu verziju Zakona o mjerama za suzbijanje sive ekonomije sa aspekta uticaja na stanje finansijske stabilnosti, fiskalnu održivost u Crnoj Gori sa aspekta uticaja na finansijsku stabilnost, kontrola javne potrošnje i akumulacija javnog duga su ključni stubovi stabilnosti svakog sistema. Oni se obezbjeđuju kroz kruženje usluge države prema realnom sektoru. Visok javni dug ima negativan uticaj na tekući i budući rast privrede. U crnogorskoj privredi postoje signali oporavka koji utiču na smanjenje rizika u finansijskom sektoru. Za ulazak u dinamičniju zonu rasta crnogorske privrede nepochodan je završetak započetih investicija i otpočinjanje realizacija najavljenih projekata u narednom periodu.

Završetkom započetih projekata stvoriće se uslovi za veći oporavak velikog broja privrednih subjekata. Kada se govori o odabranim indikatorima koji utiču na finansijsku stabilnost u 2013. godini analiza je rađena na osnovu indikatora međunarodnog i domaćeg okruženja. Iz Izveštaja se može vidjeti da je svetska ekonomija nastavila sa rastom u 2013.godini, ostvarila rast prosječnog iznosa od 3%, rast je nešto niži u zemljama napredne ekonomije, dok je veći u zemljama u ekspanziji. Nezaposlenost je dosta velika, deficit tekućih računa zemalja u Euro zoni počeli su da opadaju, mada je potreban još veća konsolidacija. U uslovima sporog oporavka Centralne banke vodećih ekonomija su nastavile sa politikom rekordno niskih kamatnih stopa u 2013.godini. Zbog intenziviranja rizika od pada ekonomske aktivnosti u dva navrata su snižene referentne kamatne stope sa 0,75% na 0,25%.

Čini mi se da naše (prekid)

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Adrović, vide Vas ali Vas ne čuju. Daćemo Vam priliku to što ste rekli, sa tim se....

Po običaju gospodin Medojević, pa da vidimo o čemu se radi. Izvolite, dva minuta.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Zahvaljujem se, gosodine potpredsjedniče, za kolegu Adrovića imam jedno konkretno pitanje koje opterećuje sve nas ovdje. Izvor je stanje u realnom sektoru. Da li Vi, kolega Adroviću, vidite vezu između nenaplativih kredita i blagog stava Centralne banke prema tome i neuključivanje državnog tužioca u odobrivanje....

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Nisam zatajio, nego tehnika, a ja nisam primijetio.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Ja kad počnem, nema tu odmah staje vrijeme, zamrzava se.

Dakle, da li vidite vezu između nenaplativih kredita i neadekvatnog reagovanja Centralne banke u kontroli banaka, ali i potpunog izostanka uloge državnog tužioca u ispitivanju kako su neki dužnici dobili kredite. Podsjetiću vas, recimo šta se dešava u Srbiji. Velike afere u Razvojnoj banci, Agro banci, nenamjenski dodjela kredita, nenamjensko trošenje kredita. Razvojni fond, evo vidimo ovdje kako troši Razvojni fond Crne Gore, vidjeli ste, čitali ste iz novina. Znači, kredite koji moraju da budu razvojnog karaktera oni se daju za reinviranje kafića, noćnih klubova, je li to razvoj? Šta, treba mesingana šipka da se zamijeni za striptiz, treba da se stavi neka druga, je li? Znači, pitam vas sada i konkretno želim od vas odgovor, kako mislite da kamatne stopu budu prihvatljive za realni sektor kad imate toliku rupu u bilansima banaka. Kamete su, kolega, visoke. Zbog toga što banke imaju gubitke zato što ne mogu da naplate svoje kredite, onda opterećuju poslovanje svoje, tako što će uzimati od građana na minuse. Znači, koje su kamate na prekoračenje na minusu na kartice, znate koje su kamate građanima kad uzimaju fizička lica kredite? Znači, sve dok ne riješimo ovo pitanje nenaplativih kredita, ko je uzeo kredite, kako je kredite iskoristio, zašto ne vraća kredite, zašto ne mogu da se naplate ti krediti, zašto banka ne može da uđe u vlasništvo u "Vektri" šest godina i kakva je uloga Pivrednog suda, da li ima korupcije, da li ima kriminala, da li ima nekih mutnih radnji u čitavoj toj oblasti? Nećemo imati niske kamatne stope zato što je rizik zemlje ogroman, zbog korupcije i nepostojanja pravne države. Zato što je kreditni rizik enorman. Banka ne može da naplati svoj kredit i kad hoće, ne može. Dva mjeseca do šest mjeseci traje registracija u katastru opterećanja na hipoteku....

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Izvolite, kolega Adroviću.

REŠID ADROVIĆ:

Gospodine Medojeviću, zaista se slažem u jednom dijelu da su kamate na kredite izuzetno velike. Zbog toga sam namjerno u svom izvještaju govorio o tom šta su

Centralne banke nekih evropskih zemalja uradile da bi povećale ekonomsku aktivnost. Znači, kamate koje su bile na nivou 0,75% u dva navrata su smanjivale. U prvom navratu su sa 0,75 na 0,50 u drugom sa 0,50 na 0,25, da bi povećali ekonomsku aktivnost, da bi rast privrede bio što veći.

Međutim, odnos između nenaplaćenih kredita, definitivno se slažem i u onom dijelu da je iznos loših kredita kreće se negdje, čuli smo podatak, kada smo raspravljali o radu Centralne banke za 2013.godinu nešto između 400 i 500 miliona. Slažem se apsolutno da on opterećuje danas rad banaka. Apsolutno se slažem da dobrim dijelom taj iznos loših kredita utiče na visinu kamata koje danas imamo. Međutim, ne bih htio da govorim ... o onome šta Centralna banka u odnosu na bilo koju drugu instituciju treba da uradi. Da budem iskren, očekujem, imamo inicijativu u Parlamentu, očekujem da vidim stav Centralne banke po toj inicijativi, mada iskren da budem, ne možemo dovesti u tešku situaciju neku banku ili da dizanjem ruku jednostavno to smanjimo. Zaista, jesam za smanjenje ali da ne trpi ni jedan subjekat tu odluku koju donesemo.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega.

Guverneru, uvijek možete da komentarišete ova izlaganje u ovom dijelu, do dva minuta u koliko nađete za potrebu.

Izvolite.

MILOJICA DAKIĆ:

Odgovorno odbacujem svaku sumnju u umješnost bilo koga kontrolora i bilo koje osobe u Centralnoj banci Crne Gore u bilo kakva knjigovodstvena namještanja po bankama. Za svaku banku postoji nalaz kontrole, postoji izvještaj, postoje mjere koje se primjenjuju iz izvještaja o radu Centralne banke. Vidjeli ste koliko je mjera u 2013. godini preduzeto prema bankama. Sa druge strane nesporno je da je kreditni rizik jedan od najznačajnijih rizika u sistemu i bio je u porethodnim godinama zaista izražen, ali Zakon o dobrovoljnom finansijskom restrukturiranju, Crna Gora i Centralna banka Crne Gore su prvi i rijetki koji su ušli u rješavanje ovog pitanja. Praktično sve institucije ovoga sistema su konkretno institucije koje čine Savjet za finansijsku stabilnost imaju svoje obaveze koje proističu iz koncepta ovog zakona. Što se tiče konkretno definisanja kamatnih stopa u ovom slučaju, vi znate da zakon nije išao ovim redovnim putem i nije došao do Centralne banke Crne Gore. Centralna banka stoji na raspolaganju u svakom momentu počev i danas, da u granicama svojih nadležnosti i ovlašćenja doprinese rješavanju ovog pitanja. Da li će to biti ovaj zakon o kojem ste sad govorili ili će to biti možda neki poseban zakon koji će definisati limit, to je sad stvar rješenja, ali u svakom slučaju treba vidjeti kako to riješiti.

Što se tiče Centralne banke ona je i podzakonskim aktima, sjetimo se samo 2012. godine kada je donijeta odluka o privremenom ograničavanju kamatnih stopa koja je dala rezultate. Što se tiče objedinjavanja regulatora, odnosno kontrolnih institucija, mislim da su to modaliteti koji mogu da budu različiti od zemlje do zemlje...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Guverneru, izvinjavam se. Ne samo što je vrijeme prošlo, nego da bi napravili ravnotežu i ravnopravnost razmjene mišljenja. Vi polemishete sa prethodnim

govornikom, ali Vi ste sad polemicali sa nekim drugim poslanicima. Da bih napravio tu ravnotežu, nemojte to više da radite, a ovaj put ću dati i njima i Vama po jedan minut. Znači, da bi to bilo jer se radi o struci, radi se o nečemu što nema toliko političku nego treba da ima neku drugu težinu. Guverneru, nadao sam se da ste Vi to već naučili dolazeći u ovoj Skupštini.

Ko se prozvan našao? Izvolite, kolega Damjanović.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Drago mi je da je guverner ovdje iznio stav da će Centralna banka svakako dati svoj stav vezan za Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o obligacionim odnosima koji je predložio Klub poslanika SNP-a, koji je u proceduri već desetak dana. Mi nismo danas imali prisustvo predstavnika Centralne banke na odboru, naravno ono nije neophodno i ako su bili pozvani. Mogu da shvatim da je došlo do neke administrativne procedure, ali je dobro što je guverner rekao da postoji intencija od Centralne banke, a to su i preporuke za 2014. koje su mene vodile na to da Klub SNP-a predloži ovaj zakon, da ćete dati svoj stav. Naravno, u petak je glasanje, danas je većina poslanika bila uzdržana, čekajući upravo vaš stav. Očekujem proaktivnu ulogu bez obzira kakav vaš stav da bude, mislim da je sada prava prilika čekajući neki posebni zakon proći će mnogo vremena, desiće se još više problema, onda će nam biti teže da reagujemo. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Damjanoviću.

Da li želite neko dopunsko u vezi ovog što je iznio kolega Damjanović? Ne. Izvolite, kolega Medojeviću, minut.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Biću još konkretni, mada mi teško ide sa guvernerima, ovo sam isto pitao i bivšeg guvernera gospodina Krgovića, ali nisam dobio odgovor.

Da li je Centralna banka kada je u redovnim kontrolama kontrolisala poslovanje banaka utvrđivala da li korisnik kredita nenamjenski troši svoja sredstva? Da li ima određene transfere novca iz kompanije u inostranstvu bilo po kom osnovu? Transfer između povezanih lica, nabavka opreme, plaćanje nekog duga ili kupovina hartija od vrijednosti u inostranstvu. Uporno vam govorim, čovjek uzme 200 miliona eura i 100 miliona iznese van zemlje i onda ostavi firme u stečaj. To je kriminal, to Centralna banka je prva koja kad kontroliše banku mora da utvrdi, da li je dužnik iskoristio namjenski ta sredstva ili je nenamjenski iskoristio ta sredstva, a ostavio dug i dubiozu, i u banci, i u bilansima zemlje i u bilansima bankarskog sistema. To je najjednostavniji način kako se pljačka.....

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega.

Izvolite guverneru, do minut.

MILOJICA DAKIĆ:

Samo da napomenem da namjenska kontrola je stvar Poslovne banke, a Centralna banka kontroliše rizike u sistemu, savjerema metodologija i ...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Idemo dalje, sledeći govornik je kolega Perić, neka se pripremi kolega Gegaj.

Ima još dvojica, tako da možete kad neko bude iz ... tabora, tako da ga nazovem, da ga komentarišete.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem, uvaženi guverneru.

Ovo je još jedan Izveštaj o radu Savjeta za finansijsku stabilnost i jasno je da je ovo dokument koji ima ponovo više ... dimenziju nego da se ozbiljno bavi suštinom, ali tu smo gdje smo. Na početku, građani radi, u uvodnom dijelu ovog Izveštaja imamo teorijska razglabanja na punih osam strana o stabilnosti u vrijeme krize, šta bi bilo kad bi bilo, šta treba raditi, šta ne treba raditi, u suštini nije rađeno većinu toga što je preporučeno da se radi. Preventina funkcija bilo koje institucije je zatajila. Na samom početku jedno zapažanje koje je jako važno. Onda je trebalo 40 strana u izvještaju da prođe da bi se konstatovalo na 40-oj strani, indikatori koji opredjeljuju ukupan ekonomski rast u Crnoj Gori ispoljili su pretežno rastuća kretanja u 2013. godini. Znači, situacija je vrlo stabilna, sve raste. Dvije strane dalje, stoji da su efekti ekonomske krize i u prethodnoj godini uticali na to da se budžetske projekcije ne ostvaruju u obimu i dinamici u kojoj je planirano. Tako da nije jasno kako je ovo zapažanje saglasno sa ovim prethodnim.

Tako je u 2013.godini crnogorski budžet okarakterisao veći nivo deficita od planiranog, primarno usled aktiviranja garancija za kredite date KAP-u. Na samom početku imamo tvrdnju da smo u stanju rasta, ali da ipak to nismo očigledno zbog KAP-a. Pred sam kraj vi konstatujete da je stanje systemske stabilnosti relativno stabilno. Naravno, ni ovaj Izveštaj nije mogao da ocijeni rizik bankarskog sektora bolje od onoga da je rizik bankarskog sektora ocijenjen manjom ocjenom od prethodne godine i ocijenjen je sa vrijednošću tri.

Zašto sve ovog govorim u prvom dijelu izlaganja? I pored toga što konstatujete da je stanje stabilno i da smo u rastu čega god ste se konkretno dohvatili morali ste da date neku ogradu, neki rizik, neki pad, da se budžet nije punio u dovoljnoj mjeri, ali ono što više brine od bilo čega kad ovako, govoto cinično, konstatuje da imamo pretežno rastuća kretanja, da u ovom Izveštaju mi nemamo one indukovane bazične pokazatelje. Znači, Crna Gora se bliži granici nacionalnog duga od gotovo dvije milijarde eura, raste nezaposlenost, broj blokiranih firmi raste za 1,18% i sada iznosi 13 473 preduzeća. U ovoj zemlji je sasvim normalno da imate 30 ili 35 godina, a da ste nezaposleni, ako imate završen fakultet još je prirodnije da ste nezaposleni, još ste više u zoni toj da ste uvijek u nekom statusu da radite, a zapravo ne radite, da radite na crno. Nigdje nemate indukovane te podatke iz relanog života negdje ovdje u ovom Izveštaju da barem konstatujete da je nešto za brigu, da barem nešto treba raditi.

Ono što, takođe nigdje nema u svim ovim Izveštajima i ako sve vrli od tabela i grafikona nigdje nemamo iole i jednu konkretniju smjernicu šta je to što bi trebalo činiti. Nemamo ni jednu preporuku da bi, recimo, kamatne stope koje su kolege pominjale trebali ograničiti, to dolazi upravo iz opozicionih klupa, konkretno od kolega iz SNP-a da

bi trebalo i taj segment iskoristiti i vi negdje samo posmatrate. Vi ste kao onaj vatrogasac koji posmatra požar i ništa više od toga i ništa dalje od toga.

Ono što je za mene, kao čovjeka koji nije iz ove materije, vrlo interesantno jeste sastav Savjeta za finansijsku stabilnost koji čine pored vas, čini ministar finansija Radoje Žugić, čini Branko Vujović predsjednik Savjeta i doktor Zoran Đikanović predsjednik komisije za hartije od vrijednosti. Znači, četiri čovjeka koji bi trebali da rade svoj posao nezavisno od ovog Savjeta. Savjet se sastao nekih šest ili sedam puta prema podacima koje ja imam, za članostvo u ovaj Savjet se na godišnjem nivou dobije oko 3 500 eura i na kraju je pitanje šta građani imaju od toga? Da konstatujete da imamo rast, kad imamo opštu ekonomsku raspolućenost, ali će biti prije svega da smo mi onu Čerčilovu sentencu, da kada nećeš da riješiš problem formiraj komisiju, mi primijenili u to, kada hoćeš da sakriješ odgovornost formiraj Savjet. Na žalost, to je situacija i sa ovim Svjetom. Moram, na žalost, da konstatujem da on nije ništa drugo do uljepšano konstatovanje stanja bez ikakve vizije kako ga prevazilaziti. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i Vama, kolega Periću.

Izvolite, guverneru.

MILOJICA DAKIĆ:

Naglasili smo u uvodnom dijelu da Savjet za finansijsku stabilnost je taj koji treba da daje preporuke. On ne donosi i odluke. Te preporuke se odnose na sve subjekte. Ako je Savjet za finansijsku stabilnost dao preporuke iz kojih su rezultirale određene mjere, kako u domenu fiskalne ekonomije, tako u domenu monetarne ekonomije i slično, izrade nacionalnog plana za postupanje u vanrednim okolnostima i pojedinačnih nacionalnih planova, onda ne možete reći da Savjet nije preventivno djelovao.

Što se tiče prihoda u budžetu, prihodi su veći i u odnosu na projektovane i u odnosu na ostvarene u uporednom periodu prošle godine. Nema ništa što je za brigu u ovom Izveštaju. Ima i te kako ima za brigu, ovdje smo rekli da je to nelikvidnost realnog sektora, da je to visok nivo kamatnih stopa u bankarskom sektoru, da je to visok nivo nekvalitetnih kredita i nedovoljna kreditna aktivnost u javnom sektoru, to je javni dug i budžetski deficit.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala guverneru.

Izvolite, komentar kolega Perić.

SRĐAN PERIĆ:

Kada je riječ o punjenju budžeta, samo citiram Izveštaj iza kojeg vi stojite, imenom i prezimenom. Gdje stoji da su efekti ekonomske krize i u prethodnoj godini, odnosno 2013. uticali na to da se budžetske projekcije ne ostvaruju u obimu i dinamici kako je planirano. To stoji ovdje u izveštaju, tako je i u 2013. godini budžet okarakterisao veći nivo deficita od planiranog primarno usled aktiviranja garancija za kredite date KAP-u.

Ono što hoću Vas da pitam, guverneru, Vi ste kao član Savjeta za finansijsku stabilnost uputili sebi preporuku kao guverneru Centralne banke o stvarima

koje treba sprovesti, a koje se ne sprovode i sad ko je odgovoran? Da li ste vi odgovorni kao član Savjeta za finansijsku stabilnost ili kao guverner Centralne banke? Tu se postavlja pitanje. Pitanje preporuka, pitanje preporuka koje podnosite za stanje koje bi trebalo mijenjati. Ovdje sam više puta postavio pitanje zašto ne podnesete neku inicijativu, šta god već, da se stanje u kartičnom poslovanju koje je zaista na ivici haosa, gdje desetine hiljada građana na mjesečnom nivou plaća po jedan euro, a da nikada nije potpisalo bilo kakav ugovor ili bilo kakvu vrstu saglasnosti, godinama plaća taj euro po euro, da nije ni svjestan njega.

Evo konkretne stvari, Vi ste tada kao guverner odgovorili da na to ne možete mnogo uticati, da Vi možete da dajete preporuke. Da li i jednom može ta preporuka da urodi nekim konkretnim rezultatom. Moram se osvrnuti na nacionalni plan, u svakoj oblasti sve vrvi od nacionalnih planova i strategija, ali ono guverneru što nama fali jeste vizija i politička volja da sprovedemo ono što piše na papiru. Bilo u zakonu, bilo u strategijama. To trenutno guverneru nemamo.....

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Periću.

Idemo dalje, riječ ima kolega Gegaj, neka se pripremi kolega Đukanović.

NIKOLA GEGAJ:

Hvala, uvaženi potpredsjedniče. Inače, neću koristiti vrijeme koje mi pripada, jer je u toku sjednica Odbora za međunarodne odnose i iseljenike gdje se raspravlja Izveštaj ministra vanjskih poslova pa želim i tamo da učestvujem.

Evidentno je na osnovu Izveštaja Savjeta za finansijsku stabilnost da su prošlu godinu obilježili ekonomski oporavak, stabilnost finansijskog sistema i primjena sveobuhvatnih mjera fiskalne konsolidacije. Takođe, ohrabruje činjenica da je 2013. godini zabilježeno osjetno smanjenje deficita tekućeg računa platnog prometa. Dakle, i po pitanju deficita stanje u budžetu prošle godine bilo je stabilnije, ali uz izražene promjene u strukturi rashoda i prihoda. U Izveštaju je konstatovana odlučnost države Crne Gore u pravcu preduzimanja svih raspoloživih mjera, poebno u suzbijanju sive ekonomije, kako bi se budžetski deficit i javni dug održali u okvirima koje propisuju Mastroški kriterijumi.

Pošto je Crna Gora kao mala i otvorena ekonomija veoma izolovana globalnim ekonomskim kretanjima ohrabruju ostvareni rezultati u 2013. godini u dijelu implementacije mjera fiskalnog prilagođavanja kao i nastavak mjera u borbi protiv sive ekonomije.

Ekonomski indikatori ukazuju na pozitivne trendove u većini sektora privrede, takođe, bankarski sektor, kao što je i rekao i guverner, stabilan, solventan i likvidan uz i dalje prisustvo visoko učešće nekvalitetnih kredita. Naime, banke moraju da čuvaju ali i da pridobiju klijente, jer samo zdrav klijent je preduslov zdravog bankarskog sektora. Postoji značajan neiskorišćeni potencijal u segmentu mikro, malih i srednjih preduzeća i mišljenja sam da ovdje moraju pomoći, ne samo naši nego i međunarodne finansijske institucije kao i banke koje bi imale zadatak da podstaknu ovaj sektor. Crna Gora ima dobru saradnju sa međunarodnim finansijskim organizacijama posebno sa Svjetskom bankom i Međunarodnim monetarnim fondom. Posebno su interesantni projekti koji podržavaju realan sektor jer u njemu je okosnica našeg razvoja.

Crna Gora kao zemlja koja se zalaže za maksimalno uključenost u sve međunarodne tokove opredjeljene da aktivno učestvuje u kreiranju politika i suočavanju sa izazovima savremenog doba i stvaranju održive ekonomske strategije. Savjet je zaključio da finansijska stabilnost nije ugrožena, da su prisutni rizici koji se i dalje moraju kontinuirano i pažljivo pratiti, ali da postoji blagi optimizam kada je privredni oporavak u pitanju.

Na kraju, mogu zaključiti da sve ono što dolazi od strane gospodina Dakića, i imali smo priliku nedavno da raspravljamo o izvještajima Centralne banke, su kvalitetni, stručno i profesionalno pripremljeni zato imaće moju podršku i vjerovatno i podršku drugih poslanika. Toliko i hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Gegaj.

Ovome nemate šta da dodate, guverneru.

Izvolite kolega Đukanović, neka se pripremi kolega Vuković ako je tu negdje.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, gospodine Dakiću, dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Prije nekog vremena razmatrali smo izvještaj Centralne banke, a sad razmatramo izvještaj Savjeta za finansijsku stabilnost. Zajedničko za ta dva izvještaja je da ih je potpisao isti čovjek, što je i prirodno, guverner Centralne banke Crne Gore, ali i jedan i drugi izvještaj imaju, da kažem, konstrukcionu grešku. Sve ste radili na osnovu procjene bruto domaćeg proizvoda i kada ste pisali izvještaj za Centralnu banku, projektovani bruto domaći proizvod iznosio je 3,5%. Sad kad ste kao predsjednik Savjeta za finansijsku stabilnost pisali izvještaj tada ste uzimali da je projektovani bruto domaći proizvod 2,5%. Mislim, gospodine Dakiću, od tako ozbiljne institucije da je to veoma neozbiljno.

Takođe, da pročitam iz ovog izvještaja za finansijsku stabilnost, na strani 58 prva rečenica:

"Stanje sistemске stabilnosti u 2013.godini je relativno stabilno uz prisustvo određenih rizika."

Na sledećoj stranici poslednji pasus, pa konstatujete;

"Kao što je prikazano na grafiku broj 15, stanje finansijske stabilnosti, odnosno makrostabilnosti blago je pogoršano u odnosu na 2012. godinu."

Da podsjetim radi građana, 2012. godina se smatra jednom od najlošijih godina u poslednjih desetak godina, jer je to godina u kojoj je i čuveni Monstat priznao da smo imali pad bruto domaćeg perioda. U ovom izvještaju da ne bi bilo da samo ostajemo na nekoj opštoj priči, želim da ove argumente potkrijepim i brojevima. Vrlo je interesantno pitanje javnog duga u Crnoj Gori. Tako, radi građana ovo govorim, vi ovo jako dobro znate, 2007. godine javni dug je iznosio 27,5% bruto domaćeg proizvoda, 2008.godine to je iznosilo 29%, 2009.godine 37,5%, 2010.godine 40,9% bruto domaćeg proizvoda, 2011. godine 45,9% i 2012. godine 53,9%, na kraju 2013.godine 58% što iznosi gotovo 2 000 miliona, odnosno dvije milijarde. Ako se posmatra 2007.godina tada je javni dug iznosio 750 miliona evra. Ovo bi bilo sasvim dovoljno da se kaže da Crna Gora ima velike

finansijske probleme i da maltene prijeti bankrot javnih finansija. Da bi to argumentovao, a čudi me da vi to niste unijeli u izvještaj i da to niste tabelarno prikazali, a to je stanje spoljno trgovinskog deficita.

Radi građana, taj deficit je 2005. godine, spoljno trgovinski deficit iznosio je 318 evra, 2009.godine 992, 2010.godine 871,2011.godine 840, 2012.godine 779 i 2013.godine milijardu i 330 milijona. Zar nije ovaj podatak da je spoljno trgovinski deficit povećan za više od 500 miliona evra dovoljan da se saopšti ta činjenica koju građani Crne Gore, dobro znaju da crnogorska ekonomija i crnogorske finansije imaju ogromne probleme.

Gospodine Dakiću, pošto su moji prethodnici iz Demokratskog fronta saopštili da neregularni krediti da privilegije prilikom dobijanja kredita da nikad nije urađena dobra analiza nenaplativih kredita Vi kao državni organ dužni ste da utičite na one koje sprovode politiku odnosno na Vladu Crne Gore, da ne radi to što radi, jer rad Vlade Crne Gore vodi direktno u ekonomsku i finansijsku katastrofu Crnu Goru. Zahvaljujem na pažnji.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Đukanoviću.

Izvolite komentar.

MILOJICA DAKIĆ:

Što se tiče podataka, podatak od 2,5% bruto domaćeg proizvoda je procjena Ministarstva finansija iz makro ekonomske i fiskalnog okvira, i to je osnova, osnovni scenario iz koga ste crpe podaci. Razlika je u tome što su ova dva dokumenta pravljena u različitom vremenskom intercalu. U među vremenu znači došlo je do novih, došlo je do korekcija koje su uzete u izvještaju kad je rađen za Centralnu banku Crne Gore. Tako da u toku godine nije isključeno da recimo za 2014.godinu ako je sad urađen jedan materijal da će se korekcija završiti i kroz izvjestan period, da prijeti bankrot javnih finansija ne bi se složio iz razloga što je javni dug još uvijek u granicama masterskih kriterijumima, a sjetimo se da imate zemalja koje funkcionišu sa daleko većim procentom iznad mastriskog, deficit spoljno trgovinski deficit činjenica da je spoljno trgovinski deficit negativan, ali ne zaboravite da imamo suficit na računu usluga i na računu dohotka. Uticaj Centralne banke na Vladu bez preporuke za sprovođenje ekonomske politike koju kontinuirano dajemo i gdje smo kontinuirano u komunikaciji sa Vladom po realizaciji tih preporuka.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Odgovor na komentar poslanik Đukanović.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine Dakiću, kad je nešto tri i po posto, pa posle dva i po posto to je promašaj od 30 procenata, a što se tiče vaše priče da je spoljno trgovinski deficit negativan to svi znamo, ali zar nije zabrinjavajuće da su u odnosu na 2012.godinu povećala za 500 milijona evra, a još i Vi to dobro znate da od 1.januara 2015.godine Cnoj Gori

dolazi na naplatu 500 miliona evra, to je maltene 40% prihoda koji ostvaruje Budžet Crne Gore.

Prema tome, prijetili li finansijska, prijeti li bankrot javnih finansija ili ne prijeti, i što se pozivate da neke zemlje u okruženju imaju i veći procenat javnog duga, Ali Crna Gora nema realni sketor, Crna Gora nema proizvodnju, Crna Gora maltene niša ne proizvodi, ne možete da se nadate da će na osnovu usluga to da se popravi, za Crnu Goru je dramatično i 50% da se ima dug u odnosu na bruto domaći proizvod, u Crnoj Gori se nije ni dobro živjelo kad je javni dug iznosio ispod 35% zbog čega, zbog čega se nije dobro živjelo kada je javni dug bio ispod 35%, a sad je javni dug gotovo 60 procenata, očigledno da se ne bavite suštinskim problemima crnogorske ekonomije, bez javnog sektora, bez investiranja u javni sektor, bez pokretanja proizvodnje, bez otvaranja radnih mjesta nema realnog rasta bruto domaćeg proizvoda i nema realnog povećanja životnog standarda. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Đukanoviću.

Sa ovim smo iscrpili listu, prijavljenih poslanika.

Guverneru da li hoćete iskoristete pravo na završnu riječ do pet minuta.

Izvolite.

MILOJICA DAKIĆ:

Hvala vam, gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi poslanici,

Konstatacija i sugestija koje su saopštene sa vaše strane o današnjoj raspravi u Izveštaju rada Savjeta za finansijsku stabilnost u 2013.godini biće u narednom periodu predmet pažnje Savjeta za finansijsku stabilnost i Institucija nadležnih nadzori kordinacije u pojedinim segmentima finansijskog sistema. Sprečavanje ili ublažavanje sistemskih rizika, u finansijskom sistemu Crne Gore, kao zakonska obaveza biće jedna od ključnih aktivnosti Savjeta za finansijsku stabilnost. Rano otkrivanje uzroka i preduzimanje mjera za njihovo ublažavanje ili otklanjanje je osnovni uslov očuvanja stabilnosti finansijskog sistema. U ovom kontekstu se vrši koje predstavlja preventivu dijagnostifikovanje potencijalnih opasnosti po finansijsku stabilnost, u cilju očuvanja finansijske stabilnosti neophodno je konstatno sagledavanje efikasnosti nacionalnog končidzesi plana i pojedinačnih planova za ublažavanje djelovanja krize i njihovo ažuriranje. Bankarski sektor u Crnoj Gori je dominantan sektor u finansijskom sistemu, banke u stranom vlasništvu kontrolišu 90% ukupne ..bankarskog sektora tako da je vjerovatnoća šokova koji proističu iz društava u koji se nalaze matične banke je velika, stoga aktivnosti institucija prvestveno Centralne banke Crne Gore u kontinuitetu treba da budu usmjerene na jačanje unapređenja efikasnosti komunikacionih kanala, sa super revizorima Matičnih banaka odnosno sa ostalim super vizorima banaka u zemljama domaćinama. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama guverneru i zahvaljujem se na učešće u raspravi.

Ovlašćeni prestavnici **Agencije za nadzor osiguranja** su Branko Vujović predsjednik savjeta agencije, i Biljana Pantović direktorica agencije koji su prisutni ja iz pozdravljam.

Izjestioci Odbora za ekonomiju finansije i budžet je doktor Filip Vuković.

Otvaram pretres.

Da li predsjednik Savjeta agencije želi dati dopunsko obrazloženje.

Izvolite.

BRANKO VUJOVIĆ:

Hvala, potrpedsjedniče.

Poštovani poslanici,

U prošloj godini bruto fakturisana premija iznosila je 2,77 miliona eura i ostvaren nje rast od 8,75%. Takođe ostvareni pozitivan neto finansijski rezultat poslovanja smanjen je tržištu osiguranja, odnosno povećane konkurencije. Međutim, i pored navedenog crnogorsko tržište i dalje na relativno niskom nivou razvoja nešto pokazuje podatak da su relevantni pokazatelji razvoja tržišta osiguranja značajno ispod prosjeka zemalja Evropske Unije. Na ime gustina osiguranja u Crnoj Gori dakle bruto premije po glavi stanovnika je na kraju 2012.godine uzeli smo podatak radi upoređenja 142 dolara, dok je prosjeke u zemljama Evropske Unije preko dvije i po hiljade dolara. U poređenju sa odabranim zemljama članicama Evropske Unije i zemalja iz okruženja iza Crne Gore su po visini ovog pokazatelja Bugarska, Rumunija, Srbija, učešće bruto premije u bruto domaćem proizvodu u Crnoj Gori je na kraju 2012. godine bio je preko dva osto, ali je prosjek u zemljama članice Evropske Unije i preko 7%, kada posmatramo strukturu bruto premije naše tržište karakteriše dominantno učešće premije ne životnog osiguranja koji iznosi 85% praktičnog osiguranja, a životnog osiguranja oko 15%.

U 2013.godini došlo je intenziviranja rasta bruto premije životnog osiguranja u čemu je najznačajnijoj mjeri doprinio rast prodaje rizika osiguranja, odnosno pokriva rizik smrti ove polise, ove polise se koriste kao srestva uređenja za banke kod odobravanje kredita, i mješovitog osiguranja to je osiguranje života za slučaj smrti doživljenja iz grupe životnog osiguranja. Navedeno je uticalo da broj životno osiguranih lica u Crnoj Gori poraste za 35,7% iznosi 49 hiljada 169 to je broj osiguranih lica u Crnoj Gori. Na crnogorskom tržištu osiguranje u 2013.godini posao osiguranja obavljalo je 11 društava, pet društava za osiguranja se bavilo samo poslovima na životno osiguranje, a šest društava poslovima životnog osiguranja, 19 društava zastupanja jedan preduzetnik, zastupnik osiguranja, šest društava za posredovanje osiguranje i jedna agencija za pružanje drugih usluga. Broj zaposlenih je 737 to je nešto manji broj nego što je bio prošle godine, akcijski kapital na nivou svih društava na kraju 2013.godine iznosio nešto preko 49 miliona i porastao je za tri miliona i 800 miliona eura. Pozitivan neto finansijski rezultat ostvarilo je sedam društava, na nivou sektora ostvaren je ukupan dobit od 2,9 miliona, kad posmatramo strukturu bruto premije po vrstama osiguranja najveću zastupljenost u bruto premije na nivou tržišta ima osiguranje od auto odgovornosti, preko 45% slijedi osiguranje života sa učešće u 13% osiguranja posledica nezgodi 11% imonska osiguranja od osiguranja od požara id rugih opasnosti i ostala osiguranja su 13%, a kasko osiguranje oko 6,9%. Vrijednost aktive na nivou tržišta iznosi 156 miliona eura i ostvaren je rast

nešto preko 9%. Rast ... srestava u državne obaveznice je porastao oko 39% odnosno za vrijednost od 11 miliona ta srestava se na kraju 2011.godine iznosila 40 miliona, a u 2012.godinu 29 miliona. Ostvaren je rast bruto tehničke rezerve za oko 9%, na nivou sektora osiguranja odnos kapitala i na kraju 2011.godine iznosio je 215 posto, tako da su sva društva bila solventna, analizom je utvrđeno da su sva srestava izuzev jednog na kraju 2011.godine bila kapitalno adekvatna, a i to društvo je u 2014.godinu takođe kapitalno adekvatno. Koeficijent likvidnosti je iznosio 4,66% i ukazuje da su sva društva bila likvidna, stepen ažurnosti u rješavanju šteta na nivou tržišta je bio na relativno visokom nivou, odnosno društva su 2013.godini od 33 hiljade 650 šteta, za rješavanje riješila preko 90%. Mjerodavni tešnički rezultat na nivou svih društava za neživotno osiguranje pokazuje dovoljnosti postavljenog tarifnog sistema primjena za izmirenje budućih obaveza društava. Kvota šteta, kvota troškova, i kobinova kvota na nivou svih društava su za neživotno osiguranje ukazuje na dovoljnost premije za izmirenje obaveza po osnovu šteta i troškova koji proizilaze iz obavljanje poslova osiguranja. Premija prenijete .. osiguranje iznosila je 11 miliona eura i 300 hiljada, porasla je za 19% dok je učešće primije reo osiguranja bruto fakturisanj premiji gotovo na istom nivou kao i 2012.godine. Od ovog iznoza u reo osiguranju odobrena je provizija društvima od milion i 63 hiljade eura, učešće u štetama je bila 2,2(prekid9

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Vujoviću, ja se izvinjavam što Vas nijesam informisao, znači ne mogu da intervenišem pada vam zastavica na pet minuta, a vrlo rado bih Vas slušao zato što mi sin radi magistarski rad i koliko Agencija u preduzetništvu od osiguranja ulažu u razvijanim tržišnim ekonomijama čak 40 - 50% koji su to pontecijali majko moja.

Idemo dalje uvodne komentare, izlaganja će dati kolega Jelić u ime DPS-a, kolega Medojević u ime DF-a, Damjanović u ime SNP-a itd.

ZORAN JELIĆ:

Poštovani gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, gospodine Vujoviću, gospođo Stanković,

Dakle, danas razmatramo lzveštaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2012.godinu. Kao što ste i Vi gospodine Vujoviću, saopšte u uvodnom izlaganju treba konstatovati da je u posmatranom periodu dakle u 2013. godini zabilježen rast bruto fakturisane premije na tržištu osiguranja za 8,755 u odnosu na isti period 2012.godine, i da je ona iznosila premije dakle 72,7 miliona eura, a takođe je zabilježen i rast učešća bruto fakturisane premije u bruto društvenom proizvodu za 0,17% i ona ukupno iznosi u bruto društvenom proizvodu za 2,18%, ono što je veoma važno saopštiti jeste da ovaj odnos u bruto društvenom proizvodu bruto fakturisane premije je nizak u odnosu na prosjek zemalja Evropske Unije i zaista treba uraditi sve da koliko je to moguće od strane regulatora i svih u sistemu da povećamo taj iznos bruto fakturisane premije u bruto društvenom proizvodu, kako se približavano Evropskoj Uniji to će biti jeda i od zahtjeva Evropske komisije po ovom pitanju. Ono što takođe treba da saopštiti jeste da crnogorsko tržište osiguranja dominira neživotna osiguranja koja su se ostvarila i predstavila ukupnoj bruto fakturisanj premiji sa 85%, ako posmatramo prema grupama osiguranja u poređenju sa 2012. godini ukupna premija životnih osiguranja zabilježila je 40,79%, a neživotnih 7,5%. Ovaj rast premije životnih osiguranja od 14,7% može da da jednu

pogrešnu sliku jer je nisaka osnova iz prethodne godine. Ja lično nijesam zadovoljan prepostavljam i Vi gospodine Vujoviću, kao regulatro, da premija životnih osiguranja još nije na onom novou na kojim bi trebali i o tome smo razgovarali na Odboru za ekonomiju budžet i finansije zaista treba učiniti sve napore kako bi smo zabilježili ovaj rast životnih osiguranja. Vrijednost ukupnog akcijskog kapitala društva za osiguranja u Crnoj Gori na kraju 2013.godine, iznosio je nešto oko 49,8 milina eura, što prestavlja rast u odnosu na 2012.godinu za 8,3%. Kada se posmatra struktura ovog kapitala vidi se da je vrijednost radnog kapitala nešto iznad 37,9 miliona eura, koja učestvuje u ukupnoj strukturi od 76,5%,a da je ukupan domaći kapital iznosio nešto oko 11,8 miliona eura ili ukupno njegovo učešće u strukturi je 23,8%. Smatram lično, a to smo i govorili zajedno na sjednici Odbora za ekonomiju budžet i finansije da je učešće domaćeg kapitala čini manje od jedne četvrtine ukupnog akcijskog kapitala. Zaista treba napraviti sve napore da domaći kapital makar bude u toj ravni sa stranim kapitalom, kako bi smo postakli i domaće investitore sa domaćim kapitalom da ulažu u tržište osiguranja.

Na nivou čitavog sektora ili djelatnosti zabilježen je pozitivan neto rezultat u iznosu od 2,9 miliona eura, i konstatovano je u izvještaju da je 11 društava za osiguranje, njih sedam pozitivno poslovalo i oni su ostvarili dobit nešto oko 4,2 miliona eura, dok su četiri društva poslovala negativno i oni su imali gubitak u ukupnom iznosu od milion i 285 hiljada eura. Ovdje bi postavio pitanje da li je možda zakon koji smo donijeli krajem godine to je jeste izmjene i dopune Zakona o prezu na premije osiguranja koje smo usvojili negdje u decembru ili krajem decembra 2013.godine uticalo možda na poslovanje negativnog poslovanja ovih četiri društva za osiguranje jer u raspravi smo govorili da povećanje stope poreza na premiju osiguranja sa 6,9% može da utiče, pa da li je konkretno na ova četiri društva to uticalo i ako zanamo da su u 2012.godini čini mi se takođe ova četiri društva ili možda slično imali su negativan finansijski saldo za tu godinu kada smo to razmatrali. Takođe, ono što bih saopštio jeste da je učešće visoko učešće troškova sprovođenje osiguranja i tu vidim jednu (prekid)

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Jeliću.

Izvolite, kolega Medojeviću.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potredsjedniče.

Evo ja bih samo nastavio ovu diskusiju koju je započeo gospodin Vujović, rijetke su prilike da možemo da čujemo od prestavnika vlasti da konstatuju da nešto nije u skladu sa ili sa Evropskim trendovima ili sa trendovima u okruženju. Dakle, tržište osiguranja nam je malo i koncetrisano, dominatno, insotrano, i nema razvojni element, znači ja ću pokušati da suminiram još jedan dokaz, ovo nije pitanje sada rasprave o ovom izvještaju, znači još jedan dokaz da je ekonomska politika Vlade promašena, da investicioni fondovi koji su bili planirani, društva za osiguranje koja su bila planirani kao igrači na finansijskom tržištu, kao važni element stabilnosti tržišta berze, ovdje su potupno ispali iz te priče. Dakle, još jedan dokaz da ona odluka 2000.godine, Vukotić i Đukanović da se sistem upravljanja i sistem razvoja u Crnoj Gori osloni na tržište kapitala i na bezu bio pogrešan, ideološki, državnički, politički razvoj pogrešan. Moramo da vidimo da sada Vi naravno insistirajte na tome kolege iz DPS-a do kraja, do bankrota, da je u

pravu mi Vam kažemo da je bio pogrešan, iz te pogrešne strategije stekli su čitav niz pogrešnih odluka, vezano za univerzionalno bankarstvo za razvojnu banku za upravljanje firmama, za ulogu države u upravljanju državnim firmama, javnim preduzećima, za privatno javno partnerstvo, čitav niz pogrešnih odluka koju je uslijedio posle toga doveo nas u situaciju da ona konstatuje vidite jedan po jedan izvještaj, finansijska stabilnost kritična zbog toga i toga, tržište osiguranja nije ostvarila svoju ulogu, ovo nije ono što smo očekivali od tržišta osiguranja kad pogledam u detalje samo plasmani ovih društava su jako konzervativni, to je zakonodavstvo tako mora da bude konzervativni, ali nema nikakve da kažem preduzetničke inicijative od firmi koje upravljaju ili upravljača investicionih fondova da preuzmu malo rizike to su ziheraški poslovi, uzimaju kupuju obaveznice države, kupuju sa sigurnim prinosom depoziti bankama iz ovog detalja sad ne vidim tačno šta se desilo sa ovim kratkoročnim, gdje su kratkoročni u potraživanju da li iz izvještaja nijesam vidio da li su društva za osiguranje pozamljivala nova za .. davali kredite nekome pravnim i fizičkim licima i kako su prošli ti krediti, ovdje ne vidim ni strukturu koliko je plasmana ovih društava osiguranja bilo van zemlje.

Dakle, u nekretnine van zemlje recimo ili u akcije van zemlje ili u papire obaveznice van zemlje ovo je iz razloga što je interes državnički odnos kako Demokratski front zamišlja ovu oblast, da što više domaćih potencija usmjerimo za domaći razvoj, a ne da parama naših građana i firmi finansiramo razvoj u Austriji, ili razvoj u Srbiji sve jedno u Hrvatskoj, znači mislimo da je način, i da je strategija ulaganja ovih društava za osiguranje važan da nam ovdje kažete ne vidimo iz ovoga bilansa, da li su pozamljivali novac, kako su prošli iz tih plasmana, vidimo poras kratkoročnih obaveza iz ovog bilansa koje ste nam rekli, pa me interesuje šta je to, gdje su plasirali taj novac, kako su da li imati informaciju kako su prošli iz toga. Ono što je takođe važno jeste da ovo što sad kažu treba nekim mjerama, pazite sada kako je ideološki "salto mortare" sad treba nekim mjerama mi da pomognemo greške tržišne ekonomije i ove škole i vaše strategije koje ste Vi sprovodili 20 godina, pa nema nekih čarobnih rješenja, dakle ovdje trebamo da stvorimo jake domaće igrače koji će biti spregnuti sa jako domaćom privredom, i sa bogatim građanima Crne Gore, koji će dio svoje štednje ulagati u tržište osiguranja, ali mi ovdje imamo zanemarljiv iznos domaće štednje uložen u tržište osiguranja, zato što naši građani ne znaju kako mogu da ophode svoja srestva preko ulaganja društva za osiguranja jer ne znaju gdje društva za osiguranje ulažu, tako ovdje imate recimo i situaciju da su ulagali u akcije bilo bi dobro da nam se kaže gdje su ulagali akcije, koji su emitenti to je zanemarljivo ne znam neki iznos, ali bilo bi dobro da znamo sad gdje su naša društva za osiguranje ulagali u akcije i koje akcije, na kojim tržištima i kakav efekat tih ulaganja.

Dakle, poštovani potredsjedniče, ova oblast mora biti u skladu sa strateškim promjenama i vezanim za privatne investicije, za privatne penzione fondove i za novu razvojnu ulogu društava za osiguranje koja mora imati utemeljenje u novoj strategiji ekonomskog oporavka koji (prekid9

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Medojević.

Izvolite kolega Damjanoviću, zatim kolega Bojanić, pa kolega Kalač.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče, poštovana gospodo, dame i gospodo iz Agencije za nadzor osiguranja, gospodine Vujoviću. Ja ću da izrazim određeno zadovoljstvo koje Vi nijeste u uvodnom izlaganju izrazili zbog relativno dobrog stanja na tržištu osiguranja uz .. zadovoljstvo što Crna Gora nema mnogo više koristi od takvog stanja u odnosu što sada ima. Dakle, pozdravljam i rast bruto fakturisane premije i rast ukupnog kapitala društava za osiguranje, određene trendove, smanjenje koncentracije na tržištu i naravno činjenicu da je ovo jedno od rijetkih oblasti koja je u prošloj godini ostvarila dobitak u iznosu od gotovo tri miliona evra, što je za malo tržište kao što je Crna Gora sasvim dobro, ali što može da bude mnogo veće i tu bih negdje fokusirao ovu moju kratku diskusiju možda na dva problema koja se moramo dotaći ja sam svjestan da će mo izvještaj o vašem radu uz finansijski izvještaj razmatrati u drugoj polovini godine, kada budemo imali završni račun Budžeta i tako da se prepliću dva izvještaja o stanju o vašem radu, ali naravno ovdje je prilika da se posjetimo o nekoliko stvari.

Prvo jeste realizacija Skupštinskih zaključaka povodom vašeg izvještaja koji se objavio prošle godine u Službenom listu, evo naizlazimo na nepodijeljenu podršku poslanika čak iz vladajuće većine što smatram da je pozitivan iskorak da je Crnoj Gori potrebno više učešća domaćih društava na tržištu. Dakle, da je jedna četvrtina nedovoljno, postoji dakle ogroman prostor i u zaključcima je bilo definisano da Vlada sagleda mogućnost da se formira domaće društvo za osiguranje odnosno na reo osiguranje. Znete sami trebnovi u regionu i nakon ovih katastrofalnih poplava da se pojedine zemlje iz regiona formirati zajedničko društvo reo osiguranje i upravo po ovom pitanju i to je način kako čuvamo tržište i to je način kao što je moj uvaženi prethodnik rekao da se spriječi iznošenje kapitala iz države odnosno da se to malo kapitala sa kojim se raspolaže na ovom tržištu stavi na raspolaganje, dakle i privredi iz nas kroz koje modele i na raspolaganju tržišta u Crnoj Gori, u stvari jeste nešto što ste ovdje i Vi notirali to je da je neravnomjerno raspodjela učešća pojedinih vrsta osiguranja tržištu. Dakle i dalje je dominantno osiguranje da se ova obaveza vrsta osiguranja odnosno osiguranje od auto odgovornosti od saobraćajnih nezgoda, kasko motornih vozila itd, i tu negdje moramo da pravimo pomake, jer sa paradigmom da se osiguramo samo kada smo obavezni mada sve ostalo ostavljamo slučaju, ući će mo u zonu nespremnosti da se ne daj bože odgovori na neke stvari koa što vidimo svi mogu da se dešavaju i dešavaju se širom regiona.

Druga stvar, jeste ono što je po meni ključni nalaz, čini mi se da ste prošle godine bili malko, malko drski u ocjeni ali se ove godine to ponovili na strani 38 izvještaja gdje kažete da su troškovi sprovođenja osiguranja i ostali troškovi gotovo 45% bruto premije, što ukazuje da visoki izdatke društava za sprovođenje poslova osiguranja. Drugim riječima, od ukupne premije 45% društva troše na troškove, troškovi su plate, zarade jeli tako, troškovi su oni skupi poslovni prostori po Podgorici, i najbolji poslovni prostori u ostalim opštinama koji se opet nekome plaćaju, novac se vrti, asli su i to troškovi, troškovi su dakle i oni ostali izdaci materijalni i službeni putevi itd.itd. I dođemo do toga da imamo neprirodno visoke troškove u odnosu na države koje ovaj sistem imaju uređen mnogo ranije nego što je Crna Gora, i ne mogu da prihvatim i stime smo polemisali gospodine Vujoviću, tezu da se radi o relativno mladim tržištima, možda su tržišta ... u Crnoj Gori tržišta su osiguranja mlada nije nepoznato, osiguralo se ovdje i prije 20,30,40 godina itd.tako da negdje i tu želim da vidim Agenciju za nadzor osiguranja kao akcionog regulatora koji će nekim akcionim mjerama, možemo da razgovaramo

danas ili naredni put kada budemo u vašem izvještaju o radu govorili što su to akcione mjere malo su spregnuti ova društva osiguranja itd. Ovdje se dosta dobro zarađuje od osiguranja, ne samo društva i zastupnici i posrednici i svi oni ostali, a ima ih nekoliko stotina u sistemu, ne može Crna Gora da bude svoje vrstan eldo radom za namicanje profita odnosno izvalečnije i umanjivanje profita, kroz ove visoke izdatke i da se to pravda time što smo mlado tržište i tržište razvoja.

Dakle, te dvije stvari uz naravno ovo što se slažem sa mojim prethodnikom da to tržište nije u funkciji razvoja, privrede i nema razne komponente jesu ključni problemi, tako da nam same cifre koje govore o dobitku na ovom tržištu neće mnogo pomoći u koliko ne primjenimo ove mjere o kojima sam govorio.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama.

Izvolite kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Poštovani potredsjedniče, poštovani prestavnici agencije.

Dakle, da nastavim da se nadovežem na ove prethodne dvije diskusije i prava konstatacija da je dobra stvar što je tržište osiguranja da kažem najmanje problematično i dio finansijskog tržišta i to je samo po sebi dobro, ali nije dobro kad pogledamo šta je razlog tome, razlog tome je što je ono najmanje razvijen pa na tom nivou taman posla da imamo i probleme na toliko niskom nivou razvoja od tržišta osiguranja, i ono što jeste problem sistemski i vidimo sad sve više, da su dvije stvari pričam loše odrađene, prvo što je tokom godina računalo da će ti novi bolje razvijeni osiguravajuće kuće biti aktivni učesnici na tržištu kapitala i samim time pospješiti razvoj u opšte ekonomije kroz taj dio finansiranja, pa se valjda iz tog razloga da ne idem dalje da ne sumljičim da je bio neki drugi razlog da se ta osiguravajuća kuća, kuća domaće pošto potom stranim kupcima, jer je trebalo da nam oni razviju tržište osiguranja i naravno da sve te pare koje se prikupe od premije budu u funkciji razvoja tržišta ekonomije.

Desilo se sve naopako. Niti su oni bog zna nekakvi novac donijeli veliki, a taj novac koji su prikupili od osiguranja uglavnom je išao van Crne Gore, uglavnom, i ako je išao u Crnu Goru, išao je na neka oročena, kupovinu nekih državnih zapisa ili eventualno oročenje kod banaka. Ove državne zapise bolje, kako je krenulo i to, da ste vani iznijeli jer na kraju ispade da te pare što su tu, manje više sve za garancije nam odoše, propalih privatizacija i propalih bankarskih garancija crnogorske države. Ja ću se tu nadovezati na prethodnu diskusiju, odnosno pitanje koje smo čuli, ja ne vidim neku veliku aktivnu ulogu Agencije u svemu tome, osim konstatacija da nije dobro, ide postepeno, a daleko već kaskamo za Evropskom unijom, odnosno zemljama Evropske unije. Šta vi tu preduzimate, kaćem neke aktivnije mjere, osim toga da čekamo da to samo po sebi dođe. Znamo, potpuno sam svjestan ograničenja koja ima ova ekonomija, ali čini mi se da i vi ste tu zauzeli prilično pasivnu ulogu kao Agencija.

Još da iskoristim pitanje, s obzirom da evo vidimo da su sve dobro poslovale osiguravajuće kuće, da su sve ostvarile prilično dobre profite, a prošle godine, kad smo negdje u ovo vrijeme, ako se dobro sjećam, ili nešto ranije u prošloj godini, imali predlog povećanja poreza na premiju osiguranja sa 6 na 9%, mi smo imali prilično ozbiljna upozorenja od tih kuća inostranih, naravno, da će čak da se razmisle da li da nastave

poslovanje ovdje, da će to njima da donese neke velike probleme, taj porast poreza od 6 na 9%, ali nešto to ne vidim. Ja sam vas pitao i na Odboru, a evo još jednom, nisam tada dobio precizan odgovor, valjda ste u međuvremenu uradili te analize pa da vidimo da li je to stvarno nešto negativno uticalo na njihovo poslovanje. Prije bih rekao da je to bio jedan pritisak i na ovo zakonodavno tijelo da ne idemo u povećanje poreza, naravno njima smanjujemo profite, a ne znam kako će to dalje. Recite mi da li se to prenijelo na osiguranike ili je to kako je trebalo i rečeno da podnesu tu razliku osiguravajuće kuće, naravnosvojih profita koji su sigurni, dobri, jer očigledno da im je dobro u Crnoj Gori, liberalizovano je tržište, mogu da iznose koliko hoće iz Crne Gore novca, mogu da uplaćuju gdje god hoće, ali novac za ta osiguranja plaćaju građani Crne Gore i valjda nam je u interesu da taj novac i bude u funkciji razvoja Crne Gore a ne nekih drugih država. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Bojaniću.

Kolega Kalač, izvolite.

ALMER KALAČ:

Hvala vam, uvaženi potpredsjedniče Skupštine.

Uvaženi predstavnici Agencije gospodine Vujoviću i gospođu Pantović,

Analizirajući parametre mogli bi konstatovati da je Crna Gora zaista još uvijek tržište u razvoju osiguranja. Međutim, iz materijala koje smo dobili možemo prepoznati trend rasta na tržištu osiguranja u Crnoj Gori u zadnjih nekoliko godina. Radi se zaista o blagom rastu na ovom tržištu, ali ipak je vrlo značajno da praktično od vremena krize iz 2010. godine u svakoj narednoj godini imamo trend rasta.

U 2012. godini je taj trend bio 3,2% kada je u pitanju rast bruto premije, ali isto tako svi parametri u osiguranju takođe iskazuju rast. Ostvareni rezultati u oblasti osiguranja u prošloj godini ohrabruju iako još predstoji dosta izazova i obaveza, i kod društava za osiguranje i kod nas kao regulatora u pripremi i primjeni propisa koji su sve zahtjevniji, kada su u pitanju standardi Evropske unije.

Naše životno osiguranje učestvovala je godinama u ukupnom osiguranju svega 14%. Posmatrano prema grupama osiguranja, poređenju sa 2012. godinom, ukupna premija životnih osiguranja zabilježila je rast od 14,79%, dok je ukupna premija neživotnih osiguranja zabilježila rast od 7,75%. Još uvijek je to nizak nivo u odnosu na ono koliko životno osiguranje ima učešće u zemljama Evropske unije. Sigurno je jasna činjenica da nijesu građani dovoljno obaviješteni o samim uslovima osiguranja, tako da oni koji posreduju, zakonski zastupnici osiguravajućih društava, čine u tom dijelu značajne napore, da oni moraju da znaju kvalitetno što se tiče samih uslova i mogućnosti dobijanja premija i poštovanju ugovora o stanju osiguravajućih društava i samih njih i samog načina raskidanja eventualnih ugovora.

Bruto fakturisana premija na tržištu osiguranja Crne Gore u 2012. godini iznosila je oko 67 miliona, dok u 2013. godini, zabilježen je rast od 8,75% i ista je iznosila 72 hiljade 784 miliona eura. Bruto fakturisana premija po glavi stanovnika u Crnoj Gori u 2013. godini iznosila je 117,37 eura, što je i dalje značajno ispod prosjeka zemalja članica Evropske unije u 2012. godini, a to je oko 1.927 eura. Dok u izvještaju za 2012. godinu stoji da je ta premija po glavi stanovnika u Crnoj Gori 107,9 eura, a da je prosjek Evropske

unije dvije hiljade 137 eura. Vrijednost stranog kapitala iznosio je 37 hiljada 932 miliona eura, sa ostvarenim učešćem od 76,15% u ukupnom akcijskom kapitalu, a vrijednost domaćeg sa učešćem od 23,85%.

Na sjednici matičnog odbora smo iskazali nezadovoljstvo ali i zabrinutost što učešće domaćeg kapitala čini manje od jedne četvrtine ukupnog akcijskog kapitala, ali i konstatovali da je potrebno da Agencija više radi na stimulisanju rasta premija osiguranja u poljoprivredi. Evidentno je da je veoma mali broj zainteresovan za osiguranje u poljoprivredi i da se taj trend mora mijenjati. Prije svega, poljoprivrednici treba da shvate značaj ovog tipa osiguranja. Najčešće je slučaj da se sjete osiguranja tek kad nastane šteta.

Iz tabele, na strani 18 vidimo da za 2013. godinu, čak 45% bruto premija osiguranja ide na osiguranje od odgovornosti zbog upotrebe motornih vozila. Način na koji se sad obračunava ovaj vid osiguranja, je u najmanju ruku nepravedan prema određenom broju vozača osiguranika. Naime, svrstali smo u istu kategoriju vozače koji u svom vozačkom stažu nemaju ni jednu incidentnu situaciju sa vozačima koji su redovni učesnici saobraćajnih nezgoda. Kategorizacija osiguranja je prema tipu vozila, godini proizvodnje ili kubikaži, a ne prema onome što bi stvarno trebalo da bude mjerilo, a to je učešće vozača u saobraćajnim nezgodama.

Pošto se stalno pozivamo na propise Evropske unije, da kažemo da se kod njih upravo na ovaj način obračunava visina osiguranja.

U dijelu koji se odnosi na obavezna osiguranja u saobraćaju, vidimo da je učešće čak 95,3% kod osiguranja od odgovornosti zbog upotrebe motornog vozila.

Na strani 19 koja u tabeli pokazuje strukturu portfelja osiguranja po vrstama, vidimo da osiguranje robe u prevozu učestvuje sveg sa 0,54%, što smatramo da je veoma malo.

Na strani 37 u tabeli koja pokazuje ažurnost u rješavanju šteta po vrstama osiguranja, može se vidjeti da je stepen ažurnosti prilično visok, ali oblast osiguranja bi trebalo dodatno urediti. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

I vama kolega Kalač.

Gospodine Vujoviću, da li želite da komentarišete ili ćete kumulativno na kraju. Jeste, ali onda trebate na kraju uopšteno, ne morate. Ako hoćete sad.

Dobro nema problema.

Izvolite, kolega Zarubica.

VELJKO ZARUBICA:

Zahvaljujem potpredsjedniče Raduloviću.

Poštovane kolege, poštovani gospodine Vujoviću sa saradnicom, poštovani građani,

Ono što karakteriše poslovanje na tržištu osiguranja jeste da je u 2013. godini došlo do povećanja akcijskog kapitala društava za osiguranje u odnosu na 2012. godinu za 8,31%. Naime, u 2012. godini akcijski kapital iznosio je 45,988 miliona eura, da bi na kraju 2013. iznosio 49,812 miliona eura, što znači da je došlo do povećanja kapitala u iznosu od blizu pet miliona eura.

Djelatnost osiguranja je u 2013. godini ostvarila pozitivan neto rezultat u iznosu od 2,986 miliona eura, ali isto tako mora se priznati da su troškovi osiguranja visoki. Učešće bruto fakturiranih premija u odnosu na životnih i neživotnih osiguranja i dalje je veoma visok u korist neživotnih osiguranja, iako je za period od 2008-2012. godine premija neživotnih osiguranja rasla na godišnjem nivou po prosječnoj stopi od 3,16%, dok je životno osiguranje raslo po prosječnoj stopi od 8,54%. U svakom slučaju podaci ukazuju na trend rasta bruto premija za životno osiguranje iako se mora konstatovati da je i dalje ova vrsta osiguranja na relativno niskom nivou. Osiguravajuća društva su u 2013. godini postigla visok stepen ažurnosti, gdje je od ukupnog broja šteta za rješavanje preko 90% riješeno.

Analizom grafikona učešća bruto fakturiranih premija u bruto društvenom proizvodu za period 2008-2012. godina uočava se da je ona dostigla najveći nivo u 2009. godini, da bi na kraju 2013. godine dostigla taj rastući nivo učešća u BDP-u u iznosu od 2,8%.

No kada se govori o gustini osiguranja, koja se uzima kao najčešći pokazatelj stanja tržišta osiguranja, treba istaći da je bruto fakturirana premija po glavi stanovnika u Crnoj Gori značajno ispod prosjeka zemalja članica Evropske unije.

Možda bi bilo interesantno da u izvještaju imamo podatke o ovom parametru za zemlje u okruženju. Ne vjerujem da bi se značajno razlikovali u odnosu na Crnu Goru. Koncentracija na tržištu osiguranja kao drugi veoma važan parametar, u izvještaju ukazuje na to da od 2008. godine, odnosno od ulaganja na crnogorsko tržište društava za osiguranje ovako velikih svjetskih grupacija, ukazuje na to da dolazi do postepenog smanjenja koncentracije tržišta, ali da se tržište osiguranja u Crnoj Gori i dalje kreće u granicama koncentrisanog tržišta.

Garantni fond koji ima poseban značaj u udruženju osiguravajućih društava, u 2013. godiniraspomagao je sa sredstvima u iznosu oko dva miliona eura, a udruženje isplatilo štetu u iznosu od ukupno 941,569 eura. Treba naglasiti da garantni fond u udruženju služi za obezbjeđivanje plaćanja šteta prouzrokovanih upotrebom nepoznatih ili neregistrovanih vozila, plovni objekata i drugih prevoznih sredstava.

U novoj metodologiji računanja margine solventnosti, u kojem je propisano da je društvo za osiguranje dužno da kapital održava najmanje u visini izračunate margine solventnosti, na kraju 2013. godine sva društva su bila solventna. Odnos kapitala i margine solventnosti iznosio je 215,23%.

Ono što je takođe bitno navesti iz izvještaja jeste da je u skladu sa Direktivom Evropske unije Solventnost ... nastavljena kontinuirana obuka zaposlenih u cilju pripreme za vršenje kontrole zasnovane na procjeni rizika.

I na kraju izvještaj o stanju na tržištu osiguranja je urađen na metodološki jasan i precizan način, kao i da nedvosmislemo ukazuje na pozitivne trendove u ovoj oblasti.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

I na kraju, završna riječ kolega Vujoviću, uz moju neku konstataciju i zapažanje da smo svi ovdje počev od vas, pa vlast, opozicija, a moja malenkost bili faktički usaglašeni oko toga da postoji veliki potencijal i da konzervativizam ovih agencija treba razbiti u nešto što znači i podrška preduzetništvu.

BRANKO VUJOVIĆ:

Zahvaljujem se poslanicima koji su uzeli učešće u radu i dali određenu pažnju ovom pitanju, rekao bih zaista za finasijsko tržište značajno za Crnu Goru. Zajednički zaista možemo konstatovati da mi iz godine u godinu imamo rast svih parametara na tržištu osiguranja sem 2010. godine kada je zbog sankcija bio pad, ali definitivno to je još uvijek daleko od onoga što treba biti naš cilj i daleko od onoga što su standardi u razvijenim zemljama Evropske unije.

Neki od tih problema jesu ovdje posebno naglašeni troškovi osiguranja, još uvijek su troškovi osiguranja u Crnoj Gori suviše visoki, i ono što ćemo svakakomjere u budućnosti raditi jeste da iznalazimo mehanizme koji će uticati na smanjenje troškova osiguranja i obezbijediti ono što su interesi korisnika osiguranja što jeste uloga regulatora kao što je Agencija.

Jedna od tih mjera, mislim da je gospodin Kalač to pomenuo jeste korišćenje povoljnosti, odnosno bonusa maus kod osiguranja od auta odgovornosti. Ja sad već mogu definitivno da potvrdim pred vama da će od 1. februara iduće godine u Crnoj Gori biti uveden bonus maus za sve one koji se bave osiguranjem od auta odgovornosti, to će biti popust 5, 10, 15 %, mislim do 50%, a isto tako će biti povećana tarifa za one koji izazivaju saobraćajne nesreće, kao što je to u zemljama okruženja, s tim što trebamo da budemo svjesni da ćemo 2017. godine imati otvoreno tržište i formiranje, slobodno formiranje cijena. Vjerujem da će ta konkurencija, ta vrsta konkurencije tada pospješiti još značajno smanjenje troškova osiguranja.

Mi smo donijeli novi Zakon o oporezivanju. Međutim, moram reći da je u najvećem dijelu, gotovo da su sve te obaveze koje su proistekle iz novog zakona o oporezivanju, prosto iz zakonskih i tehničkih pretpostavki prenijete na neki način na osiguranike jer se na fakturu koja iznosi premiju osiguranja dodaje porez koji je uvećan od nekih osiguranja do 3%, neki je uveden, kod većeg dijela na 9%, tako da tu nijesmo postigli nešto što je značajno za korisnike osiguranja, jesmo nešto što je korisno za budžet Crne Gore.

Međutim, prave efekte još uvijek nemamo. Ima pola godine od kad je na snazi taj zakon. Ja mogu reći da imamo blagi pad u neživotnom osiguranju, nekih skoro 6% za pola godine, ne bih rekao da je to razlog povećanja poreza, ali imamo takođe nastavak rasta kod životnog osiguranja. Svakako ćemo na kraju godine imati bliže informacije u vezi sa tim.

Nešto što mi se čini da je dosta značajno reći jeste da je o dobiti, mi smo imali na nivou tržišta osiguranja, dakle četiri društva sagubicima, sedam sa pozitivnim poslovanjem, 2,9 miliona pozitivno poslovanje. Ali, dokapitalizovano je 3,8 miliona. Znači, nisu ta sredstva iznijeta iz Crne Gore nego su dokapitalizovana i to je nešto što, čini mi se ohrabruje da držimo u dovoljnoj mjeri zaštitu korisnika kroz ono što su tehničke i druge rezerve vezano za osiguranje. Mi smo tržište u razvoju. Uprkos činjenici da sve ovo što se dešava vezano za povećanje rasta na tržištu osiguranja još je uvijek to zaista nedovoljno i ograničeno je tržište. Imamo 11 društava, imamo zapravo na ovom malom ograničenom tržištu osiguranja dosta veliki broj društava koji se bave, posebno osiguranja. Među njima su zaista društva koja su razvijena na evropskom tržištu i svuda su prisutna u okruženju i ta konkurencija bi trebala da kao i što znači smanjenje uticaja pojedinih društava, kao što je bilo uticaj, recimo Lovćen osiguranja je bilo prije pet šest

godina vjerovatno do 80%, sada je to ispod 40%, ili oko 40%, iz godine se u godinu ta koncentracija na tržištu osiguranja smanjuje.

Što se tiče ovih plasmana oni su značajni za Crnu Goru i mogu reći da se od 82 miliona koliko je bilo deponovano sredstava društva za osiguranje, na državne obaveznice odnosi preko 36 miliona eura, na depozite 31, odnosno 32 miliona skoro, na investicione nekretnine, to je ono o čemu je bilo riječi, oko 10 miliona, na akcije, to je malo 2,2 miliona, svega, tu je gotovina oko 1,47 miliona. Ono što je bilo pitanje i odnosi se na kratkoročna potraživanja, u stvari to su troškovi koji proizilaze iz poslovanja u osiguranju i vjerovatno, s tim što se može nabaviti precizniji podatak vezano za ono što su ulaganja društava koja su sad u razvoju i koja osnivaju svoje filijale....

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Gospodine Vujoviću, hoćete li minut, izvolite.

BRANKO VUJOVIĆ:

Što se tiče uloge Agencije, dakle Agencija prije svega ima kao regulator obavezu da štiti interese korisnika osiguranja, da obezbijedi ravnopravne uslove poslovanja svih učesnika na tržištu i svakako da pospješuje razvoj tržišta osiguranja.

Ono što smo radili i što ćemo raditi u budućnosti jeste upravo da napravimo taj pomak u dijelu informisanosti i bolje informisanosti, posebno u sektorima poljoprivrede.

Prosto je neprihvatljivo da za prošlu godinu imamo samo četiri polise osiguranja za poljoprivredne objekte, da imamo samo 33 polise osiguranja za stočarstva, samo četiri za biljnu proizvodnju. A mogu vam reći da ipak nisu to tako veliki troškovi. Mi smo dosta puta govorili o tome kako da poljoprivrednici osiguraju staklenike. Evo iz izvještaja jednog od društva koji su to uslovi. Dakle, ako je staklenik sa tvrdom plastikom i staklom, godišnje 314 eura, ako su platenici sa jednom folijom 540, ako su sa debelom dvoslojnom folijom 270 eura. Od toga Ministarstvo uplaćuje polovinu vrijednosti godišnje premije. Znači nismo još pored ovih podsticajnih mjera stekli to povjerenje poljoprivrede kada se štite od oluje, od grada, od onoga što može uništiti njihovu poljoprivrednu proizvodnju.

Slažem se sa vama, mi smo planirali u oktobru konferenciju koja će se baviti poslovima osiguranja u poljoprivredi da pokušamo da koristimo iskustva zemlja iz okruženja gdje je to na neki način i zemljama Evropske unije, pokušamo pomoći do poljoprivrednika da dospiju sve te informacije koje mogu značiti povoljnost u smislu osiguranja i korišćenja prava koje proističe iz osiguranja. Zahvaljujem i izvinjavam se zbog prekoračenja.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama, kolega Vujoviću, uz moju sugestiju da iskoristite ovaj opšti konsenzus i saglasje oko toga da ovu materiju koja pruža izuzetne mogućnosti, em da bi zaštitili one koji se osiguravaju, em da bi održili preduzetništvo da dignete na veći nivo sa određenom aktivnošću, strategijom i tržištem koje bi bilo aktivnije od agencija.

Zahvaljujem se na prisustvu. Očekujem vas kroz vaš izvještaj na jesen.

Konstatujem da je pretres završen, izjasnićemo se o njemu naknadno.

Prelazimo na sljedeću tačku dnevnog reda, to je **Godišnji izvještaj o radu Komisije za hartije od vrijednosti i stanju na tržište hartija od vrijednosti za 2013. godinu.**

Ovlašćeni predstavnici Komisije za hartije od vrijednosti su dr Zoran Đikanović, predsjednik Komisije, Nikola Pejović, sekretar Komisije koji su prisutni. Ja ih pozdravljam. Izvjestioci Odbora za ekonomiju, finansije i budžet je Nik Gjeloshaj. Otvaram pretres. Da li predsjednik Komisije želi dati dopunsko obrazloženje. Izvolite.

ZORAN ĐIKANOVIĆ:

Poštovane dame i gospodo,

U toku 2013. godine tržište kapitala u Crnoj Gori je funkcionisalo u otežanim uslovima poslovanja. Ovakvi uslovi u najvećem dijelu su posljedice dugotrajne finansijske ekonomske krize, čiji se uticaj odrazio na konkretne pokazatelje koji su sadržani i u ovom izvještaju. Evo da istaknem neke od njih. Na Montenegro berzi u prethodnoj godini promet je bio nešto malo iznad 30 miliona eura, što je pad u odnosu na skoro 6% u odnosu na godinu prije toga. Značajno je istaći da je u okviru tog prometa potpuno izostao promet državnim obveznicama. Ako bi posmatrali samo akcije, to tržište je poraslo za 75%, odnosno promet u sekundarnoj trgovini povećan je oko 15%, i to posebno bih naglasio trgovanje akcijama sa aberzanske liste koje je poraslo za 1,6 puta.

Jedan od ograničavajućih faktora za oživljavanje tržišta je nivo, dakle kad pričam o akcijama, nivo kolaterala, tj. zaloge kod banaka koji je dat po osnovu povlačenja kredita i slabijeg vraćanja kredita. U najvećem broju založene su veoma dobre hartije, a ne nikako one slabije, tako da je i obim kojima se trguje na tržištu time značajno smanjen.

Ono što isto karakteriše tržište veoma značajno su investicioni fondovi, bilo ih je šest tokom privatizacije. Nakon usvajanja zakona i tokom usvajanja zakona 2011. godine, dva fonda su, ajde da kažem pokušali da se ne transformišu zbog čega bogami jedan fond je već upisan kao akcionarsko društvo u privrednom registru i već neko vrijeme tako funkcioniše.

A što se tiče drugog fonda oko njega se vodi dosta sporova, u vezi sa njim, Upravni pa Vrhovni sud, a s druge strane Privredni i Apelacioni su potvrdili stavove Komisije da ta transformacija nije dozvoljena i da bi taj fond trebao da funkcioniše kao fond. Ali, veliki broj otvorenih je sporova što dosta odlaže rješenje tog pitanja, odnosno nisu pravosnažna rješenja u mnogim pokrenutim postupcima.

Što se tiče nakon transformacije otvorenih investicionih fondova, do sad nema izraženih problema, svi zahtjevi za otkupom investicionih jedinica, to je bila želja da se ide u susret isplati iz investicionih fondova, su izvršeni u propisanim rokovima i uslovima isplate. Ono što ubrzo ističe, kako kojem fondu, ali u toku jula, avgusta i septembra ističu dvije godine predviđene za transformaciju, ostaje im da usklade u skladu sa novim zakonima, ograničenja koja se odnose na ulaganje, i dobar dio fondova je to već ostvario. Neki još nijesu ali ima još vremena da to ostvare.

Kod zatvorenih investicionih fondova izraženi su problemi u akcionarskim društvima kod kojih su fondovi vlasnici više od 40% akcija i tu su problemi prezaduženosti, nedovoljne diverzifikacije portfelja i prilično nelikvidnost.

Penzione fondove ne bih sad nešto posebno apostrofirao. U vezi sa njima može se reći da se ta industrija nije razvila, jer nema stimulansa.

Dobrovoljni penzioni fondovi, dobrovoljni znači već oporezivaju pare, ono neto što primite od bilo kojeg primanja koje imate da uložite u dobrovoljnu penzionu štednju.

U vezi sa regulatornim okvirom u tržištu kapitala, siguran sam da ćemo čuti mnoge oprečne stavove, ali da istaknem kako nas stranci vide. Regulatorni okvir i praksa tržišta kapitala u Crnoj Gori visoko su ocijenjeni od strane IOSCO to je međunarodna organizacija, komisija za hartije od vrijednosti sa aspekta primjene najbolje međunarodne prakse i međunarodnih standarda. Uz tu ocjenu naš regulatorni sistem je bio predmet analize istraživanja od strane IOSCO-a i MMF-a. Taj tim je pokazao da naše tržište je implementiralo regulatorni sistem koji ispunjava kriterijume sa A, to je 50 potpisnica međunarodnog memoranduma o saradnji. Dakle, da kažem igramo u prvu svjetsku ligu što se tiče regulatornog okvira tržišta kapitala.

Takođe, sa aspekta evropskog regulatora koji se zove ESMA, prihvaćeni smo, odnosno pozvani smo da budemo potpisnici memoranduma o saradnji sa 27 država, mi smo 28 potpisnik Sporazuma o saradnji u nadzoru i razmjeni informacija, o čemu smo blagovremeno obavijestili i Skupštinu i javnost, a odnosi se na standarde koje primjenjuju nadležni organi Evropske unije ESMA i Evropski savjet za sistem rizika.

U vezi sa ostalim pitanjima, mi smo raspoloženi da odgovorimo. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama gospodine Đikanoviću.

Samo da vas informišem, znači napravili smo određeni dogovor i na kolegijumu i tome se pridržavamo evo već drugu nedjelju, da bi završili obaveze ovog proljećnog zasijedanja, da do pet minuta možete govoriti. U prvom krugu možete poslije uvodnih izlaganja, a kasnije po dva minuta na svako izlaganje.

Idemo redom.

U ime kluba poslanika DPS-a, kolega Jelić, pa onda kolega Đukanović, Damjanović, Bojanić. Izvolite kolega.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani gospodine potpredsjedniče, dame i gospodo poslanici, uvaženi gospodine Đikanoviću.

Danas razmatramo Godišnji izvještaj o radu Komisije za hartije od vrijednosti i stanju na tržište hartija od vrijednosti za 2013. godinu.

U uvodnom izlaganju smo čuli koji su to osnovni trendovi na tržištu. Ja želim da ponovim neke stvari koje su veoma važne i zbog građana, to jeste da smo na tržištu ostvarili ukupan promet za 5,8% manji u odnosu na 2012. godinu, i vi ste saopštili šta je to osnovni razlog, to je, prije svega, nedostatak primarne emisije državnih obveznica. Međutim, da nije sve tako negativno bilo, imali smo i u sekundarnoj trgovini povećani promet za 15,3%.

Takođe, u trgovini akcijama kompanija sa A liste, zabilježen je porast od 162%, ovo može da zavara i da je bila niska osnova u prethodnoj godini, tako da sa nekih par transakcija je došlo do ovog rasta od 162%.

Ono što takođe zabrinjava jeste da su kvalitetne hartije od vrijednosti upravo založene kod banaka kao kolateral. Želim napomenuti da u jednom vremenskom periodu dok su bile te hartije zaista na vrijednosti, koje su imale na tržištu kapitala, založene su za dobijanje određenih kredita kod poslovnih banaka.

Međutim, sa padom vrijednosti tih akcija one su ostale, da tako kažem zarobljene u portfoliju banaka i one se sada ne kotiraju na tržištu i to je jedan od uzroka malog prometa na tržištu hartija od vrijednosti. Ono što bi željeli da apelujemo svi da jeste da te hartije od vrijednosti što prije dođu na tržište, kako bi se posteklo ovo tržište i krenulo u nekim povoljnijim trendovima.

Gospodine Đikanović, vi ste takođe saopštili da imamo, znači četiri otvorene, četiri zatvorena investiciona fonda i da se dva još uvijek nijesu transformisala u skladu sa Zakonom o investicionim fondovima. Ja bih volio, i ako smo to čuli na Odboru za ekonomiju, budžet i finansije da nam zbog građana kažet zašto ova dva fonda se još uvijek nijesu transformisala? I vidjeli smo u vašem izlaganju i u izvještaju da kod zatvorenih investicionih fondova, da tako kažem, imamo određenih problema, koje su prije izražene zbog sanacije stanja akcionarskih društava koji određeni fondovi imaju i 40% i više akcija, dok kod, recimo otvorenih investicionih fondova nemamo takve vrste problema.

Vi ste samo ovdje u dijelu spomenuli poslovanje dobrovoljnih penzijskih fondova i ja bih zaista zbog građana želio više pažnje da posvetim izlaganju oko poslovanja dobrovoljnih penzionih fondova.

Kao što znamo Zakon o odobrenim penzionim fondovima stupio je na snagu još 2006.godine 31.decembrač. Vi ste kao komisija koja je bila dužna da donese podzakonske akte sve to uradili negdje u septmbru 2007.godine, tako da praktično sva regulativa postoji za nesmetano poslovanje ovih penzionih fondova.

Sa ovim zakonom je uveden takozvani višesudni sistem penzisko invalidskog osiguranja, odnosno treći stub penzionog sistema. Dakle, tu se stvaraju i uređuju uslovi za osnivanje društva za upravljanje dobrovoljnim penzionim fondovima, kao i organizovanje dobrovoljnih penzionih fondova i društva koja obavljaju kad svodi poslove. Sa ovim zakonom i tom regulativom mi pravnicima, smo praktično, građanima pružili mogućnost, bez obzira na radni staž, starost da kroz uplate doprinosa ostvaruju oređeni izvor prihoda i obezbijedi sigurniju budućnost.

Međutim, nije tako na tržištu. Mi praktično sada na tržištu od dobrovoljnih penzionih fondova imamo praktično dva fonda. I to vjerovali ili ne ukupno 2.200 crnogorskih građana su osigurani, kako kažu ulažu svoj kapital u ova dva fonda. U jednom je 2.002 korisnika, a u drugom je 217 korisnika.

Sada se postavlja pitanje zašto je to tako? Da li je problem zakon, možda ga treba promijeniti, ali ono što želim da kažem jeste da smo mi obavezni da transportujemo direktivu Evropske unije 41 od 2003.godine, gdje moramo prilagoditi ove zakone o dobrovoljnim penzionim fondovima u skladu sa propisima Evropske unije. I vjerujte mi da unapređenju ovog sistema penzionog...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Jelić, još kada bi ta sredstva se takođe od društva o dobrovoljnog penzionim fondovima išla u preduzetničku inicijativu zdravu i realni sektor,

onda bi tek imali kumulativne pozitivne efekte. Kolega Đukanoviću, izvolite, pa zatim kolega Damjanović.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, gospodine Đikanoviću, poštovani građani Crne Gore,

Pred nama se nalazi izvještaj Komisije za hartije od vrijednosti za 2013.godinu, malte ne možemo ponoviti istu priču koju smo pričali za izvještaj od 2012.godinu. Samo za 2013.godinu još bi morali da budemo oštriji i negativniji prema ovom izvještaju. Radi građana Crne Gore, samo da podsjetim koje su to funkcije trebali da budu komisiji, i šta je komisija u suštini trebala da radi. Neću nabrajati sve otprilike najznačajnije.

1. Podsticanje poštenog efikasnog i transparentnog tržišta kapitala u cilju zaštite investitora. Sledeća. Edukacija učesnika na tržištu kapitala.

5. Informisanje javnosti o trendovima i razvoju tržištu kapitala. Neke sam namjerno preskočio, neke nijesam nabrojao da ne bi izgubili puno vremena. I šta se desilo. Šta je posljedica svega ovoga? Da li je u Crnoj Gori podsticano pošteno tržište kapitala, da li su edukovani učesnici u tržištu kapitala. Edukovani su, naravno ljudi bliski Demokratskoj partiji socijalista i Vladi Crne Gore.

U Crnoj Gori tržište kapitala malte ne i ova komisija žive od 2002.godine. I šta mi imamo kao rezultat, šta se sve dešavalo na berzi. Imamo da je država ostala bez malte ne cjelokupne imovine, da su se pojedinci enormno obogatili, a mi danas imamo neku komisiju koja sama posluje negativno plaćaju je građani Crne Gore, a šta ona radi? Ništa. Da li ste pokrenuli procese protiv određenih pojedinaca koji su se nelegalno obogatili, da li je bilo insajderskih informacija prema pojedincima, bliskim režimu? Naravno da je bilo.

U Zapadnoj Evropi i ostalim demokratskim zemljama, šta se dešava. Ne smije malte ne prijatelj nekog visokog funkcionera da bude povezan sa bilo čim. A u Crnoj Gori ne smeta može brat, rođak, supružnik i tako dalje. Ova komisija se nije trudila da ispoštuje elementarni stav. Podsticanje poštenog i efikasnog i transparentnog tržišta, kapitala. Šta je danas u Crnoj Gori ostalo od državne imovine? Malte ne ništa. Prodat je Kombina aluminijuma, "Telekom", "Jugopetrol", "Elektroprivreda Crne Gore", HTO "Onogošt" i da ne nabrajam, jer trebalo bi mi mnogo više vremena nego što sad imam da pričam.

Ovdje se osim izvještaja na tržištu kapitala i dostavili izvještaj o poslovanju Komisije za hartije od vrijednosti i ovdje ste naveli da nijeste ostvarili očekivane prihode, tako po osnovu naknade, na osnovu korporativnih aktivnosti zamislili ste, planirali ste da ostvarite 590.000, ostvarili ste 215 ili 37%, naknade po osnovu kontrola godišnjih izvještaja planirali ste 107 ostvarili 65% i naknada za nadzor i kontrolu poslovanja investicionih fondova planirano 226, ostvareno svega 164.000. Ali, i vi ste jedan od kreatora izvještaja o finansijskoj stabilnosti, zajedno sa guvernerom, zajedno sa ministrom finansija i vi ste saopštili da je u 2013.godini, finansij Crne Gore da su bile stabilne.

Međutim, kada se radi o vašem ličnom izvještaju ovdje saopštavate finansijski plan Komisije za hartije od vrijednosti za 2013.godinu, je sačinjen na osnovu stanja koje je prisutno na tržištu kapitala. Ipak, dešavanja na tržištu kapitala u 2013.godini

nijesu išla u očekivanom smjeru. Ja vas molim da objasnite građanima Crne Gore, šta ste to očekivali, jer ste ovamo u ovom izvještaju naveli da 2013.godina malte ne je godina oporavka, a ovdje kažeš da su vam svi pokazatelji iz 2013.godine iznenadili i da su bili loši. Mi mislimo da su bili loši, ali zato ne možete kada pišete izvještaj o finansijskoj stabilnosti da kažete malte ne da je finansijsko tržište u Crnoj Gori bilo stabilno.

Prema tome, ova komisija nema potrebe da postoji. Vi gospodine Đukanoviću da olakšate građanima kao jedan akt, treba da podnesete ostavku. Kakva je svrha ove komisije, bez što građani Crne Gore moraju da plaćaju njene troškov. To je nepotrebn. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Đukanoviću. Izvolite kolega Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

Gospodine Đukanoviću, gospodine Peroviću,

Evo da se negdje pridružim tim nekim neveselim ocjnama, vezanim za ono što ste vi ovdje istakli oko stanja na tržištu kapitala. Ovdje imam ispred sebe izvještaje odbora i ono što smo govorili i za prošlu i za prethodnu godinu i naravno oni su veoma slični u smislu ovih ocjena i u smislu tih nekih parametara koji govore da nemamo dobro stanje.

Mi ćemo o vašem izvještaju o radu i finansijskom izvještaju govoriti takođe na jesen, pogotovo o ovom finansijskom dijelu izvještaja. Ja znam da je to omiljena tema mojeg kolege Bojanića i da će on o tome malo više, ali u odnosu na pola miliona gubitka nije se ostvarila na pola miliona gubitka, koje je komisija ostvarila prošle godine i još toliko prethodne godine, postavlja se pitanje da li je danas komisija ima iole više centa od onih depozita i ušteda "iz onih godina berićeta" i na koji način će komisija da funkcioniše naredne godine. Evo samo otprilike to, ali o tom po tom. U odnosu na sam izvještaj parametri govore sami za sebe i naravno to što je ukupan promet na berzi 30.000.000 evra ili svega 1% brito domaćeg proizvoda odnosno čak i nie od 1% govori samo za sebe. Dakle, neka se uporede ozbiljne, da kažem države sa ozbiljnim tržišnih kapitala i naravno da će se vidjeti koliko je tržišt kapitala palo nisko u Crnoj Gori.

Ono što je ostalo nerazjašnjeno je, da ste nacrt novog zakona u tržištu kapitala prosljedili Ministarstvu finansija u julu 2013.godine, u junu 2013.godine, a da je planom Vlade, njegovo, da kažem utvrđivanje bilo u četvrtom kvartalu '13-ste godine, pa sada četvrti kvartal '14-ste godine odnosno godinu i po dana, nakon što je taj neki nacrt zakona o kojem bi trebalo da poboljša stanje stavljen u proceduru kod Vlade. Ko to onda opstruira godinu i po dana donošenja tog zakona. Jeste li imali, gospodine Đukanoviću tu neku proaktivnu ulogu da pitate zašto se to čuva kod Vlade, zašto je taj nacrt toliko dugo u proceduri i šta mi dobijamo sa konstantnim odlaganjem, pa čak evo mogu da izrazim skepsu da li će taj zakon uopšte doći od Vlade u četvrtom kvartalu tekuće godine. To je jedna stvar.

I druga stvar, jeste ovo što ste govorili vezano za taj neki promet na tržištu koji je u principu sveo na tu sekundarnu trgovinu hartije od vrijednosti, ajde što nema one primarne, da kažem emisije koje nikada nije ni bilo u dovoljnoj mjeri u smislu dokapitalizacije i akcionarskih društava na berzi, prikupljanje ovog kapitala i tako dalje,

što je motor i pokretač svake berze. To se svodilo bilo na emisiju državnih zapisa, ni toga više nema u mjeri u kojoj je bilo, tako da smo berzu faktički definisali, na par nekih kupoprodajnih transakcija sa ovo malo likvidnih akcija koje su ostale. Tu negdje moramo da cijenimo sve ono što su objektivne slabosti, okolnosti, uticaj finansijske krize i ono što je u regionu. I ja se slažem. Nije ovo tržište ne razlikuje se puno od nekih tržišta u regionu, ali se razlikuje u nečemu što možda je i bolna tačka ove priče, a to je povjerenje.

Mislim, da i sama institucija komisije, a preko nje i samo tržište kapitala je, da kažem izgubilo povjerenje većine građana učesnika u tom tržištu i onda me čude ocjene iz izvještaja o finansijskoj stabilnosti koju je gospodin guverner Dakić dao u prethodnoj raspravi, gdje kaže da imamo nedovoljno regulisanu korporativno upravljanje i tu neku procijenjenu kulturu gdje imamo slabu zaštitu manjinskih akcionara i učesnika na tržištu i tako dalje.

Tako da negdje te nevesele ocjene će se nastaviti. Nešto i šta? Da se uradi revolucionarno, da se ajde ovako narodni rečeno berza podigne je veliko pitanje, da li to može, Komisija za hartije od vrijednosti konkretno ova komisija, konkretno bilo koja komisija na ovim zakonskim osnovama, konkretno bilo koja komisija na zakonskim osnovama koje mogu biti mnogo bolje kada je ovako urušeno povjerenje i šta to može ovaj Parlament da uradi, sad je veliko pitanje? U svakom slučaju i ova priča oko dobrovoljnih društava i tako dalje, je bespotrebna, ako nemamo srž, a to je oporavak tržišta kapitala. Ove dvije ili tri godine i ove rasprave koje se ponavljaju ovdje u Parlamentu ukazuju da se malo uradilo, odnosno gotovo ništa i da nema naznaka da bi situacija mogla biti bolja. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Damjanoviću. Kolega Bojanić, veoma ste pozitivni, ajde opravdajte to.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani potpredsjedniče, poštovana gospodo Đikanović i Perović,

Pa u svu zemlju da pozitivno govorim o ovom tržištu, s obzirom da sam iz Pozitivne partije, nešto mi to ne ide. Moraću danas da budem prilično negativan u konstatacijama, stanje na tržište kapitala i ajde da počnemo od onih suštinskih stvari šta je trebalo da bude tržišnih kapitala, šta su bili ciljevi tog tržišnog kapitala, a šta imamo danas? Dakle, na stranu da stavim svoje lične stvari i da stavim sve političke stvari.

Sušтина tržište kapitala je bila da bude alternativa finansiranje bankarskom, sektoru ili da bude komplementarno sasvim sve jedno. Dakle da pospješi razvoj ekonomije kroz finansiranje putem tržište kapitala i druga stvar je bila da kroz, znači proces privatizacije disperzija vlasništva i da se na tržištu kapitala u Crnoj Gori pospješi korporativno upravljanje, tako što će se znači i tom, kažem osnovnom nekom procjenom vrednosti kompanije na berzi znati da li je dobro ili loše i samim tim se dalje ići u poboljšanje u komporativno upravljanje. Danas poslije 15 godina, gotovo priče o tržište kapitala i prvim počecima, mi nemamo ništa od togana to ni jedno ni drugo. Priznaćete cilj, odnosno rezultat i proklamovani ciljevi su daleko svjetlosni u godinu. Niti imamo prometa na tržište niti ljudi pokušavaju uopšte da dođu do novca putem tržište kapitala, a da ne pričam o nepoboljšanju korporativno upravljanje, nego buhvalno i ono se urušilo

samo o sebi, jer se urušilo povjerenje tržište kapitala i sada i tu budem potpuno jasan. Prvi onaj ko treba da podnese odgovornost za urušavanje povjerenje u tržište kapitala je onaj ko ima prvi komandnu odgovornost. To je Komisija za hartije od vrijednosti, tu nemamo dilemu.

Što se tiče sad izvještaja samoga, gospodin Đikanović je čitao i tu, da kažem, ste pali na tom prvom cilju koji ste trebali da ispunite podsticani poštenog, efikasnog i transparentnog tržište kapitala u cilju zaštite investitoru hartije od vrijednosti i smanjenje sistemskog rizika. Tu nijeste mnogo napredovali, čak na protiv puno puta je bilo da vaše akcije u stvari izazovu ne povjerenje u tržište kapitala.

Gospodine Đikanoviću, imali smo prilike i vi i ja da boravimo neko vrijeme u Američkoj komisiji za hartije od vrijednosti na praksi i na obuci i znate da je tamo gotovo uzrečica da je Komisija za hartij od vrijednosti advokat malih akcionara investitora. Ovdje je Komisija za hartije od vrijednosti u gotovo svim slučajevima bila na strani krupnog kapitala. Tako da mi je potpuno jasno zašto su mali akcionari pobjegli sa tržišta.

Ovdje u samom uvodu kažete da je jedan od ograničavajućih faktora za oživljavanje tržišta nivo kolatrala kod banaka na osnovu korišćenih kredita. Mi smo imali prije par sati raspravu, postoji Savjetu u kome ste i Vi član i banke i guverner i sad Vi nama dajete da je to problem, a to ste trebali da riješite na tom Savjetu. Tamo ste i jedan i drugi pa treba valjda da sarađujete i da to rješavate ne da nam sad dajete informacije on što smo znali još od prije pet godina.

Kažete da državni zapis treba da pospiješe tržište kapitala i to maltne realno isto, odkud sad tolika razlika između mišljenja individualno tržište, individualci, tržište kapitala, sami pojedinci, odjednom država u pomoć da država spašava tržište kapitala. Nešto se promijenilo.

Fondovi dobrovoljni penzioni fondovi komentari, kad kažete da ne mogu da opstanu, odnosno moraju da obavljaju funkciju, mogu samo ako im se uvedu podsticajne mjere.

Gospodine Đikanovuću,

2007.godine je donešen taj zakon i vi ste učestvovali u izradi tog zakona, jer ste na kraju i vi kao komisija trabli da pratite to, đe ste bili sedam godina. Znali ste to onoga momenta, kada ste usvajali taj zakon da dobrovoljni penzioni fondovi ne mogu da funkcionišu treći stub ako im se ne omoguće podsticajne mjere. To smo znali tada, kako danas tako i sada, tada je valjalo da se priča da ne bude ona velika akcija da ne pita starost đe je bila mladost, evo ništa od toga.

Finansijski rezultat neću puno, biće o tome drugom prilikom kada bude došao, ali ono što je nažalost ste konstantni, u čemu ste konstantni u ostvarivanju gubitaka u samoj komisiji. I već konstantno drugu godinu ostvarujet za redom pola miliona gubitka u samoj komisiji, a koliko ste dobro predvidjeli vaše troškove i rashode, evo tu se i vidi da ste buhvalno na trećinu ili na polovinu otprilike od onoga što ste planirali.

Završavam, zadnjih pet, šest sekundi sa jednim jasnim stavom da vas pozovem da podnesete ostavku, kolektivnu ostavku, jer ste kao kolektiv odgovor, imali kolektivnu odgovornost, ja vas molim učinite nešto u čast tržišta kapitala...

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Bojaniću. Đikanoviću imate mogućnost da komentarišete ova uvodna izlaganja, ako želite. Izvolite do pet minuta.

ZORAN ĐIKANOVIĆ:

Mislim da gospodin Đukanović i gospodin Bojanić, a dijelom i gospodin Damjanović, pominju komandnu odgovornost, državnu imovine na tržištu kapitala i slično, iskreno to ne razumijem i o tom fonu ne umijemo raspravljati. Na tržištu kapitala se trguje privatnom imovinom, a ne ostavlja se državni interes nego privatni svakih od onih koji trguju. Još jedna greška komisija se ne finansira od građana, tačno je da pravi gubitak drugu godinu za redom, ali se ne finansira od građana. A kako će se riješiti gubitak podnijeli smo razne incijative, ali ne donosimo mi finale odluke o tome šta da se radi. To je ovako generalno što dominira pošto nije bilo ni jedno pojedinačno pitanje, jer sad ide to da se pojedinačno pita nešto u odnosu na izvještaj ili ovo je kraj.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Imate na kraju završnu riječ.

ZORAN ĐIKANOVIĆ:

Dobro ovo je dominantno, ja prepoznajem zahtjev da država kontroliše tržište kapitala, samo mi recite kako. Tržište kapitala je tržište privatnoga kapitala, berza ne postoji u sistemu državne imovine niti se državna imovina prodaje na berzi, ona se prodaje u postupku privatizacije, pod drugim zakonima i po po drugim kretirujumima. Dakle, na tržištu kapitala iz masovne vaučerske privatizacije 400 hiljada građana plus svi ostali koji su dobro voljno svojim novcem iz svojega džepa bez traženja bilo čije dozvole kupili ili prodali hartije, učestvuju na tržištu kapitala. Jeli bila IP-a od stranih investicija na tržištu i te kako predviđeli ste sve ove prethodne izvještaje ono ga je i nosilo, preko 600 ili 700 miliona eura 2004.godine, 2005.godine,2006.godine i 2007.godine stranoga kapitala je ušlo u privatne džepove, nikakve veze sa tim da izvinete državna kontrola nema. Tako da evo ne znam na kojem bi fonu odna raspravljali, bolje da pređete na pojedinačna pitanja. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Jasno je bilo isajderskih optužbi nešto nemam pojma.

Da vidim šta misli o tome kolega Damjanović, pa Bojanić, pa Đukanović, po dva minuta.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Sasvim dovoljno i kraće.

Hvala vam potredsjedniče.

Dakle, evo ja sam očekivao neke odgovore, ko to koči donošenje novog zakona koja je nacrt otišao od komisije na Vladi, Vlada ga tek za ovaj kvartal ove godine ostavila godinu i po dana u fioci itd, ali evo da se ne ponavljamo. Želim vama da postavim svima ovdje pitanje da li mi danas obavljamo raspravu i imamo prestavnike regulatora na tržištu hartije od vrijednosti, ako imamo prestavnike regulatora onda da ne pravimo gospodine Đikanoviću razliku između regulatora ili kontrolora, odnosno između termina regulisita i kontrolisati. Dakle, mislim da se malo da kažem pobrkali pojmove nenamjerno ili namjerno, niko ovdje nije rekao da država treba da kontroliše tržište, već da bude u funkciji regulatora, supre vizora preko vaše komisije, i kada sam govorio o objektivnim i

subjektivnim slabostima probao sam da grediram, sve ono što je objektivno i ono što je subjektivno već ja ovdje pet ili šest godina mogu da ili čini mi se potpuno da kažem razlog što sa vama raspravljam oko nekih korjenovih problema oko onoga što se radilo nije se radilo. Vi prelazite preko toga što ste sada i vi kao komisija u finansijskom problemu na način mi smo dali tamo neke predloge, a nijesmo mi nadležni. Dakle, posjetiću za 2012.godinu milion i 80 rashoda, 620 hiljada prihoda, odnosno oko 450 hiljada minusa i minusi iz 2013.godine 580 hiljada, preko milion evra za dvije godine komisija u dubiozi, bilo je depozita i srećnih godina, ti si depoziti po mojim informacijama mi smo ih razmijenili na odboru tačno istrošeni, i sada dolazi do pitanja, evo i novi zakon da donesemo i da se poboljša stanje kako će komisija na ovim osnovama da funkcioniše 2015.godine. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Damjanoviću.

Izvolite kolega Bojanić do dva minuta.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Dakle, dobro i ako se pravimo da se ne razumijemo, razumijemo se mi jako dobro gospodine Đukanoviću i znate dobro da svi mi mislimo na nadzor koji radite, koji Vi treba da radite bar na tržišnom kapitalu i naravno ko će drugi biti najodgovorniji za to ako imamo ovakvo stanje tržišnog kapitala osim Vi kao komisija koje je dato da reguliše i nadzire to tržište, i Vi od jednom se pravite da su to maltene drugi krivi, a mi smo tu eto to da onako usputno gledamo neće biti.

Druga stvar, rekli ste da se komisija ne finansira od građana, mislim da ste htjeli da kažete iz budžeta, od građana da posredno kroz provizije koje se plaćaju na tržištu, ali sam shvatio znam da ste mislili na budžet, da jeste ali sad ste došli u situaciju da ste u minusu već dvije godine, da ste potrošili sve te rezerve koje ste primili i više nemate novca da se finansirate i naravno da će vam neko morati pomagati iz državnog budžeta na ovaj ili onaj način, a bojim se one kredite koje ste uzeli za kupovinu funkcionisanje i poslovnih prostora da na kraju ne budu na teret svih građana Crne Gore. Podjednako podijeljeni da svi damo da platimo onu raskošku koju ste tada kad je dobro bilo pa ste kupovali i posjetiću Vas povukli ste me za jezik, kupovali ste malo više nego što je trebalo, pa ste izdavali kancelarije UDG dok se ne završi zgrada, pa ste onda na kraju Komisije za agencije za nadzor osiguranja izdavali, nije to bila nužda da se kupuje prostor dva puta veći no što vam treba, a onda da izdajete par kancelarija UDG dok se zgrada ne napravi, a tamo i Vi predajte, samo se smijte to je tako, to znate da je tako.

Treće je bilo. Naravno da vam tražim ostavke, i naravno da će mo insistirati na tome jer jasno mi je, meni je jasno ja nemam dilemu da ste Vi najveći krivac za propast tržišnog kapitala. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Kolega Đukanović, a pitam se kolega Bojaniću, đe je onaj Slovenac iz onoga privatizacionog što je bio optuživan koliko je on ponio para.

Izvolite kolega Đukanoviću.

MILUTIN ĐUKANOVIĆ:

Gospodine Đukanoviću, vi u suštini ništa nijeste demantovali, imali ste neke izgovore ko je slušao i jasno mu je da nemaju ti izgovori argumentaciju nikavu. Kad pričamo o državnom interesu nije samo državni interes da se čuva državna imovina, nego je državni interes da edukujete građane zbog toga ovdje postoji jedna od osnovnih funkcija komisije edukacije učesnika na tržištu kapitala. Očigledno da su neki crnogorski biznismeni, tajkuni, kriminalci, edukovali vas, pa ste Vi radili kako njima odgovara, a ne kako odgovara građanima Crne Gore. Trgovina hartijama od vrijednosti u Crnoj Gori predstavljala u suštini piramidalnu deviznu štednju, to što su radili Jezimir Vasiljević i Dafiment banka vrlo slično se dešavalo na tržištu kapitala, da je komisija saoptšavala stavove i osuđivala određene procese i postupke koje su dešavali prilikom trgovine akcijama, ne bi se desilo to veliki broj građana je svoju ušteđevinu investirao da kupi neke akcije, a Vi nijeste se potrudili ne kažem da ste morali sve da znate, ali se nijeste potrudili da građanima skrenete pažnju da su to opasne investicije da mogu da izgube neki novac. Ali uglavnom ljudi bliski Demokratskoj partiji socijalista odnosno preciznije ljudi bliski vrhu Demokratske partije socijalista, danas su maltene postali vlasnici ogromne imovine i sada nam objasnite da tu nije bilo ni sjaderskih informacija, da nijesu bili informisani dobro šta će se dešavati na tržištu kapitala, pa u to niko od građana Crne Gore neće da povjeruje. Podržavam ovo što je gospodin Bojanić rekao, kao moralni čin i kao zbog odgovornosti Vi mora da podnesete ostavku(prekid)

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Đukanoviću.

Kolega Gegaj, pa završna riječ vaša.

NIKOLA GEGAJ:

Hvala potpredsjedniče, poštovani gospodine Đukanoviću, dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore.

Komisija za hartiju od vrijednosti je nezavisno regulatorno tijelo na ...lice društava koja profesionalno trguje hartijom od vrijednosti, koja ima za cilj promociju i posticanje visokih standarda za zaštite investitora i integriteta tržišta. U izveštaju Komisije za hartiju od vrijednosti u 2013.godini imamo povećanu tražnost za likvidnim akcijama i državnim obaveznicama, najznačajnije povećan je trgovanje zabilježeno na A listi od 161% ovakav rast se može obrazložiti povećanom interesovanošću i većom prilikom kapitala iz inostranstva pogotovo od strane nekih Američkih fondova. Sa dosta izvjesnosti može se reći da bi u uslovima realne ponude državnih obaveznica i stvaranim uslova da se državni zapisi u primarnoj i sekundarnoj trgovini nude po srestvom tržišnog kapitala promet povećati, najmanje dva do tri puta. Tržošte kapitala bi u takvim uslovima samo za sebe postao održiv sistem a bio bi to i značajan doprinos ukupnoj stabilnosti finansijskog sistema. U lzveštaju se vidi da u prošloj godini berzanski indeksi su zabilježili neznatan rast od 0,03 % a tržišna kapitalizacija zabilježila pad od 2,20% u odnosu na 2012. godinu i iznosila je 2,84 milijarde eura. Međutim, ukoliko se uproeuđujemo sa tržištima u regionu po kretanju indeksa imamo manji pad od Srbije, Makedonije i Republike Srbije a tu smo neđe kao Slovenija.

Kada je u pitanju Montenegroberza dat se vidjeti da je berza uspostavila dugoročnu poslovnu saradnju sa Istambulskom berzom. Došlo je do ulaza Istambulske berze u vlasničku strukturu od 25% Montenegroberze što predstavlja važni i pozitivni singal na crnogorskom tržištu kapitala jer je jedna od narazvijenijih evropskih berzi prepoznala potencijale našeg tržišta.

Kada je u pitanju upliv novog kapitala na tržištu napominjem da je evidentirano 28 emisija hartija od vrijednosti u ukupnom iznosu od 63 miliona eura. Povećana je emisija akcija po osnovu raspodjele dobiti u iznosu od 12 miliona eura što je dokaz reinvestiranja , odnosno ostvarene dobiti. Komisija iz godine u godinu jača kooperativnu kulturu u Crnoj Gori. U toku 2013. godine dostavljeno je 904 finansijska izvještaja emitenata, hartija od vrijednosti tako da je na internet stranici sve dostupljeno, što jeste, moramo priznati, pokazatelj povećane transparentnosti kompanija čijim akcijama se trguje. Komisija ima i kontrolnu funkciju, po mom sudu te kontrole koje sprovodi Komisija imala je efekte koji se ogledaju kroz broj izvršenih kontrola i efekat preduzetih mjera sprečavanja manipulacije na tržištu i trgovine na osnovu povlašćenih informacija, obezbjedjivanja efikasnog i transparentnog tržišta, smanjenje sistemskog rizika i uspostavljanjenivoa poslovne discipline koju sad imamo na tržištu kapitala .

Moram naglasiti da Komisija za hartije od vrijednosti raspolaže tehničkom opremom koja joj omogućava da kvalitetno obavlja svakodnevne aktivnosti iz svoje nadležnosti.

Programi koji posjedu omogućavaju nadzor i praćenje stanja na berzi u realnom vremenu i pristup bazi podataka Montenegroberze. Toliko i hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ.

Hvala, kolega Gegaj.

Ja sam jedan od prvih igrača na toj berzi, tako da, ali neću da pričam ništa. Izvolite, kolega Bojanić.

Vi ste bili institucionalni dio te berze dok je ona imala jedan karakter trži. Izvolite.

MLADEN BOJANIĆ:

Javio sam se na pojašnjenje jedno da čujem od gospodina Gegaja. Već treći put danas, prvo od Komisije, a onda i od ospodina Jelića i evo od gospodina Gegaja čujem ovaj stav koji je zapisan u ovom izvještaju da sa dosta izvjesnosti se može reći da bi u uslovima realne ponude državnih obveznica i stvaranje uslova da se državni zapisi u piramarnoj i sekundarnoj trgovini nude posebno na tržište kapitala i promet mogao povećati najmanje 2 do 3 puta. U takvim uslovima, kaže, bi samo za sebe bio održiv sistem tržišta kapitala. Interesuje me da mi pojasni gospodin Gegaj, pošto nijesam stigao ranije, našta misli ovdje, koliko na državne zapise, koliko na obveznice, da mi pojasni tretman državnih zapisa jer ih je Centralna banka tumačila da one nijesu hartije od vrijednosti, pa nije ni išlo na berzu. Šta to znači u novcu od dva do tri puta, koliki su to promet, koliko će to brokerskih kuća da se revitalizuje, da oživi, kako će to da utiče na investicione fondove, kako će od toga da se podignu ovi dobrovoljni penzioni fondovi i tako dalje? Puno ima nepoznanica a vidim da se vi pozivate na to pa da mi objasnite, da ne ostanem u neznanju. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Čudnovato kolega Bojaniću, Vi sve to znate a mnogo pitate. Pametan odgovor biće bolje, ili nema kuđ gore.

Izvolite kolega Gegaj.

NIKOLA GEGAJ:

Gospodine Bojaniću, vidim da je pitanje bilo prvenstveno upućeno gospodinu Đikanoviću. Drugo, vi to odlično znate. Inače ste prepoznati kao čovjek koji se bavi tom oblasti i Crnoj Gori imate i te kako veliko iskustvo i ne želim da vama odgovorim na pitanje koje je vama veoma poznato ali ću nastaviti jer mi je ostalo još pet šest rečenica, ono što zaslužuje da se kaže o Izveštaju Komisije za hartije od vrijednosti. Ova komisija posjeduje softerski modul za kontrolu rada dobrovoljnih penzionih investicionih fondova i dokument menadžment sistema. Smatram da treba takođe zaokružiti proces transformacije investicionih fondova. Kod njih se pojavljuju problemi prezaduženosti, nesrazmjerne zaloge u odnosu na korišćenje kredita i izražena nelikvidnost. Treba pozdraviti činjenicu da je Komisija za hartije od vrijednosti u prošloj godini potpisala memorandum o saradnji i razmjeni podataka u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranje terorizma sa institucijama u zemlji. Ima aktivno učešće u procesu pridruživanja EU u okviru sljedećih pregovaračkih poglavlja, 6. privredno pravo i 9. finansijske usluge, ekonomska i monetarna unija. Mislim da je Izveštaj Komisije kvalitetan i da zaslužuje podršku nas poslanika.

Toliko i hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Gegaj.

Gospodine Đikanoviću, da li želite da iskoristite pravo završne riječi, ili je sve rečeno? Izvolite.

ZORAN ĐIKANOVIĆ:

Veoma nam je važno kako nas doživljavaju investitori, generalno kao tržište i kao državu, pa još jednom da podsjetim. Potpisnici smo Sporazuma sa privh 50 zemalja koje primjenjuju određene standarde. Drugi su ih ođe prepoznali upravo istražujući način kako je tržište regulisano, kojis u propisi na snazi, kako se sa njima postupa. Dakle, nalazimo se na A listi, to je vrlo lako provjerljiva činjenica, ponavaljm već nekoliko godina, MMF i ASK-u su poslali dva istražitelja ovdje koji su sedam dana bili, razgovarali sa raznim ljudima, koristili raznu dokumentaciju i na osnovu toga nas rangirali u prvih 50 na svijetu.

Nedavni događaj je da smo od strane Evropske komisije, tj . njihovog regulatora tržišta kapitala pozvani, kao 28. država, prva mimo 27 iz Evropske unije da potpišemo sporazum u oblasti razmjene informacija, unapređenja saradnje i nadzora nad tržištu kapitala. Ako ima još neka institucija iz Crne Gore koja je 28. da se slikamo sa njima, mi smo 28. To što se domaćima ne sviđa evo i vi ste učesnik bili, mislim da su dali izvještaj vaš na pola strane, sjećate se , intervju kako je dobro bilo tržište kapitala.

Dalje, (upadica) Ne znam šta ste imali.

Što se tiče poziva na kolektivne....

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Đikanoviću, provocirate me, i ja sam nekad momak bio pa sam skaka i bio na 10 mjesta i tržište je bilo veoma kvalitetno, ali danas ne mogu niđe, i tržište izgleda kao moje godine.

ZORAN ĐIKANOVIĆ:

Ali tržište nije krivo za prolaz vremena, oni koji se ne snađu u tom prolazu vremena imaju pravo da se kasnije žale. Dakle, promijenila se struktura tržišta, to ponavljam već nekoliko godina i toga moramo biti svjesni. Učesnici na tržištu ne staju, ali imovina ne nestaje. To što se smanjuje broj prokrerskih kuća, to je problem ljudi koji su osnovali brokersku kuću. Možda su zaradili, možda izgubili, platili porez ako su zaradili i doviđenja. Smanjuje se borj fondova očigledno je želja ljudi da privatno upravljaju privatnom imovinom. Imovina se nije izgubila, imovina je i dalje tu. Jedan dio imovine je založen, slabije se vraćaju krediti, to je privatni problem banke i onoga koji je digao kredit. Zakon o fondovima je bio donio ove dvije godine transformaciju kojima je fondovima dosta bilo svezano da rade neke određene operacije, tako da se osejtilo na likvidnost.

Da li će poslije ovoga biti bolje, ne mogu da tvrdim što će budućnost da donese, ali i dalje je prisutan veliki broj stranih investitora u Crnoj Gori. Ovo što smo pričali u vezi sa obveznicamadosadašnja praksa je - država je emitovala obveznice na međunarodnom tržištu. Naš zahtjev je bio, emitujte ga na domaćem pa provjerite da li domaći investitori imaju novca da kupe te obveznice. Mogu ih oni kupiti vani, ali je ovo bilo u cilju pokazatelja prometa poslova na domaćem tržištu i domaćoj infrastrukturi. Pa ipak je bilo ove godine 50 miliona prodato na taj način. Instnbulska berza je kupila četvrtinu vlasništva na Montenegro berzi, to je privatni anražman, to nije nikakav anražman s kojim da kažem država Crna Gora treba da se diči, ali ipak odabir berze koja je locirana u Crnoj Gori koja posluje po pravilima koje je ova Skupština donijela i koja se veoma dobro primjenjuju i da svoje operacije u regionu počne da bazira i širi iz Crne Gore, mislim da je dosta dobro informacija za one koji imaju karakter, vještine i znanje da na tom tržištu posluje. Oni koje to tržište ne interesuje njima je potpuno svejedno što se to dešava. Tako da to bi isto mogao bit dobar signal mladim ljudima željnim ostvarenja svojih ambicija.

Na kraju što se tiče kolektivnih ostavki, super je prijedlog, ali kako bih rekao, da bi bili ozbiljni povedimo se ličnim primjerom i ocijenimo svoj rad pa će onda i Komisija reagovati što

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Dobro, konstatujem da smo pretres o ovoj tački dnevnog reda završili.

Gospodine Đikanoviću i gospodine Pejoviću, zahvaljujem se na prisustvo u nadi da će tržište biti bolje, u nadi da ćemo i tome omogućiti i neću dalje ko će to izvršiti, politička volja, snaga, znanje i sve ostalo prepustićemo to drugim činiocima.

Konstatujem da je pretres završen, izjasnićemo se naknadno o njemu.

Prelazimo uvažene kolege na sledeću tačku dnevnog reda koja nosi naslov, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima.

Podsjećam da su Predlog zakona podnijeli poslanici Socijalističke narodne partije.

Izjesci Odbora su Srđan Perić Zakonodavnog odbora i Almer Kalač Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Kolege, četiri sata da šedite ovđe, da imate punu koncentraciju, neki put ćete imati kuršlus u mozgu, tako da to prihvatite kao možda mala slabost.

Otvaram pretres.

Da li jedan od poslanika želi da da dopunsko obrazloženje?

Kolega Damjanović, izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem, potpredsjedniče.

U sazivu, odnosno u Predlogu ovog zakona sam ovlašćen za predstavnika predlagača, što je ovdje naznačeno, tako da ću uzeti svakako riječ i iskoristiću ovih pet minuta kao uvodničar, odnosno predlagač zakona sa naravno, željom da budem aktivan učesnik i da se javljam shodno Poslovniku kada bude zatrebalo u smislu odgovora pojedinim kolegama ili pojašnjenja stavova.

Dakle, kao Klub poslanika smo predložili izmjene i dopune Zakona o obligacionim odnosima koje su u proceduri od 10. jula tekuće godine, javno objavljene na sajtu Skupštine i interesantno da se pažnja javnosti prvih 10-tak dana gotovo nije ni primjećivala, ali vidim ovih dan-dava veliku pažnju, neko bi rakao nervozu u odnosu na Predlog ovog zakona.

Imali smo danas sjednicu Odbora za ekonomiju, finansije i budžet, žao mi je što kolega Kalač nije ovdje da pročita i taj Izveštaj Odbora. On je naravno podijeljen kolegama poslanicima. Na Odboru niko nije bio protiv ovog Predloga zakona, bilo je osam kolega uzdržanih iz razloga što su željeli da čuju mišljenje i stav Centralne banke Crne Gore koja je bila uredno pozvana da prisustvuje Odboru, a nije se odazvala, međutim guverner Dakić je kod rasprave o nekoj drugoj tački dnevnog reda koju smo ovdje imali svakako iskazao spremnost da se jednostavno Centralna banka odredi prema ovom Predlogu zakona i dao je podršku, uostalom tu podršku je morao i da da, jer u preporukama Centralne banke Vladi Crne Gore za 2014. godinu su jasno naznačene mogućnosti da se zakonski ograniči kamata, što je Klub poslanika SNP-a uradio.

Naravno, meni je žao što danas na sjednici Odbora recimo nijesmo imali prisustvo Udruženja banaka, jer sam očekivao da oni makar aktivno prate skupštinske sajtove i sve ono što je u proceduri i da će doći ili uputiti poziv da prisustvuju sjednici kao što su oko nekih drugih tačaka znali da mi upute i da ih ja svakako pozovem kao predsjedavajući. Međutim, evo poziv i njima do četvrtka do kad će biti rasprava o amandmanu, ukoliko amandmana i bude, da budu aktivni sudionici ove rasprave. Zakon ne velik po obimu, bitan po značaju, bavi se sa dvije stvari. U

U članu 1 se bavi sa takozvanom valutnom klauzulom koja je nekad u sistemu imala smisla kada smo imali dinar itd, veliku inflaciju pa smo se vezivali za neka druga valutna sudra poput Njemačke marke i evra itd, štitili odnosno se branili od moguće inflacije, nestabilnosti i naravno to je sve negdje dovelo do toga da imamo i zloupotrebu te valutne klauzule, kada smo naravno i dobili nešto što je bila ponuda kredita u Švajcarskim francima i sve one probleme kasnije koji su evo ovdje sažeti u ovih stotinak strana materijala koje smo naravno i na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet kada smo imali kontrolno saslušanje do kraja elaborirali i svi se složili da je to ogroman problem i da valutnu klauzulu na način na koji je definisana u našem Zakonu o obligacionim

odnosima trebamo da adaptiramo i to sada radimo kao Klub poslanika kroz član 1 Preloga zakona.

U članu 2 predlažemo i ograničavanje kamatnih stopa. Ovo ovdje je materija, ali me je neko danas na Odboru pitao i rekao sam, kako da ne, imamo, to je analiza. Ekonomski razlozi za limitiranje kamatnih stopa, jer visoke kamatne stope je li tako, smanjuju tekuću likvidnost preduzeća, jer smanjuju neto gotovinski tok i slično, prave probleme u funkcionisanju privrede, a ove kamatne stope u Crnoj Gori da ne govorim već kolike su i kakve su, su jednostavno problem koji je ključni u bankarskom sistemu. Naravno, preporuke Centralne banke Vladi govore u prilog ovom našem Predlogu zakona, gdje je jasno rečeno da je jedna od strateških pravaca razvoja izmjena Zakona o obligacionim odnosima gdje će se definisati kako banka kaže, nivo maksimalne stope ili zelenaške stope, evo, ovo pretvaramo dakle u djelo, sa ovim Prelogom zakona. Meni je jasno da Centralna banka mora dati podršku jer na kraju krajeva negdje je i ona ovo zastupala. I svakako, gdje se kaže da "Imajući u vidu činjenicu da visoke kamatne stope preko rasta nekvalitetnih kredita utiču na finansijsku stabilnost treba razmotriti mogućnost da se zakonski definiše maksimalno dozvoljena ugovorna kamatna stopa". Evo je gospodo, zakonski definisana.

Ograničavanje kamatnih stopa je već poznata praksa u brojnim zemljama Evropske unije, u državama SAD-a kao i u pojedinim državama regiona Hrvatska i Makedonija, odnosno 14 zemalja Evropske unije. Prema tome, ništa novo, možda malo nervoze, možda malo nerazumijevanja, nadam se da će i naši drugari iz komercijalnih banaka shvatiti dobru namjeru ovog zakona i sve ono što jeste intencija. Uz sve naravno, rizike da se i ova zakonska rješenja pokušaju zaobići, mislim da su ona potpuno jasna i nedvosmislena i svakako radeći samo ono što je intencija i ovog Parlamenta i svih ovih brojnih sjrdnica koje smo imali, očekujem punu podršku za usvajanje ovog zakona.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Da vidimo da li će imati podršku ostalih poslaničkih klubova.

Prvo, gospodin Jelić, pa Medojević, Šehović, Bojanić.

Izvolite, kolega Jelić. Hoćemo, stići ćemo da završimo ovu tačku.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče.

Dame i gospodo poslanici,

Dakle, razmatramo Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima koji su podnijeli osam poslanika Socijalističke narodne partije. Zakon je kratak ima praktično tri člana i suština ovog zakona jeste da se ograničavaju kamatne stope. Ali, evo pođimo redom.

Kada smo imali raspravu o Godišnjem izvještaju Centralne banke Crne Gore za 2013. godinu svi učesnici u raspravi bez obzira na poziciju i opoziciju su saopštili ovom Parlamentu da si visoke kamatne stope koje odobravaju banke kredite građanima, privrednim subjektima i slično, i tu nema ništa sporno.

Želim da saopštim zaključke ili preporuke koje je Savjet Centralne banke Crne Gore imao na posebnoj sjednici, gdje je Savjet rekao ili uputio je preporuku bankama da u narednom periodu se snizi nivo aktivnih kamatnih stopa. Znači, na Savjetu Centralne

banke nije se to saopštilo na koji način treba da se uradi. Da li to administrativno i da li to zdravom konkurencijom.

Dalje, u tom izvještaju Savjeta Centralne banke stoji da su kamatne stope izuzetno visoke i da imaju negativan uticaj na očuvanje finansijske stabilnosti. Potpuno sam saglasan sa ovom konstatacijom Savjeta Centralne banke.

Dalje, Savjet je da ohrabruje rast kreditne aktivnosti banaka u prvih pet mjeseci koja premašuje nivo novoodobrenih kredita u istom periodu prethodne godine. To je, takođe, dobar trend. Međutim, kamatne stope na novoodobrene kredite bilježe rast. Dakle, prosječne ponderisane pasivne kamatne stope na ukupne depozite i dalje imaju negativan silazni trend. Na jednoj strani na depozitu imate negativan silazni trend kamata, a na drugoj strani na odobrene kredite imate povećani trend kamata. Šta se dešava? Da banke tu sve zarađuju.

E, sada, kao predlagaču postavio bih par pitanja, gospodine Damjanoviću, samo ću vas zamoliti da se koncentrišete da me čujete da biste mogli kvalitetno da odgovorite. Vi ste predložili jedan administrativni model snižavanja kamatnih stopa koji je poznat u zemljama Evropske unije i u okruženju, nemam ništa protiv toga. Mislim da se taj model, prije svega, ne odnosi na Zakon o obligacionim odnosima nego se to reguliše drugim zakonskim rješenjima kao u Hrvatskoj Zakonom o kamata, u Srbiji je to Zakon o zaštiti korisnika finansijskih usluga itd. Vi ste potegli za jednom administrativnom mjerom.

Sada bih vam postavio pitanje na koji način ste došli do ovog nivoa kamatnih stopa? Radi građana, želim da podsjetim da ste vi predložili da se banka prema pravnom licu ili preduzetniku kamatna stopa ne može biti veća od 14%, banka prema fizičkom licu ne može odobriti kamatu veću od 15% i mikrofinansijska institucija prema pravnom i fizičkom licu kamata ne može biti veća od 16%. Interesuje me da li ste ove kamate predložili na osnovu neke analize koju ste napravili. Da li ste o ovome bili u komunikaciji sa Centralnom bankom, da li ste bili sa Ministarstvom finansija i, ono što je najvažnije, da li ste možda imali kontakt sa Udruženjem banaka Crne Gore? Možda jedno pitanje za vas, zašto danas na sjednici Odbora nisu bili prisutni predstavnici Udruženja banaka? Da li smo ih zvali i zašto se nijesu odazvali? Koliko imam informaciju, oni treba o ovom zakonu da raspravljaju za srijedu, tako imam neku informaciju.

Drugo, gospodine Damjanoviću, šta sa starim kreditima, koji su odobreni na pet, deset, petnaest godina koji imaju daleko veće kamatne stope? Da li to znači da će se ovim zakonom koji vi predlažete te kamatne stope biti ... Da li će se ovim zakonom uticati na pad depozita u Crnoj Gori? Znamo da su depoziti dvije milijarde i 100 miliona privrednih i fizičkih lica pošto padaju kamatne stope, vidjeli ste iz ovog izvještaja Savjeta Centralne banke, da li to znači povlačenje kapitala iz banaka, da li to može negativno da utiče na kreditne aktivnosti i da ovaj trend koji imamo u zadnjem periodu

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Siguran sam da hoće, a i na Odboru ste tamo zajedno, tako da ćete imati vremena uvijek.

Izvolite, kolega Medojeviću, i vi ste, čini mi se, član toga Odbora.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Poštovani gospodine potpredsjedniče, zaista jedna specifična situacija gdje pokušava opozicija već više puta da zaštiti građane i privredu Crne Gore od ekonomske politike Vlade. Ovdje imamo jedan osnovni problem koji opet želim da vam ponovim. Nije problem u visini kamata, u tržištu ili u kreditnom riziku nego u riziku zemlje. Naprosto postoje učesnici na finansijskom tržištu koji su iznad zakona koji mogu da ugovore bilo koju kamatu, da ne plate, da pare iznesu van zemlje i da za to ne odgovaraju. U takvim uslovima distorzije, devijacije jednog finansijskog i pravnog sistema ne važe tržišna pravila.

Zato, kada vi ili kolega Šehović, očekujem da će i on početi da se bavi teorijom i autorima neoliberalne ekonomije ili kejnzijanska, sasvim svejedno, u Crnoj Gori ne mogu da se primjenjuju ove stvari jer Crna Gora nije normalna zemlja, mi smo u vanrednom stanju kada je u pitanju dužničko ropstvo. Dakle, građani Crne Gore su u dužničkom ropstvu. Privreda je u dužničkom ropstvu. Privilegovani pojedinci koriste kanale finansijskog sistema za pljačku države i za dodatno urušavanje stabilnosti finansijskog sistema. Prema tome, molim vas, kolege, nemojte se, kada je Crna Gora u pitanju, koristiti teorijom niti uporednom praksom. Ovoga čuda kakvo je funkcionisanje bankarskog sektora u Crnoj Gori pristup kreditima nema niđe.

Prema tome, mi smo u vanrednoj situaciji, moramo da imamo vanredne mjere. Ovo je jedan od primjera vanrednih mjera. U normalnim uslovima mislim da je logični put bio da se otvori jedna javna rasprava, da se pozovu svi zainteresovani subjekti. Ovaj zakon, čini mi se, ovu materiju treba regulisati posebnim zakonom o kamata, zbog složenosti ovog pristupa, zbog činjenice da Crna Gora nema svoju monetarnu politiku, nema referentnu kamatnu stopu, nema eskontnu stopu, koristimo euro, a nismo dio euro sistema. Ne možemo da napravimo upoređenje ni sa jednim sličnim sistemom. Mi smo jedina zemlja koja koristi euro, a nije član Evropske unije, a imate mnogo članica Evropske unije koje ne koriste euro nego zadržavaju svoju monetu. Prema tome, nije uputno, nije dobro za donošenje jedne mjere usvajanje nekog zakona, donošenje političke odluke, da se mi upoređujemo sa bilo kim. Ovo što imate u Crnoj Gori nemate nigdje.

Doživio sam inicijativu kolega iz Socijalističke narodne partije kao urgentnu mjeru rješavanja neke trenutne krize koja postoji u Crnoj Gori. Mislim da bi bilo bolje da smo napravili neki zakon o kamata koji bi definisano precizno šta su kamate, da li su to ugovorne kamate, da li su zatezne kamate, šta radimo sa kamata koje su manje od godinu dana, koju metodu za obračun zatezne kamate, da li godišnju, da li na dan. Ima dosta detalja. Mnoge zemlje koje regulišu kamate imaju mnogo restrikcija, Francuska 12 ili 20 raznih kamata. Sve treba precizno definisati u jednom zakonu.

Drugo, kakve su kazne ovdje ako neko ne poštuje ovaj zakon? Ko nadgleda primjenu ovog zakona? Mislim da je materija za jedan novi zakon o kamata koji svakako treba da limitira. Ono što je važno, ovo su suviše od kolega iz SNP-a ovako da kažem visoke kamate koje su predviđene. Intervencija Hrvatska gdje su usvojili Zakon o kamata, firme sada plaćaju maksimalnu kamatu 12,35%, građani 10,35%, a za stambene kredite 8,35%. To su maksimalne kamate. Ovo su čak visoke stope koje su postavljene za kamate koje trebaju Crnoj Gori, a s obzirom na krizu i dužničko ropstvo građana, problemi sa nelikvidnošću u privredi, mislim da treba još restriktivnije ići dolje, pa da vidimo. Da vidimo hoće li se banke povući sa ovog tržišta, da vidimo hoće li pasti depoziti, da vidimo hoće li doći do pada kreditnih aktivnosti.

Banke su iz Crne Gore izvukle ogromne svote novca, a još više direktori banaka. Direktori banaka su opljačkali Crnu Goru sa lokalnim tajkunima. Evo, neka me tuže pošto me svi tuže. Opljačkali Crnu Goru sa lokalnim tajkunima od Kristijana, pa na dalje. Drugo, ako želimo da zaštitimo interese građana, treba da donesemo zakon o ličnom bankrotstvu i treba da razmišljamo o porezu na kamate, da ošišamo kamate koje su veće od nekog. Ima čitav niz mehanizama i mjera koje treba da sprovedemo, ali to će Demokratski front zajedno sa kolegama iz SNP-a, Pozitivne, ne iz SDP-a očigledno jer su njima draži ljudi iz DPS-a

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

E, to što ste, gospodine Medojeviću, htjeli da poentirate.

Nadam se da ćete negirati ovu poslednju konstataciju, gospodina Medojevića. Izvolite, kolega Šehoviću.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče Raduloviću.

Poštovane kolege, dozvolite mi da na početku izrazim zahvalnost i kolegi Damjanoviću i ostalim kolegama koji su potpisali ovakav zakon, jer su nam dali prostora da razgovaramo o jednoj veoma aktuelnoj temi. Kažem da je tema aktuelna zato što smo prilikom razmatranja Izveštaja o radu Centralne banke, prilikom razmatranja Izveštaja o radu Savjeta za finansijsku stabilnost svi zajedno nepodijeljeno konstatovali da su dva ključna problema sa kojima se suočava bankarski sistem Crne Gore, neprihvatljivo visok nivo kamatnih stopa i smanjenja kreditna aktivnost banaka. Računam da je ovaj zakon predložen sa namjerom da se utiče na ovaj prvi koji je vezan za visinu kamatne stope, a složićemo se da visina efektivne kamatne stope koja je trenutno u Crnoj Gori na nivou 9,36% nije stimulaturna za biznis i ne omoćučava crnogorskoj ekonomiji adekvatan razvoj, tako da je ovaj zakon povod da razgovaramo na ovu temu i kao takav je više nego dobrodošao.

Naravno, kolega Medojević prije reče, da ću se ja pozavati na ekonomsku teoriju, tačno me je napomenuo da kažem da u ekonomskoj teoriji skoro da se ne postavlja dilema oko toga da svaki put kad Administrativno hoćete da ograničavate cijene, a u ovom slučaju kamata jeste cijena, to se skoro po pravilu vrati kao bumerang krajnjim potrošačima. Međutim, to nam nikako ne daje za pravo da kežemo da ne treba da razgovaramo o ovakvom zakonu, zato što praksa poznaje slična zakonska rješenja kojim se ograničava visina kamatnih stopa. Da bi smo razumjeli na pravi način stuštinu zakona mislim da bi pošteno bilo da se upoznamo sa njegovim pozitivnim i sa njegovim negativnim stranama i da na kraju izvučemo jedne neopterrećujuće i tačne zaključke šta nam je činiti nakon ove rasprave.

Dakle, nesumnjivo je da su kolege iz SNP-a predlaganjem ovog zakona otvorile temu o jednoj problematici koja sve nas zajedno sa Centralnom bankom, Ministarstvom finansija i Udruženjem banaka treba da zaintrigira i zbog toga nije dobro to što mi razgovaramo o zakonu bez mišljenja Centralne banke, bez mišljenja Ministarstva finansija i bez mišljenja Udruženja banaka. Računam da su i one dužne da daju mišljenje i pomogli bi nam svakako u ovoj raspravi.

Druga stvar pozitivna bi mogla da bude ta da se ovim zakonom precizira administrativno ograničenje kamatnih stopa na 14, odnosno 15, odnosno 16 u zavisnosti

od namjene kredita. Međutim, za objektivnu raspravu je potrebno da se osvrnemo i na drugu stranu medalje, da se osvrnemo i na to šta bi mogle da budu negativne stvari koje se vezuju za ovaj zakon.

Prva i osnovna stvar koju bi smo s tim u vezi mogli da kažemo jeste da ograničenje kamata na način na koji je to predviđeno ovim zakonom, može određenoj grupi potrošača onemogućiti pristup kreditima. Podsjetiću vas, da svi oni bankarski proizvodi koji se trenutno nude u Crnoj Gori ispod ove kamatne stope koja je propisana ovim zakonom, a to su namjeski krediti građanima i krediti privredi, su svakako ispod ovog nivoa. Znači, ovim zakonom možemo doći u situaciju da samo onemogućimo građanima da koriste nenamjenske kredite čija visina kamatne stope prelazi ovaj iznos, to je jedna stvar.

Druga stvar, ovim zakonom, ovako definisanim, mogli bi smo da smanjimo kreditnu aktivnost zato što banke neće biti više stimulisane da odobravaju kredite po kamatnim stopama po kojim se njima ne siplate, nego će jednostavno odustati od takve vrste kreditiranja. Drugi nedostatak, je taj što ovaj zakon ovako kako je definisan mogao bi da smanji broj, ali i raznovrsnost kreditnih proizvoda. Jednostavno mi toga moramo biti svjesni. Ono što, možda jeste suština, ovim zakonom se neće smanjiti visina efektivne kamatne stope, veće će se samo kamatne stope uprosječiti. Šta to znači? Ako vi bankama ovakvom administrativnom mjerom ograničite kamatnu stopu na nivo od 14, 15 ili 16% ona će zbog toga da izgubi značajan dio svog profita, jer nije u mogućnosti da plasira taj kredit po toj kamatnoj stopi po kojoj je plasirala prije administrativnog ograničenja. Da bi nadomjestila to, šta će oni da urade? One će da podignu kamatne stope na namjenske kredite stanovništvu, što znači podiće kamatnu stopu na stambene kredite stanovništvu i podiće kamatnu stopu preduzećima i na taj način ćemo doći u situaciju da se samo uprosjećuju kamatne stope, da je banka i dalje profitabilna jednako onako kako je bila i prije zakonskog ograničenja kamatnih stopa, a da mi problem nijesmo riješili.

Ovaj zakon bi mogao da nagradi klijente koji su skloni špekulisanju, jer su oni pozvani da koriste kredite koji su po kamatnim stopama iznad 14, 15 ili 16%, a da bude teret onim najurednijim klijentima i ovako definisan zakon bi mogao da pospiješi ilegalno tržište...

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Šehoviću, ne čujete se.

Pa izaćete u hodnik pa pričajte do zore.

Izvolite, kolega Bojaniću, pa će, nadam se kolega Damjanović pružiti svima vama priliku da još do dva minuta.

Znači, vi do pet.

Izvolite, kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Zamalo da sam pogledao tamo da vidim ima li koga iz Centralne banke da čujemo šta misle o ovome, ali očigledno nisu našli za shodno, ali dobro.

Da se i ja pridružim pohvalama inicijatoru, odnosno predlagačima zakona da je očigledno tema vrlo interesantna za sve i tema od životnog značaja za sve građane

Crne Gore. Definitivno ćemo morati da nađemo neku mjeru između političke priče i stručne priče, jer čini mi se da sad u ovom momentu, ne da mi se čini nego je gotovo izvjesno da ovaj zakon u ovom obliku neće proći na plenumu. Predpostavljam, da u najavama, kako vidim da su se izjasnili ostali naročito iz klupa vladajućih stranaka. Bio sam na odboru danas uzdržan iz dva razloga. Prvo, htio sam da čujem Centralnu banku šta misli o ovome, ali na žalost nismo je čuli ni povodom druge tačke koju smo imali danas i opet su izbjegli jasan i konkretan odgovor. Smatram da njima pripada da prvi urade analizu i da nam prvi kažu šta ovo nosi, međutim očigledno da se to i dalje odlaže osim onih preporuka da su visoke kamate i da ih treba smanjiti, ništa dalje nismo novo saznali.

Podržaću ideju da se ograniče kamate i treba da se ograniče. Jedino što se plašim da ovaj model kako je izabran nije najsrećnije rješenje. Imam određene rezerve prema ovom modelu da ne bude suprotno dejstvo po privredu i građane, tako da sam i danas najavio i u komunikaciji sa gospodinom Damjanovićem, evo čujem da je i gospodin Medojević raspoložen, da radimo neku modifikaciju amandmanom, odnosno najbliži sam rješenju da tražimo takozvani relativni model, da se Centralna banka obveže da ona odredi referentne kamatne stope ili da idemo na prosječne kamatne stope, a da se onda za pojedinu vrstu kredita odredi koje su to maksimalne stope. Nije isto, priznaćete, ne možemo isti tretirati kredit stambeni na 20 godina na nekoliko desetina hiljada i više ili potrošački kredit za kupovinu televizora ili telefona.

Moramo taj dio da napravimo, da ne ulazim sad u teoriju koliko sve vrsta kredita imamo i šta sve nosi, naravno počev od rizika pa na dalje ročnosti preko visine srestava, vrsti samog kredita. Moramo naći, ako ne za svaki, ono za dobar dio svih tih kredita neku optimalnu mjeru koja će zaštititi građane u svakoj varijanti i dati prostora i za onaj dio da se preko te kamate tretira sve zelenašenje, što smo imali jedan neuspješan pokušaj zakona pa nije prošao da se definiše, koja je to stopa zelenašenja, još uvijek to nemamo i da to i tim riješimo, tim novim zakonom. Tako, bavio sam se nešto malo i dobio neke materijale, odprilike nešto što je meni najbliže sa u ovom momentu što vidim i mislim da ćemo u tome ići kao neki njemački model. Do duše tamo sudska praksa određuje koje su to referentne kamatne stope. Teško da ćemo moći ići na taj model da sudska praksa, ali može tu Centralna banka da bude ta koja treba da donese podzakonskim aktima ili kako god, novim zakonom. Salažem se da bi novi zakon bio najbolji da sveobuhvatno cijelu materiju tretiramo, međutim, očigledno dok se ne krene u ovo svi čekaju.

Još jednom zahvalnost Klubu SNP-a što je krenuo sa ovim zakonom i mi ćemo svakako izaći sa nekim rješenjem i vjerujem da će opozicija naći zajednički stav, da mi barem damo podršku tom novm zakonu. Onda neka građani sami procijene ko ih štiti, a ko priča da ih štiti. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Bojaniću.

Očito da ima dosta saglasja pa da to saglasje ne upropastimo, onda ćemo da dopustimo, ako se vi slažete, kolega Damjanoviću da amandman koji bi usaglasio zajednička mišljenja svih. Sjutra do 12h možete da se preda.

Izvolite, kolega Damjanoviću, komentar do pet minuta. Puno pitanja i baš me živo interesuje šta je sa tekućim kreditima, kako ste oko toga imali rješenje.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala vam.

Naravno, prvo ću da izrazim zahvalnost predsjednicima klubova koji učestvuju u raspravi sa pažnjom pristupili razmatranju ovog predloga zakona, ne u onolikom obimu, ali veoma značajnom po suštini i svakako da ohrabrim kolege da u jednoj amandmanskoj proceduri pokušamo samo da u mjeri u kojoj je ta saglasnost moguća dodjemo do saglasnosti kroz amandmansko djelovanje kao podnosioc predloga zakona, jedan od podnosilaca predloga zakona iz moga kluba imaće posebno na svakom amandman koji poboljšava sam predlog akta. U odnosu na pitanja koja su se ovdje čula možda da prije nego što se osvrnem kratko na stavove kolega da uz to što smo ovim efektuirali ono što su da kažem posljedice kontrolnog saslušanja koja smo imali oko švajcarskih kredita kroz valudtnu klauzulu i vidim da su ona nesporna za sve, i ono tšo smo efektuirali kao preporuke Centralne banke koje se ponavljaju prema Vladi, malte ne ih eksplicitno ih propisali i ako sam poslanik koji se veoma rijetko poštapa sa novinama i to radim zaista u izuzetnim prilikama. Ovdje imam pred sobom i tekstu gdje Bankarski ombudsman apsolutno podržava intenciju donošenja zakona tim što on stvarno govori o kamatama kao zelenaškim. Ja izbjegavam da takav izraz upotrebljavam, ali uz zahvalnost i bankarskom ombudsmanu, kojeg je parlamnet bira na činjenici da podržava ograničenej kamatnih stopa.

Gosapodin Jelić je uputio nekoliko pitanja. Mislim da sam oko udruženja banaka odgovorio očekujući da se udruženje banaka koje se javlja po mnogo značajnim temama javi i dodje na Odbor, jer je predlog zakona bio javan, u svakom slučaju poziv je otvoren za četvrtak ako bude amandmana na ovaj predlog, da dodju, da daju svoj stav. Čuli smo stav Centralne banke i guvernera koji je ovo podržao. Nije kvalifikovao, ali je podržao i to je javno rekao ovdje u ovom parlamentu, hvala i guverneru na podršci i negdje vezano za ovaj dio koji se tiče starih kredita, apsolutno to su ugovorni odnosi, tu retroaktivnost ne bi mogla doćii u obzir i stari krediti ostaju onako kako jestu, a mi smo svi, to je kolega Medojević dobro rekao, zarobljenici tih starih kredita.

Dakle, ovo se odnosi naravno od momenta kada zakon stupi na snagu.

U dijelu onoga što je govorio kolega Jelić, da, naravno kolega Jeliću, apsolutno nakon analize koja je veoma utemeljena gdje smo analizirali brojne podatke u zadnjih nekoliko godina o serijama efektivnih nominalnih kamata i stopu u raznim oblastima, došli smo i vjerujte mi da smo dugo oko toga dumali šta i kako, do ovog čini mi se po nama optimalnog modela ujednačavanja kamatnih stopa.

Kolega Medojeviću, apsolutno, rizik premija, odnosno rizik zemlje na žalost jeste ono što definiše visinu kamatnih stopa koje su ekstermno visoke i evo da kažemo _ mi svi obični smrtnici ovdje plaćamo ceh nerealnih ambicija i neodgovornih pojedinaca kako u bankarskim vrhovima, tako i onih klijenata koji su podizali skupe kredite i naravno ostavljali nama da ih mi plaćamo kroz to što plaćamo visoke kamate . Apsolutno jasno i ovo je pokušaj reza i saglasnost sa vama, nama jeste dugoročno neophodan zakon o kamatama koji bi definisao i one aspekte o kojima ste vi govorili. Ovo je kratkoročna mjera i ova mjera ako daje rezultate da, ako ne daje idemo na ovo dugoročno definisanje i ovo je ono što se zove iznudica i svakako da negdje moramo da razgovaramo o tome. Da vas podsjetim sadašnji Zakon o obligacionim odnosima, odnosno 20-ak godina i više je ostavljao mogućnost definisanja ...kamate.Podsjetiću zadnji stav člana 48 koji važi kaže. "Ako je ugovorena veća kamata od dozvoljene primjeniće se najveća dozvoljena stopa". Nikada je nijesmo definisali. E sada, samo stavom 5 definišemo šta je to dozvoljena

kamatna stopa, u ovom zakonu ili u nekom drugom zakonu, sada je stvar samo refleksije da li je hoćemo kratkoročnu reakciju ili želimo nešto što je drugi stav a da gubimo vrijeme i da gubimo tempo , bogomi se pravi šteta.

Kolega Šehović je govorio o tome da bi neki proizvodi bankarski došli sada pod upit, odnosno da bi nekim klijentima bili onemogućen pristup tim proizvodima sa elimintiranjem stopa i neka bi bio jer svi oni klijenti koji su u poziciji da moraju da zajmaju kredite sa 15% i više kamate ako MMF , mikrofinansijskih institucija, je ta kamata 27 ili 28% su u stanju dužničkog robstva i ajde da mi ne ohrabrujemo to dužničko robstvo već da probamo ovom administrativnom i sistemskim mjerama da damo odgovor na ta pitanja. Naravno, mislim da neće kamate biti uprosječene. Mislim da će se podstići nešto što jeste problem kada imamo bankocentrični sistem kao što je Crna Gora i kada imamo taj kreditni kanal, kanal bilansa stanja toka gotovine i onih negativnih očekivanja zbog visoke kamate. Mi ta tri kanala negativna presjećamo time što dajemo percepcije klijentima i bankama....

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Damjanović. Imaćete prilike. Izvolite, komentar na komentar, tako da ga nazovem ili odgovor na komentare.

Kolega Jelić, Šehović i Medojević. Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Zahvaljujem, gospodine potpredsjedniče,

Gospodine Damjanoviću, zaista prepoznajem dobru namjeru vas kao predlagača ovog zakona. Kažem, dobra namjera se odnosi na ono što smo imali na raspravi kada smo imali izvještaj o radu Centralne banke . Znači, dobra namjera postoji. Sada je pitanje ono što sam i u diskusiji rekao da li je to put da to radimo administrativnim putem ili konkurencijom. Po meni i to smo konstatovali i na odboru, ali ja to zastupam mišljenje, da je ipak zdrava konkurencija najbolji model rješavanja kamatnih stopa. Postavlja se pitanje da li je konkurentnost našeg tržišta dovoljna. Ako na ovom tržištu od 650.000 stanovnika imamo 11 banaka, dvije već ulaze u bankarski sistem Crne Gore, imamo par mikrokreditnih organizacija, mislim da je dovoljno razvijeno to tržište. Da li su prave banke tu? Da li treba neka velika evropska banka, to je drugo pitanje. To ne zavisi od nas.

Takodje, šta je problem ovdje. Kod prosječnih...aktivnih kamatnih stopa koje su u bankarskom sektoru sada 9,36% a kod mikrokreditnih organizacija negdje oko 26% vi ovo sada ograničavate na neki nivo kako je to saopšteno u zakonu. Šta se može desiti? Može se desiti što je gospodin Šehović saopštio da primisanje prosječnih kamatnih stopa ide prema limitima. I dalje, nijeste mi odgovorili kako ste došli do ovog nivoa kamatnih stopa? Šta je sa zateznim kamatnim stopama koje normalno treba da ima ovakav jedan zakon? Rekli ste da stari krediti ne mogu se rješavati u ovom pitanju, mislim da je to onda diskriminacija...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala, kolega Jeliću.

Gospodine Jeliću, izvinjavam se, videli su vas tako visokoga a ništa vas nijesu čuli.

Izvolite, kolega Šehović.

DAMIR ŠEHOVIĆ:

Jako je važno da konstatujemo, da se svi u ovom parlamentu slažemo da kamatne stope trebaju da budu niže i da treba da tražimo način pomoću kojeg ćemo doći do toga. Iskoristio bih ovih dva minuta da ukažem još na neke rizike koje bi usvajanjem ovakvog zakona mogli da ima. Dakle, sljedeći rizik koji nijesam stigao u svom prvom izlaganju da kažem jeste taj da bi ovakvo usvajanje zakona moglo da posješi ilegalnom tržištu i da ide najviše na ruku narodski rečeno kamatašima, zato što će određena grupa potrošača koja je primorana da koristi ovu vrstu kredita bankarskih kredita morati da traži prostor da ih koristi na ilegalnom tržištu zato što banke više neće biti upriliči da ih isporučuju jer im se ne isplati.

Druga stvar, dakle, ovim zakonom takodje bismo mogli da dodjemo u situaciju da poskupe krediti za investicije kod pravnih lica, da poskupe stambeni krediti kod fizičkih lica a da pojeftini krediti za potrošnju što ekonomski nije opravdano. Ovim zakonom postoji rizik da ćemo ugasiti mikrofinansijske institucije a nama nije cilj da gasimo mikrofinansijske institucije zato što one pokrivaju značajan tržišni segment poslovanja nego da njihovo poslovanje učinimo prijamčivijim za građane i da to poslovanje učinimo pravednijim. U konačnom, postoji rizik da banke da se bankama otvori prostor za špekulaciju zato što se ovim zakonom ne precizira da li se ovo ograničenje odnosi na nominalnu ili na efektivnu kamatnu stopu, što je od posebne važnosti. Ali, uzimajući u vidu činjenicu da 14 zemalja evorpske unije ima neku vrstu limita, da samo tri od tih 14 imaju apsolutne limite a da ostalih 11 imaju relativne limiti i da unutar tih relativnih limita postoje značajne razlike . Potenciram da jednostavno o ovome pričamo....

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

A đe razvojna banka? Nije posebna nego je kumulativna i zajednička na prvom mjestu.

Je li tako gospodine Medojeviću?

Izvolite, kažite.

NEBOJŠA MEDOJEVIĆ:

Dakle opet kolege iz vlasti, kolega Jeliću i kolega Šehoviću, nemojmo se praviti da je stanje regularno. Čuli ste da je stanje vanredno, da su ljudi u dužničkoj krizi. Stavite se u ulogu čovjeka koji je uzeo stambeni kredit a izgubio posao, pa je otplatio, recimo, 20 rata, a onda ne može da otplati 20 i ostaje bez stana i bez para.

Prema tome, radi se o krizi u kojoj se nalaze građani Crne Gore koji su žrtva bankarskog sektora i zenelaša i banaka, mala je tu razlika, posebno kad govorimo o menadžmentu banaka. Svi su milioneri poslali i stranci imaju nekretnine po Crnoj Gori. Ne za to što su radili profitabilno iz bonusa, nego iz stava sa crnogorskim tajkunima. I oni nam se smiju sad. Kamate su visoke za to što najveće dužnike nismo isplatili iz sistema, nisu kažnjeni, nisu u zatvoru, nije im uzeta imovina. E za to su kamate visoke. To je sistemski rizik za zemlju. Uzme 200 miliona, kupi Vektra Boka kupi ovo i onda ode, pare iznese napolje, i onda mi sad brinemo o njemu.

Ovo što sad želim da kažem, ima veze kako ne, ovo je vanredna mjera da pomognemo ljudima. Treba da ide i Zakon o ličnom bankrotu. U bankrotu kada je, prestaje plaćanje kamata i plaćanje glavnice dok ne riješi pitanje socijalnog statusa, posla ili nešto drugo.

Drugo, daj da regulišemo, da prvo otpisujemo glavnice, pa onda kamatu, da prvo izmirujemo glavnice, pa onda kamatu, a ne da u otpisu dugova bude zajedno anuitet sa kamatom. Dajte prvo da riješimo da se prvo otplati glavnica pa onda kamata a ne sad sve zajedno. Zatezna kamata, da ne pričam sad o tome, koja je to pljačka i koje je to ludilo u Crnoj Gori.

Da odgovorim najkraće moguće, potpredsjednik je vrlo strog, dao nam je malo vremena, nema dileme administrativnih tržišta. I jedan i drugi, osnivanje razvojne banke pojeftiniće ...Zakon o ličnom bankrotstvu će onemogućiti da sirotinja upada u dužničko ropstvo ...

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Ne čujete se gospodine Medojeviću, na žalost. Ja volim da se čujete.

Hvala kolege.

Kolega Damjanoviću, da li želite da iskoristite pravo i da najavite dalju diskusiju, razmjenu mišljenja o ovoj veoma interesantnoj inicijativi.

Izvolite, završna riječ do pet minuta.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Hvala vam, potpredsjedniče, hvala i na dobroj dinamici, da kažem, ovoj sjednici, na tome što možemo danas da u ovom terminu razgovaramo oko ove teme, apsolutno dakle ostajemo otvoreni mi u klupu poslanika SNP-a za sve ono što je amandmansko djelovanje, i to je kolega Bojanić negdje najavio, što bi moglo, kroz eventualnu doradu modela da negdje zavrijedi saglasnost svih ili većine poslanika, jer ovdje zaista nije cilj nikome da kroz neku demagogiju sakuplja broj 41, famozni broj 41, već taj koji je potreban. Naravno, mi nismo ovdje čuli mišljenje Bošnjačke stranke i kluba četiri poslanika, očekujem da i te stavove čujemo veoma odgovorno.

I svakako da negdje idemo ka tome da donesemo nešto što jeste urgentno i kratkoročne mjere, a razmišljamo o dugoročnim mjerama i o svom setu ovih akata koje treba donijeti kako bi se ovo tržište zaista negdje uravnotežilo i stali na put divljanju u pogledu kamatnih stopa.

Dakle, opet i kroz završnu riječ, bez obilježja polemike, samo kratki odgovori.

Ponovo kolega Jeliću, ovaj nivo maksimalnih kamatnih stopa je plod za pažljive analize, serija podataka iz nekoliko proteklih godina kod više sektora gdje se krediti daju, i naravno, pažljiva analiza kamatnih trendova pasivnih i aktivnih stopa i nešto što je po nama optimum u ovom trenutku, što ne znači da se amandmanski ne može mijenjati.

Naravno, okapao sam ovdje zajedno sa mojim kolegama da apelujem na Centralnu banku, dajte uslove da dolaze neke druge banke, ne samo banke iz evropskih unija, dajte malo banaka iz Rusije, iz Kine, iz Turske koje bi unijele malo živosti u ovaj bankarski I evo, čujem da su dvije banke tu, kucaju na vrata, ajde da vidimo i to hoće

li to donijeti poboljšanja i neku zdravu konkurenciju koja će rezultirati i padom kamatnih stopa, mnogo veći nego ovo.

Zašto ovaj nivo kamatnih stopa zašto nije još niži kako je kolega Medojević tražio, prosto za to što u ovom trenutku smatramo da je ovo negdje neki početni model, a on svakako mora da bude niži i da limitiramo banke administrativno apsolutno relativno ili kroz ovaj ili kroz drugi zakon na nižem nivou. I svakako, evo i tu prostora za djelovanje.

Nešto što bi još moglo da se kaže je da ne govorimo samo o ovim takozvanim pojavnim kreditima koji svi možemo da uočavamo, mi imamo značajno visoke kamatne stope na nešto što je kolega Medojević pominjao, a to su kamatne stope, odnosno kaznene kamate na prekoračenja limita kod kreditnih ili depozitnih kartica, odnosno ovih bankarskih instrumenata koji se ne vide, a koji su ... da kažem u bilansima banaka i te kako i te kako obimni i koji maltene omogućavaju da banke u našem sistemu i u stanju zamrle ili zamrle aktivnosti mogu fino da rade finansirajući se od tih nekih prihoda. I to je ono, vjerovatno, što pravi malo nervoze, ali moj poziv kolegama iz bankarskog sektora, iz udručenja banaka, naravno Centralna banka je dala svoj stav, iako ga nije kvantifikovala, ali do četvrtka i do petka možemo da ga kvantifikujemo, da ovdje zaista pokušamo da uradimo nešto što je u njihovom interesu.

Šta je negdje ekonomski interes. Uz uvažavanje svega ovoga što je kolega Šehović rekao, moja politička procjena, pa evo i neka stručna procjena, bavim se ovim poslom i negdje, ekonomista sam još od 92. kada sam diplomirao, magistrirao, kad sam bio mali, a ne ovo sad kad doktoriraju i magistriraju po stare dane, da su svi, da su koristi mnogo značajnije i prevazilaze sve moguće rizike koje je djelimično kolega Šehović ovdje istakao, istakao je jedan dio naravno na sjednici Odbora za finansije i budžet.

Govorim o tome da visoke kamatne stope smanjuju tekuću likvidnost preduzeća, smanjuju gotovinski tok preduzeća, utiču i narušavaju dužničko povjerilačke odnose, raste nerealna konkurencija na tržištu, smanjuje se likvidnost preduzeća, kreditiraju se nesolventni dužnici, dužnici koji ulaze u rizik da uzimaju po 16, 17% kredite koje ne mogu da vrate, onda ih svi mi plaćamo, kroz taj rizik premije, premiju rizika i kroz taj visoki kamatni spread koji omogućava bankama da solidno egzistiraju na našem tržištu, smanjuje se agregatna tražnja, stagnacija, privredna aktivnost i sl. Negdje kad ovo posložim sa ovim rizicima o kojima je ovdje govoreno, mislim da negdje i ovaj parlament treba da preuzme rizik.

Naravno, nisam demagog, i sad ovdje ne vode bitku Parlament protiv banaka ili banke protiv Parlamenta, pa će neko nekoga da pobijedi, već samo tražim da uđemo urgentno u ono što možemo da rješavamo, djelimično, sada da tri, pola godine ili godinu dana, ali svakako o ovim sistemskim mjerama o kojima su kolege govorile, pokušamo da ovaj problem trajno riješimo. Hvala vam još jednom.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala.

Konstatujem da je pretres završen. Izjasnićemo se naknadno.

Takođe, današnji rad je završen.

Informišem vas da ćemo sutra nastaviti u 11 sati izmjenom i dopunom Zakona o stranim investicijama, a zatim redom.

Normalno, i ono što smo odložili, a to je Sporazum o trgovini oružjem ćemo takođe sutra razmatrati.

Prijatno i vidimo se sutra.

22.07.2014. u 12.05h

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

...Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stranim investicijama.

To bi bila prva tačka koju bi danas raspravljali, a nakon toga predlažem, ukoliko se poslanici slažu, da zbog prisustva ministra nastavimo sa Predlogom zakona o potvrđivanju Sporazuma o trgovini oružjem. Da ta dva zakona prvo raspravimo, naravno, sukcesivno.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stranim investicijama. Ovlašćeni predstavnici Vlade su dr Vladimir Kavarić, ministar ekonomije i Goran Šćepanović, generalni direktor Direktorata za multilateralnu i regionalnu trgovinsku saradnju i ekonomske odnose sa inostranstvom. Izvjestioci odbora su Radovan Obradović, Zakonodavnog odbora.

Otvaram pretres. Pitam predstavnika Vlade želi li dati dopunsko obrazloženje? Izvolite ministre Kavariću.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, uvaženi dame i gospodo poslanici,

Postojeći Zakon o stranim investicijama donesen je 2011. godine i u skladu sa dobrom praksom koja je preuzeta negdje iz evropskih integracija po svim zakonskim rješenjima koja usklađujemo sa euregulativom, poslije određenog vremena primjene, predlažemo parlamentu izvjesna poboljšanja zasnovana na nedostacima koji su primijećeni u prethodnom periodu. Uočavajući nedostatke postojećeg zakona, pristupilo se izmjenama i dopunama zakona čime se dodatno pojašnjava termin stranog investitora, unapređuje investicioni ambijent ukidanjem ograničenja za ulaganje u privredno društvo koje se bavi proizvodnjom i prometom naoružanja i vojne opreme. Takođe, Predlogom izmjena i dopuna Zakona o stranim investicijama vrši se usklađivanje sa Zakonom o privrednim društvima u dijelu vođenja evidencije stranih investitora. Takođe, važno je naglasiti da se dodatno uređuje pitanje rješavanja sporova na način da se izmjenama ne dira u osnovnu namjeru u vezi sa rješavanjem sporova koji nastanu u vezi sa stranim investicijama, odnosno pravila nadležnosti domaćih sudova izuzev kada je direktno između ugovornih strana predviđeno rješavanje sporova pred arbitražom. Ukoliko strane žele da ugovore arbitražno rješavanje sporova, ostavljena je puna sloboda stranama u izboru vrste arbitraže i primjenjivih arbitražnih pravila. Iako smo i do sada imali propis kojim se definiše u oblasti stranih investicija, ipak sa Predlogom izmjena i dopuna Zakona o stranim investicijama stavlja naglasak na neke segmente kojima se želi podstaknuti snažniji investicioni zamah. Zakonom se unapređuje atraktivnost Crne Gore kao investicione destinacije. U pripremi Predloga izmjena i dopuna Zakona korišćena su komparativna iskustva kako zemalja u regionu tako i članica EU i zemalja koje su u prethodnom periodu ostvarile veliki priliv stranih direktnih investicija. Takođe,

konsultovana je i OECD ... za strane zemlje, odnosno direkcije po pitanju direktne investicione politike. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam ministre.

Pošto izvjestioci odbora ne žele riječ, idemo na uvodna izlaganja predstavnika poslaničkih klubova. U ime Kluba Demokratske partije socijalista kolega Rešid Adrović. Izvolite.

REŠID ADROVIĆ:

Hvala potpredsjedniče.

Uvažene kolege poslanici i poslanice, poštovani građani, uvaženi ministre, Zakon o stranim investicijama usvojen je 2011. godine, kao što je ministar kazao u uvodnom izlaganju i objavljen u Službenom listu br.18 od 1.04.2011. godine. Njime se uređuju oblici stranih investicija, prava stranih investitora, zaštita stranih investitora i druga pitanja od značaja za strane investicije u Crnoj Gori.

Izmjenama i dopunama Zakona o stranim investicijama želi se dodatno pojasniti termin stranog investitora, unaprijediti investicioni ambijent ukidanjem ograničenja za ulaganje u privredno društvo koje se bavi proizvodnjom i prometom naoružanja i vojne opreme, usklađuje se sa Zakonom o privrednim društvima u dijelu vođenja evidencije stranih investicija i daje prednost u rješavanju sporova od strane sudova u Crnoj Gori ako ugovorom o investicijama nije drugačije dogovoreno. Iako smo i do sada imali propis kojim se definiše oblast stranih investicija, ipak se Predlogom zakona stavlja naglasak na neke segmente kojima se želi podstaknuti snažniji investicioni zamah, te smanjiti vrijednosni prag ulaganja za koje investitor može koristiti neke od profesionalnih povlastica.

Izmjene i dopune Zakona o stranim investicijama date su u devet članova. U članu 1 mijenja se član 2 Zakona o stranim investicijama radi preciznijeg definisanja pojma stranog investitora. U stavu 1, alineja 1 stoji svako pravno lice sa sjedištem van teritorije Crne Gore umjesto kako je bilo u važećem zakonu strano pravno ili fizičko lice. Poslije alineje 1 dodaje se alineja 2 koja podrazumijeva da se svako fizičko lice koje je strani državljanin ako stiče akcije u privrednom društvu, takođe smatra stranim investitorom.

Osnovne izmjene zbog kojih se predlaže danas ovaj zakon na usvajanje sadržane su u članu 2, a sve u cilju smanjenja barijera i povećanja interesovanja potencijalnih stranih kupaca i potencijalnih stranih investicija ili u privredna društva koji se bave namjenskom proizvodnjom, mijenja se član 7 na način što strani investitor može ulagati sredstva u domaće privredno društvo samo sa domaćim privrednim ili fizičkim licem, osnovati privredno društvo za proizvodnju i promet naoružanja i vojne opreme. Strani investitor može ulagati u privredno društvo samo na osnovu odobrenja Ministarstva ekonomije. Prije izdavanja odobrenja Ministarstvo ekonomije pribavlja mišljenje organa državne uprave nadležnih za poslove odbrane i unutrašnje poslove. Izmjenama i dopunama ovog člana otklonilo bi se ograničenje da strani investitor može imati u privredno društvo udio ne veći od 49% akcijskog kapitala, što mislim da je dobro ako uzmemo u obzir značaj stranih investicija.

Razlog više što podržavam ovo rješenje je jer prije nego Ministarstvo ekonomije da saglasnost na ulaganje potrebno je pozitivno mišljenje nadležnog organa Uprave za poslove odbrane i unutrašnje poslove. Izmjene u članu 8, 24, 27 i 30 imaju za cilj smanjenje barijera za potencijalne strane investicije. U cilju obezbjeđenja sažetosti, preciznosti i razumljivosti norme u članu 24 stav 1 mijenja se i glasi: podsticanje stranih investicija i usmjeravanje strateških aktivnosti na promociji i podsticanju vrši Savjet za strane investicije koji osniva Vlada. Članom 24 u osnovnom zakonu nije bila definisana norma ko osniva savjet, što mislim da nije dobro. U članu 30 brišu se riječi u skladu sa međunarodnim konvencijama, takođe se briše stav 2 i 3 i daje prednost rješavanju sporova sudovima u Crnoj Gori, što mislim da je dobro ako ugovorom o investiranju nije predviđeno rješavanje sporova od strane domaće ili strane arbitraže. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama kolega Adrović.

Poslanik Janko Vučinić, u ime Kluba Demokratskog fronta, ima riječ, a neka se pripremi poslanik Gojković. Izvolite.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče.

Poštovane kolegice i kolege poslanici, poštovani građani, poštovani predstavnici Vlade, poštovani ministre Kavariću,

Neću se udubljivati u članove ovog zakona iako ih nema mnogo. Ono što hoću da kažem da je Demokratski front izričito protiv ovoga Zakona o stranim investitorima, iz razloga što je sa ovakvim zakonom omogućeno da strani državljani, strani investitori budu većinski vlasnici naših fabrika oružja. Sada je ta naša suverenost ako našu fabriku u Mojkovcu, fabriku namjenske industrije, fabriku oružja ima strani državljanin i ima većinsko vlasništvo u toj fabrici.

Inače, bilo je dosta hvale na račun tog strateškog partnera, strateškog investitora, ali isti taj strateški investitor četiri godine ne uplaćuje poreze i doprinose zaposlenima u toj fabrici. Sada bih govorio o tome šta su našli strateški investitori u Crnoj Gori. Mislim da su našli idealno stanje, ali samo što se tiče radničkih pitanja, naravno na štetu radnika. Imaju tržište rada na kojima je ponuda te radne snage mnogo veća, tako da imaju i zakone sa kojima mogu zapošljavati te radnike na određeno vrijeme, a onda kada istekne to vrijeme od dvije godine imaju agencije za zapošljavanje, za iznajmljivanje tih radnika. Tako sa aspekta tržišta radne snage imaju potpuno idealne uslove. Takođe, što se tiče same imovine, nekada društvene imovine, imaju odriječene ruke da za mali novac kupe tu ogromnu imovinu. Sve je to dokaz šta su radili i kako su radili. Imamo Rudnik mrkog uglja u Beranama koji je strateški investitor uništio. Imamo slučaj Željezare Nikšić, u kojima su se smjenjivali strateški

investitori. Imamo slučaj Telekoma. Sada slučaj koji je aktuelan, slučaj Radventa. Ovih dana trebalo bi Radvent da kupi Toščelik koji je kupio Željezaru Nikšić. On je, onako, kao pecaroš svih ovih dvije godine čekao povoljnu cijenu Radventa. To je jedna mala fabrika u krugu Željezare, fabrika koja može da proizvodi i može da ostane na tržištu. Sada je on dočekao vrijeme da tu fabriku u krugu Željezare kupi za milion evra i to bez radnika.

Kada je već tu gospodin Kavarić, da čujemo od njega odgovor šta će biti sa 24 radnika iz Radventa koji sada, ukoliko bi se realizovala takva ideja Toščelika da kupi Radvent bez radnika kao imovinu, oni će praktično ostati na ulici. Da li ćete, gospodine ministre, uraditi išta da zaštitimo te radnike i da obavežemo vlasnike Željezare, kompaniju Toščelik da te radnike ostavi u stalnom radnom odnosu? Oni su i te kako potrebni, to su radnici iz proizvodnje. Mislim da tog budućeg vlasnika, odnosno kompaniju Toščelik treba obavezati da ostavi te radnike u stalnom radnom odnosu.

Evo, vidjeli smo, pokazao sam kakve sve povlastice i privilegije imaju strani investitori u Crnoj Gori. Prosto sada začuđuje interes, začuđuje to zbog čega nemamo praktično najezdu svih stranih investitora i šta je to što nemamo značajnije strane investicije. Možda odgovor leži u slučaju Telekoma, jer je potrebno izdvojiti debelu kovertu, odnosno sedam miliona evra da bi se dobile sve te privilegije, da bi se dobila jeftina radna snaga i da bi se ...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Vučinić.

U ime Kluba SNP-a, poslanik Obrad Gojković, a neka se pripremi poslanik Bojanić.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče.

Gospodine ministre, poštovane kolege,

Mislim da je vrlo važno da bi se lakše odredili prema ovom zakonu, da nam ministar da određena pojašnjenja što se tiče oblasti vojne opreme i naoružanja i kakve su perspektive, kakva je budućnost tog sektora u Crnoj Gori. Mislim da je to vrlo važno i to će za mene biti ključno kada se budem opredjeljivao za ovaj zakon. Mislim da priču treba da krenemo, ja lično treba da krenem od perioda prije nezavisnosti kada su se kao osnovne pretpostavke uspješnog ostvarenja nezavisnosti pretpostavljale bolje integracije u međunarodne institucije i kompetitivnost male države na ekonomskom planu.

Što se tiče međunarodnih integracija, tu se može odati neko priznanje da Crna Gora kao mala država nije smetala nikome, nije pravila probleme i da je to donekle ostvareno. Međutim, mislim da je već vrijeme da ova država, što se tiče ekonomske kompetitivnosti i stanja male države, potrebno je napraviti neke zaključke da Crna Gora nije kompetitivna na tržištu i da mi ekonomski idemo polako u bankrot. Zašto ovo govorim? Govorim baš zbog ovog Zakona o stranim investicijama i teme šta privlači strane investitore u Crnu Goru. Da li ih privlači naša ranjivost kao države i kao ekonomskog prostora ili ih privlači naša snaga. Ako uđemo u analizu, vidjećemo da su to sve ranjivosti nas kao društva i kao države. Da počnemo od turizma, gdje imamo kadar, imamo prirodne predispozicije, ali nijesmo imali kapital da uložimo kao pojedinci i kao privatnici u turističke objekte u Crnoj Gori. Imamo strane investitore koji su to iskoristili. Uvijek se zalažem da prvo pružimo šansu našim ljudima, ali kao društvo i kao država nijesmo obezbijedili uslovi da se naši privrednici bave krupnim turističkim biznisom. Druga stvar, bankarstvo. Strane investicije u bankarstvu su ovdje samo izrazili što je mala država, a velike kamate. Normalno, njih ovaj prostor ne bi interesovao da su kamate kao u Evropi i očigledno da je to jedan pravo kapitalistički odnos - iskoristiti po svaku cijenu.

Treća stvar, industrija, prerada, sirovina, ruda, nema proizvodnje, nema ulaganja ni u proizvodnju, nove tehnologije, nemamo ulaganja ni u poljoprivredu. Sve ranjivosti ovog društva su iskorištene, koriste naše rude, naše sirovine, naše prirodne ljepote i ranjivosti ovog sistema. To je jedan predatorski odnos za sada stranih investitora prema Crnoj Gori. Svakako smo za strane investicije, ali to treba ipak izanalizirati i vidjeti šta su motivi za te strane investicije. Kao država svakako i kao ekonomski prostor nemamo snagu da ta snaga privlači strane investitore i da oni jednostavno kao što se u razvijenim zemljama približuju tim destinacijama i ulažu novac u jedan prosperitetan ekonomski Po meni, ovdje isključivo su naše slabosti dovedene u pitanje i to koriste strani investitori. Mislim da će to imati negativne posljedice u budućnosti, bez obzira što mi svakako podržavamo investicije jer nam je to od velikog značaja, kada je već država u ovakvom stanju i kada smo u jednoj ogromnoj ekonomskoj krizi.

Želio sam da postavim pitanje što se tiče proizvodnje i prometa naoružanja, i to je ono što vas molim da mi pojasnite. Svakako se zalažem za investicije i za privatizaciju tamo gdje dolazi do novih tehnologija, do novih znanja i do nečega što vodi naprijed. Ovdje se govori o terminu proizvodnje i prometa. Želim da mi kažete da li imate saznanja da će se ovaj zakon, koje su perspektive u bliskoj budućnosti, da li se ovaj zakon u stvari piše za proizvodnju oružja ili za promet oružja. Ukoliko je to proizvodnja oružja koja uvodi nove tehnologije i koja ne ugrožava životnu sredinu niti ičim drugim interese države Crne Gore, ja ću to svakako podržati.

Međutim, ukoliko je promet naoružanja potrebno je to da nam kažete, jer to u suštini nije ništa nego obična trgovina, a vrlo često skopčana sa velikim interesima i korupcijom i to je nešto što se može podržati. Mislim da kao poslanici treba da znamo o čemu se radi i kakve su perspektive kada je Crna Gora u ovom trenutku, što se tiče proizvodnje naoružanja i vojne opreme. Siguran sam da ovaj zakon nije pisan tek tako, da je ovo određen momenat kada će se ovaj zakon predložiti. Smatram da imate u planu, vjerovatno, određene investicije i da je zbog toga ovaj zakon napisan. To nije ništa loše. Bilo bi dobro da javnost i mi poslanici znamo o čemu se radi da bi se lakše odlučili oko ovog zakona. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Gojkoviću.

Poslanik Bojanić u ime Kluba Pozitivne Crne Gore, a neka se pripremi Andrija Popović.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem poštovani potpredsjedniče.

Poštovani ministre i pomoćniče ministra,

Nadovezaću se na dio izlaganja koji je prethodnik gospodin Gojković već imao. Mene interesuje, da bih znao neki jasniji stav prema ovom zakonu da zauzmem. Kažete da se mijenja ovaj dio vezano za proizvodnju ili promet oružja. Svakako da je to velika razlika da li se radi o proizvodnji ili o prometu. Drugo, što mene takođe interesuje, kažete da će to omogućiti bolje strane investicije, odnosno da ćemo tu biznis barijeru smanjiti. Na osnovu kojih procjena? Koje su to cifre koje mi treba da očekujemo stranim investicijama vezano za proizvodnju ili promet oružja? Približno, je li to tri, pet ili 350 miliona ili tri milijarde? Da znamo koji to interes može da bude Crne Gore ako mijenjamo

zakon zbog neke beznačajne cifre ili se jednostavno jednom nekom potencijalnom investitoru koji je iskazao želju da ulaže u proizvodnju ili promet oružja i da mi brže bolje mijenjamo zakon da mu to omogućimo, je li to razlog ili stvarno postoji nekakav veliki interes Crne Gore da i tu biznis barijeru uklonimo.

Druga stvar koja me interesuje, mi smo dosad imali agenciju za promociju stranih investicija, sada vidimo da imamo savjet. Šta je problem bio u agenciji, da li to što nije dobro radila posao, pa ćemo sada opet kao što mnogo puta radimo da kažemo da nije zakon dozvoljavao ili da je zakon bio problematičan, pa ćemo sada da napravimo novo tijelo savjet za strane investicije. Čisto da mi tu pojasnite zašto ste išli na to, zašto se mijenja zakon u tom dijelu.

Iskoristio bih priliku, ovo malo par minuta što imam da kažem moje viđenje stranih investicija uopšte ne samo ove vezano za oružje. Čini mi se da smo se negdje izgubili, ne mi nego da nam se svjesno servira neka druga priča od one realne

i stalno tražimo spas crnogorske ekonomije u prilivu direktnih stranih investicija. Govorio sam to par puta, ponoviću još jednom, da kada krenemo da vidimo osnovne stvari šta je nama cilj uopšte investicija, bilo stranih ili domaćih, onda da vidimo gdje smo sada, vidimo da nešto tu nije u redu. Ili smo pogrešne ciljeve postavili, ili smo proklamovali pogrešne ciljeve, a u stvari je nešto drugo bilo iza, neki drugi skriveni ciljevi.

Dakle, trebalo da je da nam strane direktne investicije obezbijede jedan ravnomjeran i održiv razvoj i da povećaju broj zaposlenih. Koliko vidimo, slabo što se od toga desilo. Ne da nije ravnomjeran razvoj Crne Gore nego je sve veće raslojavanje po svakom osnovu. Mi smo imali negdje u periodu 2006-2011. godina nešto oko 5,5-5,7, zavisi od izvora je li Centralna banka ili ta Agencija za promociju stranih investicija. Priliv direktnih stranih investicija u tom periodu je bio između 5,6 - 5,8, mislim da je to pravi podatak u tih pet godina. Sada kada pogledamo koji je rezultat svega toga, vidjećemo da je rezultat jako slab.

Vratiću se onoj teoriji koju i ja mogu da prihvatim. Poslije svih ovih godina koje smo imali vezano oko investicija imamo dva osnovna problema koja nismo riješili, a to su da vladavina prava i iskorjenjivanje monopola i korupcije mora da prethodi privlačenju stranih investicija ako mislimo da one stvarno ostvare taj cilj, a to je ravnomjeran razvoj i povećanje broja zaposlenih. Ovako kako se nama dešava, a to nije samo slučaj Crne Gore, u svim zemljama u kojima imate priliv direktnih stranih investicija, a pri tom jako slabu vladavinu prava, te strane investicije rade upravo suprotno. One pospješuju korupciju i benefite od tih stranih investicija ima samo mali krug ljudi, naravno onih koji su bliski vlasti i imaju prostora da svoje lične interese stave na prvo mjesto u odnosu na uopšte interese države, pa ovog puta i Crne Gore. Krenuli smo malo naopako. Mislim da se trebamo vratiti tome da se prvo i te kako pozabavimo vladavinom prava, monopolima i korupcijom i da konačno onda svu zakonsku regulativu prilagodimo potrebama Crne Gore, pa da se nama prilagođavaju strani investitori kada hoće da ulažu u Crnu Goru. Jer, valjda bi trebalo da je benefit prvo nama i građanima Crne Gore, a naravno i njima dati prostor da one ostvare svoj interes, a ne ovako kako se radilo do sada.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam, kolega Bojaniću.

Kolega Andrija Popović, u ime Kluba četiri partije. Izvolite.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvažene dame i gospodo pored malih ekrana, poštovani predstavnici Vlade,

Što se tiče samog Predloga zakona, reći ću na početku obrazloženja razloge za donošenje zakona. Zakonom o stranim investicijama uređeni su oblici stranih investicija, prava stranih investitora, zaštita stranih investitora, promocija i druga pitanja od značaja za strane investicije u Crnoj Gori.

Ovdje se govori samo o zaštiti investitora, a postavlja se pitanje ko će zaštititi Crnu Goru, ko će zaštititi građanke i građane Crne Gore od pojedinih stranih investicija. Ograničiću se na Opštinu Kotor iz koje ja dolazim. Znete, Kotor je grad pod zaštitom UNESCO-a, grad na listi svjetske prirodne i kulturne baštine, biser Mediterana, zbog stranih investicija danas liči na ruglo. Krenite ulaz jugozapadni u Kotor, izlazite iz tunela Vrmac, ulazite u Kotor kroz Škaljare, srećete se prvo sa sportskom halom koja je u izgradnji već četiri godine, hajde to nema veze sa stranim investicijama, tu je bankrotirao izvođač radova. Nakon toga, dolazi Rivijera, bivša hemijska industrija, zgrada Rivijere, sudski spor, ruglo. Dakle, svi treba da se stidimo kako izgleda taj ulaz u Kotor. Dalje idemo hotel Fjord kojeg svi kruzeri vide. Znete i sami da oko 600.000 ljudi uđe u Kotor što kruzerima, što sa destinacije Dubrovnik. Hotel Fjord koji je pušten u rad 1986. već 2005. godine je zatvoren, poslije samo 19 godina eksploatacije, privatizovan, direktna strana investicija, Irci, Megvajer koji je kupio hotel Fjord za pet i po miliona eura, dakle prije devet godina. Isto tako lokaciju ugostiteljsko-rekreacionog centra Slavija je kupio za milion i 800 hiljada eura. Ta lokacija je bar raščišćena, sve je sklonjeno. Hotel Fjord pravo ruglo na samoj obali u centru Kotora.

Još jedna velika investicija, da vas podsjetim, 2004. godine opština je prodala firmi KPM limited Trsteno, čuveno Trsteno u Grblju zbog kog se raspao tada Liberalni savez prije deset godina. Niko još ne zna ko su ti ljudi, ko su ti investitori. Dakle, za deset godina tamo nije ništa pokrenuto. Niko još dosad nije preuzeo odgovornost iz Vlade zašto sve te investicije u Kotoru nijesu pokrenute toliko godina. Hajde ova u Grblju je ipak daleko od pogleda, ali ovo u centru grada ne može i ne smije više tako da ostane. Zahtijevamo od Vlade da se te strane investicije moraju na neki način pokrenuti ili će to ti investitori prodati. Stalno je u pitanju neki spor, godinama ista priča. Dosad sam postavljao ne znam ni sam koliko poslaničkih pitanja

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Popoviću.

Prije nego što damo riječ ministru, nekoliko obavještenja. Pošto je nešto veći broj poslanika sada u sali, vrijeme predviđeno za ovu raspravu je sat i po, ukupno do sat i po, odnosno do 13:35 h, a danas ćemo još raspraviti, nakon ovog zakona, Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma o trgovini oružjem, zatim Predlog odluke o donošenju prostornog plana posebne namjene Nacionalnog parka Lovćen, Predlog zakona o zaštiti i zdravlju na radu, kao i, ako stignemo, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o igrama na sreću i Predlog zakona o dopuni Zakona o porezu na dodatu vrijednost. To je neka agenda današnjeg rada, ako stignemo.

Sada ćemo dati riječ ministru da prokomentariše, ukoliko želi, uvodna izlaganja. Izvolite, imate do pet minuta.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Zahvaljujem.

Generalno, mislim da vrijedi da bude naglašeno i u ovom dijelu, mada se to osjeća iz rasprave koja je vođena do sada, iako se zakon zove Zakon o stranim direktnim investicijama. U konkretnom slučaju mi na stolu imamo samo mali dio onoga što se zove sveukupni investicioni ambijent u Crnoj Gori. Čak ni čitav Zakon o stranim direktnim investicijama, usuđujem se reći, ne definiše možda ni 3% onoga što utiče na definisanje investicionog ambijenta. Sada da ne pričamo koje to sve stvari utiču, od poreskih zakona, od bankarskih zakona, od finansijskih zakona, biznis regulacije, poslovne regulacije, zaštite vlasničkih prava, vladavine prava, sudske prakse itd. Ono što možemo u ovom dijelu da konstatujemo po pitanju izmjena, odnosno onoga što sada imamo na stolu, zašto mijenjamo ovu odredbu koja se odnosi na vlasništvo u privrednim društvima koja se bave proizvodnjom oružja. Zato što je takva odredba anahrona i ne služi svrsi. Regulisanje ove djelatnosti se ne obavlja kroz vlasničku funkciju nego se obavlja kroz ono što se zove regulatorna funkcija države u ovoj oblasti, a pod sljedećom tačkom dnevnog reda imaćemo mnogo više prilike da pričamo na temu kako je to regulisano u Crnoj Gori. Sve što su najstrožija pravila Evropske unije u ovoj oblasti u Crnoj Gori se već poštuje. Vidjećemo kada dođemo na sljedeću tačku dnevnog reda da ono što je sada inicijativa Ujedinjenih nacija Crna Gora sa lakoćom prihvata zato što je usvojila mnogo strožije uslove mnogo prije toga. Koliko god zvučalo, vlasništvo u privrednim društvima koja se bave proizvodnjom oružja pod tim se ne podrazumijeva samo ono što konvencionalno svima nama padne prvo na um kada pominjeno oružje nego sve ono što se nalazi kao mogućnost ili potencijal za proizvodnju u vojnoj industriji. U tom slučaju od proizvodnje specijalnih čelika preko proizvodnje djelova za avione, motore, kamione, sve ono što se nalazi u vojnoj industriji to su potencijali koje na ovaj način možemo da ohrabrimo.

Dalje, po pitanju konkretnih investicija koje imamo sada u ovom sektoru, znamo da je taj sektor u bivšoj Jugoslaviji bio nešto što je bilo svjetski relevantno, da je raspadom bivše Jugoslavije taj kompleks nestao s obzirom da je bio baziran na proizvodnji u svim zemljama bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, ali da i dalje postoje potencijali koji se mogu realizovati. Ako je direktno pitanje šta je očekivanje, kao i u svim slučajevima kada se donose neke dobre stvari, ne postoje nikakva spektakularna očekivanja. Očekujemo da se pojačaju investicije u ovom sektoru i to je neki proces koji teče. Mala ilustracija onoga što se dešava. Dakle, ako govorimo o Tari, pošto je u ovom slučaju bilo najviše riječi o njoj, pozivam vas sve da odete i da vidite tamo šta se u ovom konkretnom slučaju proizvodi u Mojkovcu, na sjeveru Crne Gore. To su proizvodi najvišeg mogućeg nivoa tehnološke obrade i finalne proizvodnje. Kompanija je prije privatizacije imala 125 zaposlenih, danas 204. Prosječna zarada u kompaniji 2007. prije privatizacije bila 200 eura, a danas je 495 eura. Prodaja je porasla nekoliko puta, a po pitanju tehnološke zasnovanosti procesa, mislim da je najbolje da svako sam donese sud o tome. Lično sam bio impresioniran da se u Crnoj Gori proizvodi tako visok nivo finalne prerade proizvoda vrlo visoke industrijske zasnovanosti. Takve mogućnosti postoje u svim preduzećima o kojima govorimo, koji su ostali iz nekadašnje namjenske proizvodnje u Crnoj Gori. Država će vrlo brzo ponuditi u ... paket svojih akcija za privatizaciju i na taj način povećavamo tržište i mogućnosti. S tog aspekta, mislim da ćemo sa ovom izmjenom zakona, ukoliko bude usvojena, otkloniti jednu biznis barijeru

koja se u ovom momentu nalazi u konkretnom sektoru. Po tom pitanju, nismo imali nikakvu žurbu, ovo je nešto što je primijećeno posljednjih godina. Imajući u vidu odsustvo bilo kakvih revolucionarnih očekivanja po tom pitanju, čekali smo priliku, kada se vrši regularna revizija postojećeg zakonskog rješenja. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Odgovor na komentar prijavio je kolega Bojanić, pa kolega Popović, pa kolega Gojković. Izvolite, kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Izvinjavam se, morao sam na kratko da izađem, ali prenijeli su mi da nijeste odgovorili na pitanje šta je razlika između novog Savjeta za investicije i postojeće Agencije za promociju stranih investicija. Šta vas je rukovalo da mijenjate zakon u tom pravcu, a koliko sam čuo, nemate neke procjene u novcu ili u sredstvima koliko bi trebalo da ova biznis barijera tzv. uklanjanje ove biznis barijere donese Crnoj Gori. Da vas zamolim još jednom, ako mi možete objasniti, šta je bio problem u funkcionisanju Agencije za promociju stranih investicija, da li u regulativi, da li u nečem drugom. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

To je bilo pitanje kolega Bojaniću? Tražite odgovor? Izvolite, odgovorite, čuli ste pitanje.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Izvinjavam se, ovaj dio sam propustio da odgovorim, promaklo mi je, ali zahvaljujem na dodatnoj intervenciji.

Po pitanju funkcionisanja MIP-a, odnosno Savjeta jedina promjena je vrlo tehnička. Savjet po novom zakonskom rješenju formira Vlada. Na taj način samo se dodatno utemeljuje Savjet MIP-a u funkcionisanju najjačeg izvršnog organa vlasti. S tog aspekta možemo direktnije kroz procedure da učestvujemo u definisanju onoga što je promotivna politika u ovom dijelu.

Što se tiče procjena, nemamo konkretnih procjena šta će se desiti. Moj kvalitativan odnos prema tome, mićemo jednu barijeru koja sutra može da donese vrlo solidne benefite u namjenskoj industriji. To može da bude konkretno u preduzeću koje sada postoji i koje jako dobro funkcioniše, imajući u vidu ono šta je proizvodni asortiman u Mojkovcu i takve benefite možemo da očekujemo vrlo brzo kada objavimo tender za prodaju državnog paketa Polieksa Berane i u svim onim preduzećima koja predstavljaju ostatke ili zaoštavštinu nekadašnje namjenske industrije u Crnoj Gori koja je postojala u sklopu velikog sistema bivše i velike Jugoslavije. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem.

Kolega Popović, odgovor na komentar, pa kolega Gojković, pa kolega Vučinić.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Gospodine ministre, nisam očekivao od vas bilo kakav odgovor na moje tvrdnje, više se to dotiče Ministarstva turizma i održivog razvoja. To je više neki moj vapaj iz pustinje da se nešto mora pokrenuti, nešto se mora raditi, ne može ovako ostati. Ovo su, ipak, neke izmjene i dopune Predloga zakona po stranim investicijama koje se tiču više uklanjanja barijera, što se tiče naoružanja vojne opreme. U svakom slučaju, svaku priliku ću koristiti da ukažem na to da mi nemamo nikakva rješenja u odnosu na pojedine strane investicije, naročito strane investicije u oblasti turizma. Da ne govorim kakve su nam najbolje lokacije u Crnoj Gori, na crnogorskom primorju. Slučajno sam sada prije par dana bio na lokaciji hotela AS u Perazića dolu, stvarno je to zaštićeno Crne Gore. Poslije toliko godina, jedna od najljepših lokacija u Crnoj Gori, strana investicija, ko se krije iza te strane investicije, jesu li to naši, što kaže naš kolega ovdje, jesu li to naši tajkuni. Vjerovatno jesu, ali to je stvarno više prevršilo svaku mjeru. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam.

Izvolite, kolega Gojković.

OBRAD GOJKOVIĆ:

Hvala, potpredsjedniče.

Ukratko, kada bih sažeo ovo što je ministar rekao, u ovoj oblasti se ne priprema ništa spektakularno. Onda se postavlja pitanje da li Ministarstvo ima neke prioritete, da li mi treba, nas 80 poslanika, da ovdje sa kompletnim skupštinskim osobljem, sa Vladom, sa svim da raspravljamo o zakonu koji neće imati nikakve efekte uskoro, a kada imamo ovo što kaže kolega Popović, kada imamo Vektra Boku, kada imamo milione problema pred Ministarstvom ekonomije. Ministarstvo ekonomije je u jednoj situaciji, gdje se svi davimo i hvatamo za pjenu da ne potonemo, da ne bankrotiramo, mi ovdje imamo zakon koji ništa spektakularno neće donijeti u sljedećem periodu niti ima neku važnost, kako nam je rečeno. U to čisto ne vjerujem.

Mislim da ovdje postoje određeni planovi sigurno, koje mi za sada nijesmo dobili odgovor, ali potpuno mi je neshvatljivo da stotine ljudi koliko nas ima ovdje, koliko nas ima u Vladi se bavi jednim zakonom za koji se kaže da neće donijeti ništa novo, a imamo privredu koja je uništena. Ove dnevnice koje smo mi potrošili ovdje, u Vladi, u Skupštini, da smo potrošili samo za jednu poziciju gdje je privatizovana i koja je data stranom investitoru i koja nije uspjela, da to raščivijamo i da to vratimo na dobro ovog naroda, mislim da bi bilo mnogo korisnije nego ovo. Svakako da i ovo ima svoj značaj, ali kada je ministar tako već odgovorio, ne vidim da je ovo bio prioritet. Smatram da je bilo mnogo isplativije da smo se mi bavili nekim pravim privrednim problemom, da donesemo nešto dobro da ovaj narod zarađuje u turizmu, industriji, poljoprivredi, bilo gdje, a ne da se bavimo ovim zakonom. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama .

Ne možete. Hvala vam poslaniče Gojković i poslanik Vučinić, odgovor na komentar.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem predsjedavajući. Evo, ja sam u mojem izlaganju postavio pitanje u vezi Fabrike Radventa. Odmah da vam kažem da ta fabrika može lako da bude transformisana u fabriku oružja i ukoliko je kupi Toščelik, znači fabrika se nalazi u srcu Źeljezare, on bi bio na taj naćin 100% vlasnik te fabrike, hajde recimo u neko dogledno vrijeme moųe se i to desiti da oni od Radventa naprave fabriku oruųlja.

Pitao sam vas konkretno da mi odgovorite šta će biti sa 24 zaposlena radnika u Radventu. Samo da vas podsjetim da smo mi prije dvije godine kada je Źeljezara i njeni bivši pogoni ušla u stećaj, prije toga potpisali smo protokol. Potpisnici su bili sve tri sindikalne organizacije, znaći Źeljezare, Radventa i Tehnostila. Mislim da ste vi bili potpisnici ispred Ministarstva ekonomije i tada se ministarstvo, odnosno Vlada obavezala da nađe strateškog partnera i naravno podrazumijevalo je da svi oni koji ostanu, nakon realizacije socijalnog programa u Źeljezari, njenim pogonima budu u stalnom radnom odnosu. To je ućinjeno sa radnicima Źeljezare, 90% je ostalo u stalnom radnom odnosu, mislim da bi se i ovaj put trebao ispoštovati taj protokol i ti radnici koji su sada u Radventu da i oni ostanu u stalnom radnom odnosu, a ne nikako da dozvolimo da Toščelik, bez ikakve obaveze prema tim zaposlenik, na osnovu Zakona o stećaju kupi fabriku i bez...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam. Da li ste postavili pitanje gospodine Vućinić? Postavili ste pitanje. Izvolite ministre. Odgovorite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Zahvaljujem. Pitanje je bilo postavljeno i u prvom obraćanju, ja sam ga propustio, ali dobro je da me je gospodin Vućinić podsjetio. Meni, pravo da vam kažem je dovoljno što vidim da se bavite problemom Źeljezare, kojim ste se mnogo intenzivnije bavili u svom prethodnom aranųmanu i ono što znamo ja i vi jeste da smo tada definisali situaciju da istiće rok za davanje otpremnina od strane drųave onoga pretprošlog ljeta kada je definisan socijalni program, pa smo dali još jednu mogućnost po zahtjevu sindikata i sa tog aspekta mi sada nemamo formalne mogućnosti. A potpuno sam svjestan i uvaųavam ovaj fakat koji ste rekli da su to ljudi koji su ostali u preduzeću koje je bilo u stećaju i sa toga aspekta mogu da vam odgovorim vrlo precizno i direktno na pitanje koje ste postavili.

Šta ćemo da uradimo? Uradićemo, kao što vi to dobro znate, sve što bude u našoj zakonskoj moći da se nađe rješenje za ljude koji su odlučili da dijele sudbinu kolektiva u kojem su se nalazili. Ja se nadam da će takvoga aranųmana biti u okviru Toščelika, Źeljezare jer su nedvosmisleno, ljudi koji su ostali u firmi koja se nalazi u stećaju, negdje i definisali svoj odnos, odnosno svoju perspektivu vide u proizvodnji a ne u tome da uzmu socijalni program, a po tom pitanju moųemo vrlo blisko da ostanemo na kontaktu i sa sindikatom u Radventa i sa vama, bilo kim iz Parlamenta da vidimo koje je to rješenje koje moųemo da nađemo za ovu situaciju u kojoj se sada nalazimo, ćak se nadam se da mogu reći da nije problematićno. Uvijek kada se definiše titular svojine poslije tolikog perioda stećaja, to je nešto što u datom momentu djeluje obećavajuće, tako da se nadam da će kroz ovaj proces se naći zaposlenje za ove ljude i stojim na raspolaganje da traųimo rješenje u okviru ovih margina koje sam vam sad rekao sa svim zainteresovanim stranama. Znaći i sa vlasnikom u Źeljezari i sa sindikatom u Radventu...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam. Ovim smo iscrpili komentare ili odgovor na komentare na uvodna izlaganja.

Prelazimo na diskusije. Koleginica Marta Šćepanović ima riječ, a neka se pripremi poslanik Bojović. Izvolite koleginice Šćepanović.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Zahvaljujem potpredsjedniče, poštovane kolege i koleginice poslanici, poštovani predlagači, uvaženi građani Crne Gore,

Strane investicije predstavljaju jedan od najvažnijih instrumenata posredstvom kojih nacionalne ekonomije podstiču ekonomski rast i razvoj, rast zaposlenosti, razvoj infrastrukture.

Direktni i indirektni benefiti koji se ostvaruju prilivom stranih, direktnih investicija doprinijeli su zaoštavanju konkurencije između zemalja u pogledu privlačenja stranih investicija. U situaciji kada je konkurencija sve veća, a broj investitora u padu, poseban značaj imaju zalaganja protiv brojnih ograničenja koja utiču na to da broj stranih investicija bude veći.

Strane investicije nijesu dovoljan, ali su za Crnu Goru izuzetno važan uslov daljeg razvoja. S tim u vezi predložene su izmjene i dopune Zakona o stranim investicijama. Naime, Zakonom o stranim investicijama uređeni su oblici stranih investicija, prava stranih investitora, princip i zaštita. Ovim izmjenama dodatno se pojašnjava termin stranog investitora, odnosno da je to između ostalog svako pravno lice sa sjedištem van teritorije Crne Gore, kao i svako fizičko lice ko je strani državljanin, ako stiče udio ili akcije u privrednom društvu, ili u privredno društvo ulaže po ugovornoj osnovi.

Ono što je ključna izmjena ovog zakona jeste član 7, odnosno da strani investitor može ulagati sredstva u domaće privredno društvo, odnosno osnivati privredno društvo za proizvodnju i promet naoružanja i vojne opreme, samo na osnovu odobrenja organa državne uprave nadležnog za poslove spoljne trgovine, s tim što se prije izdavanja odobrenja pribavlja mišljenje Ministarstva odbrane. Svakako da prilikom izdavanja ovog odobrenja, cijeni se kvalitet, vrsta i obim investicije.

Na Zakonodavnom odboru smo imali dilemu u vezi visine ulaganja stranog investitora, obzirom na Zakon o svojinsko-pravnim odnosima, tako da smo imali amandmane koje je prihvatio predlagač i odbor je donio odluku da je ovaj predlog zakona u skladu sa Ustavom i sa Zakonom, kao i kojom većinom je potrebno donijeti ovaj zakon, obzirom da se radi o imovinskim pravima stranaca.

Ono što je takođe bitno jeste izmjena u dijalogu koji se odnosi na rješavanje sporova, odnosno izmjenama se ne dira u pravilo nadležnosti domaćih sudova, izuzev kada je pojedinačnim sporazumom između strana, u konkretnom slučaju predviđeno rješavanje sporova pred arbitražom. Ukoliko strane žele da ugovore, arbitražno je rješavanje sporova, predlagač je ostavio punu slobodu stranama u izboru vrste arbitraže i primjenjivanje arbitražnih pravila.

Ja bih iskoristila prisustvo predlagača za neka pitanja koja se tiču stranih direktnih investicija. Naime, što se tiče stranih direktnih investicija sjeverni dio Crne Gore ipak zaostaje za središnjim i primorskim, a činjenica je da je najveći dio resursnog

potencijala se nalazi na sjeveru Crne Gore, tako da me zanima koje su mjere koje ministarstvo sprovodi, kako bi sjever bio u fokusu stranih investitora. Takođe, prema istraživanjima je udio stranih investicija i u poljoprivredi mali, tako da me zanima šta se radi po tom pitanju, koje su to barijere koje sprečavaju još veći priliv stranih investicija u Crnoj Gori i obzirom da zakonom nijesu predviđene podsticajne mjere, mene interesuje kojim su aktom predviđene podsticajne mjere i koje su to mjere koje trenutno postoje u Crnoj Gori, podsticajne za investitore. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i vama kolegice Šćepanović. Riječ ima kolega Vladislav Bojović, a neka se pripremi poslanik Gegaj. Izvolite.

VLADISLAV BOJOVIĆ:

Hvala gospodine potpredsjedniče.

Pa evo gospodin Vučinić, kolega Demokratskog fronta je već saopštio stav Demokratskog fronta i razloge zbog kojim smo mi protiv ovakvih izmjena zakona, posebno u onom dijelu koji se tiče novih povlastica za investitore koje bi se ovog puta bavili proizvodnjom oružja. Ja bih govorio o opštoj slici stvari, o uopštenom stanju u kojem se Crna Gora nalazi kada su u pitanju i strane i domaće investicije posebno strane, pošto je o njima riječ.

Mi moramo otvoreno reći, da danas u Crnoj Gori nemamo na sceni slobodno tržište, već do kraja kontrolisano i dirigovano tržište. To potvrđuju sve do sada sprovedene privatizacije, odnosno ishodi tih privatizacija, kao i brojne afere koje su se u prethodnom periodu nizale, prije svega, mislim na korupcionaške i kriminalne afere vezane za zloupotrebe u postupcima stranih investicija i privatizacija u Crnoj Gori.

Druga činjenica koju ne možemo stvoriti, nadam se je da Vlada sprovodi paradigmu totalne privatizacije i jedan je jedini razlog zašto do sada nije prodato i rasprodato sve što sve moglo rasprodati. To je zbog toga što vrh aktuelne vlasti čeka jednostavno najpovoljniji trenutak i najpovoljnijeg partnera, sa kojim bi napravila ustvari najbolji ili najpovoljniji poslovni aranžman, ali ne za Crnu Goru, već za uzak krug ljudi. U vrhu vlasti ili uzak krug ljudi koji je spregnut sa vrhom vlasti.

Takođe, Vlada, odnosno država ne vodi računa o tome da je potrebno strateški važne resurse sačuvati u državnom vlasništvu. U tom smislu mi možemo govoriti o jednoj do kraja neodgovornoj državnoj ili nacionalnoj politici Vlade Crne Gore, koja je one najvažnije resurse, koje bi mogla da iskoristi da sama u njih investira i da pokrene proizvodnju i zaposli ljude, ne koristi na taj način, već ih u, kažem opet, aranžmanima iza kojeg stoje zakulisni tajni dogovori rasprodaje.

Strane investicije su već odavno u Crnoj Gori mantra, nešto što ne treba dovoditi u pitanje, nešto što ne treba preispitivati. Zašto je to tako? Zbog toga što se pod izgovorom stranih investicija u prethodnim godinama sprovodila brutalna pljačka resursa, ali i zbog toga što su strane investicije mantra, ili bolje reći paradigma, ili bolje reći paravan za visoku korupciju i debelo ugrađivanje pojedinaca koji stoje u strukturama aktuelne vlasti.

Nijesu problem strane investicije kao takve. Problem je kakvi investitori dolaze u Crnu Goru. Ja bih volio da nam ministar ovdje kaže koji je to strani investitor u Crnoj Gori koji je obezbijedio održivu proizvodnju, koji je obezbijedio održivu investiciju

koji je odgovoran u mjeri da poštuje zakone i poštuje prava radnika. Volio bih da nam ministar ovdje saopšti koji je to strani investitor na sjeveru Crne Gore pokrenuo proizvodnju. Poznato je da je u velikom broju država ogroman broj ulaganja u domenu proizvodnje. U Crnoj Gori praktično toga i nema. Investitori u Crnoj Gori su željeli brze i lake zarade i iznošenja novca van granica Crne Gore, a pod dva oni su i te kako željeli da dođu u Crnu Goru zato što im Vlada nastupa kao njihov zaštitnik, ili kao neko ko im dozvoljava da jednostavno izrabljaju radnu snagu, kao jeftinu radnu snagu koju možete da zakidate kako god želite.

Ako sagledamo do sada koristi i štete, odnosno odnos koristi i štete koje imamo od stranih investicija, mi možemo da zaključimo da imamo do kraja poražavajuću sliku u Crnoj Gori. Navešću samo primjer Elektroprivrede Crne Gore i činjenice da država toleriše grubo kršenje zakonskih obaveza u Pljevljima. Dakle već godinama smo imali nelegalno odlaganje pepela i šljake, država u tom slučaju nije reagovala i ako se 15.000.000 miliona duguje lokalnoj samoupravi...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Bojović. Riječ ima poslanik Gegaj, a neka se pripremi poslanik Damjanović. Izvolite.

NIKOLA GEGAJ:

Gospodine potpredsjedniče, poštovani gospodine Šćepanoviću, gospodine ministre Kavariću, dame i gospodo poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Ja neću koristiti vrijeme koje mi pripada, jer ne želim da ponovim ono što smo čuli od kolega poslanika, ali ipak imam obavezu da kažem da je posljedica iz Zakona o stranim ulaganjima donošen 2011.godine, međutim, tokom prethodne tri godine uočeni su odedeni nedostaci postojećeg zakona, posebno u oblasti investiranja i u oblasti proizvodnje i prometa naoružanja i vojne opreme, kao i u oblasti rješavanja investicionih sporova.

Predlogom izmjena i dopuna Zakona o stranim investicijama dodatno će pojašnjavati termin stranog investitora i što je najbitnije naglasiti unapređuje se investicioni ambijent ukidanjem ograničenja za ulaganja u privredno društvo koje se bavi proizvodnjom i prometom naoružanja i vojne opreme. Usklađuje se zakon sa Zakonom o privrednim društvima u dijelu vođenja evidencije stranih investitora. Ovim izmjenama se otvara mogućnost za ulazak renomiranih kompanija iz ove oblasti na crnogorsko tržište koje bi na ovaj način bilo prepoznato kao konkurentno tržište, pojam proizvodnje i promet naoružane vojne opreme ne obuhvata samo vojnu industriju, već se odnosi na civilnu u smislu lovačkog i sportskog naoružanja, te stoga ne treba napominjati od kolikog je značajan ovaj vid izmjena i dopuna ovog zakonskog akta.

I na kraju mislim da su ove izmjene i dopune Zakona o stranim investicijama dobre i da zaslužuju podršku nas poslanika. Toliko i hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam poslanice Gegaj. Riječ ima kolega Damjanović, a neka se pripremi poslanik Knežević.

ALKSANDAR DAMJANOVIĆ:

Zahvaljujem se potpredsjedniče Mustafiću, poštovana Skupštino, poštovani građani, gospodine Šćepanoviću i ministre, naravno koji je negdje blizu,

Mogu li ja ovo vrijeme kolege Gegaja da iskoristim ova tri minuta, što je ustupio Parlamentu. Šalim se malo, u svakom slučaju pretpostavljam da je kolega zbog nevelikog predloga zakona imao kraću diskusiju.

Ali, evo ja bih se malo osvrnuo takođe na zakon. S obzirom da smo, je l' tako gospodine Šćepanoviću, još prije godinu dana, čini mi se negdje u septembru na odboru imali raspravu oko ovog predloga i govorio o dinamici rada i našoj Skupštini uopšte i Vlade i da, evo krajem jula raspravljamo ovaj zakon, a u međuvremenu je Vlada donosila odluke ne shodno zakonu, nego shodno predlogu zakona, gospodine Šćepanović. Evo koja odluka.

Naime, u ovom predlogu zakona u članu 5 je definisano izmjenama i dopunama da će podsticanje stranih investicija vršiti Savjet za strane investicije koji osniva Vlada. Pošto mi još ovaj zakon nijesmo donijeli, Vlada očigledno nije imala volje da čeka, pa je 18.decembra 2013.godine donijeto rješenje od strane Vlade o imenovanju Savjeta za strane investicije.

Evo odgovor nekim mojim kolegama koji su pitali vezano za ovaj galimatijas u organima koji nazivaju strane investicije. To je jedna stvar.

Druga stvar, Upravni odbor od tri člana, formiran shodno važećem zakonu '11. godine, gdje imamo, ja sad ne znam da li je došlo do izmjena u tom Upravnom odboru gospođa Šćekić, Vujošević i gospodin Goranović, ali u odluci koja je trebala da se uskladi sa zakonom o obrazovanju ove Agencije za strane investicije imate da taj Upravni odbor broji sedam članova. Toliko o usklađenosti i normama zakona, odnosno predloga zakona. No, ono što je mnogo važnije, jeste šta pokušavamo sa ovim izmjenama i dopunama zakona i da li mi s obzirom da imamo ovu agenciju koja veoma netransparentno po meni radi, a pogledajte njen sajt i uopšte način na koji komunicira sa medijima i sa građanima. Šta želimo da postignemo i kakve koristi imamo?

Gospodine Šćepanoviću i gospodine Kavariću, koji je tu negdje. Od 2006. do 2013.godine, za osam godina od sticanja nezavisnosti, Crna Gora je prihodovala pet milijardi i više je l' tako evra od strane direktnih investicija. Kakve koristi imamo? Možemo li to da stavimo u korelaciju sa budućim deficitom sa rastom javnog duga, sa standardom građana i sa ostalim stvarima?

Pitanje da li to možemo zaista da stavimo u korelaciju i pitanje na kraju krajeva šta građani imaju od tih pet milijardi stranih direktnih investicija. Nije mali novac za Crnu Goru, kao da kažem relativno malu ekonomiju. Ovo je strategija za promociju stranih direktnih investicija.

Gospodine potpredsjedniče, pokušavam u ovom kratkom vremenu da za razliku od nekih kolega budem u temi. Strategija privlačenja stranih direktnih investicija 2013 - 2015. Dakle, ona iduće godine ističe i samo ću pročitati na strani 10 šta su bili ciljevi koji treba da se ispune za evo nekih pola godine. Otvaranje 10.000 novih radnih mjesta, pri čemu će ukupni uticaj biti na nivou 32.000 novih radnih mjesta. Drugi cilj odnosi se na podsticanje ravnomjernog razvoja da minimum od 20% investicija bude usmjereno na sjever. Ja mislim čak i da investiramo u Termoelektranu, što je želja SNP-a, već nekoliko godina, Vlada se s tim vidim muči, nećemo postići ni ovaj drugi cilj.

Treći cilj, da sa brzo rastućih tržišta dolazi 20% investicija, misli se na ove BRIK zemlje i tako dalje. I ova strategija sama po sebi ne da neće biti validna niti je bila

validna kada je donešena, nego su njeni ciljevi da kažem neostvarivi i to negdje govori o ambijentu koji imamo. Dalje, još jednu stvar koju ovdje bih želio da podstaknem za razmišljanje. Šta je pojmom ekonomskog državljanstva i sa onim što je Crna Gora negdje namjeravala, to je da za investitore koji uplate određenu svotu novca, kao recimo na Malti, investiraju u Crnu Goru, ali da investiraju i budu kredibilni pa da im damo državljanstvo. Nikakvih podataka o tome nema. Šta je sa registrom stranih investicija koje je trebala da vodi ova volšebna agencija koja veoma netransparentno radi? Za šest, sedam članova predloga zakona pokušavamo da dopunimo neke odredbe koje nam ovdje govore o uvodnom izlaganju da bi negdje zakon koji je na snazi od '11-ste godine, ajde da kažem bio dobar, kako bi Crna Gora smanjivala te administrativne barijere i regulatorne barijere, međutim nijesam zaista siguran gospodine Šćepanoviću da ovdje imamo nekog pomaka. Potrebni su krupni koraci da izađemo iz ove loše paradigme i da negdje zaista dovedemo u vezu te strane investicije koje nijesu male za Crnu Goru, sa životnim standardom građana koji je na...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam. Riječ ima kolega Knežević, a neka se pripremi poslanik Perić. Izvolite kolega Knežević.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Poštovana Skupštino, uvaženi građani, gospodine pomoćniče ministra, Ono što sam odmah mogao da primijetim kada je u pitanju ovaj predlog o stranim investicijama da Vlada traži još veće ingerencije i potpunu liberalizaciju u oblasti investicija, što stranih, što domaćih i mislim da se nameće jedno logično pitanje ima li veće ingerencije, većih sloboda i veće liberalizacije, što se tiče u oblasti investicija nego što je to Crna Gora od 2006. do na ovamo obezbijedila i omogućila. Ta vaša potpuna liberalizacija koju tražite u ovom zakonu je u stvari potpuno urnisala Crnu Goru i više nikakve fabrike, nikakvi segmenti koji bi trebalo da poboljšaju taj investicioni ambijent se ne mogu uklopiti ni vi ne možete pomoći gospodine ministre.

U slučaju ovog predloga ukidaju se ograničenja za ulaganje u privredno društvo koje se bavi proizvodnjom i prometom naoružanja. Dosadašnji slučaj je bilo da postotak, odnosno udio za to privredno društvo mora imati 49% i vi ste to ograničenje eliminisali. Eliminirali ste ga na način da je to jedini element po kojem i preko koga mislite da poboljšate ambijent, a ustvari ništa i ne očekujete posebno ako imamo u vidu ovaj galimatijas vezano sa Savjet za strane investicije koji osniva Vlada i dobro bi bilo da nam kažete kakvi su svi bili dosadašnji rezultati ovih savjeta koji su nam donosili i doveli raznorazne strane investitore od kojih sigurno Crna Gora nije imala korist, a većina ministara i ljudi bliskih šefu režima jesu. Ja stvarno mislim nikakvim, ali gospodine Kavariću vi ste nam danas saopštili jednu suštu istinu. Vi ništa ne očekujete od ovog zakona, a ako bude nešto dobro da jest, a s obzirom da će biti ništa nikakva šteta, jer smo se nagledali tolikih ništica za vrijeme ovog tranzicionog perioda da dobro nijesmo oćorili od toliko nula i promašenih investicija.

Ako bih napravio neku analogiju sa dosadašnjim stranim investicijama dovoljno bi bilo samo da vas pitam, da mi navedete jednog eminentnog stranog investitora koji je došao u Crnu Goru i koji je sa svojim stranim investicijama napravio neki pomak koji se odnosi na zapošljavanje radnika, na uredno izmirivanje obaveza

prema državi. Naravno, da nema, da je to jedna lepeza fijaska kojom vi u ovim sparnim danima, da tako narodski kažem, ladite i građane Crne Gore i Skupštinu dok ne prođu ove vrućine. A, mogla bi se napraviti ovdje i analogija sa odnosom prema domaćim investitorima, ili su kod nas domaći i strani investitori jedno te isto i svakome je jasno da postoje privilegovani domaći investitori koji nemaju nikakvih obaveza prema državi koji milione i milione evra ne isplaćuju porez za doprinos a o čemu je govorio i kolega Janko Vučinić i moj kolega Vladislav Bojović, a naravno oni koji bi željeli da investiraju na osnovu zakona, na osnovu legislative i fer i poštenih uslova nikada ne mogu da dođu u obzir, jer je Crna Gora jedno zarobljeno hermetično društvo u kome se jasno znaju pravila.

Ja se samo nadam da ovdje neće biti zloupotreba jer se vi dobro sjećate one afere o švercu oružlja u Libiji kada je jedna crnogorska firma 2011.godine bila optužena da je prekršila embargo Ujedinjenih nacija i švercovala oružje u Libiji, ali kao što ste i sami rekli ništa se ovdje ne očekuje, tako da ne očekujem ni ja kad...

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Knežević. Poslanik Srđan Perić, ima riječ, a neka se pripremi poslanica Jasavić i time završavamo krug diskusija. Izvolite kolega Perić.

SRĐAN PERIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, ne bih se posebno osvrtao na sam zakon u smislu onog što se nalazi na papiru, jer je on zaista kozmetičke prirode, ali bih iskoristio svoje izlaganje koji je svojevrsan omaž velikom crnogorskom reditelju Živku Nikoliću, jer ono što je on uspio da ovjekovječi u filmu "Čudo neviđeno", to je ono što imamo u oblasti investicija u Crnoj Gori. I kao što je trebalo za ovu vrstu pristupa ekonomiji imati određenu mantru, ona kao da je preslikana rečenica iz tog filma koja kaže: "Ono što sam sada zamislio to niđe, niko, nikada vidio nije". I kao u filmu naše faze investicionog razvoja zaista potpuno prate fabulu filma. Na samom početku filma lokalni kabadahija obećava svima da će sjajno živjeti, da će se jezero isušiti i da je njihovo samo da prođu tunelom kroz more i da uživaju. Isto tako smo čuli mantu paralelno tome od ove Vlade da će nama investitori donijeti nova radna mjesta, veće plate, novu halu, da će nam donijeti, poboljšati ekonomski ambijent, da će porasti Dži Di Pi, da će se smanjiti nacionalni dug, to je potpuno saglasno ovoj priči iz filma.

U drugoj fazi filma, imamo situaciju da je zbog previda nivoa mora selo umjesto da se jezero isuši, počelo da plavi i umjesto plodnih žitnica mi smo dobili potok u filmu, a u realnosti umjesto svih ovih obećanja dobili smo otkaze, dobili smo sumnjive investitore, dobili smo velike dugove, kao šlag na tortu dolaze dugovi KAP-a, odnosno izdate garancije koje smo platili sa 100.000.000 eura i više, sa dodatnih 100.000.000 i više miliona eura duga za različite doprinose. I kao završna faza u filmu glavni projektant inženjer pandan premijeru u realnom životu konstatuje na pitanje lokalne kabadahije kako se to dogodilo da on ne zna gdje je nivo mora, da je on inženjer, a on mi je odgovorio, pa i nijesam baš, ostalo mi nekoliko ispita. Tako smo isto mi konstatovali da je naša ekonomska logika bila bazirana na neoliberalnom konceptu gdje su prepisivane sentence i pripisivane za svoje recimo Milton Fridmana da nema besplatnog ručka, koja nije rečenica lokalnog gurua već je preuzeta. Isto smo tako konstatovali da nema vizije u

ekonomskom vođenju zemlje, nema nikakve vizije ko treba da nam budu strateški partneri, nema nikakvog boljitka za građane što je najbitnije.

I na kraju, ono što je najvažnije, što smo možda tek na kraju povezali sa onim što nam se dešava, da naši ministri i da naša Vlada nema a ma baš nikakvo iskustvo u realnom privrednom i preduzničkom sektoru pod pretpostavkom da je iole uspješno i da građani opet ne plaćaju poslovne avanture ljudi iz Vlade i upravo zbog toga ovo izlaganje zaista je bespredmetno bazirati konkretno za zakon, opet kažem koji je više kozmetičke prirode, i nema tu nekih mnogo spornih stvari, ali hoću da kažem da je film "Čudo neviđeno", sniman prije 30 godina, a da oslikava ekonomski model razvoja Vlade Crne Gore. I zato je jasno da Vlada nema viziju i zato je jasno da su građani iz godine u godinu sve siromašniji i na žalost ili na svu sreću to je dokaz koliki je genije bio Živko Nikolić. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Perić. Imate jedan prijavljeni komentar na vašu diskusiju. Poslanik Obradović. Izvolite.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Zahvaljujem. Uvaženi gospodine predsjedavajući, uvaženi gospodine ministre, gospodine Šćepanoviću, poslanice, poslanici, poštovani građani,

Ja sam zaista morao da se javim za komentar, jer je gospodin Perić više pričao o filmu nego o stranim investicijama i zaista gospodine Periću, vjerovatno bi vi bili dobar scenarista da napišete scenario za neki drugi film, ali ja bih u skladu sa zvanjem vaše Pozitivna stranka da vi date nešto što treba unaprijediti u Crnoj Gori. Naravno, da ima dosta toga što je i dobro i što nije dobro, ali obzirom shodno zvanju vašem zvanju Pozitivna, trebali bi da date i pozitivno zvanje, pozitivno nešto da unaprijedite, a ne samo negativno kritički da se odnosite prema svemu onome što je odrađeno uz to u negativnom kontekstu pominjati i premijera i tako dalje.

Smatram da nije ništa loše imati taj prefiks negativna stranka, jer postoje i anode i katode i protoni, elektroni i negativna krvna grupa i pozitivna krvna grupa i tako dalje, veoma je korisno biti negativan, ali neka to stoji autentično u nazivu stranke i tako dalje i shodno tome se i ophoditi. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam. Da li želite odgovor kolega Perić? Izvolite.

SRĐAN PERIĆ:

Evo da vam odgovorim replikom iz filma u odnosu na vaš odgovor. Realno govoreći ja sam i očekivao da ćete ovako početi izlaganje. Šta treba raditi? Ne treba rasipati nacionalno bogatstvo, treba podstaći mali i srednji biznis, treba pomoći ljudima koji realno rade u privredi, ne treba se zalijetati za strateške partnere da će nam donijeti med i mlijeko, ali neće, jer sa istim novcem možemo pokrenuti i industriju obnovljive energije i čitav set drugih mjera. Ali, ja sada da se vratim na ovo zašto mi je bila čast da imam priliku da kroz fabulu filma Živka Nikolića objasnim šta je to šta vi zaista radite. I

scenario koji vi radite, horor scenario crnogorske privrede. Znači, na žalost vi se krećete, žanrovski gledano, između horora i komedije.

Podsjetiću vas da je to zaista za Monti Pajtona, da je najveće crnogorsko preduzeće prodato otprilike potpisom na salveti u nekom lokalnu. Toliko ni Kventin Tarantino daleko nije išao. I ovdje zaista ja vas neću pitati, jer odgovor znam, ali vi ste stranka ljevice, vi govorite o tome kako ste nekakva stranka stabilnosti ne znam čega. Građani su sve siromašniji i siromašniji. Juče sam govorio, sasvim je prirodno i normalno u Crnoj Gori da imate 30 ili 35 godina da ste bez posla i još prirodnije i ako imate završen fakultet da ste bez posla. Da radite na crno, da nemate sigurnu budućnost, da ne možete da zasnujete porodicu, a za sve to imate rješenje. Znači, samo pažljivo gazdovanje nacionalnih resursa, bogati smo njima, a pri njima smo i siromašni. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Perić. Ima riječ kolegunica Azra Jasavić i time završavamo današnje diskusije. Izvolite kolegнице.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem.

Poštovani potpredsjedniče, poštovani ministre, gospodine Šćepanoviću, uvažene kolegнице, uvažene kolege i poštovani građani,

Kolege iz DPS-a. Čudo neviđeno je da je pet milijardi eura uloženo u investicije od referenduma do sada. A ne vidi se đe su te pare pošle, pa ja imam pitanje za vas. Je li ovaj novac potrošen na ljepotu poroka Demokratske partije socijalista, da znamo đe su pare, te su pare narodne, pa nam treba odgovor đe su? Samo nam recite, ako je u pitanju ljepota poroka DPS-a da znamo da je na to potrošen toliki novac, jet to je naš zajednički novac.

Ono što bih ja da pitam ministra i da se fokusiram i na odredbe zakona, jeste to šta vas je rukovodilo da promijenite član 7, vidim da ste ovdje u ovom dijelu promijenili mogućnost da strani investitor ne može imati u privrednom društvu iz stava 1 ovog člana udio veći od 49% akcijskog kapitala ili vlasničkih prava, kada je u pitanju oružje, na način što ste fokusirali se da odobrenje daje za stranog investitora koji može ulagati u privredno društvo ministarstvo nadležno za poslove spoljne trgovine, a pri tom se to odobrenje daje na osnovu mišljenja ministarstva nadležnog za poslove odbrane unutrašnjih poslova. To je ono što je i kolega Bojanić potencirao i pitao kakve benefite od toga očekujete i koliko novca možemo očekivati od svega ovoga. Vjerovatno se radili neku kvalitetnu analizu. I ono što želim da vas pitam, jest sljedeće.

Zašto ste u članu 25, mi ćemo amandmanski djelovati doslovice stoji rekli da članovi Savjeta su tri ministra, predsjednik Upravnog odbora, što je u redu, zajednice opština, predsjednik Privredne komore i to je u redu, jedan član koga predlažu Udruženje stranih investitora, a na čiji izbor saglasnost daje Vlada. Zašto ste ograničili Udruženje stranih investitora, samostalnost da oni samostalno predlažu ko će biti njihov predstavnik i zašto ste u svaki posao uključili Vladu?

Na ovaj način, meni se čini, pokušavate da disciplinujete Udruženje stranih investitora i da Vlada bude ta koja će davati saglasnost što ne smatram da je potrebno i u tom pravcu ćemo djelovati amandmanski, a to možemo, jer se upravo ovaj član mijenja u jednom drugom dijelu. I samo želim da kažem da je suština priče da strane investicije

zavise od toga koliko funkcioniše pravni sistem. Koliko je stabilna pravna sigurnost i koliko imamo vladavinu prava i jake institucije. Sve do onog momenta dok ne budu imali jake institucije, dok ne budemo imali nezavisno pravosuđe i tužilaštvo ovih stranih investicija i ako bude, kako ih je bilo od referenduma, nikakvih efekata od njih neće imati građani, imaće samo oni koji učestvuju u tim investicijama kroz sistem ugradnje, jer taj sistem ugradnje je promovisan za vrijeme vaše vladavine, jer da nije promovisan sigurno bi benefite od tih pet milijardi imali građani. Građani, zaista loše žive i sve je veći broj nezaposlenih i nije to samo zbog ekonomske krize, nego je to zbog toga što se na osnovu stranih investicija koje su ovdje ulagane neko debelo obogatio, a neko dobro osiromašio. Najbolji dokaz za to je afera Telekom, gdje imate podatak, a egzaktne podatke ćemo brzo dobiti da je obećano stranim investitorima po onome što govore radnici iz Telekoma da ni jedan sudski spor neće biti izgubljen vezano za prava radnika i na osnovu analize koju ćemo brzo dobiti i odgovore koje ćemo dobiti. Očekujem. Vidjećemo da je nevjerovatno mali broj uspješno završenih sporova gdje su radnici tražili svoja prava, odnosno crnogorski sudovi su u ovim slučajevima, uglavnom odbijali tužbene zahtjeve radnika Telekoma, bez obzira na osnovanost ili ne. To je ono što će sasvim sigurno u predstojećim godinama se detaljno ispitivati i na tome će se posebno raditi radi...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolegice Jasavić. Ovim su završene diskusije. Evo prilike za završnu riječ ministre. Naravno, nema komentara u završnoj riječi jer druga strana ne može da odgovori. Ko je prijavio? Izvinjavam se ministre, kolegice Šćepanović. Izvolite.

MARTA ŠĆEPANOVIĆ:

Ja se izvinjavam, samo sam htjela da reagujem na poslednju rečenicu koju je kolegica rekla da su crnogorski sudovi odbijala tužbene zahtjeve radnika Telekoma, bez obzira na to da li su osnovani ili ne. Ja pretpostavljam i vi nijeste vršili uvid u te sudske predmete da možete tek tako da kažete da su sudije odbijale osnovane zahtjeve a vjerujem da su radnici imali pravo i žalbe i išli su do najviših sudskih instanci. Samo tu reagujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Kolegice Jasavić odgovara na komentar.

AZRA JASAVIĆ:

Kolegice Šćepanović, samo da vam odgovorim, bila sam advokat radnika Telekoma i zastupala sam Sindikat Telekoma, to je bilo poodavno. Imala sam priliku da mi upravo to radnici saopšte i onda sam izvršila analizu svih ranijih predmeta koji su vodili drugi advokati. To je trajalo negdje od privatizacije Telekoma i nećete vjerovati, a o tome ću sigurno i pitati ministra pravde i on će nam ovdje dostaviti i odgovor koji ću dostaviti i vama lično, jer smatram da treba da ga imate s obzirom da to potencirate, da je u svim slučajevima oko tehnološkog viška, pa čak i kod prava radnika koji su bili sindikalno angažovani sud presuđivao u korist Telekoma. To je ono što zabrinjava, to je tako išlo i do Vrhovnog suda, a sasvim sigurno da će nam ministar pravde dati detaljnije informacije koje ću proslijediti i vama i upoznati crnogorsku javnost sa tim. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Ministre, završna riječ do pet minuta.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Zahvaljujem.

Zaista se zahvaljujem svima na konstruktivnoj raspravi. Ono što je moj generalni utisak i mislim da je to dobro, jeste da danas kada govorimo o investicijama ne govorimo da li, nego kako. Što se tiče generalnog obuhvata ili odnosa prema onome što su rezultati investicione politike u Crnoj Gori, tu vrlo često mislim da treba da pribegnemo objektivizaciji kriterijuma. Ono što su rezultati Crne Gore u definisanju investicionog ambijenta, o tome najbolje kažu globalno referentni autoriteti oličeni u indeksima koji se bave upravo ovom problematikom. Po tom pitanju, mislim da ćemo se lako složiti da je Crna Gora uradila jako puno. Ne kažem da vjerujete Vladi Crne Gore, ili Parlamentu ili bilo kome drugom, pogledajte što po tom pitanju kažu najznačajniji svjetski indeksi počev od Heriteš fondacije, Frejzer instituta, Duing biznis riporta i tako dalje i gdje se nalazimo u odnosu na okruženje po tom pitanju.

Ovih pet milijardi koje su raznim formama ušle u Crnu Goru od referendumu do danas, upravo je to rezultat takve investicione politike, a nadam se da ćemo se složiti da je to nešto što je dobro. Lako ćemo se složiti da je to nešto što nije dovoljno i da po tom pitanju moramo na dnevnoj bazi da unapređujemo biznis ambijent. Danas na stolu upravo imamo mali doprinos svemu tome, jeste poboljšanje Zakona o stranim direktnim investicijama koje omogućava strane investicije u namjensku industriju u Crnoj Gori, u industriju koja već danas pokazuje vrlo značajne rezultate po pitanju onoga što je želja svih nas, a to je uvođenje novih tehnologija, novih hua investicije i novo zapošljenje.

Bilo je pitanja oko toga šta se još radi po pitanju i regionalnog razvoja i sjevera i tako dalje. Znači, ono što je definitivna anatomija ili fizionomija investicionog sistema u Crnoj Gori ono je definisano ovim sistemskih zakonima koji se odnose na poresku politiku, koji se odnose na biznis administraciju, koji se odnose na uvođenja eura kao sredstva plaćanja i ono što sada mi radimo u Crnoj Gori, jeste fino podešavanje sistema. Zašto? Zato što danas u svijetu svako trči trku za investicijama. Sve zemlje od najbogatijih do najsiromašnijih trude se da privuku investicije, kako domaće tako i strane, ono što se zove otvaranje novih radnih mjesta po tom pitanju i pitanju regionalnog razvoja mnogo puta smo razgovarali i znamo kakva lepeza podsticaja po tom pitanju stoji i Vladi i Parlamentu na raspolaganju od onoga što je definisanje prostornih planova, lokacija za turizam, budžeta u okviru regionalnog razvoja i ulaganja u infrastrukturu, koju smo imali prije par mjeseci da prezentiramo ovdje u Parlamentu. Definisane su biznis zone u najvećem broju opština na sjeveru, odnosno u svim opštinama koje su imale inicijative po tom pitanju, a spremamo i paket podsticajnih mjera koje će biti sledećih nedelja, odnosno u nekoliko sledećih mjeseci na raspravi u Vladi.

Po pitanju nekih konkretnih pitanja, kao što ste sugerisali potpredsjedniče, trudiću se da ne zloupotrijebim završnu riječ i da pokušam da zatvaram dileme a ne da ih otvaram. Po pitanju stava da Savjet nije definisan u skladu sa zakonom, mislim da jeste. Savjet za strane investicije je definisan, odnosno imenovan u skladu sa zakonom koji je tada i sada važio. Ono što sada mi predlažemo jeste definisanje dodatne stavke koja kaže da saglasnost za to mora da definiše Vlada. Po pitanju ekonomsko državljanstvo u

ovom momentu imamo uredbu po kojoj funkcioniše ovaj proces. Ona je objavljena 18.juna 2010. godine. Imamo vrlo opsežne rasprave u Vladi, kako da se taj sistem poboljša, da ne ugrozimo ono što je naša evropska obaveza iz evropske agende, a da opet djelujemo stimulišeće na one ljude koje želimo da vidimo u Crnoj Gori sa aspekta doprinosa koje mogu da daju ekonomskom razvoju.

Što se tiče direktnog pitanja gdje su pošle pet milijardi investicija, vrlo precizno u Registru Centralne banke postoji struktura i nomenklatura šta je po tom pitanju pošlo u privatizaciju, šta je po tom pitanju pošlo u nekretnine, šta su to bile strane direktne investicije i na bazi toga može svako od nas potpuno objektivno da pogleda gdje su direktno pošle te investicije i ko je po tom pitanju imao koristi. Od ovih pet milijardi koje pominjemo samo u djelimičnu privatizaciju Elektroprivrede investirano je 450 miliona, nešto za manjinske akcije, odnosno manjinske pakete, nešto za ono što je bio državni paket u ovome...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, isteklo je vrijeme.

Ovim smo završili raspravu o Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stranim investicijama. Naravno i o ovoj tački ćemo se izjasniti naknadno, kada se budemo izjašnjavali o ostalim tačkama.

Sada pošto je riječ o istom predlagraču prelazimo na **Predlog zakona o potvrđivanju sporazuma o trgovini oružjem.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su doktor Vladimir Kavarić, ministar ekonomije i Goran Šćepanović, generalni direktor Direktorata za multilateralnu i regionalnu trgovinsku saradnju i ekonomske odnose sa inostranstvom. Izvjestioci odbora su doktor Miodrag Vuković Zakonodavnog odbora i Nikola Gegaj Odbora za međunarodne odnose i iseljenike.

Otvaram pretres i pitam predstavnika Vlade, odnosno ministra Kavarića, želi li dopunsko obrazloženje?

Izvolite.

VLADIMIR KAVARIĆ:

Gospodine predsjedavajući, dame i gospodo,

Zakonom o utvrđivanju sporazuma o trgovini oružjem dodatno se promoviše kontrola uvoza, izvoza, tranzita, pretovara i posredovanja za sva konvencionalna oružja i municiju. Proliteracija konvencionalnog oružja i municije bilo je konstantno sredstvo za podsticanje međunarodnih i regionalnih konflikata širom planete. Laka dostupnost zaliha i zloupotreba oružja i municije doprinosi kršenju ljudskih prava iz Međunarodnog humanitarnog prava. Složena mreža, različiti subjekti i ogroman udar na ekonomiju i društvo širom svijeta čini ovu temu dovoljno značajnom da bude posebno identifikovana i označena za kontrolu i moguću eliminaciju kroz dostignuće globalno pravnog obavezujućeg sporazuma. Predmet ovog sporazuma je uspostavljanje najviših mogućih zajedničkih standarda za regulisanje i unapređivanje regulisanja međunarodne trgovine, sprječavanje i iskorjenjivanje nelegalne trgovine konvencionalnim oružjem u cilju doprinosa međunarodnom regionalnom miru bezbjednosti i stabilnosti, smanjivanju

ljudskih patnji, promovisanju saradnje, transparentnosti i odgovornog postupanja država članica u međunarodnoj trgovini.

Crna Gora je 2006. godine, zajedno sa još 152 članice Ujedinjenih nacija, podržala početak pregovora o ... sporazuma koji je usaglašen i otvoren za potpisivanje 03.juna 2013.godine. Crna Gora je jedna od 66 zemalja koje su prve potpisale sporazum sa namjerom da bude jedna od prvih 50 koje će sporazum ratifikovati, što je i uslov za njegovo stupanje na snagu. Crna Gora je članica svih relevantnih međunarodnih sporazuma koji se odnose na konvencionalno razoružanje. To su: Konvencija o raznim vrstama konvencionalnog oružja sa pratećim protokolom, Konvencija o zabrani kasetne municije, Konvencija o zabrani protiv pješadijskih mina i tako dalje. Kao članica Ujedinjenih nacija, OEBS i drugih relevantnih organizacija Crna Gora postoji i primjenjuje mjere koje se odnose na kontrolu i smanjenje malog i lakog naoružanja.

Sporazum o trgovini oružjem do 02.aprila 2014. godine ratifikovala je 31 zemlja, dok je 118 zemalja potpisalo sporazum. Kako bi isti stupio na snagu neophodno je 50 zemalja da ratifikuje navedeni sporazum. Među zemljama koje su ratifikovale ovaj sporazum su: Njemačka, Irska, Italija, Letonija, Hrvatska, Slovenija, Španija, Velika Britanija, Makedonija i Albanija. Od sporazuma se očekuje da suštinski doprinese međunarodnom miru i bezbjednosti, da smanji patnju i napravi razliku u životima miliona ljudi, naročito onih u kriznim situacijama koji trpe zbog nelegalne i nekontrolisane trgovine oružjem. Ono što je, i rekao sam prilikom rasprave u okviru prethodne tačke, suština ovog procesa jeste, kao što je i samo rečeno u uvodnom izlaganju, da Ujedinjene nacije kroz ovaj koncept promovišu i kroz međunarodne sisteme donošenja odluka implementiraju sistem kontrole u trgovini i proizvodnji naoružanjem. Formalno pravni aspekt ove situacije jeste da Evropska unija svim svojim članicama i zemljama koje su zemlje kandidati preporučivala usvajanje ovog sporazuma. Činjenica je da Crna Gora ratifikovanjem ovog sporazuma ne donosi ništa novo u svojoj regulativi, jer su naši standardi koje je Crna Gora usvojila mnogo striktniji i rigorozniji od onoga što se predlaže sporazumom. Na ovaj način, ratifikovanjem ovog sporazuma Crna Gora staje u, kako smo vidjeli, 50 zemalja svijeta, najprogresivnijih zemalja koje su prepoznale značaj ovakvog sporazuma. Zahvaljujem se.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala i Vama ministre.

Pitam izvjestioce odbora žele li riječ.

Kolega Gegaj u ime Odbora za međunarodne odnose, izvijestilac, izvolite.

NIKOLA GEGAJ:

Imam potrebu i obavezu kao predlagač ispred Odbora za međunarodne odnose i iseljenike, da kažem da smo danas na sjednici Odbora za međunarodne odnose raspravljali Prijedlog zakona o potvrđivanju sporazuma o trgovini oružjem i jednoglasno prisutnih poslanika usvojili. Toliko i hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Prema onome što imamo sada u evidenciji, imamo samo jednog prijavljenog diskutanta, kolegica Jasavić.

Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem,

Tema oružja je vrlo inspirativna i slike koje gledamo poslednjih mjeseci su zaista poražavajuće u širem regionu. Želim samo da povodom svega toga osudim sve ono što se dešava nevinim žrtvama u Gazi i u vezi sa tim želim dai komentarišem i pozdravim sve ono što radi Vlada i vi na ovom putu vezano za kontrolu trgovine oružjem, zato što nedozvoljeno trgovanje oružjem proizvodi velike katastrofalne posledice. Iz tog razloga će Pozitivna Crna Gora podržati ovaj Predlog zakona i smatramo ga neophodnim. Prvenstveno iz razloga što ovaj sporazum uspostavlja najviši mogući međunarodni standard i cilju regulisanja međunarodne trgovine konvencionalnim oružjem. Ovaj sporazum treba da spriječi i iskorijeni nelegalnu trgovinu konvencionalnim oružjem i da spriječi njegovo preusmjeravanje, da doprinese međunarodnom regionalnom miru, bezbjednosti i stabilnosti, da smanji ljudsku patnju. Ljudske patnje je, kao što vidimo, jako puno od oružja, posebno je puno od onog koje se nelegalno distribuiraju. U tom pravcu želim da kažem, da promovisanje saradnje transparentnosti i odgovornog postupanja država članica u međunarodnu trgovinu konvencionalnim oružjem je nešto što treba podržati.

Ovaj sporazum na kvalitetan način reguliše pitanje i međunarodne pomoći koje pružaju države članice jedna drugoj prilikom primjene ovog sporazuma u pogledu pravne ili zakonske pomoći, institucionalne izgradnje kapaciteta u tehničko materijalnom ili finansijskom smislu. Ovaj zakon promoviše i sporazum institut konferencije države članica koje sazivaju sekretarijat koji se osniva u skladu sa članom 18 ovog zakona. Ovim sporazumom se taj sekretarijat osniva radi pomaganja državama članicama u efikasnoj primjeni ovog sporazuma. Privremeni sekretarijat će do prvog sastanka konferencije država članica biti odgovoran za administrativne funkcije obuhvaćene ovim sporazumom. Ono što je poseban motiv da se podrži, sa mog stanovišta i stanovišta Pozitivne Crne Gore, ovaj sporazum jeste što je to jedini sporazum koji se bavi kontrolom legalne trgovine konvencionalnim naoružanjem i njegovom municijom, koji je pregovaran pod okriljem Ujedinjenih nacija.

Crna Gora je 2006. godine zajedno sa 152 članice Ujedinjenih nacija podržala otpočinjanje pregovora o tekstu sporazuma koji je usaglašen i otvoren za potpisivanje od juna 2013.godine. Ono što je važno istaći i što građani treba da znaju, da je Crna Gora jedna od 66 zemalja koje su prve potpisale sporazum sa namjerom da bude jedna od prvih koja će sporazum ratifikovati što je uslov za njegovo stupanje na snagu. Zato pozivam kolege da podržimo ovaj sporazum i da glasamo ovaj zakon, jer na ovaj način su nelegalnu distribuciju naoružanja koja nanosi silnu patnju građanima i ljudima, možemo u nekoj, ne bih mogla reći zavidnoj mjeri, ali u znatno većoj mjeri da poboljšamo i zaštitimo nesrećne ljude koji su u poziciji da od naoružanja usred različitih okolnosti stradaju. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam, kolegice Jasavić.

Ima li potrebe za završnom riječi, ministre?

Ovim konstatujem da je pretres završen, da ćemo se o ovoj tački izjasniti naknadno. Zahvaljujem se ministru Kavariću i pomoćniku Šćepanoviću za učešće u današnjem radu.

Mi prelazimo na sledeću tačku dnevnog reda, **Predlog odluke o donošenju prostornog plana posebne namjene Nacionalnog parka "Lovćen"**.

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Branimir Gvozdenović ministar održivog razvoja i turizma i Sanja Lješević - Mitrović pomoćnica ministra. Izvjestioci odbora su Veljko Vasiljević Zakonodavnog i doktor Predrag Sekulić Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje.

Obavješten sam da je predstavica Vlade prisutna i da će uskoro ući u plenarnu salu da nam da dopunsko obrazloženje. Ministar nije u zemlji, tako smo obaviješteni.

Dakle, pozdravljam gospođu Lješević - Mitrović, koja će u ime predlagača dati dopunsko obrazloženje.

Proceduralno? Izvolite kolega Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, vjerujem da govorim u ime većine kolega, makar iz opozicionih redova, s obzirom da se radi o jednoj veoma važnoj tački današnjeg zasijedanja. Smatram da je ovdje neophodno prisustvo ministra, gospodina Gvozdenovića, i da je on morao i mogao uskladiti sve svoje obaveze, jer je njegov dolazak u Skupštinu prioritet. Tako da smatram da bi ovdje trebao da bude prisutan ministar Gvozdenović i da bez njegovog prisustva ne možemo raspravljati o ovoj izuzetno važnoj temi.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Samo da vas podsjetim da smo mi danas na Kolegijumu imali ovu činjenicu i da su članovi kolegijuma upoznati sa ovom činjenicom i da je bila saglasnost da se može raspraviti ova tačka i sa pomoćnicom ministra, vrlo kompetentnu za ovu temu. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Prihvatam da Kolegijum mora da zasijeda i da raspravlja o načinu kako će funkcionisati Skupština, ali smatram da Kolegijum nije vatikanska konklava koja donosi ključne odluke o načinu na koji ćemo mi ovdje funkcionisati. Ovdje je do sad uvijek bilo pravilo da ministar mora biti prisutan i da bude rasprava kada je ministar u plenumu, a ne da nam se šalju pomoćnici, zamjenici, sekretari i raznorazno osoblje. Na taj način se demonstrira jasno nepoštovanje prema ovoj Skupštini, prema ovim poslanicima koji se pripremaju za zasijedanje vezano za današnji dan, ali ukoliko je Kolegijum donio takvu odluku i koliko shvatam da većina kolega smatra da možda treba da se ovako nastavi, da nastavimo u ovom ubrzanom ljetnjem tempu sa pet pet minuta strogog režima, onda neka bude tako, ali vjerujte da na ovaj način učestvujemo u sopstvenom ponižavanju nas kao poslanika i ljudi koji donosimo ovdje zakone.

PREDSEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam kolega Kneževiću.

Koliko sam shvatio, imate razumijevanja za odluku koja je donešena na Kolegijumu u prisustvu predstavnika i vašeg Kluba. Imali smo činjenicu da ministar nije u zemlji i imamo činjenicu da vrlo kompetentna pomoćnica ministra može braniti ovaj zakon.

Mislim da nemamo razloga da ne nastavimo. Na molbu kluba Pozitivne pet minuta pauze.

-Pauza-

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Zahvaljujem se kolegama, posebno kolegi Kneževiću na kooperativnosti i razumijevanju, da dosta ubrzanim ritmom moramo nastaviti rad da bi stigli da raspravimo većinu onoga što smo planirali.

Nastavljamo sa Predlogom odluke o donošenju prostornog plana posebne namjene Nacionalnog parka "Lovćen". Predstavnica Vlade pomoćnica ministra Sanja Lješковиć - Mitrović daće dopunsko obrazloženje.

Izvolite.

SANJA LJEŠKOVIĆ - MITROVIĆ:

Dobar dan svima, nadam se da ću kompetentno pokušati da vam predstavim ovaj prostorni plan Lovćena. Znaete da se radi o Nacionalnom parku koji je vrlo specifičan za crnogorske prilike. Za razliku od svih ostalih nacionalnih parkova on ima, ne samo tu prirodnu i predionu vrijednost, nego ima i simboličku vrijednost za svakog građanina Crne Gore, obuhvata prostor ovaj planski dokument, obuhvata posebne namjene obuhvata Nacionalnog parka "Lovćen" sa zaštitnom zonom. Šta je specifičnost ovog plana? Jeste da se prvi put nakon prethodnog planskog dokumenta uvode i tri nivoa zaštite. Više puta smo pričali o ovom planskom dokumentu. Pokušaću danas da vam kažem ono što je možda najbitnije i što je u prethodnim raspravama o ovom planskom dokumentu dovelo do nedoumica. Pored razvoja turizma i razvoja poljoprivrede na čije obrazloženje smo se u prethodnim navratima najviše zadržali i najviše dali podataka. Danas ću pokušati da vam obrazložim ono što je možda i građanima najvažnije, a to je da su turistički kapaciteti i lokaliteti na Ivanovim koritima Majs.. i Konjsko i za ta dva prostora je rađena detaljna razrada. Da je za Dolove sa lokvama predviđena izrada državne studije lokacije, a za sve ostale lokacije kao što su Bjeloši, Krstac, Kuk, Njeguši je data direktna implementacija iz ovog planskog dokumenta, tako da ljudi koji su zainteresovani da investiraju na svojim imanjima mogu dobiti direktne urbanističko tehničke uslove iz ovog planskog dokumenta.

Ono što je, takođe, značajno da je ovaj prostor opterećen sa dva koridora. Jedan koridor je kabla, od Donje Lastve preko Čeva do Pljevalja i sledeći je žičara koja je vrlo značajna pored toga što ima, i više puta se ovdje čulo i predioni uticaj, ima svoje ogromne benefite na ovaj prostor u smislu dovođenja turista na Ivanova korita, na Lovćen sve do prijestonice Cetinje, ali i otvaranje novih vizura na tako značajan segment ovog nacionalnog parka koji je svakom građaninu Crne Gore značajan, kako pogled sa Lovćena, tako i pogled na mauzolej i na Lovćen.

Ono što je najznačajnije za građane to je da smjernice za sprovođenje plana, već sam rekla, građani mogu odmah dobiti urbanističko tehničke uslove, iz dvije

detaljne razrade i da u svim zonama zaštite i u drugoj i trećoj se mogu dobiti direktne smjernice za implementaciju. Toliko, ako ima nekih pitanja tu sam na raspolaganju.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala pomoćnici ministra Lješковиć - Mitrović.

Idemo sa uvodnim izlaganjima.

Imate pitanje? Izvolite kolega Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Jedna od primjedbi koja je upućena bila od stranemještana Dolova, jeste da je potrebno riješiti imovinsko pravne odnose, odnosno razdvojiti svojinu ličnu, crkvenu, javnu na šta je tada bio odgovor radnog tima da izrada te topografsko katastarske podloge nije u nadležnosti obrađivača plana. Zašto to pitam? Kad je građena žičara u Dubrovniku ona je stala sa radom zato što su se javili ljudi koji su bili nezadovoljni rješavanjem imovinsko pravnih odnosa i tada je grad Dubrovnik pretrpio višemilionsku štetu. To se desilo osam godina nakon izgradnje žičare i ne bih volio ukoliko taj projekat žičare zaživi, a koji eto da napravim neku digresiju prvi spomenuo kralj Boro Miranović, ako se sjećate 90-ih godina, kada mu se tadašnji i sadašnji premijer smijao da se radi o jednom avanturističkom projektu ala Indijana Džonsa, evo se sad nalazi u Vladinom projektu. Ne bih volio, da ako se kad ta žičara izgradi, da nam se desi ono što se dogodilo u Dubrovniku, ne Boru Miranoviću, nego što se dogodilo Dubrovniku, ali Crna Gora je za kratko vrijeme uspjela da dobije kralja Bora Miranovića i princa Petrovića, mislim da stvarno idemo ka jednom obliku neformalne, ali suštinske monarhije. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam kolega Kneževiću.

Odgovor na pitanje.

SANJA LJEŠKOVIĆ - MITROVIĆ:

Zahvaljujem na pitanju. Naravno, kao što ste i upoznati, planiranje ne prepoznaje vlasništvo i to je osnov kvalitetnog planiranja.

Što se tiče Dolova, već sam napomenula da se predviđa u fazi, ako ste čitali plan, vidjećete da u fazama i dinamika realizacije imate period od naredne tri godine koji se definiše kao startas. period gdje se osim donošenja ovog planskog dokumenta predviđa i harmonizacija plana sa ostalim državnim i lokalnim planovima, koje se odnosi i na projekat žičare Kotor - Cetinje. Naravno, zbog toga je i predviđena izrada državne studije lokacije na tom prostoru kad nemamo ažurne katastarske podloge planom dajemo smjernice da se dalje prostor istražuje i planira. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala vam na uvodna izlaganja. Poslanik Sekulić će u ime Kluba Demokratske partije socijalista dati uvodno izlaganje a neka se pripremi koleginja Kalezić. Izvolite kolega Sekulić.

PREDRAG SEKULIĆ:

Hvala potpredsjedniče. Uvažene kolegice, kolege, uvažena kolegice Lješković Mitrović,

(Prekid)...koji su rijetkost ne samo za Crnu Goru, nego za šire eko sisteme. Ono što je voma značajno, kažem još jedan put, da ta i tolika prirodna ljepota treba da bude približena svima onima koji žele da je vide. Naravno, sama žičara kada bude izgrađena biće atrakcija sama po sebi i navodiće mnoge koji dolaze u Crnu Goru da vide prirodne ljepote Crne Gore i da se provozaju tom žičarom. To je nešto što je naša budućnost i ono što je, rekao bih, veoma značajno za mještane ovog dijela, odnosno one koji imaju imovinu na Lovćenu ili onog dijela Lovćena koji žele da se bave poljoprivrednom, jeste upravo ta mogućnost da to bavljenje poljoprivredom bude na pravi način, odnosno da poljoprivredni proizvodi budu na pravi način predstavljeni na trpezama budućih eko sela, katuna ili mini hotela koji mogu biti izgrađeni na ovom području. Kažem, još jedan put, mi smo već raspravljali o ovom planu posebne namjene i vjerujem da će i kolege iz opozicionih klupa dati svoj glas za, zato što ne vidim ni jedan jedini razlog koji bi mogao da ih navede da drugačije odluče. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam kolega Sekulić.

Koleginica Kalezić u ime Kluba Demokratskog fronta, a neka se pripremi kolega Tuponja.

JELISAVA KALEZIĆ:

Poštovani potpredsjedniče Mustafiću, uvažene kolegice i kolege, poštovana kolegice Lješković - Mitrović, poštovani građani Crne Gore,

Ukazaću na okolnosti koje u stvari su na neki način pitanje prigovora savjesti struke. Ovaj plan koji je pred nama, već sam imala priliku da kažem, je stručno kvalitetno urađen. Sa poštovanjem u mjeri ukoliko je to bilo moguće, jer to je ipak nešto beskonačno koliko se građani mogu uključiti, obavijestiti, koliko mogu da artikuliraju svoje zahtjeve, dakle, po mnogim planerskim parametrima i parametrima procedure plan je kvalitetan. Međutim, postoji ona druga strana koja nije tako blistava, a to je što je programskim zadatkom zahtijevano da upravo kroz ovu zonu prođe koridor kabla od Pljevalja prema Lastvi, što nije bilo neophodno, naprotiv, trebalo je to riješiti mnogo drugačije, jer na ovom primjeru imamo na djelu svijest da je prostor Crne Gore jeftin. Mi treba da se suočimo sa vrlo velikim štetama da bi smo shvatili da je prostor Crne Gore jako skupa stavka, a prostor nacionalnog parka u okviru te skupe stavke ekskluzivna stavka. Dakle, i skupa i ekskluzivna. To je ono što ovaj plan nije mogao da iznese. To ne pripada ni obrađivaču, to ne pripada ni stručnom timu iz ministarstva, to pripada politici koju ja na ovaj način prozivam kao politiku nedobronamjernog ili da kažem neobazrivog odnosa prema prostoru. I dalje tvrdim da je glavna mana ovog plana to što kroz plan prolazi koridor kabla od Pljevalja do Lastve, bez obzira što je on znatno korigovan od prvobitnog rješenja i što su te štete u priličnoj mjeri umanjene, ali nije trebalo da prođe uopšte.

Druga stvar, to je pitanje žičare. Ne sporim da je u turističke svrhe žičara smisljena, potrebna ali nije dokazano koliko je opravdana. Zašto? Zato što ona treba da se održava i da se izdržava. Upravo nekoliko studija opravdanosti koje su rađene, rađene su sa bitno različitim ulaznim parametrima i to je nešto što izaziva sumnju. Drugo što

izaziva nelagodu, to je što je u obrazloženju provučeno da će u tom budućem, očekivanom privatno javnom partnerstvu kad se nađe koncesionar ako zatreba država učestvovati finansijski. To mislim da ne bi smjelo da se desi. Ako treba da država učestvuje finansijski, onda dajmo da to radimo svojim snagama, ako su tačne studije opravdanosti da će biti dobrih finansijskih rezultata onda dajmo da to ostane u našem budžetu. To je ono što nije provjereno i što ćemo na žalost kad dođe do realizacije se suočiti pa ako to bude na optimističan način, kako je rekao kolega Sekulić, biću obradovana i javno ću povući svoju zebnju i sumnju, ali šta ako ne bude.

Konačno, ovaj plan dođe nešto kao vezana trgovina koje se sjećamo iz nekih mnogo teških godina, od prije 20-ak, kada kupujemo nešto što nam je neophodno, ulažemo u nešto što nam je neophodno, a to je zaista plan za razvoj područja nacionalnog parka, plan za održavanje života tih ljudi koji su tamo i unapređenja života, ali uz to kupismo i ...

PREDŠEDAVAJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam.

Postoji mogućnost komentara kasnije.

Sledeći prijavljeni diskutant u ime Kluba Pozitivne Crne Gore, kolega Goran Tuponja, a neka se pripremi kolega Andrija Popović.

Izvolite kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče, uvažene kolegice i kolege, poštovana gospođo Lješковиć - Mitrović, poštovani građani Crne Gore,

Po treći put dobijamo materijale koji se tiču Nacionalnog parka Lovćen i praktično sva tri puta dobijamo iste materijale. Dobili smo ih prvi put u aprilu 2013. godine, pa onda u novembru i evo sad u julu mjesecu. Praktično sva tri puta isti materijali, s tim što se, pretpostavljam, ovog puta sa usvajanjem amandmana kolege Banovića dobila i potrebna većina ovdje u Parlamentu, tako da će ovaj dokument biti najzad ovdje i usvojen. Moja diskusija neće biti bitno drugačija od one koja je već bila. Ona se odnosi na to da postoje određeni nedostaci u dostavljenim dokumentima poslanicima. Vi nam tri puta dostavljate materijale u kojima materijal nije konačan. To je citat iz vašeg materijala, gdje stoji napomena: "Napominjemo da ovaj materijal nije konačan i da ima ograničenja u pogledu nekih odgovora, a jedna od primjedbi Javnog preduzeća Nacionalni parkovi Crne Gore bila je da se prilikom zoniranja prostornog plana uzme u obzir i vlasništvo zemljišta kako ono nije bilo na raspolaganju obrađivaču, to je Javno preduzeće Nacionalni parkovi Crne Gore preuzelo obavezu da to obezbijedi zbog čega neki segmenti plana još ne mogu biti finalizirani". Vi to nama pišete tri puta. Da neki segmenti plana ne mogu biti finalizirani. Ne znam da li će oni ikada biti finalizirani, ako iz tri puta dođe do nas da oni nisu još finalizirani.

Ono što bih možda na početku trebao dakažem, da sam potpuno saglasan sa time da Vi budete predstavnik ministarstva po ovom pitanju cijeneći vašu kompetentnost po ovom pitanju. Ono zbog čega mi poslanici institiramo da to bude ministar je više političkog značaja nego stručnog. Tako da u tom smislu želim da prenesem da u Vama vidim sagovornika koji apsolutno kompetentno i kvalitetno može da odgovori na ova pitanja.

Pitanje dalekovoda je apsolutno neopravdano i da preko teritorije nacionalnog parka to jeste, ono se opravdava vjerovatno nekom ekonomskom isplativošću. Nikakav drugi razlog tu ne može da utiče na to da dalekovod ide oko nacionalnog parka umjesto da ga presijeca i na taj način je državni interes podređen nekim privatnim interesima bez obzira čiji su to interesi bili i bez obzira na cijenu, na veću cijenu koštanja ako dalekovod ne bi išao preko teritorije Nacionalnog parka.

Ono na šta bih se još osvrnuo je ekonomska analiza žičare koja treba da bude valorizovana na teritoriji nacionalnog parka, koja je bila objavljena na sajtu vašeg Ministarstva, i koja tu iznosi razne scenarije od nekog koji je dobar, do nekog koji je nešto gori, ali u svakom slučaju dokumentuje da je žičara isplativija. Međutim, da bi se sve to urušilo stoji nešto jako zanimljivo. Kaže - imajući u vidu javni interes za realizaciju ovog projekta, ne samo za turizam u Crnoj Gori, već i za ostale privredne grane, potrebno je da država učestvuje u eventualnim godišnjim izdacima koji bi se koristili da privatnom partneru osiguraju odgovarajuću povratnu investiciju, potpuno urušava koncept ekonomske isplativosti i ne znam zašto uopšte onda postoji ova analiza za ekonomsku isplativost. Ako država ionako pokriva eventualne troškove privatnika koji bi investirao tu. Privatnik je, ovdje se nekome namješta neki posao koji će mu biti potpuno pokriven iz državnog budžeta u slučaju da on ima negativno poslovanje. Isteklo mi je vrijeme, hvala lijapo.

PREDŠEDAVALJUĆI SULJO MUSTAFIĆ:

Hvala Vam kolega Tuponja.

Da čujemo kolegu Andriju Popovića, u ime Kluba četiri partije.

Izvolite kolega Popović.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Hvala, gospodine potpredsjedniče.

Poštovana gospođo Lješević-Mitrović,

Ono što meni nije jasno ovdje je, kako to da ovdje nema obrađivača plana, to je Monte CEPT. Ovo je veoma važna odluka prostorni plan, posebne namjene Nacionalnog parka Lovćen. Ovdje bi trebalo da stoje video bimovi da i poslanici a i građani da vide što mi ovdje usvajamo. Mi imamo hiljadu ovakvih, pa ne znam šta je ovo ,da li je flajer, da li je prospekt i teško se tu snaći.

Ovaj plan je donijet 1997. godine. Prostorni plan Nacionalnog parka Lovćen jedan od razloga za usvajanje ovoga je stvaranje pretpostavki za početak izgradnje žičare od Kotora preko Kuka do Cetinja. Radi građana i građanki polazna stanica je u naselju Dub, selu Dub Grbaljskom. To je otprilike koliko ja znam onamo na mjestu sadašnje kamionske pijace, naselje Kuk. Selo Kuk od Krsca naviše, dakle to je ono mjesto, dakle najljepši pogled na Boku Kotorsku do Cetinja.

Ovdje me strah da će biti marginalizovani sa ovom trasom Njeguši i Ivanova korita. Mislim da bi trebalo sagledati mogućnost da se ovim planom stavi i ostavi opcija trase žičare Njeguši - Mauzolej i Ivanova korita - Mauzolej.

Da ne pričamo o tome da to možda i nije predmot ovog plana, ali u okviru Nacionalnog parka imamo Njeguše, crnogorsko sveto mjesto sa tim kompleksom će su rođeni svi članovi dinastije Petrović, koja je vladala i upravljala Crnom Gorom 221 godinu. Imamo ruglo Crne Gore na tom mjestu, dakle, imamo Njeguševu rodnu kuću koja je eto

da kažemo u nekom korektnom izdanju. Pored nje imamo dvorac Kralja Nikole koji je zatvoren, obrastao. Ispod toga imamo hotel koji mislim da je vlasništvo Elektroprivrede Crne Gore koji je totalna ruševina, to je sve u nekoliko stotina kvadratnih, ko ne zna tu lokaciju kako izgleda. Iznad Njegoševe rodne kuće imamo Crkvu Svetoga Đorđa đe su sahranjeni roditelji Njegoševi, Tomo i Ivana, koja je u užasnom stanju, koja samo što se nije srušila. Pored Njegoševe rodne kuće imamo rodnu kuću odmah do Njegoševe, Svetog Petra Cetinjskog koja je zatvorena. Dakle, čitav kompleks kojim bi trebalo da se ponosi Crna Gora, u užasnom stanju. I može se reći da je zastiđe Crne Gore praktično čitav taj kompleks, čuva jedan čovjek, kustos Rako Popović koji se brine, naravno njegov posao je samo da se brine o Njegoševoj rodnoj kući.

Postavio bih samo nekoliko pitanja ako uspijem. Dakle, rekao sam za ovo sagledavanje mogućnosti za žičaru. Turizam nije sagledan kao cjelina, da li je Lovćen turistička destinacija sam po sebi ili zajedno sa Cetinjem u planskom dokumentu nijesu dati konkretni predlozi za upravljanje

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Izvinjavam se kolega Popoviću što mi je ukinuta ta mogućnost.

Pomoćnice ministra, da li želite da, da li hoćete, imate mogućnost da komentarišete uvodna izlaganja?

Izvolite.

SANJA LJEŠKOVIĆ - MITROVIĆ:

Zahvaljujem.

Samo ću kratko.

... izlaganja se čulo, pominjao se koridor za kabal koji vodi od Lastve Grbaljske do Pljevalja. Danas raspravljamo o Prostornom planu posebne namjene Nacionalnog parka Lovćen. Dokument, planski dokument koji je definisao trasu koridora je detaljni Prostorni plan za koridor dalekovoda Lastva Grbaljska - Pljevlja. Tako da je ovaj plan samo preuzeo trasu iz ovog već usvojenog plana.

Naravno, Crna Gora sa toliko predione raznovrsnosti, sa toliko fantastičnih predjela, ekonomski razvoj joj je te kako neophodan i da bi se upravljalo ovim zaštićenim područjima. Tako da se usvajanjem Detaljnog prostornog plana za koridor dalekovoda našlo, kako je i koleginja Kalezić rekla, možda najbolje rješenje u datim mogućnostima. Inače je prostorno planiranje kompromis različitih uticaja na prostor, tako da, dobro ste rekli, to je možda i najbolji koridor koji je mogao da se nađe na tom prostoru sa najmanje štete po zaštićeni predio.

Naravno plan je tretirao projekat koji su radili austrijski eksperti, međutim planer nije danas tu, a nije tu iz posebnih zdravstvenih razloga, iznenadnih, tako da nije mogao da dođe danas. U planu je ostavljena mogućnost, citiraću: "Da se nakon posebnih studija ekonomske opravdanosti i povredljivosti predjela razmotri trasa žičare od Ivanovih korita ka široj zoni Mauzoleja. Tu ću odgovoriti na još jedno pitanje, ako ste pažljivo čitali ovo što ste pokazali, flajeri i prospekti to su ustvari djelovi plana, grafički djelovi plana i to su grafičke karte sa detaljnim razradama koliko sam vidjela da ste pokazali, je dao jasne smjernice za razvoj još dva kraka žičare. Pažljivim čitanjem plana naći ćete, to je žičara ka Mauzoleju kao opciona trasa i jedna koja je sa Majstora do Budve. Sve te žičare koje se pojavljuju imaju i svoje za u analizama i svoje protiv. Međutim, i pomenuli ste i najljepši

pogled na Zaliv. Zamislite koliko u turističkom smislu doprinosi razvoj ove žičare, ako turistu koji boravi u Bokokotorskom zalivu odvede na Lovćen do Ivanovih korita a preko Kuka rekli ste, preko najljepših pogleda u Crnoj Gori i najljepših vizura gdje će, to je zaista jedinstven doživljaj, i opet ću iskoristiti mogućnost da odgovorim.

Što se tiče turizma, ako ste takođe pažljivo čitali preliminarnu projekciju investicija i prihoda i ako ste pažljivo čitali dio koji se odnosi na turizam, pa se kaže Ivanova korita 500 ležaja, Majstori i Konjsko 130 ležajeva, Dolovi sa Lokvama. Naravno, ovo su puke brojke koje ja čitam, međutim, jedan potpuno da kažem značajan turistički proizvod, a to je "Ekolodž" je upravo prepoznat na ovom prostoru. To je najkvalitetniji ekološki turizam u tradicionalnim objektima koji koristi lokalno stanovništvo, lokalnu hranu, lokalna iskustva, lokalnu istoriju i mi smatramo da je Lovćen zaista idealan prostor za razvoj ove vrste turizma i to upravo na mjestima nekadašnjih katuna i date su vrlo, vrlo detaljne smjernice za realizaciju ovih sadržaja.

Što se tiče brojki, još ću nešto pomenuti, a inače imate u planu vrlo, vrlo kvalitetno obrazloženo da ukupni prihodi od turizma se procjenjuju po osnovu pretpostavki po broju turista na godišnjem nivou 400 hiljada sa prosječnim trošenjem od 200 eura. Dakle, godišnji prihod će se ostvarivati na nivou od 60 do 80 miliona i računa se da bi tri do pet godina

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Zahvaljujem pomoćnice.

Nemam mogućnost.,

Neće Vas čuti oni koji treba da Vas čuju, osim gospodina Tuponje.

Odgovor na komentar, redom. Koleginica Kalezić, pa kolege Popović i

Tuponja.

Izvolite, koleginice.

JELISAVA KALEZIĆ:

Znači, samo kratko.

Moram malo da korigujem radi građana koji eventualno slušaju, ali i radi kolega koji nijesu u materiji. Nijesam rekla da je dato najbolje rešenje, rekla sam da je spašeno što se moglo, a to je bitno različito, pri čemu imam potrebu da još jedanput istaknem veliku požrtvovanost i posvećenost stručnu i obrađivača i stručnog dijela stručne ekipe iz Ministarstva koja se zaista potrudila da ublaži ono što je proisteklo iz Detaljnog prostornog plana koji je bezobzirno spojio dvije tačka preko Lovćena pa šta kome bude, a obrazlažući to obrađivač Detaljnog prostornog plana, koji je ovdje usvojen za kabl Pljevlja-Lastva Grbaljska, da to proizilazi iz prostornog plana Crne Gore što nije tačno. U prostornom planu Crne Gore su dati opšti uslovi za takvu mogućnost, takvu investiciju, ali ne i koridor. Dakle, to je bio jedan sistem lažiranja i predstavljanja ovom domu neosnovanih odluka. Prošlo je u tom trenutku, vjerovatno da nije bila mogućnost da se sagleda stručno detaljnije i kroz ovaj plan jesu liječene posledice takvih odluka. I slažem se sa kolegom Tuponjom, naš skupi prostor koji je budućnost dat je kao bonus nekom

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala koleginice.

Izvolite kolega Popoviću.

ANDRIJA POPOVIĆ:

Evo, poštovana pomoćnice ministra, relativno sam zadovoljan sa Vašim odgovorima. Nijesam shvatio do kraja, rekli ste da je na osnovnu trasu žičare od Kotora, odnosno od Duba preko Kuka do Cetinja data mogućnost i dvije dodatne trase kako ste rekli, ka mauzoleju, a druga je Budva-Majstori. Je li tako? Ova ka mauzoleju, nijesam shvatio odakle je, da li je od Ivanovih korita ili od Njeguša. Mislim da bi trebalo i s jedne i sa druge lokacije i da je to veoma bitno.

Što se tiče ovdje, mislim da je ovaj plan kvalitetno urađen. Naravno, nije to moja materija, teško se ja mogu tim baviti, ali prilično sam se bavio s tim, jer moji su sa Njeguša iz, da kažemo srca tog Nacionalnog parka, tako da mislim da se nije detaljno bavilo sa vodom jer ovdje ovaj plan, neophodno je da kaže, kako će se riješiti vodosnabdijevanje u parku naročito na Njegušima. Nekad je to Austrougarska bila riješila, ali sad više nema tog rješenja. I druga stvar, ovaj izvor Ivanova korita bi trebalo da je centar plana detaljne razrade Ivanova korita, da se njegovo okruženje posebno štiti pa i predvidi varijanta izmještanja saobraćajnice koja ga ugrožava, jer ipak svi koji dođu traže, da je izvor Ivanova korita ...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega.

Izvolite kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče.

Uvažena kolegice Lješević-Mitrović, planski dokument koji nam je dostavljen nije samo planski document. On nosi sa sobom jedan cijeli ekonomski paket, jedan cijeli politički paket i mi, ja znam da bi ste najrađe a i ja sa Vama raspravljao samo o tom planskom dijelu. Međutim, pred planere koji su dosta dobro obavili svoj posao stavljene su političke odluke ili ekonomsko-političke odluke kuda će proći kabl, kuda će proći žičare i da li će uopšte proći. Tako da oni su morali da se nose sa tim projektnim zadatkom.

Sama činjenica, ponoviću opet zbog građana Crne Gore, da se ekonomska analiza žičare koja ima neke optimističke scenarije ima taj sigurnosni pojas za budućeg strateškog investitora, ne može bit podržana od strane Pozitivne Crne Gore. Cijeli ovaj projekat, jer Vi garantujete privatnom partneru da ćete mu u slučaju negativnoga poslovanja iz budžeta nadomjestiti njegovu investiciju. Ne znam kako to uopšte možete, kako je neko uopšte došao na takvu ideju. Vi ćete za ovaj projekat imati hiljade zainteresovanih.

Pomenuli ste riječ koncesija. Riječ koncesija, mislim da će ona biti proglašena za najnegativniju riječ u ovoj godini kad smo vidjeli Izveštaj Državne revizorske institucije o koncesijama u Crnoj Gori. Pa to je, crna rupa Crne Gore su koncesije. To je mjesto gdje Državno tužilaštvo mora duboko ...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega.

Kolege, da se sad dogovorimo i da vas informišem o nekim stvarima.

Znači, na Kolegijumu smo i danas zapazili da ćemo u jesen, u septembru da posvetimo dosta pažnje kako bi učinili da neke nedorečenosti u postojećem Poslovniku ili u radu pojedinih tijela i pojedinih djelova ove Skupštine budu što efikasniji, što više usaglašeni. Tako da će biti i ono oko prisustva predlagača, prvo imenovanog posebno. To je jedna stvar.

Druga stvar .Danas radimo do 17 sati. Većinom na Kolegijumu je odlučeno da osim sledećeg Zakona, to je Predlog zakona o zaštiti i zdravlju na radu, ukoliko imadne vremena idu zakoni, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o igrama na sreću i Predlog zakona o dopuni Zakona o porezu na dodatu vrijednost.

Kažem, većinom. Ako mogu da dovršim.

Siguran sam da će biti vremena zato što nas je ministar Bošković sad obavijestio da je spriječen i da ne može da dođe, a imajući u vidu i moj stav, a i mnogo puta do sada tražili ste da uvijek bude prisutan ministar ili potpredsjednik Vlade, Vama ostavljam da vi odlučite, a ja ću iznijeti svoj stav, da ovo ne razmatramo nego da ga odložimo za neku drugu priliku.

Da li vi hoćete da razmatramo ovo sa pomoćnikom ministra zato što ministar nije tu ili da odložimo za jesen?

Saopštite mi za neko vrijeme.

Znači, kolege ići ćemo sa ova dva druga zakona i tako bi danas završili sa današnjim radom. Sjutra i prekosjutra, ful smo na Premijerskom satu i poslaničkim pitanjima. Očito da to nećemo moći da stignemo sutra i prekosjutra, tako da ćemo u petak prvi dio dana takođe potrošiti i na nečemu što je završetak poslaničkih pitanja, a onda ćemo ova dva, sve što smo do danas i danas što budemo završili razmatrati u pojedinostima i glasati.

Sada prelazimo na drugi dio razmatranja ovog predloga.

U ime Kluba poslanika DPS-a kolegunica Tanasijević, a zatim neka se pripremi kolega Knežević u ime DF-a.

Hvala.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovana gospođo Lješковиć, poštovane kolegice i kolege poslanici, poštovani građani,

Jedan od pouzdanih načina kojim se može pratiti kontinuitet razvoja Cetinja je njegova kulturno-istorijska osnova. U tom smislu Nacionalni park "Lovćen" predstavlja značajnu vrijednost. Na području parka se nalazi veliki broj svetinja koje su uglavnom koncentrisane na teritoriji sela Njeguši i Ivanova korita, ali o tome su na kvalitetan način govorili prethodni diskutanti.

Nacionalni park "Lovćen" je atraktivni prirodni ambijent koji obuhvata centralni i najviši dio podlovcenskog masiva čija ukupna površina sa zaštitnom zonom iznosi oko 14.700 hektara. Zahvaljujući svom položaju planina Lovćen je izložena različitim klimatskim uticajima koji su omogućili izuzetan, bogat, raznovrstan biljni i životinjski svijet. Zbog takvih uslova u Nacionalnom parku ima oko 2000 različitih biljnih vrsta čijim je kombinovanjem došlo do jedinstvenog prirodnog staništa.

Da bi se jedan takav ambijent valorizovao Prostornim planom posebne namjene Nacionalnog parka "Lovćen" nastojalo se da se stvore pretpostavke za realizaciju razvojnih projekata. Pri tom se vodilo računa da se obezbijedi zaštita, uređenje

i korišćenje područja Lovćena na principima održivog razvoja da bi se očuvali prirodni resursi od izuzetnog nacionalnog značaja.

Usvajanjem Plana stvaraju se uslovi za početak izrade projektne dokumentacije na osnovu koje će se graditi najveća i najduža žičara na Jadranu, Kotor-Lovćen-Cetinje, koja bi imala maksimalno 400 posjetilaca po satu. Žičara je najznačajniji infrastrukturni projekat čijom bi se izgradnjom poboljšala turistička privreda i omogućila izgradnja mreže turističkih destinacija i vanprimorskog područja.

Takođe, ostavljena je mogućnost da se nakon posebnih studija ekonomske opravdanosti i povredivosti predjela razmotri trasa žičare od Ivanovih korita ka široj zoni Mauzoleja.

Žičara Kotor-Lovćen-Cetinje sa pratećim infrastrukturnim objektima omogućila bi veliki napredak Cetinja u turističkom smislu. Prema podacima turističke organizacije Cetinje je u 2013. godini posjetilo 130 hiljade turista, 2012. godine 100 hiljada, 2011. godine oko 80 hiljada. To su uglavnom bili i najvećim dijelom turisti u tranzitu. Iz tog razloga jedan od ciljeva Prostornog plana je stvaranje što povoljnijih uslova za boravak turista.

Usvajanjem Prostornog plana posebne namjene Nacionalnog parka "Lovćen" obezbijediće se cjelogodišnje korišćenje turističkih potencijala i značajno povećati broj turista na godišnjem nivou.

Takođe, planom je predviđeno da će se ukupni prihodi od turizma povećati i više od 10 puta u odnosu na trenutne. Cilj plana je pored ostalog i vraćanje autentičnog prirodnog ambijenta kroz poboljšanje strukture šumskog fonda i biološka rekonstrukcija autohtonih vrsta. Aktiviranjem projekta turističkih katuna unutar parka, planinskih puteva, staza i vidikovaca omogućiće se revitalizacija eko-turizma, unaprijediti poljoprivreda i podstaći razvoj stočarstva.

Takođe, veoma je važno da se realizacijom planiranog koncepta stvore uslovi da Nacionalni park "Lovćen" ako je moguće postane ekonomski održiv.

Ono što bih željela da kažem za kraj je da je ova rasprava pokazala da je ustvari analiza Nacionalnog parka "Lovćen" plana zahtijeva ustvari multidisciplinarni i interdisciplinarni pristup, tako da svako sa aspekta struke može analizirati ovaj plan i dati doprinos.

Svaka sugestija koja je usmjerena na unaprjeđenje predloženog rješenja po mom mišljenju ima suštinu i smisao, a što su pokazale visokokvalitetne i visoko stručne diskusije koje su kolege poslanici dali na ovu temu.

Kada je u pitanju sociološki pristup željela bih da kažem da se on zasniva na analizi društvenog konteksta, odnosno društvenog ponašanja i djelovanja na interakciji pojedinaca i društvenih grupa i kulturnih tvorevinama koje pritom nastaju. Kada se ova tačka dnevnog reda razmatra na taj način, onda se može reći da Prostorni plan posebne namjene Nacionalnog parka "Lovćen" dovodi do unapređenja života ljudi sa ovih prostora. On predstavlja razvojnu šansu i to ne samo Cetinja nego i Crne Gore.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolegice.

Pomoćnice ministra, o ovom dijelu razmatranja možete uvijek da intervenišete ukoliko imate potrebu do dva minuta sa komentarom.

Idemo dalje. Ima riječ kolega Knežević, a neka se pripremi kolegistica Filipović.

Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Poštovana Skupštino, gospodine potpredsjedniče Raduloviću, zamjenice ministra gospođu Lješević,

Smatram da je pitanje svih pitanja, kada je na dnevnom redu Prostorni plan vezano za Nacionalni park "Lovćen" Prostorni plan posebne namjene, da li će on odgovoriti pretpostavkama za realizaciju razvojnih projekata i stvaranje uslova za razvoj, zaštitu, uređenje i korišćenje područja Lovćena na principima održivog razvoja, naročito zaštitu i očuvanje prirodnih dobara od izuzetnog značaja.

Vi ste ovdje saopštili da je ovaj predlog ustvari usmjeren ka jednom ekonomskom projektu, a to je ekonomski projekat žičare gdje ste naveli da se žičara Kotor-Lovćen realizuje po modelu privatno-javnog partnerstva, da je vrijednost radova 41 milion evra, da je žičara 15 km duga, a da je vrijeme stizanja 43 minuta do Lovćena.

Stručnjaci koji su učestvovali u raspravi istakli su brojne nedoumice vezano za žičaru. Od toga gdje stvarno treba da bude mjesto početka i završetka žičare, da li mora da se gradi lift jer vlasnici kruzera koji su očigledno ciljna grupa predlagača su u velikom broju slučajeva starije osobe i biće im teško da se penju uz veliki broj stepenica do Mauzoleja. Evo, da uzmemo jedan bukvalan primjer, s obzirom da se radi o starijim osobama uglavnom penzionerima 70-80 godina, zamislite penzionera koji se vozi kruzrom, krstari Mediteranom 15-20 dana, dođe u Kotor na temperaturi od 35 do 40 stepeni često za vrijeme onih julskih i avgustovskih žega, čeka ga žičara na tom mjestu, penje ga ka Lovćenu gdje dolazi i do promjene temperature i nakon svega toga taj čovjek sa takvim mogućnostima fizičkim treba da se ispne i do Lovćena. Smatram da da ta uglavnom je uključivala starije osobe je neodrživa, kao što smatram da se čitav ovaj posao namješta nekom od privatnika, jer ako smo spremni da uložimo sve ovo u prostorni plan zašto ne bismo kao što je rekla moja uvažena kolegistica Kalezić mi upravljali ovim projektom nego ćemo da nakon toliko ulaganja da ga damo na korišćenje, odnosno na koncesiju.

Koliko mi se čini neka je pretpostavka bila da se povratna karta kreće od 20 do 30 evra zavisno od dionice koju putnik izabere i predviđa da bi godišnji prihodi mogli iznositi između 3,6 do 4,7 miliona evra već u prvoj godini poslovanja. Evropska banka za obnovu i razvoj je donirala 240 hiljada evra za projekat, a iskazala je volju da podrži projekat povoljnim kreditnim aranžmanom budućeg koncesionara u iznosu do 15 miliona evra.

Evo, i da se složimo da se radi o atraktivnom projektu, ali da li znate da se na nekim sličnim evropskim destinacijama radi o mnogo manjim cijenama. Recimo vožnja žičarom u Dubrovniku košta 12 evra, recimo da je uspinjanje do trećeg sprata etaža na Ajfelovom tornju, simbolu Pariza koji posjeti godišnje preko pet miliona košta 12 evra, u Dubaiu vožnja u trajanju od 20 minuta košta pet evra, na Siciliji se do Grčkog amfiteatra i nazad žičarom vozite za šest evra. Da ne bude kakve nedoumice među građanima Crne Gore, nisam bio ni na jednom od ovih mjesta, nego sam koristio neke uporedne podatke i analize koje sam dobio.

Kako se navodi u saopštenju Vlade uzimajući u obzir činjenicu da je u 2012. godini gotovo jedan i po milion turista posjetilo Crnu Goru, Dubrovnik skoro dva miliona od kojih je skoro 250 hiljada posjetilo Kotor, dok je u taj drevni grad uplovilo 343 kruzera sa preko 250 hiljada posjetilaca. Crnogorsku metropolu turizma u 2012. godini je posjetilo je oko 700 hiljada turista koji su ostvarili preko četiri miliona noćenja. Sve je ovo lijepo, ali ako sad imamo u vidu današnju, odnosno sadašnju turističku sezonu i najavu velikih hotelskih predstavnika i hotelijera da će nam biti bolja sezona u oktobru i septembru nego ova u avgustu, nisam siguran da na ovim parametrima možete da analizirate ekonomsku isplativost kao što nijesam ni siguran da će veći dio sjeverne Crne Gore biti oduševljen ovim projektom pošto sjever Crne Gore potpuno propada, a poreski obveznici sa tog područja će finansirati ove projekte.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Kneževiću.

Izvolite. Komentar pomoćnica ministra.

SANJA LJEŠKOVIĆ - MITROVIĆ:

Zahvaljujem.

Sada ću pokušati stručno da Vam odgovorim, ne politički. Pošto je većina Vaše priče bila politička.

Da, dobro ste rekli, bez ekonomske projekcije nema dobrog plana. Šta je bila manjkavost našeg planiranja je upravo što se nije radila kvalitetna ekonomska projekcija. Mi sad upravo u Ministarstvu i radimo na tome da podignemo nivo izrade ekonomskih projekcija u planu, jer šta je plan bez ekonomije, kako će biti sproveden? Mrtvo slovo na papiru.

Na žalost, imali smo puno dobrih planova koji nijesu uspjeli upravo zbog nedostatka te ekonomske komponente. Moramo da znamo, a čitali smo svi u ovom planskom dokumentu da sam Nacionalni park nema stalnih stanovnika. U kontakt zonama imamo ona starija domaćinstva. Mi ovim planskim dokumentom moramo stvoriti i ekonomske pretpostavke da vratimo ljude da se ljudi bave turizmom, poljoprivredom i da ovaj prostor na taj način ostvari benefit.

Ako pričamo i o zaštićenom području. Kako upravljati zaštićenim područjem ako to zaštićeno područje nemamo odakle, ili upravljanje nemamo odakle da finansiramo. I upravo zato je ovo jako težak posao i kompleksan put i disciplinarni posao prostornog planiranja gdje svi treba da učestvujemo.

Još jednu stvar. Mi smo u Ministarstvu napravili u posljednje vrijeme ogroman iskorak i dobili poruku Svjetske banke da smo primjer u regionu u participaciji javnosti, što ćete vidjeti i na usvojenim prostorno-urbanističkim planovima. I ovdje smo imali široku javnu raspravu i u nacionalnim parkovima i u Opštini Cetinje, a i privukli smo stanovništvo iz drugih opština, manje iz Kotora više iz Budve.

Naravno da ...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Zahvaljujem se.

Čudnovato da niste napravili kosbenefit analizu tako da od idejnog projekta pa do tamo uvijek je sastavni dio svega kada ulazite u neki posao.

Izvolite kolega Knežević.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Gospođo Lješковиć, Vi ste se malo zaboravili. Vi ste u Parlamentu, niste u nekom diskontu Laković i Voli, da procjenjujete da li neko ima političku ili stručnu priču. Na osnovu onoga što sam ja čuo od Vas prije bih rekao da ste Vi imali neku floskularnu, političku, demagošku, ispraznu priču, ali to uopšte nisam kvalifikovao. Zato sledeći put kad budete ovdje na plenumu, uz našu dobru volju što smo Vam omogućili da danas uopšte govorite, jer Vaš ministar zbog svoje nekompetentnosti i neobrazovanja nije bio spreman da se suoči sa argumentima u Parlamentu, da makar obratite pažnju na ponašanje, jer ipak su mene birali građani Crne Gore.

Ja ovdje mogu i da recitujem stihove Alekse Šantića ako mi padne na pamet, a Vas su birali isključivo po političkoj pripadnosti, po nomenklaturama koje je ustanovio gospodin Đukanović u ovom tranziciono-mafijaškom periodu.

Za Vas su ekonomski pokazatelji politička priča. U periodu od 2015. do 2044. godine procjenjujete da bi realizacijom ovog projekta potencijalni promet bio u neto sadašnjoj vrijednosti između 45 i 84 miliona evra. A što ćemo u međuvremenu ako pođemo od činjenice da projekat košta 41 milion evra, ni za 30 godina nećemo povratiti uloženo, a ako kojim slučajem se počne izgradnja Autoputa građani Crne Gore će moći da očekuju enormne namete koji će ih stvarno dovesti do propasti. A ako se vodite ekonomskim pokazateljima šta ćemo sa Kolašinom, šta ćemo sa Žabljakom, šta ćemo sa Rožajama, šta ćemo sa sjeverom Crne Gore? Gdje su vam tu ekonomski pokazatelji, gdje su vam tu ekonomski parametri, gdje su vam tu projekti kojim ćete vratiti stanovništvo na ta napuštena područja kao što ste rekli? Pa vi ste napuštili, vi ste doveli ljude do toga da napuštaju svoja ognjišta i da trbuhom za kruhom traže голу egzistenciju, i sad mislite da će gledajući žičaru uspjeti da se vrate nekim egzistencijalnim osnovama koje ste im ugrozili. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Zahvaljujem se.

Imate mogućnost komentara.

Izvolite.

Na Vašu diskusiju.

PREDRAG SEKULIĆ:

Dozvolite. U pitanju je proceduralno reagovanje gospodine potpredsjedniče.

Zaista sam očekivao od Vas kao nekog ko ima iskustva sa vođenjem sjednice i životnog iskustva da zaštitite ljude koji su gosti u našem Parlamentu. Ajde, u konačnom mogli ste da zaštitite gospođu Sanju Lješковиć-Mitrović kao damu, a ne samo kao stručnog čovjeka koja je, kažem još jedanput, veoma stručna i kompetentna za ovu oblast. Cijenio sam da imam pravo da Vam prigovorim zbog načina na koji ste vodili sjednicu. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Evo, sad ću ja da ovo riješim i više će me utemeljiti u stavu da nijedan zakon nećemo razmatrati bez ministra i bez onoga ko je prvopotpisan, a pomoćnici za jednu ili za drugu ili treću oblast neka tu budu kao neko ko će da pomaže ministru.

Uvijek imam određen odnos prema ženama i damama da spuštim nišan, i vidio sam da gospodin Knežević da je bio ministar, sigurno bi bio konkretniji i eksplicitniji, nego je zato imao u vidu, to sam shvatio i to izvagao na taj način.

Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ:

Obraćam se Vama gospodine potpredsjedniče.

Prvo, ničim nijesam uvrijedio gospođu zamjenicu ministra. Prije svega zato što sam na samom početku današnje tačke dnevnog reda tražio da ovdje bude prisutan ministar i nakon kratkih konsultacija napravili smo ustupak da ovdje bude, odnosno da ovaj prostorni plan obrazlaže gospođa zamjenica ministra.

Nakon moje diskusije, gospođa zamjenica ministra je iskoristila komentar, saopštivši da ja sam se koristio političkim poštapalicama, da sam govorio političku priču, a da nijesam govorio stručnu priču. Ukoliko ona ima kapacitet da ocjenjuje što je političko, a šta je stručno u plenumu i Parlamentu gdje sjede političari, onda je valjda logično i da ja mogu da uzvratim na njene kvalifikacije koje su bile sasvim u granicama pristojnosti, i spreman sam da o tome se zatraži stenogram pa da vidimo gdje sam i na bilo koji način uvrijedio gospođu Lješković, i ne pada mi napamet da se za bilo šta ovdje izvinjavam, posebno da se

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Kolega Kneževiću u pravu ste i ja zbog toga što je u pitanju pomoćnica ministra neiskusna i nepripremljena možda za dinamiku parlamenta i način diskusije nijesam reagovao. Idemo dalje.

Na redu je kolegica Filipović i neka se pripremi kolega Radunović.

ŽANA FILIPOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče, uvažena gospođu Lješković, Mitrović, uvažene kolegice i kolege poštovani građani,

Prostorni plan posebne namjene za Nacionalni park Lovćen, donijet je 1997.godine i od tada do danas došlo je do povećanog pritiska na najvrjednije djelove ovog prirodnog dobra kao i promjene zakonske regulativne u oblasti planiranja, izgradnje i zaštite životne sredine. Jedan od razloga za izradu ovog plana je stvaranje planskih pretpostavki za realizaciju projekta izgradnje žičare Kotor - Lovćen Cetinje, ali istovremeno treba implementirati rješenje iz detaljnog prostornog plana podmorskog kabla i dalekovoda 400 kilovati od primorja do Pljevalja, a koji prolazi obodom Nacionalnog parka Lovćen. Lovćen ima dugu, burnu i raznovrsnu istoriju, njegova prošlost usko je vezana za istoriju čitave Crne Gore i njen narod. Znamo da je Lovćen proglašen nacionalnim parkom 1952. godine i njegovo kulturno, istorijsko nasleđe predstavlja značajnu vrijednost teritorije koju zauzima Nacionalni park Lovćen. Kulturno-

istorijske vrijednosti Lovćena karakteriše raznoliko graditeljstvo nasleđe, memorijalni kompleksi, sakralna i profana seoska arhitektura i tehnički objekti uglavnom skoncentrisani na Njegušima i na Ivanovim koritima. Sakralnu arhitekturu njeguškog kraja simbolišu skromne seoske crkve jednostavne arhitekture kojih je do polovine XIX vijeka bilo 17. One su nastale u periodu od XV do XIX vijeka. Profana arhitektura baštini takođe brojne elemente izvornog graditeljstva. Od posebnog graditeljskog i ambijentalnog značaja su stari karavanski put i čuvene lovćenske serpentine. Vrijeme austrougarske vladavine ostavilo je vrijedne infrastrukturne objekte kolektor za vodu, korisniku njeguški vodovod i čitavu mrežu puteva sa kamenim pozidama. Sve ove podatke ističem da bih naglasila koliko je Lovćen kao prostor značajan zbog svojih kulturnih vrijednosti i nesumnjivog, duhovnog značaja za sve građane Crne Gore. Nacionalni park obuhvata površinu od 6.220 hektara od čega u okviru teritorije Opštine Cetinje 5.650 i teritorije Opštine Budva 570. Područje Nacionalnog parka "Lovćen" ne zalazi u Opštinu Kotor, već samo zaštitna zona. Površina koridora žičare sa početnim stanicama izvan nacionalnog parka iznosi od oko 800 hektara. Ova žičara predstavlja jedinstvenu turističku ponudu u regionu, to bi bila najduža žičara na jadranskoj obali, oko 15 kilometara duga o tome su već govorile moje kolege da će se tokom 43 minutnog putovanja putnicima omogućiti užitek u zalivu na Primorju, vožnje do planine Lovćen sa najvišim predjelima Crne Gore uz jedinstven pogled na najljepši Bokokotorski zaliv i Jadransko more, te naravno posjeta kulturnom, istorijskom centru Crne Gore Prijestonici Cetinje. Putovanje žičarom predstavlja jedinstveno iskustvo i zbog neminovnih promjena nadmorske visine. Svoje putovanje putnici započinju sa nivoa mora, odnosno sa nula metara nadmorske visine u Kotoru i preko Nacionalnog parka Lovćen čiji je najvisočiji vrh na 1.657 metara nadmorske visine, posjetiće crnogorsku Prijestonicu na 600 metara iznad mora. Projektom su predviđene četiri stanice, dvije početne u Cetinju i Kotoru, kao i dvije među stanice, Kuk i Ivanova korita, što će uticati na stvaranje više turističkih atrakcija u Nacionalnom parku Lovćen i Cetinju, a samim tim podstaći dolazak većeg broja turista, njihov duži boravak na Cetinju i veće prihode. Pored turističkog značaja ovog projekta njegova vrijednost, po meni, jednako značajna ogleda se i u mogućnosti da se stvore uslovi za povratak stanovništva, s obzirom da u gotovo svim naseljima ne postoje uslovi za prirodno obnavljanje, zbog izuzetno nepovoljne starosne strukture stanovništva. To se može podstići razvojem turizma, razvojem seoskog turizma, razvojem poljoprivrede i ovaj projekat, po meni, daće podsticaj lokalnom zapošljavanju i zato ću podržati ovaj predlog. Hvala vam.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala vam kolegice Filipović.

Riječ ima kolega Radunović kao posljednji prijavljeni po ovoj tački dnevnog reda.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Hvala vam gospodine predsjedavajući. Gospođo Lješević-Mitrović, naš klub ima čast i zadovoljstvo da u svom sastavu ima i gospođu Kalezić koja je eminentni stručnjak iz ove oblasti tako da bilo bi neumjesno da neko od nas poslije nje diskutuje na usko stručne teme. Između ostalog mene je gospođa Kalezić obavijestila da ste i vi lično dali određeni doprinos da ova trasa kada je u pitanju dalekovod bude gurnuta na sami

obod i da napravi najmanju moguću štetu kad već šteta mora da se napravi a očigledno je tako odlučeno. Planski dokumenti su od izuzetne važnosti za razvoj svakog kraja i ja generalno podržavam donošenje planskih dokumenata da bi se omogućio razvoj pojedinih djelova Crne Gore. To je neophodno. Međutim, biću iskren ovaj planski dokument gledam iz ugla poznate priče o načinu kako se ponaša kočijaš sa magarcem. Imate mogućnost da mu ponudite šargarepu i da ga tako natjerate i da on ide stalno naprijed jureći šargarepu koju nikad ne može da uhvati ili da ga udarate štapom. Vlada Crne Gore je izabrala šargarepu da nam provuče koridor za dalekovod pričajući najviše o žičari od koje neće biti ništa. Biće koliko i od one fabrike čokolade na Cetinju. Zašto ovo pričam? Znači nije nikakva demagogija u pitanju. Projekat žičare je sjajan i nema toga koga ne bi podržao. Ali on mora da bude ekonomski održiv. Ne mora da bude ekonomski održiv. Sam po sebi proizvod njegovog funkcionisanja treba da donese veću dobrobit široj zajednici nego što je šteta. A kako da dođe do toga kad znamo da je u Crnoj Gori turistička sezona, a crpimo znači klijente za tu žičaru iz reda turista koji će da budu na primorju, izuzetno kratka. Decenijama Crna Gora pokušava da produži sezonu, ali joj ne ide od ruke. Ne ide od ruke ne samo zbog toga što Vlada ne čini sve što treba već i zato što je Crna Gora dislocirana iz središta turističkih zbivanja. Kod nas su turisti uglavnom zadnjih godina avio gosti. Ne možete vi da postignete masovnost samo tim vidom turizma. Što se kruzera tiče, oni mogu da budu baza za razvoj i za rad žičare. Ali, ne zaboravite gosti na kruzerima borave u Bokokotorskom zalivu tj. izađu s broda oko 10 sati i vraćaju se u 17 časova. Svaki turista s kruzera koji bude išao na Lovćen žičarom istovremeno neće posjetiti Kotor što danas radi. Plus i minus tu je vrlo upitan. Broj 2. Jedna od ideja da se angažuje područje Lovćena, a tako što će da se sela poljoprivrednici i svi stave u pogon. Evo samo da vas podsjetim, a to je i u ovoj studiji, koja je vrlo dobro urađena, navedeno. Njeguši koji su centar u Crnoj Gori, a onako simbolički i u čitavoj bivšoj Jugoslaviji proizvodnje pršute treba da ponude originalni proizvod, skupi proizvod tom putniku koji dolazi žičarom, a čitava cetinjska opština po popisu poljoprivredom iz 2010.godine ima 747 svinja i ima ukupno stonništva koje se bavi poljoprivredom u čitavom Cetinju 572. Znači, to nije realno. Ja sam od onih ljudi koji prihvataju protekcionizam države u privredi i slažem se da bi država trebala da sufinansira izgradnju i da koncesionaru pomaže, ukoliko imamo opštu dobit ali je ne može biti i zbog svega toga ovaj projekat je nerealan. Ovaj plan se odnosi isključivo na koridor za kabl koji treba da prođe preko...

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Radunoviću. Bila je jedna jako edukativna emisija o Urogvajcima koji ne samo što imaju odličnu govedinu nego imaju i prasetinu i to autohtonu čak i dižu plantaže žira da bi zatvorili taj ciklus i košta kilo pršute njihove 70 - 80 dolara i čeka se na red, naša sa holandskim nešto slabo ide.

Preskočio sam kolegu Abazovića, pa je intervenisao s pravom. Izvolite do pet minuta.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala potpredsjedniče Raduloviću, nema nikakvih problema što ste me preskočili, ja znam da vi vrlo rado prihvatate moje javljanje.

Poštovane kolegice i kolege, poštovana pomoćnice ministra gospođu Lješković, poštovani građani Crne Gore, ne bih želio ništa spektakularno da dodam onome što se čulo od kolega vezano za ovaj vaš predlog i odmah da potvrdim one riječi koje je rekao i gospodin Radunović da niko nije protiv žičare i niko nije protiv razvoja turizma. I da vas podsjetim, čisto radi građana, vi to vrlo dobro znate, ali građanima može to da izgleda kao neki bauk. Žičare postoje i u regionu, nijesu samo vezane za ski centre i čak u većim evropskim gradovima one koji su u kotlinama postoje izgrađene unutar grada gdje ljudi imaju mogućnost, odnosno da imaju tu turističku panoramu toga mjesta tako da ovaj projekat ne treba nazivati nešto megalomanskim. Nije ovo auto put iako jeste skup za našu državu i ako jeste bitan za našu državu. Ipak nije neki projekat oko kojeg treba da se diže toliko prašine. I moje je pitanje zašto nijeste to napravili do sad. Ja imam jednostavan odgovor, zato što zaista nemate jasnu, ekonomsku analizu, kako treba to napraviti, a čini mi se da nedostaje i onoga profesionalnog znanja, ne odnosi se ovo na vas lično nego na neke lične interese da se ovaj projekat koji se godinama pominje sprovede u djelo. I ono zbog čega sam se pogotovo javio, a što je kolega Tuponja pominjao ne samo danas, nego je pominjao i na odborima. Pominjao je u ovom parlamentu prethodno kada je ovaj predlog zakona bio na dnevnom redu jeste vaša ekonomska analiza koja se može naći na sajtu i koja kaže u jednom od svojih pasusa da će se privatnom partneru koji bude učestvovao u izgradnji žičare, ukoliko ne bude uspio da ostvari željeni profit da će država biti spremna da izađe u susret. Evo kako glasi

Rečenica - Imajući u vidu javni interes realizacije ovog projekta ne samo za turizam u Crnoj Gori već i za ostale privredne grane potrebno je da država učestvuje u eventualnim godišnjim izdacima koji bi se koristili da privatnom partneru osiguraju odgovarajuće povratne investicije. Što to znači? To znači da ćete da otvarate vrata zloupotrebama. Čak i ako čovjek bude imao profit on može to u godišnjim izvještajima da prikazuje kao gubitak i da država samim tim zbog toga što ste vi prepoznali značajan projekat, kao državni projekat kao nešto što je jako bitno, da subvencionira. I znate koliko mi imamo primjera u našoj državi, gdje država staje u odbranu javnog interesa, gdje država štiti tajkune? Od Kombinata aluminijuma preko Primorke Bar i brojnih drugih subjekata iza kojih je uvijek neki lični interes koje mi jednostavno subvencioniramo, odnosno koje subvencioniraju građani. I to nema ekonomsku logiku. Vi nijeste ovdje nama pokazali da je ovaj projekat zaista nešto što će sigurno nositi profit. Jer da je tako ne bi bilo nikakve potrebe da ga država subvencionira. Taj koji bi to radio zna, svjestan je da će zaraditi novac i, normalno, s pravom i vrlo jednostavnom ekonomskom logikom bi tome pristupio. Ali, vi ovdje izazivate sumnje, izazivate sumnju da će ovo da bude još jedan projekat kumova, prijatelja, braće, sestara itd. u koje će se neko ugraditi i u koje će država stati iza njega ukoliko taj profit ne bude mogao da se ostvari. Uz, ponavljam i ono što ste imali prilike da čujete od mog kolege Tuponje da može da se desi da neko namjerno prikazuje gubitke iako ti gubici nijesu realni. I ja bih vas zamolio da sada u vašem završnom obraćanju ili sada preko komentara, zaista riješite meni ovu dilemu. I meni je žao što ovdje nije ministar uz dužno vaše poštovanje. Ne zaista vas cijenim, mislim da ste profesionalac, ali ako vam je ovoliko bitan ovaj projekat, ja ne znam zašto se

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:
Hvala kolega.

Imate mogućnost komentara, onda izvolite završna riječ do pet minuta.

SANJA LJEŠKOVIĆ - MITROVIĆ:

Zahvaljujem svima, zahvaljujem i onima koji nijesu dovoljno shvatili moje riječi. Ja sam rekla i ponoviću sada da odgovaram profesionalno na profesionalne primjedbe, a na političke neću odgovarati. Mislim da sam jasna.

S tim u vezi ću vam reći da pričamo danas o prostornom planu posebne namjene za Nacionalni park Lovćen. Ne pričam o koncesionalnom aktu koji je pripremila Evropska banka za obnovu i razvoj. To što se komentariše, ono što se nalazi na sajtu Ministarstva to je koncesionalni akt koji je pripremila Evropska banka za obnovu i razvoj, a mi danas ovdje pričamo o prostornom planu koji daje svoje ekonomske projekcije i on ne ulazi ni u cijenu žičare ni u cijenu preciznu koštanja. Ekonomska projekcija nam kaže šta će se desiti na ovom prostoru ako se izgradi žičara. I nije žičara jedini pokretač i nije kabal definisan ovim planskim dokumentom nego je definisan detaljnim prostornim planom, a ovaj plan nam kaže da će predloženi planski sadržaji i njihovo ostvarenje imati za posljedicu integralni preobražaj prostora Cetinja razvojem turizma, posebno ulaznim punktovima Njeguši i Bjeloši, razvojem seoskog turizma, već sam nešto rekla o ekolodžu i ekokatunima, razvojem poljoprivrede, da, proizvodnja zdrave hrane prepoznatljivog poljoprivrednog proizvoda sa ovog područja, poboljšanjem kvaliteta lokalnih saobraćajnica, rješavanjem problema vodosnabdijevanja i obnovom sela. Sve ovo će dovesti do integralnog razvoja zajedno sa žičarom, koja će dovesti nove posjetioce koji će ostaviti neki novac na tom području koji će otvoriti mogućnosti da se vrate neki ljudi na ovaj prostor i da naprave ekonomski prosperitet ovom prostoru. Ja vam se zahvaljujem, ja neću više govoriti. Mislim da je jasno da ovaj planski dokument napravljen u najboljoj namjeri, sa najboljim profesionalnim kapacitetima i prosto, evo treći put pričamo o njemu. Ukoliko je potrebno još ćemo pričati, ali smatram da ovaj planski dokument danas treba da bude usvojen, da bi otvorili nove mogućnosti za Nacionalni park Lovćen i njegove zaštitne zone.

Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ:

Htio bih samo da se naslonim na nešto što je rekla gospođa Lješković, mi znači imamo odličnu privatnu komunikaciju i ona zna da ja ovo radim iz najbolje namjere. Kad dođete u Skupštinu Crne Gore da branite bilo kakav projekat, nijeste na prezentaciji na javnoj raspravi da branite samo sa stručnog aspekta. Zbog toga smo mi pričali o tome da treba da bude ovdje ministar. Znači, kad ste već tu da mijenjate ministra, morate da se bavite i ovim drugim dijelom političkim temama. Jer, ovdje se ne usvaja samo sa stručnog aspekta nego bogami i sa političkog i odluka da li će da prođe ili neće da prođe, sve je to politika i neko gubi, a neko dobija time ako se ovaj prostorni plan usvoji. Izvinjavam se zbog zloupotrebe, ali nijesam imao drugačiji način da komentarišem na to što je gospođa Lješković-Mitrović završila.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Radunoviću. Ja sam pokušao danas da to i kažem, pa smo se razumjeli.

Konstatujem da je pretres završen, izjasnićemo se naknadno o njemu i zahvaljujem se pomoćnice ministra na vašem prisustvu.

Prelazimo kolege na sljedeću tačku dnevnog reda.

Iako je ministar najavio da je spriječen ja sam vama predložio da li hoćete da prihvatite njegovog zamjenika. Imajući u vidu da je u pitanju izuzetno važna tema i tematika pokazali ste odgovornost prema javnom interesu, ja vam se kolega zahvaljujem. Tako da ćemo da idemo sa tačkom dnevnog reda koja nosi naslov **Predlog zakona o zaštiti zdravlja na radu** veoma jedan obiman materijal, sa mnogo članova, sa dosta obrazloženja, izuzetno značajan. Tako da me s pravom i to ponovo se vraćam na to što ministar nije tu, ne samo zbog Parlamenta nego i zbog ove izuzetno važne tematike. Ali, to je to.

Na Zakonodavnom odboru Predlog zakona nije dobio potrebnu većinu, pa je Odbor konstatovao da shodno članu 93 stav 1 Poslovnika Skupštine Crne Gore o postojanju saglasnosti sa Ustavom i pravnim sistemom ovog Predloga zakona odluči Skupština bez pretresa.

Na Kolegijumu predsjednika Skupštine dogovoreno je da ukoliko u izvještaju Zakonodavnog odbora nije navedeno koji je član, odnosno koji su članovi Predloga zakona u nesaglasnosti sa Ustavom i pravnim sistemom, Skupština se neće izjašnjavati o postojanju saglasnosti sa Ustavom i pravnim sistemom Predloga zakona.

Ovlašćeni predstavnik Vlade je gospodin Slobodan Filipović, generalni direktor Direktorata za rad.

Izvjestioci Odbora su: Radovan Obradović, Zakonodavnog odbora i Goran Tuponja, Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje.

Otvaram pretres. Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje? Da. Izvolite do pet minuta.

SLOBODAN FILIPOVIĆ:

Uvaženi predsjedavajući, poštovani poslanici,

Na dnevnom redu današnjeg Parlamenta je Zakon o zaštiti zdravlja na radu i ja ću dati jedan kratak osvrt za razloge Predloga zakona koji je danas pred vama. Zakonom o zaštiti na radu, uređena su prava i obaveze poslodavaca i zaposlenih u vezi sa zaštitom na radu kao i sistem mjera i postupaka za obezbjeđenje zaštite i zdravlja na radu. Pravo za zaštitu zdravlja na radu kao i temeljno socijalno pravo zaposlenih obezbjeđuje se i sprovodi u svim djelatnostima bez obzira na strukovnu, organizacionu svojinsku formu subjekata, koji su nosioci ovih obaveza, kao i na sve zaposlene, odnosno lica koja po bilo kom pravnom osnovu obavljaju rad za poslodavca ili koja kod poslodavca obavljaju rad radi osposobljavanja. Ukupan proces tranzicije u Crnoj Gori ima strategiju harmonizacije regulative iz oblasti zaštite i zdravlja na radu i tekovine Evropske unije Ustavom Crne Gore i Zakonom o radu. Te su se na taj način stekli uslovi za donošenje novog Zakona o zaštiti zdravlja na radu, kojim se pored ostalog stvara zakonski osnov za donošenje brojnih podzakonskih akata iz oblasti kojima se uređuju stručna pitanja, mjere i normativi i zaštite zdravlja na radu. Osnovni razlozi za donošenje ovoga zakona su zahtjevi i potrebe za usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva sa propisima međunarodne organizacije rada i Evropske unije, kao jedan od uslova za pridruživanje,

odnosno pristupanje Evropskoj uniji, ispunjavanje uslova u pogledu kvaliteta i konkurentnosti za tržišno poslovanje i ispunjenje na međunarodno tržište rada i očekivanje vizije da će se obezbijediti efikasnija zaštita zdravlja na radu zaposlenih. Nova koncepcija kojom se uvodi predlog ovoga zakona odnosi se pored tehničkih mjera zaštite i na uvođenje komponente zdravlja zaposlenih na proširenje obaveza i odgovornosti relevantnih subjekata u radnoj sredini, odnosno u radnoj okolini u cilju postizanja nivoa zaštite i zdravlja na radu kao što su poštovanje opštih načela i zdravlja na radu, procenat rizika za sva radna mjesta utvrđivanja načina i mjera za otklanjanje rizika i obezbjeđivanje njihovih sprovođenja, šire i preciznije uređivanje obaveza i odgovornosti poslodavaca, učešće zaposlenih i predstavnika zaposlenih po pitanju zaštite i zdravlja na radu, šira prava i stručna lica predstavnika zaposlenih za zaštitu i zdravlje na radu, definisanje poslova stručnih lica i stručne službe za zaštitu zdravlja na radu, odnosno ovlašćene organizacije i mogućnosti da sam poslodavac može obavljati stručne poslove u oblasti zaštite zdravlja na radu, pod istim uslovima kao ovlašćena organizacija, oslobađanje od polaganja stručnog ispita za poslove zaštite i zdravlja na radu za pojedine kategorije lica koje su na tim poslovima proveli više od pet godina, veće mogućnosti zaposlenih da odbiju da rade zbog neprimjenjivanja mjere zaštite, bolja informisanost zaposlenih od rizika u radno mjesto i drugim pitanjima od značaja za njihovo zdravlje, osiguranje za naknadu štete za slučaj povrede na radu, profesionalne bolesti i bolesti vezane za rad koje ne važe za posebne propise, kao i poštovanje kaznene politike za prekršaje zbog neprimjenjivanja zakona i drugih propisa iz ove oblasti. Isto tako, uloga zaštite i zdravlja na radu određena je ispunjavanjem ciljeva i obima prava i obaveza poslodavaca i zaposlenih proklamovanim osnovnom konvencijom mora 155 za zaštitu na radu, zdravstvenoj zaštiti i radnoj sredini, kao i okvirnom direktivom broj 391/89 o uvođenju mjera za podsticanje, poboljšavanje bezbjednosti i zdravlja na radu.

Zahvaljujem predsjedavajući.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Filipoviću.

Do sad se prijavilo 15 poslanika, tako da će ova tačka dnevnog reda biti do kraja današnjeg rada sa pravom 15 i očekujemo ovako jednu dinamičnu i kvalitetnu raspravu.

Izvolite kolegice.

BRANKA BOŠNJAK:

Hvala potpredsjedniče.

Htjela sam samo da vas zamolim da izvjestilac Zakonodavnog odbora nije zakon dobio potrebnu većinu na Odboru nas informiše, mislim da je tu kolega Obradović, pročitala sam, šta je to bilo sporno i šta nije u saglasnosti sa Ustavom i zbog čega nije dobio potrebnu većinu na Odboru da bi znali da se na kraju odredimo prema ovome. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolegice.

Izvolite uvaženi kolega Obradoviću.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Poštovani građani, htio sam da se javim i zapravo samo da potvrdim kvalitet odluke Kolegijuma i pravičnost te odluke. Zapravo, vi ste i sami istakli vezano za ovu problematiku da danas treba da raspravljamo o njoj, ali ne da odlučujemo bez plenuma, bez pretresa iz razloga što na Zakonodavnom odboru, iako imamo i pravnike i ne pravnike često se donose političke odluke, a ne odluke u skladu sa strukom. Tako da je Kolegijum tu zauzeo odličan stav da i ako ne dobije potrebnu većinu neki zakon, kao što je u ovom slučaju bilo u pitanju, da se o njemu raspravlja bez pretresa iz razloga ukoliko se ne navedu odredbe, u tom slučaju, koje su protivne Ustavu i protivne zakonu i pravnom sistemu Crne Gore. Pošto se u ovom slučaju glasalo politički i nije se navela nijedna odredba koja je protivna Ustavu, zakonu, pravnom sistemu u tom slučaju je i odlučeno kako je odlučeno na Kolegijumu, dakle nije bilo ni jedne odredbe, to je bilo protivno. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama Obradoviću.

Samo ja da kažem nešto. Danas smo i o tome raspravljali na Kolegijumu, sjećate se kada je bio u pitanju jedan drugi poslanik sa nekim inicijativama, isti takav je bio da su neki otišli, možda su imali politički motiv neki, a možda su i ušli u nešto što nije ingerencija Zakonodavnog odbora koji treba da razmatra usaglašeno sa Ustavom i postojećom zakonskom regulativom, nego su otišli u meritum ili nečeg drugoga. Onda je određeni poslanik zahtijevao da se to glasa na plenumu oko toga. Tako da ćemo i definisati ulogu Odbora i koje će biti margine razmatranja kada dođu pojedine inicijative i predlozi. Idemo dalje.

Izvolite kolega Vučiniću. Šta sam sad pogriješio?

JANKO VUČINIĆ:

Nijeste ništa pogriješili, ali sam htio da vas pitam s obzirom da ste rekli da će ovo biti zadnja tačka danas o kojoj ćemo raspravljati. Htio sam da vas pitam u vezi Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom osiguranju. To je jedan vrlo važan zakon i sa nestrpljenjem je iščekivan od strane kako od bivših tako i od sadašnjih radnika Željezare. Znači, danas o njemu nećemo raspravljati i tek rasprava, a i glasanje može biti u oktobru mjesecu. Želim da čujem objašnjenje u vezi ovoga zakona od vas i ako je to bila odluka na Kolegijumu, kako poslanici ustvari predstavnik Poslaničkog kluba Demokratske partije socijalista je pristao da se danas taj zakon izbaci iz dnevnog reda
.....

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Vi ste rekli pošto nijeste bili u etru objašnjenje. Ovo je ono što smo stigli sa dnevnim redom i takođe važnost i prethodnih zakona su bili izuzeti i ovo što ćemo danas da razmatramo, ali ću ja to kandidovati za Kolegijum sutra i razmotrićemo tu vašu, s pravom inicijativu, da eventualno vidimo koji neki drugi dan ili petak da ih razmotrimo i u načelu i u pojedinostima ukoliko bude većina na Kolegijumu oko te inicijative.

Izvolite.

ZORAN JELIĆ:

Proceduralno gospodine potpredsjedniče.

Dakle, rekli ste da po ovoj tački dnevnog reda imamo ukupno prijavljenih 15 diskutanata. Koliko rasprava traje po ovoj tački dnevnog reda. Je li ona vremenski ograničena ili je ograničena sa brojem prijavljenih kandidata? Drugo, složio bih se sa kolegom Vučinićem oko izmjena i dopune Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, imajući u vidu da je tamo ograničenje u rokovima. Hvala.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Ko od vas ima predstavnika na Kolegijumu? I danas je i vaš predstavnik to tražio, ono što smo se ovdje dogovorili, što sam ja danas iznio. Oko ove tačke dnevnog reda nijesmo se dogovarali zato što smo i pretpostavljali da nećemo stići ili da ćemo stići sa određenim ograničenjima.

Imajući u vidu značaj ove teme, imajući u vidu broj prijavljenih, imajući u vidu da još možemo da radimo samo sat i po vremena. Tada ja donosim takav predlog i takvu odluku da do kraja današnjeg dana razmotrimo, s tim što neće svi prijavljeni moći danas da diskutuju. U čemu je sad problem da vidim?

ZORAN JELIĆ:

Gospodine potpredsjedniče, rekli ste da imamo svoje predstavnike u Kolegijumu, to je tačno. Naš predstavnik predsjednik Poslaničkog kluba nam je saopštio da će poslije ove tačke ići još dva zakona. To je Zakon o PDV-u i Zakon o igrama na sreću. Tako je dogovoreno na Kolegijumu. Ukoliko ja mogu da prezentiram ono što je nama saopšteno u Poslaničkom klubu.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

U ime Kolegijuma, znači kolege bilo je puno predloga i kolega šef Poslaničkog kluba DPS-a je delegirao ovo i predložio ovo ukoliko se stigne. Ja pretpostavljam da neće stići, jer ne možemo ni ispoštovati sve poslanike, tako kažem da ove dvije tačke zajedno sa mnogim tačkama neće se razmatrati na ovom proljećnjem zasijedanju, nego ćemo ih odložiti za jesenje ili prije toga ukoliko postoji inicijativa po Poslovniku za vanrednu sjednicu. Sad što više ljudi da priča o ovoj izuzetno važnoj temi.

Prelazimo na prvi krug u ime Kluba poslanika DPS-a kolegistica Tanasijević. Izvolite kolegisticu.

BRANKA TANASIJEVIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovani pomoćniče ministra, poštovane kolegisticu i kolege, poštovani građani,

Kao uvodničar u ovu temu željela bih da kažem da je jedan od uslova da bi se poboljšala konkurentnost i produktivnost privrednih subjekata i doprinijelo socijalnoj sigurnosti zaposlenih i unapređenju zaštite i zdravlja na radu. To je veoma važna oblast kojom se povezuju ljudska prava, napredak društva i socijalna kohezija. Uslovi na radnom mjestu su bitna pretpostavka, adekvatnog profesionalnog statusa, ličnog razvoja, samopoštovanja i stabilnih društvenih odnosa. Unapređenje zdravlja zaposlenih jedan je od prioriteta razvojnih ciljeva, a po podacima Svjetske zdravstvene organizacije izloženost neadekvatnim uslovima na radnom mjestu predstavlja jedan od najznačajnijih riziko faktora koji utiče na globalno opterećenje bolestima u Evropi. Otažavajuća okolnost

u tom smislu je i činjenica da profesionalna oboljenja i povrede na radu značajno oštećuju zdravlje mladih i produktivnih kadrova.

To su razlozi koji su opredijelili zemlje Evropske unije da intenziviraju aktivnosti u cilju unapređenja uslova na radnom mjestu. Kada je u pitanju Crna Gora, analizom postojećeg stanja može se zaključiti da su pojedine kategorije zaposlenih više od ostalih izložene rizicima na radnom mjestu. Pojedine vrste i tipovi privrednih subjekata su više osjetljivi kao što su mala i srednja preduzeća, koja imaju manje resursa da uvedu i implementiraju kompleksne sisteme unapređenja zdravlja zaposlenih i zaštite na radu. Pojedini sektori poput građevinarstva, poljoprivrede, transporta itd. naročito su rizične. Na postojeću situaciju utiču i određeni izazovi koji imaju tendenciju rasta kao što su demografske promjene i starenje radne populacije, novi trendovi u pogledu zapošljavanja uključujući samozapošljavanje, ugovaranje izvođenja poslova i pružanja usluga, odnosno povećanje broja zaposlenih u malim i srednjim preduzećima, a takođe i priliv radnika migranata. Određenim privrednim kretanjem u Crnoj Gori posljednjih godina naročito ekspanzijom u građevinarskoj djelatnosti povećan je broj nesreća na radnom mjestu. Dakle, situacija u Crnoj Gori ukazuje na potrebu preduzimanja preventivnih mjera na polju zaštite od povreda na radu. Neophodno je unaprijediti postojeće stanje i poboljšati radne uslove u skladu sa pravnim tekovinama Evropske unije. Iz tog razloga usvojena je strategija za unapređenje zdravlja zaposlenih i zaštite na radu u Crnoj Gori sa akcionim planom implementacije. Strategijom je precizirano da je potrebno uvođenje elemenata koji utiču na stvaranje bezbjednih i zdravih radnih uslova kao što su uvođenje prevencije u sprečavanju nastajanja povreda na radu i profesionalnih oboljenja, aktivno uključivanje službe medicine rada, uvođenje principa odgovornosti organizatora radova za primjenu mjera iz oblasti zaštite i zdravlja na radu, izbor predstavnika zaposlenih za zaštitu i zdravlje na radu uvođenje obaveznog osiguranja od povreda na radu i profesionalnih bolesti radi obezbjeđivanja naknade štete. Pored strategije da bi se dodatno stvorili uslove za primjenu standarda koji se odnose na bezbjednost i zdravlje zaposlenih, poboljšao institucionalni kapacitet inspekcije rada i zaštite na radu, obezbijedila efikasna procjena rizika na radnom mjestu i razvije normativni sistem minimalnih standarda za zaštitu na radu, predložen je Zakon o zaštiti i zdravlju na radu. Predlogom ovog zakona, uvodi se nova koncepcija koja se odnosi na proširivanje obaveza i odgovornosti relevantnih subjekata u radnoj sredini, odnosno radnoj okolini u cilju podizanja nivoa zaštite zdravlja na radu.

Predlogom zakona su precizirani opšti uslovi zaštite i zdravlja na radu, prava i obaveze i odgovornosti poslodavaca, prava, obaveze i odgovornosti, zaposlenih organizovanje poslova zaštite i zdravlja na radu kod poslodavaca. Ovim cjelinama Predloga zakona definisane su kompetencije svih subjekata radnog procesa u oblasti zaštite i zdravlja zaposlenih. O sadržaju predloženih rješenja upoznao nas je pomoćnik ministra, tako da bih ja za kraj željela da kažem da je cilj Predloga zakona stvaranje normativnih pretpostavki za podizanje nivoa zaštite i zdravlja zaposlenih, kroz obezbjeđivanje uslova na radu koji utiču na smanjenje povreda, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom. Na taj način se stvaraju mogućnosti

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:
Hvala gospođo Tanasijević.

Riječ ima kolega Vučinić, a neka se pripreme, kolega Gošović, kolegistica Jasavić, pa opet kolega Kalač.

JANKO VUČINIĆ:

Poštovani potpredsjedniče, poštovana Skupštino, poštovani predstavnici Vlade, gospodine Filipoviću, poštovani građani,

Pred nama je Zakon o zdravlju i zaštiti na radu. Danas ovdje raspravljamo bez ministra rada i socijalnog staranja Predraga Boškovića, koji je trebao da bude tu. Međutim nikakve štete jer nikakvu korist nijesmo imali od njega svaki put kad je bio tu, ali na žalost izgleda nema ni koristi ministarstvo koje zastupa. Pa, evo, rekoh danas raspravljamo ovdje o Zakonu veoma važnom o zaštiti i zdravlja, umalo ne rekoh i veselju, a bilo je nekad i zdravlje i rad i veselje, a onda, od onoga vremena kada su došli slogani da živimo bolje i godine počinju januarom smo postali mi znamo kako, postali smo bolesno društvo koje treba liječiti, a prijekli lijek za to bolesno društvo je promjena, odnosno smjena vlasti i režima koji predvodi premijer Milo Đukanović. Pa, evo sada da kažem nešto kakvi su uslovi rada naših radnika. Danas nikakvi jer znamo kakav je svijet kapitala i ovoga brutalnog i divljačkog, čini mi se kapitala koji gleda po svaku cijenu da iskoristi radnika i ne prepozna je radnika kao živo biće. Njemu je to samo roba koju treba trošiti kao i ostali potrošni materijal. I sada bi rekao kako su postupali svi oni koji su privatizovali ta preduzeća u kojem su se našli radnici nekad ponosni radnici, a ona su došli ti divlji kapitalisti koji su prvo što im je bilo da smanje broj radnika pa su to radili na taj način da posao koji je dotad radilo tri radnika ostave na jednog i naravno da u tim uslovima dolazi i do čestog porvredživanja, do obolijevanja radnika, a na žalost i do smrtnih posledica.

Sada bih kratko uzeo jedan primjer Željezare Toš čelika u kojoj za protekle dvije godine u kojoj nije bilo proizvodnje se dogodilo 24 povrede radnika i na žalost dvojica radnika su poginuli. Mogu i to hoću da navedem jedan primjer povrede trojice radnika, a koja su teško povrijeđena na taj način što se tečni čelik, čija je temperatura bila hiljadu i 620 stepeni, izlio na te ljude i od ta tri radnika dvojica su bila zaposlena na određeno, a jedan na neodređeno. Kada su ovi radnici teško povrijeđeni podnijeli tužbu da za naplatu nematerijalne štete tata im je iz uprave Toš čelika rečeno ako podnesete tužbu prekinuće Vam se ugovor na određeno vrijeme. To je vrlo jedan nekorektan i nepošten gest od strane uprave i menadžmenta Toš čelika da tim radnicima, tako teško povrijeđenim prekinu radni odnos na određeno vrijeme. I vidite gospodine Filipoviću šta znači ugovor na određeno vrijeme. Evo sada da iskoristim ovaj minut da se osvrnem na sami zakon. Ovakav predlog zakona nije dogovor socijalnih partnera.

Ja sam podnio amandmane, ustvari to su amandmani Unije slobodnih sindikata, koji se odnose na institut zaposlenog koji treba da bude predstavnik zaposlenih u zaštiti na radu. Znači ti amandmani se odnose na podzakonski akt koji treba da uredi način izbora zaposlenog kao u zaštiti na radu, odnosno da uredi njegova prava i obaveze. Drugi amandman se odnosi na rok posle kojeg treba donijeti taj podzakonski akt i mislim ukoliko se ne usvoje ovi amandmani ovaj zakon, ovako predloženi zakon, neće biti tekst koji je usaglašen....

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Vučiniću. Ja bih vas rado puštio da govorite što više, jer znam dok sam vodio jednu fabriku u staru državu da smo se više bojali inspekcije na radu nego policije druge, koliko je bila i zaštita. Nijesu izvršena ni mjerenja da bi se ocijenili uslovi rada u KAP-u koliko godina. To je strašno, to je čudo .

Izvolite kolega Gošoviću, a zatim koleginja Jasavić.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Poštovane kolegice i kolege, predstavnice Vlade, poštovani građani,

Pravo na zaštitu i zdravlje na radu jedno je od temeljnih socijalnih prava zaposlenih, a pravo o zaštiti na radu odredbama člana 64, stav 3 jamči Ustav Crne Gore. Predlog zakona kojeg danas radimo razmatramo pitanje zaštite i zdravlja na radu uređuju se na potpuniji način u odnosu na postojeće zakonsko rješenje i to kada su u pitanju obaveze investitora u postupku izgradnje, rekonstrukcije i adaptacije objekata tako kada su u pitanju prave i obaveze i odgovornosti kako poslodavaca tako i zaposlenih, kao kada je u pitanju organizovanje poslova zaštite i zdravlja na radu kod poslodavaca. Ipak pojedine odredbe predloga zakona sa aspekta njihove primjene izazivaju dileme koje je neophodno otkloniti, a to nijesmo učinili u postupku razmatranja predloga zakona na skupštinskim odborima. Nova komponenta Predloga zakona je zaštita zdravlja na radu zaposlenih. Tako je obaveznost zdravstvenih pregleda zaposlenih između ostalog uređeno članom 19 predloga zakona. Međutim članom 62 predloga zakona predviđeno je da će se odredbe člana 19, stav 4 primjenjivati od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, a tim odredbama propisano je da vrstu, način obim i rokove obavljanja zdravstvenih pregleda zaposlenih koji se raspoređuju na određena radna mjesta sa posebnim uslovima rada, propisuje organ državne uprave nadležan za poslove zdravlja u saglasnost organa uprave nadležnog za poslove rada. Zaista je nejasnost zbog čega bi obaveza ova dva ministarstva, na utvrđivanju vrste obima, načina i rokova obavljanja zdravstvenih pregleda zaposlenih na radnim mjestima sa posebnim uslovima rada bila odložena do dana pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Jer se time dovodi u pitanje mogućnost ostvarivanja koncepta zdravstvenih pregleda zaposlenih u narednom periodu od nekih pet godina. Ako je greška trebalo je otkloniti, a ako nije već je to i dalje stav predlagača zakona zaista je neophodno ga obrazložiti.

Druo pitanje koje je izazvalo posebnu pažnju na skupštinskim odborima, jeste i pitanje načina određenja predstavnika zaposlenih, da ih predstavlja u pitanjima iz oblasti zaštite i zdravlja na radu. To je pitanje koje očigledno nije dogovoreno socijalnim dijalogom. Postojeće, sada važeće, zakonsko rješenje da se postupak izbora i način rada predstavnika zaposlenih kod poslodavaca uređuje kolektivnim ugovorom kod poslodavaca nije dalo rezultate vjerovatno iz prostog razloga što zaposleni u mnogim preduzećima i nemaju svoje sindikate. Unija slobodnih sindikata Crne Gore predlaže da se taj postupak izbora i načina rada uredi podzakonskim aktom koji bi donio organ državne uprave nadležan za poslove rada u saradnji sa reprezentativnim organizacijama poslodavaca i sindikata. Ovaj predlog predstavnik predlagača nije prihvatio tako da ovo pitanje ostaje zakonom ne uređeno, a da bi ovaj značaj zaživio u praksi neophodno je definisati ovo pitanje zakonom na potpuno jasan način.

Takođe, predlog zakona sadrži pojedine odredbe koje, zaista, sa aspekta njegove primjene izazivaju dodatnu dilemu. Tako je članom 47 propisano da ako poslodavac za obavljanje poslova zaštite i zdravlja na radu angažuje ovlašćenu

organizaciju, međusobna prava obaveze i odgovornosti bliže se uređuju ugovorom, a cijenu za pružanje usluga iz stava 1 ovog člana utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove rada na predlog reprezentativnog udruženja poslodavaca. Zaista je nejasno da cjenovnik pružanja ovih usluga uređuje nadležno Ministarstvo rada. Primjereno je da će te cijene da određuje samo tržište i zaista je do sad bar bilo neprimjereno da taj cjenovnik utvrđuje organ državne uprave na zahtjev udruženja poslodavaca. Zbog čega je takvo opredjeljenje? Ovdje nije ni sadržan rok u kome bi ministarstvo bilo dužno da na zahtjev udruženja poslodavaca donese takve, utvrdi te cijene. I ono što je takođe problematičano sa aspekta primjene ovog zakona jeste određenje da će se podzakonski akti za njegovo sprovođenje donijeti u roku od dvije godine od dana stupanje na snagu ovog zakona. Rok od dvije godine u mnogu čemu za donošenje pod zakonskih akata u mnogo čemu odlaže primjenu veoma značajnih instituta koje uređuje ovaj zakon i zaista je prosto nevjerovatno da se odredi takav dug rok po ovako značajnim pitanjima i to je nešto što bi moralo da pretrpi izmjenu u predlogu ovog zakona. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Gošoviću.

Riječ ima koleginja Jasavić. Izvolite.

AZRA JASAVIĆ:

Zahvaljujem. Poštovani potpredsjedniče, poštovani gospodine Filipoviću, poštovane kolegice, poštovane kolege, poštovani građani,

Ovo zaista jeste jedan sistemski vrlo važan zakon koji reguliše pitanje zašto je zdravlje zaposlenih i ovo je upravo i ustavna materija jer u članu 64 Ustava Crne Gore, predviđeno je da zaposleni imaju pravo na zaštitu na radu, sa stanovišta njihovog zdravlja i da omladina, žene i invalidi uživaju posebnu zaštitu na radu. Takođe, Zakon o radu definiše se u članu 11 da zaposleni ima pravo na zaštitu zdravlja i života na radu, a ovaj zakon kao sistemski to detaljno razrađuje. Mi smo i ranije imali Zakon koji reguliše ovu materiju, ali očigledno je da se stvorila potreba za usklađivanje ove materije sa Ustavom, sa Zakonom o radu, sa aktivom međunarodne organizacije rada i propisima i standardima Evropske unije što je jedan od uslova za pridruživanje, odnosno pristupanje Evropskoj uniji. Vrlo je jasno da ovaj zakon se odnosi na poslodavce i zaposlene koji rade na teritoriji Crne Gore, kod pravnih lica i preduzetnika u svim djelatnostima, državne organe i organe uprave, odnosno jedinice lokalne samouprave zaposleni koji su upućeni na rad u inostranstvu, ako su propisima zemlje prijema predviđene nepovoljnije mjere zaštite i zdravlja na radu od onih koji su predviđeni ovim zakonom i sve osobe koje su u bilo kom pravnom osnovu prisutne u radnom procesu poslodavca. Ono što je vrlo specifično i što predstavlja vrlo interesantnu odredbu ovog zakona jeste član 17 koji se odnosi na procjenu rizika, zakonom, sadašnjim predlogom je propisano obaveza procjena rizika za sva radna mjesta. Sektor građevinarstva, ugostiteljstva i energetike su do sad morali da posjeduju ovaj akt, dok ostali nisu imali tu obavezu ili su se ako jesu imali više manje provlačili, i najveći problem što najveći broj poslodavaca u Crnoj Gori nema akt o procjeni rizika, a tim aktom se ocjenjuju koji su poslovi koji se obavljaju, a radi

se o otežanim uslovima i na osnovu njega se određuju sredstva zaštite na radu. Ulaskom u Evropsku uniju jedna od prvih obaveza biće upravo to da se naši poslodavci maksimalno motivišu i da stvaraju pravne uslove i bezbjedna radna okruženja, čemu nijesmo do sada poklanjali dosta dovoljno pažnje. Ono što ovaj zakon definiše odnosi se na utvrđivanje načina i mjera za otklanjanje rizika i obezbjeđivanje njihovog sprovođenja šire i preciznije, određivanje obaveze i okolnosti poslodavaca, učešće zaposlenih, predstavnika zaposlenih po pitanju zaštite zdravlja na radu. Ono što zakon definiše jeste da predviđa oslobađanje od polaganja stručnog ispita za poslove zaštite i zdravlja na radu za pojedine kategorije osobe koje su na tim poslovima proveli više od pet godina, i zaposleni imaju veću mogućnost da odbiju da rade zbog neprimjenjivanja mjera zaštite. Ono što zakon definiše jeste i pravo na osiguranje za naknadu šteta za slučaj povrede na radu, profesionalne bolesti i bolesti vezanih za rad. Zakon pokušava da na izvjestan način poboljša konkurentnost, produktivnost i prije svega zaštitu zdravlja zaposlenih na radu, tim što moram priznati da će biti problem, vjerujem, sa primjenom ovog zakona jer i ranije smo imali zakon koji reguliše tu materiju. Dešavalo se da sam u svojoj advokatskoj praksi imala veliki broj slučajeva za naknadu štete lica koja su imala povrede na radu ili profesionalna oboljenja i posebno bih istakla par slučajeva koji su bili simptomatični gdje su predstavnici građevinskog lobija imali svoje firme, gdje nijesu na adekvatan način obezbjeđivale zaštitu na radu i gdje su ljudi koji su kao najamna radna snaga tretirani bez ikakve zaštite što je vrijeđalo i ljudsko i svako drugo dostojanstvo. Vodili smo sudske sporove, uspijevali u sudskim sporovima, ali naknadu štete za životne aktivnosti, ali kada bi se zavšavali ti sudski sporovi obično su ti predstavnici građevinskog lobija koji su vezani za aktuelnu vlast gasili firme i išli u stečaj i otvarali nove da bi na taj način spriječili radnike da ostvare naknadu štete po osnovu umanjenja životne aktivnosti, a povrede su bile vrlo teške, radilo se o par slučajeva gdje su ljudi ostajali bez organa, gdje je dolazilo do lomova i bojim se da će se u perspektivi kada ovaj zakon ...

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolegice Jasavić.

Riječ ima kolega Kalač. Izvolite.

ALMER KALAČ:

Hvala uvaženi potpredsjedniče, uvaženi predstavniče ministarstva.

U obrazloženju pored ustavnog osnova za donošenje zakona kao prvi od osnovnih razloga navedeni su zahtjevi i potrebe za usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva sa aktima međunarodne organizacije rada Evropske unije kao jedan od uslova za pridruživanje Evropskoj uniji, to ste i Vi kazali u uvodom dijelu. Tek nakon toga navedeno je poštovanje načela zaštite zdravlja na radu, procjena rizika i ostali razlozi. Upravo su to razlozi zbog kojih treba donijeti ovakav zakon, pa tek onda na kraju usaglašavanje sa propisima Evropske unije i ostalim izvorima međunarodnog prava. Zaštite i zdravlje na radu, kako stoji u članu 2 ovog zakona, podrazumijeva obezbjeđivanje uslova na radu koji ne dovode do povreda na radu i bolesti u vezi sa radom. U jednom dijelu obrazloženja stoji da je ovo dodatna zaštita pored tehničke zaštite na radu. Dalje, u obrazloženju poglavlje završne odredbe stoji da se članovi 60 i 61 odnose na prestanak važenja Zakona o zaštiti na radu.

U predlogu zakona član 60 se odnosi na donošenje podzakonskih akata. Članom 61 je regulisana primjena propisa. Tek je članom 63 u dijelu prestanak važenja dato da Zakon o zaštiti na radu prestaje da važi dan stupanja na snagu ovog zakona. Smatram ovo neusaglašenim i ne ide u prilog, ide u prilog predlogu kolega da se bez prisustva ministra ne raspravlja o ovom veoma važnom zakonu. Smatram da je konačni cilj predloženog zakona poboljšati radni odnos i radni uslovi, obezbjeđenje uslova za primjenu evropskih standard, poboljšanje institucionalnih kapaciteta, inspekcije rada i zaštite na radu, kao i mnogi drugi aspekti koji će doprinijeti boljoj zaštiti zdravlja na radu. Stvaranje boljih uslova, počevši od obezbjeđivanja preventivnih mjera preko dosledne primjene zakona, pa do sankcionisanja onih koji ga ne poštuju doprinijeće da stvorimo uslove za zaštitu zdravlja na radu. Trenutno nam zaštita na radu nije na potrebnom nivou htjeli to da priznamo ili ne. Sve ovo o čemu govorim odnosi se na zaposlene koji su u radnom odnosu sa prijavom na penzijsko i zdravstveno osiguranje.

Međutim, dodatni problem su i radnici koji rade na crno obezbjeđujući sebi i porodici egzistenciju i koji teško da mogu ostvariti svoja prava iz ove oblasti. Ovaj rizik je naročito izražen kod radnika u građevinarstvu. Pored prava, obaveza i odgovornosti poslodavaca predložena su i rješenja u vezi prava obaveza zaposlenih, kada su u pitanju mjere zaštite i zdravlja na radu. Ovo smatramo veoma važnim jer se i zaposleni mora pridržavati propisanih mjera i time doprinijeti većoj bezbjednosti i očuvanju zdravlja kako ličnog tako i ostalih zaposlenih u neposrednom okruženju. Naša podrška ovom zakonu neće izostati. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega.

Gospodine Filipoviću, bilo je dosta komentara, primjedbi i sugestija.

Hoćete li da ih komentarišete?

Prelazimo na drugi krug razmatranja ovoga predloga. U ime Kluba poslanika DPS-a kolegistica Filipović.

Ali ovdje je kolega Obradović.

Izvolite.

Neka se pripremi kolegistica Đurašković u ime Kluba poslanika Demokratskog fronta.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Uvaženi gospodine Raduloviću, gospodine Filipoviću, kolegistica i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Veoma se radujem što je Predlog zakona o zaštiti i zdravlju na radu došao u skupštinske klupe, odnosno u plenum na raspravljanje sa razloga zaista zaštite i unapređenja radnika Crne Gore. Često imamo nemile događaje da na radu stradaju, posebno u građevini, radnici sa posledicama smrtnim, posebno oni radnici koji rade u otežanim teškim uslovima sa velikom toplotom ili u velikoj hladnoći ili izloženi visinama, zračenjima i drugim rizicima treba da nađu zaštitu i zaista je to i u ovaj zakon iz sveg srca podržavam isti. Ima dosta normi koju ukazuju na koji način treba urediti stanje ove oblasti i prije svega obavezati poslodavca da uredi pitanje zaštite na radu, ali, naravno ,moraju sami radnici da se potrudu da se izbore za svoja prava, na način da sarađuju sa poslodavcem što i stoji u ovom zakonu. On se odnosi na državne organe, organe

državne uprave, organe lokalne samouprave, organe lokalne uprave, druga pravna lica, preduzetnike i jedino se ne odnose na one koji obavljaju svoje poslove u domaćinstvima. U svakom slučaju jedan zakon koji propisuje određene mjere kako bi se zaštitili od svih rizika fizičkih, bioloških, hemijskih radnici, kako bi nosili potrebnu zaštitnu opremu i kako bi bili na taj način bezbjedni, poslodavac jedino ne odgovara ukoliko se usled više sile dese određene predviđene okolnosti, u određenim slučajevima odgovara i radnik naravno ima pravo za naknadu štete. Radnik takođe ima pravo da traži, da zahtijeva drugo radno mjesto ukoliko je ipak došlo do profesionalnog oboljenja, shodno njegovim zdravstvenim i ostalim sposobnostima i radnim. Takođe ima pravo da odbije da radi u neuslovnim radnim prostorima, ali takođe radnik je u obavezi da se podvrgne stalnim ljekarskim kontrolama, ljekarskim pregledima i da ne bude pod dejstvom opijuma, droge, alkohola, kada bude na svom radnom mjestu.

Propisana su za sve ovo i uređene kaznene mjere i odredbe, ali u svakom slučaju predviđen je jedan stručni tim koji je neophodno da ima poslodavac koji se sastoji od zaposlenih raznih profila, od ljekara, inženjera, od onih koji se bave zaista zaštitom na radu koji treba da se pobrinu za kvalitetne uslove zaposlenih. Što se tiče samih kaznenih odredaba one su sigurno rigorozne, i odnose se kako na pravna lica tako na preduzetnike, na odgovorna lica u pravnom licu i na, naravno, fizičko lice. Ono što sam ipak morao da zapazim, što smatram da ima jedan nedostatak ovaj zakon to je nedostatak u dijelu kaznenih odredaba koje se odnose na fizička lica. U ovom slučaju na zaposlene ima da se on kažnjava u slučaju koliko konzumira alkohol ili ukoliko je pod dejstvom narkotika, ali nema kaznenih odredbe za 33, 34 povrede odredaba ovog zakona koje se odnose na to ukoliko se nepropisno udalji sa radnog mjesta, ili ukoliko odbije da radi, a stvoreni su mu svi uslovi za rad. Smatram da bi tu trebalo amandmanski djelovati i vi da vidite na koji način da su upotpuni, da se zaokruži ova cjelokupna priča vezana za ovaj zakon.

Na kraju, da istaknem da je zaista veoma kvalitetan zakon, veoma je sve obuhvatan, ide u prilog zaštite radnika koji su u obavezi sa poslodavcem da zakluče ugovor o radu i da definišu sva ova pitanja i da primjenjuju sve one mjere kako bi bili bezbjedniji i kako bi očuvali svoje zdravlje, a što je nešto i najbitnije u životu. Iz tog razloga zaista sve pohvale na račun zakona i mi iz Demokratske partije socijalista ćemo ga podržati. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Obradoviću.

Riječ ima kolegica Đurašković, a neka se pripremi kolegica Filipović.

LJILJANA ĐURAŠKOVIĆ:

Uvaženi potpredsjedniče, gospodine Filipoviću, dame i gospodo, poštovani građani.

Prema podacima koje je objavila evropska agencija za zaštitu na radu kao krovna organizacija koja se bavi zaštitom na radu u Evropskoj uniji svaka tri i po minuta neko u Evropskoj uniji umire od posledica u uslovima na radnom mjestu. To je više od 150 hiljada slučajeva na godišnjem nivou, a u Crnoj Gori je u 2012.godini bilo 49 povreda na radu, a od toga sedam sa smrtnim ishodom. Najveći broj povreda na radu desio se i dešava se u oblasti građevinarstva, drvnoj industriji, elektroprivredi, Željezari Nikšić i u

KAP-u. Ovim predlogom zakona kaže se da zaštita i zdravlje na radu podrazumijeva obezbjeđivanje uslova na radu koji ne dovode do povreda na radu, profesionalnih oboljenja i bolesti u vezi sa radom i koji stvaraju pretpostavke za punu fizičku i psihičku zaštitu zaposlenih. Zaštita i zdravlje na radu je djelatnost od javnog interesa svake zemlje. Članom 5 se navodi da vaspitanje i obrazovanje u oblasti zaštite i zdravlja na radu je sastavni dio opšteg i profesionalnog osposobljavanja na svim vrstama i stepenima školovanja zaposlenih i obrazovanja što pohvaljujem. Članom 14 poslodavac je dužan da obezbijedi posebnu zaštitu na radu zaposlenih žena za vrijeme trudnoće, lica mlađih od 18 godina, kao i lica sa invaliditetom u skladu sa ovim i drugim zakonima što je za svaku pohvalu. Poslodavac je dužan članom 30 da zaposlene obavezno osigura i to osiguranje kolektivno od povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom. Premije sa osiguranjem padaju na teret poslodavca.

Pored prava, obaveza i odgovornosti poslodavca, odredbama člana 32,33 i 34 predlog ovog zakona predložena su rješenja i u vezi prava i obaveza zaposlenih kada su u pitanju mjere zaštite i zdravlja na radu. Tako zaposleni ima pravo i obavezu da se prije početka rada upozna sa mjerama zaštite i zdravlja na radu na poslovima radnog mjesta na koje je raspoređen, kao da se osposobljava za njihovo sprovođenje kao da poslodavcu daje predloge, primjedbe i obavještenja o pitanjima zaštite i zdravlja na radu. Zaposleni ima pravo i obavezu da obavi zdravstveni pregled koji odgovara riziku za zaštitu i zdravlje na radnom mjestu na koji ga upućuje poslodavac u skladu sa propisima o zaštiti na radu i propisima iz oblasti zdravstvene zaštite. Zaposleni može da odbije da radi ako prethodno nije upoznat sa svim opasnostima i štetnostima, odnosno rizicima na radu ili ako mu poslodavac nije obezbijedio propisani zdravstveni pregled, ako mu prijete neposredno opasnost po život i zdravlje zbog toga što nijesu sprovedene propisane mjere zaštite i zdravlja na radu, na radnom mjestu na koje je raspoređen. Prema predlogu 35 i 36 predlog zakona ima obavezu za vrijeme rada da primjenjuje propisane mjere zaštite i zdravlja na radu, vodi računa o svojoj i zaštiti i zdravlju na radu i drugih zaposlenih na koje utiče svojim radom ili postupcima pri obavljanju posla, namjenski koristi sredstva za rad, opasne materije, sredstva i opremu lične zaštite na radu i zaštitne uređaje.

Zbog kratkoće vremena sve gledam na sat.

Znam da su osnovni razlozi za donošenje ovog zakona zahtjevi i potrebe za usaglašavanjem nacionalnih nezakonodsvatava sa aktima međunarodne organizacije rada i Evropske unije kao jedan od uslova za pristupanje Evropskoj uniji i stupanje na međunarodno tržište rada, ali bojim se da će biti još jedan zakon usvojen i mrtvo slovo na papiru, jer naša realnost to pokazuje. Hvala lijepa.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolegice Đurašković.

Koleginica Kalezić.

JELISAVA KALEZIĆ:

Mi ovo ne raspravljamo forme radi, a prijavljeno je 15 poslanika i poslanica, a predstavnik ministarstva misli da to obrazloži u završnoj riječi od pet minuta, onda stvarno mogao je i on da ne dođe, da pravi društvo gospodinu ministru, pa mi da se ispričamo ovdje sami i da se čujemo i da steknemo mišljenje, a ministarstvo kakvo god. Jer prosto ne vidim da ima smisla da se sve što je ukazano, a evo ovoliko ljudi koliko već

učestvuje ukazalo je sa različitih aspekata i važnosti i ne doradjenosti itd. Čisto moje zapažanje. Ja ovdje ne statiram nego učestvujem kao i ostali.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

S pravom kolegice Kalezić, zato što ja uvijek pokušavam da na neki način isprovociram konstruktivni dijalog, pa mi neki put kažu da sam više kritičar neki put i pohvaljujem.

Pripremiće se za jedno putovanje, koje smo mislili i koje ćemo obaviti na jesen Danskom parlamentu. Slušajte ovo kolegice Kalezić i onda sam analizirao kako su dobili, nijesu dobili podršku od građana Danske pojedini ministri i poslanici pa su im otvorene liste pa zato što se pokazalo da nisu aktivni pojedini, a pojedini ministri ne učestvuju u raspravi, ili pojedini ministri ili pojedini poslanici su koristili nelegalno sredstva građana Crne Gore i nijesu imali podršku, ili pojedini se vozio biciklom, a drugi se vozio mercedesom. Znači, treba nam vremena da dođemo do Danske i sa avionom, a i kroz demokratiju. Ja se nadam da će izborni zakon biti taj koji će napraviti da budu otvorene te takozvane liste za koje se ja zalažem, pa će onaj ministar koji će biti na listi toj i toj Branka Radulovića zato što nije bio dobar ministar neće moći proći, a onaj koji je bio na 81. mjesto zato što je bio dobar će proći. Uz to da se nadam da će nas građani Crne Gore zbog kvalitetne dinamike i rasprave u Parlamentu sve više gledati.

Ministre, da li Vas je, pomoćniče ili direktore, isprovocirala konstruktivno kolegica da reagujete?

Izvolite, do dva minuta mogli ste i prije do pet, a sada možete dva.

Izvolite.

SLOBODAN FILIPOVIĆ:

Ja bih zbog Vas i poslanika, zbog crnogorske javnosti dao par informacija vezano što se tiče same činjenice zakona razloga uslova kao što sam rekao u uvodnom izlaganju da se radi o jednom zakonu, kvalitetnom zakonu, koji kao i sve ono što izlazi iz Ministarstva rada i socijalnog staranja rađen u jednom socijalnom dijalogu. U jednom tripartitnom socijalnom dijalogu su učestvovali predstavnici obaa reprezentativna sindikata, Unije poslodavaca, predstavnici Vlade. Ono što je interesantno za ovaj zakon jeste da je rađen kroz projekat koji je finansirala Evropska unija, da je rađen pune dvije godine sa partnerima iz Slovenije, sa slovenačkim ekspertima, da su zajedno kroz radnu grupu i saradnju sa ekspertima analizirani detaljno i temeljeno sve članove i sva normativa koja je regulisana ovim zakonom. A što smo konstatovali i na odborima i na matičnom i Zakonodavnom imamo najviše riječe hvale za sam tekst zakona. Ono što su poslanici pitali što su dileme je identično onome što smo raspravljali na odborima ovih dana matičnom i Zakonodavnom odboru. To je pitanje koje je potencirala Unija slobodnih sindikata oko imenovanja predstavnika zaposlenog, koji se bavi zaštitom na radu, mi smo dali našu argumentaciju vezano za to pitanje. To je bila dilema sa kojom smo imali komunikaciju i sa predstavnicima Evropske komisije, znači ta dilema je otklonjena i rezultirala je znači jednim radnim sastankom 10.04. sjednici pododbora ovdje je bilo prisutna gospođa iz Direktorata koja se bavi zaštitom na radu ...

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hoćete li još minut ako imate konkretno da odgovorite?

SLOBODAN FILIPOVIĆ:

Ta stvar usklađena je sa evropskim zahtjevima da ovo što je traženo današnjim amandmanom i što je tražila Unija slobodnih sindikata ne poznaje uporedna praksa direktiva meni nije jasna u tom dijelu nije mjesto izboru prdestavnika zaposlenih u samom zakonu već u podzakonskim aktima i to je to. Hvala vam predsjedavajući.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Filipoviću, pošto ste Vi komentarisali više ja ću dati svima koji žele po minut a koji su govorili i koji na određeni način je i odgovorio i komentarisao direktor Filipović.

Izvolite. Ko želi?

Kolega Vučinić do minut jasno glasno, pa zatim kolega Gošović.

JANKO VUČINIĆ:

Zahvaljujem gospodine predsjedavajući, pa evo gospodin Filipović je rekao da je ovaj zakon gotovo usaglašen od strane socijalnih partnera, ali onda zašto obraćanje Unije slobodnih sindikata Evropskoj komisiji u kojima oni kažu izrečito da ovakav zakon nije u skladu sa evropskim zakonodavstvom i ono što sam govorio tokom rasprave znači sa ovakvim predlogom zakona nije ispoštovan institut predstavnika zaposlenih u zaštiti na radu. Zna o čemu se radi, sa ovakvim predlogom zakona ne postoji pravilo po kome se određuje način na kome se određuje predstavnik zaposlenih u zaštiti na radu i ne određuje se njegova prava i obaveze.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hoćete li još minut pošto se radi o veoma važnom?

Izvolite.

JANKO VUČINIĆ:

Unija slobodnih sindikata se obraća Evropskoj komisiji i obrazlaže nedostatke ovoga zakona. Znači, institut zaposlenoga, imenovanog u zaštiti na radu je obesmišljen u tom dijelu i nikako se ne možemo složiti sa vama gospodine Filipoviću da kažete da je ovo u skladu sa evropskim zakonodavstvom i da je ovaj zakon usaglašen od socijalnih partnera. Znači, ima velika primjedba od strane Unije slobodnih sindikata, opravdana primjedba i ukoliko, ponovo kažem ukoliko se ne usvoje ovi amandmani koji su amandmani slobodnih sindikata, mi, Demokratski front ovakav zakon nećemo podržati. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Vučiniću.

Našao sam za shodno da je ovo izuzetno važno pošto se radi ne samo o zdravlju nego i prije svega o zdravlju, a i pristupanju Evropskoj uniji, poglavljju koji se bavi tim zato sam i dopustio još jedan minut.

Izvolite kolega Gošoviću.

NEVEN GOŠOVIĆ:

Predstavnik Vlade kada je u pitanju način izbora predstavnika zaposlenih za zaštitu i zdravlje na radu pozvao se i na stav predstavnice Evropske komisije, odnosno generalnog Direktorata za zapošljavanje i socijalnu politiku i inkluziju. Ali želim da kažem da u njihovom odgovoru na pismo Unije slobodnih sindikata po ovom pitanju stoji sledeće: Izbor predstavnika radnika je veoma bitno pitanje i treba da bude jasno objašnjeno u Zakonu o zdravlju i zaštiti na radu. Dakle, insistiraju na jasnom objašnjenju ovog instituta u Zakonu o zdravlju i zaštiti na radu, a predlog zakona s tim u vezi sadrži samo konstataciju. Predstavnik zaposlenih je lice određeno od strane zaposlenih da ih predstavlja u pitanjima iz oblasti zaštite i zdravlja na radu. Dakle, ostavlja se jedna potpuna sloboda zaposlenih, bez ikakve upućujuće norme na koji će način urediti....

Nije dobro iz prostog razloga što ovo neće zaživjeti ni u kom vidu u praksi. I ovo je način da ovaj institut uopšte ne zaživi, i za to je zakonom neophodno urediti ovo pitanje. Na koji način ćete ga urediti? U te dvije godine je trebalo naći rješenje. Ovdje se pobjeglo od rješenja i to se pobjeglo na način da se ne uredi ama baš ništa. Način uređenja kolektivnim ugovorom nije dao rezultate, zbog toga ste to i brisali iz zakona, niste prihvatili predlog Unije slobodnih sindikata, i sada nema predloga u tom dijelu, ostaje ovako jedna norma koja kao takva, siguran sam, neće zaživjeti u praksi i moralo se naći to rješenje i ovo je najlakše da se pobjegne od načina rješavanja tog pitanja, a valjda to nije cilj donošenja ovog zakona. Toliko.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Gošoviću.

Odgovor na komentar ima i kolega Obradović, izvolite do dva minuta.

RADOVAN OBRADOVIĆ:

Samo kratko, ja smatram da se Opštim kolektivnim ugovorom regulišu mnoga pitanja ... kolektivnih ugovora, imamo granske ugovore kojima se to pitanje reguliše. Ovaj zakon, ponovo ističem, je veoma humanog karaktera, jer posebno se odnosi na trudnice, hendikepirana lica, lica mlađa od 18 godina, da su pod posebnom zaštitom. A sva građevina koja se izvodi moraju se izvoditi radovi po revidovanom projektu, odnosno pravno tehničkoj dokumentaciji u skladu sa svim propisima i pravilima struke.

Jedino, dakle u onom dijelu vezano za nedostatak kaznene odredbe za zaposlenog u ona dva slučaja u koje sam rekao da se izjasnite, kako bi po meni bio kompletiran zakon u ovom dijelu. Ukoliko odbiju da rade a ispunjeni su svi uslovi, ukoliko se udalje sa radnog mjesta, nema uslova za udaljenje. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Obradoviću.

Idemo dalje.

Riječ ima kolegistica Filipović, a neka se pripremi kolega Nišavić.

ŽANA FILIPOVIĆ:

Zahvaljujem predsjedavajući.

Uvaženi gospodine Filipoviću, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani,

Ideja ljudskih prava je, po meni, jedna od najznačajnijih tekovina moderne političke istorije, tako da smatram da zdravlje i zaštita na radu su osnovna ljudska prava, i zaposleni predstavljaju polovinu ukupne populacije na globalnom nivou i samo zdrav zaposleni na zdravom radnom mjestu obezbjeđuje zdrav doprinos u ukupnom ekonomskom i socijalnom razvoju savremenog globalnog društva, naravno kroz unapređenje produktivnosti i kvaliteta proizvoda i usluga, radnu motivaciju i zadovoljstvom radom koji obavlja.

Zaposlenost i uslovi rada značajno utiču na zdravlje i ostvarivanje principa jednakosti i samo dobri i kvalitetni uslovi rada su pretpostavka finansijske sigurnosti i adekvatnog socijalnog statusa. Imajući u vidu da troškovi nastali kao posljedica profesionalnih oboljenja i povreda na radu, predstavljaju značajno opterećenje za nacionalnu ekonomiju, donošenjem i primjenom ovog novog zakona, ovog predloga zakona o zaštiti i zdravlju na radu, pored ostalog znatno će biti smanjeni troškovi povezani sa profesionalnim bolestima i povredama na radu.

Efekti koji se postižu ovim predlogom zakona su predviđanje komponente i zdravlje zaposlenih koji će imati potpunu zaštitu na radu, propisivanje obaveza i odgovornosti relevantnih subjekata u radnoj sredini, odnosno u radnoj okolini, biće povećan nivo zaštite i zdravlja na radu. Propisivanje mogućnosti da poslodavac može sam da obavlja stručne poslove iz oblasti zaštite i zdravlja na radu, pod istim uslovima kao i ovlašćena organizacija, zatim propisivanje mogućnosti oslobađanja od odgovornosti poslodavca za zaštitu i zdravlje na radu, u slučaju kad su incidenti posljedica neobičnih i nepredvidivih okolnosti, koji su van kontrole poslodavca ili posebnih događaja čije posljedice nije bilo moguće izbjeći uprkos sprovedenim mjerama zaštite zdravlja na radu. Takođe, propisivanje pravne zaštite zaposlenih, njihovih predstavnika, sindikata i stručnog lica zbog obavljanja poslova zaštite i zdravlja na radu, propisivanje obaveze poslodavca da osigura zaposlene za slučaj povrede na radu, profesionalne bolesti i bolesti vezanih za rad.

Novina je, Predlogom ovog zakona o zaštiti i zdravlju na radu predviđaju se novine, koje se odnose pored tehničkih mjera zaštite i na uvođenje komponente zdravlje zaposlenih, naproširivanje obaveza i odgovornosti relevantnih subjekata u radnoj sredini, odnosno radnoj okolini, u cilju podizanja nivoa zaštite i zdravlja na radu kao što su šire i preciznije određivanje obaveza i odgovornosti poslodavca, učešće zaposlenih predstavnika, zaposlenih po pitanju zaštite i zdravlja na radu, definisanje poslova stručnog lica ili stručne službe za zaštitu i zdravlje, odnosno ovlašćene organizacije, zatim mogućnost da sam poslodavac može obavljati stručne poslove, pod istim uslovima kao i ovlašćena organizacija, oslobađanje od polaganja stručnog ispita za poslove zaštite i zdravlja na radu za pojedine kategorije lica koja su na tim poslovima proveli više od pet godina. Oslobađanje od odgovornosti za zaštitu i zdravlje na radu u slučaju kad su incidenti, izvinjavam se, bolja informisanost zaposlenih o riziku na radnom mjestu i drugim pitanjima od značaja za njihovo zdravlje.

Što se tiče ciljnih grupa na koje se ovaj predlog zakona odnosi, to su poslodavci, zaposleni koji rade na teritoriji Crne Gore kod pravnih lica i preduzetnika u svim djelatnostima, državnim organima, organima državne uprave, odnosno jedinicama lokalne samouprave, zaposleni koji su upućeni za rad u inostranstvu, ako su propisima zemlje prijema predviđene nepovoljnije mjere zaštite i zdravlja na radu od onih koje su predviđene ovim zakonom, ako posebnim zakonom, naravno nije drugačije precizirano, i

sva lica koja su po bilo kom pravnom osnovu prisutna u radnom procesu kod poslodavca. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama poslanice Filipović.

Riječ ima kolega Nišavić, neka se pripremi kolegistica Kalezić.

RADOSAV NIŠAVIĆ:

Hvala gospodine potpredsjedniče,

Gospodine pomoćniče ministra, poštovana Skupštino,

Predlog zakona o zaštiti i zdravlju na radu, prije svega članom 2 definiciju treba proširiti, i ona bi glasila: "Zaštita i zdravlje na radu podrazumijeva obezbjeđivanje uslova na radu koji ne dovode do povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom, i koji stvaraju pretpostavke za punu fizičku, psihičku i treba dodati socijalnu zaštitu zaposlenih". Ako radnik nema socijalnu sigurnost, onda mu slabi pažnja na radu a time se i povećava opasnost od povređivanja.

Odredbе ovog zakona odnose se na zaposlene u svim djelatnostima definisano je članom 4, osim na lica za koja je, saglasno zakonu, poslodavac i organizovao rad kod kuće, odnosno sa kojima zaključuje ugovor o radu za obavljanje poslova u domaćinstvu, stav 4. Mislim da se primjena ovog zakona mora proširiti i na ovu djelatnost makar u savjetodavnom i edukativnom, odnosno vaspitanje i obrazovanje, član 5, gdje bi poslodavac prilikom potpisivanja ugovora, skrenuo pažnju na eventualne opasnosti po zdravlje, bez obaveze da na sebe preuzme odgovornost za kasnije posljedice.

Sprovođenje mjera zaštite, član 15 poslodavac je dužan da prilagodi radno mjesto radniku. Pročitacu član 15. Kaže: "Poslodavac prilagođavanje rada i radnog mjesta zaposlenog, naročito u pogledu konstituisanja radnog mjesta, izboru sredstava za rad, izboru radnih i proizvodnih metoda, sa osvrtom na naročito izbjegavanje monotonog rada i rada pri već određenoj brzini i smanjenje njegovog dejstva na zdravlje". Malo je ovo kontradiktorno. Ovdje se znači poslodavac prilagođuje radnom mjestu, cio proces proizvodnje radniku, a ne da radnika edukativno i na drugi način prilagodi radnom mjestu.

Posebno je dat ovdje akcenat na monotoni rad. Kako je to moguće ako proces rada upravo zahtijeva istovjetni i monotoni rad. Ovim zakonom daje se pravo radnicima da odbiju rad u uslovima koji nijesu u skladu sa ovim zakonom, to je član 33. Pa zamislite, gospodine pomoćniče ministra, i vi poštovani građani, šta bi se desilo sa tim radnikom, posebno u vrijeme enormne nezaposlenosti i mnogi će radije ugroziti svoje zdravlje nego ugroziti svoje radno mjesto. Posebno se ovo odnosi za radnike zaposlene na određeno radno vrijeme. Ova norma će moći se sprovesti kada bude mnogo veća potražnja za radnom snagom i kada bude mnogo više poslodavaca. Ovo je stvarno evropska norma ali neprimjenljiva za naše uslove.

Dosta poslodavaca zaštitu na radu smatra i kao dodatni trošak i nametnutu obavezu. Jedan od najčešćih nastanaka povreda na radu, na radnom mjestu sa čestim trajanjima, a ponekad i fatalnim posljedicama ponekad predstavlja grubo kršenje mjera bezbjednosti i zdravlja na radu uvijek iz pretpostavki da do toga neće doći, a te posljedice je bilo moguće ukloniti pravovremenom pažnjom. Stoga, posebni akcenat na stepen osposobljenosti zaposlenih iz oblasti bezbjednosti zdravlja na radu, a na veliku odgovornost poslodavca koji u velikom broju slučajeva poslije povrede na radu pokušava

da svu odgovornost sruči na povrijeđene radnike ili na neku veću silu na koju poslodavac nije mogao da utiče.

Ovim zakonom se neprecizno reguliše rad na otvorenom prostoru gdje su radnici izloženi vjetru, kiši, vrućini i hladnoći i ne propisuju se limiti kada treba prekinuti rad pri ekstremnim promjenama mikroklimatskih uslova, a koji i te kako utiču na zdravlje zaposlenih.

Za zdravu proizvodnju treba imati i zdravog radnika i njegovo zdravlje treba čuvati. To ste Predlogom ovog zakona, članom 19, daje se jedna široka paleta obaveza poslodavca kod zdravstvenih pregleda zaposlenih.

A pošto nemam dovoljno vremena da ovu diskusiju završim, završiću je sa jednom rečenicom - Poslodavac je odgovoran za zaštitu i zdravlje na radu zaposlenih, bez obzira Dakle zakon je potpuno

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolega Nišaviću.

Riječ ima koleginja Kalezić.

JELISAVA KALEZIĆ:

Prvo da počnemo od nesumnjivog, a to je da je potreban ovakav zakon. Međutim, sada ćemo da to posmatramo dobronamjerno, ali istovremeno i zdravorazumski, kako primijeniti ovakav zakon i u koje svrhe je on pisan.

Gospodin Filipović nam je nagovijestio u dosadašnjem izlaganju da je on napravljen, prije svega, u svrhu usklađivanja sa evropskim zakonodavstvom, ali znate kad ima i nas starijih koji pamtimo kad smo bili Evropa, i to baš dobar, uzoran dio Evrope, pa smo imali primjere zaštite na radu vrlo efikasne, vrlo odgovorne i koji su davali rezultate.

Ja sada zaista nemam vremena da se podsjećam na ta vremena detaljima, ali recimo, radnik koji je radio u kopirnici projektantske firme, morao je da dobije, da mu se obezbijedi svakog dana, ovo možda izgleda neobično ili kao kuriozitet, litar mlijeka da popije da bi se amortizovao uticaj amonijaka koji udiše prilikom kopiranja. I tako dalje i tome slično, zamislite do kojih detalja se išlo.

Šta ovdje imamo? Ovdje imamo jednu prilično nesistematizovanu materiju koja je data da se štrikira. Oprostite, ali to je moj utisak i lično to ne mogu podržati, kao ni većina kolega iz Demokratskog fronta. Zašto? Zato što smo mi praktično napustili sistem ozbiljne zaštite na radu u većini sektora. Druga je stvar što je mnogo radnih mjesta zatvoreno pa se zbog toga ne događaju teške nesreće i oštećenja zdravlja ljudi. Međutim, i to što je ostalo radnih mjesta po mnogo osnova su ljudi izloženi stradanjima zdravlja, gubitaka života i nedaćama te vrste koje prosto više pripadaju IX vijeku, a nikako XXI.

E sada, na šta želim da skrenem posebnu pažnju? Da su ovdje kroz Zakon o zaštiti na radu pomiješani i elementi civilne zaštite koju je Crna Gora, kao sistem, negdje izgubila. Dakle, tehničke katastrofe velikih razmjera se ne mogu tretirati kroz zaštitu na radu, a ovdje se kroz više članova, ja neću imati vremena da ukazujem, ali sam veoma voljna da kroz komunikaciju sa predstavnicima Ministarstva, na to ukažem. Ovdje se prosto može prepoznati da je Ministarstvo napravilo taj napor, ali to su različiti sistemi. Sistem civilne zaštite u Crnoj Gori je do te mjere demontiran da on uopšte ne postoji. Vidjeli smo kod poplava, vidjeli smo kod velikih sniježnih padavina, nevremena, itd, kod

tehničkih katastrofa nijesmo. Znači šta bi se nama desilo da se desilo sa crvenim muljem Kombinata ono što se smo vidjeli u Mađarskoj prije nekoliko godina? Dakle, pola Zete i cijela okolina Skadarskog jezera bi bila mrtva za narednih 100 godina i više. To su tehničke katastrofe, one se moraju drugačije rješavati.

Međutim, ono što je evidentno da tamo iako zakonodavac insistira da će posebno biti zaštićene žene, maloljetnici i invalidi, ja ne vidim da će to biti, jer uđimo u koju hoćete samoposlugu u okolini, vidimo

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Zahvaljujem se i vama.

Meni je veoma žao. Samo ću da podsjetim kolege da smo mi kroz rezoluciju predvidjeli da ova tabela ne samo da treba da ima usklađenost ili djelimičnu usklađenost sa evropskim zakonodavstvom nego i akcioni plan sprovođenja mnogo toga, pa onda bi vidjeli sva mjerenja, pomoćniče ministra koja moraju se obaviti i u kojem roku da bi utvrdili da li postoje hronična ili akutna trovanja na pojedinim radnim mjestima.

Podsjećam vas i odgovorno tvrdim u Kombinatlu aluminijuma mjerenja nisu izvršena više od 20 godina dana, onamo gdje treba da budu beneficirana radna mjesta.

Ja uvijek ću vas da pogledam, uvijek se javite ako hoćete , pošto se radi o veoma važnoj temi i konstatacijama koje nisu uvijek pozitivne.

Izvolite kolega Tuponja, zatim kolegince Bošnjak.

GORAN TUPONJA:

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče.

Uvažene kolegince i kolege, uvaženi gospodine Filipoviću, poštovani građani Crne Gore,

Zakon o zaštiti i zdravlju na radu. Vrlo lijep naslov, vrlo obećavajući. Ja bih se na trenutak osvrnuo na postojeću regulativu koja je ovaj novi zakon, zapravo treba da zamijeni Zakon o zaštiti na radu. Postojeća regulativa daje dovoljno prostora da zaštita na radu bude na daleko većem nivou nego što jeste. Ja bih vas možda pitao da li ste vi, vi lično, ili vi kao ministarstvo, zadovoljni nivoom zaštite na radu u ovom trenutku i da li zakonska regulativa koja sad važi omogućava da ta zaštita na radu bude na mnogo većem nivou nego što jeste.

Nemam ja ništa protiv da se donese novi zakon koji je bolji od prethodnog, koji je humaniji, koji je socijalniji, koji daje veću zaštitu zaposlenima. Naprotiv. Naprotiv, mene raduje što Evropa na tome insistira i što, i pored toga što iskustvo pokazuje da mi deklarativno usvajamo jako puno zakona koji su usklađeni sa Evropskom unijom, koji su savremeniji, koji su bolji, koji su kvalitetniji, koji nude bolju zaštitu našim građanima, na žalost, oni ostaju mrtvo slovo na papiru i uvijek je taj raskorak između onoga što imamo u praksi i onoga što imamo na papiru jako veliki.

Mene bi zaista radovalo ako bi vi kad budete predlagali sljedeće izmjene zakona, dopune i izmjene nekog zakona iz vaše oblasti, kad ne bi na prvom mjestu kao što to najčešće bude, stajalo da je razlog za donošenje toga zakona, usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva sa aktima međunarodne organizacije radi i Evropske unije i da je razlog to zapravo što je to jedan od uslova za pridruživanje, odnosno pristupanje Evropskoj uniji. Dakle jedna određena vrsta prisile da se lokalno nacionalno

zakonodavstvo uskladi sa evropskim i to je u redu, ali nije u redu da je to vama prvi razlog za donošenje nekog zakona za predlaganje nekog zakona.

U redu je ako vi, uvažavajući naravno te evropske vrijednosti predlažete izmjene i dopune tih zakona zbog naših građana, zbog naših radnika, jer vi ste tu, prije svega, prvo zbog njih a onda na drugom mjestu sve ostalo.

Konkretno bih vas pitao, možda prekinem taj zid ćutnje ako mi odgovorite. U članu 60 Predloga ovog zakona kažete - da akti iz člana 47 ovog zakona donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona. Zašto ostavljate tako dug rok?

Ako ne budem zadovoljan vašim odbjašnjenjem, mi ćemo amandmanski djelovati na ovaj član zakona, jer mislim da je dvije godine zaista jedan

Zatim bih se osvrnuo i na član 19 vašeg predloga zakona koji kad se čita vrlo pitko zvuči i koji kaže da je poslodavac dužan da obezbijedi zdravstveni pregled zaposlenih koji se raspoređuju na radna mjesta sa posebnim uslovima rada, odnosno sa povećanim rizikom i u slučajevima ponovnog angažovanja zaposlenog koji je odsustvovao sa rada na tom radnom mjestu duže od godinu dana.

Onda, kaže da vrsta, način, obim i rokove obavljanja zdravstvenih pregleda iz stava 2 i 3 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove zdravlja uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove rada.

Odlično zvuči, ali, na žalost, član ovog zakona primjenjivaće se tek od dana kad Crna Gora bude članica Evropske unije. Ovako malo razočaravajuće djeluje, mogao bi on da se primjenjuje i sad. Zašto da ne?

U svakom slučaju, mislim da kad bi naši zaposleni čitali zakone o radu i o zaštiti i zdravlju na radu, ne bi sebe prepoznali, mislili bi da se radi o nekim drugim zaposlenim...

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Tuponja.

Riječ ima kolegistica, a neka se pripremi kolega Perić.

E, evo, kolega Filipović, izvolite.

SLOBODAN FILIPOVIĆ:

Na pitanje poslanika Tuponje, imali smo i predlog amandmana vezano oko člana 60. Amandman je bio od strane Pozitivne, poslanik Perić je predložio taj amandman. Mi smo dali obrazloženje. Samo donošenje zakona podrazumijeva donošenje 43 podzakonska akta.

Kao što sam rekao zakon je rađen kroz projekat pune dvije godine, i imamo pripremljenih nekih 23 već ... i podzakonskih akata. Morate se složiti sa mnom da 43 podzakonska akta je veliki broj. Znači da samim donošenjem tih podzakonskih akata dobićemo jednu cjelinu u primjeni zakona i podzakonskih akata. Dinamika donošenja podzakonskih akata je teško izvodljiva u periodu od šest mjeseci. Dali smo period od dvije godine da bi na jedan kvalitetan način pristupili izradi donošenja podzakonskih akata, s tim što ćemo praviti određene prioritete i dinamiku u donošenju, ono što kažu od bitnih i manje bitnih podzakonskih akata, da bi zakon dobio punu i kvalitetnu primjenu. O tome smo obavijestili Evropsku komisiju i napravili jednu dinamiku, plan sa čim su se i složili. Hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama.

Izvolite kolega Tuponja.

GORAN TUPONJA:

Hvala na odgovoru, 43 podzakonska akta je zaista jedna impresivna cifra i potrebno je i vrijeme i da se kvalitetno to odradi iako i dalje mi se čini da su dvije godine zaista onako jedan rok dat, komotan rok koji je mogao da bude i kraći. Mislim ne mora on da bude kraći zbog toga da bi bio kraći nego da bi ovaj zakon što prije zaživio svojim punim kapacitetom jer ovaj zakon jeste napredak u odnosu na onaj prethodni. Ja ću vas još jednom pozvati, bio mi je ugašen mikrofon, bilo mi je već isteklo vrijeme, da se, osnovni problem kod nas je veliki raskorak između stvarnog života i propisa koje imamo. Ja vas pozivam kao ministarstvo, vi ste dio izvršne vlasti da dosljednije sprovedite zakone i zakonske akte koje ova skupština usvaja, i vjerujem da je to pravi put da dobijete i podršku za neke buduće zakone, jer vjerujte, mi ovdje poslanici imamo zaista osjećaj da usvajamo zakone isključivo i samo zbog pristupnih pregovora sa Evropskom unijom a da se oni uopšte ne odnose na naše građane. Hvala vam lijepo.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala Tuponja.

Koleginica Kalezić takođe kometar želi, ali morate da pokažete dozu nesaglasja.

JELISAVA KALEZIĆ:

Ja mislim da komentar ne mora da bude samo konfrontacije radi, ali komentar je u trouglu dijaloga i koristan je.

Naime, gospodin Filipović je u odgovoru kolegi Tuponji rekao da je dugo rađen materijal, itd. Ja to ne sporim, ali je činjenica da je to radilo mnogo ruku i da nije usklađeno, a sad ću vam reći.

Dakle, moje znanje hemije je na nivou gimnazijskog, kakva god da je bila dobra ili loša ocjena, pretpostavimo da nije bila loša. To je to.

Mi imamo u članu 8, kaže: "Opasnim i štetnim materijama smatraju se eksplozivne, zapaljive, oksidirajuće, otrovne, gadne, zarazne, korozivne, kancerogene i radio aktivne materije, utvrđene standardima i drugim propisima...". Dakle, ovdje je toliko nespretno kategorisano da ne treba komentarisati i gubiti vrijeme.

Slažem se sa kolegom Tuponjom, pa ako je to neodgovarajuće što se slažem evo da se ne složim, ali da kažem da je poslije dugog rada na ovom neprihvatljivo još dvije godine za podzakonska akta, a neke stvari su morale biti bolje i preciznije urađene, a pri svemu tome nigdje se ne pominje uticaj visokonaponskih uređaja, ili ja ne nađoh, koji su sve prisutniji, prisustvo u prostorijama gdje je mnogo elektronskih uređaja, takozvani elektronski smog koji se pominje u literaturi u smislu patogenih uticaja na zdravlje ljudi, generalno. Dakle, ne bih ja rekla da je to nešto jako savremeno i dobro prorađeno. Prije će biti da je

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala. Idemo dalje.
Koleginica Bošnjak, pa onda Perić, Abazović i Bojanić, da bi stigli do 17 za završnu riječ predlagača.

BRANKA BOŠNJAK:

Zahvaljujem potpredsjedniče,
Poštovani građani,

Pa evo, kao što su i moji prethodnici rekli, radi se o jednom vrlo važnom zakonu, ali zakonu na žalost koji nije dorečen.

Htjela bih samo da vas demantujem da je baš sve usklađeno sa evropskim zakonodavstvom i da su Eropljani rekli da je ovo sve u redu. Ovdje imamo dopis, odnosno odgovoran dopis koji je predsjednik Unije slobodnih sindikata uputio Direktoratu za zapošljavanje, socijalna pitanja i inkluziju, i imamo odgovor od šefa te jedinice gospodina Tomasa Bendera, koji kaže da se zahvaljuje na dopisu koji mu je upućen, i da su razmotrili detalje primjedbe koje je imala Unija poslodavaca na Nacrt zakona o zaštiti i zdravlju na radu, i razumijemo vašu zabrinutost. Kažu - Izbor predstavnika radnika je veoma bitno pitanje i treba da bude jasno objašnjeno u Zakonu o zdravlju i zaštiti na radu, a to je ono što smo mi amandmanski djelovali.

I treći stav u kome kaže - Želim da vas informišem da je Evropska komisija ovu činjenicu već naglasila Vladi Crne Gore i mi očekujemo da će Nacrt zakona se mijenjati u skladu sa tim.

E, pa ovo govori da vi niste htjeli i tako nedorečen zakon ovaj je nepotpun i ostavlja prostora za manipulaciju i ostavlja prostora za to da radnici ne budu zaštićeni i niti oni niti njihovo zdravlje na radu.

Žao je i meni danas što ministar nije tu, ali valjda ćemo imati prilike da se družimo kroz ova zasijedanja, jer smo ostali nedorečeni prethodni put.

I ono što sam htjela da naglasim, što je u većini ovih zakona koje vi usklađujete sa evropskim zakonodavstvom, oni jesu u principu dosta dobri zakoni sa ovim nedorečenostima gdje hoćete namjerno da ostavite prostora za manipulaciju, i ono što je jasno da nisu primjenljivi i da vi negdje ne želite da se oni primijene. Čim vam je ovaj rok od dvije godine za uređivanje podzakonskih akata, to vam govori o tome da negdje ne odgovara da se ovi zakoni primijene zato što je ova Vlada pokazala više simpatija prema poslodavcima, i to onim poslodavcima koji ne rade svoj posao kako treba i duguju državi i ne znam, oni su više naklonjeni takvima koji ne poštuju zakone ove države nego onima koji zaista rade onako kako treba.

Nije uopšte, i to vi znate i svi ovdje, i svi građani, dovoljno je da prošetate po Podgorici. Sada su ti termini kada se najviše radi u građevinarstvu, pa ćete vidjeti na bilo kom gradilištu da vi nemate ispoštovane standarde koji bi potrebni bili i zaštitu za te radnike. Garantovano nećete ni tri radnika naći koji će imati kacigu na glavi a da ne govorim o drugim zaštitama a i da ne pričamo o izuzetno visokim temperaturama u ljetnjem periodu koji slijede, da o tome niko ne vodi računa a znamo da je prošle godine bilo dosta slučajeva, jedan sa smrtnim ishodom od toplotnog udara, vezano za rad na takvim građevinama. Obično su to , da kažem, ovi moderni robovi koji su na određeno vrijeme, koji su u tom položaju koji zavise od poslodavca do te mjere da zbog

nemogućnosti da obezbijede egzistenciju svojoj porodici negdje su spremni da ugroze svoje zdravlje skroz samo da bi pokušali da zarade koru hljeba za svoju porodicu. Na žalost, umjesto da štitimo ljude i da to uradimo, ova država se ponaša potpuno drugačije prema njima. Inspekcijske službe ne rade. Vi trenutno imate, kakoliko imam informaciju, 9 inspektora zaštite na radu, školovanih za tu svrhu, na teritoriji cijele Crne Gore. Pretpostavljam da će to sada biti malo atraktivnije, ali su to obično doškoloavanje, jer mislim da u Crnoj Gori sigurno nema fakultet zaštite na radu, ali znam da je u Srbiji bio .Demantovaćete me ali recite koliko su bilo kakvih kazni oni uspjeli da u tom smislu daju. Ono što je čudno , dovoljno vam je što se ne poštuju ni praznici, pa žene u radnjama po cio dan su na nogama, rade i vikendima, ne reaguju....

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala kolegince.

Komentar gospodin Filipović.

SLOBODAN FILIPOVIĆ:

Uvažena poslanica Bošnjak je čitala dopis koji je upućen od strane Unije poslodavaca Evropskoj komisiji. Sve to stoji što ste vi pročitali. Taj dopis je išao negdje decembra - januara i morate se složiti do perioda kada sam rekao da 10.04. smo imali ljude eksperte iz Evropske komisije ovdje u Podgorici, upravo da bi tu temu razjasnili priču, da je prošao dugi vremenski period. Od toga dopisa kojeg je poslala Unija slobodnih sindikata mi smo aktivan dijalog vodili i prepisku sa ljudima iz Evropske komisije. Na naša insistiranja ljudi iz Evropske komisije su bili prisutni iz Direktorata zaštite na radu i jednostavno ne mogu reći da smo ubijedili mi njih da smo mi u pravu, ali smo, kao i ono što sam i jutros rekao na matičnom odboru, obrazlažući argumentaciju za koju smo odbili amandmane poslanika Perića i Vučinića u tom dijelu koji se tiče, naveli smo uporednu praksu, međunarodnu praksu, stvari koje su regulisane Zakonom o radu, zaštiti na radu i mislim da u tom dijelu nijesmo uopšte povrijedili prava zaposlenih, da mjesto u samom zakonu o zaštiti zdravlja na radu nije oko regulisanja toga pitanja, već podzakonskih akata, već na kolektivnom ugovoru, granskom ugovoru, ugovoru kod poslodavca i da se ta problematika može regulisati na drugi način. Toliko i hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama gospodine Filipoviću.

Koleginica Branka Bošnjak. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK:

Da odgovorim,da ste vi spremni, vama ne bi smetalo da se to precizira i detaljnije, da ste vi spremni da samo detaljnije obrazloženje u zakonu bi pomoglo i jednima i drugima a vi znate kakav je položaj sindikata kod nas. Sindikalci većinom u svim firmama su negdje i oni zavisni od poslodavca i u principu nijesu to jaki sindikati kakve imamo na Zapadu gdje se svaki poslodavac, da kažem, plaši njih i njihove reakcije a ovi naši ovdje nijesu svjesni da su oni snaga, odnosno zaposleni.Mislim da ne postoji dobra volja.

Iskoristiću da vam kažem, evo baš jedan od omiljenih vlašću poslodavaca vlasnik "Voli" marketa, odnosno "Voli" marketi svaki praznik radi. Po cio dan možete skoro istu ženu da vidite da je od jutra do mraka tamo, a navodno je to socijalno odgovorna kompanija pa ona donira ili ne znam pomaže sportske timove i tobože socijalno odgovorna. Pa nije socijalna odgovorna ako nije odgovorna prema svojim zaposlenima i ne znam koliko imaju zaposlenih a koliko je preko ovih agencija koje ste napravili i naravno gurua ekonomske škole, njegova supruga drži jednu od favorizovanih agencija i preko nje se zapošljavaju radnici. Sve je to jedna manipulacija, jedna igra na koju ste spremni zajedno sa svima ovima što se čine da su iznad zakona a uvijek se ide na štetu radnika, na štetu onih običnih ljudi koji pokušavaju da samo obezbijede jednu golu egzistenciju. Na žalost, najčešće sada, po svoje zdravlje i to utiče naravno i na porodicu kompletnu a ne samo na njih lično koji tu rade. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Zahvaljujem.

Kolege, još trojica ima prijavljenih. Molim vas da se pridržavate vremena do pet minuta, ukoliko možete skratite na četiri minuta.

Idemo redom. Kolega Perić, pa Abazović, pa kolega Bojanić, ako stignemo.

SRĐAN PERIĆ:

Zahvaljujem uvaženi potpredsjedniče.

Gospodine Filipović, vi jeste korektan i uljudan čovjek, nemam zaista namjeru da to na bilo koji način ovom diskusijom osporim, ali negdje dolazimo u jednu situaciju da nam je kompletno zakonodavstvo koje se odnosi na oblast radnog zakonodavstva, kao čardak ni na nebu ni na zemlji. Stremimo evropskom zakonodavstvu, a imamo jednu realnost gdje da primijenimo striktno sve te zakone, pitanje je da li bi jedna firma u Crnoj Gori mogla da radi. To je veliki problem koji se indikuje iz jednog u drugo zakonsko rješenje i imate selektivnu primjenu gdje dosljednom primjenom zakona možete da gasite sva ona preduzeća koja vam nijesu negdje po volji. A evo sada recimo da budem i vrlo konkretan. Osim ovog dijela gdje govorite o rodno osjetljivom jeziku koji je lako primijeniti i koji je dobro da postoji, pitanje da li se i jedna odredba, da li je naša privreda toliko snažna da može i jednu odredbu do kraja primijeniti. Da budem konkretan, kod člana 10 koji govori o tehnološkim procesima, javnosti radi da približim materiju. Tu stoji da projektovanjem i izgradnjom novih i rekonstrukcijom postojećih korišćenjem i održavanjem tehnoloških procesa rada sa pripadajućim objektima i sredstvima za rad poslodavac je dužan da obezbijedi da se rad zaposlenih obavlja na bezbjedan način a hemijske, fizičke, osim jonizirajućih, nejonizirajućih zračenja i biološke štetnosti, mikroklima i osvjetljenje na radnim mjestima i u radnim i pomoćnim prostorijama usklade sa propisima, mjerama zaštite i normativima za djelatnost koja se obavlja na tim radnim mjestima i u tim prostorijama.

Znate gospodine Filipoviću, kada će jedna štamparija, koja tek treba da radi, moći da ispuni ove uslove na samom početku, bez kredita, bez ikakve podrške, na samom početku razvoja, jedna od 10? Isto je tako i sa sličnim svakim malim ili srednjim biznisom. Jako teško da će moći da se izbori sa ovom vrstom zakonodavstva koje je dobro da postoji, a jednostavno imate cio jedan ambijent koji je napravljen tako da imate užasno slabašnu ekonomiju, koja ne može da ispunjava zakonske norme. U krajnjoj crti da ne bi

bilo da to iz glave govorim u izvještaju o napretku Crne Gore za 2013. godinu jasno stoji da je kapacitet Uprave za inspekcijске poslove, uključujući i inspektorat rada, nije adekvatan zbog finansijskih resursa i nedostatka adekvatnog IT sistema. Znači, oni koji treba da sprovode da li se zakon poštuje nemaju dovoljno resursa niti IT kapaciteta da isprate sprovođenje tog zakona. Sada, zamislite, koliko smo mi zaista daleko od realnosti i gdje smo se to odaljili.

Često ovdje slušamo, naravno da je potreba donošenja ovih zakona usklađivanje sa evropskim zakonodavstvom, to zaista ni na koji način nije sporno, ali stalno se pozivajući na te uporedne zakone valjalo bi da negdje uporedimo i primanja naših radnika i onih u Evropi ili neki ukupni ambijent. Mislim da bi to možda bila najbolja antistres zaštita ako hoćete i tako za naše radnike. Oni ne da su podložni rizicima svake vrste, i zdravstvenim, i fizičkim i kakvim god hoćete, nego su potpuno nezaštićeni i od samovolje bilo kojeg preduzetnika. Kao što je više puta tokom dana rećeno ko će da zaštiti radnika pored ovoga od tog dijela i traumatske situacije, strah od ostanka bez posla. Ljudi otvore firmu, neko radi četiri ili pet mjeseci, njemu nije povezan staž, on nakon toga, ćovjek sa 40-45 godina ponovo ide na biro, ulazi u spiralu zaista bez izlaza, i neću da kažem da to ovaj zakon treba do kraja da tretira, ali jednostavno ušli ste u toliko nijansiranje zakona a imate užasno lošu i radnu i socijalnu zaštitu. A što je zaista najslikovitije govore situacije iz poslanićkih pitanja, gdje je iz mjeseca u mjesec upravo vašem ministru postavljeno pitanje na koje on odgovara da je nenadležan. Dođe ćovjek, otvori firmu, zatvori, ljudi nikakva prava nemaju ni po kom osnovu, pa ni po ovom osnovu ovoga zakona ne bi bili zaštićeni, i na kraju od ministra dobijemo odgovor da nije nadležan. I na kraju, zaista postavlja se pitanje da li vi shvatate da vas donošenje zakona obavezuje da ih sprovodite, ili vi ovo jednostavno doživljavate na neki način da to što dođe iz Brisela, zahtjev za nas, mi to popunimo, prevedemo, lupe nam štrik, idemo dalje i radnici od toga u suštini nemaju ništa, ali vi imate negdje u nekoj agendi neku izuliju uspješnosti posla kojim se bavite.

Mislim da taj pristup morate mijenjati. Hvala.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Periću.

Izvolite kolega Abazoviću, do pet minuta.

DRITAN ABAZOVIĆ:

Hvala potpredsjedniće, koleginiće i kolege, poštovani pomoćniće ministra, poštovani građani Crne Gore,

Evo ne znam da li ću iskoristiti sve minute kako bi omogućili da završna rijeć bude u direktnom prenosu, ali zaštita rada u Crnoj Gori je dosta paradoksalna.

Ja mislim da je najbolji način da Vlada Crne Gore zaštiti radnike jeste da otpusti ovo malo što radi, jer ja ne znam kako možemo da govorimo o zdravlju ljudi ako ljudi ne primaju plate ili su te plate toliko loše da oni zaista ne mogu da obezbijede svoju egzistenciju. To utiće na zdravlje ljudi.

Pored općtih uslova, znači sve što ste vi propisali ovim zakonom je u redu i ja sa tim ne želim da polemishem niti mogu da polemishem. Mislim da zaštita zaista treba da bude na većem nivou, ali ni dosadašnji zakon nije tako nešto onemogućavao. Tako nešto su onemogućavale inspekcije.

I gospodine pomoćniče ministra, za razliku od inspekcija koja treba da ide kao što su inspekcije Ministarstva finansija i skupljaju harač po Crnoj Gori, po ugostiteljskim objektima, naročito sada u toku turističke sezone, ili kako ih narod popularno naziva "kupači", koji dolaze, malo se kupaju, malo kažnjavaju, vi i inspekcija rada nisam siguran da je na tom nivou, niti da je uspjela da zaštiti radnike u ovom prethodnom periodu.

Da li će sada ovim zakonskim rješenjem tako nešto uspjeti da uradi, nadajmo se da hoće i zbog toga ovaj zakon ne treba da ima neku žešću kritiku.

Pominjala se socijalna odgovornost kompanija. Ja zaista, uz dužno poštovanje, potpuno sam saglasan sa kolegicom Bošnjak, ne vidim tako neku pretjeranu socijalnu odgovornost, ljudi rade i za vrijeme praznika, ljudi rade i po 12 sati, ljudi nemaju slobodnu ni subotu ni nedjelju, i oni faktički nemaju kome da se žale. Ne žele da se zamjeraju svom poslodavcu jer se plaše za posao, postoji strah. Taj strah je vrlo utemeljen, taj strah je produkt političkog sistema koji je suzio slobodu čovjeka da se buni i da se bori za svoja prava, zbog toga mi nemamo neki veliki socijalni bunt nego jednostavno dosta smo ležerni. Mi smo zemlja koja je imala studentski protest tek prije dvije godine, mi smo zemlja koja je ozbiljnije proteste radnika, nakon onih što su bili vrlo vulgarni i doveli ovu i sadašnju vladajuću elitu, koji su se desili isto prije dvije godine u nekoj organizovanijoj mjeri, i mi kao takva zemlja zaista teško možemo govoriti o socijalnoj odgovornosti.

Da li treba podsticati i da li je ovaj zakon još jedan dodatni impuls da se podstiče zaštita radnika i mogućnost njihovog organizovanja na način što će se više boriti za prava. Ako jeste onda zaista treba da naiđe na podršku, ali ja apelujem da bez kreiranja kvalitetnijeg ekonomskog ambijenta koji će moći da dovede običnog radnika na nivo određene nezavisnosti u finansijskom smislu, da će njegova mjesečna nadoknada biti tolika da može da zadovolji svoje elementarne potrebe, mi vrlo teško možemo da govorimo o ovim drugim stvarima. Ja čak mislim da svaka priča u tom pravcu je prilično neozbiljna kada imate potrošačku korpu koja je skoro na nivou dvije prosječne zarade. A plus nemate novu vrijednost, nemate nova radna mjesta, imate samo u toku turističke sezone gdje se radi o radnicima koji dolaze sa strane, nemate proizvodnju. Ja zaista ne znam kako ljudi sastavljaju kraj s krajem. Jedino gdje imate rad zaposleni su javna preduzeća gdje to ne treba da se dešava i to samo iz političkih razloga koji nemaju nikakvu ekonomsku logiku. I prije i kasnije će doći na naplatu. Ko će onda da zaštiti radnike i da li ovaj zakon će moći da odgovori toj svrsi? To je čini mi se suštinsko pitanje, a oko ovih tehničkih aspekata, odnosno tehnikalija koje se odnose na zaštitu i zdravlje na radu, zaista nema nekog velikog spora. Zahvaljujem.

PREDSEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama kolega Abazoviću.

Sada treba da govori kolega Bojani. Zamolio bih ga ukoliko ima razumijevanje, jer smo pri kraju direktnog televizijskog prenosa, a bilo ih je iz Pozitiven nekolicina.

Izvolite kolega Bojaniću.

MLADEN BOJANIĆ:

Zahvaljujem.

Iako se radi o važnoj temi, prilično dugo i temeljno sam spremio diskusiju, ja na vaše molbe, gospodine potpredsjedniče, tako da uvažavam i odustajem od diskusije. Zahvaljujem.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Vazda su Lješnjani i Komani bili u saglasju.

Hvala vam kolega Bojaniću.

Gospodine Filipoviću hoćete li da sumirate to u tri četiri minuta?

Izvolite.

SLOBODAN FILIPOVIĆ:

Mogu da budem i kraći.

Uvaženi predsjedavajući, poštovani poslanici, evo imali smo diskusiju, već sam i u uvodnom dijelu dao jedan kratak osvrt sa razlozima za donošenje zakona, čuli smo i dosta komentara na sam Predlog zakona, dosta se govorilo o njegovoj usklađenosti sa propisima Evropske unije, zanemarivajući jednu njegovu drugu sadržinu i pojam samoga zakona ja mislim da je predlagač zajedno sa socijalnim partnerima Unijom poslodavaca i dvijema reprezentativnim sindikatima, napravio jedan dobar zakon da bi se stvorili povoljni uslovi za građane Crne Gore, za poslodavce i za zaposlene, a izradom i pripremom tog zakona vodili smo računa o njegovoj usklađenosti sa Evropskom unijom.

Ja jedino što mogu tražiti od vas kao poslanika je da prihvatite ovaj predlog zakona čime bi se stvorili uslovi za donošenje i svih ostalih podzakonskih akata predviđenih ovim zakonom kako bi stvorili jedan dobar ambijent za poslodavce i za zaposlene u Crnoj Gori. Toliko i hvala vam.

PREDŠEDAVAJUĆI BRANKO RADULOVIĆ:

Hvala i vama gospodine Filipoviću.

Zahvaljujem se kolege na učešću u radu dosta stručnom, argumentovanom i kvalitetnom.

Konstatujem da je pretres završen. Izjasnićemo se naknadno.

Uvažene kolege, podsjećam da je Državna izborna komisija podnijela Izveštaj o popuni upražnjenog poslaničkog mjesta sa Koalicione izborne liste Evropska Crna Gora - Milo Đukanović, pa saglasno Poslovniku konstatujem da je podnošenjem izvještaja Državne izborne komisije započeo poslanički mandat dr Jasminu Sutoviću. Izvinjavam se zbog ... Šutoviću, pošto piše Sutoviću, ja se izvinjavam ako je napravljena greška, izabranom sa koalicione izborne liste Evropska Crna Gora - Milo Đukanović.

Sa ovim, uvažene kolege, završavamo današnji rad.

Podsjećam vas da će sutra biti posebna sjednica sa početkom u 12 sati.

Svako dobro. Prijatno.

25.07.2014. u 14.25h

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovani poslanici 25. saziva Skupštine Crne Gore ulazimo u završni dan 10. šednice proljećnjeg zasijedanja u 2014. godini. Shodno dogovoru, danas ćemo imati dan glasanja u načelu, raspravu u pojedinostima i glasanje u cjelini. Izbori i imenovanja i će je za kraj predviđeno glasanje o Predlogu za vrhovnog državnog tužioca.

Prije toga dvije stvari, iskoristiću proceduralno, ne obraćam se nikome nego javnosti Crne Gore uz izvinjenje posebno potpredsjedniku Raduloviću, na incidentu koji je juče obilježio javno dan, ničim važno, ničim vrijedno, suprotno od toga, ali svakako incidentu koji ne priliči bilo kome, a ne nekome ko je posvetio život i rad u ovom Parlamentu i koji je svoj život ugradio u radu ovog Parlamenta, moram reći, stručno, vrijedno i predano. Tim prije ne priliči da se na kraju radne karijere i u to što je uloženi život i rad na taj način iskaže. Ali, u svakom slučaju, u ovo se mora posebno uložiti kao izvinjenje kolegi Raduloviću i na njegovoj reakciji dostojanstvenoj i primjerenoj odbrani ugledu ovog Parlamenta.

Nadam se da je to jedan od onih dana koji svaki parlamentarizam ima i od onih dana, kada vi, kolege poslanici, morate biti, a svaki dan ste kažnjeni neopravdano, dosta često u javnosti ovaj put i iz ovih klupa.

Izvinjavam se u ime predsjedavajućeg stola kolegama poslanicima i javnosti Crne Gore.

Toliko o tome. Nadam se da neće više nikad biti ponovljeno. Izvolite.

NADA DROBNJAK:

U ime koleginica, i u svoje lično ime, moram da reagujem na obrazloženje zbog čega je to napravljeno, jer je danas jedan dnevni list, objavio da se sve to juče u Parlamentu desilo zato što se poslanice neprimjereno oblače. Mislim da je to nešto što je dodatno pogodilo sve nas, a vjerujem i da je crnogorskoj javnosti poslata neprimjerena poruka. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Moram reći da pogotovo to što se zove list ne bih uzeo kao izvor informacija, ali i ne bih nekom ko je već u teškoj situaciji odgovornosti dodavao nešto što je neprovjereno. Tako da na to se ne bih osvrtao. Naročito na ono što svi znamo ovdje o vama koleginicama, posebno se izvinjavamo. Uvijek ste vi u javnosti ugroženiji, ali mislim da je dovoljno ovo što sad znamo i da tu završimo ovaj nemio događaj. Ali, događaj iz kojeg smo valjda nešto svi pomalo naučili kao iskustvo više.

Kolega Danilović je htio po proceduri takođe.
Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Uvaženi građani, gospodine predsjedniče, koleginice i kolege, malo je više od procedure, ali nije zloupotreba, nego potreba da se razjasnimo javno da ne bismo nagađali tajno razloge. Dakle, jedna vrsta javnog dijaloga sa kolegama koji su ovdje i koji su očigledno uzrok ili makar dio tih kolega ili politička elita koju predstavlja ove kolege što

dio kolega iz opozicije danas nije ovdje. Mislio sam da je primjereno da se obratimo iz Parlamenta onako kako dolikuje svaki put kad neko od nas ima nešto važno da kaže. Javnost je ovdje najbitniji svjedok i zbog toga se dominantno obraćam njoj.

Uvaženi građani, juče su kolege iz SNP-a, zbog slučaja u Herceg Novom gdje se otvoreno kupuje četvoro odbornika, da bi se napravila nova odbornička većina, proglasile bojkot i bile su odmah podržane od kolega iz Pozitivne Crne Gore. Nama nije upućen poziv kao dominantnoj opozicionoj grupaciji da se pridružimo, ali visi u vazduhu i potpuno je logično. Hvala predsjedniku Parlamenta što mi je omogućio da se obratim, da danas kažemo koju riječ o tom pozivu. Prije nego što saopštim naš suštinski kvalitativni stav, samo želim da podsjetim javnost.

Nekoliko odbornika ima namjeru očigledno da proda svoj politički kredito, političke mandate i nije to mala stvar. U gradu u kojem su mnogi od nas uložili političke karijere da odbranimo... Dozvolite, kolega, možete nakon mene, ako imate. Ja umijem da računam koliko i Vi, ali nije korektno da mi prigovarate.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Molim Vas.

GORAN DANILOVIĆ:

Dakle, više od trećine ljudi iz jednog kluba ima namjeru da proda svoj politički kredito, pa ja bih rekao i svoju političku opciju i naravno da to zaslužuje reakciju kolega parlamentaraca. Samo želim...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:
Molim Vas, kolega Miloševiću.

Samo trenutak kolega Stanišiću, samo trenutak kolega Daniloviću...

GORAN DANILOVIĆ:

Dopustite da završim. Ja nijesam uopšte imao namjeru. Hoćete li me pustiti da kažem? Pošto kolegama nije jasno da imamo problem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hoću, ali prije toga ja.

Radi se o političkom stavu. Imaće kolega Simović u vaše ime priliku da odgovori. Prema tome, nema potrebe da dovikujemo preko klupa. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Gospodine predsjedniče, nimalo me ovo neće dekoncentrisati, naprotiv, ali mi je žao što kolege koje to nikad ne rade danas misle da dok ja govorim mogu i oni nešto da kažu. To je, doduše, zgodna prilika da se kaže nešto pametno, jer ja uglavnom tako govorim, ali ja bih dopustio vama da kažete, pa potom bih i ja nešto rekao. Sada je red na meni da ja kažem.

Podsjećam javnost da je nama oteta, po našem političkom sudu i po stavu većine ljudi u ovom Parlamentu, većine parlamentaraca, pobjeda na predsjedničkim izborima. U ovom Parlamentu samoproglašeni predsjednik države nema većinu. Mi smo

tražili da branimo tu pobjedu, bojkotovali smo Parlament, bili smo van šest mjeseci. Nijesmo za to dobili podršku i nijesmo ljuti. Ne funkcionišemo po sistemu - sad ćemo mi vama da vratimo milo za drago. Ne. Podsjećamo da smo po tom parcijalno bojkotovali Parlament, tražeći da se ispune obećanja data za izborno zakonodavstvo. I šta se dogodilo? I tu smo ostali sami, a javno smo pozivali i to činili uvijek primjereno ne želeći svađu u opoziciji, da nam se izađe u susret. Da disciplinujemo parlamentarnu većinu i da im kažemo da ne može i da nije sve dopušteno. Sad smo dobili poziv da branimo Herceg Novi na način što ćemo ovdje bojkotovati Parlament. Nemojte da sumnjate da će Demokratski front znati da odgovori. Demokratski front brani princip i zbog toga nam je lako. Molimo vas, javnost, prije svega, da razumije. Danas tokom dana, dok smo ovdje, očekujemo kontakt između predsjednika opozicionih partija sa našim predsjednikom Fronta gospodinom Lekićem, da se dogovorimo oko toga. Zašto bojkot, do kada bojkot, šta su razlozi za prekidanje bojkota, kako nam javnost slučajno ne bi spočitala da je bojkot pokrenut 24 sata prije nego što će početi ljetnja pauza u ovom Parlamentu.

Pozivamo, dakle, kolege iz Socijalističke narodne partije i Pozitivne Crne Gore da uspostavimo kontakt na najvišem nivou i da se dogovorimo šta bojkotujemo, plenum i izbore, opštinske parlamente.

Ovdje se obraćam vama. Budite sigurni, dame i gospodo, kolegice i kolege iz vlasti, da ćemo mi pomoći da dođemo do zajedničkog stava, samo hoćemo jasno da znamo oko čega idemo u bojkot. Herceg Novi može biti inicijalna kapisla, ali ne jedini razlog. Imamo Kolašin, imamo nepoštovanje izbornog zakonodavstva, gospodine predsjedniče Parlamenta, i to da Vlada, koju, između ostaloga, i vi podržavate, ne želi da odvoji novac za implementaciju zakona za čije usvajanje je bilo potrebno obezbijediti dvije trećine. Ovo sve govorim i zbog međunarodne javnosti. Da znate da imate problem. Iako je bilo nespretno uraditi neku stvar bez saglasnosti Demokratskog fronta, koji predstavlja više od pola opozicije, mi se nećemo ljutiti na toj nespretnosti, nego ćemo izaći u susret i razgovarati čim dobijemo poziv. I onda zajednički da proglasimo bojkot dok se ne opameti parlamentarna većina na svim nivoima. Znam da će predstavnik parlamenta znati da cijeni političku opasnost u ovom trenutku po politički sistem u Crnoj Gori i u očima narodnih predstavnika. Dopustiti da se otimaju odbornici, ne možemo. Da prelaze iz opozicije u vlast, ne možemo. Bez izbora ne možemo, uvaženi kolega. Tražimo da se poštuju pravila. Ja nijesam navikao od vas da budete horski raspoloženi, ali izvolite. Dakle, ne znam zašto vam to smeta. Ako hoćete da napustimo Parlament, uradićemo onda kad budemo mi to htjeli.

Gospodine predsjedniče, šta je važno Vama da znate. Danas ćemo mi naravno učestvovati, očekujući poziv od kolega iz opozicije, da razjasnimo zbog čega, koliko dugo i do kada ostajemo u bojkotu da ne bi bilo slučajno to vrlo važno, političko oružje u rukama opozicije bude izigrano. Ali, u znak solidarnosti sa njima, sa dvije opozicione partije koje imaju 15 poslanika, mi danas nećemo glasati o izboru VDT-a. Jer mislimo iako oni nijesu možda ponekad osjećali mnogo nedostatak Demokratskog fronta u ovom Parlamentu, nama je vrlo važno, predstavljaju značajan broj građana Crne Gore opozicionih. I zbog toga ćemo uvažiti, glasaćemo ove stvari sve do izbora VDT-a. Tu ne očekujte našu podršku. Dužni ste da imate većinu, dužni ste da imate kvorum. I ne računajte da ćemo vam mi u tome pomagati.

Očekujemo, uvažene kolegice i kolege, danas, najdalje sutra da opozicija zajednički zauzme stav i zajednički proglasi bojkot zbog svega što se desilo u Crnoj Gori.

Očekujemo, takođe, da više o tako krupnim i značajnim stvarima, a ima ih još, ja ih danas neću pominjati, ne razgovaramo preko medija. Očekujemo da i Socijaldemokratska partija, koja je vrlo principijelno branila stavove u vezi predsjedničkih izbora i vrlo principijelno nastupala kad su u pitanju lokalni prelasci iz opozicije u vlast sa elementima korupcije ili koruptivnosti, zauzme takođe svoj stav, kao i da to ima debelo u vidu kada se ovih dana raspravlja o funkcionisanju i uspostavljanju lokalnih vlasti.

Gospodine Krivokapiću, ja najviše vjerujem nama ovdje skoncentrisanim u Demokratskom frontu. Uvažavam kolege u mjeri u kojoj oni uvažavaju nas, a Vi kao predsjednik Parlamenta znate i sami da je danas vjerovatno dan "d", kada ovaj Parlament odlučuje kojim putem u političkom smislu kreće Crna Gora. Ukoliko kolegama iz vlasti nije stalo, mi ćemo im dati priliku da to što im nije stalo podijele sa javnosti. Ali, budite sigurni, dajemo vam političku riječ, s nama neće biti pogađanja, principijelno i sa kolegama iz opozicije i sa vama iz vlasti. Vi bi ste sami trebali da natjerate ovu četvorku iz Herceg Novog da ne vara građane Herceg Novog, da raspišemo izbore, pa da radimo onako kako treba. Što se nas tiče, mi smo predizborna lista Demokratski front. Zaradili smo svaki svoj glas na jasnoj političkoj platformi i nema šta bilo ko da nas podsjeća o bilo čemu.

Hvala vam lijepo. Naravno, bila mi namjera da održim govor, a nije bilo tako loše ni slušati.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala.

Molim vas. Znam da smo umorni, da je pri kraju proljećnje zasijedanje, da su političke tenzije još žive. Ali ćemo dati riječ kolegi Simoviću i mislim da će on dobro predstaviti stav DPS-a bez sufliranja i bez pomoći.

Izvolite, kolega Simoviću, kažite vaš stav.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Hvala Vam, gospodine predsjedniče.

Slajući se sa kolegama iz Kluba Demokratske partije socijalista da uopšte nijesmo umorni, ne slajući se sa kolegom Danilovićem da je ovo neki dan "d" za Crnu Goru, ja koliko pratim calendar, ovo je danas 25. jul petak, ostao je još koji dan da završimo ovo naše redovno zasijedanje. Ostalo je danas da izglasamo jedan obiman dnevni red. Ostalo je da se izjasnomo o jednom važnom pitanju koje je na dnevnom redu, a to je izbor vrhovnog državnog tužioca, jednog važnog pitanja, kojim je u prethodnim danima bila puna usta svima onima koji žele da podstaknu reforme u Crnoj Gori u toj važnoj oblasti. Tako da je to dan koji treba da obilježi naš rad u ovom Parlamentu.

Gospodine Daniloviću, kazali ste da pametno pričate. Kao i obično, ja o tome ne bih sudio. Neka o tome sude građani Crne Gore, neka sudi javnost Crne Gore, i politička i laička. Ali, mogu da dam svoj sud u odnosu na Vaše ovo izlaganje koje nije baš bilo kratko, niti proceduralno, da ste me prosto zbunili. Ja sam očekivao da se Vi kroz Vaše javljanje i svoje raspoloživo vrijeme koje Vam je predsjednik Parlamenta dao želite obratiti Demokratskoj partiji socijalista. Ali, veći dio vašeg obraćanja odnosio se na kolege iz opozicije, odnosio se na kolege iz opozicije kojih danas tu nema, Vi ste preko Demokratske partije socijalista ustvari njima slali glavne poruke i potrebe da se sastanate, da pokušate usaglasiti vaše stavove, kao što to već mjesecima činite u Herceg Novom, a zbog čega je i došlo suštinski do problema Herceg Novog i građana Herceg Novog.

Gospodine Daniloviću, ni Socijalistička partija, ni svi vi i ostale političke partije koje su otvorile aktuelnu vlast u Herceg Novom nemate problem sa Demokratskom partijom socijalista. Vi imate problem sa samim sobom. Gospodine Daniloviću, Socijalistička narodna partija ima problem sa samom sobom. Ništa novo. Vi ste se okoristili kao Demokratski front u prethodnom periodu, značajno koristeći upravo taj problem Socijalističke narodne partije. Okrenite se malo oko sebe. Kao što ste se okoristili sa problemom neke druge partije, koje takođe danas ovdje nema - Pozitivne Crne Gore. Okrenite se malo oko sebe pa pogledajte kolegu koji je do juče sjedio u klupama te parlamentarne partije.

Gospodine Daniloviću, ovdje parlamentarna opozicija, odnosno političke partije u aktuelnoj vlasti u Herceg Novom nemaju problem sa jednim odbornikom. Ovdje Socijalistička narodna partija nema problem sa pojedincem, pa da sad kažemo na dnevnom redu 'ajmo da vidimo da li tu ima tu transfera pojedinca. Gospodine Daniloviću, ovdje je u pitanju skoro jedna polovina jednog odborničkog kluba, koji je u međuvremenu napravio posebni odbornički klub u Herceg Novom.

Gospodine Daniloviću, u Herceg Novom se dešava dogovor između dva odbornička kluba. Odbornički klub Demokratske partije socijalista i taj odbornički klub koji tvore ne jedan ili dva odbornika iz Socijalističke narodne partije, nego polovina prethodnog odborničkog kluba, napravili su neki politički dogovor.

Gospodine Daniloviću, pokušavao sam svoje kolege da... Pokušavao sam, pa makar se i Vi potrudite.

Gospodine Daniloviću, bilo je više pokušaja od SNP-a i vas ostalih koji tvorite vlast u Herceg Novom da dođete do predsjednika od strane aktuelne vlasti. Imali ste aktuelnog predsjednika opštine. Ne želim nikakve vrednosne sudove da dajem. Nije odgovarao aktuelnoj vlasti u Herceg Novom. Bio je pokušaj sa gospodinom vašim kolegom, koga danas ovdje nema, Obradom Gojkovićem, predsjednikom opštinskog odbora Socijalističke narodne partije u Herceg Novom. Nije imao podršku, ne od Demokratske partije socijalista, ne od odborničkog kluba Demokratske partije socijalista u Herceg Novom, nego od svojih kolega. Od većine u opštinskom odboru i od polovine svog odborničkog kluba. Nijesam vidio tu neka posebna zalaganja ostatka opozicije. Poslije toga bio je treći pokušaj. Socijalistička narodna partija je kandidovala Danijelu Đurović. Jesam li u pravu? Nijeste uspjeli ni sa tim trećim pokušajem. Ovih dana bio je i četvrti pokušaj sa gospodinom izvjesnim. Nije se uspjelo u tome.

Gospodine Daniloviću, želim da Vas podsjetim na ključnu činjenicu, Demokratska partija socijalista je 20. juna podnijela zvanični zahtjev za skraćenje mandata Skupštini Opštine Herceg Novi. To je važna politička činjenica. Zašto to danas ignorišemo? Zašto nijesmo skratili mandat i mi uporno insistirali na tome? Od 20. juna opozicija, odnosno aktuelna vlast, aktuelna većina u Herceg Novom nije htjela da skрати mandat Skupštini Opštine Herceg Novi. Mi smo željeli i tada i danas želimo da se suočimo sa izbornom voljom građana Herceg Novog. Mi ne bježimo od toga. Znaete ko je bježao od suočavanja sa izbornom voljom građana u Herceg Novom? Oni sa kojima Herceg Novi godinama ima problema, sa aktuelnom vlasti u Herceg Novom.

Ovo je bio dogovor dva odbornička kluba u Herceg Novom, odborničkog kluba Demokratske partije socijalista i odborničkog kluba koji tvore četiri polovine prethodnog odborničkog kluba u Herceg Novom. Taj dogovor, makar što se tiče Demokratske partije socijalista, dogovor jednog odborničkog kluba nije još razmatran na

organima Demokratske partije socijalista. Taj dogovor, po našem statutu, treba da bude verifikovan od strane Opštinskog odbora Demokratske partije socijalista i treba da bude verifikovan u predsjedništvu Demokratske partije socijalista. Taj dogovor još nije verifikovan u organima Demokratske partije socijalista.

Ponavljam, interes Demokratske partije socijalista je onaj od kojeg vi bježite, a to je suočavanje sa izbornom voljom građana Herceg Novog. Zašto bježite od toga? Naš interes je da do održavanja izbora u Herceg Novom Opština Herceg Novi funkcioniše normalno u uslovima turističke sezone. Mi želimo jedan odgovoran odnos prema građanima Herceg Novog. Vi se pogledajte i nastavite vaše međusobne razgovore i pokušajte se međusobno dogovoriti. Ne vjerujem u opozicioni dogovor.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Samo trenutak. Niđe nijeste spomenuti. Kad se okrene kolega Danilović oko sebe vidi i mene. Prema tome, vidi sve nas. Ne možemo ući u tu raspravu. Čuli smo argumentaciju.

Ne možemo, jer se ovdje radi o jednoj drugoj stvari. Radi se o tome da je u ime Demokratskog fronta pričao kolega Danilović. U ime DPS-a govorio je kolega Simović, jer je direktno prozvan.

Idemo dalje.

Kolega Kneževiću i kolega Stanišiću, opomena obojici. Molim vas. Vi ste polemicali sa svima već danas.

Idemo na dnevni red. Dobili ste jedan klub, dobio je drugi klub. Ovo nije rasprava. Dao sam riječ i jednom i drugom klubu da kažu svoje političke stavove, čak, i bez limita, i mislim da je to bilo fer. Čuli smo i jedne i druge političke stavove i dajte da radimo. Ne možemo otvoriti raspravu, jer bismo svi morali učestvovati u raspravi, svi koji mislimo nešto o tome. A imamo svi svoje mišljenje o tome.

Ja ćutim kad neko ne govori istinu i kad nema nikakav autoritet koji iza toga stoji. Ja mogu od onih koji ne govore istinu da otrpim sve. Ja se bojim onih koji govore istinu, a oni koji govore laž to me baš ne interesuje. Mogu da govore koliko god hoće. Vrlo mi je bitno ko šta govori. Hvala vam.

Prelazimo na Zakon o prevozu opasnih materija. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika. Glasamo ga u načelu. Izvolite. Za, protiv i uzdržani?

Hvala vam. Glasalo je 43 poslanika - 41 za, 2 protiv, nije bilo uzdržanih. Konstatujem da je zakon dobio podršku u načelu.

Zakonodavni odbor tri amandmana, koji su sastavni dio predloga zakona. Poslanica Bošnjak, dva amandmana o kojima treba da se glasati.

Prelazimo na obrazloženje amandmana koje je imala kolegica Bošnjak. Izvolite, kolegice Bošnjak.

BRANKA BOŠNJAK:

Htjela sam da kažem da u konsultacijama, odnosno kasnije u dogovorima sa predlagačom zakona oni su predložili jedan modifikovani nakon odbora i trebali ste da kažete da je odbor podržao ovaj prvi amandman. Odnosno, da je u modifikovanoj formi

ovaa prvi amandman i saglasila sam se da prihvatom tu modifikovanu formu. Mogu ja da kažem, a može i predlagač...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Koleginice Vi znate, ovi koji dolaze u ime Vlade, mogu i da ne znaju proceduru, a mi je moramo znati. Oni mogu da prihvataju verbalne amandmane, pa da verbalno zamo da su nešto prihvatili, a da nikakvog papira nema. Znači, ta njihova prihvatanja, ako ćemo da tumačimo po Poslovniku, moraju da traže odluku Vlade, a kamoli verbalne iskaze. Prema tome, za svaki amandman i prihvatanje mora da ima napismeni stav Vlade, ne ovlašćenog predstavnika predlagača, a kamoli prihvatljivo nam je, nije nam prihvatljivo. Zato ne možemo konstatovati, jer nemamo ništa napismeno.

Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK:

Prošli put ste napravili izuzetak i mislila sam da to, ako se sjećate, ovdje je pročitano amandman predlagača...

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Mislim da ste Vi u pravu, ali ne možemo prihvatiti da greška postane naše pravilo. Predlagač je ministarstvo, a predlagač iz moje partije, tako da je to lakše reći.

BRANKA BOŠNJAK:

Pa dobro, onda ću ja pročitati ovaj amandman. Ako se vi ne slažete sa tim, mislila sam da će to moći tako da ide. Ali ako ne, onda će se glasati o ovom amandmanu ovako kako sam ga i predložila. Napominjem javnost da je odbor ovaj prvi amandman prihvatio većinom glasova. On glasi da se u članu 2, stav 1, tačka 1 briše i da se nakon stava 1 dodaje novi stav koji glasi: Propis o prevozu opasnih materija u Vojsci Crne Gore donosi Ministarstvo odbrane.

Smatrala sam da regulative koje se tiču ovog zakona, uvažavajući specifičnost Vojske Crne Gore, kad oni vrše prevoz opasnih materija, da možda ne mora sva ova procedura makar što se tiče papirologije da se radi. Ali, da svakako oni moraju imati neki poseban pravni akt koji reguliše to, jer ukoliko se to ne radi kako treba, direktno utiče i na zdravlje ljudi i na životnu sredinu, da ne kažem materijalnu štetu koju može da izazove. To je taj dio koji je predlagač, donosno Ministarstvo je reklo da mu je to ok. Brisanje ovog prvog stava se odnosilo što izuzeće od ovog zakona nije samo dato Ministarstvu odbrane kada oni vrše prevoz, nego je dato i unutar fabričkog kruga. Smatrala sam da unutar fabričkog kruga bez obzira što je interno mali krug gdje možda ta sva pravila ne moraju do te mjere da budu, ali ipak i kod njih trebaju da se poštuju pravila. I da se i tu vodi računa o zdravlju ljudi i o zaštiti životne sredine. Negdje sam konsultovala i u regionu i vidjela sam da, recimo, u Srbiji je takođe izuzeto, dok u Hrvatskoj nije izuzet fabrički krug i nije izuzet taj proctor. To je to što se tiče amandmana 1.

Što se tiče amandmana 2, on se odnosi na odobravanje višekratnog prevoza radioaktivnih materija. O čemu se ovdje radi? Čini mi se da je fleksibilnije dato za prevoz opasnih materija u smislu otrova, eksploziva i drugih materija, nego za radioaktivni materijal. Jer, ukoliko se prevoze radioaktivne materije, ovdje se, čak iako to vozilo ne ide istom trasom, iako ne vozi isti vozač, iako nije ta ista materija u njemu,

dozvoljava višekratni prevoz. Konsultujući zakone u okruženju, vidjela sam da kod svih njih stoji ovo kao što sam predložila u amandmanu, da moraju da važe ista pravila i za radioaktivne materije i onda bi glasilo - da imaoću odobrenja za prevoz radioaktivnih materijala može se izdati odobrenje za višekratni prevoz tog materijala u drumskom saobraćaju sa rokom važenja od 90 dana, i to u slučajevima kada se prevoz identičnih količina tih materija obavlja uvijek u isto vrijeme, na istom putnom pravcu i sa istim prevoznim sredstvom. To je ono što je svuda u okruženju i mislim da mi ne bi trebali da budemo fleksibilniji kad se radi o radioaktivnim materijama. Zašto se to traži nije mi jasno i zbog čega je to predloženo Zakonom mimo ostalih. Tako da ostajem pri ovom amandmanu u potpunosti i tražim da se glasa i o jedno i o drugom.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Moramo glasati i o amandmanu 1 i o amandmanu 2.

Glasamo amandman 1 kolegice Bošnjak. Pritom ste čuli da je bio nekoj u modifikovanoj vezi prihvaćen, ali ne možemo tako to raditi.

Izvolite, amandman 1 kolegice Bošnjak.

Hvala vam. Glasao je 51 poslanik - 22 su bili za, 15 protiv, 14 uzdržanih.

Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 kolegice Bošnjak, radioaktivne materije.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 54 poslanika - 21 za, 16 protiv, 17 uzdržanih.

Konstatujem da ni ovaj amandman nije dobio potrebnu većinu.

Glasamo Predlog zakona u cjelini. Izvolite. Predlog zakona o prevozu opasnih materija.

Hvala vam. Glasala su 43 poslanika - 42 za, jedan protiv, nije bilo uzdržanih.

Konstatujem da smo Zakon usvojili.

Predlog zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma. Treba većina svih poslanika za utvrđivanje u načelu.

Izvolite. Hvala vam. Glasala su 44 poslanika - 42 za, nije bilo protiv, dva uzdržana. Konstatujem da je Zakon utvrđen u načelu.

Bilo je pet amandmana, i to: četiri amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona i jedan amandman, kolega Jelića i Šćepanović. Nije bilo drugih amandmana.

Prije glasanja u cjelini da objasnimo zašto se sa mjesta Vlade pojavljuje glasanje, jer je kolega Sutović ponovo među nama, ne znam jesmo li rekli - dobro došli, zbog kao što znate rasporeda u sali i uključanja za predsjedničkim stolom, onda smo morali ostaviti jedno mjesto slobodno tako da je kolega Škrelja svoju karticu prebacio u poziciju Vlade, da bi mogao da glasa. To je razlog. Da ne bi bilo nekih sumnji zašto se tako glasalo.

Sada možemo glasati u cjelini. Izvolite.

Hvala vam. Glasao su 41 poslanik - svi su bili za. Zakon je usvojen.

Idemo na tačku 3 desete šednice, a to je Predlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o porezu na promet upotrijebljenih motornih vozila, plovnih objekata, vazduhoplova i letilica.

Izvolite. Glasamo Zakon u načelu. Hvala vam. Glasala su 43 poslanika - 42 za, nije bilo protiv, jedan uzdržani. Konstatujem da smo ga utvrdili u načelu.

Podnijeta su tri amandmana: Zakonodavni odbor, dva amandmana, koji su sastavni dio Predloga zakona i poslanik Damjanović, jedan amandman od kojeg treba glasati.

Kolega Damjanović nije tu, ali ćemo glasati o njegovom amandman.
Izvolite, stavljam na glasanje amandman kolege Damjanovića.
Poništavam glasanje.
Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

...Poslovníkom da glasamo o amandmanima poslanika koji nije tu. Dakle, on ima pravo da obrazloži amandman. Ima pravo da ga povuče, a nijesu se stekli uslovi ni za jednu od te dvije stvari. Podsjećam, mi ne učestvujemo u ovom glasanju koristeći pravo da ne učestvujemo, da bi ste možda mogli razmotriti mogućnost da te zakone na koje predloge amandmana imaju kolege iz opozicije koji danas nijesu ovdje povučete.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Sve ću objasniti zbog toga što je potrebno da se razjasnimo.
Znači, prva stvar je da su amandmani u regularnoj proceduri podnešeni, obrazloženi, o njima su se izjasnili odbori i njima se sada glasa. Znači, proceduralno nije potrebno da bude predstavnik predlagača amandmana tu. To je ono što je nesporno pravno. Politički to bi značilo da podnesete amandman i ne pojavite se za sljedeću godinu i da Skupština čeka da usvoji taj zakon. Tako da obje varijante, to je nemoguće. Amandman je u normalnoj proceduri, nije nužno da se obrazloži i o njemu se glasa.

Izvolite, glasamo amandman kolege Damjanovića.
Hvala vam. Glasala su 43 poslanika – pet za, osam protiv, 30 uzdržanih.
Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Glasamo Predlog zakona u cjelini. Izvolite, porez na promet motornih vozila, plovni objekata, vazduhoplova i letilica.

Hvala vam. Zakon smo usvojili u cjelini sa 42 glasa za. Nije bilo protiv, nije bilo uzdržanih.

Idemo na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.

Izvolite, stavljam na glasanje Zakon u načelu, da revizija može da se vrši, zaposli prije nego što dobije licencu, a ostavlja se rok za polaganje. Jer, manjak je kadrova koji to mogu da rade. Imamo zakonsku obavezu da imamo u instituciji interne revizore. Nije onaj Gogoljev, ali je neophodan.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik - svi su bili za.
Nije bilo amandmana.
Glasamo ponovo - ovaj put u cjelini.
Hvala vam. Glasao je 41 poslanik i svi su bili za. Konstatujem da smo Zakon usvojili.

Tačka 5 desete šednice - Predlog zakona o nadzoru proizvoda na tržištu.
Glasamo ga u načelu. Izvolite.
Hvala vam. Glasala su 42 poslanika i svi su bili za.
Jedan amandman na zakon je bio Zakonodavnog odbora. Nema drugih amandmana.

Glasamo Zakon u cjelini.

Izvolite. Nadzor proizvoda na tržištu.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika i svi su bili za. Konstatujem da smo Zakon usvojili i u cjelini.

Šesta tačka ove šednice je Predlog zakona o izmjenama i dopunam Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju.

Glasamo ga u načelu. Izvolite. Nekad bi se reklo seoskom razvoju, a sada smo prešli na ruralni razvoj. Sve je manje sela, ali nije sve manje ruralnosti.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - 40 za. Samo trenutak, neki nijesu iskoristili pravo, ponovićemo glasanje.

Potrebna je većina svih poslanika.

Otvaram glasanje ponovo. Izvolite.

Izvinite, kolege nijesu bili dovoljno brzi.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - svi su bili za. Utvrdili smo Zakon u načelu.

Bilo je 11 amandmana na Predlog zakona.

Poslanica Branka Bošnjak, jedan amandman o kojem treba glasati; kolege Gošović i Gojković, dva amandmana o kojima treba glasati; poslanici Milić, Gošović, Šarančić, Gojković, pet amandmana o kojima treba glasati i poslanici Gošović, Kaluđerović, tri amandmana o kojima treba glasati.

Tu je od svih predlagača amandmana jedino kolegistica Bošnjak.

Izvolite, kolegistica Bošnjak.

BRANKA BOŠNJAK:

Zahvaljujem.

Amandman se odnosi na član 8 Predloga zakona o izmjenama i dopunam Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju, a koji se odnosi na članove 69, 70 i 71 važećeg zakona i predlažem da se taj član briše, jer sam mišljenja da se Savjet za poljoprivredu i ruralni razvoj ni po koju cijenu ne treba ukidati, jer se radi o stručnom tijelu koji u svoj sastav treba da uključi kompetentne kadrove iz različitih institucija: Privredne komore, Unije poslodavaca, Zadružnog saveza, nevladinog sektora, poljoprivrednih proizvođača, naučnih i stručnih institucija, te stručnjake iz različitih oblasti poljoprivrede i predstavnike resornog ministarstva.

Smatram da je ovo tijelo veoma važno i da bi dalo značajan doprinos i prije svega stručan doprinos razvoju poljoprivrede i ruralnih sredina, što je jedna od ključnih smjernica svih naših poljoprivrednih akata, kroz praćenje izrade i sprovođenja strategije poljoprivrednog i ruralnog razvoja i nacionalnog programa. Ovo tijelo bi Ministarstvu poljoprivrede bilo od neprocjenjive koristi kao ključni konsultant u veoma zahtjevnom pregovaračkom procesu, ali i u ostalim poslovima važnim za dalji razvoj poljoprivrede. Zato smatram da se ne smije dozvoliti ukidanje Savjeta i potpuna centralizacija i zatvaranje Ministarstva, da je ono to koje o svemu odlučuje bez oslušivanja stručne i naučne javnosti, kao i onih koji se odnose na odredbe ovoga zakona, a to su poljoprivrednici.

Isključivanje ovih segmenata značilo bi grubu centralizaciju iako se navodno u obrazloženju ovog zakona kaže da se radi o decentralizaciji. Smatram da ne treba dozvoliti da se ovo tijelo ukine i da se prepusti da Vlada sama bira, da nije to

odredba u zakonu, kao što je postojalo do sada, nego da Vlada sad sama predlaže i bira eventualno ukoliko odluči da postoji Savjet. Jer ovo je bilo jedno tijelo koje je imalo znatan broj članova iz svih sfera koje se tiču poljoprivrede. Mislim da to treba da ostane i da se briše ovaj član koji predviđa gašenje i ne postojanje Savjeta. Zahvaljujem.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Molim kolege da ispoštuju predlagače amandmana, jer oni su se trudili da ovi zakoni budu bolji i više od svih nas koji to nijesmo radili pokazali brigu o zakonu koji je na dnevnom redu.

Čuli ste obrazloženje kolegice Bošnjak. Glasamo njen amandman.

Izvolite. Hvala vam. Glasala su 52 poslanika - 21 za, četiri protiv, 27 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Idemo na amandmane kolega Gošovića i Gojkovića. Pokušaću da pomognem bar malo o čemu se radi. Oni nijesu tu, ne zamjerite, nemam univerzalno neznanje. Radi se o penzijskom dijelu. Njihov prvi amandman se odnosi na penzijski dio i uslove za penziju u poljoprivrednom domaćinstvu, a drugi njihov amandman je pomjeranje rokova za stupanje na snagu ovog zakona na 60 dana.

Izvolite. Glasamo amandman 1 kolega Gošovića i Gojkovića.

Hvala vam. Glasalo je 45 poslanika - 12 za, 13 protiv, 30 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 kolega koji se odnosi na odlaganje od 60 dana od primjene zakona o nekim odredbama.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 43 poslanika - 12 za, četiri protiv, 27 uzdržanih. Konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

Sljedeća grupa amandmana kolega iz SNP-a je grupa koju su potpisali kolega Milić, Gošović, Šarančić i Gojković.

Njihov prvi amandman se odnosi na minimalni iznos po dređenoj vrsti podsticaja, da se utvrdi koliko je to, ne samo podsticaja nego koliki je minimalni iznos za podsticaj.

Izvolite, glasamo njihov prvi amandman.

Hvala vam. Glasala su 43 poslanika - devet za, dva protiv, 32 uzdržana. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 se odnosi na preciziranje da je podsticaj za poljoprivrednu politiku i politiku ruralnog razvoja. Vjerovatno se misli da se daje i za druge potrebe a ne samo za to, pa da se ograniči mogućnost da kroz taj Fond idu sredstva za druge svrhe.

Izvolite, amandman 2 kolega iz SNP-a.

Hvala vam. Glasalo je 46 poslanika - 12 za, dva protiv, 22 uzdržana. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 3, ako je moja numeracija dobra. Odnosi se na to da i agrarni budžet bude dio Budžeta Crne Gore. U nekim preciziranjima moram priznati nijesu mi jasna i neću više pokušavati da vam pomognem jer mi nije jasno. Dobra namjera ne mora biti uvijek i dobro sprovedena.

Izvolite, amandman 3 glasamo kolega iz SNP-a.

Hvala vam. Glasalo je 45 poslanika - devet za, četiri protiv, 32 uzdržana. Konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 4 kolega iz SNP-a. Previše složen da bih ga kratko objasnio.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - šest za, dva protiv, 34 uzdržana. Konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

I njihov posljednji amandman - traže brisanje člana 25.

Izvolite. Hvala vam. Glasala su 44 poslanika - osam za, nije bilo protiv, 36 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Ostali su nam amandmani kolege Gošovića i Kaluđerovića, tri amandmana.

Prvi amandman je ko odlučuje i kako, dodaje se da se odlučuje rješenjem i mogućnost upravnog spora.

Izvolite, preciziranje pravnih procedura.

Hvala vam. Glasao je 41 poslanik - osam za, nije bilo protiv, 33 uzdržana. Konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

Drugi amandman pokušava da sredi tekst i govori o tome da su neke kaznene mjere već predviđene u zakonu, da ih nije potrebno dva puta normirati.

Izvolite, amandman Gošovića i Kaluđerovića.

Hvala vam. Glasalo je 45 poslanika - devet za, dva protiv, 34 uzdržana. Nema potrebne većine.

Treći amandman kolega poslanika je pravno sređivanje teksta.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 44 poslanika - šest za, dva protiv, 36 uzdržana. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Izvinjavam se kolegama. Nijesam ih dobro predstavljao, ali sam pokušao bar da znamo u kom smo dijelu posla.

Glasamo Zakon u cjelini.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - 41 za, nije bilo protiv, jedan uzdržani. Konstatujem da je zakon usvojen u cjelini.

Idemo na sedmu tačku - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata.

Glasamo većinom svih poslanika.

Izvolite, otvaram glasanje.

Hvala vam. Glasala su 43 poslanika - 42 za, nije bilo protiv, jedan uzdržani. Konstatujem da je Zakon utvrđen u načelu.

Bilo je 11 amandmana, i to... Molim vas, saslušajte me. Kolega Sekuliću, pogotovo mi treba Vaša pažnja jer su prvi amandmani Vaši, a i Vi ste bivši ministar iz te oblasti. Znači, Vaš amandman, kolege Čavora i kolegice Kovačević, četiri amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona. Hvala, kolega Sekuliću.

Poslanici Pešić i Šćepanović, jedan amandman o kojem treba glasati. Hvala, kolega Pešiću.

Poslanici Vasilijević i Bošnjak, jedan amandman koji je u izmijenjenoj formulaciji sastavni dio Predloga zakona. Hvala, kolegice Bošnjak, ovaj put je sve bilo uredno. I poslanici Milić i Jonica, pet amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, pa ih neću morati obrazlagati.

Idemo na amandmane kolege Pešića i kolegice Šćepanović.

Izvolite, kolega Pešiću.

SAŠA PEŠIĆ:

Hvala Vam, gospodine predsjedniče.

Ovim amandmanom se postiže realnije definisanje rokova za formiranje registra planske dokumentacije. Naime, u članu 169, u stavu 2 ovog člana broj 12 mjeseci se mijenja se sa brojem 11 mjeseci.

Obrazloženje: Rok predviđen ovim zakonom koji je ostavljen za opštine je isti kao i rok koji je ostavljen Ministarstvu da uspostavi Centralni registar planske dokumentacije. Stim u vezi, kolegunica Šćepanović i ja smatramo da bi rok za lokalne samouprave trebalo da bude kraći, kako bi Ministarstvo imalo vremena da uredi Centralni registar planskih dokumenata.

Ono što je takođe bitno, a želim da istaknem, je da je predstavnik predlagača gospodin Tomić prilikom rasprave na plenumu bio saglasan sa mojim komentarom u vezi ovoga, a razlog zašto ovaj amandman nije sastavni dio Zakona je zato što smo u trenutku kada je zasijedao matični Odbor kolegunica Šćepanović i ja bili spriječeni da prisustvujemo. Hvala vam.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Moraćemo ga glasati.

Kolege su čule Vaše objašnjenje, pa mogu ga izglasati ako žele. Izvolite, čuli ste objašnjenje kolege Pešića.

Hvala vam. Glasala su 43 poslanika - 42 za, nije bilo protiv, jedan uzdržani. Konstatujem da smo amandman usvojili i da je sastavni dio Predloga zakona.

I sa ovim amandmanima koji su sada svi praktički sastavni dio Predloga zakona glasamo Zakon u cjelini.

Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 43 poslanika - 41 za, dva protiv, nije bilo uzdržanih. Konstatujem da je Zakon usvojen.

Tačka osam - Predlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Crne Gore i Republike Makedonije o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima.

Izvolite. Pravna pomoć s Makedonijom. Za, protiv, uzdržani?

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika. Svi su bili za. Zakon je usvojen. Idemo na Predlog zakona o potvrđivanju ugovora između Crne Gore i Republike Makedonije o međusobnom izvršavanju sudskih odluka o krivičnim stvarima. Opet je pravna pomoć. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika. Svi su bili za. Konstatujem da je ovaj predlog zakona usvojen.

Tačka 10 - Predlog zakona o utvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Kabineta ministara Ukrajine o saradnji u oblasti zaštite od prirodnih i drugih katastrofa. Druge katastrofe da vidimo što su. Izvolite. Glasamo. Hvala vam.

Glasala su 43 poslanika - 42 za, nije bilo protiv, jedan uzdržan. Konstatujem da je i ovaj predlog zakona usvojen.

Predlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Hrvatske o saradnji u oblasti turizma. Izvolite. Ovo je mnogo prijaznije pitanje. Hvala vam, kolegice i kolege.

Glasala su 43 poslanika. Svi su bili za. I ovaj smo zakon usvojili.

Idemo na Predlog zakona o potvrđivanju sporazuma o trgovini oružjem. Izvolite. Glasamo ga u cjelini. Hvala vam.

Glasala su 44 poslanika - 42 za, dva protiv, nije bilo uzdržanih. Konstatujem da je ovaj sporazum potvrđen, odnosno zakon usvojen.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima i namještinicima. Glasamo ga u načelu. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 43 poslanika - 42 za, nije bilo protiv, jedan uzdržani. Utvrdili smo ga u načelu. Nije bilo amandmana, glasamo ga u cjelini. Hvala vam.

Glasala su 43 poslanika - 42 za, nije bilo protiv, jedan uzdržani. Konstatujem da smo i ovaj zakon usvojili.

Tačka 14 - Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika, što je normalno za jedan tako kapitalan zakon. Podnijeta su dva amandmana. Otvaram glasanje. Podnijeli smo obligacije, uvijek interesantna oblast. Hvala vam.

Glasao je 41 poslanik - pet za, četiri protiv, 32 uzdržana. Konstatujem da zakon nije dobio podršku u načelu, a samim tim ne može u dalju proceduru.

Idemo na tačku 15 - Izveštaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2013. godinu. Odbor za ljudska prava i slobode, kao matični, predložio je da Skupština prihvati Izveštaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda za 2013. godinu. Stavljam na glasanje Izveštaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda. Za, protiv, uzdržani? Hvala vam, kolege.

Glasalo je 46 poslanika - 44 za, jedan protiv, jedan uzdržan. Usvojili smo izvještaj.

Izveštaj o radu Savjeta za finansijsku stabilnost u 2013. godini. Matični odbor je konstatovao da je Izveštaj o radu Savjeta za finansijsku stabilnost dostavljen. Glasamo o izvještaju. Izvolite - za, protiv, uzdržani. Pred Skupštinu ne može doći na uvid. Može samo da se glasa. Ne traži se posebna većina, pa mislim da nije problem. Hvala vam.

Glasala su 42 poslanika - 41 za, nije bilo protiv, jedan uzdržan. Konstatujem da smo izvještaj usvojili.

Idemo na Izveštaj o stanju na tržištu osiguranja u Crnoj Gori za 2013. godinu. Predloženo je da Skupština usvoji izvještaj. Izvolite. Naš matični odbor, stanje na tržištu osiguranja. Hvala vam.

Glasala su 43 poslanika - 41 za, nije bilo protiv, dva uzdržana. Konstatujem da smo usvojili ovaj izvještaj.

Godišnji izvještaj o radu Komisije za hartije od vrijednosti i stanju na tržištu hartija od vrijednosti za 2013. godinu. Godišnji izvještaj o radu Komisije za hartije od vrijednosti i stanju na tržištu hartija od vrijednosti za 2013. godinu na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet, kao matičnom, nije dobio potrebnu većinu, ali ćemo ga staviti na glasanje. Izvolite. Stavljam izvještaj na glasanje. Hvala vam.

Glasala su 44 poslanika - 39 za, dva protiv, tri uzdržana. Konstatujem da je izvještaj usvojen.

Idemo na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stranim investicijama. Naš odbor Zakonodavni je predložio da se odlučuje dvotrećinskom većinom, imajući u vidu odredbu Ustava da se o imovinskim pravima stranaca odlučuje dvotrećinskom većinom.

Uvidom u glasanje o osnovnom tekstu zakona, kada je zakon usvajan, konstatovali smo da tada zakon u cjelini nije usvojen dvotrećinskom većinom, a ovđe se u suštini radi o vlasništvu stranaca nad akcijama, nad posebnim subjektima koji se bave prometom naoružanja i proizvodnjom naoružanja. Imajući u vidu da jeste specifična oblast, ali i stvar po ocjeni državnog interesa da li će to omogućiti većinsko vlasništvo ili ne, ne radi se o osnovi imovinskim pravima stranaca, jer se radi o opštim imovinskom pravu stranaca da mogu posjedovati kompaniju u Crnoj Gori. Mi to možemo prihvatiti ili ne prihvatiti, ali za to nije potrebna dvotrećinska većina. Tako je usvajan osnovni tekst zakona. Govorim o onome što smo provjeravali i do čega smo došli, na Kolegijumu smo o tome govorili, mislim da za ovo nije potrebna dvotrećinska većina. Ako postoji spornost u ovom Parlamentu, ja sam spreman da to odložim. Vi znate da sam ja od onih koji ima vrlo restriktivne odnose prema pravima stranaca u ovoj državi. Mala smo država i to je normalno, ali mislim da u ovom slučaju stvar je regulacije drugih organa da se ispoštuje zaštita oko tog prometa, ne samog osnovnog vlasništva nad subjektima. Ima li spornosti o ovakvom tumačenju većine potrebne za glasanje o ovom zakonu jer je naš odbor mislio drugačije.

Predsjedniče Odbora, izvolite.

DŽAVID ŠABOVIĆ:

Naš odbor je jasno saopštio svoj stav. Odbor je radio po Poslovniku i o onome što smo imali do sada u praksi, što se tiče ovakvih pitanja. To što je Kolegijum utvrdio moguće da je više od Poslovnika i više od Ustava. Ali, mi ne odustajemo od ovoga što smo, jesmo li? Ako niste zaboravili. Hvala Željko, ti se sjećaš za razliku od nekih drugih. To je kod vas inače uobičajeno. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Izvolite. Evo postaje sporno i da li je osnovni tekst usvojen. Evo, provjerićemo još dodatno, pa možemo za kraj ostaviti glasanje.

Izvolite, kolega Simoviću.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Pa evo, očigledno da postoji spornost, ništa novo kada je u pitanju Zakonodavni odbor, nažalost. U rad toga odbora ne želim da ulazim. Obilježio je prethodnih par sjednica i više tačaka našega dnevnoga reda. Ali, da ne bi sada Zakonodavni odbor bio vrhovni odbor ovoga Parlamenta, postoji određena dilema koja se uvijek u Parlamentu rješava glasanjem. Spornost se u Parlamentu rješava glasanjem. Predlažem da se izjasnimo u odnosu na ovu spornost, pa onda ćemo, predlažem, nakon toga odlučiti se šta je konačna sudbina ovoga zakona. O tome smo dugo razgovarali na Kolegijumu. Razumio sam da smo došli do tačke nespornosti, razumjeli smo da nije u pitanju imovinski odnos u odnosu na zemljište, kao važno i interesantno pitanje, a pitanje je vlasništva u odnosu na akcije jednog preduzeća, specifičnog preduzeća, zakon koji podstiče

ekonomiju u ovom sektoru. Mislio sam da je dobro da imamo sve ove elemente. Predlažem, u konačnom, da se izjasnimo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Jeste, zakon je usvojen većinom svih, ali to ne mora znači. Može biti pojedina odredba koja je iz te oblasti pa da dovede do promjene čitavog koncepta zakona. Postoji ta mogućnost i promjena većine. Da i to ne isključimo kao mogućnost za budućnost. Znači, da se unesu neka prava koja prije nijesu bila u zakonu. To je bila stvar našeg tumačenja. Daću Vam, riječ kolega Labudoviću. Radi se o vlasništvu nad poslovnim subjektom i jeste specifična oblast djelatnosti, ali ona već postoji u Crnoj Gori. I stranac je vlasnik ako se ne varam. Proizvodnja fabrike "Tara" i sada je vlasnik stranac. Moguće da nije apsolutno, da je dio država, ali očigledno da postoji potreba da se te akcije prodaju. Izvolite.

EMILO LABUDOVIĆ:

Ja ću se, gospodine, pozvati na Vas. Vi ste maloprije koleginicu Branku Bošnjak upozorili i to s punim pravom da ako je jednom napravljena greška, ne znači da sad ona mora postati pravilo. Ne znam kojom je većinom usvojen osnovni zakon i nijesam dužan da pamtim, ali mi smo o ovome na odboru i ja sa indignacijom odbacujem stav kolega Simovića prema odboru. Stvarno nema smisla. Znači kada odbor donosi odluke koje se DPS-u sviđaju, bile one ustavne, neustavne, onda - u redu. Čim tamo jednom zapne, onda Zakonodavni odbor nema pojma i ne radi kako treba. Ozbiljno je pitanje ustavnosti ove norme. Mi smo na to ukazali i mi smo, što bi rekla moja pokojna baba: "Što je bilo do nas učinili, a vama široka livada - kako god hoćete".

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam. Kolega Simoviću, da čujem.

MILUTIN SIMOVIĆ:

Pa evo, pojašnjenja radi. Ja mislim da smo se mi danas pogrešno razumjeli. Ja nijesam nikakav vrednosni sud iznio prema odboru, a najmanje da sam iznio vrednosni sud prema bilo kom članu odbora, ne pada mi na pamet. Ali, jesam kazao i ponavljam da način rada toga odbora proizvodi značajne probleme ovom Parlamentu. Ilustrovaću jednim primjerom. Zakonodavni odbor, koji treba da se izjasni ne o meritumu jednog zakona, nego da se izjasni da li je taj zakon u skladu sa Ustavom ili ne često se dešavalo da poslanik, član odbora, neću da ga imenujem, saopštava - Ja znam da je ovaj zakon potpuno u skladu sa Ustavom, ali ja ću glasati protiv toga zakona. E, to su momenti koji govore da rad ovog Zakonodavnog odbora treba da bude predmet, o tome smo se dogovorili na Kolegijumu, da definišemo posebni pravilnik koji će urediti rad ovog odbora.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam. Evo, ja ću pomoći. Sljedeća rasprava o odboru nije rasprava o zakonu. Izvolite. Kolega Simović je proširio raspravu, ali nije trebao.

DŽAVID ŠABOVIĆ:

Možda ste zaboravili - na odboru je šest članova iz DPS-a i prilikom ovog zakona i ranijih ja u zadnje vrijeme, nakon jednog neprijatnog iskustva u Parlamentu, sada prozivam kolege - Šta ti misliš, pa redom, gospodine Damjanoviću, gospodine, pošto moram da persiram i to je sada novo uvedeno, i onda svi kažu - da, jednoglasno. Dok se spuste niz stepenice, e sada kada mi donesemo, ponedjeljkom, ocijenimo da je neki zakon u skladu sa Ustavom, odgovara, kao što reče kolega Labudović, DPS-u, onda odbor radi super, ili kada neki zakon predloži poslanik iz opozicije, pa kolege, članovi odbora iz DPS-a i ako ustavno-pravno nije sporan taj zakon, glasaju protiv. Nikome od nas ne pada na pamet zašto glasaju protiv, kolega Simoviću. Ne pitamo ih - Zašto glasate protiv?

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam. Neće niko odgovarati više. Kolega Šaboviću, hvala Vam. Moramo to pitanje rješavati u septembru. Radi se o osjetljivoj oblasti, naoružanju. Radi se o pravnom sporu unutar između plenuma i našeg nadležnog odbora. Pošto morate postati pragmatični jasno mi je da neće dobiti ni ovu većinu od 41 u tom slučaju, tako da je bolje da ne glasamo. Da riješimo pravni spor da bismo onda glasali s anđelima, što bi se reklo, na jesen. Hvala vam. Idemo dalje.

Tačka 20 - Predlog odluke o donošenju Prostornog plana posebne namjene Nacionalnog parka "Lovćen". Većinom glasova svih poslanika se utvrđuje. Izvolite. Odluka. Moramo je prvo utvrditi u načelu iako je odluka. U redu. Izvolite. Bilo je amandmana, zato moramo u načelu utvrditi, pa onda. Izvolite.

44 poslanika je glasalo - 42 za, dva uzdržana i utvrdili smo u načelu. Amandmani: jedan Zakonodavnog odbora i jedan amandman poslanika Borislava Banovića su sastavni dio. Ima li predlog zaključaka kolege Banovića koji je odustao od njih. Onda možemo glasati samo Predlog odluke o donošenju Prostornog plana posebne namjene Nacionalnog parka "Lovćen" u cjelini, sa amandmanima za koje ste čuli za sastavni dio. Izvolite. Hvala vam.

Glasala su 44 poslanika - 42 za, dva protiv, nije bilo uzdržanih. Konstatujem da smo odluku usvojili.

Idemo na Predlog zakona o zaštiti zdravlja i zdravlja na radu. Utvrđujemo ga u načelu. Izvolite. Zaštita naših radnika. Hvala vam.

Glasalo je 45 poslanika. Svi su bili za. Bilo je 11 amandmana: Zakonodavni odbor četiri amandmana, koji su sastavni dio predloga zakona; poslanik Jelić, jedan amandman i kolega Stanišić, jedan amandman, koji je sastavni dio predloga zakona. Kolega Stanišić nije imao amandmane, ali pošto stalno govori, mislim da će uhvatiti da nije imao amandman. Poslanik Vučinić, dva amandmana, o kojima treba glasati; poslanici Perić i Šabović, dva amandmana o kojima treba glasati; poslanici Nišavić i Gošović, dva amandmana o kojima treba glasati.

Poslanik Vučinić, vaš amandman. Izvolite.

JANKO VUČINIĆ:

Gospodine predsjedniče,

Suština amandmana 1, koji sam podnio je, donošenje podzakonskog akta kojim bi se razradio institut određivanja predstavnika zaposlenih u zaštiti na radu. Ovo je, ustvari, amandman Unije slobodnih sindikata. Oni su uputili svim poslaničkim klubovima

obrazloženje amandmana, a odnosi se na to da ovakav predlog zakona koji je predložen od strane Vlade nije usaglašen sa socijalnim partnerima i nije u skladu sa evropskim zakonodavstvom, jer u predlogu Vlade ne postoji odredba u zakonu kojom bi se odredio predstavnik zaposlenik u zaštiti na radu, odnosno način na koji bi se birala njegova prava i nadležnosti, odnosno obaveze tog predstavnika zaposlenog u zaštiti na radu. Hoću još i to da kažem da zbog ovakvog neusaglašenog teksta da se Unija slobodnih sindikata obraćala Evropskoj komisiji. Dobila je odgovor od Evropske komisije, ustvari od Generalnog direktorata za zapošljavanje, socijalnu politiku i inkluziju da je ovo veoma važno pitanje koje treba razraditi ovim zakonom i Evropska komisija je naglasila Vladi Crne Gore da očekuje da će taj tekst predloženog zakona popraviti. Međutim, predstavnici Vlade iako su govorili da je taj tekst koji su oni predložili popravljen, to nije bilo tačno i izostalo je određivanje podzakonskog akta /Pekid/ prava i obaveza predstavnika zaposlenih u zaštiti na radu. To je bilo obrazloženje amandmana 1. Mogu li preći na amandman 2?

Amandman 2 ovog zakona ograničava rok donošenja ovog podzakonskog akta na 60 dana. Ovo vrlo važni amandmani koje nam je preporučila Unija slobodnih sindikata da usvojimo ovdje u Skupštini, jer bi uveliko popravili zakon. Ovaj zakon bi bio sa ovako prihvaćenim amandmanima funkcionalan i primjenjiv u praksi, pogotovo u dijelu određivanja predstavnika zaposlenih u zaštiti na radu. Hvala.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala. Ovo je suštinski da radnici imaju predstavnika kod vlasnika koji su manje posvećeni zaštiti. Idemo na amandmane kolege Vučinića.

Amandman 1.

Kolega Šabović kaže da su isti. Izvolite.

Poništavam glasanje.

DŽAVID ŠABOVIĆ:

....oni koje je Unija slobodnih sindikata poslala svim klubovima. Tako da smo na našem odboru nas dvojica to potpisali. Slušajući obrazloženje kolege Vučinića, vidim da se radi o istima, pa da ne bismo ponovo obrazlagali iste amandmane, to je ono što je rekao maločas kolega Vučinić. Da se ne bi glasalo dva puta o istim. Zbog toga sam se javio.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

A možda vaši više imaju šansi jer ste iz vlasti. Glasaćemo i jedne i druge. Ne možete povući ako nije kolega Perić povukao. Izvolite, glasamo amandman kolege Vučinića. Hvala vam.

Glasalo je 49 poslanika - 21 za, tri protiv, 25 uzdržani. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2 kolege Vučinića. Hvala vam.

Glasao je 51 poslanik - 20 za, dva protiv, 29 uzdržanih. Amandman nije dobio potrebnu većinu.

Idemo na amandmane kolege Nišavića i Gošovića. Pošto nijesu tu, ja sam pokušao da pomognem. U prvom amandmanu se dodaje poslije "fizičke" i "socijalnu

zaštitu", misleći se da radnik treba da uzima i socijalnu sigurnost da bi bio zaštićen na radu. Malo širi koncept zaštite, ali to je amandman 1. Stavljam ga na glasanje. Hvala vam.

Glasalo je 46 poslanika - 10 za, dva protiv, 34 uzdržana. Konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

Drugi amandman je kolizija i diskriminatorski odnos prema određenim kategorijama. Brišu se neki članovi. Izvolite. Nijesam više mogao od toga da vam predočim. Hvala vam.

Glasala su 44 poslanika - šest za, dva protiv, 36 uzdržana. Konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

Kolega Šaboviću, odustajete li od vaših amandmana? Izvolite.

Glasamo amandmane kolege Šabovića broj jedan. Nije teško glasati. Izvolite.

DŽAVID ŠABOVIĆ:

Mi smo na odboru raspravljali o ovome i ministar je rekao da za njega nijesu sporni ovi amandmani, jer se radi o preciznijem definisanju samo instituta predstavnika zaposlenih za zaštitu zdravlja na radu. Jer, u članu 21, prije ovog člana koji se predlaže da se dopiše, opisana je nadležnost tog predstavnika radnika, ali se predlaže da se podzakonskim aktima unese i to kako se on bira.

Međutim, on je tada obrazložio da to ne može, jer treći partner u pregovorima, Unija poslodavaca nije bila za to. To je bio razlog. I onda smo mi prihvatili da potpišemo to, a drugi amandman - radi se roku. Tamo stoji da neki članovi, član 47, zapravo, sa članom 22 ovog zakona stupaju na snagu šest mjeseci nakon dana usvajanja. Međutim, i za donošenje podzakonskih akata treba šest mjeseci. Mi smo mislili da to ne bude godinu dana, nego dovoljno je šest mjeseci. To je bila suština. Ali, pošto vidim da je sudbina amandmana koji je kolega Vučinić podnio, možda je bolje da je neko iz DPS-a ovo potpisao. Jer, obično oni prolaze, danas prolaze, jer je ovakva većina. Ali, pamtićemo svi ovo nekad, pa ćemo, ako Bog da vratiti. Barem ja.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Amandman 1 kolege Šabovića. Izvolite. Hvala vam.

Glasalo je 45 poslanika - 20 za, sedam protiv, 18 uzdržanih. Amandman 1 nije dobio potrebnu većinu.

Amandman 2. Čuli ste obrazloženje. Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 44 poslanika - 18 za, sedam protiv, 19, uzdržanih. Konstatujem da amandman nije dobio potrebnu većinu.

Glasamo Zakon u cjelini. Potrebna je većina svih poslanika. Izvolite.

Glasala su 43 poslanika - 41 za, dva protiv, nije bilo uzdržanih. Konstatujem da smo zakon usvojili.

Idemo na **Izbor i imenovanja**.

Kao što ste čuli, imamo samo jedan predlog.

Hoću samo da kažem što je to. Ne možete znati da sam pogriješio, kada ne znate o čemu ćemo griješiti.

Izbor vrhovnog državnog tužioca Crne Gore.

Mislim da sam ipak pomogao, da ne mogu pogriješiti kad ne znate da je nešto na dnevnom redu. Izvolite.

GORAN DANILOVIĆ:

Gospodine predsjedniče Parlamenta obećali u onom produženom proceduralnom reagovanju na početku sjednice, a da bismo uvažili ovaj Parlament, mi nećemo učestvovati u glasanju. Tražimo pauzu od pet minuta da se vi organizujete, a i nama će valjati. Hvala lijepo.

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Hvala Vam.

Ali uvijek smo poštovali pauzu. Ne mora biti pet minuta, može biti kraća. Pauza pet minuta. Hvala vam.

/Pauza/

PREDŠEDNIK RANKO KRIVOKAPIĆ:

Poštovane kolege, nastavljamo rad poslije pauze.

Tužilački savjet na osnovu člana 36 Zakona o državnom tužilaštvu, dostavio je predlog za izbor Mice Stankovića za vrhovnog državnog tužioca Crne Gore, kao i listu kandidata koji ispunjavaju zakonske uslove za izbor vrhovnog državnog tužioca Crne Gore, na osnovu člana 33, 1a, stav 3 Zakona o Državnom tužilaštvu.

O Predlogu vrhovnog državnog tužioca se otvara pretres. Potom javno glasamo. Potrebna je dvotrećinska većina svih poslanika.

U ime Odbora će kolega Rastoder ako ima potrebe. Dobili ste svi izvještaj sa Odbora. Odbor je zasijedao ubrzano, jer znate, čekamo dugo izbor vrhovnog državnog tužioca. Procedure su duge, složene, zahtjevne, tako da smo išli u ubrzanje procedura, jer u slučaju da kandidat ne dobije dvotrećinsku većinu glasova u prvom glasanju, mora se ići na drugo glasanje koje je najmanje 30 dana. Negdje se računalo da se pokuša taj rok ubrzati, jer ionako je pauza koja to vrijeme neće oštetiti kao što je to bilo u redovnom zasijedanju da krećemo u oktobar u tu proceduru.

Naravno, vidjeli ste da su kolege poslanici iz opozicije napustili. Kvorum postoji, ali kvorum je 41. Većina koja je potrebna da se nešto izglasa nije ona većina koja treba da glasa. Tako da tu imamo jednu činjenicu koja otežava čitav proces. Čuli ste njihovo objašnjenje i formalno postoje preduslovi da se izjasnimo.

Želi li neko riječ?

Ako ne, zatvaram pretres.

Glasamo predlog da se za vrhovnog državnog tužioca Crne Gore izabere Mica Stanković.

Za, protiv, uzdržani? Izvolite.

Hvala vam. Glasala su 42 poslanika - 40 za, nije bilo protiv, dva uzdržana. Konstatujemo da kandidat nije dobio dvotrećinsku većinu koja je potrebna. Dvotrećinska većina koja je potrebna u ovom Parlamentu je 54 poslanika.

Ovim završavamo ovo glasanje. Drugo glasanje će biti na prvoj sjednici jesenjeg zasijedanja. Tada se izjašnjavamo o svim kandidatima koji su prošli konkurs koji su nam dostavljeni. Molio bih onda da nadležni Odbor što prije u toku septembra ne čekajući oktobar sasluša sve kandidate koje do sada nije saslušao i da nam dostavi izvještaj kako bismo na prvoj sjednici u oktobru glasali ponovo sa 3/5, poslije tri petine.

Ako se ne varam, generalni sekretaru, ovim smo završili 10. šednicu. Ovim završavamo i prolječno zasijedanje u 2014. godini.

Zahvaljujem vam se i želim vam zasluženi odmor. Naravno, molim odbore da već u septembru počnu da rade na materijalima koji su u proceduri, ne čekajući oktobar, da bismo već 1. oktobra nastavili sa jesenjim zasijedanjem i obavezama koje nam slijede.

Hvala vam. Mislim da je uobičajen koktel za uspješan završetak ovoga i nadam se još bolji jesenji. Hvala vam.

